ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ

ਰੁਤਿ ਪਹਿਲੀ Rut 1

Sri Gur Partap Suraj Granth

ਕ੍ਰਿਤ:

ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਕਵਿ ਚੂੜਾਮਣਿ'

By

Bhai Santokh Singh 'Kavi Churamani'

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ
ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੇ
੩੦੦ ਸਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

Dedicated to 300th Martyrdom Anniversary of
Guru Gobind Singh ji's
Four Sahibzadas and Mata Gujri ji

ਵਲੋਂ: ਭਾਈ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ)
Bhai Baljinder Singh ji
© Baljinder Singh 16914 Lassen Street, Northridge, CA 91343 USA
Visit: www.ik13.com Email rarasahib@yahoo.com

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਦੋ ਸ਼ਬਦ

ਵਲੋਂ: ਸਿਰਜਕ 'ਈਸਰ ਮਾਈਕ੍ਰੋ ਮੀਡੀਆ'

ਘਰਿ ਘਰਿ ਅੰਦਰਿ ਧਰਮਸਾਲ

ਵਲੋਂ: ਸੰਤ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੰਧਾਵਾ

(ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸੰਤ ਸਮਾਜ)

ਸੰਦੇਸ਼

ਵਲੋਂ: ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ

ਪ੍ਰੋ. (ਰੀਟਾਇਰਡ) ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ

(ਐਕਸ ਫੈਲੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ)

ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ

ਤਤਕਰਾ ਰੁਤਿ ਪਹਿਲੀ

ਰੁਤਿ ਪਹਿਲੀ

ਦੋ ਸ਼ਬਦ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੌਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਮੂਲ ਸ੍ਰੋਤ ਉਸ ਕੌਮ ਵਾਸਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਰਮਾਇਆ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉਹ ਕੌਮ ਫ਼ਖ਼ਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੌਮੀ ਸਰਮਾਇਆ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਸ੍ਰੋਤ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਅਜਿਹੇ ਸ੍ਰੋਤ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਭਾਵੇਂ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਜਿਤਨੇ ਕੁ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ਨੀਮਤ ਸਮਝ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਵੀ ਆਵੱਸ਼ਕ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸ੍ਰੋਤ 'ਕਵਿ ਚੂੜਾਮਣਿ' ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ' ਗ੍ਰੰਥਾਵਲੀ ਹੈ। 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ' ਗ੍ਰੰਥਾਵਲੀ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇੱਕ ਵਡਮੁੱਲਾ ਸ੍ਰੋਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਅਦਭੁਤ ਵਿੱਦਵਤਾ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਵੀ ਹੈ। ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਗੁਣਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸ੍ਰੋਤ ਇਤਨਾ ਵੱਡਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਖੋਜੀ ਇਸਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੀ ਵਿੱਦਵਤਾ ਅਧੂਰੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਹਰਮਨਪਿਆਰਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗੁਰ-ਅਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥਾਵਲੀ ਦੀ ਕਥਾ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਤੁਰੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਮੁਕੰਮਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਜੋ ਸ਼ਰਧਾ, ਸਿਦਕ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਉਪਰੰਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੈ।

ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਨਵੀਨਤਮ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਤਰਾਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਮੂਲ ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਵਸੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਣਾ, ਦਾਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਦਕਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਗੁਰਬਾਣੀ, ਵਾਰਾਂ/ਕਬਿੱਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਰਚ ਟੂਲ, ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ 'ਨਾਭਾ' ਜੀ ਦੀ ਮਹਾਨ ਰਚਨਾ 'ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਰਤਾਨਾਕਰ ਮਹਾਨਕੋਸ਼', ਨਿਰਮਲਾ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੰਪ੍ਰਦਾਈ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਟੀਕਾ ਜਿਹੜਾ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿੱਚ 'ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਾਲਾ ਟੀਕਾ' ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ (ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਟੀਕਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਫਰੀਦਕੋਟ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹਾਸਿਲ ਸੀ), ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ' ਗ੍ਰੰਥਾਵਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੀ 'ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਡਿਜਿਟਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇੱਕ ਪੜਾਅ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਆਈ. ਟੀ. ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਖੋਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀਆਂ ੧੨ ਰਾਸਾਂ, ੬ ਰੁਤਾਂ ਅਤੇ ੨ ਐਨ ਡਿਜਿਟਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹੀ ਮਹਾਨ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸੇਵਾ ਇਸ ਕੀਟ ਪਾਸੋਂ ਲਈ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਸਾਰਾ ਮੂਲ ਪਾਠ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਲਈ ਪੰਕਤੀ-ਛੇਦ ਅਤੇ ਪਦ-ਛੇਦ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਈ ਕੁ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ ਵੀਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਬੇਲੋੜੇ ਅਤੇ ਮਨਮੱਤ ਵਾਲੇ ਅੰਸ਼ ਕੱਢ ਕੇ ਇਸਦੀ ਸੋਧ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਪਰ ਦਾਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤੁੱਛ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਮੌਲਿਕਤਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ

ਲਈ ਐਸਾ ਕਰਨਾ ਮੁਨਾਸਿਬ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਪੰਥ ਰਤਨ ਡਾ. ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਥਾਂ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਯਾਯ, ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਹਵਾਲੇ ਅਤੇ ਫੁੱਟਨੋਟ ਨਾਲ ਨਾਲ ਦੇ ਕੇ ਮੂਲ ਪਾਠ ਨਾਲ ਕੋਈ ਛੇੜ ਛਾੜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਬਣਾਇਆ ਤਤਕਰਾ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖ ਕੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੰਸੂ ਤੱਕ ਸਿੱਧੀ ਪਹੁੰਚ ਲਈ ਆਸਾਨ ਲਿੰਕ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਨਾਲ ਹੀ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਲਈ ਸ. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੀ ਐਮ.ਏ. (ਜੰਮੂ) ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ 'ਸੰਬੰਧ ਸੂਚਕ ਅਨੁਕ੍ਰਮਣਿਕਾ' (ਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਥਾਵਾਂ ਦਾ ਕੋਸ਼) ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਦਾਸ ਵਲੋਂ ਜਿੱਥੇ ਸ. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਐਕਸ ਫੈਲੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ) ਦਾ ਵੀ ਦਾਸ ਰਿਣੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਦਾਸ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਕ੍ਰਿਤੱਗ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਸ ਨੂੰ 'ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਿਜ ਕਰਮਸਰ' ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ 'ਈਸ਼ਰ ਮਾਈਕ੍ਰੋ ਮੀਡੀਆ' ਨੂੰ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਹਾਇਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕੀਮਤੀ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਨਾਲ ਹੀ ਦਾਸ ਡਾ. ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਥਿੰਦ' (ਸੈਨ ਮਟੇਓ, ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ) ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪਈ, ਆਪਣੇ ਡਾਕਟਰੀ ਕਿੱਤੇ ਦੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣਾ ਭਰਪੂਰ ਤਕਨੀਕੀ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ।

ਮੰਜ਼ਿਲ ਹਾਲਾਂ ਦੂਰ ਹੈ। ਅਜੇ ਤਵਾਰੀਖ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਪਾਠਕਾਂ ਤੱਕ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਰਚਨਾਵਲੀ, ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ, ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਦੋਵੇਂ ਗੁਰਬਿਲਾਸ (ਪਾ: ੬ ਅਤੇ ਪਾ: ੧੦), ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ, ਗਿਆਨ ਰਤਨਾਵਲੀ, ਸਿੱਖ ਰਹਿਤਨਾਮੇ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਟੀਕੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਹੋਰ ਮੂਲ ਸਾਮਗ੍ਰੀ... ਕਾਰਜ ਇਤਨਾ ਵੱਡਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ੀਸ਼ ਅਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ ਆਸੀਸ ਨਾਲ ਹੀ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੰਪੂਰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥਾਵਲੀ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਉੱਪਰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਇਹ ਸੇਵਾ ਦਾਸ ਵਲੋਂ ਸੰਤ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੂਜਰੀ ਜੀ ਦੇ ੩੦੦ ਸਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ, ਕਵਿ ਚੂੜਾਮਣਿ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਇਹ ਮਹਾਨ ਰਚਨਾ ਜੋ ਕਿ ਹਾਲਾਂ ਤੱਕ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਲਾਈਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ, ਹੁਣ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈਟ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਹਰ ਨੁੱਕਰ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਦੇ ਘਰ ਘਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ ਅਤੇ 'ਹਉ ਮੂਰਖ' ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਕਾਰੇ' ਲੱਗਿਆ ਰਹੇ:

ਪੂਰੀ ਸ਼ੈ ਨੂੰ ਡਰ ਘਾਟੇ ਦਾ, ਡਰ ਨਹੀਂ ਅੱਧੀ ਤਾਈਂ।
ਰੱਬਾ! ਪਿਆਰ ਮੇਰੇ ਦੀ ਮੰਜ਼ਿਲ, ਪੂਰੀ ਕਦੇ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਦਾਸ
ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
੧ ਜਨਵਰੀ ੨੦੦੫ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਮਸਰ, ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ।

ਨਵੇਂ ਸੰਸਕਰਣ ਬਾਬਤ

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਦਕਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮਹਾਨਕੋਸ਼, ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਾਲਾ ਟੀਕਾ, ਸੰਪੂਰਨ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ' ਗ੍ਰੰਥਾਵਲੀ, ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਤਵਾਰੀਖ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ' ਅਤੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਦਾ ਡਿਜਿਟਲ ਸੰਸਕਰਣ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਅੰਦਰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸਾਲ (ਸੰਨ ੨੦੦੮ ਈ.) ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਵੇਂ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ' ਅਤੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਦਾ ਸਾਰਾ ਮੂਲ ਪਾਠ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਲਈ ਪੰਕਤੀ-ਛੇਦ ਅਤੇ ਪਦ-ਛੇਦ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਫੁੱਟਨੋਟ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਵਾਸਤੇ ਮੂਲ ਪਾਠ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਇਸੇ ਸਾਲ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ੩੦੦ ਸਾਲਾ ਗੁਰਗੱਦੀ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਹੈ। ਦਾਸ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸ਼ੁਭ ਅਵਸਰ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਈਸ਼ਰ ਮਾਈਕ੍ਰੋ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਨਵਾਂ ਸੰਸਕਰਣ ਵੀ ਭੇਟਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਸ੍ਰੀ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਖੋਜ ਯੰਤਰ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦਾਸ
ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਮਸਰ, ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ।

੨੬ ਅਗਸਤ ੨੦੦੮

ਘਰਿ ਘਰਿ ਅੰਦਰਿ ਧਰਮਸਾਲ

ਸਾਹਿਬੇ ਕਮਾਲ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਅਨਿੰਨ 'ਪਿਆਰੇ' ਭਾਈ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ, ਜਿਹੜੀ ਹੋਤੀ ਮਰਦਾਨ ਵਾਲੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਕਰਕੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ, ਦੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਸੰਤ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਮੁਥਾਜ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਖੀ, ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੇ ਰਸੀਏ, ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਸਿੱਧੀਆਂ ਧਾਰਨਾ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਵਖਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਾਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਘਰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾ ਕੇ 'ਘਰਿ ਘਰਿ ਅੰਦਰਿ ਧਰਮਸਾਲ' ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਵਚਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਵੇਕਲੇ ਤਰੀਕੇ ਦੁਆਰਾ ਸਫ਼ਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਵੀਂ ਰੀਤਿ ਚਲਾਈ ਹੈ।

ਦਾਸ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਗਾਹੇ ਬਗਾਹੇ ਜਦੋਂ ਕਿਤੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦਾਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਸੇ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਨੂੰ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੇ ਲਿਆ ਕੇ, ਫਿਰ 'ਈਸ਼ਰ ਮਾਈਕਰੋ ਮੀਡੀਆ' ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਸਰਚ ਟੂਲ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਆਪ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਸਫ਼ਲਤਾ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ 'ਕਵਿ ਚੂੜਾਮਣਿ' ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਮਹਾਨ ਰਚਨਾ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ' ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੇ ਲਿਆ ਕੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਅਰਕਾ ਮਾਰਿਆ ਹੈ।

ਸੰਨ ੨੦੦੪ ਈ. ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਦਾ ਸਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ੫੦੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦਾ ੪੦੦ ਸਾਲਾ ਸਮਾਰੋਹ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਾ ੩੦੦ ਸਾਲਾ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਇਆ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਸੰਪ੍ਰਦਾਈ 'ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਾਲਾ' ਟੀਕਾ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੫੦੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ, 'ਈਸ਼ਰ ਮਾਈਕ੍ਰੋ ਮੀਡੀਆ' ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ੪੦੦ ਸਾਲਾ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਅਤੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ' ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ੩੦੦ ਸਾਲਾ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਕੇ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਉਪਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਤੱਗਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ 'ਗੁਰਮੁਖ ਹੰਸਾਂ' ਵਾਸਤੇ ਆਪ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਉਪਮਾ ਦਾ 'ਮਾਨ ਸਰੋਵਰ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨੇੜੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਜੀ ਦੀ ਮਹਾਨ ਰਚਨਾ 'ਮਹਾਨਕੋਸ਼' ਆਪ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾ ਕੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਦੇ ੩੦੦ ਸਾਲਾ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਇਸ ਘਾਲਣਾ ਉਪਰ ਸਿਰਫ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਸਮੁੱਚਾ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਮਾਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਤਰੀਕੇ ਦੁਆਰਾ

ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣਾ, ਲੰਗਰ ਚਲਾਉਣੇ, ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਮਾਨਵਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਆਦਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਧੁਨਿਕ ਢੰਗ ਦੁਆਰਾ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈਟ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸੰਤ ਸਮਾਜ' ਦਾ ਨਾਂ ਹੋਰ ਉੱਚਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ, ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਯੁਗ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਵਾਸਤੇ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਘਰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ।

ਦਾਸ ਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਮੂਲ ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਰਾਹੀਂ ਘਰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ੁਭ ਮਨੋਰਥ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਕਾਮਯਾਬੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਖ਼ੀਰ ਵਿੱਚ ਦਾਸ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਅਤੇ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸੰਤ ਸਮਾਜ' ਵਲੋਂ ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਪੁਰਸ਼ਾਰਥ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਾਲਾਘਾ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸਫ਼ਲਤਾ ਲਈ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਵਾਸਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ।

੨੧ ਜਨਵਰੀ ੨੦੦੫ — ਸੰਤ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ
ਰੰਧਾਵਾ — ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ, ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸੰਤ ਸਮਾਜ।

ਸੰਦੇਸ਼

ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਸੁਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੰਸਥਾ ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸੰਤ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਵਰੋਸਾਇ ਸਥਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧ ਹਨ। ਚੇਤੰਨ ਤੇ ਸੂਝਵਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਹ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰੰਪਕ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੂਝ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਕਰਕੇ ਕਰਨ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਹੋਤੀ ਮਰਦਾਨ ਵਾਲੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਧੀਆਂ ਧਾਰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਵਖਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਤੋਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰਟਨ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਅਨੁਭਵ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸਦੀ ਅਜੋਕੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਧਰਮ, ਅਤੇ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਸੁੱਚੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਹੀ ਹਨ। ਅੱਜ ਦੇ ਇਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਤੇ ਖੋਜਕਾਰ ਵੀ ਗੁਰਮਤਿ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਨਵੀਨਤਮ ਸੂਚਨਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਬੜੇ ਤੀਬਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਨੁਭਵ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਪੀੜ੍ਹੀ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹੀ ਇਸ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਲਈ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਘਾਟ ਹੋਰ ਵੀ ਸ਼ਿੱਦਤ ਨਾਲ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਅਪਾਰ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ ਜਿਸ ਸਦਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਸੇਵਾ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਹੈ। ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਪ੍ਰੋਖ ਤੇ ਅਪ੍ਰੋਖ ਸੋਮਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮਡ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੀ.ਡੀ. ਅਤੇ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਤੇ ਲਿਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਹੋਰ ਸੁਧਾਰਨ ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਅਧਿਐਨ-ਸਹਾਇਕ ਬਨਾਉਣ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਵਿਅਕਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾਗਤ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਉਹ ਐੱਨਾ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਤ ਸਮਾਜ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡੇਰੇ ਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਲਗਨ ਉਪਰ ਮਾਣ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। 'ਈਸ਼ਰ ਮਾਈਕਰੋ ਮੀਡੀਆ' ਦੇ ਨਵੀਨਤਮ ਸੰਸਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਸਵੈਯੇ; ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਾਲਾ ਟੀਕਾ (੪ ਜਿਲਦਾਂ); ਸ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਰਚਿਤ ਪੰਜਾਬੀ ਅੰਗਰੇਜੀ ਸਟੀਕ (੮ ਜਿਲਦਾਂ); ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਚਿਤ 'ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਰਪਨ' (੧੦ ਜਿਲਦਾਂ); ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਮੇਰਾ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕੋਸ਼' (੨ ਜਿਲਦਾਂ) ਨੂੰ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ' (੧੪ ਜਿਲਦਾਂ) ਸਮੇਤ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਆਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਤੁਕ ਦੀ ਭਾਲ ਲਈ ਸਰਚ ਇੰਜਨ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ ਪਰ ਜੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੀਕੇ ਵਿੱਚੋਂ ਤੁਕ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ ਅਰਥ ਵੇਖਣੇ ਹੋਣ, ਅਜਿਹੀ ਸੁਵਿਧਾ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਅਥਵਾ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਢੂੰਡ ਸੀਮਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੋਗਦਾਨੀ ਅਥਵਾ ਰਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਭਾਲ ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਇਕੱਠੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੀਆਂ-ਪਿਛਲੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਸਮੇਤ ਵੱਖਰੇ ਵੀ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਵਡੇਰੀਆਂ ਵਿੱਦਿਅਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲਈ ਅਨੁਸਰਨ ਕਰਨਯੋਗ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਹੋਰ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹੋਰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਵਿਚ ਜੁਟੇ ਰਹਿਣ। ਸਾਡੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੀ ਅਰਦਾਸ ਹੈ।

ਪਟਿਆਲਾ
੨੮ ਜਨਵਰੀ, ੨੦੦੫

ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ
ਪ੍ਰੋ. (ਰੀਟਾਇਰਡ) ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
(ਐਕਸ ਫੈਲੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ)

ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ

ਰੁਤਿ ਪਹਿਲੀ

(ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਤਤਕਰਾ ਦੇਖਣ ਵਾਸਤੇ ਤਤਕਰਾ ਰੁਤਿ ਪਹਿਲੀ ਉਪਰ ਕਲਿਕ ਕਰੋ ਜੀ)

ਤਤਕਰਾ ਰੁਤਿ ਪਹਿਲੀ

ਪਹਿਲੀ ਰਿਤੁ ਚੱਲੀ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ॥

ਅਰਥਾਂ ਲਈ ਦੇਖੋ ਰਾਸ ੩ ਦੇ ਆਦਿ ਵਿੱਚ।

ਸ਼੍ਰੀ ਭਗਵਤੀ ਜੀ ਸਹਾਇ ॥

ਭਗਵਤੀ = ਭਗਉਤੀ = ਤਲਵਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ, ਯਥਾ: 'ਲਈ ਭਗਉਤੀ ਦੁਰਗਸਾਹ।'

(ਅ) ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਤੇਜ। ਯਥਾ: ਪ੍ਰਿਥਮ ਕਾਲ ਸਭ ਜਗ ਕੋ ਤਾਤਾ ॥ ਤਾਂ ਤੇ ਭਯੋ ਤੇਜ ਬਿਖਜਾਤਾ ॥ ਸੋਈ ਭਵਾਨੀ ਨਾਮ ਕਹਾਈ।'

(ਏ) ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗ ਭੇਦ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਭਗਵਤ, ਭਗਵਤੀ ਉਸੇ ਦੇ ਨਾਮ ਹਨ।

ਅਰਥ:

ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸਹਾਇ।

ਸੂਚਨਾ:

ਸ਼ਾਰਦਾ ਦਾ ਮੰਗਲ ਅਗੇ ਅੰਕ ੨ ਵਿੱਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਏਥੇ ਮੁਰਾਦ ਤਲਵਾਰ ਤੋਂ ਹੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

ਅਥ ਰੁਤ ਪ੍ਰਥਮ ਸ਼੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਥਨੰ।

{ਪ੍ਰਬੰਧ = ਸਾਹਿਤਜ ਰਚਨਾ, ਖਾਸਕਰ ਕਾਵਜ ਰਚਨਾ। ਕਾਵਜ ਨਿਬੰਧ। }

ਅਰਥ:

ਹੁਣ ਸ਼੍ਰੀ (ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਗੋਵਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ) ਕਲਗੀਧਰ (ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ) ਕਾਵਜ ਨਿਬੰਧ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤ ਵਿਚ ਕਥਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

੧. [ਇਸ਼੍ਟ ਦੇਵ-ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ-ਮੰਗਲ]

<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨

ਦੋਹਰਾ:

ਤੀਨੋ ਕਾਲ ਅਲਿਪਤ ਰਹਿ, ਖੋਜੈਂ ਜਾਂਹਿ ਪ੍ਰਬੀਨ।

ਅਲਿਪਤ = ਅਸੰਗ। ਜੋ ਲਿਪਾਯਮਾਨ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਨਿਰਲੇਪ। ਪ੍ਰਬੀਨ = ਚਤੁਰ ਪੁਰਸ਼, ਲਾਇਕ।

ਬੀਨਤਿ ਸਚਿਦਾਨੰਦ ਤ੍ਰੈ, ਜਾਨਹਿਂ ਮਰਮ ਰਤੀ ਨ ॥੧॥

ਬੀਨਤਿ = ਵਿੱਤ੍ਰੇਕ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਹੈ, ਇਉਂ ਵਿਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਸਰੂਪ ਲੱਛਣਾਂ ਨੂੰ ਛਾਂਟ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਭਾਵ ਜਾਣ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਮਰਮ = ਭੇਤ।

ਅਰਥ:

ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੀਨ ਲੋਕ ਖੋਜਦੇ ਹਨ (ਪਰ ਓਹ) ਤਿੰਨਾਂ ਕਾਲਾਂ ਵਿਚ ਅਲਿਪਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, (ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੀਨ ਉਸ ਨੂੰ) ਸਤ ਚਿਤ ਆਨੰਦ ਤ੍ਰੈ ਪਦਾਂ ਦਾ ਲਕਸ਼ (ਤਾਂ) ਵਿੱਤ੍ਰੇਕ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, (ਪਰ ਉਸ ਦਾ) ਭੇਦ ਰਤੀ ਭਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ।

ਭਾਵ:

ਪ੍ਰਬੀਨਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਮਨ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮਨ ਬੁੱਧੀ ਤੋਂ ਪਰੈ ਹੈ, ਵਿਕਾਰ ਤੋਂ ਅਲੇਪ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਓਹ ਐਸੇ ਸਰੂਪ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਜੋ ਮਨ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੋ ਸਕੇ, ਸੋ ਪ੍ਰਬੀਨਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਹਾਂ, ਪ੍ਰਬੀਨਾਂ ਨੇ ਐਉਂ ਬੀਨ ਬੀਨ ਕੇ ਕਿ ਓਹ ਆਹ ਬੀ ਨਹੀਂ ਆਹ ਬੀ ਨਹੀਂ, ਕਰਦਿਆਂ ਇਥੇ ਆ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਉਹ 'ਸਤਿ ਚਿਤ ਆਨੰਦ' ਪਦਾਂ ਦਾ ਲਕਸ਼੍ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਰੂਪ ਜੋ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਸੋ ਦੇਸ਼ ਕਾਲ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਇੱਛਾ, ਵਿਕਾਰ, ਲਿਪਾਇਮਾਨਤਾ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਸ਼ੁੱਧ ਸਰੂਪ

ਉਸ ਦਾ ਸਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਉਂ ਸਹੀ ਤਾਂ ਕਰ ਲਿਆ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਭੇਤ ਦਾ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਭੇਤ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਮਨ ਬੁੱਧੀ ਤਾਂ ਓਥੇ ਅੱਪੜਦੀ ਨਹੀਂ। ਮਨ ਬੁੱਧੀ ਦੇਸ਼ ਕਾਲ ਵਿਚ ਹਨ ਤੇ ਓਹ ਅਦੇਸ਼ ਅਕਾਲ ਹੈ।

ਤਾਰ ਤਮਹਿ ਰਮ ਇਕ ਸਮਹਿ, ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਬਿਸਤਾਰ।

ਤਾਰ ਤਮਹਿ = ਛੋਟੇ ਵੱਡਿਆਂ ਵਿੱਚ। ਇਕ ਸਮਹਿ = ਇਕੋ ਜੇਹਾ। ਬਿਸਤਾਰ = ਵਿਸਤਾਰ, ਫੈਲਾਉ। (ਅ) ਬਿਸ ਤਾਰ = ਵਿੱਸ ਉਤਾਰਕੇ।

ਤਾਰਤਿ ਗੁਰੂ ਜਨਾਇ ਜਿਸ, ਮੋਹ ਬਿਸ਼ਯ ਬਿਸਤਾਰ ॥੨॥

ਅਰਥ:

(ਉਹ) ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ (ਜਗਤ ਰੂਪੀ ਵਿਸਥਾਰ =) ਫੈਲਾਉ ਕਰਕੇ ਛੋਟਿਆਂ ਵੱਡਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਵਿਆਪ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ (ਇਹ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ) ਜਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਉਸ ਨੂੰ ਮੋਹ ਤੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ (ਸਮੁੰਦਰ ਵਰਗੇ) ਫੈਲਾਉ ਤੋਂ ਤਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਹੋਰ ਅਰਥ:

੨. ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ (ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ) ਜਣਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਉਸ ਦੇ ਮੋਹ ਤੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਿੱਸ ਉਤਾਰ ਕੇ (ਉਸ ਨੂੰ) ਪਾਰ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ।

ਭਾਵ:

ਜੋ ਅਲਿਪਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਭੇਦ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਸਤ ਚਿਤ ਆਨੰਦ ਪਦ ਦਾ ਲੱਖ ਹੈ, ਇੰਨਾ ਅਸੰਗ ਹੋਕੇ ਜੋ ਫੇਰ ਜਗਤ ਵਿਚ ਰਮ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਵਿਚ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੇ ਉਪਰ ਕਿਹਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਜਣਾ ਦੇਵੇ, ਐਸਾ ਪੁਰਖ ਫਿਰ ਵਿਸ਼ਜਾਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟਕੇ ਸਦ ਗਤੀ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ।

੨. 'ਕਵਿ-ਸੰਕੇਤ ਮਿਰ੍ਯਾਦਾ' ਦਾ ਮੰਗਲ।

ਸ੍ਵੈਯਾ:

ਸਾਰਦ ਬਾਰਦ ਕੀ ਬਰਿ ਭਾ ਰਦ,
ਪਾਰਦ ਨਾਰਦ ਰੰਗ ਬਿਸਾਰਦ।
ਸਾਰਦ ਚੰਦ੍ਰ ਮੁਖੀ ਦੁਤਿ ਸੁੰਦਰ,
ਸ੍ਰੀ ਗੁਨ ਸੁੰਦਰ ਬੁਧਿ ਉਦਾਰਦ।
ਦਾਰਿਦ ਦੁੰਦ ਬਿਲੰਦ ਨਿਕੰਦ
ਅਨੰਦ ਅਦਾਰਿਦ ਦੀਹ ਬਿਚਾਰਦ।
ਚਾਰੁ ਦਯਾ ਨਿਧਿ ਕੇ ਪਗ ਪੰਕਜ
ਬੰਦਨ ਨਾਮ ਜਪੌਂ ਬਰ ਸ਼ਾਰਦ ॥੩॥

ਸਾਰਦ ਬਾਰਦ = ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਦੇ ਬੱਦਲ। ਭਾਰਦ = ਭਾ ਰਦ = ਸ਼ੋਭਾ।
ਮਾਤ (ਕਰਨ ਵਾਲਾ) (ਅ) ਦੰਦਾਂ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ।
ਬਿਸਾਰਦ = ਚਤੁਰ, ਪ੍ਰਸਿੱਧ, ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ। ਸਾਰਦ ਚੰਦ੍ਰ ਮੁਖੀ = ਸਰਦ ਰੁਤ ਦੇ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਵਰਗੇ ਮੁੱਖ ਵਾਲੀ। ਬੁੱਧਿ ਉਦਾਰਦ = ਉਦਾਰ ਸੁੱਧੀ ਦੀ ਦਾਤੀ [ਉਦਾਰ+ਦ]। ਦਾਰਿਦ = ਦਰਿੱਦ੍ਰ।
ਦੁੰਦ = ਦੁੱਖ। ਅਦਾਰਿਦ = ਦਰਿਦ੍ਰ ਰਹਿਤ ਦਸ਼ਾ। ਸੰਪਦਾ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ, ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ। [ਅ+ਦਾਰਿਦ]। ਦੀਹਿ ਬਿਚਾਰਦ = ਡੂੰਘੀ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਦਾਤੀ। [ਬਿਚਾਰ+ਦ]। ਸਾਰਦ = ਸਰਸ੍ਵਤੀ।

ਅਰਥ:

ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਦੇ ਬੱਦਲ। † ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਨੂੰ ਮਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਪਾਰੇ ਤੇ ਨਾਰਦ (ਵਰਗਾ) ਪ੍ਰਸਿੱਧ (ਉੱਜਲ) ਹੈ ਰੰਗ ਜਿਸਦਾ (ਤੇ) ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਦੇ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ (ਵਰਗੀ) ਜਿਸ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਮੁਖ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਹੈ, ਜੋ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੀ ਉਦਾਰ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਦਾਤੀ ਹੈ, (ਜੋ) ਵੱਡੇ (ਵੱਡੇ) ਦਲਿੱਦ੍ਰਾਂ ਤੇ ਦੁਖਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰਕੇ ਅਨੰਦ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਤੇ ਡੂੰਘੀ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਦਾਤੀ ਹੈ। (ਐਸੀ) ਦਯਾ ਦੀ ਸਮੁੰਦਰ (ਸ਼ਾਰਦਾ) ਦੇ ਸੁਹਣੇ ਚਰਨ ਕਵਲਾਂ ਤੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਕੇ (ਉਸਦਾ) ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਨਾਮ 'ਸਾਰਦਾ' ਉਚਾਰਦਾ ਹਾਂ। (ਭਾਵ, ਹੇ ਸਾਰਦਾ ਮੈਨੂੰ ਭੀ ਅਨੰਦ, ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਤੇ ਡੂੰਘੀ ਵਿਚਾਰ ਦਿਓ)।

। †ਸਰਦ ਰੁਤ ਦਾ ਬੱਦਲ ਅਕਸਰ ਚਿੱਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

੩. ਇਸ਼੍ਟ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ-ਮੰਗਲ।

ਚਿੱਤ੍ਰਪਦਾ ਛੰਦ:

ਮਾਰ ਮਨਿੰਦ ਬਿਕਾਰਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ, ਬਿਲੰਦ ਖਗਿੰਦ ਬਲੀ ਸਮ ਮਾਰਿ।
ਮਾਰ, ਹੰਕਾਰਹਿਂ, ਕ੍ਰੋਧਹਿਂ, ਲੋਭਹਿਂ, ਮੋਹ ਸ ਮੂਲਹਿਂ ਦੇਤਿ ਉਪਾਰਿ।
ਪਾਰ ਕਰੇ ਨਿਜ ਸੇਵਕ ਕੇ ਗਨ, ਦੇ ਧਨ ਕੋ ਸਤਿਨਾਮ, ਉਦਾਰ।
ਦਾਰੁਨ ਦੂਤ ਤਜੈਂ ਸੁਨਿ ਨਾਮ, ਨਮੋ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕਾਲੁ ਕੁਮਾਰ ॥੪॥

ਮਾਰ ਮਨਿੰਦ = ਸਰਪਾਂ ਵਰਗੇ। ਸਰਪਾਂ ਰੂਪੀ। ਖਗਿੰਦ = ਗਰੁੜ।
ਮਾਰਿ = ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮਾਰ = ਕਾਮ। ਸਮੂਲਹਿਂ ਮੁੱਢੋਂ ਹੀ।
ਦੇਤਿ ਉਪਾਰਿ = ਉਖਾੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੁੱਟਦੇ ਹਨ।
ਕਾਲੁ ਕੁਮਾਰ = ਕਾਲੂ+ਕੁਮਾਰ = (ਬਾਬਾ) ਕਾਲੂ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁੱਤ੍ਰ। (ਅ) ਕਾਲ+ ਕੁ+ਮਾਰ = ਕਾਲ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ।

ਅਰਥ:

(ਜੋ) ਸਾਰੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਰੂਪੀ ਸਰਪਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬਲੀ ਗਰੁੜ ਵਤ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਾਮ ਨੂੰ, ਹੰਕਾਰ ਨੂੰ, ਕ੍ਰੋਧ ਨੂੰ, ਲੋਭ ਨੂੰ, ਮੋਹ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪੁੱਟ ਸੁਟਦੇ ਹਨ। (ਅਤੇ ਜੋ ਐਸੇ) ਉਦਾਰ ਹਨ ਕਿ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ) ਆਪਣੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਪੁੰਜ ਹੀ ਸਤਿਨਾਮ (ਰੂਪੀ) ਧਨ ਦੇਕੇ (ਭੈਸਾਗਰ ਤੋਂ) ਪਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। (ਤੇ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਸੁਣਕੇ ਭਯਾਨਕ (ਜਮ ਦੇ) ਦੂਤ ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (ਐਸੇ ਸ੍ਰੀ) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਕਾਲੂ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ।

੪. ਇਸ਼੍ਟ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ-ਮੰਗਲ।

ਸ੍ਵੈਯਾ:

ਜਰ ਜਾਇ ਨਹੀ ਕਿਸ ਤੇ ਅਜਰੀ, ਅਸ ਪਾਇ ਗਏ ਸਗਰੀ ਉਰ ਮੈਂ ਜਰ।
ਜਰਬੇ ਜਿਨ ਕੀ ਅਵਿਲੋਕ ਜਰਾਇਕ, ਦੂਰ ਕਰੀ ਗਨ ਦੋਖਨਿ ਕੀ ਜਰ।
ਜਰਤੇ ਬਿਸ਼ਯਾਗਨਿ ਮੈਂ ਜਨ ਜੇ, ਸ਼ਰਨਾਗਤ ਹੀ ਜਲ ਨਾਮ ਰਿਦੈ ਜਰ।
ਜ਼ਰ ਗਜਾਨ ਦਯੋ ਹਰਿ ਦਾਰਿਦ ਮੋਹ, ਨਮੋ ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਹ੍ਵੈਂ ਨਿਤ ਹਾਜ਼ਰ ॥੫॥

ਜਰਜਾਇ ਨਹੀਂ = ਜੋ ਜਰੀ ਨਾ ਜਾਏ। ਅਜਰੀ = ਨਾ ਜਰੀ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੀ।
ਗਏ... ਜਰ = ਸਹਾਰ ਗਏ।
ਜਰਬੇ = ਜ਼ਰਬ, ਠੁਹਕਰ। 'ਨਜ਼ਰ ਦੀ ਠੁਹਕਰ' ਕਹਿਕੇ ਕਵਿ ਜੀ ਨੇ ਕਮਾਲ ਦੀ ਨਜ਼ਾਕਤ ਦਿਖਾਈ ਹੈ।
(ਅ) ਸਹਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀ।

ਜਰਾਇਕ = ਜ਼ਰਾ ਕੁ। ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ। ਜਰ = ਜੜ। ਜਰਤੇ = ਸੜਦੇ।
ਬਿਸ਼ਯਾਗਨਿ = ਵਿਸ਼ਯ ਰੂਪੀ ਅਗਨੀ। ਜਰ = ਜੀਰਨਾ। ਸਿੰਜਰਨਾ,
ਸਿੰਚਨਾ। ਜ਼ਰ = ਧਨ।
ਨਿਤ ਹਾਜ਼ਰ = ਜੋ ਨਿਤ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ। (ਅ) ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਮੀਪ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਅਰਥ:
ਐਸੀ ਅਜਰ (ਵਸਤੂ) ਨੂੰ ਜੋ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਜਰੀ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ, ਸਾਰੀ ਰਿਦੇ ਵਿੱਚ ਜਰ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰਾ ਜਿੰਨੀ ਤੱਕਣੀ ਦੀ ਠੁਹਕਰ ਨੇ (ਰੋਗੀਆਂ ਦੇ) ਸਭਿ ਦੋਖਾਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੀ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, (ਤੇ) ਜੇਹੜੇ ਦਾਸ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਰੂਪੀ ਅਗਨਿ ਵਿਚ ਸੜਦੇ ਸਨ, ਸ਼ਰਨੀ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਜਲ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੜਦੇ) ਰਿਦਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿੰਚਿਆ (ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ) ਮੋਹ (ਰੂਪੀ) ਦਰਿੱਦ੍ਰ ਗਜਾਨ (ਰੂਪੀ) ਧਨ ਦੇ ਕੇ ਨਾਸ਼ ਕੀਤਾ (ਐਸੇ ਸ਼੍ਰੀ) ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ (ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਬਿਨਯ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਓਹ ਮੇਰੇ) ਸਦਾ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ, (ਭਾਵ ਮੈਂ ਸਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਕਰਾਂ)।
ਹੋਰ ਅਰਥ:
(੨. ਸਤਰ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਬੀ ਸਹਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਆਪ ਨੇ ਦੇਖ ਲਈ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ) ਸਾਰੇ ਦੋਖਾਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੀ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।
ਭਾਵ:
ਦੂਸਰੀ ਤੁਕ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਵਲ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਸਮਾਧੀ ਤੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਜਿਸ ਰੋਗੀ ਪਰ ਪੈਂਦੀ ਸੀ ਸੋ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਦੋਖ (= ਪਾਪ) ਹਨ ਸੋ ਆਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਪ ਬਖਸ਼ ਦੇਂਦੇ ਸਨ, ਇਹ ਸਰੀਰਕ ਰੋਗ ਵੱਲ ਕੀਤੇ ਤੇ ਅਗਲੀ ਤੁਕ ਵਿਚ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ।

੫. ਇਸ਼੍ਟ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ-ਮੰਗਲ।

ਚਿੱਤ੍ਰਪਦਾ ਛੰਦ:

ਡਾਰਤਿ ਜੇ ਬਿਘਨਾਂ ਗਨ ਕੋ, ਤਿਨ ਕੋ ਤਤਕਾਲਹਿ ਦੇਤਿ ਬਿਡਾਰਿ।
ਡਾਰ ਦੁਬਿੰਸਤਿ ਭੇ ਜਗ ਮੈਂ, ਸਭਿ ਕੇ ਗੁਰ ਮੂਲ ਕਿਯੋ ਵਿਸਤਾਰ।
ਤਾਰਨ ਕੋ ਜਨ ਕੇ ਗਨ ਕੋ, ਸਤਿਨਾਮ ਦਿਯੋ ਸੁ ਕਰੈ ਭਵ ਪਾਰ।
ਪਾਰਤਿ ਸਿੱਖਜਨਿ ਭੱਲਜਨਿ ਭੂਖਨ, ਪੂਖਨ ਜਯੋਂ ਤਮ ਦੂਖਨ ਡਾਰਿ ॥੬॥

ਡਾਰਿਤ = ਪਾਉਣੇ ਵਾਲੇ। (ਅ) ਖਿਲਾਰਨ ਵਾਲੇ।
ਬਿਘਨਾਂ ਗਨ = ਸਮੂਹ ਵਿਘਨ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਆਦਿ। (ਅ) ਵਿਘਨਾਂ ਰੂਪੀ ਅਗਨੀ। ਬਿਡਾਰ = ਨਾਸ਼।
ਡਾਰ = ਡਾਲ, ਟਾਹਣੇ, ਸ਼ਾਖਾਂ।
ਦੁਬਿੰਸਤਿ = ਬਾਈ ੨੨। ਭਾਵ ੨੨ ਮੰਜੀਆਂ ਤੋਂ ਹੈ। ਭੇ = ਹੋਏ।
ਮੂਲ = ਮੁੱਢ। ਕਿਯੋ ਵਿਸਤਾਰ = ਫੈਲਾਏ। ਪੂਖਨ ਜਯੋਂ = ਸੂਰਜ ਵਤ।
ਤਮ ਦੂਖਨ ਡਾਰਿ = ਦੂਖਨਾ ਰੂਪੀ ਅੰਧੇਰੇ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਅਰਥ:
੨. (ਜੋ) ਗੁਰੂ (ਜੀ) ਸਾਰੀ (ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਆਪ) ਮੂਲ ਹੋਏ (ਅਤੇ) ਬਾਈ ਟਾਹਣੇ (ਆਪ ਤੋਂ) ਜਗਤ ਵਿਚ ਫੈਲਾਏ, ੩. (ਤੇ) ਜਨਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰਨ ਲਈ ਸਤਿਨਾਮ (ਰੂਪੀ ਜਹਾਜ਼) ਦਿੱਤਾ (ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ) ਸੰਸਾਰ (ਸਾਗਰ) ਤੋਂ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ) ਪਾਰ ਕਰੇ। ੪. (ਉਹ ਆਪ) ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲਦੇ ਹਨ, ਸੂਰਜ ਸਮ ਦੋਸ਼ਾਂ ਰੂਪੀ ਅੰਧੇਰੇ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਭੱਲਿਆਂ ਦੀ ਕੁਲ ਦੇ ਭੂਸ਼ਨ ਹਨ (ਐਸੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ

ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ) (ਕਿਉਂਕਿ) ੧. (ਆਪ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਬਹੁਤੇ ਵਿਘਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਤਕਾਲ ਨਾਸ਼ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ।

ਭਾਵ:

ਕਵਿ ਜੀ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੋਖੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਰਾਸਿ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੇ ਪੰਨਾ ੪੪੮੪-੮੫ ਪਰ ਕਰ ਆਏ ਹਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਈ ਦੇਖੋ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ।

੨. ਐਉਂ ਭੀ ਭਾਵ ਕੱਢਣ ਦਾ ਜਤਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ:-ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਹਾਰੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਕਰਤਾ ਕਹਿਕੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ ਕਰੋ ਜੋ ਮੇਰਾ ਕਾਰਜ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਵੇ।

੬. ਇਸ਼੍ਟ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ-ਮੰਗਲ।

ਦੋਹਰਾ:

ਰਾਮ ਹਤੇ ਨ੍ਰਿਪ ਕੁਟਿਲ ਜਯੋਂ, ਮਾਰਯੋ ਰਾਵਨ ਰਾਮ।
ਰਾਮ ਜਥਾ ਮਗਪਾਲ ਪਰ, ਸਿਖ ਤਮ ਪਰ ਗੁਰ ਰਾਮ ॥੭॥

ਰਾਮ = ਪਰਸਰਾਮ। ਰਾਮ = ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ ਜੀ।
ਰਾਮ = ਬਲਭੱਦ੍ਰ। ਮਗਪਾਲ = ਮਗਧ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਜਾ-ਜਰਾਸੰਧ।
ਗੁਰਰਾਮ = (ਸਾਹਿਬ ਸ਼੍ਰੀ) ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ।

ਅਰਥ:

ਜਿਵੇਂ ਪਰਸਰਾਮ ਨੇ ਖੋਟੇ ਰਾਜੇ ਮਾਰੇ, (ਜਿਵੇਂ) ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਨੇ ਰਾਵਣ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ (ਤੇ) ਜਿਵੇਂ ਜਰਾਸੰਧ ਉੱਤੇ ਬਲਭੱਦ੍ਰ (ਬਲੀ ਹੋਕੇ ਪਿਆ) ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ (ਅੱਗਯਾਨ ਰੂਪੀ) ਅੰਧੇਰੇ ਉੱਤੇ (ਬਲਵਾਨ) ਹਨ।

੭. ਇਸ਼੍ਟ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ-ਮੰਗਲ

ਸਾਰ ਨਿਕਾਸਯੋ ਬੇਦ ਤੇ, ਜਗਤ ਦਿਖਾਇ ਅਸਾਰ।
ਸਾਰ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਲਈ, ਨਿਜ ਜਨ ਕੀ ਸੰਸਾਰ ॥੮॥

ਸਾਰ = ਤੱਤ੍ਵ, ਸਦਾ ਰਹਿਣੇ ਵਾਲਾ ਤੱਤ। ਬੇਦ = ਗਿਆਨ; ਜਾਣਨਾ।
[ਵੇਦ ਦਾ ਧਾਤੂ ਹੈ ਵਿਦ੍ = ਜਾਣਨਾ]। (ਅ) ਦੇਵ ਜੋ ਪੁਸਤਕ ਹਨ।
ਅਸਾਰ = ਨਾਂ ਸਾਰ, ਮਿੱਥ੍ਯਾ। ਸਾਰ = ਖ਼ਬਰਗੀਰੀ।

ਅਰਥ:

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ (ਆਪਣੇ ਸ਼ਰੀਰ ਤੇ ਅਸਹਿ ਕਸ਼ਟ ਸਹਾਰਕੇ) ਜਗਤ ਨੂੰ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ (ਕਿ ਐਉਂ ਸ਼ਰੀਰ) ਅਸਾਰ ਹੈ, (ਅਸਹਿ ਕਸ਼ਟਾਂ ਵਿਚ ਅਡੋਲ ਆਤਮ ਸਮਾਧੀ, ਵਿਚ ਰਹਿਕੇ) ਗ੍ਯਾਨ ਦਾ ਸਾਰ ਕੱਢਕੇ (ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਸਾਰ ਅਰ ਸ਼ਰੀਰ ਨੂੰ ਅਸਾਰ ਜਾਣਨਾ ਐਉਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਜਦ ਤੱਕ) ਜਗਤ ਵਿਚ (ਰਹੇ) ਆਪਣੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰਗੀਰੀ ਕੀਤੀ (ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰਿਆ)।

ਹੋਰ ਅਰਥ:

ਵੇਦਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤੱਤ ਕੱਢਿਆ, ਜਗਤ ਮਿੱਥਿਆ ਦਿਖਾਇਆ, ਆਪਣੇ ਜਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਖ਼ਬਰਗੀਰੀ ਕੀਤੀ (ਐਸੇ) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ (ਜੀ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ)। 'ਵੇਦ ਪਦ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਗੁਰੂ

ਬਾਣੀ ਵੇਦਾਂ ਦਾ ਤਰਜਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ' ਲਈ ਦੇਖੋ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੂਰਬਾਰਧ ਅਧਯਾਯ ੧ ਅੰਕ ੯੬ ਦਾ ਭਾਵ ਤੇ ਰਾਸ ੩ ਅੰਸੂ ੪੧ ਅੰਕ ੫੦ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਟੂਕ।
ਉਂਵ ਵੇਦ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਛ ਸਾਰ ਹੈ ਤੇ ਜੋ ਕੁਛ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਈਸ਼੍ਵਰੀਯ ਗਜਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਸੋ ਸਾਰਾ ਸਾਰ ਸੀ, ਇਹ ਦੁਇ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਗਜਾਨ ਇਕੋ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਜਿੱਥੇ ਸਾਰ ਹੈ ਮੇਲ ਖਾਏਗਾ।

੮. ਇਸ਼੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਵਿੰਦ ਜੀ-ਮੰਗਲ।

ਸੋਰਠਾ:

ਹਰਿ ਅਰਿ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ, ਤੁਰਕਨ ਤਰਜੇ ਰਣ ਅਰੇ।
ਮਰੇ ਖਰੇ ਰਿਪੁ ਬ੍ਰਿੰਦ, ਠਰੇ ਨਿਬਰ ਪਾਰੇ ਪਰੇ ॥੯॥

{ਤਰਜੇ = ਤਾੜੇ। ਮਾਰੇ। (ਅ) ਤੁਰਕਨ ਤਰ ਜੇ = ਤੁਰਕ ਜੋ ਬਹੁਤੇ ਸਨ।}

ਅਰਥ:

ਵੈਰੀ ਨਾਸ਼ਕ (ਦੁਸ਼ਟ ਦਮਨ) ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਰਣ (ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ) ਅੜੇ ਤੁਰਕ (ਖੂਬ) ਤਾੜੇ, ਤੇ ਪਾਲੇ ਪੈਣ ਨਾਲ ਠਰਕੇ ਨਿਰਬਲ ਹੋ ਹੋ ਬਹੁਤੇ ਵੈਰੀ ਖੜੇ ਖੜੇ ਮਰ ਗਏ।

ਭਾਵ:

ਇਸ ਸੋਰਠੇ ਵਿਚ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਜੋ ਜੁੱਧ ਕਾਂਗੜ ਪੁਰ ਦੇ ਲਾਗੇ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੈ। ਵਿੱਚ ਕਟਾਖਜ ਇਹ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਵਿਘਨਾਂ ਰੂਪੀ ਵੈਰੀ ਯਾ ਵਿਘਨਕਾਰੀ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨਾਲ ਆਪੇ ਠੰਢੇ ਪੈਕੇ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਣ।

੯. ਇਸ਼੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਜੀ-ਮੰਗਲ।

ਕਾਨਨ ਹਿਰਦਾ ਦਾਸ, ਮ੍ਰਿਗਨਿ ਬਿਕਾਰਨਿ ਤੇ ਕਲਿਤ।
ਪੰਚਾਨਨ ਸਮ ਬਾਸ, ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਪ੍ਰਣਾਮ ਪਦ ॥੧੦॥

{ਕਲਿਤ = ਵੇਹੜਿਆ ਹੋਇਆ, ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ। ਪੰਚਾਨਨ = ਸ਼ੇਰ। }

ਅਰਥ:

ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਬਨ ਸਮਾਨ ਹੈ ਜੋ ਵਿਕਾਰਾਂ ਰੂਪੀ ਮ੍ਰਿਗਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ, (ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੂਰ ਕਰਨੇ ਲਈ) ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿ ਰਾਇ ਜੀ ਸ਼ੇਰ ਸਮਾਨ (ਇਸ ਬਨ ਵਿਚ) ਆ ਵਸਦੇ ਹਨ, (ਐਸੇ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ ਦੇ) ਚਰਨਾਂ ਪਰ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ।

੧੦. ਇਸ਼੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ-ਮੰਗਲ।

ਦੋਹਰਾ:

ਤਨ ਮਨ ਕੇ ਦੁਖ ਦੋਖ ਗਨ, ਲਖਿ ਬਨ ਸ਼ੁਸ਼ਕ ਸਮਾਨ।
ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਰਤਮਾ ਨਾਮ ਗੁਰ, ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਖਾਨ ॥੧੧॥

{ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਰਤਮਾ = ਅਗਨੀ। ਦੇਖੋ ਰਾ: ੧ ਅੰਸੂ ੧ ਅੰਕ ੧੫ ਦੇ ਪਦ ਅਰਥ। }

ਅਰਥ:

(ਹੇ ਮਨ ਏਹ ਜਿਹੜੇ) ਤਨ ਮਨ ਦੇ ਦੁਖ ਤੇ ਸਾਰੇ ਦੋਖ ਹਨ (ਇਹ) ਸੁੱਕੇ ਬਨ ਵਤ ਜਾਣਕੇ ਅਗਨੀ ਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਕਹੁ (ਭਾਵ ਜਪ ਤਾਕਿ ਇਹ ਤੇਰੇ ਦੁਖ ਦੋਖ ਸੜ ਜਾਣ)। †।

। †ਗੁਰੂ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਅਗਨੀ ਦੁਖਾਂ ਤੇ ਦੋਖਾਂ ਨੂੰ ਸਾੜਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਸ਼ਯ ਰੂਪ ਅਗਨੀ ਮਨ ਨੂੰ ਸਾੜਦੀ ਹੈ, ਏਹ ਫਰਕ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਬਰਤਮਾਂ ਤੋਂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਦ ਵਿਚ ਅਗਨੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਕਟਾਖਯ ਰਖਿਆ ਹੈ।

੧੧. ਇਸ਼੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ-ਮੰਗਲ।

ਬਿਸ਼ਯਾਗਨਿ ਤੇ ਸੁਸ਼ਕ ਹ੍ਵੈ, ਮਨ ਤਰੁ ਕੋ ਲਗਿ ਆਂਚ।
ਤੇਗ ਬਹਾਦੁਰ ਗੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾ, ਇਸ ਜਲ ਕੋ ਨਿਤ ਜਾਂਚ ॥੧੨॥

ਅਰਥ:

ਬ੍ਰਿੱਛ ਨੂੰ (ਜਿਵੇਂ) ਆਂਚ ਲੱਗ ਕੇ (ਸੁਕਾ ਦੇਂਦੀ ਹੈ ਤਿਵੇਂ) ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਵਿਸ਼ਯ ਅਗਨੀ ਨਾਲ ਸੁੱਕ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ (ਜਲ ਰੂਪ ਹੈ, ਹੇ ਮਨ ਇਸ ਜਲ ਨੂੰ ਤੂੰ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ) ਨਿਤ ਮੰਗ*।

੧੨. ਇਸ਼੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ-ਮੰਗਲ।

ਚਹਿਂ ਅਬਾਸ਼ਨਾ ਬਾਸ਼ਨਾ, ਕਰਿ ਨਿਜ ਮਨਹਿਂ ਮਲਿੰਦ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪਦ, ਲਪਟਹੁ ਲਖਿ ਅਰਬਿੰਦ ॥੧੩॥

ਅਬਾਸ਼ਨਾ = ਵਾਸ਼ਨਾ ਰਹਿਤ ਅਵਸਥਾ। ਮਨ ਦਾ ਖਾਹਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਹੋ ਜਾਣਾ। [ਅ: ਵਾਸ਼ਨਾ]।
ਬਾਸ਼ਨਾ = ਸੁਗੰਧੀ। ਖੁਸ਼ਬੋਈ। (ਅ) ਇੱਛਾ।

ਅਰਥ:

(ਹੇ ਮਨ! ਤੂੰ) ਵਾਸ਼ਨਾ ਰਹਿਤ ਅਵਸਥਾ ਰੂਪੀ ਖੁਸ਼ਬੋਈ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਭੌਰਾ ਬਣਾ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨੂੰ ਕਮਲ ਜਾਣਕੇ ਲਿਪਟ ਜਾਹ (ਭਾਵੇ ਇਹ ਕਿ ਚਰਨਾਂ ਕਮਲਾਂ ਦਾ ਧਯਾਨ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਮਗਨ ਕਰਕੇ ਤੈਨੂੰ ਵਾਸ਼ਨਾ ਰਹਿਤ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ)

੧੩. ਇਸ਼੍ਰ ਗੁਰੂ-ਦਸੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ-ਮੰਗਲ।

ਏਕ ਜੋਤਿ ਦਸ ਰੂਪ ਗੁਰ, ਜਿਨ ਤੇ ਤਰਜੋ ਜਹਾਨ।
ਸਭਿ ਕੇ ਪਦ ਅਰਬਿੰਦ ਕੋ, ਸਦਾ ਬੰਦਨਾ ਠਾਨਿ ॥੧੪॥

ਅਰਥ:

(ਦਸੋ) ਗੁਰੂ (ਸਾਹਿਬਾਨ) ਦਸ ਰੂਪ ਹਨ (ਪਰ) ਜੋਤਿ ਇਕੋ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਾਰਾ ਜਹਾਨ ਤਰਿਆ (ਮੁਕਤਿ ਹੋਇਆ ਹੈ) (ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦਸਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ) ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਕਵਲਾਂ ਨੂੰ (ਮੈਂ) ਸਦਾ ਬੰਦਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

[ਰਾਸਾਂ ਰੁਤਾਂ ਤੇ ਐਨਾਂ ਦਾ ਵੇਰਦਾ ਦੱਸਦੇ ਹਨ]

ਸੂਰਜ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ, ਬਰਨੀ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸਿ।
ਅਸ਼ਟ ਸਾਚ ਪਤਿਸ਼ਾਹ ਕੇ, ਬਰਨੇ ਬਰ ਗੁਨ ਰਾਸ ॥੧੫॥

ਅਰਥ:

ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪ (ਰੂਪੀ) ਸੂਰਜ ਉੱਤੇ ਬਾਰਾਂ (ਭਾਗ ਰੂਪੀ) ਰਾਸ਼ੀਆਂ ਕਥਨ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ) ਅੱਠ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹਾਂ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ) ਜੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਦਛਣਾਇਨ ਉਤਰਾਇਣੇ, ਅਯਨ ਬਨੈਂਗੇ ਦੋਇ।
ਬਰਤਤਿ ਰੁਤ ਜੇ ਖਸ਼ਟ ਸ਼ੁਭ, ਤਿਨ ਪਰ ਬਰਨਨ ਹੋਇ ॥੧੬॥

ਦਛਣਾਇਨ ਉਤਰਾਇਣੇ = ਪੋਹ ਦੀ ੯ ਤੋਂ ਹਾੜ ਦੀ ੯ ਤਕ ਉਤ੍ਰਾਇਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬਾਕੀ ਦਖਣਾਇਨ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਹਿਸਾਬ ਮੂਜਬ ੨੧ ਜੂਨ ਤੇ ੨੨ ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਅਯਨ ਦੇ

ਅੰਤ ਤੇ ਅੱਪੜਦਾ ਹੈ। ਅਯਨ ਛੇ ਰਾਸਾਂ ਦਾ ਅਰਧ ਚੱਕ੍ਰ ਹੈ। ੨੩ ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ ੨੧ ਜੂਨ ਤੱਕ ਸੂਰਜ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਰੁਖ ਕਰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਲ ਦੇ ਇਸ ਅੱਧੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਉਤ੍ਰਾਇਣ ਕਹੀਦਾ ਹੈ। ੨੨ ਜੂਨ ਤੋਂ ਸੂਰਜ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ੨੨ ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਅੰਤ ਤੇ ਪੁਜਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਛਿਮਾਹੀ ਨੂੰ ਦੱਖਣਾਯਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ = ਉਪ੍ਰੰਤ, ਪਿੱਛੋਂ।

ਅਰਥ:

ਦਖਣਾਇਨ ਤੇ ਉਤ੍ਰਾਇਨ (ਰੂਪੀ) ਦੋ (ਹੋਰ ਭਾਗ) ਬਣਨਗੇ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਛੇ ਸ਼ੁਭ ਰੁਤਾਂ ਵਰਤਦੀਆਂ ਹਨ (ਅਰਥਾਤ, ਜੋ ਮੈਂ ਹੁਣ ਕਥਨ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹਾਂ) ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ (ਦੋਨੋਂ ਅਯਨ) ਵਰਣਨ ਹੋਣਗੇ। ਭਾਵ, ਹੁਣ ਵਰਣਨ ਹੋ ਰਹੇ ਛੇ ਰੁਤਾਂ ਰੂਪੀ ਛੇ ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਉਪਰੰਤ ਮੈਂ ਦੋ ਐਨ ਦਛਣਾਇਨ ਤੇ ਉਤਰਾਇਣ ਵਰਣਨ ਕਰਾਂਗਾ।

ਪ੍ਰਥਮ ਕਰੀ ਕਵਿਤਾ ਰੁਚਿਰ, ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਪਰਕਾਸ਼।
ਪੂਰਬਾਰਧ ਉਤਰਾਰ੍ਧ, ਇਮ ਬਰਨੇ ਗੁਨ ਰਾਸ ॥੧੭॥

ਅਰਥ:

ਪਹਿਲੋਂ ਮੈਂ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਕਵਿਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪੂਰਬਾਰਧ ਤੇ ਉਤ੍ਰਾਰਧ ਐਉਂ (ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਭਾਗ ਰਚਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ) ਸਾਰੇ ਯਸ਼ ਨੂੰ ਕਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਅਬਿ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਕੀ ਕਥਾ, ਖਸ਼ਟ ਰੁਤਨ ਪਰ ਹੋਇ।
ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਭਯੋ, ਯਾਂ ਤੇ ਸਭਿ ਗਤਿ ਜੋਇ ॥੧੮॥

ਅਰਥ:

ਹੁਣ ਕਲਗੀਧਰ (ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ) ਦੀ ਕਥਾ ਦੇ ਛੇ ਰੁੱਤਾਂ (ਦੀ ਵੰਡ) ਪਰ ਕਥਨ ਹੋਵੇਗੀ (ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ (ਦਾ ਇਹ ਗ੍ਰੰਥ) ਸੂਰਜ ਹੋਇਆ, (ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ ਰੁਤਾਂ ਐਨ ਸੂਰਜ ਦੀ) ਚਾਲ ਵਾਂਗੂੰ ਵੇਖੋ।

ਕਥੋਂ ਕਥਾ ਕੋ ਜਥਾਮਤਿ, ਤਥਾ ਸੁਨਹੁ ਸਿਖ ਸੰਤ।
ਹੁਇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਵਰ ਦੀਜਿਐ, ਮਿਲਹਿਂ ਗੁਰੂ ਭਗਵੰਤ† ॥੧੯॥

†ਵਹਿਂ ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਪੁਰਖ ਭਗਵੰਤ ਰੂਪ' ਦੇ ਵਾਕ ਮੂਜਬ ਗੁਰੂ ਭਗਵੰਤ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ। (ਅ) ਗੁਰੂ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ।

ਅਰਥ:

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੇਰੀ ਬੁੱਧੀ ਹੈ ਤਿਵੇਂ ਹੀ (ਮੈਂ) ਕਥਾ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ। (ਹੇ) ਸਿੱਖੋ! (ਤੇ) ਸੰਤੋ! (ਤੁਸੀਂ) ਸੁਣੋਂ (ਤੇ) ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਕੇ (ਮੈਨੂੰ) ਵਰ ਦਿਓ ਕਿ ਗੁਰੂ ਭਗਵੰਤ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ।

ਜਿਨ† ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਟਾਛ ਤੇ, ਹਲਤ ਪਲਤ ਸੁਖ ਪਾਇਂ।

†ਜਿਨ' ਦਾ ਅਰਥ 'ਜਿਸ', ਇਕ ਬਚਨ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੀ ਤੁਕ ਵਿਚ 'ਸੋ' ਪਦ ਇਕ ਬਚਨ ਪਿਆ ਹੈ।

ਸੋ ਕਜੋਂ ਮਨਹੁ ਬਿਸਾਰੀਐ, ਰਾਖਹੁ ਰਿਦੈ ਬਸਾਇ ॥੨੦॥

ਅਰਥ:

ਜਿਸ ਦੀ (ਇਕ) ਮੇਹਰ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਨਾਲ ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਵਿਚ ਸੁਖ ਪਾਈਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਮਨੋਂ ਵਿਸਾਰੀਏ (ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਦਾ) ਰਿਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾਕੇ ਰੱਖੀਏ (ਤਾਂ ਹੀ ਠੀਕ ਹੈ)।

ਸਤਿਗੁਰ ਸਿੱਖਨਿ ਕੇ ਉਚਿਤ,
ਸਤਿਗੁਰ ਕਥਾ ਬਚਿੱਤ੍ਰ।

ਸੁਨੀਅਹਿ ਮਿੱਤ੍ਰ ਇਕੱਤ੍ਰ ਚਿਤ,
ਸੁਨਹੁ ਸਮਸਤ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ॥੨੧॥

ਇਕੱਤ੍ਰ ਚਿੱਤ = ਇਕੱਠੇ ਹੋਕੇ ਤੇ ਚਿੱਤ ਲਾਕੇ। (ਅ) ਚਿੱਤ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ। ਇਕਾਗ੍ਰ ਚਿੱਤ ਹੋਕੇ।

ਅਰਥ:

ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਵਚਿੱਤ੍ਰ ਕਥਾ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੀ (ਸੁਣਨੇ) ਯੋਗ ਹੈ (ਇਸ ਲਈ ਹੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਿੱਖੋ, ਮੇਰਿਓ) ਮਿੱਤ੍ਰੋ! ਇਕੱਠੇ ਹੋਕੇ ਚਿਤ ਲਾਕੇ (ਆਓ) ਸੁਣੋਂ ਤੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਬਣ ਜਾਓ।

ਹੋਰ ਅਰਥ:

੨. (ਹੇ ਮੇਰੇ) ਮਿੱਤ੍ਰੋ! ਚਿੱਤ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਭਾਵ ਇਕਾਗ੍ਰ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ (ਇਸ) ਪਵਿੱਤ੍ਰ (ਕਥਾ) ਨੂੰ ਸੁਣੋ।

[ਚਰਿੱਤ੍ਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ]

ਸ੍ਵੈਯਾ:

ਰਸ ਬੀਰ ਭਰੇ, ਜਨ ਧੀਰ ਕਰੇ,
ਬਹੁ ਪੀਰ ਹਰੇ ਭਵ ਫੰਧਨ ਕੇ।
ਸੁਖ ਮੂਲ ਭਲੇ, ਰਿਪੁ ਸੂਲ ਮਿਲੇ,
ਅਨਕੂਲ ਢਲੇ, ਅਘਕੰਦਨ ਕੇ।
ਸਿਖ ਪਾਠ ਹਿਲੇ, ਦੁਖ ਦੋਖ ਦਲੇ,
ਕਰ ਕਾਜ ਚਲੇ ਸੁ ਅਨੰਦਨ ਕੇ।
ਅਤਿ ਮਿੱਤ੍ਰ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਬਚਿੱਤ੍ਰ ਚਰਿੱਤ੍ਰਤਿ
ਤੇਗ ਬਹਾਦੁਰ ਨੰਦਨ ਕੇ ॥੨੨॥

ਅਰਥਾਂ ਲਈ ਦੇਖੋ ਰਾਸ ੧ ਅੰਸੂ ੧ ਅੰਕ ੩੯

[ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਕਥਾ ਦਾ ਰੂਪਕ]

ਥਿਤ ਦਾ ਚਿਤ ਕੀ, ਨਿਤ ਦਾ ਬਿਤ ਕੀ,
ਹਿਤ ਦਾ ਨਿਤ ਕੀ, ਸੁਨਿ ਹੰਤ ਜਰੀ।
ਸ਼ਰਧਾ ਗੁਰ ਕੀ, ਸੁਧ ਦਾ ਉਰ ਕੀ,
ਹਰਤਾ ਜੁਰ ਕੀ ਸੁਖ ਪੁੰਜ ਜਰੀ।
ਸਭ ਸਾਰ ਮਥਾ, ਘ੍ਰਿਤ ਆਰ ਜਥਾ,

ਘ੍ਰਿਤ ਆਰ ਜਥਾ = ਜਿਵੇਂ ਘਿਉ ਕੱਢ ਲਈਦਾ ਹੈ। [ਫਾ:, ਆਵੁਰਦਨ = ਲਿਆਉਣਾ ਤੋਂ ਆਰ]।

ਇਹ ਚਾਰੁ ਕਥਾ ਅਜਰਾਨ ਜਰੀ।
ਗੁਨ ਬ੍ਰਿੰਦ ਗੁਬਿੰਦ ਮ੍ਰਿਗਿੰਦ ਮੁਕੰਦ
ਅਨੰਦ ਬਿਲੰਦ ਜਰਾਉ ਜਰੀ ॥੨੩॥

ਅਨੰਦ ਬਿਲੰਦ ਜਰਾਉ ਜਰੀ = (ਮਾਨੋਂ) ਉੱਚੇ ਅਨੰਦ (ਦੇ ਗਹਿਣੇ) ਦੀ ਜੜਤ ਜੜੀ ਹੈ।

ਅਰਥਾਂ ਲਈ ਦੇਖੋ ਰਾਸ ੧ ਅੰਸੂ ੧ ਅੰਕ ੪੦
ਫਰਕ ਏਹ ਹਨ:-ਹਿਤਦਾ ਨਿਤ ਕੀ = ਅਟੱਲ ਭਗਤੀ ਦੀ ਦਾਤੀ ਹੈ।

[ਭੁੱਲ ਚੁੱਕ ਦੀ ਮਾਫੀ]

ਚੌਪਈ:

ਸੁਮਤਿਵੰਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਤਿ ਸੰਗਤਿ।
ਜੇ ਸੁਨਿ ਹੈਂ ਗੁਰ ਜਸ ਕਰਿ ਪੰਗਤਿ।
ਸਭਿ ਕੇ ਚਰਨ ਬੰਦਨਾ ਕਰੌਂ।
ਮਤਿ ਥੋਰੀ ਤੇ ਪੁਨ ਪੁਨ ਡਰੌਂ ॥੨੪॥

ਅਰਥ:

ਬੁਧੀਵਾਨ, ਪ੍ਰੇਮੀ (ਸਿੱਖ) ਤੇ ਸਤਿਸੰਗਤਿ ਜਿਹੜੇ ਪੰਗਤਿ ਕਰਕੇ ਗੁਰ ਜਸ ਨੂੰ ਸੁਣਨਗੇ (ਤਿਨ੍ਹਾਂ) ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਉਪਰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ (ਤੇ ਬਿਨੈ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ) ਮੇਰੀ ਮਤੀ ਥੋੜੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਬਾਰ ਬਾਰ ਡਰਦਾ ਹਾਂ।

ਭੂਲ ਚੂਕ ਹੁਇੰ ਦੂਖਨ ਜਮਾ। {ਜਮਾ = ਇਕੱਠੇ, ਬਹੁਤੇ, (ਮਾਲਵੇ ਦਾ ਮੁਹਾਵਰਾ ਹੈ)}
ਸੁਨਿ ਨਹਿਂ ਤਰਕਹਿਂ, ਕੀਜਹਿ ਛਿਮਾ।
ਇਸ ਹਿਤ ਬਿਨਯ ਕਰੌਂ ਕਰ ਜੋਰਿ।
ਸਭਿ ਸ਼੍ਰੋਤਨਿ ਕੇ ਚਰਨ ਨਿਹੋਰਿ ॥੨੫॥

ਅਰਥ:

(ਕਿ) ਭੁੱਲ ਚੁੱਕ ਤੇ ਦੂਖਨ (ਮੇਰੇ ਕਥਨ ਵਿਚ) ਬਹੁਤ ਹੋਣਗੇ, (ਆਪ) ਸੁਣਕੇ ਤਰਕਣਾ ਨਾ, ਖਿਮਾਂ ਕਰਨੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਸ਼੍ਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਪਰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਹੱਥ ਜੋੜਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

[ਨਾਮ ਪ੍ਰੇਮੀ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ]

ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਦਿ ਬਸੰਤਿ। ਬਸੰਤਿ = ਵਸਦੇ ਹਨ।
ਗੁਰ ਥਲ ਅਵਚਲ ਨਗਰ ਪ੍ਰਜੰਤ। ਪ੍ਰਜੰਤ = ਤੱਕ [ਸੰਸ:, ਪ੍ਰਯੰਤ]।
ਜਿਤ ਕਿਤ ਸਭਿ ਧਰਨੀ ਪਰ ਬ੍ਯਾਪਤਿ। ਬ੍ਯਾਪਤਿ = ਵਿਚਰਦੇ ਹਨ। (ਅ) ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਹਨ।
ਸਿੱਖਨਿ ਗਨ ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਜਹਿਂ ਜਾਪਤਿ ॥੨੬॥
ਅਰਜ਼ ਗੁਜ਼ਾਰੋਂ ਜੋਰਤਿ ਹਾਥਾ।
ਬੰਦੋਂ ਧਰ ਪਰ ਧਰਿ ਧਰਿ ਮਾਥਾ।
ਹੋਇ ਨ੍ਰਿਬਿਘਨ ਕਥਾ ਗੁਰ ਪੂਰੀ।
ਛੰਦ ਬੰਦ ਮਾਧੁਰਤਾ ਰੂਰੀ ॥੨੭॥

ਅਰਥ:

ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਆਦਿ (ਲੈਕੇ ਜੇਹੜੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਜਾਂ ਨਗਰੀਆਂ ਵਿਚ) ਵਸਦੇ ਹਨ, ਗੁਰੂ ਅਸਥਾਨ ਅਵਚਲ ਨਗਰ ਤੱਕ ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਬੀ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿਚਰਦੇ ਹਨ (ਤੇ ਜਿਹੜੇ) ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਜਪਦੇ ਹਨ (ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਅੱਗੇ) ਹੱਥ ਜੋੜਕੇ (ਮੈਂ) ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਧਰਤੀ ਤੇ ਮੱਥਾ ਧਰ ਧਰਕੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ (ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ) ਕਥਾ ਸੁਹਣੀ ਛੰਦਾ ਬੰਦੀ ਤੇ ਮਿੱਠੀ (ਕਵਿਤਾ) ਵਿਚ ਨਿਰਵਿਘਨ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇ।

ਗੁਰ ਸਿਖ ਸਿੰਘ ਸਗਲ ਜਗ ਬਜਾਪਤ।
ਕਰਿ ਇਸ਼ਨਾਨ ਗੁਰੂ ਨਿਤ ਜਾਪਤਿ।
ਤਿਨ ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੇ ਚਰਨ ਮਨਾਊਂ।
'ਪੂਰਨ ਹੋਇ ਗ੍ਰਿੰਥ' ਵਰ ਪਾਊਂ ॥੨੮॥

ਅਰਥ:

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਤੇ ਸਿੰਘ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਵਿਚ (ਜਿੰਨੇ) ਵਿਆਪ ਰਹੇ ਹਨ (ਜੋ) ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਨਿੱਤ 'ਗੁਰੂ' 'ਗੁਰੂ' ਜਪਦੇ ਹਨ, ਤਿੰਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਮੈਂ ਚਰਨ ਮਨਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਮੈਂ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਨ੍ਰਿਵਿਘਨ) ਗ੍ਰੰਥ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਣ ਦਾ ਵਰ ਪਾਵਾਂ।

ਗੁਰੂ ਸਰੂਪ ਖਾਲਸਾ ਸਾਰੋ।
ਹਤੋ ਸ਼ੱਤ੍ਰ ਕਰਿ ਜੰਗ ਅਖਾਰੋ।
ਨਿਸ ਦਿਨ ਸਿਮਰਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਮੁ।
ਤਿਨ ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੇ ਚਰਨ ਪ੍ਰਨਾਮੁ ॥੨੯॥

ਅਰਥ:

ਸਾਰਾ ਖਾਲਸਾ (ਪੰਥ ਜੋ) ਗੁਰੂ ਸਰੂਪ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ੱਤ੍ਰੂਆਂ ਨੂੰ ਜੰਗ ਅਖਾੜੇ ਕਰਕੇ ਨਾਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਾਤ ਦਿਨ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਸਿਮਰਦਾ ਹੈ (ਤਿਸ) ਸਾਰੇ (ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ) ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ (ਮੈਂ) ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਭਾਵ:

ਕਵਿ ਜੀ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਦੇ ਭੇਤਾਂ ਦੀ ਗਹਿਰੀ ਸਮਝ ਵਲ ਤੱਕੋ, ਕਿ ਗੁਰ ਸਿੱਖਾਂ, ਸਿੰਘਾਂ, ਖਾਲਸਿਆਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਅੰਕ ੨੬ ਤੋਂ ੨੯ ਵਿਚ ਜਦ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਚਰਨਾਂ ਪਰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੇ ਹਨ ਤਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ 'ਗੁਰ ਜਹਿ ਜਾਪਤ' = ਜਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਜਪਦੇ ਹਨ। ਪੁਨਾ:-'ਕਰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਗੁਰੂ ਨਿਤ ਜਾਪਤ।' ਪੁਨਾ:-'ਨਿਸ ਦਿਨ ਸਿਮਰਹਿੰ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਮੁ।' ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਕੇ ਖਾਲਸਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰਕੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਨਿਰਵਿਘਨਤਾ ਦੀ ਯਾਚਨਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜੋ 'ਸਿਮਰਨਿ' ਵਿਚ ਹਨ। ਆਤਮ ਮੰਡਲ ਦੇ ਅਸੂਲ ਮੂਜਬ 'ਨਾਮ ਵਿਹੂਣਿਆਂ' ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਧਰਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਨਹੀ ਕਰਦੇ। ਜੀਉਂਦਿਆਂ ਦਾ ਕਿ ਮੋਇਆਂ ਦਾ ਐਸਾ ਸਿਮਰਨ ਧਯਾਨ ਧਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਵਗੁਣਾਂ ਤੇ ਮਾਯਕ ਮੈਲਾਂ ਨਾਲ ਮੈਲ ਦੀ ਛੁਹ ਲਾਉਂਦਾ ਤੇ ਕਈ ਵੇਰ ਭੈੜੇ ਆਵੇਸ਼ ਦੇਕੇ ਰੋਗੀ ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਆਤਮਾ ਉੱਜਲ, ਲਹੁਕੀ, ਤੇ ਹਉਂ ਦੇ ਭਾਰ ਤੋਂ ਹਲਕੀ, ਸੁਖੀ ਤੇ ਸੁਖਦਾਈ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਐਸਿਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਯਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਮਨ ਉੱਤੇ ਚੰਗਾ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ।

[ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ
ਨਮਸਕਾਰਾਤਮਕ ਮੰਗਲ]

ਬ੍ਰਹਮਗ੍ਯਾਨ ਹਰਿ ਭਗਤ ਖਜ਼ਾਨਾ।
ਸਾਗਰ ਜਗਤ ਜਹਾਜ ਸਮਾਨਾ।
ਸੰਗਤਿ ਅਪਨੀ ਸਗਲ ਉਧਾਰਨ।
'ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ' ਗੁਰ ਕੀਨਿ ਉਚਾਰਨ ॥੩੦॥
ਜਿਸ ਮਹਿਂ ਜ਼ਾਹਰ ਜਾਗਤਿ ਜੋਤਿ।
ਸਿੱਖਜਨਿ ਅਭਿਮਤਿ ਪੂਰਨ ਹੋਤਿ।
ਭੁਗਤਿ ਮੁਕਤਿ ਦਾਇਕ ਜਗਨਾਥਾ।
ਨਮੋ ਕਰੋਂ ਧਰ ਪਰ ਧਰਿ ਮਾਥਾ ॥੩੧॥
ਲਾਖਹੁਂ ਲਿਖੇ ਧਰਾਤਲ ਸਾਰੇ।
ਪਠਹਿਂ ਸੁਨਹਿਂ ਸਿਖ ਵਾਰ ਨ ਪਾਰੇ।
ਸਕਲ ਕਾਮਨਾ ਲਹੀਅਤਿ ਜਿਸਤੇ।
ਅੰਤ ਸਮੈਂ ਕੈਵਲ ਹੁਇ ਤਿਸਤੇ ॥੩੨॥

ਅਰਥ:
ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਧਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਜੋ ਗੁਰੂ (ਸਾਹਿਬਾਂ) ਨੇ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ ਹੈ (ਉਹ) ਬ੍ਰਹਮ ਗ੍ਯਾਨ ਤੇ ਹਰੀ ਦੀ ਭਗਤੀ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੈ ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ (ਤੋਂ ਤਾਰਨ ਲਈ) ਜਹਾਜ ਸਮਾਨ ਹੈ, (ਜਿਸ ਵਿਚ) ਪ੍ਰਗਟ ਹੀ ਜੋਤਿ (ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਹੀ ਹੈ (ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ) ਸਿਖਾਂ ਦੀਆਂ ਮਨ ਵਾਂਛਤ (ਕਾਮਨਾਂ) ਪੂਰਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ (ਤੇ ਜੋ) ਜਗਤ ਨਾਥ ਭੁਗਤ ਮੁਕਤਿ ਦਾ ਦਾਤਾ ਹੈ, ਧਰਤੀ ਤੇ ਮੱਥਾ ਧਰਕੇ (ਤਿਸਨੂੰ) ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਜਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਕਿ) ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਤਲ ਤੇ ਲੱਖਾਂ (ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ) ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਤੇ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ) ਪੜ੍ਹਨ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵਾਰ ਪਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ (ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ) ਅਤੇ ਜਿਸ (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ) ਤੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਮਨਾਂ ਪਾਈਦੀਆਂ ਹਨ, (ਅਤੇ) ਅੰਤ ਸਮੇਂ (ਉਸ) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਤੋਂ ਨਿੱਤ ਮੁਕਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਭੂਤ ਭਵਿੱਖਜ ਸਿੱਖ ਨਹਿਂ ਗਿਨਤੀ।
ਤੇ ਅਬਿ ਸਭਿਨਿ ਅੱਗ੍ਰ ਮਮ ਬਿਨਤੀ।
ਬਿਨਸਹਿਂ ਬਿਘਨ, ਗ੍ਰੰਥ ਹੁਇ ਪੂਰਾ।
ਜਿਸ ਮਹਿਂ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੋ ਜਸ ਰੂਰਾ
॥੩੩॥

ਅਰਥ:
ਪਿੱਛੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਅੱਗੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਹੁਣ ਦੇ (ਸਮੇਂ ਦੇ) ਅਣਗਿਣਤ ਸਿੱਖ ਹਨ, (ਇਨ੍ਹਾਂ) ਸਾਰਿਆਂ ਅੱਗੇ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਿਘਨ ਨਾਸ਼ ਹੋਣ ਤੇ (ਇਹ) ਗ੍ਰੰਥ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸੁਹਣਾ ਜਸ ਹੈ, ਪੂਰਾ ਹੋਵੇ।

[ਉਸਤਾਦ ਪਿਤਾ ਤੇ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ]

ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਅੱਖਰ ਦਾਤਾ।
ਨਮੋ ਕਰੌਂ ਤਿਨ ਪਦ ਜਲ ਜਾਤਾ।
ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਪਿਤਾ ਮਮ ਨਾਮੂ।
ਤਿਨ ਕੇ ਪਦ ਅਰਬਿੰਦ ਪ੍ਰਣਾਮੂ ॥੩੪॥
ਨਿਜ ਮਾਤਾ ਕੋ ਕਰਿ ਅਭਿਬੰਦਨ।
ਕਥੌਂ ਕਥਾ ਕਲਿ ਕਲੁਖਨਿਕੰਦਨ।
ਸੁਨੀਅਹਿ ਗਨ ਸ਼੍ਰੋਤਾ ਸਵਧਾਨਾ।
ਇਕ ਮਨ ਹੋਇ ਧਰਹੁ ਨਿਜ ਕਾਨਾ
॥੩੫॥

ਅਰਥ:

(ਮੇਰੇ) ਅੱਖਰ ਦਾਤਾ ਉਸਤਾਦ (ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਨ ਭਾਈ) ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਗਯਾਨੀ) ਹਨ, ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਕਵਲਾਂ ਪਰ (ਮੈਂ) ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ (ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਨ ਭਾਈ) ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ (ਜੀ) ਹੈ, ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੀ ਚਰਨ ਕਵਲਾਂ ਤੇ ਮੇਰੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ। (ਫੇਰ ਮੈਂ) ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਕਲਜੁਗ ਦੇ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ (ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ) ਕਥਾ ਕਥਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। (ਹੇ) ਸਾਰੇ ਸ਼੍ਰੋਤਾ ਜਨੋ! ਇਕ ਮਨ ਹੋਕੇ ਆਪਣੇ ਕੰਨ ਧਰਿ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋਕੇ ਸੁਣੋ:

[ਕਥਾ ਦਾ ਮਹਾਤਮ]

ਮਹਿੰਮਾ ਕਹਿਂ ਲਗ ਕਹੇ ਸੁਨਾਵੌਂ।
ਗੁਰ ਜਸ ਜਿਸ ਮਹਿਂ ਰੁਚਿਰ ਬਨਾਵੌਂ।
ਗੁਰ ਸ਼ਰਧਾ ਕੋ ਉਰ ਅਧਿਕਾਵਤਿ।
ਜਿਸ ਤੇ ਭੁਗਤਿ ਮੁਕਤਿ ਸਿਖ ਪਾਵਤਿ
॥੩੬॥
ਸਕਲ ਕਾਮਨਾ ਦੇਵਨਹਾਰੀ।
ਅਨਿਕ ਜਨਮ ਕੇ ਕਲਮਲ ਹਾਰੀ।
ਸੁਨਹਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਭਿ ਹੁਇ ਗੁਨ ਗਯਾਤਾ।
ਸਰਬ ਚਰਿੱਤ੍ਰ ਲਖਹਿ ਬੱਖਯਾਤਾ ॥੩੭॥
ਦੁਸ਼ਟ ਬਿਡਾਰਨ ਦਾਸ ਉਧਾਰਨਿ।
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਕੀਨੇ ਜਿਮ ਕਾਰਨ।
ਸੁਨਹਿ ਸਰਬ ਕੋ ਸਾਰ ਪਛਾਨੈ।
ਪੁੰਨ ਉਪਾਇ ਪਾਪ ਗਨ ਹਾਨੈਂ ॥੩੮॥

ਅਰਥ:

(ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕਥਾ ਦੀ) ਮਹਿੰਮਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿ ਮੈਂ ਗੁਰ ਜਸ ਸੁਹਣੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿਥੋਂ ਤੱਕ ਕਹਿਕੇ ਸੁਣਾਵਾਂ? (ਇਹ) ਗੁਰ ਸ਼ਰਧਾ ਰਿਦੇ ਵਿਚ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੇ (ਹਰ) ਸਿੱਖ ਭੁਗਤ ਮੁਕਤਿ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ॥ ੩੬ ॥ (ਫੇਰ) ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਮਨਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਅਨੇਕਾਂ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਪਾਪ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਹਾਰੀ ਹੈ, (ਜੋ ਇਸ) ਸਾਰੇ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਸੁਣੇਗਾ ਓਹ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਗਜਾਤਾ ਹੋ ਜਾਏਗਾ ਤੇ ਸਾਰੇ (ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ) ਚਰਿੱਤ੍ਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੀ ਜਾਣ ਲਵੇਗਾ ॥ ੩੭ ॥ (ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ) ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਤੇ ਦਾਸਾਂ ਨੂੰ ਉਧਾਰਨਾ ਇਸ ਤੋਂ ਆਦਿ ਲੈ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਕਾਰਨ (ਅਥਵਾ ਚਰਿੱਤ) ਕੀਤੇ ਹਨ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੋ ਸਾਰ ਹੈ ਪਛਾਣੇਗਾ ਉਹ (ਆਪਣੇ ਲਈ) ਪੁੰਨ ਉਪਾਕੇ (ਆਪਣੇ) ਸਾਰੇ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰੇਗਾ।

ਹੁਇ ਚਿਤ ਚੌਂਪ ਜੁ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਿੱਖਜ।
ਪਠਹਿ ਸੁਨਹਿ ਅਬਿ ਕਿਧੌਂ ਭਵਿੱਖਜ।
ਨਹਿਂ ਦੂਖਨ ਕੁਛ ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰੋ।
ਪਾਵਨ ਗੁਨ ਗਨ ਕੋ ਮਨ ਧਾਰੋ† ॥੩੯॥

†ਇੱਥੇ ਕਵਿ ਜੀ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਤੇ ਸਭ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤ ਵਿਚ ਗ੍ਰੰਥ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਅਤੀ ਅਭਿਲਾਖਾ ਹੈ ਅਰ ਸਰੀਰ ਦੀ ਕੋਈ ਦੁਰਬਲਤਾ ਯਾ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕੋਈ ਰੰਗ ਯਾ ਉਂਞ ਹੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਅਸਾਰਤਾ ਦਾ ਖਿਆਲ ਤੇ ਵਿਘਨ ਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਭੈ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਹੈ ਤੇ ਡਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਤੇ ਕੰਮ ਵਿਚਾਲੇ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਲਈ ਮਨ ਬਹੁਤ ਏਕਾਗਰ ਤੇ ਤਤਪਰ ਹੋ ਹੋਕੇ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਬਿਨਯ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਆਪ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਕਿ ਗ੍ਰੰਥ ਪੂਰਨ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਉਸੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਆਪ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋਇਆ। ਕਦੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਰੀਰ ਨਾ ਬਿਨਸਦਾ ਤੇ ਹੁਣ ਇਕ ਅੱਧ ਸਾਲ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦਾ ਅਵਸਰ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਹੋਰ ਬੀ ਚਮਕਦਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਿਆਲ ਏਸੇ ਪਾਸੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਦਾ ਸਰੀਰ ਕੰਮ ਦੀ ਬਾਹੁਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਮਜ਼ੋਰ ਯਾ ਕੁਛ ਬੀਮਾਰ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ।

ਅਰਥ:

(ਜੋ ਵੀ) ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਿੱਖ ਚਿੱਤ ਵਿਚ ਚੌਂਪ ਵਾਲਾ ਹੋਕੇ ਹੁਣ ਯਾ ਭਵਿੱਖਜਤ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੇ ਯਾ ਸੁਣੇਗਾ (ਉਹਨਾਂ ਅੱਗੇ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ) ਦੂਖਣਾਂ ਨੂੰ ਕੁਛ ਵੀ ਰਿਦੇ ਵਿਚ ਨਾ ਵਿਚਾਰੋ (ਤੇ ਕੇਵਲ) ਪਵਿੱਤਰ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਹੀ ਮਨ ਵਿਚ ਧਾਰਨਾ ਕਰੋ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਮੰਗਲਾਚਰਨ' ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਪ੍ਰਿਥਮੋ ਅੰਸੂ ॥੧॥

੨. [ਸੀਸ ਕੀਰਤਪੁਰ ਲਿਆਉਣਾ]

੧<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩

ਦੋਹਰਾ:

ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਸਿਖ ਪ੍ਰਥਮ ਜੋ, ਗਮਨਜੋ ਆਇਸੁ ਲੇਯ।
ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਪਠਜੋ ਭੇਟ ਕੋ ਦੇਯ[1] ॥੧॥

[1]ਭੇਟਾ ਨੂੰ ਦੇਕੇ।

ਸ੍ਵੈਯਾ ਛੰਦ:

ਪੈਸੇ ਪੰਚਹੁੰ ਸ਼੍ਰੀ ਫਲ ਸੁੰਦਰ
ਗੁਰਤਾ ਅਰਪਨਿ ਕੀ ਬਿਧਿ ਜੋਇ।
ਲੇ ਕਰਿ ਪੰਥ ਬਿਖੈ ਪ੍ਰਸਾਥਨਜੋ,
ਥਿਰਜੋ ਨ ਕਿਸ ਥਲ, ਥਕਤਿ ਨ ਸੋਇ।
ਗੁਰ ਆਗਜਾ ਸਜੰਦਨ ਅਸਵਾਰੀ,
ਚਿਤ ਉਤਸਾਹ ਸੂਤ ਤਬਿ ਹੋਇ[1]।

[1]ਮਾਨੋ) ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਜਾ ਇਹ ਤਾਂ ਰਥ ਦੀ ਅਸਵਾਰੀ ਸੀ ਤੇ (ਸਿੱਖ ਦੇ) ਚਿੱਤ ਦਾ ਜੋ ਉਤਸਾਹ ਸੀ ਸੋ ਰਥਵਾਹੀ ਹੋਇਆ।

ਪਹੁੰਚਜੋ ਆਨਿ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਸੋ ਸਿਖ
'ਕੁਸ਼ਲ' ਕਹਿਤ, ਬੂਝਹਿ ਨਰ ਕੋਇ ॥੨॥
ਸਵਾ ਪਹਿਰ ਦਿਨ ਆਯੋ ਤਿਸ ਛਿਨ,
ਬੈਠੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਰਾਇ।
ਜਗਤ ਸਮਸਤ[1] ਜੁ ਬਰਤਹਿ[2] ਨਿਤਪ੍ਰਤਿ

[1]ਸਾਰੇ ਜਗ ਵਿਚ। [2]ਜੋ ਵਰਤਦਾ ਹੈ।

ਸੋ ਸਭਿ ਚਿਤ ਮਹਿਂ ਬਿਦਤਹਿ ਆਇ[1]।

[1]ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕਿਤਿਕ ਮਸੰਦ ਬਿਲੰਦ ਚਿੰਤ ਜੁਤਿ,
ਚਹੁੰਦਿਸਿ ਮਹਿਂ ਤਿਮ ਸਿਖ ਸਮੁਦਾਇ।
ਕੇਚਿਤ ਰਹਤਿ ਸਮੀਪ ਕਦੀਮੀਂ[1],

[1]ਪੁਰਾਣੇ।

ਕੇਚਿਤ ਨਏ ਦਰਸ ਹਿਤ ਆਇੰ ॥੩॥
ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਕਰਤਿ ਸਿਖ ਪਹੁਂਚਜੋ ਤਤਛਿਨ,
ਦੇਖਿ ਉਠੇ ਸਤਿਗੁਰ ਅਗਵਾਇ।
ਗੁਰਤਾ ਪਹੁੰਚੀ ਲਖੀ, ਨਮੋ ਕਰਿ,
ਪੁਨ ਬੈਠੇ ਸਿੰਘਾਸਨ ਆਇ।
ਧਰਿ ਪੈਸੇ ਆਗੇ ਸਭਿ ਦੇਖਤਿ,
ਲੇ ਸ਼੍ਰੀਫਲ ਝੋਰੀ ਮਹਿਂ ਪਾਇ।
ਹਾਥ ਬੰਦਿ ਬੰਦਨ ਸਿਖ ਕੀਨਸਿ

ਪਦ ਅਰਬਿੰਦਨਿ ਸੀਸ ਟਿਕਾਇ ॥੪॥
ਪੁਨ ਸਿਖ ਨੇ ਸਿਖ ਸਭਾ ਸਰਬ ਕੋ
ਨਮੋ ਕਰੀ ਚਹੁੰਦਿਸ਼ਿ ਮੁਖ ਫੇਰਿ।
ਆਇਸੁ ਲੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਬੈਠਯੋ
ਸਨਮੁਖ ਸੁੰਦਰ ਦਰਸ਼ਨ ਹੇਰਿ।
ਸੁਧਿ ਬੂਝੀ, ਸਭਿ ਲਗਯੋ ਸੁਨਾਵਨਿ
'ਤੁਰਕੇਸ਼੍ਵਰ ਕੇ ਖੋਟ ਬਡੇਰ।
ਕਰਤਿ ਕਠਿਨਤਾ ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਕੀ,
ਨਹਿਂ ਕੁਛ ਜਾਨਹਿਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦਲੇਰ[1] ॥੫॥
ਬਦਨ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤਿ ਇਕ ਸਮ ਨਿਤ ਰਹਿ
ਜਥਾ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਖਿਰਹਿਂ ਅਰਬਿੰਦ।
ਪਠਿਹ ਨੁਰੰਗਾ ਕੁਮਤਿ[1] ਮੁਲਾਨੇ
ਜੇ ਸਯਾਨੇ ਉਮਰਾਵ ਬਿਲੰਦ।
-ਕਰਾਮਾਤ ਕੁਛ ਕਰਹੁ ਦਿਖਾਵਨਿ
ਕੈ ਤਜਿ ਦੇਹੁ ਧਰਮ ਜੋ ਹਿੰਦੁ।
ਸਰਬ ਸ਼ਿਰੋਮਨ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਜਿ ਆਵਹੁ
ਵਧੈ ਦੀਨ ਤੌਂ ਮਾਨਹਿਂ ਬ੍ਰਿੰਦ[1] ॥੬॥
ਦ੍ਵਿਜ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਆਦਿ ਜਿਤਿਕ ਜਗ
ਤੁਮਰੀ ਦਿਸ਼ਿ ਦੇਖਤਿ ਸਭਿ ਕੋਇ।
ਫੇਰ ਨ ਫੇਰਹਿ[1] ਕਿਸੂ ਦੇਸ਼ ਮਹਿਂ,
ਮਾਨਹਿਂ ਕਹਯੋ, ਤੁਰਕ ਜਗ ਹੋਇ[1]।
ਇਮ ਚਿਤ ਚਹਤਿ ਨ ਜੇ ਅਤਿ ਰੁਚਿ ਕਰਿ[1],
ਅਜ਼ਮਤ ਕਰਹੁ ਸ਼ਾਹੁ ਕਹਿ ਜੋਇ।
ਰਾਮਰਾਇ ਬਹੁ ਕਰੀ ਅਧਿਕ ਹੀ
ਜਿਮ ਭਾਖੀ ਦਿਖਰਾਵਤਿ ਸੋਇ ॥੭॥
ਦਰਬ ਬ੍ਰਿੰਦ ਹਜ਼ਰਤ ਨੇ ਦੀਨਸਿ
ਬਡ ਮਰਾਤਬਾ ਪਾਯੋ ਤਾਂਹਿ[1]।
ਜਿਤ ਕਿਤ ਤੇ ਸਭਿ ਸੰਗਤਿ ਹੋਈ[†]
ਵਧਯੋ ਸਮਾਜ ਸੁਜਸ ਜਗ ਮਾਂਹਿ।
ਬਸਹੁ ਸ਼ਾਹ ਕੇ ਦੇਸ਼ਨਿ ਮਹਿਂ ਤੁਮ,
ਪੁਜਵਾਵਹੁ ਜਿਤ ਦਿਸ਼ਿ ਚਲਿ ਜਾਹਿਂ।

[1]ਭਾਵ ਬਹਾਦਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

[1]ਖੋਟੀ ਬੁੱਧ ਵਾਲੇ।

[1]ਤੁਸਾਂ ਨੂੰ) ਸਾਰੇ ਮੰਨਣਗੇ।

[1]ਫੇਰ ਨਹੀਂ (ਹੁਕਮ) ਮੋੜਨਗੇ।

[1]ਸਾਰਾ) ਜਗ ਤੁਰਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

[1]ਭਲਾ ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਜੀ ਕਿਵੇਂ ਬੀ ਇਹ ਕੁਛ ਕਰਨਾ ਨਾ ਚਾਹੇ ਤਾਂ...।

[1]ਭਾਵ ਰਾਮ ਰਾਇ ਨੇ।

[†]ਪਾ:-ਜਿਤ ਕਿਤ ਸੰਗਤਿ ਹੋਇਂ ਸਿਖ ਬਹੁ।

ਕਯੋਂ ਕਰਿ[1] ਕਹਯੋ ਨ ਮਾਨਹਿਂ ਤਿਸ ਕੋ[2]	[1]ਕਿਵੇਂ ਬੀ। [2]ਉਸ (ਸ਼ਾਹ) ਦਾ।
ਦਿਹੁ ਅਜ਼ਮਤ ਨਹਿਂ ਕੀਜਹਿ ਨਾਂਹਿ[1]- ॥੮॥	[1]ਇਨਕਾਰ ਨਾ ਕਰੋ।
ਗੁਰੂ ਕਹਯੋ -ਮੂਰਖ ਚਵਗੱਤਾ	
ਦੁਸ਼ਟ ਕੁਪੱਤਾ ਮੱਤਾ ਮੰਦ[1]।	[1]ਮਸਤਿਆ ਹੋਇਆ ਨੀਚਤਾ ਵਿੱਚ।
ਦੁਰਮਤਿ ਰੱਤਾ ਹੁਇ ਬਿਨ ਸੱਤਾ	
ਹੁੱਤਾ ਤੁਰਕਨ ਤੇਜ ਬਿਲੰਦ[1]।	[1]ਜੋ) ਤੁਰਕ ਦਾ ਬੜਾ ਤੇਜ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਸੱਤਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੋ ਜਾਏਗਾ ਭਾਵ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਏਗਾ।
ਝਖ ਮਾਰਤਿ ਤੱਤਾ[1], ਹੁਇ ਕਰਿ ਮੱਤਾ[2],	[1]ਸੜਿਆ ਹੋਇਆ। [2]ਮਸਤਿਆ।
ਬਨਹਿ ਉਵੱਤਾ ਘੱਤਾ ਦੁੰਦ[1]।	[1]ਬਣਕੇ ਅਵੈੜਾ ਜੋ ਰੌਲਾ ਪਾਂਵਦਾ ਹੈ।
ਗੁਰ[1] ਬਰ ਦਿੱਤਾ, ਬਾਬਰ ਲਿੱਤਾ,	[1]ਗੁਰੂ (ਨਾਨਕ ਜੀ) ਨੇ।
ਇਹ ਖੋਵੈ ਤਿਸ ਨੱਤਾ ਨੰਦ[1] ॥੯॥	[1]ਪੜਪੋਤੇ ਦਾ ਪੁੱਤ੍ਰ। ਬਾਬਰ, ਹਮਾਯੂੰ, ਅਕਬਰ, ਜਹਾਂਗੀਰ, ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂ, ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ। ਬਾਬਰ ਦਾ ਪੋਤਾ ਅਕਬਰ, ਪੜੋਤਾ ਜਹਾਗੀਰ, ਪੜਪੜੋਤਾ ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂ, ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂ ਦਾ ਨੰਦ (ਪੁੱਤ੍ਰ) ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ।
ਕਰਾਮਾਤ ਕੋ ਕਹੈਂ ਕਹਿਰ ਜਨ	
ਦਰਵੇਸ਼ਨਿ ਕੋ ਐਸ ਨ ਕਾਜ।	
ਨਾਟਕ[1] ਚੇਟਕ[2] ਕਰਿ ਦਿਖਰਾਵਨਿ	[1]ਤਮਾਸ਼ਾ। [2]ਜਾਦੂ।
ਪ੍ਰਭੁ ਲੋਕਨ ਕਹਿ[1] ਆਵਤਿ ਲਾਜ।	[1]ਭਾਵ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ (ਨਾਟਕ ਚੇਟਕ ਕਰਦਿਆਂ)।
ਅਧਿਕ ਧਰਮ ਧਨ[1] ਧਾਰਹਿਂ, ਨ ਛੋਰਹਿਂ,	[1]ਧਰਮ ਰੂਪੀ ਧਨ।
ਨਿਜ ਨਿਜ ਪ੍ਰਿਯ ਸਭਿ ਕੋ ਸੁਖ ਸਾਜ[1]।	[1]ਆਪੋ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਪਿਆਰਾ ਹੈ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਖ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਾ।
ਈਸ਼੍ਵਰ ਕਰਹਿ, ਮੇਟ ਕੋ ਸਾਕਹਿ,	
ਹਠ ਜੋ ਕਰਹਿ ਮੂਢ ਮਤਿ ਪਾਜ[1]- ॥੧੦॥	[1]ਮੂਰਖ ਝੂਠੀ ਮਤ ਵਾਲਾ।
ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਕਠਨ ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਭਾਖੇ,	
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਦੁਖਹਿ ਅਧਿਕ ਉਰ ਮਾਂਹਿ।	
ਪੁਨ ਗੁਰ ਮੋ ਕਹੁ ਕੀਨਿ ਅਵਾਹਨ[1]	[1]ਸੱਦਣਾ ਕੀਤਾ।
ਜਮਾਦਾਰ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਤਾਂਹਿ[1]।	[1]ਕੈਦਖਾਨੇ ਦਾ ਜੋ ਜਮਾਦਾਰ ਸੀ ਤਿਸ (ਦਵਾਰਾ)।
ਸੋ ਗੁਰ ਸੇਵਕ ਹੁਇ ਅਨਕੂਲੀ[1],	[1]ਉਹ (ਜਮਾਦਾਰ) ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਸੇਵਕ (ਆਗਯਾਕਾਰ) ਹੈ।
ਪਠਹੁ ਜੁ ਸਿੱਖ[1] ਮਿਲਾਵਹਿ ਵਾਹਿ।	[1]ਜੋ ਸਿੱਖ (ਆਪ) ਭੇਜਦੇ ਹੋ।
ਬੰਦਹਿ ਚਰਨ ਕਮਲ ਸ਼ਰਧਾਊ,	
ਮੁਝ ਲੇ ਗਯੋ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਪਾਹਿ ॥੧੧॥	

ਗੁਰ ਬੋਲੇ -ਹਮ ਅਲਪ ਆਰਬਲ
ਇਕ ਦੁਇ ਦਿਨ ਕੀ ਨਿਸ਼ਚੈ ਜਾਨਿ।
ਜਗ ਗੁਰਤਾ ਕੋ ਲੇ ਕਰਿ ਗਮਨਹੁ,
ਨਹਿਂ ਠਹਿਰਹੁ ਹ੍ਵੈ ਕੈ ਸਵਧਾਨ।
ਪਹੁੰਚਹੁ ਈਸ਼੍ਵਰ ਅੰਸਹਿ[1] ਅਰਪਹੁ, — [1]ਈਸ਼ੁਰ ਦੀ ਅੰਸ ਭਾਵ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ।
ਵਧੈ ਪ੍ਰਤਾਪ ਜਹਾਨ ਮਹਾਨ।
ਬਿਨਾ ਕਾਨ[1] ਤੁਰਕਾਨ ਪ੍ਰਹਾਨਹੁ[2], — [1]ਕਨੌਡ। [2]ਨਾਸ਼ ਕਰੋ।
ਸੇਵਕਾਨਿ ਰੱਛਹੁ ਬਲ ਠਾਨਿ- ॥੧੨॥
ਲੇ ਕਰਿ ਗਮਨਜੋ, ਥਿਰਜੋ ਨ ਮਾਰਗ,
ਗੁਰ ਬਲ ਤੇ ਪਹੁੰਚਜੋ ਪੁਰਿ ਆਇ[1]।' — [1]ਲੈਕੇ ਟੁਰ ਪਿਆ, ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਅਟਕਿਆ ਨਹੀਂ ਤੇ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਬਲ ਨਾਲ (ਆਨੰਦ) ਪੁਰ ਆ ਪੁੱਜਾ ਹਾਂ।

ਸਭਾ ਸਹਿਤ ਕਲਗੀਧਰ ਸੁਨਿ ਕਰਿ
ਗੁਰ ਸਿਮਰਨਿ ਕਰਿ ਉਰ ਮਹਿਂ ਲਜਾਇ
ਬੰਦਿ ਹਾਥ ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਪੁਨ ਪੁਨ
ਅਲਖ ਗੁਰੂ ਗਤਿ ਲਖੀ ਨ ਜਾਇ।
ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਜਹਿਂ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ
ਪਹੁੰਚਿ ਸਿੱਖ ਕਰਿ ਨਮੋ ਸੁਨਾਇ ॥੧੩॥
ਦੀਰਘ ਸ੍ਵਾਸ[1] ਤਪਤ ਅਤਿ ਛੋਰਤਿ — [1]ਲੰਮੇ ਸਾਹ।
ਲੋਚਨ ਜਲ ਝਲਕਜੋ ਤਤਕਾਲ।
-ਅਤਿ ਸਮਰਥ ਜਿਨ ਦਾਸਨ ਦਾਸਹਿ,
ਸਹੀ ਅਵੱਗਜਾ ਇਤਿਕ ਬਿਸਾਲ।
ਚਹੈਂ ਕਰੈਂ ਬਿਨ ਬਿਲਮ ਸਰਬ ਕੁਛ,
ਬਸਿ ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਕੇ[1] ਅਸ ਹਾਲ। — [1]ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਵਸੀ ਹੋ ਕੇ।
ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰ ਅਚਰਜ ਚਰਿਤਾ
ਕਿਮ ਕੋ ਬਾਕ ਕਹੈ ਕਿਸ ਨਾਲ[1] ॥੧੪॥ — [1]ਕਿਵੇਂ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵਚਨ ਕਰੇ।
ਅਵਧ ਓਜ ਕੀ[1], ਅਵਧਿ ਧੀਰ ਕੀ, — [1]ਬਲ ਦੀ ਔਧੀ ਹੋ।
ਅਵਧਿ ਅਵੱਗਜਾ ਲਹੀ ਸਹਾਰ[1]। — [1]ਅਵੱਗਜਾ ਦੀ ਵੀ ਅਵਧੀ ਸਹਾਰ ਲਈ।
ਤੁਮ ਬਿਨ ਕਉਨ ਕਰੈ ਅਸ ਕਾਰਜ,
ਹਿੰਦੁ ਧਰਮ ਕੋ ਧਰਿ ਕਰਿ ਭਾਰ[1]। — [1]ਭਾਰ ਚੁੱਕਕੇ।
ਕਰਹੁ ਸੁ ਭਲੀ ਤਰਕ ਕੋ ਕਿਮ ਕਰਿ[1], — [1]ਤਰਕ ਕੋਈ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਹਮ ਕੋ ਦਰਸ਼ਨ ਪਜਾਸ ਉਦਾਰ।
ਇਕ ਸਮ ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਅਨੰਦਹੁ

ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਹੁ ਸਭਿ ਕੇ ਦਾਤਾਰ- ॥੧੫॥
ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਰੁਦਤਿ ਬ੍ਰਿਲਾਪਤ
-ਜਥਾ ਸਸੁਰ[1] ਮੇਰੈ ਗਤਿ ਕੀਨਿ। [1]ਸਹੁਰੇ (ਭਾਵ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ)।
ਅਜ਼ਮਤਿ ਨਹੀ ਜਨਾਵਨ ਕੀਨਸਿ,
ਕਸ਼ਟ ਸਹਾਰੇ ਤਨ ਪਰ ਪੀਨ।
ਦੇ ਖੱਤ੍ਰੀ[1] ਸਿਰ ਦੋਸ਼ ਘਨੇਰਾ [1]ਭਾਵ ਚੰਦੂ।
ਰਾਵੀ ਤਟ ਸਰੀਰ ਤਜਿ ਦੀਨਿ।
ਤਥਾ ਪੁੱਤ੍ਰ ਕੋ ਧੀਰਜ ਹੇਰਾ
ਸਕਲ ਕਲਾ ਸਮਰੱਥ ਪ੍ਰਬੀਨ- ॥੧੬॥
ਢਰਯੋ ਦੁਪਹਿਰਾ ਦੋਇ ਘਰੀ ਜਬਿ
ਇਮਿ ਚਿੰਤਾ ਜੁਤਿ ਸ਼ੋਕ ਬਿਸਾਲ।
ਔਚਕ ਹੀ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਰੁਚਿਰ ਪ੍ਰਯੰਕ ਤਜਾਗਿ ਤਤਕਾਲ।
ਧਰ ਪਰ ਫਰਸ਼ ਕਰਯੋ ਤਹਿੰ ਬੈਠੇ
ਤੂਸ਼ਨਿ ਠਾਨਿ ਪਿਖਹਿੰ ਸਿਖ ਜਾਲ[1]। [1]ਸਾਰੇ।
ਜਨਨੀ ਨਿਕਟਿ ਗਈ ਸੁਧਿ ਜਬਿਹੂੰ
ਸਾਸ ਨੁਖਾ[1] ਦੁਖ ਲਹਯੋ ਕਰਾਲ ॥੧੭॥ [1]ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਨੇ।
ਜਾਨੀ ਗਤਿ -ਜਗ ਗੁਰੂ ਬਿਕੁੰਠਹਿ
ਤਨ ਕੋ ਤਜਾਗਿ ਗਏ-`ਮਨ ਚੀਨ।
ਤਬਿ ਧਰਨੀ ਪਰ ਥਿਰ ਸੁਤ ਹੋਵਾ
ਮਹਾਂ ਬਿਖਾਦ[1] ਰਿਦੇ ਮਹਿਂ ਕੀਨਿ। [1]ਦੁੱਖ।
ਦਾਸੀ ਦਾਸ ਦੇਖਿ ਦੁਖ ਪ੍ਰਾਪਤਿ
ਉਚੇ ਰੁਦਤਿ ਸ਼ੋਕ ਮਨ ਲੀਨ।
'ਮਹਾਂਰਾਜ ਹਮ ਕੌਨ ਸੰਭਾਰਹਿ
ਆਪ ਅਲੰਬ ਦੁਨੀ ਅਰੁ ਦੀਨ' ॥੧੮॥
ਸ਼ੋਕ ਸ਼ਬਦ ਮਹਿਲਨਿ ਮਹਿਂ ਹੋਵਾ
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸਤਿਗੁਰ ਦਾਸ ਪਠਾਇ।
'ਗੁਰ ਹਿਤ ਸ਼ੋਕ ਬਿਲਾਪ ਨ ਕੀਜਹਿ,
ਸਿਮਰਹੁ ਗੁਨ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਸਮੁਦਾਇ।
ਸਦਾ ਅਨੰਦ ਏਕ ਰਸ ਜਾਨਹੁੰ,
ਜਨਮ ਮਰਨ ਗੁਰ ਕੇ ਨਹਿਂ ਕਾਇ[1]। [1]ਕੋਈ ਨਹੀਂ।
ਪਰਉਪਕਾਰ ਹੇਤੁ ਤਨ ਧਾਰਹਿਂ

ਜਿਮ ਨਭ ਮਹਿਂ ਘਨ[1] ਹੁਇ ਬਿਦਤਾਇ ॥੧੯॥ — [1]ਬੱਦਲ।
ਕਰਿ ਬਰਖਾ ਸੁਖ ਦੇ ਕਰਿ ਜਗ ਕੋ,
ਪੁਨ ਅਕਾਸ਼ ਮਹਿਂ ਲੈ ਹੁਇ ਜਾਇ।
ਤਿਮ ਤਨ ਗੁਰ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਹੁਇ ਧਾਰਹਿਂ
ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਕੇ ਬਨਹਿਂ ਸਹਾਇ।
ਗਜ਼ਾਨ ਭਗਤਿ ਉਪਦੇਸ਼ਨਿ ਕਰਿ ਕੈ
ਸ਼ੁਭ ਮਾਰਗ ਮਹਿਂ ਜਗਤ ਲਗਾਇ।
ਪੁਨ ਸੁਛੰਦ ਪਰਲੋਕ ਸਿਧਾਰਹਿਂ
ਤਿਨ ਕਾਰਨ ਕਿਮ ਸ਼ੋਕ ਉਪਾਇ? ॥੨੦॥
ਨਾਮ ਉਚਾਰਹੁ, ਜਨਮ ਸੁਧਾਰਹੁ,
ਕਸ਼ਟ ਨ ਧਾਰਹੁ ਜਨ ਸਮੁਦਾਇ[1]।' — [1]ਸਾਰੇ ਦਾਸ (ਮਿਲਕੇ)।
ਸੁਨਿ ਕੈ ਬਾਕ ਹਟੇ ਸਭਿ ਰੋਦਤਿ
ਹੁਇ ਤੂਸ਼ਨਿ ਗੁਰ ਗਜ਼ਾਨ ਧਰਾਇ।
ਜੁਗ ਅਸਵਾਰ ਪਠਾਵਨਿ ਕੀਨੇ
'ਆਵਹਿ ਸਿੱਖ ਮਿਲੌਂ ਅਗਵਾਇ।
ਜਾਹੁ ਪਲਾਵਤਿ[1], ਪੁਨ ਹਟਿ ਆਵੌਂ, — [1]ਘੋੜੇ ਦੌੜਾਈ ਜਾਓ)।
ਦੀਜੈ ਸੁਧਿ ਤਿਸ ਤੇ ਸੁਨ ਪਾਇ[1] ॥੨੧॥ — [1]ਤਿਸ ਸਿੱਖ ਤੋਂ ਸੁਣਕੇ ਸਾਨੂੰ) ਖਬਰ ਦਿਓ।
ਦਈ ਨਿਹਾਰੀ ਹਯਨਿ[1] ਅਰੂਢੇ — [1]ਨਿਹਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਤੇ।
ਦਿੱਲੀ ਪੁਰਿ ਕੇ ਮਾਰਗ ਚਾਲਿ।
ਨਿਸ ਬਾਸੁਰ ਗਮਨੇ ਇਕ ਸਮ ਹੀ,
ਦੇਖਤਿ ਨਰ ਹਿਤ ਸਿੱਖ ਸਮਾਲ[1]। — [1]ਸਾਰੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਸਿੱਖ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ।
ਕੇਤਿਕ ਮਜ਼ਲ ਗਏ ਅਵਲੋਕਯੋ,
ਗੁਰ ਸਿਰ ਬਸਤ੍ਰ ਲਪੇਟੇ ਜਾਲ[1]। — [1]ਬਹੁਤ (ਬਸਤ੍ਰਾਂ ਨਾਲ)।
ਅਪਨੇ ਸੀਸ ਉਠਾਵਨ ਕੀਨਸਿ
ਇਤ ਉਤ ਪਿਖਤਿ ਸਤ੍ਰਾਸ ਬਿਸਾਲ ॥੨੨॥
ਕੀਨਿ ਚਿਨਾਰਿ, ਮਿਲੇ ਕਰਿ ਬੰਦਨ
'ਕਹੁ ਸੁਧਿ ਗੁਰ ਕੀ ਜਥਾ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ।'
ਸੁਨਿ ਤਿਨ ਭਨੀ, 'ਮੋਹਿ ਢਿਗ ਗੁਰ ਸਿਰ,
ਚਹੌਂ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਲੇ ਕਰਿ ਜਾਤਿ।

ਤੁਮ ਕਿਤ ਜਾਹੁ, ਹਟਹੁ ਅਬਿ ਪਾਛੇ
ਬੀਤੀ ਤਿਮ, ਚਹਿਂ ਗੁਰ ਜਿਸ ਭਾਂਤਿ[1]। [1]ਗੁਰੂ ਜੀ ਜਿਵੇਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ।
ਗਮਨਹੁ ਤੁਰਨ, ਦੇਹੁ ਸਦਨ ਸੁਧਿ,
ਪੁਨ ਮੈਂ ਭਨਹੁਂ ਆਇ ਸਭਿ ਬਾਤ
॥੨੩॥
ਕੀਰਤਪੁਰਿ ਮੈਂ ਠਹਿਰਨ ਕਰਿਹੌਂ,
ਬ੍ਰਿੰਦ ਦੇਹੁਰੇ ਗੁਰ ਸੋਢੀਨ।
ਆਗੇ ਗੁਰ ਇੱਛਾ ਜਿਮ ਹੋਵੈ
ਤਿਮ ਬਰਤਹਿਂ ਆਛੀ ਮਨ ਚੀਨਿ।'
ਸੁਨਿ ਦੋਨਹੁਂ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹਟੇ ਤਬਿ
ਗਮਨੇ ਆਨੰਦਪੁਰਿ ਮਗ ਲੀਨਿ।
ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਕਰਤਿ ਸਭਿ ਪੰਥ ਉਲੰਘੇ
ਬਰੇ ਸਦਨ ਹਯ ਬੰਧਨਿ ਕੀਨਿ ॥੨੪॥
ਗੁਰ ਢਿਗ ਪਹੁੰਚਿ ਬੰਦਨਾ ਠਾਨੀ,
ਬਰਨਜੋਂ ਦਿੱਲੀ ਕੇਰ ਬ੍ਰਿਤੰਤ।
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸ਼ੋਕਮਾਨ ਸਭਿ ਹ੍ਵੈ ਕਰਿ
ਨੀਰ ਬਿਲੋਚਨ ਤੇ ਨਿਚੁਰੰਤਿ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬਰਜੇ ਸਗਰੇ
ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦਨਿ ਸੰਗ ਭਨੰਤਿ।
'ਤਜਾਰੀ ਕਰਹੁ ਦਰਬ ਗਨ[1] ਖਰਚਹੁ, [1]ਬਹੁਤਾ ਧਨ।
ਬਨਹਿ ਬਿਮਾਨ ਅਧਿਕ ਦੁਤਿਵੰਤ
॥੨੫॥
ਕੰਚਨ ਪੁਸ਼ਪ[1] ਆਦਿ ਸਬਿ ਕਰੀਅਹਿ, [1]ਸੂਰਨ ਦੇ ਫੁੱਲ।
ਚੰਦਨ ਚਾਰੁ[1]† ਲਜਾਇ ਤਤਕਾਲ। [1]ਸੁੰਦਰ ਚੰਦਨ। †ਪਾ:-ਭਾਰ।
ਫੂਲਨ ਕੀ ਮਾਲਾ ਗਨ ਸਿਰਜਹੁ,
ਪਸ਼ਮੰਬਰ ਲਿਹੁ ਮੋਲ ਬਿਸਾਲ।
ਅਨਿਕ ਸੁਗੰਧਨਿ ਕਰਹੁ ਸਕੇਲਨਿ,
ਜਵ[1] ਤਿਲ ਘ੍ਰਿੱਤ ਸੰਚੀਅਹਿ[2] ਜਾਲ।' [1]ਜੌਂ। [2]ਕੱਠਾ ਕਰੋ।
ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਹੁਕਮ ਪਠਾਏ ਨਰ ਗਨ
'ਬਡੇ ਨਗਰ ਤੇ ਆਨਹੁਂ ਭਾਲਿ[1]' ॥੨੬॥ [1]ਲੱਭਕੇ।
ਦੋਹਰਾ:
ਇਮ ਤਜਾਰੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕਰੀ, ਸਰਬ

ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਜੋਇ।
ਉਤ ਤੇ ਲੇ ਕੀਰਤਪੁਰੇ, ਪਹੁੰਚਜੋ ਗੁਰ ਸਿੱਖ
ਸੋਇ ॥੨੭॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਸੀਸ ਲਜਾਵਨਿ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਦੁਤੀਓ ਅੰਸੂ ॥੨॥

੩. [ਸੀਸ ਸਸਕਾਰ ਅਨੰਦ ਪੁਰ]

੨<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪

ਦੋਹਰਾ:

ਗੁਜਰੀ ਜੁਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕੀ, ਤਿਨ ਢਿਗ ਸਤਿਗੁਰ ਜਾਇ।
'ਕਿਤ ਸਸਕਾਰਹਿਂ ਗੁਰੂ ਸਿਰ? ਬੂਝਜੋ ਜਿਮ ਬਨਿ ਆਇ' ॥੧॥

ਸ੍ਵੈਯਾ:

ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ ਕਹਜੋ ਕਰ ਬੰਦਿ
'ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਸਸਕਾਰੇ।
ਤਾਂ ਦਿਨ ਤੇ ਗਨ ਸੋਢਿਨਿ ਬੰਸ
ਸਭੈ ਪੁਰਿ ਕੀਰਤਿ ਕੇਰ ਮਝਾਰੇ[1]।
ਜਯੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਅਬਿ ਰਾਵਰ ਕੀ
ਕਰਿਯੇ ਤਿਮ ਆਛਿਯ ਬੁੱਧਿ ਬਿਚਾਰੇ।'
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਸੁਨਿ ਕੈ ਤਿਨ ਤੇ
ਨਹਿਂ ਮਾਨਤਿ ਭੀ ਮੁਖ ਬਾਕ ਉਚਾਰੇ
॥੨॥

[1]ਕੀਰਤਪੁਰ ਦੇ ਵਿਚ (ਸਸਕਾਰੇ ਹਨ)।

'ਔਰਨਿ ਕੋ ਨ ਰਚਜੋ ਪੁਰਿ ਕੋ[1]
ਇਸ ਕਾਰਨ ਤੇ ਤਹਿਂ ਲੇ ਸਸਕਾਰੇ।
ਏ[1] ਜਿਸ ਕਾਲ ਲਈ ਗੁਰਤਾ
ਤਜਿ ਪੂਰਬ ਬਾਸ[1] ਉਠੇ ਉਰ ਧਾਰੇ।
-ਈਰਖਾ ਧਾਰਿ ਸ਼ਰੀਕ ਰਹੈਂ
ਇਹ ਨੀਕ ਨਹੀਂ ਪਰਿ ਹੈ ਬਿਚ ਰਾਰੇ[1]-।
ਸ਼ਾਂਤਿ ਸਰੂਪ ਅਨੂਪ ਸਦਾ
ਇਤ ਆਵਤਿ ਭੇ ਸ਼ੁਭ ਥਾਨ ਨਿਹਾਰੇ
॥੩॥

[1]ਹੋਰਨਾਂ ਸੋਢੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਗਰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

[1]ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ।

[1]ਛੱਡ ਕੇ ਪਹਿਲੇ ਘਰ ਬਾਰ।

[1]ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਝਗੜਿਆਂ ਵਿਚ ਪਵੀਏ।

ਬ੍ਰਿੰਦ ਦਯੋ ਧਨ, ਮੋਲ ਲਈ ਧਰ[1]
ਔਰ ਉਪਾਇ ਕਰੇ ਸਭਿ ਭਾਂਤੀ।
ਆਨੰਦ ਦਾ ਪਿਖਿ ਥਾਨ ਮਹਾਂਨ
ਧਰਜੋ ਤਬਿ ਨਾਮ ਭਯੋ ਬੱਖਜਾਤੀ[1]।
ਆਨਿ ਕਰੋ ਸਸਕਾਰ ਇਹਾਂ,
ਬਿਰਧਾ ਤਿਨ ਮਾਤ ਬਡੀ ਬਿਲਲਾਤੀ[1]।
ਸੁੰਦਰ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਕੌ ਦਰਸੈਂ,
ਸਭਿ ਤੇ ਸ਼ੁਭ ਜਾਨਹੁ ਹੈ ਇਹ ਬਾਤੀ'

[1]ਜ਼ਮੀਨ ਮੁੱਲ ਲੀਤੀ।

[1]ਭਾਵ ਆਨੰਦ ਪੁਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋ ਗਿਆ।

[1]ਰੋਂਦੀ ਹੈ।

॥੪॥
ਯੌਂ ਭਨਤੇ[1] ਭਰਿ ਕੰਠ ਗਯੋ — [1]ਕਹਿੰਦਿਆਂ।
ਬਡ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਬਾਕ ਕਹ੍ਯੋ ਨਹਿਂ ਜਾਈ।
ਮਾਤ ਕੀ ਬਾਤ ਸੁਨੀ ਗੁਰ ਪੂਰਨ,
ਜਾਨਿ ਕੈ ਨੀਕ ਭਲੇ ਮਨ ਭਾਈ।
ਤ੍ਯਾਰ ਭਏ ਹਿਤ ਲ੍ਯਾਵਨ ਕੇ ਪੁਰਿ
ਦੋਨਹੁਂ ਮਾਤ ਅਵਾਸ ਟਿਕਾਈ।
ਔਰ ਸਮਾਜ ਬਿਸਾਲ ਲਿਯੋ ਸੰਗ
ਸੀਸ ਉਠਾਇ ਚਲੇ ਸਮੁਦਾਈ ॥੫॥
ਪੁੰਜ ਲਗ੍ਯੋ ਧਨ, ਚਾਰੁ[1] ਬਿਮਾਨ — [1]ਸੁੰਦਰ।
ਉਠਾਇ ਕਰ੍ਯੋ ਸਭਿ ਤੇ ਅਗਵਾਈ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ ਮਿਲੇ ਸਿਖ ਸੇਵਕ
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਸੰਗ ਭਲੇ ਪਿਛਵਾਈ।
ਪਾਠ ਕਰੈਂ ਗੁਰਬਾਨਿ ਮਹਾਨ ਕੋ[1] — [1]ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ।
ਲੋਚਨ ਤੇ ਜਲ ਮੋਚਤਿ ਜਾਈ।
ਜਾਤਿ ਭਏ ਪੁਰਿ ਕੀਰਤਿ ਮੈਂ,
ਗੁਰ ਕੀਰਤਿ ਕੋ ਬਰਨੈਂ ਸਮੁਦਾਈ ॥੬॥
ਜਹਿਂ ਸੀਸ ਲਿਏ ਗੁਰ ਕੋ ਸਿਖ ਥੋ
ਪੁਰਿ ਤੇ ਪਰਿ ਬਾਹਰ ਜਾਤਿ ਭਏ[1]। — [1]ਨਗਰ ਤੋਂ ਪਰੇ ਬਾਹਰ ਗਏ।
ਨਰ ਨਾਰਿਨਿ, ਸ਼੍ਰੌਨ ਸੁਨ੍ਯੋ ਸਭਿ ਕਾਰਨ,
ਦਾਰੁਨ ਸੰਕਟ ਸ਼ੋਕ ਭਏ।
ਹਹਕਾਰ ਉਚਾਰਤਿ, ਹੋਤਿ ਦੁਖਾਰਤ[1], — [1]ਦੁਖ ਨਾਲ ਆਰਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
ਜਾਇ ਮਿਲੇ ਸਭਿ ਦੋਖ ਲਏ।
ਤਤਕਾਲ ਬਿਮਾਲ ਕੇ ਬੀਚ ਟਿਕਾਇ
ਉਠਾਇ ਸਮੂਹ ਨਮੋ ਸੁ ਕਏ[1] ॥੭॥ — [1]ਕੀਤੀ।
ਚੌਰ ਢੁਰੈਂ ਚਹੁ ਓਰਨਿ ਤੇ
ਬਹੁ ਮੋਲਨਿ ਕੇ ਗਨ ਪਾਇ ਦੁਸ਼ਾਲੇ।
ਕੋ ਛਿਰਕਾਵ ਗੁਲਾਬ ਅਜਾਬ ਤੇ[1], — [1]ਅਸਚਰਜ ਗੁਲਾਲ ਨਾਲ।
ਗੁੰਦਿ ਬਿਸਾਲ ਹੀ ਮਾਲਨਿ ਡਾਲੇ[1]। — [1]ਗੁੰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਵਡੀਆਂ (ਫੁਲਾਂ ਦੀਆਂ) ਮਾਲਾਂ ਪਾਂਵਦੇ ਹਨ।
ਪੁੰਜ ਸੁਗੰਧਿਨਿ ਸੀਂਚਤਿ ਹੈਂ
ਮਹਿਕਾਰ ਉਠ੍ਯੋ ਇਮ ਅੱਗ੍ਰਯ ਚਾਲੇ।

ਗਾਵਤਿ ਰਾਗਨਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਾਕਨਿ
ਬ੍ਰਿੰਦ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਰਬਾਬਨਿ† ਨਾਲੇ ॥੮॥ †ਪਾ:-ਰਬਾਬ ਕਿ।
ਮਾਰੂ ਮਿਲੇ ਵਡਹੰਸ ਕੋ ਗਾਵਤਿ
ਲਾਵਤਿ ਪੌੜੀ ਥਿਰੰਤਿ ਅਗਾਰੀ[1]। [1]ਅੱਗੇ ਖਲੋ ਕੇ।
ਲੇ ਧਨ ਕੋ ਗਮਨੈਂ ਪੁਰਿ† ਪੰਥ †ਪਾ:-ਪੁਨ।
ਬਿਮਾਨ ਕੇ ਊਪਰਿ ਕੋ ਪੁਨ ਡਾਰੀ।
ਕੰਚਨ ਫੂਲ ਸੁ ਲਾਜ ਬਿਖੇਰੈਂ[1], [1]ਸੋਨੇ ਦੇ ਫੁਲ ਤੇ ਫੁਲੀਆਂ ਖਿਲਾਰਦੇ ਹਨ।
ਹੇਰਤਿ ਸ਼ੋਕ ਕਰੈਂ ਨਰ ਨਾਰੀ।
ਕੇਤਿਕ ਸੇਵਕ ਲੈ ਧਨ ਕੋ ਗਨ,
ਕੈ ਬਰਖਾ[1] ਬਹੁ ਮੂਠਨਿ ਡਾਰੀ ॥੯॥ [1]ਬਰਖਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਮੰਦ ਹੀ ਮੰਦ ਅਨੰਦਪੁਰੇ ਕਹੁ
ਆਵਤਿ ਸ਼ੋਕ ਬਿਲੰਦ ਉਪਾਏ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦਨਿ ਸੇਵਕ ਸਿੱਖ
ਬਿਮਾਨ ਚਹੂੰ ਦਿਸ਼ਿ ਹ੍ਵੈ ਗਮਨਾਏ।
ਸੰਖਨ ਸ਼ੋਰ ਸ ਜ਼ੋਰ ਕਰੈਂ,
ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਸ੍ਰਾਪਹਿਂ ਗਾਰਿ ਅਲਾਏ।
'ਸਾਗਰ ਖਾਰਪਰੀ ਜਰ ਜਾਇ[1], [1]ਖਾਰੇ ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਜਾ ਪਈ ਹੈ। (ਭਾਵ ਸੜ ਜਾਏਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਨਹੀਂ)।
ਕੁਪੂਤ ਭਯੋ, ਕੁਲ ਰਾਜ ਨਸਾਏ[1]' ॥੧੦॥ [1]ਕੁਲ ਦਾ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ।
ਆਇ ਸਮੀਪ ਅਨੰਦਪੁਰੇ ਜਬਿ
ਬਾਲਿਕ ਬ੍ਰਿੱਧ ਸੁਨਜੋ ਨਰ ਨਾਰੀ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਤਜਿ ਮੰਦਰਿ ਕੋ
ਨਿਕਸੀ ਪੁਰਿ ਤੇ ਮਿਲਿਬੇ ਅਗਵਾਰੀ।
ਨਾਨਕੀ ਮਾਤ ਟਿਕਾਇ ਰਖੀ
ਬਲ ਹੀਨ ਬ੍ਰਿਧਾ ਲਹਿਂ ਸੰਕਟ ਭਾਰੀ।
ਔਰ ਸਭਹਿ ਨਿਕਸੇ ਉਤਲਾਵਤਿ
ਭਾ ਹਹਕਾਰ ਅਜੋਗ ਬਿਚਾਰੀ ॥੧੧॥
ਦੇਖਿ ਬਿਮਾਨ ਮਹਾਨ ਪ੍ਰਭਾ,
ਪਤਿ ਕੇ ਸਿਮਰੰਤਿ ਰਿਦੇ ਗੁਨ ਭਾਰੀ।
'ਰਾਵਰਿ ਨੰਦਨ ਬੈਸ ਬਿਲੰਦਨ[1], [1]ਆਪ ਦੇ ਸੁਪੱਤ੍ਰ ਦੀ ਆਯੂ ਵਡੀ ਨਹੀਂ।
ਮਾਤ ਬ੍ਰਿਧਾ ਬਹੁ ਸੰਕਟ ਧਾਰੀ।'
ਬੰਦਤਿ ਹਾਥਨਿ ਬੰਦਨ ਕੋ ਕਰਿ

ਸੀਸ ਨਿਵਾਵਤਿ ਆਂਸੁਨਿ ਡਾਰੀ।
ਲਜਾਵਤਿ ਭੇ ਤਿਸ ਥਾਨ ਤਬੈ
ਜਹਿਂ ਚੰਦਨ ਭਾਰ ਟਿਕਾਇ ਅਗਾਰੀ
॥੧੨॥
ਆਨਿ ਮਿਲੀ ਤਹਿਂ ਨਾਨਕੀ ਮਾਤ
ਪੁਕਾਰਤਿ ਊਚੌਂ ਨਾਮ ਉਚਾਰੀ।
'ਮੋ ਸੁਤ ਸ਼ਾਂਤਿ ਸਰੂਪ ਅਨੂਪ
ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਦੇਖਿ ਲਵੌਂ ਇਸ ਬਾਰੀ।
ਮੈਂ ਮਰਿ ਹੌਂ ਧਰਿ ਸ਼ੋਕ ਅਬੈ
ਕਿਮ ਜੀਵਨ ਹ੍ਵੈ ਇਸ ਰੀਤਿ ਦੁਖਾਰੀ।
ਯੌਂ ਬਿਰਲਾਪ ਸੁਨਜੋਂ ਜਬਿ ਹੀ,
ਗੁਰ ਆਇਸੁ ਪਾਇ, ਬਿਮਾਨ ਉਤਾਰੀ
॥੧੩॥
ਟਾਰਿ ਸਭੈ ਪਟ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੋ ਮੁਖ
ਦੇਖਤਿ ਭੇ ਗੁਜਰੀ ਸੁਤ[1] ਸਾਥਾ।
ਨਾਨਕੀ ਮਾਤ ਬਿਲੋਕਤਿ ਹੈ
ਬਹੁ ਰੋਦਤਿ ਆਪ ਲਗਾਵਤਿ ਹਾਥਾ।
ਜਯੋਂ ਦੁਤਿ ਜੀਵਤਿ ਥੀਵਹਿ ਹੈ
ਤਿਮ ਹੀ ਸ਼ੁਭ ਸ਼ੋਭਤਿ ਆਨਨ ਮਾਥਾ।
ਮੁੰਦਤਿ ਲੋਚਨ ਦੋਨਹੁੰ ਯਾ ਬਿਧਿ
ਜਯੋਂ ਸੁਕੁਚੇ ਦਲ ਕੰਜ ਅਪਾਥਾ[1] ॥੧੪॥
ਮੇਚਕ ਸੇਤ[1] ਸੁ ਕੇਸ ਮਿਲੇ
ਸ਼ਮਸ਼੍ਰਾਨਨ ਕੇ ਸ਼ੁਭ ਸ਼ੋਭਤਿ ਹੈਂ[1]।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ ਬਡੇ ਸਿਖ ਸੇਵਕ
ਹੇਤੁ ਬਿਲੋਕਨਿ ਲੋਭਤਿ ਹੈਂ।
ਭੀਰ ਭਈ, ਸਭਿ ਬੰਦਤਿ ਹੈ,
ਬਡ ਪ੍ਰੇਮ ਧਰੇ ਉਰ ਛੋਭਤਿ ਹੈਂ।
ਛਾਦਨ ਕੀਨਿ ਚਿਖਾ ਰਚਿ ਕੈ,
ਦੁਖ ਸ਼ੋਕ ਜਯੋਂ ਸੰਕਟ ਚੋਭਤਿ ਹੈਂ[1]
॥੧੫॥
ਚੰਦਨ ਕੀ ਚਿਖ ਪੈ ਧਰਿ ਦੀਨਿ,

[1]ਭਾਵ ਦਸਮੇ ਗੁਰੂ ਜੀ।

[1]ਜਿਵੇਂ ਕਮਲ ਦੇ ਪਤੇ ਜਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੁੰਗੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

[1]ਕਾਲੇ ਤੇ ਚਿੱਟੇ।

[1]ਚਿਹਰੇ ਦੇ (ਉਪਰ) ਦਾਹੜੇ ਦੇ (ਤੇ) ਸੀਸ ਦੇ ਕਾਲੇ ਚਿੱਟੇ ਕੇਸ ਮਿਲੇ ਸ਼ੋਭ ਰਹੇ ਹਨ।

[1]ਕੰਡੇ ਵਾਂਗ ਚੁਭਦੇ ਹਨ।

ਭਏ ਮਨ ਦੀਨ, ਸਭੈ ਤਿਸ ਕਾਲਾ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੇ ਕਰ ਦੇ ਕਰਿ ਦਾਸਨਿ[1]
ਕੀਨਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚਹੂੰ ਦਿਸ਼ ਜ੍ਵਾਲਾ।
ਫੇਰ ਪ੍ਰਦੱਛਨ ਕੋ ਕਰਿ ਕੈ
ਅਭਿਬੰਦਨ ਹ੍ਵੈ ਧਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਸਾਲਾ।
ਕੀਨਿ ਕ੍ਰਿਆ ਸਗਰੀ ਕਲਗ਼ੀਧਰ,
ਨੀਰ ਸ਼ਨਾਨ ਕਰਜੋ ਨਰ ਜਾਲਾ[†] ॥੧੬॥
ਤੀਰ ਸਤੁੱਦ੍ਰਵ ਬੈਠਿ ਗਏ ਸਭਿ
ਗਾਇ ਗਿਰਾ ਗੁਰ ਕੀ ਸੁਖਦਾਈ।
ਏਕ ਮਨੇ ਹੁਇ ਸ਼੍ਰੋਨ ਸੁਨੈਂ ਇਕ,
ਧਜਾਨ ਧਰੈ ਗੁਰ ਮੂਰਤਿ ਭਾਈ[1]।
ਦੀਨਿ ਤਿਲਾਂਜੁਲ[†] ਸ਼੍ਰੀ ਪਤਿ ਕੇ ਹਿਤ[1]
ਜਜੋਂ ਸਭਿ ਰੀਤਿ ਚਲੀ ਜਗ ਆਈ।
ਚੀਰ ਸਨੀਰ ਉਤਾਰਿ[1] ਸਰੀਰ
ਧਰੇ ਪੁਨ ਔਰ, ਥਿਰੇ ਬਿਚ ਆਈ ॥੧੭॥

ਦੋਹਰਾ:
ਸੁਨਿ ਕੈ ਗਾਵਤਿ ਸ਼ਬਦ ਕੋ, ਪੁਨ ਪੌੜੀ ਤਹਿਂ ਲਾਇ।
ਭੋਗ ਪਾਇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਿ, ਸਭਿਹੂੰ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇ ॥੧੮॥

ਸ੍ਵੈਯਾ:
ਆਇ ਤਿਹਾਵਲ ਬ੍ਰਿੰਦ ਗਯੋ
ਬਰਤਾਇ ਦਿਯੋ ਸਭਿ ਸੰਗਤਿ ਮਾਂਹੀ।
ਸ਼੍ਰੀ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਕੋ ਕਰਿ ਅੱਗ੍ਰਯ
ਮੰਦਹਿ ਮੰਦ ਚਲੇ ਘਰ ਜਾਂਹੀ।
ਬੈਠਨਿ ਥਾਨ ਮਹਿਂ ਜਾਇ ਟਿਕੇ ਸਭਿ,
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੋ ਜਸੁ ਦੀਰਘ ਪ੍ਰਾਹੀਂ।
'ਔਧਿ ਭਏ ਜਗ ਧੀਰ[1], ਛਿਮਾ ਧਰਿ,
ਆਨ ਕਿਸੂ ਮਹਿਂ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਨਾਂਹੀ[1] ॥੧੯॥
ਕੀਨਿ ਮਹਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦਿਲੇਸ਼੍ਵਰ

[1]ਦਾਸਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥ ਦੇਕੇ (ਅਗਨੀ)।
[†]ਪਾ:-ਸੁਖ ਆਲਾ = ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ।
[1]ਮਨ) ਨੂੰ ਭਾਉਣ ਵਾਲੀ।
[1]ਗੁਰੂ ਜੀ ਲਈ। [†]ਦੇਖੋ ਰਾਸ ੪ ਅੰਸੂ ੪੦ ਅੰਕ ੩੫ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਟੂਕ।
[1]ਗਿੱਲੇ ਕੱਪੜੇ ਉਤਾਰ ਕੇ।
[1]ਧੀਰਜ ਦੀ ਔਧੀ।
[1]ਭਾਵ ਧੀਰਜ ਤੇ ਖਿਮਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।

ਮੂੜ੍ਹ ਮਤੀ ਦੁਖ ਦੋਜ਼ਕ ਪਾਵੈ।
ਹਿੰਦੁ ਕੀ ਟੇਕ ਰਖੀ ਸਿਰ ਦੇ ਕਰਿ
ਪੂਰਬ ਕੀ ਮਿਰਜਾਦ ਜੁ ਆਵੈ[1]।
ਨਾਂਹਿ ਤ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਜਿ ਤੀਰਥ
ਦੇਵਨ ਦੇਹੁਰੇ ਰੀਤਿ ਮਿਟਾਵੈ[1]।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਬਿਨਾ ਹੁਇ ਕੌਨ,
ਜੁ ਪ੍ਰਾਨ ਕੋ ਦੇ ਜਗ ਧਰਮ ਟਿਕਾਵੈ ॥੨੦॥
ਧੰਨ ਸਦਾ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ,
ਕੀਨਿ ਬਹਾਦਰੀ ਰਾਖਿ ਦਿਖਾਏ।'
ਜੋ ਪੁਰਿ ਤੇ ਸਿਖ ਸੀਸ ਕੋ ਲਜਾਇਵ
ਬੂਝਤਿ ਤਾਂਹਿ ਸਮੀਪ ਬਿਠਾਏ।
'ਕਜੋਂ ਕਰਿ ਤੋਹਿ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਾ
ਕਿਨ ਹੂੰ ਨ ਪਿਖਜੋ, ਨ ਕਹੂੰ ਅਟਕਾਏ?
ਰਾਖੇ ਖਰੇ ਗਨ ਹੋਇ ਸੁਚੇਤ,
ਅਚੇਤ ਭਏ ਕਿਮ? ਦੇਹੁ ਬਤਾਏ' ॥੨੧॥
ਹਾਥ ਕੋ ਜੋਰਿ ਬਖਾਨ ਕਰਜੋ
'ਗੁਰਦੇਵ ਸਹਾਇ ਤੇ ਕਾਜ ਸਰੇ।
ਸੀਸ ਉਡਜੋ ਧਰ ਤੇ ਜਬਿਹੀ
ਬਹੁ ਧੂਰ ਉਡੀ ਸਭਿ ਨੈਨ ਪਰੇ।
ਨਾਂਹਿ ਕਿਨੂ ਅਵਿਲੋਕਨਿ ਕੀਨਿ
ਲਿਯੋ ਮੈਂ ਸੰਭਾਲ ਨ ਹੀਯ[1] ਡਰੇ।
ਰੌਰ ਪਰਜੋ ਸਭਿ ਮੈਂ ਸੁਨਿ ਕੈ ਚਲਿ
ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਪਰਜੋ, ਗਹਿਬੋ ਨ ਕਰੇ[1] ॥੨੨॥
ਪੌਰਿ ਕੇ ਠੌਰ ਖਰੇ ਨਰ ਕੇਤਿਕ
ਮੈਂ ਕਰਿ ਸਾਹਸ[1] ਬੇਗ[2] ਹੀ ਧਾਯੋ।
ਰੋਕ ਨ ਟੋਕ ਕਰੀ ਕਿਨਹੂੰ ਪੁਰਿ

[1]ਪਹਿਲੋਂ ਦੀ ਮਿਰਯਾਦਾ ਜੋ ਚਲੀ ਆਂਵਦੀ ਸੀ।

[1]ਮਿਟ ਜਾਂਦੀ।

[1]ਹਿਰਦਾ?

[1]ਕਿਸੇ) ਫੜਨਾ ਨਾ ਕੀਤਾ।

[1]ਹੌਂਸਲਾ। ਉੱਦਮ। [2]ਛੇਤੀ। ਤੇਜ਼। ਤਵਾ: ਖਾ: ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਿੱਖ ਦਾ ਨਾਮ ਜੈਤਾ ਸੀ, ਇਹ ਮਜ਼ਹਬੀ ਸਿੱਖ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਭਾਈ ਜੀਉਣ ਸਿੰਘ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਬੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਜੈਤੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਵੇਲੇ 'ਰੰਘਰੇਟੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬੇਟੇ' ਦਾ ਵਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਭਾਈ ਜੀਵਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਜੰਗਾਂ ਜੁੱਧਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਹੇ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮੇਹਰ ਦੇ ਪਾਤ੍ਰ ਰਹੇ।

ਤਯਾਗਤਿ ਆਪਨੇ ਪੰਥ ਸਿਧਾਯੋ।
ਸੋ ਪਸ਼ਚਾਤ ਲਗੇ ਸਭਿ ਖੋਜਨਿ,
ਹੋਤਿ ਅਚੰਭ, ਨਹੀਂ ਜਬਿ ਪਾਯੋ।
-ਲੇ ਗਮਨਜੋਂ ਅਨੁਮਾਨ ਕਰਜੋ ਤਿਨ,
ਤੌਂ ਅਸਵਾਰਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਚਢਾਯੋ ॥੨੩॥
ਆਨਿ ਮਿਲੇ ਮੁਝ ਕੇਤਿਕ ਦੂਰ
ਲਖਜੋ ਤਿਨ ਕੋ ਮਨ ਮੈਂ ਡਰਪਾਯੋ।
ਮਾਰਗ ਮੈਂ ਸਕਟੇ ਗਮਨੈਂ ਪਿਖਿ[1] — [1]ਗੱਡੇ ਜਾਂਦੇ ਦੇਖਕੇ।
ਏਕ ਮੈਂ ਸੀਸ ਗੁਰੂ ਕੋ ਟਿਕਾਯੋ।
ਸੇ ਅਸਵਾਰ ਵਡੇ ਤਰਜੈਂ[1] — [1]ਤਾੜਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਅਵਿਲੋਕਤਿ ਖੋਜਤਿ ਜੋ ਨਰ ਪਾਯੋ[1]। — [1]ਜੋ ਆਦਮੀ ਪਾਂਵਦੇ ਸਨ ਦੇਖਦੇ ਸਨ ਤੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਂਦੇ ਸਨ।
ਮੋ ਕਹੁ ਆਨਿ ਕਹਜੋ -ਥਿਰ ਹੋਵਹੁ-
ਦੇਖਤਿ ਭੇ ਪਟ ਕੋ ਛੁਟਕਾਯੋ[1] ॥੨੪॥ — [1]ਕਪੜੇ ਖੁਲਵਾਕੇ।
ਫੇਰ ਲਗੇ ਸਕਟੇ ਅਵਿਲੋਕਨਿ
ਰੋਕਿ ਖਰੇ ਕਰਿ ਖੋਜਨਿ ਲਾਗੇ।
ਪਾਛਲ ਕੋ ਜਬਿ ਦੇਖਤਿ ਭੇ
ਤਬਿ ਸੀਸ ਗਯੋ ਜੁ ਹੁਤੋ ਸਭਿ ਆਗੇ।
ਨਾਹਨ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਾ ਜਬਿਹੂੰ
ਤਬਿ ਆਗਲੇ ਹੇਰਨਿ ਕੋ ਅਨੁਰਾਗੇ।
ਪਾਛਲਿ ਮੈਂ ਪੁਨ ਆਇ ਗਯੋ ਸਿਰ,
ਹਾਰ ਪਰੇ ਸਠ ਸੋ ਇਮ ਠਾਗੇ[1] ॥੨੫॥ — [1]ਮੁੱਠੇ ਗਏ।

ਦੋਹਰਾ:
ਗੁਰ ਸਿਰ ਇਕ ਮੋ ਕਹੁ ਦਿਖਤਿ, ਅਪਰ ਨ ਦੇਖਤਿ ਕੋਇ।
ਖੋਜ ਹਟੇ ਨਰ ਪੰਥ ਕੋ, ਗਮਨੇ ਪੁਰਿ ਨਿਜ ਸੋਇ ॥੨੬॥
ਗਏ ਦਿਖਨਿ ਤੇ ਰਹਿ ਗਏ, ਤਬਿ ਮੈਂ ਸੀਸ ਸੰਭਾਰਿ।
ਬਸਤ੍ਰਨਿ ਬਿਖੈ ਲਪੇਟਿ ਕੇ, ਲੀਨਹੁ ਨਿਜ ਸਿਰ ਧਾਰਿ ॥੨੭॥
ਸ਼੍ਰਮਤਿ ਭਯੋ ਨਹਿਂ ਮਗ ਬਿਖੈ, ਨਿਸ ਮਹਿਂ ਨਹਿਂ ਡਰ ਪਾਇ।

ਹੁਇ ਨਿਸ਼ੰਕ ਇਕ ਮਨ ਚਲਯੋ, ਹੁਤੋ ਹੁਕਮ ਜਿਸ ਭਾਇ ॥੨੮॥
ਮੁਹਿ ਸਮੁਝਾਯੋ ਜਿਮ ਗੁਰੂ, ਬਿਨ ਸੰਕਾ ਤਿਮ ਕੀਨਿ।
ਭਏ ਸਹਾਇਕ ਆਪ ਹੀ, ਇਕ ਜਮ ਮੋ ਕਹੁ ਦੀਨਿ ॥੨੯॥
ਪਹੁੰਚਾਯੋ ਤਹਿਂ ਤੇ ਨਿਕਸਿ[1], ਰਾਖੇ ਖਰੇ ਅਨੇਕ।
ਤਿਲਕ ਜਨੇਊ ਹਿੰਦੁ ਕੀ, ਰਾਖੀ ਸਤਿਗੁਰ ਟੇਕ ॥੩੦॥
ਖਲਹਲ[1] ਦਿੱਲੀ ਮੋਂ ਪਰਯੋ, ਮੋ ਕਹੁ ਸੁਧ ਕੁਛ ਨਾਂਹਿ।
ਬੂਝਹੁ ਨੀਕੇ ਕਰਿ ਤਿਸੈ, ਤਹਿਂ ਤੇ ਆਇ ਜੁ ਪ੍ਰਾਹਿ" ॥੩੧॥

[1]ਭਾਵ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਕੱਢ ਕੇ (ਇਥੇ ਤੱਕ) ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ (ਮੈਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ)।

[1]ਖਲਬਲੀ।

[1](ਉਹ) ਕਹੇਗਾ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਸੀਸ ਸਸਕਾਰਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਤ੍ਰਿਤੀਓ ਅੰਸੂ ॥੩॥

੪. [ਜੱਗ ਕੀਤਾ]

੩<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੫

ਦੋਹਰਾ:

ਸਕਲ ਕ੍ਰਿਆ ਕਰਿ ਪਿਤਾ ਕੀ, ਬ੍ਰਿੱਧਨਿ[1] ਜਥਾ ਬਤਾਇ।

[1]ਵਡਿਆਂ ਨੇ।

ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਆਇਗੇ, ਸਿਖ ਮਸੰਦ ਸਮੁਦਾਇ ॥੧॥
ਬੇਦੀ ਕੁਲ ਤੇਹਣ ਮਿਲੇ, ਭੱਲੇ ਸੁਨਿ ਸਭਿ ਆਏ।
ਬੈਠਿ ਬੈਠਿ ਗੁਰ ਕੇ ਨਿਕਟ, ਰਹੇ ਸਿਵਰ ਨਿਜ ਪਾਇ ॥੨॥

ਪਾਧੜੀ ਛੰਦ:

ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕੀ ਮਾਤ ਬ੍ਰਿਲਾਪ ਕੀਨਿ।
ਆਂਸੂਨਿ ਡਾਰਿ ਚਿਤ ਹੋਤਿ ਖੀਨਿ[1]। [1]ਦੁਖੀ।
ਤਿਮ ਗੁਜਰੀ ਅਤਿ ਸ਼ੋਕਹਿ ਉਪਾਇ।
ਨਿਤ ਬਹਤੋ ਦ੍ਰਿਗਨਿ ਤੇ ਨੀਰ ਜਾਇ
॥੩॥
ਸਤਿਗੁਰ ਬਿਚਾਰਿ ਭੇਜੇ ਮਸੰਦ।
'ਦੇਹੁ ਮਾਤ ਜਾਇ ਧੀਰਜ ਬਿਲੰਦ।
ਗੁਰ ਸਦਨ ਸ਼ੋਕ ਹੋਵੰਤਿ ਨਾਂਹਿ।
ਇਕ ਰਸ ਅਨੰਦ ਮਹਿਂ ਸਥਿਤਿ ਪਾਹਿਂ'
॥੪॥
ਸੁਨਿ ਗਏ ਮਹਿਲ ਦੇਖੀ ਸੁ ਜਾਇ।
ਕਰਿ ਨਮਸਕਾਰ ਬੈਠੇ ਸੁ ਥਾਇਂ।
ਕਰ ਜੋਰਿ ਕਹਤੋ 'ਮਾਤਾ! ਸੁਣੇਹੁ।
ਤੁਮ ਉਚਿਤ ਨਾਂਹਿ ਏਤਿਕ ਸਨੇਹੁ[1] [1]ਭਾਵ ਦਿਲ ਤੋੜਵਾਂ ਮੋਹ।
॥੫॥
ਗੁਰ ਤਜਤੋ ਦੇਹਿ ਹ੍ਵੈ ਕੈ ਸੁਛੰਦ।
ਜਗ ਧਰਮ ਰਖ੍ਯੋ ਹਿੰਦੁਨਿ ਬਿਲੰਦ।
ਤੁਰਕੇਸ਼ ਸੀਸ ਦੋਸ਼ਹਿ ਚਢਾਇ।
ਤਨ ਅੰਤ ਸਮਾ ਪਹੁੰਚਤੋ ਸੁ ਆਇ ॥੬॥
ਅਬਿ ਤਿਨ ਸਥਾਨ ਸੁਤ ਕੋ ਬਿਲੋਕ।
ਮਨ ਬ੍ਰਿਤੀ ਸ਼ੋਕ ਤੇ ਰਾਖਿ ਰੋਕਿ।'
ਥਿਤ ਹੁਤੋ ਨਿਕਟ ਭ੍ਰਾਤਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।
ਸੁਨਿ ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕਹਿ ਤਾਤਕਾਲ
॥੭॥

'ਹੇ ਭਗਨਿ ! ਲੇਹੁ ਚਿਤ ਮਹਿਂ ਬਿਚਾਰ।
ਨਹਿਂ ਮਿਟਹਿ ਕਬਹੁਂ ਜੋ ਹੋਨਹਾਰ।
ਸਤਿਗੁਰ ਸ਼ਲੋਕ ਲਿਖਿ ਕੈ ਪਠਾਇ[1]। [1]ਜੋ ਭੇਜੇ ਹਨ।
ਤਿਹ ਅਰਥ ਰਿਦੇ ਕਜੋਂ ਨਹਿਂ ਬਸਾਇਂ ॥ ੮ ॥
ਤਿਨ ਪੁੱਤ੍ਰ ਗੁਰੂ ਬਨਿ ਹੈ ਬਿਲੰਦ।
ਜਿਨ ਕੋ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦੀਖਤਿ ਸੁਛੰਦ।
ਤਿਹ ਪਿਖਹੁ ਆਪ ਕੀਜਹਿ ਅਨੰਦ।
ਪ੍ਰਿਯ ਸਭਿਨਿ ਚਕੋਰਨਿ ਮਨਹੁਂ ਚੰਦ ॥ ੯ ॥
ਕਹਿ ਬਾਰ ਬਾਰ ਤੁਮ ਪਹਿ ਪਠਾਇ।
ਹਿਤ ਧਰਹੁ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਹੁ ਜਾਇ।'
ਸੁਨਿ ਦੁਹੁਨਿ ਮਾਤ ਚਿਤ ਸ਼ੁਭ ਬਿਚਾਰਿ।
ਤਜਿ ਸ਼ੋਕ ਦੀਨਿ ਸੁਤ ਪ੍ਰੇਮ ਧਾਰਿ ॥ ੧੦ ॥
'ਜਿਮ ਪਾਗ ਬਾਂਧਿਬੇ ਰੀਤਿ ਹੋਇ।
ਚਹਿਯੰਤਿ ਵਸਤੁ ਅਨਵਾਇ ਸੋਇ।
ਇਹ ਠਾਂਇ ਲਭੈ ਤਬਿ ਮੋਲ ਲੇਹੁ।
ਨਤੁ ਅਪਰ ਨਗਰ ਧਨ ਭੇਜਿ ਦੇਹੁ' ॥ ੧੧ ॥
ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਮਸੰਦ ਪਠਿ ਦਰਬ ਦੀਨਿ।
ਗਨ ਪਾਗ ਬਸਤ੍ਰ ਅਨਵਾਇ ਲੀਨਿ।
ਬਹੁ ਮੋਲ ਪਸ਼ਮ ਅੰਬਰ ਮੰਗਾਇ।
ਪੁਨ ਚੀਰ ਰੇਸ਼ਮੀ ਲੇ ਧਰਾਇ[1] ॥ ੧੨ ॥ [1]ਲਿਆ ਰਖੇ।
ਗਨ ਗ੍ਰਾਮ ਦਰਬ ਦੇ ਘ੍ਰਿਤ ਬਿਸ਼ਾਲ।
ਸਰਕਰਾ ਸੇਤ[1] ਕਰਿ ਸੰਚਿ ਜਾਲ। [1]ਖੰਡ ਚਿੱਟੀ।
ਇੱਤਜਾਦਿ ਵਸਤੁ ਸਭਿ ਤਜਾਰ ਕੀਨਿ।
ਜਿਤਨੀ ਸੁ ਚਾਹਿ ਸੋ ਅਧਿਕ ਲੀਨਿ ॥ ੧੩ ॥
ਕਹਿਯੰਤਿ ਬਾਤ ਸੁਨਿਯੰਤਿ ਦੇਸ਼[1]। [1]ਦਸਤਾਰ ਬੰਦੀ ਦੀ ਗਲ) ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਖੀ ਗਈ ਤੇ ਸੁਣੀ ਗਈ।
ਚਹਿਯੰਤ ਚਿਤ ਆਵਤਿ ਅਸ਼ੇਸ਼[1]। [1]ਸਾਰੇ ਚਿਤ ਵਿਚ ਚਾਹ ਚਾਹਕੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸੇਵਕ ਮਸੰਦ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਸੁ ਤਯਾਰ।
ਬਹੁ ਮੋਲ ਲੇਤਿ ਦਸਤਾਰ ਚਾਰੁ ॥ ੧੪ ॥
ਸੰਗਤਿ ਬਟੋਰਿ ਮਹਿਮਾ ਸੁਨਾਹਿਂ।
'ਗੁਰ ਬਯ ਨਵੀਨ ਅਭਿਖੇਕ[1] ਤਾਂਹਿ। [1]ਤਿਲਕ।
ਬਹੁ ਮੇਲ ਹੋਇ ਹੈ ਪੁਰਿ ਅਨੰਦ।
ਮਿਲਿ ਚਲਹੁ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਉਤਸਵ ਬਿਲੰਦ'
॥ ੧੫ ॥
ਚਹੁਂ ਦਿਸ਼ਿਨਿ ਸਿੱਖ ਸੁਨਿ ਤੁਰੰਤ।
ਨਹਿਂ ਕਰਤਿ ਬਿਲਮ ਆਵਨਿ ਕਰੰਤਿ।
ਮਗ ਮਹਿਂ ਬਹੀਰ ਸੰਗਤਿ ਬਿਸਾਲ।
ਮਿਲਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬ੍ਰਿੰਦ ਪਹੁੰਚਹਿਂ ਉਤਾਲ
॥ ੧੬ ॥
ਬਹੁ ਭੀਰ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਮਿਲਤਿ ਜਾਤਿ।
ਸਿਖ ਮਿਲਹਿਂ ਪਰਸਪਰ ਕਰਹਿਂ ਬਾਤ।
ਸਤਿਗੁਰੂ ਗੁਨਨਿ ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਅਨੰਦ।
ਤਨ ਬਯ ਨਵੀਨ ਮੁਖ ਮਨਹੁਂ ਚੰਦ
॥ ੧੭ ॥
ਸਭਿ ਕਰਤਿ[†] ਨਮੋ ਦਰਸੰਤਿ ਰੂਪ। [†]ਪਾ:-ਕਰਿ ਕਰਿ।
ਮਤਿ ਚਤੁਰ ਚਪਲ ਸੁੰਦਰ ਅਨੂਪ।
'ਗੁਰ ਧੰਨ ਧੰਨ' ਮੁਖ ਭਨਤਿ ਬੈਨ।
ਚੰਚਲ ਸਲਾਜ ਬਿਸਤਿਰਤਿ ਨੈਨ[1] [1]ਚੌੜੇ ਨੇਤ੍ਰ।
॥ ੧੮ ॥
ਤਬਿ ਸਭਿ ਮਸੰਦ ਸੋਂ ਕਹਤਿ ਮਾਤ।
'ਕੀਜਹਿ ਸੁ ਜੱਗਜ ਲਹਿ ਬਹੁਤ ਭਾਂਤਿ।
ਗਨ ਸਾਧ ਸੰਤ ਜਿਤ ਕਿਤ ਹਕਾਰਿ।
ਸਨਮਾਨ ਸਹਿਤ ਦੀਜਹਿ ਅਹਾਰ'
॥ ੧੯ ॥
ਗੁਰ ਕਾਰਦਾਰ ਸੁਨਿ ਹੁਕਮ ਏਮ[1]। [1]ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ।
ਧਰਿ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਕਰਤਿ ਭੇ ਕਾਰ ਤੇਮ।
ਪਕਵਾਨ ਕਰਨ ਹਾਰੇ ਹਕਾਰਿ।
ਸਭਿ ਜਥਾ ਜੋਗ ਪਰਬਿਰਤਿ ਕਾਰ[1] [1]ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ ਕੰਮ ਤੇ।
॥ ੨੦ ॥

ਮਿਸ਼ਟਾਨ ਆਨਿ ਘ੍ਰਿਤ ਅਧਿਕ ਦੀਨਿ।
ਗੋਧੂਮ ਚੂਨ[1] ਮੈਦਾ ਸੁ ਲੀਨਿ।
[1]ਕਣਕ ਦਾ ਆਟਾ।
ਬਹੁ ਪੂਪ ਪੂਰਿਕਾ[1] ਤਬਿ ਪਕਾਇ।
[1]ਪੂੜੀਆਂ ਤੇ ਪੂੜੇ।
ਸ਼ੁਭ ਥਾਨ ਬਿਖੈ ਅੰਬਾਰ ਲਾਇ ॥੨੧॥
ਬਹੁ ਦੀਹ ਕਰਾਹੇ ਦਿਯ ਚੜਾਇ।
ਕਰਿ ਤਯਾਰ ਤਿਹਾਵਲ ਧਰਤਿ ਜਾਇਂ।
ਬਹੁ ਬਰੇ ਕਚੌਰੀ ਤਯਾਰ ਕੀਨਿ।
ਗਨ ਲਗੇ ਠਾਨਿ ਤੂਰਨ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥੨੨॥
ਭਾ ਪਾਕ ਸਿੱਧ ਬਿਧਿ ਬਿਬਿਧਿ ਕੇਰ।
ਗਨ ਪੂਪ ਪੂਰਿਕਾ ਲਗਤਿ ਢੇਰ।
ਜਹਿਂ ਜਹਿਂ ਮਹੰਤ ਸ਼ੁਭ ਬੇਖ ਸੰਤ।
ਤਹਿਂ ਤਹਿਂ ਹਕਾਰਿ ਲਯਾਵਤਿ ਕਰੰਤਿ ॥੨੩॥
ਆਵਤਿ ਸਮੂਹ ਜਿਤ ਕਿਤ ਜਮਾਤ[1]।
[1]ਟੋਲੀਆਂ।
ਬਹੁ ਬਿੱਪ੍ਰ ਆਇਂ ਅਰੁ ਅਪਰ ਜਾਤਿ।
ਸਭਿ ਜਥਾ ਜੋਗ ਸਨਮਾਨ ਸਾਥ।
ਚਢਿ ਊਚ ਮਹਲ ਪਰ ਪਿਖਤਿ ਨਾਥ[1] ॥੨੪॥
[1]ਬ੍ਰਹਮਣ ਤੇ ਹੋਰ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਮੁਨਾਸਬ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ (ਬਿਠਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ) ਗੁਰੂ ਜੀ ਉੱਚੇ ਮਹਿਲ ਤੇ ਚੜ੍ਹਕੇ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ। (ਅ) ਉੱਚੇ ਮਹਿਲ ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਨਾਥ (ਗੁਰੂ ਜੀ) ਨੂੰ ਸਾਰੇ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ) ਲਾਇਕ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ।
ਸਗਰੇ ਮਸੰਦ ਪੰਗਤਿ ਬਨਾਇ।
ਜਸ ਉਚਿਤ[1] ਪਿਖਹਿਂ ਤਸ ਥਲ ਬਿਠਾਇਂ।
[1]ਜਿਸ ਥਾਂ ਦੇ ਯੋਗ।
ਬਹੁ ਭਈ ਭੀਰ ਦੇ ਧੀਰ ਬ੍ਰਿੰਦ।
ਕਹਿ ਕਹਿ ਟਿਕਾਇ ਪੰਕਤਿ ਬਿਲੰਦ ॥੨੫॥
ਗਨ ਲਗੇ ਪਰੋਸਨ ਕੋ ਅਹਾਰ।
ਤ੍ਰਿਪਤਹਿਂ ਸੁ ਜਿਤਿਕ ਇਕ ਬਾਰ ਡਾਰਿ।
ਤੂਰਨ ਕਰੰਤਿ ਸਭਿ ਅੱਗ੍ਰ ਦੀਨਿ[1]।
[1]ਸਭ ਦੇ ਅੱਗੇ ਧਰ ਦਿੱਤਾ।
ਪੁਨ ਲਗੇ ਅਚਨ ਸਭਿ ਸ੍ਵਾਦ ਲੀਨਿ ॥੨੬॥
ਬਹੁ ਕਰਤਿ ਸਰਾਹਨ ਬਾਰ ਬਾਰ।
ਮੁਖ ਕਹਤਿ 'ਕਯੋਂ ਨ ਹੁਇ ਅਸ ਅਹਾਰ।

ਗੁਰਦੇਵ ਹੇਤੁ ਗੁਰ ਨੰਦ ਕੀਨਿ।
ਜੋ ਆਪ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਬੀਨ' ॥੨੭॥
ਕਿਨ ਪੰਚਾਂਮ੍ਰਿਤ ਬਰਤਾਇ ਦੀਨਿ।
ਕਿਨ ਪੂਪ, ਪੂਰਿਕਾ ਦੀਨਿ ਕੀਨਿ[1]।
[1]ਕਿਸੇ ਨੇ। (ਅ) ਦੇਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ।
ਦਧਿ ਬਰੇ ਸਜੀਰਕ[1] ਦੇਤਿ ਧਾਇ।
[1]ਜ਼ੀਰੇ ਵਾਲੇ ਦਹੀਂ ਵੜੇ।
ਬਿਨ ਜਾਚੇ ਦੇਖਤਿ ਅਧਿਕ ਪਾਇ[1] ॥੨੮॥
[1]ਬਿਨਾਂ ਮੰਗੇ (ਜਿਸ ਕਿਸ ਦੇ ਅੱਗੇ) ਦੇਖਦੇ ਹਨ (ਚੀਜ਼ ਮੁਕਣ ਵਾਲੀ) ਤਾਂ ਹੋਰ ਪਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ।
ਹੁਇ ਤ੍ਰਿਪਤ ਖਾਇਂ ਸ੍ਵਾਦਿਲ ਬਿਸਾਲ।
ਕਹਿਂ 'ਲੇਹੁ ਲੇਹੁ' ਫਿਰਤੇ ਉਤਾਲ।
ਬਹੁ ਮਧੁਰ ਤੁਰਸ਼[1] ਅਰੁ ਤਿਕਤ[2] ਜੋਇ।
[1]ਖਟਾਈ ਵਾਲਾ। [2]ਕਰਾਰਾ, ਮਿਰਚਾਂ ਵਾਲਾ।
ਸਭਿ ਸਨੇ ਸਨੇ ਅਚਵੰਤਿ ਸੋਇ ॥੨੯॥
ਇਕ ਬਿਮਲ ਬਾਰਿ ਦੇ ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ[1]।
[1]ਇਕ ਸ੍ਵਛ ਜਲ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਘੜੀ ਮੁੜੀ।
ਚਿਤ ਮੁਦਤਿ ਤ੍ਰਿਪਤ ਸ੍ਵਾਦਤਿ ਅਹਾਰ।
ਪੁਨ ਪਾਨਿ ਪਾਨ ਕਰਿ[1] ਪਾਨ ਧੋਇ[2]।
[1]ਪਾਣੀ ਪੀਕੇ। [2]ਹੱਥ ਧੋਤੇ।
'ਗੁਰ ਧੰਨ ਧੰਨ' ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਹੋਇ ॥੩੦॥
ਤਬਿ ਮਾਤ ਸਹਿਤ ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਜਾਨ।
ਬਹੁ ਦਰਬ ਮਸੰਦਨ ਦੀਨਿ ਪਾਨ[1]।
[1]ਹੱਥ ਵਿੱਚ।
'ਦਿਹੁ ਸਭਿਨਿ ਜਾਇ ਨਹਿਂ ਰੌਰ ਹੋਇ।
ਬਿਧਿ ਸਾਥ ਲੇਹੁ ਨਹਿਂ ਛੂਛ ਕੋਇ' ॥੩੧॥
ਲੇ ਗਨ ਮਸੰਦ ਸਭਿਹੂਨਿ ਦੀਨਿ।
ਦਿਜ ਸੰਤ ਮਹੰਤਨਿ ਅਧਿਕ ਚੀਨਿ।
ਹਰਖੇ ਸੰਬੂਹ ਬਹੁ ਕਰਿ ਸਰਾਹਿਂ।
'ਜਸ ਲਿਯੋ ਪ੍ਰਥਮ ਗੁਰ ਜੱਗਜ ਮਾਂਹਿ ॥੩੨॥
ਗੁਰ ਸਕਲ ਕਲਾ ਪੂਰਨ ਬਿਲੰਦ।
ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਗੁਬਿੰਦ ਕੇ ਹੁਇ ਮਨਿੰਦ।
ਉਤਸਾਹ ਬੁਧਿ ਤੈਸੋ ਸੁਭਾਇ।
ਉਰ ਅਤਿ ਉਦਾਰ ਜਾਨੇ ਸੁ ਜਾਇਂ ॥੩੩॥
ਜਨ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਿਲੰਦੈ ਕਰਿ ਨਿਹਾਲ।

ਬਖਸ਼ਹਿਂ ਅਨੰਦ ਹ੍ਵੈ ਕਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।'
ਸੁਨਿ ਦੁਤੀ ਕਹੈ[1] ਅਚਰਜ ਸੁਨਾਇ। [1]ਦੂਜਾ ਆਖੇ।
'ਇਨ ਪਿਤਾ ਪਿਤਾਮਾ ਕੈਸਿ ਆਹਿ ॥੩੪॥
ਸ਼੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਅਰੁ ਗੁਰ ਰਾਮਦਾਸ।
ਨਿਜ ਦਾਸ ਅਨੇਕਨਿ ਕਰਿ ਖਲਾਸ[1]। [1]ਮੁਕਤ ਕੀਤੇ।
ਅਸ ਬੰਸ ਬਿਖੈ ਜਿਨ ਜਨਮ ਆਹਿ।
ਬਡਭਾਗ ਜਿਨਹੁ ਸੇ ਰਹਹਿਂ ਪਾਹਿ' ॥੩੫॥
ਇੱਤਜਾਦਿ ਕੀਰਤੀ ਕਹਤਿ ਸਰਬ।
ਭੇ ਤ੍ਰਿਪਤ ਦੱਛਨਾ ਦੀਨਿ ਦਰਬ।
ਬਹੁ ਦੇਤਿ ਆਸ਼ਿਖਾ ਅਨੰਦ ਪਾਇ।
'ਗੁਰ ਪੁੱਤ੍ਰ ਆਰਬਲ ਬਡ ਬਧਾਇ[1] ॥੩੬॥ [1]ਵਧੇ।
ਜਬਿ ਲਗੇ[1] ਜਗਤ ਮਹਿਂ ਜਮਨ ਗੰਗ। [1]ਜਦ ਤਕ ਹੈ।
ਤਬਿ ਲਗੈ ਜਿਵਹੁ ਹੁਇ ਹਰਖ ਸੰਗ।'
ਇਮ ਭਯੋ ਜੱਗ[1] ਨਰ ਭੀਰ ਬ੍ਰਿੰਦ। [1]ਯੱਗ।
ਪੁਰਿ ਅਨੰਦ ਬਿਖੈ ਹ੍ਵੈ ਅਤਿ ਅਨੰਦ ॥੩੭॥
ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਸਭਿ ਤ੍ਰਿਪਤੇ ਬਿਲੰਦ।
ਪੁਨ ਅਚਜੋ ਅਹਾਰ ਜੇਤਿਕ ਮਸੰਦ।
ਨਰ ਅਨਿਕ ਦੇਸ਼ ਕੇ ਆਇ ਆਇ।
ਕਰਿ ਦੀਏ ਸਿਵਰ ਚਿਤ ਚਾਇ ਚਾਇ ॥੩੮॥
ਸੋ ਦਿਵਸ ਬਿਤਯੋ ਪੁਨ ਬੀਤ ਰਾਤਿ।
ਸਭਿ ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਕੌ ਗਾਇਂ ਪ੍ਰਾਤਿ।
ਬਡ ਭਯੋ ਕੁਲਾਹਲ[1] ਮੁਦਤਿ ਚੀਤ। [1]ਮੰਗਲ।
ਨਰ ਮਿਲਹਿਂ ਪਰਸਪਰ ਧਾਰਿ ਪ੍ਰੀਤ ॥੩੯॥
'ਸ਼ੁਭ ਮਾਸ ਫਾਲਗੁਨ[1] ਪ੍ਰਥਮ ਪੱਖਜ[2]†। [1]ਫਗਣ ਦਾ। [2]ਸ਼ੁਕਲਾ ਪੱਖ। †ਤਵਾ: ਖਾ: ਨੇ ਗੁਰਜਾਈ ਬੈਠਣ ਦੀ ਤ੍ਰੀਕ ਵੈਸਾਖੀ ਸੰ: ੧੭੩੩ ਲਿਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੋਹ ਵਦੀ ਨਾਵੀਂ ੧੭੩੨ ਸੰਮਤ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਜੱਗਜ ਦੀ ਤਿੱਥ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ ਸਤਾਰਵੇਂ ਦਿਨ ਗੁਰੂ

ਰੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

ਦਿਨ ਪੰਚਮੀ ਸੁ ਗਿਨ ਲਗਨ[†] ਮੁੱਖ੍ਯ[1]। — [1]ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਲਗਨ ਵਿੱਚ। [†]ਲਗਨ ਆਦਿ ਬਾਬਤ ਪਿੱਛੇ ਲਿਖ ਆਏ ਹਾਂ, ਦੇਖੋ ਰਾਸ ੭ ਅੰਸੂ ੧ ਅੰਕ ੩੨ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਟੂਕ।

ਦਸਤਾਰ ਬਾਂਧਿਬੇ ਹੇਤੁ ਸੋਧ[+]।
ਠਹਿਰਾਇ ਠੀਕ ਜਿਨ ਅਧਿਕ ਬੋਧ ॥੪੦॥
ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਸੁਨਾਇ ਪ੍ਰਥਮੈ ਪਠਾਇ।
ਸੁਧ ਭਈ ਜਿਨਹੁਂ ਕਰਿ ਬੇਗ ਆਇ।
ਲਵਪੁਰੀ ਸੁਧਾਸਰ ਆਦਿ ਮੇਲ।
ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਸੁਨਿ ਸਭਿ ਚਲਿਯ ਗੈਲ[1] ॥੪੧॥ — [1]ਰਾਹੇ ਚੱਲ ਪਏ।
ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ, ਅੰਗਦ, ਅਮਰ ਪਾਸ[†]। — [†]ਪਾ:-ਦਾਸ।
ਮੰਜੀ ਸਥਿਰਨ ਪਦ ਜਿਨ ਅਵਾਸ[1]। — [1]ਮੰਜੀ ਤੇ ਇਸਥਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਪਦਵੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਸੀ।
ਨੌ ਗੁਰਨਿ ਬਡਾਈ ਬਖਸ਼ ਜਾਹਿ[1]। — [1]ਨੌ ਗੁਰਾਂ ਤੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਵਡਾਈ ਮਿਲੀ ਸੀ।
ਸਭਿ ਚਲੇ ਆਇਂ ਪੁਰਿ ਅਨੰਦ ਮਾਂਹਿ ॥੪੨॥
ਸਿਖ ਸੰਗਤਾਂਨਿ ਗਨ ਸਿਵਰ ਘਾਲਿ।
ਕੀਨੇ ਮੁਕਾਮ ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਬਿਸਾਲ।
ਚਹੁਂਦਿਸ਼ਾ ਨਿਕਟਿ ਪੁਰਿ ਗ੍ਰਾਂਮ ਬ੍ਰਿੰਦ।
ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਸਮੂਹ ਆਨੰਦ ਬਿਲੰਦ ॥੪੩॥

ਦੋਹਰਾ:
ਆਨਿ ਅਕੋਰਨਿ ਅਰਪਤੇ, ਆਨੀ ਸ਼ਰਧਾ ਧਾਰਿ।
'ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਜਿਨ ਹਿੰਦੁ ਕੀ, ਰਾਖੀ ਸਿਰ ਦਸਤਾਰ[1]' ॥੪੪॥ — [1]ਸਿਰ ਦੀ ਪਗ ਭਾਵ ਪਤ ਰਖੀ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਜੱਗਜ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਚਤੁਰਥੋ ਅੰਸੂ ॥੪॥

੫. [ਦਸਤਾਰ ਬੰਦੀ]

੪<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੬

ਦੋਹਰਾ:

ਜਬਿ ਨੌਮੇ ਪਤਿਸ਼ਾਹ ਗੁਰ, ਗਏ ਬਿਕੁੰਠ ਮਝਾਰ।
ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਬ੍ਰਿਧ ਬੰਸ ਕੋ[1], ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਿਹਾਰਿ ॥੧॥

[1]ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਦੀ ਵੰਸ਼ ਦਾ।

ਚੌਪਈ:

ਤਜਿ ਦਿੱਲੀ ਤਤਛਿਨ ਚਲਿ ਗਯੋ।
ਪੰਚ ਕੋਸ ਪਰ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਯੋ।
ਅਪਨਿ ਬਡੇ ਕੋ ਪਿਖਯੋ ਸਥਾਨਾ।
ਕਿਤਿਕ ਕਾਲ ਬ੍ਰਿਧ ਰਹਯੋ ਸੁ ਜਾਨਾ[1] ॥੨॥

[1]ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਹ (ਥਾਂ) ਸਿਆਣਿਆਂ।

ਪੌਢਯੋ ਤਹਾਂ ਕੁਸ਼ਾਸਨ ਕਰਿ ਕੈ[1]।
ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਮੂਰਤਿ ਉਰ ਧਰਿ ਕੈ।
ਦਸਮੋ ਦ੍ਵਾਰ ਪੌਨ ਤੇ ਫੋਰਾ।
ਤ੍ਰਿਣ ਸਮ ਨਿਜ ਸਰੀਰ ਕੋ ਛੋਰਾ ॥੩॥

[1]ਕੁਸ਼ਾਂ ਦਾ ਆਸਨ ਵਿਛਾਕੇ।

ਹੇਰਿ ਨਰਨਿ ਤਿਹ ਠਾਂ ਸਸਕਾਰਾ।
ਅਬਿ ਲੌ ਚਿੰਨ੍ਹਤਿ ਥਾਨ ਨਿਹਾਰਾ[†]।

[†]ਇਹ ਟਿਕਾਣਾ ਜੋ ਕਵੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਡਿੱਠਾ ਹੈ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਚੋਖੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਨ ਤੇ ਬੀ ਅਜੇ ਤਕ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ, ਮੁਮਕਿਨ ਹੈ ਇਹ ਥਾਂ ਮਜਨੂੰ ਦੇ ਟਿੱਲੇ ਤੋਂ (ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ੩ ਮੀਲ ਹੈ) ਜਮਨਾਂ ਪਾਰ ਘਾਸ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿਚ ਦੋ ਕੁ ਮੀਲ ਅਗੇਰੇ ਕਿਤੇ ਹੋਵੇ, ਯਾ ਦਰਯਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੋਪ ਵੇਲੇ ਮਿਟ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੋਜ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਤਿਸ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਕੋ ਸੁਤ ਪਾਛੇ।
ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਬ੍ਰਹਮ ਗਜਾਨੀ ਆਛੇ ॥੪॥
ਰਾਮਦਾਸ ਕੇ[1] ਗ੍ਰਾਮ ਅਵਾਸ।
ਨਿਜ ਸਿਖ ਕਰੇ ਸਕੇਲਨਿ ਪਾਸ।
ਆਰਬਲਾ ਲਘੁ ਹੈ ਜਿਸ ਕੇਰੀ।
ਤ੍ਰੈ ਸੰਬਤ ਬੀਤੇ ਤਿਸ ਬੇਰੀ[1] ॥੫॥

[1]ਰਮਦਾਸ ਨੱਗਰ ਹੈ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ।

[1]ਜਦ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਪ੍ਰਲੋਕ ਗਏ ਸਨ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ ਤ੍ਰੈ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ।

ਤਿਨ ਘਰ ਜੇਤਿਕ ਸਿੱਖ ਸਯਾਨੇ।
ਪ੍ਰਥਮ ਰੀਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਜਾਨੇ।
ਲੇ ਕਰਿ ਗਨ ਅਕੋਰ ਚਲਿ ਆਏ।
ਸੰਗ ਦਾਸ ਸਿਖ ਕਰਿ ਸਮੁਦਾਏ ॥੬॥

ਪਾਤਿਸ਼ਾਹਿ ਕੇ ਜਥਾ ਵਜ਼ੀਰ।
ਤਿਮ ਗੁਰ ਘਰ ਮਹਿਂ ਇਹ ਮਤਿ ਧੀਰ।
ਪੂਰਬ ਜੋ ਗੁਰਤਾ ਕੋ ਟੀਕਾ।
ਇਹ ਨਿਜ ਹਾਥ ਕਾਢਿਤੇ ਨੀਕਾ ॥੭॥
ਤਬਿ ਸੰਗਤਿ ਮਹਿਂ ਨਿਸ਼ਚੈ ਹੋਇ।
-ਗੁਰੂ ਭਯੋ ਗਾਦੀ ਪਰ ਸੋਇ-।
ਪੰਚਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਤੇ ਪਾਛੇ।
ਕਲ਼ਗੀ, ਬਾਜ਼, ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਦੇ ਆਛੇ ॥੮॥
ਸਿਰੇਪਾਉ ਬਹੁ ਮੋਲਾ ਦੇਤਿ।
ਬਸਤਰ, ਹਯ ਬਹੁ ਗੁਰੂ ਨਿਕੇਤ।
ਅਪਰ ਕਹਾਂ ਲਗ ਸਭਿ ਕੇ ਨਾਮ।
ਕਹੌਂ ਸੁ ਮੰਜੀ ਜਿਨ ਕੇ ਧਾਮ ॥੯॥
ਨਿਕਟ ਨਿਕਟ ਕੇ ਸਭਿ ਚਲਿ ਆਏ।
ਮਿਲਹਿਂ ਪਰਸਪਰ ਭਾਉ ਵਧਾਏ।
ਦੇਗ਼ ਅਟੋਟ ਗੁਰੂ ਘਰ ਹੋਇ।
ਅਚਵਹਿਂ ਤਹਾਂ ਮਿਲੇ ਸਭਿ ਕੋਇ ॥੧੦॥
ਰਾਗੀ ਬ੍ਰਿੰਦ ਰਬਾਬੀ ਸਾਰੇ।
ਆਇਂ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਦਰਸ ਨਿਹਾਰੇਂ।
ਕੇਤਿਕ ਢਾਢੀ ਚਲਿ ਕਰਿ ਆਏ।
ਜਿਨਹੁੰ ਅਖਾਰੇ ਬੀਰਨਿ[1] ਗਾਏ ॥੧੧॥
ਡੋਮ ਭਾਟ ਆਦਿਕ ਹਿਤ ਜਾਚਾ।
ਹੇਰਨਿ ਹੇਤੁ ਨਵੌਂ ਗੁਰ ਸਾਚਾ।
ਅਨਿਕ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਚਲਿ ਕਰਿ ਆਏ।
ਜਿਤ ਕਿਤ ਦੀਖਤਿ ਨਰ ਸਮੁਦਾਏ ॥੧੨॥
ਚੌਥ ਦਿਵਸ ਕੋ ਮੇਲ ਸਕੇਲਾ।
ਫਿਰਤਿ ਪਰਸਪਰ ਲਾਗਿ ਧਕੇਲਾ।
ਅਤਿ ਉਤਸਾਹ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਹੋਵਤਿ।
ਦੂਰ ਦੂਰ ਕੇ ਨਰ ਗਨ ਜੋਵਤਿ[1] ॥੧੩॥
ਨਟ ਨਿਰਤਕ ਗਨ ਆਇਂ ਕਲਾਵਤ[1]।
ਥਿਰਹਿਂ ਗੁਰੂ ਕੇ ਜਸ ਗੁਨ ਗਾਵਤਿ।

[1]ਸੂਰਮਿਆਂ ਦੇ।

[1]ਦੇਖਦੇ ਹਨ।

[1]ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਾਵਣ ਵਾਲੇ।

ਇੱਤ੍ਯਾਦਿਕ ਬਹੁ ਕੌਤਕ ਹੋਤਿ।
ਸਭਿ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਮੋਦ ਉਦੋਤ ॥ ੧੪ ॥
ਜਾਗ੍ਰਨਿ ਭਯੋ ਨਿਸਾ ਤਿਸ ਮਾਂਹੀ।
ਕਿਰਤਨ ਹੋਤਿ ਅਨੰਦ ਉਰ ਮਾਂਹੀ।
ਨਿਜ ਨਿਜ ਸੰਗਤਿ ਬਿਖੈ ਮਸੰਦ।
ਬੈਠੇ ਜਾਗ੍ਰਨਿ ਕੀਨਿ ਬਿਲੰਦ ॥ ੧੫ ॥
ਭਈ ਭੋਰ ਸਭਿ ਠਾਨਿ ਸ਼ਨਾਨਾ।
ਪਠਹਿਂ ਗਿਰਾ ਗੁਰ ਕੀ ਬਿਧਿ ਨਾਨਾ[1]।
ਬਸਤ੍ਰ ਨਵੀਨੇ ਮੋਲ ਬਡੇਰੇ।
ਪਹਿਰਤਿ ਕਹਤਿ 'ਆਜ ਗੁਰ ਹੇਰੇਂ[1]' ॥ ੧੬ ॥
ਸ਼੍ਰੀ ਬੇਦੀ ਤੇਹਣ ਕੁਲ ਆਈ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਅਮਰ ਅੰਸ਼ ਸਮੁਦਾਈ।
ਨਿਜ ਨਿਜ ਡੇਰੇ ਸਭਿ ਹ੍ਵੈ ਤਯਾਰ।
ਬੈਠੇ ਮਨ ਪ੍ਰਤੀਖਨਾ ਧਾਰਿ ॥ ੧੭ ॥
ਸੰਤ, ਮਹੰਤ, ਸਾਧ ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ।
ਚਿਤ ਮਹਿਂ ਚੌਂਪ, ਅਪਰ ਸਭਿ ਜਾਤੀ[1]।
ਸੂਰਜ ਮਲ ਕੇ ਪੌਤ੍ਰੇ ਦੋਈ।
ਦੇਖਨਿ ਹੇਤੁ ਹਰਖ ਧਰਿ ਸੋਈ ॥ ੧੮ ॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕੋ ਅਭਿਖੇਕ[1]।
ਉਤਲਾਵਤਿ ਹਿਤ ਪਿਖਿਨਿ ਅਨੇਕ।
ਲੈ ਦਸਤਾਰ ਆਦਿ ਗਨ ਭੇਟ।
ਮਿਲਯੋ ਚਹਤਿ ਚਿਤ ਪ੍ਰੇਮ ਲਪੇਟ ॥ ੧੯ ॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਭ੍ਰਾਤਾ ਨਿਜ[1] ਪ੍ਰੇਰਾ।
'ਤਯਾਰੀ ਕਰਹੁ ਸਕਲ ਬਿਨ ਬੇਰਾ[1]।
ਸੂਖਮ ਬਸਤ੍ਰ ਸਰੀਰ ਸਜਾਵਹੁ।
ਰੁਚਿਰ ਬਿਭੂਖਨ ਕੋ ਪਹਿਰਾਵਹੁ' ॥ ੨੦ ॥
ਸੁਨਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਨਿਜ ਹਾਥ ਸੁਧਾਰਿ।
ਸਭਿ ਦਾਸਨਿ ਪਰ ਹੁਕਮ ਉਚਾਰਿ।
'ਦੀਹ ਦਮਦਮਾ ਤੁੰਗ ਘਨੇਰਾ।

[1]ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ।
[1]ਅੱਜ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਣਗੇ।
[1]ਹੋਰ ਸਭ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ।
[1]ਗੁਰਤਾ ਤਿਲਕ।
[1]ਭਾਵ ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ ਨੂੰ।
[1]ਛੇਤੀ।

ਰਚਹੁ ਰੁਚਿਰ ਤਹਿਂ ਫਰਸ਼ ਬਡੇਰਾ ॥੨੧॥
ਸੂਰਜਮੁਖੀ ਹਾਥ ਗਹਿ ਥਿਰੋ।
ਕੰਚਨ ਦੰਡ ਚਵਰ ਕਰ ਧਰੋ।
ਸੁੰਦਰ ਗਾਦੀ ਰਚੀਅਹਿ ਗੁਰ ਕੀ।
ਜਥਾ ਰੀਤਿ ਬਰਤੈ ਬਰ ਧੁਰ ਕੀ[1] ॥੨੨॥ [1]ਆਦਿ ਦੀ।
ਜ਼ਰੀਦਾਰ ਮਖਮਲ ਉਪਧਾਨੁ[1]। [1]ਤਕੀਆ।
ਕਰਹੁ ਟਿਕਾਵਨਿ ਸੁੰਦਰ ਆਨਿ।
ਪਠਹੁ ਮੇਵਰਾ ਸੰਗਤਿ ਮਾਂਹਿ।
ਪਹੁੰਚਹਿਂ ਸਕਲ ਦਮਦਮਾ ਜਾਂਹਿ ॥੨੩॥
ਇੱਤਜਾਦਿਕਿ ਕਾਰਜ ਜੇ ਔਰ।
ਸਵਾਧਾਨ ਕੀਨੇ ਸਭਿ ਠੌਰ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸ਼ਨਾਨੇ।
ਸੂਖਮ ਬਸਤ੍ਰ ਦਾਸ ਗਨ ਆਨੇ ॥੨੪॥
ਪਹਿਰਤਿ ਭਏ ਅੰਗ ਬਡ ਸ਼ੋਭਾ।
ਦੇਖਤਿ ਸਭਿ ਕੋ ਮਨ ਬਹੁ ਲੋਭਾ।
ਸੁੰਦਰ ਸਿਰ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਈ।
ਮੁਕਤਾ ਮਾਲ ਬਿਸਾਲ ਸੁਹਾਈ ॥੨੫॥
ਹੀਰਨਿ ਜਰੇ ਹੇਮ ਕੀ ਮੁਸ਼ਟ।
ਪਹਿਰਜੋ ਖੜਗ ਲੋਹ ਬਹੁ ਸੁਸ਼ਟ[1]। [1]ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ।
ਮੁਕਤਾ ਗੁੱਛੇ ਸੰਗ ਨਿਖੰਗ[1]। [1]ਭੱਥਾ।
ਭਰ ਕਰਿ ਤੀਖਨ ਬ੍ਰਿੰਦ ਖਤੰਗ[1] ॥੨੬॥ [1]ਤੀਰ।
ਪਾਇ ਗਰੇ ਮਹਿਂ ਬਾਂਧੀ ਕਮਰ।
ਸੰਮਤ ਦਸਮੇ ਮਹਿਂ ਜਿਨ ਉਮਰ।
ਖੰਜਰ[1], ਜਮਧਰ, ਬਿਛੂਆ ਲੀਨਿ। [1]ਕਟਾਰ।
ਕਮਰ ਕਸੇ ਮਹਿਂ ਧਾਰਿ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥੨੭॥
ਪਾਨ[1] ਕਮਾਨ ਲਹੌਰੀ ਧਰਿ ਕੈ। [1]ਹੱਥ ਵਿਚ।
ਹੇਰਤਿ ਸਰ[1] ਕਰ ਫੇਰਨਿ ਕਰਿ ਕੈ। [1]ਬਾਣ।
ਅਨਿਕ ਬਿਭੂਖਨਿ ਚਾਮੀਕਰ ਕੇ।
ਜਥਾ ਜੋਗ ਸਭਿ ਪਹਿਰਨ ਕਰਿ ਕੈ ॥੨੮॥

ਜੁਗ ਮਾਤਨਿ ਕੋ ਕਰਿ ਪਦ ਬੰਦਨ।
ਅਭਿਨੰਦਨ[1] ਹ੍ਵੈ ਦੇਖਯੋ ਨੰਦਨ। [1]ਚਿਤੋਂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਕੇ (ਮਾਵਾਂ ਨੇ)।
ਦੇਤਿ ਅਸੀਸ, ਸੀਸ ਕਰ ਫੇਰਾ।
'ਹੋਵਹੁ ਸੁਜਸੁ ਪ੍ਰਤਾਪ ਉਚੇਰਾ' ॥੨੯॥
ਨਿਕਸੇ ਸਦਨ ਪੌਰ ਗੁਰ ਪੂਰੇ।
ਪੰਕਜ ਪਾਇ ਉਪਾਨਯ ਰੂਰੇ[1]। [1]ਚਰਨਾਂ ਕਮਲਾਂ ਵਿਚ ਸੋਹਣਾ ਜੋੜਾ ਹੈ।
ਦਰਸ ਹੇਤੁ ਸਿਖ ਖਰੇ ਹਜ਼ਾਰੋਂ।
ਉਮਗੇ ਜਨੁ ਜਲ ਪਾਰਾਵਾਰੋ[1] ॥੩੦॥ [1]ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਜਲ।
ਸਤਿਗੁਰ ਚੰਦ ਮਨਿੰਦੇ ਦੇਖਾ।
ਸਿਰ ਨੰਮ੍ਰੀ ਇਕ ਬਾਰਿ ਅਸ਼ੇਖਾ[1]। [1]ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇਕ ਬਾਰ ਸਿਰ ਨੀਵਾਂ ਕੀਤਾ।
ਹੇਮ ਲਸ਼ਟਕਾ ਗਹੇ ਅਗਾਰੀ।
ਉਚ ਅਵਾਜ ਨਕੀਬ[1] ਉਚਾਰੀ ॥੩੧॥ [1]ਚੋਬਦਾਰ ਨੇ।
ਬੋਲਤਿ ਭਾਟ ਕਬਿੱਤਨਿ ਚਾਲੇ।
ਲਖਿ ਆਗਵਨ ਸਿੱਖ ਸੰਭਾਲੇ[1]। [1]ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ) ਆਵਣਾ ਜਾਣਕੇ ਸਿਖ ਸੰਭਲੇ ਭਾਵ ਖੜੇ ਹੋਏ।
ਆਨਿ ਆਨਿ ਗਨ ਮਿਲਹਿਂ ਅਗਾਰੀ।
ਸੀਸ ਨੰਮ੍ਰਿ ਪੁਨ ਚਲਹਿਂ ਪਿਛਾਰੀ ॥੩੨॥
ਸਭਿ ਪੁਰਿ ਬਿਖੈ ਕੁਲਾਹਲ ਹੋਵਾ।
ਹਿਤ ਜੋਵਨ[1] ਕੇ ਕੀਨਸਿ ਢੋਵਾ[2]। [1]ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ। [2]ਮੇਲ।
ਕੰਚਨ ਜ਼ੀਨ ਤੁਰੰਗਮ ਸੋਹੇ।
ਬਲੀ ਚਪਲ ਪੈ ਗੁਰੂ ਅਰੋਹੇ ॥੩੩॥
ਸਨੇ ਸਨੇ ਤਬਿ ਕੀਨਿ ਪਯਾਨਾ।
ਗਰੀਅਨਿ ਮਹਿਂ ਠਾਂਢੇ ਨਰ ਆਨਾ।
ਮਨਹੁਂ ਚਕੋਰ ਚੰਦ ਕੋ ਜੋਵੈਂ।
ਰਿਦੈ ਅਨੰਦ ਨੰਮ੍ਰਿ ਸਿਰ ਹੋਵੈਂ ॥੩੪॥
ਸਭਿ ਦਿਸ਼ਿ ਦੇਖਤਿ ਜਾਤਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।
ਹੁਇਂ ਨਿਹਾਲ ਸ਼ਰਧਾਲੁ ਬਿਸਾਲ।
ਭਈ ਭੀਰ ਬਹੁ ਮਾਨਵ ਕੇਰੀ।
ਚਲਹਿ ਪਿਛਾਰੀ ਮੰਗਲ ਹੇਰੀ ॥੩੫॥
ਇਸ ਬਿਧਿ ਗਏ ਦਮਦਮੇ ਥਾਨ।
ਅਹੈ ਉਤੰਗ ਸੁ ਚਾਰੁ ਮਹਾਨ[1]। [1]ਬੜਾ ਸੁੰਦਰ।

ਉਤਰਿ ਤੁਰੰਗ ਤੇ ਤਹਿਂ ਚਢਿ ਗਏ।
ਮਾਤੁਲ ਨਿਕਟ ਸੰਗ ਨਿਜ ਲਿਏ ॥੩੬॥
ਹੁਤੇ ਜੁ ਆਗੇ, ਸਭਿ ਤਬਿ ਠਾਢੇ।
ਬੰਦਨ ਕਰਹਿਂ ਪ੍ਰੇਮ ਉਰ ਬਾਢੇ।
ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਤਖਤ ਨਿਹਾਰਾ।
ਜੋਰਤਿ ਕਰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕੋ ਧਾਰਾ ॥੩੭॥
ਬੇਦੀ, ਤ੍ਰੇਹਣ, ਭੱਲੇ ਬੰਸ।
ਤਿਨ ਦਿਸ਼ਿ ਪਿਖਿ ਸੋਢੀ ਅਵਿਤੰਸ਼[1]। — [1]ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ।
ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੀ ਆਇਸੁ ਕੋ ਪਾਇ।
ਭਏ ਅਰੂਢਨਿ[1] ਗੁਰਨਿ ਮਨਾਇ ॥੩੮॥ — [1]ਗੁਰਿਆਈ ਦੇ ਤਖਤ ਤੇ) ਚੜ੍ਹੇ।
ਗੁਰਤਾ ਸਜੰਦਨ[1] ਪਰ ਆਰੋਹੇ। — [1]ਰੂਪੀ) ਰਥ।
ਦਿਖਯੋ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦਯੋਸਪਤਿ ਮੋਹੇ[1]। — [1]ਸੂਰਜ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸ਼ੋਭਨੀਕ ਹੋਕੇ ਦਿੱਸਿਆ।
ਗਨ ਸੰਗਤਿ ਪੰਕਜ ਬਿਗਸੰਤੇ।
ਬਿਚ ਮਕਰੰਦ ਅਨੰਦ ਬਧੰਤੇ ॥੩੯॥
ਗਨ ਦੁੰਦਭਿ ਬਾਜੇ ਸ਼ਦਿਯਾਨੇ[1]। — [1]ਬਹੁਤ ਵਾਜਿਆਂ ਤੋਂ ਸ਼ਾਦਿਆਨੇ ਵੱਜੇ। [ਸ਼ਦਿਆਨਾ = ਵਜੰਤ੍ਰੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਸ਼ਾਦੀ ਸੂਚਕ ਧਾਰਨਾ, ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਵਾਜਾ]।
'ਜੈ ਜੈ ਗੁਰ ਕੀ' ਬਾਕ ਬਖਾਨੇ।
ਅਤਿਸ਼ੈ ਮੰਗਲ ਜਾਨਿ ਸੁਜਾਨੇ।
ਨਾਨਾ ਅਪਨਿ[1] ਅਕੋਰਨਿ ਆਨੇ ॥੪੦॥ — [1]ਅਪਨੀਆਂ।
ਸਭਿ ਆਏ ਲੇ ਤਬਹਿ ਮਸੰਦ।
ਰਾਮਕੁਇਰ ਤੇ ਆਦਿ ਬਿਲੰਦ।
ਸੰਗ ਸੰਗਤਾਂ ਸਿਖ ਸਮੁਦਾਇ।
ਪਹੁੰਚੇ ਤਬਹਿ ਦਮਦਮੇ ਆਇ ॥੪੧॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁੱਤੇ 'ਤਖਤ ਬੈਠਨਿ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਪੰਚਮੋ ਅੰਸੂ ॥੫॥

੬. [ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਆਉਣਾ]

੫<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੭

ਦੋਹਰਾ:

ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ ਅਨੰਦ ਉਰ ਲਜਾਇ ਬਿਲੰਦ ਅਕੋਰ।
ਆਨ ਥਿਰੇ ਗੁਰ ਅੱਗ੍ਰ ਸਭਿ ਬੰਦਤਿ ਹੈਂ ਕਰ ਜੋਰਿ ॥੧॥

ਚੌਪਈ:

ਬ੍ਰਿਧਕੇ ਘਰ ਕੀ ਸੂਖਮ ਚਾਰੁ[1]।
ਪੂਰਬ ਦੇਤਿ ਭਏ ਦਸਤਾਰ।
ਕੋਰਦਾਰ[1], ਚਹੁ ਓਰਨ ਚੀਰੇ[2]।
ਜਰੇ ਬਿਕੀਮਤ ਜਿਸ ਮਹਿਂ ਹੀਰੇ ॥੨॥
ਜ਼ਬਰ ਜ਼ੇਬ ਜੁਤਿ ਜਗਮਗਕਾਰੀ[1]।
ਜਿਗਾ ਦਈ ਸਿਰ ਬੰਧਿ ਉਦਾਰੀ।
ਜਰੇ[1] ਜਵਾਹਰ ਜਾਗਤਿ ਜੋਤੀ।
ਉੱਜਲ ਗੋਲ ਪੋਇ ਬਿਚ ਮੋਤੀ ॥੩॥
ਕਲ਼ਗੀ ਚਾਰੁ ਉਤੰਗਹਿ ਕਰੀ[1]।
ਸਤਿਗੁਰ ਸੀਸ ਧਰੀ ਬਿਧਿ ਖਰੀ[1]।
ਬਹੁ ਮੋਲਾ ਇਕ ਦੀਨਸਿ ਬਾਜ਼[1]।
ਕਰ ਬਿਠਾਇ ਦੇਖਯੋ ਮਹਾਂਰਾਜ ॥੪॥
ਬੇਦੀ, ਤੇਹਣ, ਭੱਲਜਨ ਬੰਸ।
ਦੇਤਿ ਬਸਤ੍ਰ ਸ਼ੁਭ ਅਰੁ ਅਵਿਤੰਸ਼[1]।
ਪੁਨ ਮਸੰਦ ਗਨ ਦੇਸ਼ਨਿ ਕੇਰੇ।
ਧਰਿਤੇ ਨਿਜ ਨਿਜ ਭੇਟ ਅਗੇਰੇ ॥੫॥
ਲਗਯੋ ਅੰਬਾਰ ਪਾਰ ਕਛੁ ਨਾਂਹੀ।
ਗੁਰ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹਿਤ ਅਰਪਾਹੀਂ।
ਇਕ ਬਿਰ[1] ਬੋਲ ਉਠੇ ਜੈਕਾਰਾ।
ਭਯੋ ਸਮਾਜ ਅਨੰਦਤਿ ਸਾਰਾ ॥੬॥
ਕਰਤਿ ਮੇਵਰੋ ਪਿਖਿ ਅਰਦਾਸ।
ਨਾਮ ਸੁਨਾਇ ਸਭਿਨਿ ਗੁਰ ਪਾਸ।
ਪੰਚਾਂਮ੍ਰਿਤ ਹਜ਼ਾਰ ਕੋ ਆਯੋ।
ਲੇ ਗੁਰ ਨਾਮ ਸਕਲ ਵਰਤਾਯੋ ॥੭॥
ਸੰਗਤਿ ਉਤਰੀ ਜਿਸ ਜਿਸ ਥਾਨ।
ਕੀਨਿ ਪੁਚਾਵਨਿ ਤਹਿਂ ਤਹਿਂ ਜਾਨਿ[1]।

[1]ਬ੍ਰੀਕ ਤੇ ਸੁਹਣੀ।
[1]ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਯਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ। [2]ਚਾਰੋਂ ਪਾਸਿਓਂ ਚੀਰੇ ਹੋਏ ਹੀਰੇ।
[1]ਬੜੀ ਸ਼ੋਭਾ ਵਾਲੀ ਤੇ ਜਗਮਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ।
[1]ਜੜੇ ਹਨ।
[1]ਉੱਚੀ ਕੀਤੀ।
[1]ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ।
[1]ਬਾਜ਼ [ਫਾ. ਬਾਜ਼]।
[1]ਸ਼ੁਭ ਕੱਪੜੇ ਤੇ ਗਹਿਣੇ ਦੇਂਦੇ ਹਨ।
[1]ਇੱਕੋ ਵੇਰੀ।
[1]ਜਾਕੇ। (ਅ) (ਟਿਕਾਣੇ) ਲੱਭ ਲੱਭ ਕੇ।

ਸ਼ਬਦ ਰਬਾਬੀ ਗਾਵਤਿ ਤਹਾਂ।
ਬਸਤ੍ਰ ਸਹਿਤ ਧਨ ਦੀਨੋ ਮਹਾਂ ॥੮॥
ਇਕ ਪੌੜੀ ਢਾਢੀ ਜਬਿ ਲਾਈ।
ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਤਿਨ ਪਾਈ।
ਭਾਟ ਕਲਾਵਤ ਆਦਿਕ ਜਾਚੇ।
ਦਰਬ ਸਰਬ ਕੋ ਦੇ ਗੁਰ ਸਾਚੇ ॥੯॥
ਬਿੱਪ੍ਰਨ ਦਾਨ ਅਧਿਕ ਹੀ ਪਾਯੋ।
ਸਭਿਨਿ ਆਸ਼ਿਖਾ ਬਾਦ ਅਲਾਯੋ।
ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਜਾਚਕ ਸੁਜਸੁ ਉਚਾਰਹਿਂ।
'ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ! ਤੁਮ ਬਿਨ ਕੋ ਪ੍ਰਿਤਪਾਰਹਿ? ॥੧੦॥
ਘਟ ਘਟ ਮਾਲਿਕ ਦੇਤੇ ਦਾਨ।
ਲੇ ਤੁਮ ਤੇ ਸਭਿ ਖਾਇ ਜਹਾਨ।'
ਸਾਧਨ[1] ਕੇਰ ਜਮਾਤ ਜੁ ਆਈ[†]।
ਰਣ ਸਿੰਗੇ ਤੁਰਰੀ ਸੁ ਬਜਾਈ ॥੧੧॥
ਭਰਿ ਭਰਿ ਫੂਕੈਂ ਸੰਖ ਬਜਾਏਂ।
ਪਿਖਿ ਪਿਖਿ ਗੁਰ ਮੂਰਤਿ ਹਰਖਾਏਂ।
ਉਤਸਵ ਭਯੋ ਸਭਿਨਿ ਮਹਿਂ ਭਾਰੀ।
ਪੁਰਿ ਅਨੰਦ ਹਰਖਤਿ ਨਰ ਨਾਰੀ ॥੧੨॥
ਕਲਗ਼ੀ ਰਹੀ ਬਿਰਾਜਿ ਉਤੰਗਾ।
ਦਮਕਤਿ ਮੁਕਤਾ[1] ਹੀਰਨਿ ਸੰਗਾ।
ਚਮਰ ਢੁਰਤਿ ਸੁਠ ਬਾਰੰਬਾਰਾ।
ਉੱਜਲ ਹੰਸ ਮਨਿੰਦ ਉਦਾਰਾ ॥੧੩॥
ਦਰਸੈਂ ਸ਼ੋਭਾ ਖਰ ਕਿਤੇਕ।
ਬੈਠਿ ਬਿਲੋਕਤਿ ਸਿੱਖ ਅਨੇਕ।
ਸਭਿ ਕੇ ਦ੍ਰਿਗ ਇਕ ਟਕ ਲਗਿ ਐਸੇ।
ਗਨ ਚਕੋਰ ਸਸਿ ਕੇ ਦਿਸ਼ਿ[1] ਜੈਸੇ ॥੧੪॥
ਮਨ ਬਰਬਸ ਹੀ ਸਰਬ ਚੁਰਾਏ[1]।
ਜਨੁ ਸੂਰਜ ਮੁਖਿ ਕਮਲ ਖਿਰਾਏ।

[1]ਸਾਧਾਂ ਦੀ। [†]ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧੂਆਂ ਤੋਂ ਮੁਰਾਦ ਉਦਾਸੀ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਹੈ।

[1]ਮੋਤੀ।

[1]ਚੰਦ ਵਲ।

[1]ਮੱਲੋ ਮੱਲੀ ਹੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਮਨ ਮੋਹਤਿ ਹੋ ਗਏ।

ਏਕ ਜਾਮ ਲੌ ਥਿਰ ਤਹਿਂ ਭਏ।
ਸਭਿਨਿ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰਨ ਕਏ ॥੧੫॥
ਜਥਾ ਜੋਗ ਜੋ ਬੇਦੀ ਆਦਿ।
ਸਨਮਾਨੇ ਦੀਨੋ ਅਹਿਲਾਦ।
ਸੰਤ, ਮਹੰਤ, ਮਸੰਦ ਜਿ ਬ੍ਰਿੰਦ।
ਦੀਨਿ ਅਨੰਦ ਬਿਲੰਦ ਮੁਕੰਦ[1] ॥੧੬॥
[1]ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ।
ਸਭਿ ਦਿਸ਼ਿ ਦੇਖਤਿ ਉਠੇ ਗੁਸਾਈਂ।
ਕਰ ਧਰਿ ਧਨੁ ਸਰ ਦੁਤਿ ਬਹੁ ਪਾਈ[1]।
[1]ਹਥ ਵਿੱਚ ਫੜੇ ਧਨੁਖ ਬਾਨ ਨੇ ਬੜੀ ਸ਼ੋਭਾ ਪਾਈ ਹੈ।
ਸਾਥ ਕ੍ਰਿਪਾਲ[1] ਲਏ ਚਲਿ ਆਏ।
[1]ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ।
ਜਿਤ ਕਿਤ ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਸਮੁਦਾਏ ॥੧੭॥
ਗਰੀ ਬਜ਼ਾਰਨਿ ਖਰੇ ਨਿਹਾਰੈਂ।
ਬੰਦਿ ਬੰਦਿ ਕਰ ਬੰਦਨ ਧਾਰੈਂ।
ਮੰਦ ਮੰਦ ਗਮਨੇ ਨਿਜ ਪੌਰ।
ਪਹੁੰਚਤਿ ਭੇ ਸੋਢੀ ਸਿਰਮੌਰ ॥੧੮॥
ਉਤਰਿ ਤੁਰੰਗ ਤੇ ਅੰਤਰ ਗਏ।
ਜੁਗ ਮਾਤਨਿ ਕੋ ਦੇਖਤਿ ਭਏ।
ਪ੍ਰਥਮ ਨਾਨਕੀ ਕੋ ਕਰਿ ਨਮੋਂ।
ਪਿਖਿ ਪੌਤ੍ਰੇ ਕੀ ਛਬਿ ਤਿਹ ਸਮੋਂ ॥੧੯॥
ਅਤਿ ਅਨੰਦ ਮਯ[1] ਹਿਰਦੈ ਹੋਈ।
[1]ਅਨੰਦ ਸਰੂਪ।
ਚਿੰਤਾ ਸੰਕਟ ਮਨ ਤੇ ਖੋਈ।
ਨਿਕਟ ਬਿਠਾਇ ਸੁੰਘਤੀ ਭਾਲ।
ਵਾਰਜੋ ਊਪਰ ਦਰਬ ਬਿਸਾਲ ॥੨੦॥
ਪਠਿਓ 'ਵਹਿਰ ਜਾਚਿਕਨਿ ਦੀਜੈ।
ਸਭਿ ਤੇ ਸ਼ੁਭਿ ਅਸ਼ੀਸ਼ ਕੋ ਲੀਜੈ।'
ਚਿਤਵਤਿ ਭਈ ਬਾਕ ਬਰ ਪਤਿ ਕੇ[1]।
[1]ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਪਤੀ ਦੇ।
ਭਾਖੇ ਚਿਰੰਕਾਲ ਭਾ ਹਿਤ ਕੇ[1] ॥੨੧॥
[1]ਹਿਤ ਦੇ ਵਾਕ ਸਮਾਂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਕਹੇ ਸਨ।
-ਪੌਤ੍ਰਾ ਹੋਇ ਬਿਸਾਲ ਪ੍ਰਤਾਪੀ।
ਪਾਪੀ ਨਰਨਿ ਕਲਾਪਨ ਖਾਪੀ[1]।
[1]ਬਹੁਤੇ ਪਾਪੀ ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਖਪਾਉਣ ਵਾਲਾ।
ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੋ ਉੱਜਲ ਨਾਮੁ।
ਕਰਹਿ ਅਧਿਕਤਾ ਜਗ ਅਭਿਰਾਮੁ- ॥੨੨॥

ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ[1] ਸੁਖ ਪਾਇ ਬਡੇਰਾ।
ਬਾਰ ਬਾਰਿ ਤਬਿ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਹੇਰਾ।
ਹਾਥ ਸਪਰਸ਼ਤਿ ਸੁਤ ਕੇ ਸੁਤ ਕੋ[1]।
ਤਜਜੋ ਸ਼ੋਕ ਧਰਿ ਆਨੰਦ ਚਿਤ ਕੋ ॥੨੩॥
ਪੁਨ ਗੁਜਰੀ ਕੋ ਬੰਦਨ ਕਰੀ।
ਬੋਲੀ 'ਆਜ ਧੰਨ ਇਹ ਘਰੀ।'
ਵਾਰਤਿ ਸਿਰ ਪਰ ਧਨ ਕੀ ਥਾਤੀ।
ਕਰੀ ਹਰਖ ਭਰਿ ਸੀਤਲ ਛਾਤੀ ॥੨੪॥
ਇਸ ਬਿਧਿ ਮਿਲਿ ਜੁਗ ਮਾਤਨਿ ਸਾਥ।
ਬੈਠੇ ਅਪਰ ਥਾਨ ਪੁਨ ਨਾਥ।
ਅਨਿਕ ਬਿਧਿਨ ਕੇ ਭੋਜਨ ਬਨੇ।
ਸ੍ਵਾਦਤਿ ਘਨੇ ਸਕਲ ਰਸ ਸਨੇ ॥੨੫॥
ਥਾਰ ਪਰੋਸਜੋ ਜੁਤਿ ਚਤੁਰਾਈ।
ਤੁਰਸ਼, ਸਲਵਣ, ਤਿਕਤ, ਮਧੁਰਾਈ।
ਭਲੇ ਅਛਾਦਨ ਕਰਿ ਕੈ ਲਜਾਯੋ।
ਚੌਂਕੀ ਪਰ ਗੁਰ ਅੱਗ੍ਰ ਟਿਕਾਯੋ ॥੨੬॥
ਅਚਵਤਿ ਭਏ ਸ੍ਵਾਦ ਕੋ ਪਾਇ।
ਬਖਸ਼ਜੋ ਪਾਚਕ[1] ਧਨ ਸਮੁਦਾਇ।
ਭਯੋ ਨਿਹਾਲ ਸੁਜਸੁ ਕੋ ਠਾਨਤਿ।
ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਸੰਗਤਿ ਬਿਖੈ ਬਖਾਨਤਿ ॥੨੭॥
ਬਹੁਰ ਦੇਗ਼ ਸਭਿ ਮਹਿਂ ਵਰਤਾਈ।
ਜੋ ਆਵੈ ਸੋ ਲੇ ਤ੍ਰਿਪਤਾਈ।
ਸ੍ਵਾਦਲ ਭੋਜਨ ਖਾਇ ਘਨੇਰੇ।
ਤੋਟ ਨ ਜਿਸ ਕੀ ਖਰਚ ਬਡੇਰੇ ॥੨੮॥
ਬਰਤਨ ਲਗੀ ਦੁਪਹਿਰੇ ਕਾਲਾ।
ਦੇਤਿ ਲੇਤਿ ਨਰ ਆਵਤਿ ਜਾਲਾ।
ਜਾਮ ਨਿਸਾ ਲਗਿ[1] ਤਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।
ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਅਚਵੰਤਿ ਅਹਾਰਾ ॥੨੯॥
ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਰੀਤਿ ਇਹੀ ਠਹਿਰਾਈ।
ਸੰਗਤਿ ਆਇ ਵਧਤਿ ਅਧਿਕਾਈ।

[1]ਪਿਛਲੀਆਂ ਗਲਾਂ ਚੇਤੇ ਕਰ ਕਰਕੇ(ਮਾਤਾ ਜੀ)।
[1]ਪੋਤ੍ਰੇ ਦਾ।
[1]ਰਸੋਈਏ ਨੂੰ।
[1]ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਗਈ ਤਕ।

ਦੇਸ਼ਨਿ ਦੇਸ਼ ਸੁਨਤਿ ਸੁਧ ਜਯੋਂ ਜਯੋਂ।
ਚਲੇ ਆਇਂ ਸਿੱਖਨਿ ਗਨ ਤਯੋਂ ਤਯੋਂ ॥ ੩੦ ॥
ਜੋ ਮਸੰਦ ਜਿਸ ਜੋਗ ਬਡਾਈ।
ਸਿਰੋਪਾਉ ਦੇ ਕਰਤਿ ਬਿਦਾਈ।
ਤਿਮ ਸਿੱਖਨ ਕੋ ਦੇਤਿ ਹਕਾਰਤਿ[1]।
ਕਰਿ ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਸਦਨ ਸਿਧਾਰਤਿ ॥ ੩੧ ॥

[1]ਬੁਲਾ ਕੇ।

ਨਿਤ ਅਨੇਕ ਆਵਤਿ ਗਨ ਜਾਤਿ।
ਸਭਿ ਦੇਸ਼ਨਿ ਮਹਿਂ ਭੇ ਬੱਖਜਾਤ।
'ਦਸਮੋ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਗੁਰ ਹੋਯੋ।
ਪਿਤ ਸਿਰ ਦੇ ਤੁਰਕਨ ਘਰ ਖੋਯੋ' ॥ ੩੨ ॥
ਸਾਗਰਾਂਤ ਲਗਿ[1] ਅਵਨੀ ਸਾਰੀ।
ਪੁਰਿ ਗ੍ਰਾਮਨਿ ਜਹਿਂ ਸਿੱਖੀ ਧਾਰੀ।
ਸੁਨਿ ਸਭਿ ਕੋ ਚਿਤ ਚੌਂਪ ਉਮੰਗੀ[1]।
ਬ੍ਰਿੰਦਨ ਬ੍ਰਿੰਦ[1] ਆਇਂ ਸਤਿਸੰਗੀ ॥ ੩੩ ॥

[1]ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਪਰੇ ਤੀਕ।

[1]ਚਾਉ ਚੜ੍ਹਿਆ।

[1]ਸਮੂਹ ਦੇ ਸਮੂਹ। ਭੀੜਾਂ ਦੀਆਂ ਭੀੜਾਂ।

ਇਕ ਆਵਤਿ ਮਿਲਿਤੇ ਇਕ ਜਾਤੇ।
ਚਿਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਬੂਝਤਿ ਗੁਰ ਬਾਤੇਂ।
ਭਨਤਿ ਸੁਜਸੁ ਇਕ ਸੁਨਤਿ ਅਨੰਦਤਿ।
ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਪਗ ਪੰਕਜ ਬੰਦਤਿ ॥ ੩੪ ॥
'ਧੀਰਜ ਧਰਨੀ ਕੇ ਸਮ ਧਰਨੀ[1]।
ਅਜ਼ਮਤ ਸਿੰਧੁ ਅਜਰਨੀ ਜਰਨੀ[1]।
ਅਸ ਕਰਨੀ ਕਰਨੀ ਕਿਸ ਔਰ[1]।
ਬਿਨ ਗੁਰ ਨਵ ਸੋਢੀ ਸਿਰਮੌਰ[1] ॥ ੩੫ ॥

[1]ਧਾਰਨ ਵਾਲੇ।

[1]ਨਾ ਜਰਨ ਵਾਲੀ ਦੇ ਜਰਨ ਵਾਲੇ (ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ)।

[1]ਐਸੀ ਕਰਨੀ ਹੋਰ ਕਿਸਨੇ ਕਰਨੀ ਹੈ।

[1]ਸੋਢੀ ਸਿਰਮੌਰ ਨਾਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਛੁੱਟ।

ਤੇਜ ਪੁੰਜ ਨੰਦਨ ਜਿਨ ਕੇਰੋ।
ਅਲਪ ਬੈਸ ਮਹਿਂ ਦਿਪਤਿ ਬਡੇਰੋ।
ਗੁਰ ਕੀ ਗਤਿ ਕੁਛ ਲਖੀ ਨ ਜਾਵੈ।
ਦੇਖਿ ਜਗਤ ਸਗਰੋ ਬਿਸਮਾਵੈ' ॥ ੩੬ ॥
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਸਭਿ ਸੰਗਤ ਮਾਂਹੀ।

ਹੋਤਿ ਬਾਰਤਾਲਾਪ ਮਹਾਂ ਹੀ।
ਚਲੀ ਆਇ ਚਹੁੰਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਸੰਗਤਿ।
ਆਨਿ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਉਤਰਹਿ ਪੰਗਤਿ ॥੩੭॥
ਬਡੀ ਭੀਰ ਜਬਿਹੂੰ ਹੁਇ ਜਾਇ।
ਸਿੱਖ ਸਕੇਲਨਿ ਹੁਇੰ ਸਮੁਦਾਇ।
ਸੇਵਕ ਕਰਹਿਂ ਜਨਾਵਨਿ ਫੇਰ।
'ਭਈ ਦਰਸ ਹਿਤ ਭੀਰ ਬਡੇਰ' ॥੩੮॥
ਬਸਤ੍ਰ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਨਿਜ ਅੰਗ ਸਜਾਵਹਿਂ।
ਖੜਗ ਧਨੁਖ ਸਰ[1] ਧਰਿ ਕਰਿ ਆਵੈਂ। [1]ਧਨੁਖ ਬਾਣ।
ਵਹਿਰ ਸਿੰਘਾਸਨਿ ਪਰ ਥਿਰ ਹੋਇੰ।
ਜਹਿਂ ਦਰਸਹਿ ਸੰਗਤਿ ਸਭਿ ਕੋਇ ॥੩੯॥
ਕਰਹਿ ਮੇਵੜਾ ਸਭਿ ਮਹਿਂ ਫੇਰਾ।
ਸਿੱਖ ਬਿਦੇਸ਼ਨਿ ਕੋ ਜਹਿਂ ਡੇਰਾ।
'ਸਤਿਗੁਰ ਆਨਿ ਸਿੰਘਾਸਨ ਰਾਜੇ।
ਜਿਨ ਕੇ ਦਰਸ ਬਿਘਨ ਅਘ ਭਾਜੇ ॥੪੦॥
ਅਭਿਲਾਖਤਿ ਸਭਿ ਚਲਿ ਕਰਿ ਆਵਹੁ।
ਮਾਨਸ ਜਨਮ ਲਾਭ ਕਹੁ ਪਾਵਹੁ।
ਰਿਦੇ ਕਾਮਨਾ ਜੇ ਕਿਮ ਧਰੋ।
ਭਨਹੁ ਬੇਨਤੀ ਪੂਰਨ ਕਰੋਂ' ॥੪੧॥
ਇਮ ਸੁਧਿ ਸਭਿ ਕੋ ਦੇਤਿ ਸੁਨਾਇ।
ਅਨੁਰਾਗੀ ਸੁਨਿ ਹੁਇੰ ਚਿਤ ਚਾਇ।
ਨੀਕੀ ਵਸਤੁ ਆਦਿ ਜੇ ਦਰਬਾ।
ਲੈ ਲੈ ਪਹੁੰਚਹਿਂ ਗੁਰ ਢਿਗ ਸਰਬਾ ॥੪੨॥
ਅਰਪਿ ਅਰਪਿ ਕਰਿ ਕਰਹਿਂ ਪ੍ਰਨਾਮ।
ਪਗ ਪੰਕਜ ਗੁਰ ਕੇ ਅਭਿਰਾਮ।
ਸੁੰਦਰ ਬਦਨ ਇੰਦ ਮਾਨਿੰਦ[1]। [1]ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਵਰਗਾ।
ਬਿਕਸਜੋ ਕਿਧੌਂ ਭੋਰ ਅਰਬਿੰਦ[1] ॥੪੩॥ [1]ਸਵੇਰ ਦਾ ਕਮਲ ਫੁੱਲ।
ਕਰਿ ਦਰਸ਼ਨ ਕੋ ਲਹਤਿ ਅਨੰਦ।

ਖਰੇ ਰਹੈਂ ਕੋ ਜੁਗ ਕਰ ਬੰਦਿ।
ਕੇਤਿਕ ਆਇਸੁ ਪਾਇ ਮੁਕੰਦ।
ਬੈਠਹਿਂ ਨਿਕਟਿ ਮਸੰਦ ਬਿਲੰਦ ॥੪੪॥
ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਸੰਗਤਿ ਆਵਨਿ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਖਸ਼ਟਮੋ ਅੰਸੂ ॥੬॥

੭. [ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਬਚਨ]

੬<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੮

ਦੋਹਰਾ:
ਸੰਗਤਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਿਲੋਕਤੀ, ਚਹੁੰ ਦਿਸਿ ਤੇ ਬਹੁ ਆਇ।
ਬਨਜਾਰੇ ਕੇ ਸਹਿਤ ਹੀ, ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਸਿਖ ਆਇ ॥੧॥
ਚੌਪਈ:
ਅਰਪਿ ਅਕੋਰ ਭਯੋ ਤਬਿ ਠਾਢੋ।
ਗੁਰ ਸਰੂਪ ਪਿਖਿ ਆਨੰਦ ਬਾਢੋ।
ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਸ਼ੁਭ ਬਾਕ ਉਚਾਰੇ।
'ਕਹੁ ਗੁਰ ਪਜਾਰੇ ਸਿਖ ਬਨਜਾਰੇ ॥੨॥
ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਤਿਗੁਰ ਸਸਕਾਰੇ।
ਕਿਹ ਸਥਾਨ ਮਹਿਂ ਰਾਖ ਸੁਧਾਰੇ[1]?'
ਸੁਨਿ ਬਿਸਮਜੋ -ਮੁਝ ਬਿਨਾ ਬਤਾਏ।
ਜਾਨਿ ਲੀਨਿ ਕਾਰਜ ਕਰਿ ਆਏ- ॥੩॥
ਬੋਲਜੋ ਬਿਨੈ ਸਹਿਤ ਹਰਖਾਨਾ।
'ਜਥਾ ਭਯੋ ਰਾਵਰ ਸਭਿ ਜਾਨਾ।
ਤਊ ਸਭਿਨਿ ਕੇ ਹੇਤੁ ਸੁਨਾਵਨਿ।
ਬੂਝਹੁ ਮੋਹਿ ਕਥਾ ਗੁਰ ਪਾਵਨ ॥੪॥
ਅਧਮ ਨੁਰੰਗੇ ਕਾਰਨ ਕੀਨਾ।
ਪੁਨ ਡਿੰਡਮ ਪੁਰਿ ਫੇਰ ਸੁ ਦੀਨਾ।
-ਇਨ ਕੋ ਸਿਖ ਸਾਦਕ ਨਰ ਜੋਇ[1]।
ਧਰ ਕੋ ਲੇ ਸਸਕਾਰਹਿ ਸੋਇ- ॥੫॥
ਸੁਨਜੋ ਸਭਿਨਿ ਕਰਿ ਤ੍ਰਾਸ ਬਿਸਾਲਾ।
ਕੋਇ ਨ ਬੋਲਿ ਸਕਜੋ ਤਿਸ ਕਾਲਾ।
-ਹਮ ਹੈਂ ਸਿੱਖ- ਨ ਕਿਨਹੁ ਬਤਾਵਾ।
ਦਬਕ ਰਹੇ ਨਿਜ ਨਿਜ ਘਰ ਥਾਵਾ ॥੬॥
ਡਰਤਿ ਰਿਦੇ -ਕੋ ਦੇ ਨ ਬਤਾਇ।
ਸ਼ਾਹ ਬੰਧਿ[1] ਹਮ ਦੇ ਮਰਿਵਾਇ-।
ਦੁਰਿ ਦੁਰਿ ਗਏ[1] ਆਪਨੇ ਘਰ ਮਹਿਂ।
ਨਹਿਂ ਮਾਨੀ ਸਿੱਖੀ ਕਿਸ ਪੁਰਿ ਮਹਿਂ' ॥੭॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਐਸੇ।

[1]ਭਸਮ ਕਿੱਥੇ ਸੰਭਾਲੀ ਹੈ।
[1]ਸਿਦਕ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ।
[1]ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ।
[1]ਛੁਪ ਛੁਪ ਗਏ।

ਗਰਜਤਿ ਬੋਲੇ ਜਲਧਰ ਜੈਸੇ[1]। [1]ਬਦਲ ਵਾਂਗ (ਗੱਜ ਕੇ)।
'ਇਸ ਬਿਧਿ ਕੋ ਅਬਿ ਪੰਥ ਬਨਾਵੌਂ।
ਸਕਲ ਜਗਤ ਮਹਿਂ ਬਹੁ ਬਿਦਤਾਵੌਂ ॥ ੮ ॥
ਲਾਖਹੁਂ ਜਗ ਕੇ ਨਰ ਇਕ ਥਾਇਂ।
ਤਿਨ ਮਹਿਂ ਮਿਲੇ ਏਕ ਸਿਖ ਜਾਇ।
ਸਭਿ ਮਹਿਂ ਪ੍ਰਥਕ[1] ਪਛਾਨਜੋਂ ਪਰੈ। [1]ਵੱਖਰਾ।
ਰਲੈ ਨ ਕਜੋਂਹੂੰ ਕੈ ਸਿਹੁਂ ਕਰੈ ॥ ੯ ॥
ਜਥਾ ਬਕਨ[1] ਮਹਿਂ ਹੰਸ ਨ ਛਪੈ। [1]ਬਗਲਿਆਂ।
ਗ੍ਰਿੱਝਨਿ[†] ਬਿਖੈ ਮੋਰ ਜਿਮ ਦਿਪੈ। [†]ਪਾ:-ਗਿਰਯਨਿ।
ਜਜੋਂ ਖਰ ਗਨ[1] ਮਹਿਂ ਬਲੀ ਤੁਰੰਗ। [1]ਬਹੁਤ ਖੋਤਿਆਂ।
ਜਥਾ ਮ੍ਰਿਗਨਿ ਮਹਿਂ ਕੇਹਰਿ ਅੰਗ ॥ ੧੦ ॥
ਤਿਮ ਨਾਨਾ ਭੇਖਨ ਕੇ ਮਾਂਹਿ।
ਮਮ ਸਿਖ ਕੋ ਸਗਲੋ ਪਰਖਾਹਿਂ।'
ਸੁਨਤਿ ਸਭਾ ਸਭਿ ਬਿਸਮੈ ਹੋਈ।
ਬਾਕ ਅਚਾਨਕ ਜਾਨਤਿ ਸੋਈ[1] ॥ ੧੧ ॥ [1]ਸੋ ਅਚਨਚੇਤ ਹੋਇਆ ਵਚਨ ਜਾਣਿਆ।
ਪੁਨ ਬਨਜਾਰਾ ਬੂਝਨਿ ਕਰਜੋ।
'ਤੋ ਤੇ ਕਹਹੁ ਕਾਜ ਕਿਮ ਸਰਜੋ?'
ਕਹਤਿ ਭਯੋ 'ਲੇ ਬ੍ਰਿਖਭ ਘਨੇਰੇ।
ਪਹੁਂਚਜੋ ਜਾਇ ਗੁਰੂ ਧਰ ਨੇਰੇ[1] ॥ ੧੨ ॥ [1]ਧੜ ਦੇ ਪਾਸ।
ਮਹਾਂ ਧੂਰ ਬਾਯੂ ਤੇ ਭਈ।
ਦਸਹੁਂ ਦਿਸ਼ਾ ਨਹਿਂ ਜਾਨੀ ਗਈ।
ਤਬਿ ਉਠਾਇ ਮੈਂ ਸੰਕਟ ਮਝਾਰੇ।
ਧਰਿ ਕਰਿ ਧਰ[1] ਨਿਜ ਬ੍ਰਿਖਭ ਸੰਭਾਰੇ ॥ ੧੩ ॥ [1]ਧੜ।
ਪਾਛੇ ਖੋਜਨਿ ਲਗੇ ਘਨੇਰੇ।
ਨਹਿਂ ਪਾਯੋ ਧਰ ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਹੇਰੇ।
ਮੈਂ ਲੇ ਜਾਇ ਭਲੇ ਸਸਕਾਰੇ।
ਬੀਨ ਪੁਸ਼ਪ ਮੈਂ ਭਲੇ ਸੰਭਾਰੇ ॥ ੧੪ ॥
ਤਾਂਬ੍ਰ ਗਾਗਰਾਂ ਦੁਇ ਮਹਿਂ ਪਾਏ।
ਤਿਸੀ ਥਾਨ ਮਹਿਂ ਰਾਖ ਗਡਾਏ।

ਅਬਿ ਮਾਲਿਕ ਤੁਮ ਬਡ ਸਮਰੱਥ।
ਕਰਨ ਕਰਾਵਨਿ ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਹੱਥ'
॥੧੫॥
ਸੁਨਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਤਿਸ ਪਰ ਤਬਿ ਹੋਏ।
'ਜਨਮ ਮਰਨ ਬੰਧਨ ਤੁਵ ਖੋਏ।
ਫੂਲਹਿਂ ਫਲਹਿਂ ਜਗਤ ਮਹਿਂ ਭਾਰੀ।
ਹੁਇ ਸੁਖ ਗੁਰ ਕਾਇਆਂ ਸਸਕਾਰੀ
॥੧੬॥
ਪੁਸ਼ਪ ਰਹਨਿ ਦਿਹੁ ਤਿਸ ਹੀ ਥਾਨ।
ਜਬਿ ਹੋਵਹਿ ਮਮ ਪੰਥ ਮਹਾਨ।
ਬਨਹਿ ਦੇਹੁਰਾ ਥਲ ਪਰਖੈ ਹੈ[1]।
ਪੁਨ ਬਜਾਰ[1] ਮਹਿਂ ਥਾਨ ਬਨੈ ਹੈ ॥੧੭॥
ਸਿਰ ਤੁਰਕਨ ਕੇ ਮੇਖ ਲਗਾਵੈਂ[†]।
ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਸਭਿ ਪੂਜ ਕਰਾਵੈਂ।
ਸਮੋ ਆਇ ਜਬਿ ਦੇਖਹਿਂ ਸਾਰੇ।
ਦਿੱਲੀ ਬਿਖੈ ਬਨਹਿਂ ਗੁਰਦ੍ਵਾਰੇ' ॥੧੮॥
ਪੁਨਹਿ ਸਿੱਖ ਸਭਿ ਲਗੇ ਸੁਨਾਵਨਿ।
'ਅਬਿ ਹੀ ਭਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਗੁਰ ਪਾਵਨ।
ਜਬਿ ਕੋ ਕਾਰਨ ਕੀਨੋ ਸ਼ਾਹੂ।
ਤਬਿ ਕੋ ਭਯੋ ਹੌਲ ਉਰ ਮਾਂਹੂ ॥੧੯॥
ਏਕ ਨਿਸਾ ਮਹਿਂ ਸੋਯੋ ਘਰ ਮੈਂ।
ਬਹੁਰ ਨ ਬਰਜੋ ਬਿਸਾਲ ਤਿਮਰ ਮੈਂ[1]।
ਵਹਿਰ ਬਾਗ ਮੈਂ ਮੰਦਰ ਕੋਇ।
ਰਾਤਿ ਪਰੈ ਤਹਿਂ ਪਰਿ ਕੈ ਸੋਇ ॥੨੦॥
ਏਕ ਥਾਨ ਨਿਸ ਦੁਤਿਯ ਨ ਸੋਵੈ[1]।
ਥਲ ਨਵੀਨ ਬਸਿਬੇ ਹਿਤ ਜੋਵੈ।
ਦਿਨਪ੍ਰਤਿ ਉਦੇ[1] ਦੁਰਗ ਮਹਿਂ ਬਰੈ।
ਰਾਜ ਸਾਜ ਕੋ ਕਾਰਜ ਕਰੈ ॥੨੧॥
ਪਰੈ ਜਾਮਨੀ ਨਿਕਸਿ ਸਿਧਾਰੈ।
ਸੁਪਤੈ ਆਨ ਥਾਨ ਡਰ ਧਾਰੈ।
ਜਾਨੀ ਪਰੈ ਚਢੈ ਕਿਤ ਦੇਸ਼।

[1]ਪਰਖ ਕੇ ਦੇਹੁਰਾ ਬਨਾਉਣਗੇ।
[1]ਫਿਰ (= ਦੂਸਰਾ ਥਾਂ) ਬਜ਼ਾਰ (= ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਂਕ)।
[†]ਯਾਨੇ ਕੁਤਵਾਲੀ ਵਿਚੋਂ ਥਾਂ ਲੈ ਕੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਮਾਕਾ ਵਰਤਿਆ ਹੈ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਨਾਕੇ ਤੁਰਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਮਾਨੋਂ ਮੇਖ ਗੱਡਣਗੇ।
[1]ਵਡੀ ਅੰਧੇਰੀ ਰਾਤ ਵਿੱਚ।
[1]ਇਕ ਥਾਂ ਤੇ ਦੂਸਰੀ ਰਾਤ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੌਂ ਸਕਦਾ।
[1]ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹੇ।

ਤਜ਼ਾਰੀ ਧਾਰੈ† ਰਿਦੈ ਹਮੇਸ਼' ॥੨੨॥ — †ਪਾ:-ਭਯ ਗ੍ਰਿਹ ਧਾਰਤਿ।

ਦਿਲਵਾਲੀ[1] ਸਿੱਖਨਿ ਜਬਿ ਕਹਜੋ। — [1]ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੇ।

ਤਬਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ[1] ਚਿਤ ਸੰਸੈ ਲਹਜੋ। — [1]ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ।

ਬੂਝਨਿ ਲਗਜੋ 'ਕਹਹੁ ਸਭਿ ਬਾਤੀ।

ਪਾਤਕੁ ਕਰਮਾ ਕਿਤਹੁੰ ਪ੍ਰਯਾਤੀ[1]? ॥੨੩॥ — [1]ਪਾਪੀ ਕਰਮਾਂ ਵਾਲਾ ਕਿੱਧਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੂਰਬ, ਦੱਖਨ, ਪਸ਼ਚਮ ਓਰ।

ਕਾਜ ਜੰਗ ਕੋ ਭਾ ਕਿਤ ਜੋਰ।

ਜਿਸ ਤੇ ਦੁਸ਼ਟ ਆਪ ਪ੍ਰਸਥਾਨੈ।

ਇਸ ਕੋ ਸਤਿਗੁਰ ਸਭਿ ਕਿਛੁ ਹਾਨੈ[1]' ॥੨੪॥ — [1]ਨਾਸ ਕਰਨਗੇ।

ਤਬਿ ਕਰ ਜੋਰਿ ਕਹੈਂ ਦਿਲ ਵਾਲੀ।

'ਸੁਨਹੁ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਿਸਾਲ ਕੁਚਾਲੀ।

ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਜਾਨਤਿ ਸ਼ੁਭ ਨੀਤ।

ਬਰਤਤਿ ਰਹਜੋ ਆਪ ਜਿਮ ਨੀਤ[1] ॥੨੫॥ — [1]ਆਪ ਜਿਵੇਂ ਨਿੱਤ ਵਰਤਦਾ ਰਿਹਾ (ਨੀਤੀ ਨੂੰ)।

ਸੋ ਗਹਿ ਲੀਨਿ ਕੈਦ ਕਰਿ ਰਾਖਾ।

ਮਰਨ ਸਮੈਂ ਇਸ ਕੇ ਸੰਗ ਭਾਖਾ।

ਜੇਤਿਕ ਲੇਂ ਅਬਿ ਦਰਬ ਸਿਪਾਹੀ।

ਇਸ ਤੇ ਘਾਟ ਕਰਹੁ ਕਬਿ ਨਾਂਹੀ ॥੨੬॥

ਹਿੰਦੁ ਧਰਮ ਕੋ ਨਹੀਂ ਬਿਗਾਰਹੁ।

ਇਕ ਸਮ ਦੋਨਹੁੰ ਕੋ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰਹੁ।

ਤਾਨੇ ਸ਼ਾਹਿ ਜੁ ਦੱਖਨ ਮਾਂਹੀ†।

†ਦੱਖਣ ਵਿਚ ਕੁਛ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਰਜਾਸਤਾਂ ਸਨ, ਜਿਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਗੋਲਕੰਡਾ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਅੰਤਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਨਾਮ ਇਹ ਸੀ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਇਸ ਰਾਜ ਦਾ ਦੀਵਾ ਮੇਟਕੇ ੧੬੮੭ ਈ: ਵਿਚ ਤਾਨੇਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਜੋ ੧੭੦੪ ਈ: ਵਿਚ ਕੈਦ ਪਿਆ ਹੀ ਮਰ ਗਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਅਸਲੀ ਨਾਮ ਅਬੂ ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਸੱਤ ਮਹੀਨੇ ਗੋਲਕੰਡੇ ਦੀ ਰੱਖਯਾ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਤੋਂ ਬੜੀ ਬੀਰਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਤਾਨੇ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਯਾਦ ਉਸ ਦੇ ਚੰਗੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਜਾ ਵਿਚ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਕਾਯਮ ਰਹੀ ਤੇ ਹੁਣ ਤਕ ਜੀਉਂਦੀ ਹੈ।

ਕਬਿ ਮੁਹਿੰਮ[1] ਤਿਸ ਪਰ ਕਰਿ ਨਾਹੀਂ- ॥੨੭॥ — [1]ਚੜ੍ਹਾਈ।

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਕੁਛ ਔਰ[1] ਬਤਾਈ। — [1]ਕੁਛ ਹੋਰ (ਸਿੱਖਯਾ)।

ਕਿਸ ਹਿਤ ਲਿਖੌਂ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਧਾਈ[1]। — [1]ਕਾਹਦੇ ਵਾਸਤੇ ਲਿਖਾਂ, ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਧਦਾ ਹੈ।

ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਪਦਰ ਬਾਕ ਖੁਨਸਾਯੋ[1]।
ਬੂਝਯੋ -ਕਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਖਿ ਪਾਯੋ? ॥੨੮॥
ਜੋ ਬਰਜੀ[1] ਤੈਸੇ ਸਭਿ ਕਰਿਹੌਂ।
ਜਗ ਕੋ ਨਿਜ ਮਰਜੀ ਅਨੁਸਰਹੌਂ[1]-।
ਸੁਨਿ ਤਬਿ ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂ ਸਮੁਝਾਈ[†]।
-ਜੇ ਤੂੰ ਕਰਹਿਂ ਬਿਗਰ ਅਸ ਜਾਈ ॥੨੯॥
ਨੌਕਰਾਨ ਜੇ ਧਨ ਦੇਂ ਥੋਰਾ।
ਥੁਰ ਜੈ ਹੈਂ ਜਿਨ ਲਾਭ ਨ ਔਰਾ।
ਤਿਨ ਕੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਇਲਮ ਬਿਨ ਰਹੈਂ।
ਖੈਬੇ ਹੇਤੁ ਜੀਵਕਾ ਚਹੈਂ ॥੩੦॥
ਲਘੁ ਬਯ[1] ਕਾਜ ਕਰਨਿ ਲਗਿ ਪਰੈਂ।
ਬਿਨ ਧਨ ਇਲਮ ਕਹਹੁ ਕਿਮ ਧਰੈਂ।
ਮੂਰਖ ਰਹੈਂ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਭਾਰੋ।
ਯਾਂ ਤੇ ਘਾਟ ਕਰਨਿ ਨਹਿਂ ਧਾਰੋ ॥੩੧॥
ਹਮ ਅਬਿ ਅਪਨੇ ਰਾਜ ਮਝਾਰੀ।
ਦੇਂ ਹਿੰਦੁਨ ਕੋ ਧਰਮ ਬਿਗਾਰੀ।
ਸਮੈਂ ਪਾਇ ਹੁਇਂ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜੇ।
ਕਰਹਿਂ ਸੁ ਤੁਰਕਨਿ ਸੰਗ ਕੁਕਾਜੇ ॥੩੨॥
ਤਾਂਨੇ ਸ਼ਾਹਿ ਬਨਯੋ ਜੇ ਰਹੈ[1][†]।
ਸ਼ਾਹਨਸ਼ਾਹ ਹਮਹਿਂ ਸਭਿ ਕਹੈਂ।
ਇਕ ਗੁਨ ਇਹ, ਦੂਸਰ ਸੁਨਿ ਕਾਨ।
ਜੋ ਦੱਖਣ ਕੋ ਦੇਸ਼ ਮਹਾਨ ॥੩੩॥
ਤਿਤ ਹੀ ਰੋਕ ਰਖਹਿ ਦਲ ਸਾਰੇ[1]।
ਹਮ ਸੋਂ ਪਰਹਿਂ ਨ ਜੰਗ ਅਖਾਰੇ।
-ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਜੇ ਨੀਤਿ ਬਤਾਈ।
ਕਹੇ ਦੋਸ਼ ਗੁਨ ਤਿਨ ਸਮੁਦਾਈ ॥੩੪॥
ਤਊ ਨ ਮੂਰਖ ਨੇ ਮਨ ਮਾਨੇ।
ਪਦਰ ਕਹੇ ਉਲਟੇ ਸਭਿ ਠਾਨੇ।
ਹੁਤੇ ਰਜਤਪਣ ਸੌ ਦਰਮਾਹਾਂ[1]।

[1]ਪਿਤਾ ਦੀ ਗਲ ਸੁਣਕੇ ਖੁਣਸਿਆ।
[1]ਜਿਸ ਤੋਂ ਵਰਜਿਆ ਹੈ।
[1]ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਾਂਗਾ।
[†]ਪਾ:-ਸਮੁਦਾਈ।
[1]ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਤੋਂ।
[1]ਤਾਨੇ ਸ਼ਾਹ ਜੇ (ਰਾਜਾ) ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ। [†]ਪਾ:-ਕਰਯੋ ਖੁਦਾਇ ਤਿਸੀ ਬਿਧਿ ਰਹੇ।
[1]ਤਾਨੇ ਸ਼ਾਹ) ਰੋਕ ਰੱਖੇਗਾ (ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਦਲ ਨੂੰ)
[1]ਮਾਹਵਾਰ ਤਨਖਾਹ ਸੀ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ)।

ਤਬਿ ਤੇ ਸਾਠ ਦੇਨਿ ਲਗ ਤਾਹਾਂ ॥੩੫॥
ਹਿੰਦੁ ਧਰਮ ਬਹੁ ਨਰਨਿ ਬਿਗਾਰਾ।
ਮਹਾਂ ਮੂੜ੍ਹ ਨੇ ਕੁਛ ਨ ਬਿਚਾਰਾ।
ਸਤਿਗੁਰ ਕਾਰਨ ਤੇ ਪਸ਼ਚਾਤੀ[1]। [1]ਸਾਕੇ ਰੂਪ) ਕਾਰਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ।
ਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਨਹਿਂ ਸੁਪਤਜੋ ਕਿਸ ਰਾਤੀ ॥੩੬॥
ਏਕ ਪੀਰ ਇਕ ਦਿਨ ਚਲਿ ਆਯੋ।
ਉਤਰਜੋ ਵਹਿਰ ਤਾਂਹਿ ਸੁਨਿ ਪਾਯੋ।
ਮਿਲਨੇ ਹੇਤੁ ਨੁਰੰਗਾ ਗਯੋ।
ਇਕ ਰਕੇਬ[1] ਮੁਹਰਨਿ ਭਰਿ ਲਯੋ ॥੩੭॥ [1]ਥਾਲੀ।
ਦੁਤੀਏ ਬਿਖੈ ਜਵਾਹਰ ਪਾਇ।
ਪੀਰ ਅਗਾਰੀ ਧਰੇ ਬਨਾਇ।
ਕਰਿ ਸਲਾਮ ਬੈਠਜੋ ਤਿਸ ਪਾਸ।
ਕਰਜੋ ਬਤਾਵਨਿ ਅਪਨੋ ਤ੍ਰਾਸ ॥੩੮॥
-ਨਿਸ ਮਹਿਂ ਅੰਤਰ ਜਾਇ ਨ ਸੋਯੋ।
ਤੁਮ ਬਿਨ ਅਪਰ ਨ ਪਾਸ ਬੁਗੋਯੋ[1]। [1]ਤੈਥੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਕਹਿਆ।
ਇਸ ਕੋ ਹੁਇ ਉਪਚਾਰ[1] ਕਿ ਨਾਂਹਿ? [1]ਇਲਾਜ।
ਜਿਸ ਤੇ ਬਸਨ[1] ਬਨਹਿ ਪੁਰਿ ਮਾਂਹਿ ॥੩੯॥ [1]ਵੱਸਣਾ।
ਤੁਮ ਤੇ ਸਜਾਨੋ ਅਪਰ ਨ ਕੋਇ।
ਜਥਾ ਜੋਗ ਭਾਖਹੁ ਜਿਮ ਹੋਇ-।
ਸੁਨਤਿ ਪੀਰ ਨੇ ਭਲੇ ਬਿਚਾਰਾ।
ਨੇਤ੍ਰ ਮੂੰਦਿ ਕੌਤਕ ਪਿਖਿ ਸਾਰਾ ॥੪੦॥
ਮਤੀ ਦਾਸ ਜਿਨ ਬਿਘਨ ਪਸਾਰਾ।
ਪੁਨ ਨਿਜ ਅਜ਼ਮਤਿ ਓਜ ਨਿਹਾਰਾ।
ਸੰਗ ਨੁਰੰਗੇ ਸਕਲ ਬਤਾਈ।
-ਇਸ ਕੋ ਅਬਿ ਕਿਛ ਹ੍ਵੈ ਨ ਉਪਾਈ ॥੪੧॥
ਤੋਹਿ ਭਲੇ ਹਿਤ ਰਹਜੋ ਬਿਚਾਰ[1]। [1]ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।
ਹੋਤਿ ਨ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉਪਚਾਰ।
ਬਡ ਅਪਰਾਧ ਕਮਾਵਨ ਕੀਨਿ।

ਜਿਸ ਤੇ ਪੁਰੀ ਬਸਨ ਤੇ ਹੀਨ[1] ॥੪੨॥
ਇਹ ਠਾਂ ਰਹੇ ਨ ਤੁਵ ਰਹਿ ਆਵੈ।
ਸੁਪਤੈਂ ਵਹਿਰ ਸਰਬ ਲਖਿ ਪਾਵੈਂ।
ਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਨਿਸਾ ਬਸਨ ਹੁਇ ਨਾਂਹੀ।
ਹਜੋ[1] ਕਰਹਿਂ ਸਭਿ ਆਪਸ ਮਾਂਹੀ ॥੪੩॥
ਯਾਂ ਤੇ ਕਰਿ ਮੁਹਿੰਮ ਕਿਤ ਓਰ।
ਲੇ ਗਮਨਹੁ ਲਸ਼ਕਰ ਕੋ ਜ਼ੋਰ।
ਸੰਮਤ ਕਿਤਿਕ ਬੀਤ ਤਹਿਂ ਜੈਹੈ।
ਬਾਤ ਪੁਰਾਤਨ[1] ਤਬਿ ਪਰਿ ਜੈਹੈ- ॥੪੪॥
ਸੁਨਤਿ ਪੀਰ ਤੇ ਭਯੋ ਨਿਰਾਸ।
-ਮਿਟਿ ਗਈ ਪੁਰੀ ਬਾਸ ਕੀ ਆਸ।
ਹਤੌਂ ਜਾਇ ਅਬਿ ਤਾਨੇ ਸ਼ਾਹ।
ਤਿਤ ਹੀ ਬਯ[1] ਕੋ ਕਰੌਂ ਨਿਬਾਹਿ- ॥੪੫॥
ਇਮ ਨਿਸ਼ਚੈ ਕਰਿ ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਤਜਾਰੀ।
ਕਰੀ ਹਕਾਰਨਿ ਸੈਨਾ ਸਾਰੀ।
ਤੋਪ ਰਹਿਕਲੇ ਆਦਿ ਘਨੇਰੇ।
ਲੇ ਕਰਿ ਚਢਿ ਚਾਲਜੋ ਤਿਸ ਬੇਰੇ' ॥੪੬॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੀਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਸਪਤਮੋ ਅੰਸੂ ॥੭॥

[1]ਜਿਸ ਕਰਕੇ (ਤੂੰ) ਦਿੱਲੀ ਰਹਿਣੋਂ ਰਹਿ ਚੁਕਾ ਹੈਂ।
[1]ਨਿੰਦਾ।
[1]ਪੁਰਾਣੀ।
[1]ਆਯੂ।

੮. [ਤਾਨੇਸ਼ਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਵੈਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ]

੭<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੯

ਦੋਹਰਾ:
ਸੁਨਤਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ[1] ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੁਤਿ[2], ਦਿਲਿ ਵਾਲਿਨ ਕੀ ਗਾਥ।
[1]ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ। [2]ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ ਸਣੇ।
ਮੂਢ ਨੁਰੰਗ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕੋ, ਪੁਨ ਬੂਝਯੋ ਤਿਨ ਸਾਥ ॥੧॥
ਚੌਪਈ:
'ਤਾਨੇ ਸ਼ਾਹੁ ਜੁ ਦੱਖਣ ਕੇਰਾ।
ਕਯੋਂ ਕਰਿ ਭਯੋ ਤਾਂਹਿ ਸੰਗ ਬੈਰਾ?
ਕਿਸ ਕਾਰਨ ਤੇ ਕੀਨਿ ਚਢਾਈ?
ਤਿਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪੁਨ ਦੇਹੁ ਸੁਨਾਈ' ॥੨॥
ਬੰਦਿ ਹਾਥ ਬੋਲੇ ਦਿਲਵਾਲੀ।
'ਸੁਨਹੁ ਪ੍ਰਭੁ ! ਤੁਰਕੇਸ਼ ਕੁਚਾਲੀ।
ਮਹਾਂ ਬਿਕੀਮਤ ਏਕ ਜਵਾਹਰ।
ਤਾਨੇਸ਼ਾਹ ਨਿਕਟ ਦੁਤਿ ਜ਼ਾਹਰ ॥੩॥
ਛਾਪ ਆਪਨੀ ਮਹਿਂ ਸੋ ਰਾਖਤਿ।
ਤਿਸ ਲੈਬੇ ਹਿਤ ਇਹ ਅਭਿਲਾਖਤਿ।
ਏਕ ਜੌਹਰੀ ਖੋਜਯੋ ਐਸੋ।
ਪਰਖਨ ਮਹਿਂ ਕੋ ਨਹਿਂ ਤਿਸ ਜੈਸੋ ॥੪॥
ਕਰਤਿ ਪਾਰਖਾ[1] ਬ੍ਰਿੰਦ ਜਵਾਹਰ। [1]ਪ੍ਰੀਖਯਾ।
ਜਾਨਤਿ ਸਭਿ ਕੀ ਕੀਮਤਿ ਜ਼ਾਹਰ।
ਤਿਹ ਸੋਂ ਕਹਯੋ -ਬਨਹੁ ਬਾਪਾਰੀ।
ਗਮਨਹੁ ਦੱਖਣ ਕੀਜਹਿ ਤਜਾਰੀ ॥੫॥
ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਿ ਤਾਨੇ ਸ਼ਾਹੂ।
ਪਿਖਹੁ ਜਵਾਹਰ ਤਿਸ ਕਰ[1] ਮਾਂਹੂ। [1]ਹੱਥ।
ਪਰਖਹੁ ਕੇਤਿਕ ਕੀਮਤ ਕੇਰੋ।
ਨਿਜ ਬੁੱਧੀ ਕਰਿ ਨੀਕੇ ਹੇਰੋ- ॥੬॥
ਚਲਯੋ ਜੌਹਰੀ ਆਇਸੁ ਮਾਨੀ।
ਅਧਿਕ ਦਰਬ ਲੇ ਤਜਾਰੀ ਠਾਨੀ।
ਸਗਰੋ ਮਾਰਗ ਉਲੰਘਯੋ ਜਾਇ।
ਪਹੁੰਚਿ ਹੈਦਰਾਬਾਦ† ਸੁ ਥਾਇ ॥੭॥

†ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਗੋਲਕੰਡਾ ਰਿਆਸਤ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸੀ ਜੋ ੧੫੮੯ ਨੂੰ ਕੁਤਬਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਕੁਲੀ ਨੇ ਵਸਾਇਆ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਸਦਾ ਨਾਮ ਉਸ ਨੇ ਭਾਗ ਨਗਰ ਰਖਿਆ ਸੀ, ਭਾਗ ਮਤੀ ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸੀ।

ਉਸਦੇ ਮਰਨ ਮਗਰੋਂ ਨਾਮ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਹੋ ਗਿਆ।

ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਤਹਿਂ ਥਿਰਤਾ ਰਾਖੀ।
ਕਰੇ ਜਤਨ ਮਿਲਿਬੇ ਅਭਿਲਾਖੀ।
ਖਰਚੋ ਧਨੁ ਉਮਰਾਵਨਿ ਦੀਨਿ।
ਮੁਲਾਕਾਤ ਠਹਿਰਾਵਨਿ ਕੀਨਿ ॥੮॥
ਵਸਤੁ ਅਨੂਠੀ ਲੇ ਕਰਿ ਗਯੋ।
ਕਦਮ ਪਚਾਸ ਫਰਕ[1] ਠਹਿਰਯੋ।
ਤਹਾਂ ਖਰੇ ਹੁਇ ਬੰਦਨ ਕਰੀ।
ਮਿਲ੍ਯੋ ਸ਼ਾਹੁ ਸੋਂ ਬਹੁ ਮਤਿ ਧਰੀ[1] ॥੯॥
ਤਾਨੇਸ਼ਾਹ ਉਭਾਰ੍ਯੋ ਹਾਥ।
ਜਿਸ ਮਹਿਂ ਰਤਨ ਮੁੰਦਰੀ ਸਾਥ।
ਸਿਰ ਪਰ ਕਰ ਮੂਛਨ ਪਰ ਫੇਰਾ।
ਤਬਹਿ ਜਵਾਹਰਿ ਤਿਸ ਨੇ ਹੇਰਾ ॥੧੦॥
ਜਾਮਾ ਹੁਤੋ ਜੌਹਰੀ ਗਰੇ।
ਤਿਹ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਆਨਿ ਤਹਿਂ ਪਰੇ।
ਪਿਖਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੋ ਪਰਖ੍ਯੋ ਨੀਕੋ।
ਮੋਲ ਤੋਲ ਜਾਨ੍ਯੋ ਤਿਸ ਹੀ ਕੋ ॥੧੧॥
-ਸਲਤਨ ਦਿੱਲੀ ਕੀ ਤ੍ਰੈ ਗੁਨੀ।
ਤਊ ਨ ਇਸ ਕੀ ਕੀਮਤ ਪੁਨੀ[1]†।
ਅਹੈ ਅਮੋਲਾ ਹੋਇ ਨਮੋਲ-।
ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰੰਚਕ ਭਰ ਲਖਿ ਤੋਲ[1] ॥੧੨॥
ਨਿਜ ਬੁਧਿ ਬਲ ਤੇ ਸਭਿ ਕਿਛ ਜਾਨਾ।
ਦੇਖਿ ਜੌਹਰੀ ਬਹੁ ਬਿਸਮਾਨਾ।
-ਇਸ ਸਮ ਅਵਰ ਨ ਕੋਇ ਜਵਾਹਰ†।
ਅਹੈ ਏਕ ਜੋਤੀ ਜਿਸ ਜ਼ਾਹਰ- ॥੧੩॥
ਪਰਖਨਿ ਪਿਖਿਨਿ ਕਾਜ ਨਿਜ ਕੀਨਿ।
ਜਾਮੇ ਪਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਲਖਿ ਲੀਨਿ।
ਕਦਮ ਪਚਾਸਨ ਤੇ ਸਭਿ ਜਾਨਾ।
ਜਿਤਿਕ ਤੋਲ ਅਰੁ ਮੋਲ ਮਹਾਨਾ ॥੧੪॥
ਕਰਿ ਸਲਾਮ ਕੋ ਬਾਹਿਰ ਆਯੋ।

[1]ਵਿੱਥ ਤੇ।

[1]ਬਹੁਤ ਮਤੀ ਧਾਰਨ ਵਾਲਾ, ਭਾਵ ਸਿਆਣਾ।

[1]ਤਾਂ ਭੀ ਇਸਦੀ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜ ਸਕਦੀ। †ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਅਤਯੋਕਤੀਆਂ ਟੁਰ ਪਿਆ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਮੁਰਾਦ ਕੇਵਲ ਵਡਮੁੱਲੇ ਹੋਣ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਏਹ ਬਚਨ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

[1]ਬਾਰਾਂ ਹੱਤੀ ਭਰ ਤੋਲ ਜਾਣਿਆ।

†ਪਾ:-ਇਸ ਜੋਟੀ ਕੋ ਨਹੀਂ ਜਵਾਹਰ।

ਗਮਨ ਕਰਨਿ ਕੋ ਪੁਨ ਲਲਚਾਯੋ।
ਚਲ੍ਯੋ ਪੰਥ ਧਰਿ ਤੂਰਨ ਸੋਇ।
ਪਹੁੰਚ੍ਯੋ ਆਇ ਬਿਲਮ ਬਿਨ ਹੋਇ ॥ ੧੫ ॥
ਮਿਲ੍ਯੋ ਨੁਰੰਗੇ ਸੰਗ ਬਖਾਨਾ।
-ਪਿਖ੍ਯੋ ਜਵਾਹਰ ਪਰਖਨਿ ਠਾਨਾ।
ਤਿਗੁਨੀ ਸਲਤਨ ਇਸ ਤੇ ਹੋਇ।
ਜਾਨਹੁ ਕੀਮਤਿ ਤਿਸ ਕੀ ਸੋਇ ॥ ੧੬ ॥
ਕਦਮ ਪਚਾਸਨ ਖਰੇ ਨਿਹਾਰਾ।
ਤਿਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮਮ ਜਾਮੇ ਡਾਰਾ।
ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰੰਚਕ[1] ਤੋਲ ਤਿਸੀ ਕੋ।
ਨਿਰਨੈ ਕਰਹੁ, ਪਾਇ ਜਬਿ ਨੀਕੋ[1]- ॥ ੧੭ ॥
ਸੁਨਿ ਨੁਰੰਗ ਲੈਬੇ ਲਲਚਾਵਤਿ।
ਬਿਨਾ ਓਜ ਤੇ ਸੋ ਕਿਮ ਪਾਵਤਿ।
ਚਾਹਤਿ ਰਹ੍ਯੋ ਬਿਤ੍ਯੋ ਚਿਰਕਾਲਾ।
ਅਬਿ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਭਯੋ ਨਿਕਾਲਾ ॥ ੧੮ ॥
ਹਜੋ[1] ਨ ਹੋਇ ਜਾਨਿ ਮਨ ਮੂਢਾ।
ਅਬਿ ਦੱਖਣ ਕੋ ਗਯੋ ਅਰੂਢਾ।
ਬੀਤਹਿ ਕਹਾਂ ਨ ਜਾਨ੍ਯੋ ਜਾਈ।
ਜੀਵਤਿ ਆਇ ਕਿ ਤਹਿਂ ਬਿਨਸਾਈ[1]' ॥ ੧੯ ॥
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਹਜ ਸੁਭਾਇ।
ਕਹ੍ਯੋ 'ਨਹੀਂ ਅਬਿ ਆਵਨ ਪਾਇ।
ਬਹੁਤ ਬਰਖ ਕੋ ਹੋਇ ਹੰਗਾਮਾ[1]।
ਬਯ ਕੋ ਭੋਗ ਜਾਇ ਜਮਧਾਮਾ ॥ ੨੦ ॥
ਮਤੀਦਾਸ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਿਵਾਨ।
ਰਿਸ੍ਯੋ ਬਸ੍ਯੋ ਦਿੱਲੀ ਪੁਰਿ ਥਾਨ।
ਸੁਖ ਸੋਂ ਸੁਪਤ ਨ ਦੇਤਿ ਨਿਕੇਤ।
ਵਹਿਰ ਨਿਕਾਸ੍ਯੋ ਦੁਸ਼ਟ ਅਚੇਤ' ॥ ੨੧ ॥
ਸੁਨਿ ਸਭਿ ਸਭਾ ਬਚਨ ਗੁਰ ਕੇਰੇ।

[1]ਰੱਤੀ।

[1]ਨਿਰਨੈ ਕਰ ਲੈਣਾ ਜਦੋਂ (ਰਤਨ ਤੁਸਾਨੂੰ) ਮਿਲੇਗਾ ਤਾਂ। (ਅ) ਪਾਠਾਂਤ੍ਰ-ਨਿਰਨੈ ਕਰ੍ਯੋ, ਤਾਂ ਅਰਥ ਬਣੇਗਾ:-ਤੋਲ ਨਿਰਨੇ ਕੀਤਾ ਜਦ (ਉਸਦੀ ਝਲਕ ਮੈਂ ਅਪਨੇ) ਜਾਮੇ ਤੇ ਪਈ (ਵੇਖੀ)।

[1]ਨਿੰਦਾ।

[1]ਕਿ ਓਥੇ ਹੀ ਮਰੇਗਾ।

[1]ਜੰਗ।

ਬੰਦਹਿ ਨੰਮ੍ਰਿ ਹੋਇ ਤਿਸ ਬੇਰੇ।
'ਪ੍ਰਭੁ ! ਗਤਿ ਲਖੀ ਨ ਜਾਇ ਤੁਮਾਰੀ।
ਹਮ ਅਲੁਪੱਗਜ ਰਹੇ ਡਰ ਧਾਰੀ' ॥੨੨॥
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਕੁਛ ਭਏ।
ਪੁਨ ਉਠਿ ਸਤਿਗੁਰ ਮੰਦਿਰ ਗਏ।
ਸ਼ਸਤ੍ਰਨਿ ਕੋ ਅੱਭਜਾਸ ਘਨੇਰੇ।
ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਲਾਗੇ ਕਰਨਿ ਬਡੇਰੇ ॥੨੩॥
ਲਵਪੁਰਿ ਤੇ ਕਮਾਨ ਅਨਵਾਵੈਂ।
ਤਾਨਿ ਕਾਨ ਲਗਿ ਬਾਨ ਚਲਾਵੈਂ।
ਕਰਜੋ ਖ਼ਾਕ ਤੋਦਾ ਸੁਧਰਾਇ[1]।
ਲੇਸ਼ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਹਿ ਓਜ ਲਗਾਇ[1] ॥੨੪॥
ਗਹੈਂ ਕੁਵਾਦਾ[1] ਐਂਚਨਿ ਕਰੈਂ।
ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਬਰ ਬਰਕਸ ਧਰੈਂ[1]।
ਦੂਰ ਦਰਾਜ਼ੀ[1] ਤੀਰ ਪ੍ਰਹਾਰੈਂ।
ਧਰਹਿਂ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਤਕਿ ਤਕਿ ਮਾਰੈਂ ॥੨੫॥
ਓਜ, ਪ੍ਰਤਾਪ, ਸ਼ਰੀਰ, ਅਨੰਦ।
ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਚਾਰਹੁੰ ਵਧੈਂ ਬਿਲੰਦ।
ਜਿਤਿਕ ਸੰਬੰਧੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰੰਤੇ।
ਸੋ ਸਭਿ ਆਏ ਹਰਖ ਧਰੰਤੇ ॥੨੬॥
ਗੁਰੁ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਕੀ ਤਨਿਯਾ।
ਬੀਬੀ ਵੀਰੋ ਨਾਮ ਸੁ ਭਨਿਯਾ।
ਜਿਸ ਕੇ ਉਪਜੇ ਨੰਦਨ ਪੰਚ।
ਮਹਾਂ ਬੀਰ ਗੁਨ ਗਨ ਜਿਮ ਸੰਚਿ[1] ॥੨੭॥
ਜਬਿ ਦਸਤਾਰ ਗੁਰੂ ਬੰਧਵਾਈ।
ਤਬਿ ਕੇ ਆਨਿ ਰਹੇ ਸ਼ਰਨਾਈ।
ਪ੍ਰਭੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਹੋਇ ਢਿਗ ਰਾਖੇ।
ਸ਼ਸਤ੍ਰਨਿ ਬਿੱਦਜਾ ਮਹਿਂ ਅਭਿਲਾਖੇ ॥੨੮॥
ਸੂਰਜਮਲ ਕੇ ਨੰਦਨ ਦੋਇ।

[1]ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਢੇਰ ਬਣਾਕੇ। [ਫਾ. ਖ਼ਾਕ ਤੋਦਾ ਹੀ]।

[1]ਲੇਸ਼ ਮਾਤ੍ਰ ਬਲ ਲਗਾਇਆਂ (ਬਾਣ) ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[1]ਹਲਕੀ ਤੇ ਨਰਮ ਕਮਾਨ [ਫਾ. ਕਬਾਦਾ]।

[1]ਚੰਗੀ ਕਸਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ [ਫਾ. ਵਰਜ਼ਿਸ਼]।

[1]ਦੂਰ ਲੰਬਾਈ ਤੀਕ [ਫਾ. ਦੂਰ ਦਰਾਜ਼]।

[1]ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਗੁਰ ਸਮੀਪ ਰਹਿਬੇ ਲਗਿ ਸੋਇ।
ਕਬਿ ਕਬਿ ਕੀਰਤਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਜਾਇਂ।
ਪਰਚੇ ਰਹੈਂ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਥਾਇਂ ॥੨੯॥
ਕੇਤੇ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਢਿਗ ਰਹੈਂ।
ਜਨਮ ਸਫਲ ਗੁਰ ਦਰਸ਼ਨ ਲਹੈਂ।
ਬਿੱਦਜਾ ਕਰੈਂ ਬੰਦੂਕਨਿ ਕੇਰੀ।
ਗੁਲਕਾ ਹਤਹਿ ਲੱਛ ਦੇਂ ਗੇਰੀ[1] ॥੩੦॥
ਪਿਖਿ ਪਿਖਿ ਕਲ਼ਗੀਧਰ ਹਰਖਾਵੈਂ।
ਕਰਹਿਂ ਸਰਾਹਨਿ ਪੁਨ ਚਲਵਾਵੈਂ।
ਬਾਨ ਕਮਾਨ ਗਹੈਂ ਸਭਿ[1] ਹਾਥਾ।
ਤਾਨਿ ਤਾਨਿ ਛੋਡਹਿਂ ਬਲ ਸਾਥਾ ॥੩੧॥
ਢਿਗ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਮਾਤੁਲ ਨਿਤ ਹੇਰਹਿ।
ਸਭਿਹਿਨਿ ਬਿੱਦਜਾ ਦੇਤਿ ਬਡੇਰਹਿ[1]।
ਹਯ ਅਰੂਢ ਕਬਿ ਵਹਿਰ ਸਿਧਾਰੈਂ।
ਤੋਮਰ ਗਹੈਂ ਭ੍ਰਮਾਇ ਪ੍ਰਹਾਰੈਂ ॥੩੨॥
ਕਰਹਿਂ ਪਲਾਵਨਿ[1] ਦੇਖਿ ਮਦਾਨ।
ਕਰਹਿ ਕਵਾਇਦ[†] ਤੁਪਕ ਕ੍ਰਿਪਾਨ।
ਉਤਰਹਿਂ ਜਹਾਂ ਬਿਲੋਕਹਿਂ ਛਾਯਾ।
ਕਬਹੁਂ ਅਖੇਰ ਕਰਹਿਂ ਮਨ ਭਾਯਾ ॥੩੩॥
ਬਿੱਪ੍ਰ ਮਲਕ ਜਾਤੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰੋਧਾ।
ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਸੰਗੀ ਜੋਧਾ।
ਦਯਾਰਾਮ ਨੰਦਨ ਤਿਸ ਕੇਰਾ।
ਆਯੁਧ ਬਿੱਦਜਾ ਕਰਹਿ ਬਡੇਰਾ ॥੩੪॥
ਗੁਰ ਆਗਵਨ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਜਾਨਾ।
ਮਿਲਿ ਕੈ ਆਸ਼ਿਖਬਾਦ[1] ਬਖਾਨਾ।
ਭਏ ਪ੍ਰਸੰਨ ਬਿਲੋਕਤਿ ਤਾਂਹੀ।
ਰਾਖਯੋ ਸਾਦਰ ਅਪਨੇ ਪਾਹੀ ॥੩੫॥
ਨਿਕਟਿ ਪਿਤਾਮੇ ਕੇ ਭਟ ਜੋਈ।
ਤਿਨ ਕੋ ਸੁਤ ਪੋਤਾ ਹੁਇ ਕੋਈ।

[1]ਗੋਲੀ ਮਾਰਕੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸੁੱਟ ਦੇਂਦੇ ਹਨ।

[1]ਸਾਰੇ (ਸੇਵਕ)।

[1]ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ) ਸਭ ਨੂੰ ਬੜੀ ਵਿੱਦਜਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

[1]ਦੌੜਾਵਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

[†]ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਵਾਇਦ ਉਹੋ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰੂ ਛੇਵੇਂ ਜੀ ਤੋਂ ਚੱਲੀ ਤੇ ਸਿਖ ਸੂਰਮਿਆਂ ਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਸਮੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਮੂਜਬ ਵਧਾਇਆ ਤੇ ਜੋ ਖਾਲਸੇ ਦਲਾਂ ਵਿਚ ਬੀ ਜਾਰੀ ਰਹੀ।

[1]ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ।

ਦੇਖਹਿ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਉਚੇਰਾ।
ਸ਼ਸਤ੍ਰਨ ਸੋਂ ਅੱਭਯਾਸ ਬਡੇਰਾ ॥੩੬॥
ਆਇ ਸਮੀਪ ਨੰਮ੍ਰਿ ਸਿਰ ਹੋਇ।
ਪ੍ਰਥਮ ਬਾਰਤਾ[1] ਭਾਖਹਿ ਸੋਇ।

[1]ਪਹਿਲੀ ਗਲ ਭਾਵ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਪਾਸ ਜਦ ਉਸਦਾ ਵੱਡਾ ਨੌਕਰ ਸੀ।

ਸੁਨਿ ਸਭਿ ਕੋ ਗੁਰ ਧੀਰਜ ਦੇਤਿ।
ਕਰਿ ਦਰਮਾਹਾਂ ਢਿਗ ਰਖਿ ਲੇਤਿ ॥੩੭॥
ਲਘੁ ਦੀਰਘ[1] ਜੋ ਗੁਰੁ ਢਿਗ ਰਹੈ।

[1]ਛੋਟਾ ਬਡਾ।

ਸਭਿ ਕੇ ਰੋਜ ਰਜਤਪਣ ਕਹੈਂ।
ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਭੀਰ ਹੋਤਿ ਅਧਿਕਾਈ।
ਹੇਤੁ ਜੀਵਕਾ ਨਰ ਸਮੁਦਾਈ ॥੩੮॥
ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਕੇਚਿਤ ਢਿਗ ਰਹੈਂ।
ਜਨਮ ਸੁਧਾਰਹਿਂ ਦਰਸ਼ਨ ਲਹੈਂ।
ਹੁਤੇ ਕਦੀਮੀ ਗੁਰ ਘਰ ਕੇਰੇ।
ਸੋ ਸਭਿ ਆਨਿ ਮਿਲੇ ਕਿਯ ਡੇਰੇ ॥੩੯॥
ਜਥਾ ਪਿਤਾਮੇ ਸੈਨ ਬਨਾਈ।
ਤਥਾ ਸੁਭਟ ਰਾਖੇ ਸਮੁਦਾਈ।
ਤਿਮ ਹੀ ਸਕਲ ਸਮਾਜ ਬਨਾਯੋ।
ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਪੁਰਿ ਅਨੰਦ ਬਿਰਧਾਯੋ ॥੪੦॥
ਸ਼ਸਤ੍ਰਨਿ ਕੋ ਦੀਰਘ ਅੱਭਯਾਸਾ।
ਕਰਹਿਂ ਕਰਾਵਹਿਂ ਪਿਖਹਿਂ ਤਮਾਸ਼ਾ।
ਹਯਨਿ ਅਰੂਢਹਿਂ ਵਹਿਰ ਸਿਧਾਵਹਿਂ।
ਨਾਨਾ ਰੀਤਿ ਫੰਧਾਇ ਪਲਾਵਹਿਂ ॥੪੧॥
ਪਾਨ[1] ਕਮਾਨ ਤਾਨ ਕਰਿ ਬਾਨਾ।

[1]ਹੱਥ ਵਿੱਚ।

ਕਰਹਿਂ ਦਿਖਾਵਨਿ ਹਤਹਿਂ ਨਿਸ਼ਾਨਾ।
ਤੋਮਰ ਤੁਪਕ ਸੁ ਤੇਗ਼ ਤਮਾਚਾ।
ਕਰਹਿਂ ਪ੍ਰੇਮ ਧਾਰਹਿ ਗੁਰ ਸਾਚਾ[1] ॥੪੨॥

[1]ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਸਚੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਧਾਰਦੇ ਹਨ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁੱਤੇ 'ਦਿੱਲੀ ਕੇਰ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਅਸ਼ਟਮੋ ਅੰਸੂ ॥੮॥

੯. [ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸਗਾਈ]

੮<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੦

ਦੋਹਰਾ:
ਇਸੀ ਰੀਤਿ ਸਿਖ ਸੰਗਤਾਂ, ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਦਰਸ਼ਨ ਆਇਂ।
ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ਨ ਕੇ ਬਿਖੈ, ਜਸੋਂ ਜਸੋਂ ਸੁਧਿ ਗੁਰ ਜਾਇ ॥੧॥
ਚੌਪਈ:
ਰਾਮਕੁਇਰ ਭਾਖਤਿ ਸ਼ੁਭ ਕਥਾ।
ਸ਼੍ਰੋਤਾ ਸੁਨਹੁ ਗੁਰਨਿ ਕੀ ਜਥਾ।
ਮੋ ਕਹੁ ਨਿਕਟ ਆਪਨੇ ਰਾਖਾ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹਿਂ ਲਖਿ ਮਮ ਅਭਿਲਾਖਾ
॥੨॥
ਕਬਿ ਕਬਿ ਮੈਂ ਗਮਨੌਂ ਨਿਜ ਗ੍ਰਾਮੂ।
ਸੰਗਤਿ ਹਮਰੀ ਆਇ ਸੁ ਧਾਮੂ।
ਬਹੁਰ ਸਮੀਪ ਗੁਰੂ ਕੇ ਜਾਵੌਂ।
ਬਹੁ ਬਿਲਾਸ ਹੇਰਤਿ ਹਰਖਾਵੌਂ ॥੩॥
ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਅਧਿਕ ਅਧਿਕ ਅਧਿਕਾਈ।
ਸਭਿ ਸਮਾਜ ਕੋ ਗੁਰੂ ਬਧਾਈ।
ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਤੁਰੰਗਮ ਜੋ ਸਿਖ ਲ੍ਯਾਵੈ।
ਅਰਪਹਿ ਆਗੈ ਸੀਸ ਨਿਵਾਵੈ ॥੪॥
ਹੁਇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਦੇਂ ਖੁਸ਼ੀ ਘਨੇਰੀ।
ਪੁਰਵਹਿਂ ਤਿਸ ਅਭਿਲਾਖ ਬਡੇਰੀ।
ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੇ ਨਿਤ ਸਿੱਖ ਆਵਹਿਂ।
ਦਰਸਹਿਂ ਗੁਰੂ ਅਨੰਦ ਉਪਾਵਹਿਂ ॥੫॥
ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਸਭਿ ਮਹਿਂ ਫੁਰਮਾਵੈਂ।
'ਹਯ ਆਯੁਧ ਜੋ ਲੇ ਕਰਿ ਆਵੈ[1]। [1](ਜੇ) ਕੋਈ ਲੈ ਆਵੇ ਤਾਂ।
ਸੋ ਸਿਖ ਖੁਸ਼ੀ ਗੁਰੂ ਕੀ ਲੈਹੈ।
ਮਨ ਬਾਂਛਤਿ ਪੁਨ ਕਸੋਂ ਨਹਿਂ ਪੈ ਹੈ' ॥੬॥
ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ ਬਿਖੈ ਬਿਦਤਾਈ।
ਧਨ ਖਰਚਹਿਂ ਸਿਖ ਜਿਤ ਕਿਤ ਜਾਈ।
ਹਯ ਆਯੁਧ ਖੋਜਹਿਂ ਫਿਰ ਘਨੇ[1]। [1]ਫਿਰਕੇ ਬਹੁਤਾ।
ਅਰਪਹਿਂ ਆਨਿ ਪ੍ਰੇਮ ਪਗ ਸਨੇ ॥੭॥
ਦਿਨਪ੍ਰਤਿ ਹੁਇ ਉਤਸਾਹ ਬਿਸਾਲਾ।

ਨਿਕਟਿ ਰਹਨਿ ਲਾਗੇ ਸਿਖ ਜਾਲਾ।
ਸ਼ਸਤ੍ਰਨਿ ਬਿੱਦਯਾ ਕਹੁ ਅੱਭਯਾਸਹਿਂ।
ਜਿਮ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਪਿਖਹਿਂ ਬਿਲਾਸਹਿਂ ॥੮॥
ਲਵਪੁਰਿ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਸਮੁਦਾਈ।
ਅਨਿਕ ਅਕੋਰਨਿ ਲੇ ਕਰਿ ਆਈ।
ਉਤਰਿ ਬਿਪਾਸਾ ਸਲਿਤਾ ਪਾਰਾ।
ਉਲੰਘੇ ਦੂਾਬਾ ਦੇਸ਼ੁ ਜੁ ਸਾਰਾ ॥੯॥
ਸਤੁੱਦ੍ਰਵ ਤੀਰ ਤਰੀ[1] ਕਉ ਪਾਇ। [1]ਬੇੜੀ।
ਪਾਰ ਪਰੇ ਆਨੰਦਪੁਰਿ ਆਇ।
ਧਰਮਸਾਲ ਮਹਿਂ ਡੇਰਾ ਕੀਨਿ।
ਭੋਜਨ ਖਾਨ ਦੇਗ਼ ਤੇ ਲੀਨਿ ॥੧੦॥
ਜਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਘਰ ਬਾਹਿਰ ਆਏ।
ਲਗੀ ਸਭਾ ਮਹਿਂ[1] ਬੈਠਿ ਸੁਹਾਏ। [1]ਲਗੀ ਹੋਈ ਸਭਾ ਵਿੱਚ।
ਦਰਸ਼ਨ ਕੇ ਹਿਤ ਸੰਗਤਿ ਜੋਈ।
ਭਈ ਇਕੱਤ੍ਰ ਕਿਤਿਕ ਦਿਨ ਸੋਈ ॥੧੧॥
ਸੁਨੇ ਗੁਰੂ ਜਬਿ ਆਨਿ ਬਿਰਾਜੇ।
ਬੈਠੇ ਦਰਸ ਦੇਨਿ ਕੋ ਕਾਜੇ।
ਲੇ ਲੇ ਭੇਟਨਿ ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਈ।
ਧਰਿ ਧਰਿ ਆਗੈ ਗ੍ਰੀਵ ਨਿਵਾਈ ॥੧੨॥
ਗੋਤ ਸੁਭਿੱਖੀ ਛੱਤ੍ਰੀ ਏਕ।
ਸੋ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਿ ਜਲਧਿ ਬਿਬੇਕ[1]। [1]ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ।
ਚਹਤਿ ਸੁਤਾ ਕੋ ਅਰਪਨ ਕਰਯੋ।
ਹਿਤ ਕੱਲਯਾਨ ਮਨੋਰਥ ਧਰਯੋ ॥੧੩॥
ਇਮ ਮਨ ਚਿਤਵਤਿ ਮਾਤਾ ਪਾਸ।
ਪਹੁੰਚਯੋ ਜਾਇ ਪੁਰਨਿ[1] ਨਿਜ ਆਸ। [1]ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ।
ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਅਰਦਾਸ ਉਚਾਰੀ।
'ਤਨੁਜਾ ਮੋਹਿ ਨਿਕੇਤ ਮਝਾਰੀ ॥੧੪॥
ਚਾਹਤਿ ਕਰਯੋ ਗੁਰੂ ਕੀ ਦਾਸੀ।
ਦੀਨ ਜਾਨਿ ਜਿਨ[1] ਠਾਨਹੁ ਹਾਸੀ। [1]ਮਤਾਂ।
ਗੁਰ ਕੋ ਘਰ ਨਿਤਾਨ ਕੋ ਤਾਨਾ।

ਓਟ ਨਿਓਟਨਿ ਮਾਨ ਨਿਮਾਨਾ ॥੧੫॥
ਇਹ ਮਨ ਮਹਿਂ ਹਠ ਧਾਰਿ ਬਖਾਨਾ।
ਕਿਤ ਲਘੁ ਹਮ[1] ਕਿਤ ਗੁਰੂ ਮਹਾਨਾ।' [1]ਅਸੀਂ ਤੁੱਛ ਕਿੱਥੇ।
ਸੁਨਿ ਦ੍ਵੈ ਮਾਤਨਿ ਤਿਹ ਸਨਮਾਨਾ।
ਕਰਨਿ ਸੰਬੰਧ ਨੀਕ ਹੀ ਮਾਨਾ ॥੧੬॥
ਇਮ ਠਹਿਰਾਇ ਸਿਵਰ ਨਿਜ ਆਯੋ।
ਬਹੁਰ ਗੁਰੂ ਕੋ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਯੋ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਠਾਢਿ ਅਗਾਰੀ।
'ਦਾਸੀ ਚਾਹਤਿ ਕਰਜੋ ਤੁਮਾਰੀ ॥੧੭॥
ਮਮ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਕੋ ਅੰਗੀਕਾਰਹੁ।
ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਨਿਜ ਬਿਰਦ ਸੰਭਾਰਹੁ।'
ਕਹਜੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲ[1] 'ਸਮੋ ਅਬਿ ਆਛੋ। [1]ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ ਨੇ।
ਕੀਜਹਿ ਨੀਕੇ ਜਿਮ ਉਰ ਬਾਂਛੋ' ॥੧੮॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਪੂਰਬ ਸਮੁਝਾਯੋ।
'ਲੀਜੈ ਲਵਪੁਰਿ ਸਾਕ ਜੁ ਆਯੋ।'
ਲਖਿ ਸ਼ੁਭ ਸਮਾ ਸਭਾ ਕੇ ਮਾਂਹਿ।
ਖਾਰਕ ਦੀਨਿ[1] ਗੁਰੂ ਕੇ ਪਾਹਿ ॥੧੯॥ [1]ਛੁਹਾਰਾ ਦਿੱਤਾ।
ਅੰਗੀਕਾਰ ਜਬਹੁ ਕਰਿ ਲਯੋ।
ਰਿਦੇ ਸੁਭਿੱਖੀ ਬਹੁ ਹਰਖਯੋ।
ਨਿਕਟ ਮਾਤ ਕੇ ਅਧਿਕ ਬਧਾਈ।
ਦੇਤਿ ਤ੍ਰਿਯਾ ਪੁਰਿ ਕੀ ਸਮੁਦਾਈ ॥੨੦॥
ਸਰਬ ਰੀਤਿ ਕੇ ਮੰਗਲ ਸਾਜੇ।
ਲਘੁ ਦੁੰਦਭਿ ਕੀ ਨੌਬਤ ਬਾਜੇ।
ਜਨਨੀ ਗਨ ਅਨਵਾਏ ਮੋਦਕ[1]। [1]ਲਡੂ।
ਬੰਟ ਦੀਨਿ ਉਤਸਵ ਭਾ ਮੋਦਕ[1] ॥੨੧॥ [1]ਖੁਸ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ।
ਗਾਵਤਿ ਗੀਤ ਕੋਕਲਾ ਬੈਨੀ।
ਮਿਲੀ ਆਨਿ ਗਨ ਪੰਕਜ ਨੈਨੀ।
ਬਸਨ ਬਿਭੂਖਨ ਭੂਖਤਿ ਅੰਗ।
ਜ਼ਰੀ ਚੂਨਰੀ ਪਹਿਰਿ ਸੁਰੰਗ[1] ॥੨੨॥ [1]ਸੁਹਣੇ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਗੋਟੇਦਾਰ ਚੁੰਨੀਆਂ।
ਮੰਗਤਿ ਗਨ ਜਨ ਦੇਖਨਿ ਕਰੇ।
ਮਾਤ ਅਨੰਦ ਬਿਲੰਦਹਿ ਧਰੇ।
ਸਾਦਰ ਧਨ ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੋ ਦੇਤਿ।

ਭੀਰ ਭੂਰ ਭਰਿ ਰਹੀ ਨਿਕੇਤ ॥੨੩॥
ਢੋਲਕ ਆਨਿ ਬਜਾਵਤਿ ਕੋਈ।
ਕੋ ਤ੍ਰਿਯ ਗਾਵਤਿ ਆਨੰਦ ਹੋਈ।
ਇਸ ਤੇ ਆਦਿ ਕੀਨਿ ਉਤਸਾਹੂ।
ਗਯੋ ਸੁ ਖੱਤ੍ਰੀ ਲਵਪੁਰਿ ਮਾਂਹੂ ॥੨੪॥
ਭ੍ਰਾਤ ਸ਼ਰੀਕਨਿ ਮਹਿਂ ਸੁਧਿ ਦੀਨ।
ਸਭਿਨਿ ਸੁਨਾਵਤਿ ਮੰਗਲ ਕੀਨਿ।
ਬਹੁਰ ਸਲਾਹ ਕਰਹੁ ਕੀ ਠਾਨੀ।
ਮਿਲਿ ਨਰ ਨਾਰਿਨਿ ਤਬਹਿ ਬਖਾਨੀ ॥੨੫॥
'ਅਰਜ਼ ਬਜਾਹ ਗੁਰ ਅਗ੍ਰ ਸਿਧਾਰਹੁ।
-ਆਪ ਆਇ ਲਵਪੁਰੀ ਮਝਾਰਹੁ।
ਅਪਨੀ ਸੰਗਤਿ ਕਰਹੁ ਨਿਹਾਲ।
ਫੇਰੇ ਫਿਰਹੁ ਸੁ ਮਿਲਿ ਨਰ ਜਾਲ-' ॥੨੬॥
ਇਮ ਬਿਚਾਰ ਸੁਧਵਾਯਹੁ ਸਾਹਾ[†]।
ਗਮਨਜੋ ਆਪ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪਾਹਾ।
ਪਹੁੰਚਜੋ ਆਨਿ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਸੋਇ।
ਸੁਨੀ ਬਜਾਹ ਕੀ ਸੁਧਿ ਸਭਿ ਕੋਇ ॥੨੭॥
ਪੂਰਬ ਮਾਤਾ ਕੋ ਸੁਧਿ ਦਈ।
ਸੁਨਤਿ ਅਨੰਦ ਬਿਲੰਦੈ ਭਈ।
ਸਾੜ ਮਾਸ ਤ੍ਰੈ ਬਿੰਸੁ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੇ[1]।
ਨਿਕਸਜੋ ਸਾਹਾ ਦੁਇ ਦਿਸ਼ਿ ਇਸ਼ਟੇ[1] ॥੨੮॥
ਬਹੁਰੁ ਸੁਭਿਖੀਆ ਗੁਰ ਢਿਗ ਗਯੋ।
ਅਪਨੀ ਬਿਨੈ ਸੁਨਾਵਤਿ ਭਯੋ।
'ਲਵਪੁਰਿ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਹੈ ਜੇਤੀ।
ਰਿਦੇ ਕਾਮਨਾ ਧਾਰਹਿ ਤੇਤੀ ॥੨੯॥
-ਸਜਹਿਂ ਬਰਾਤ ਗੁਰੂ ਨਿਜ ਸਾਰੀ।
ਇਸ ਪੁਰਿ ਆਵਹਿਂ ਕਰੁਨਾ ਧਾਰੀ।

[†]ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਦਾ ਵਾਕ ਹੈ 'ਸਾਹਾ ਗਣਹਿ ਨ ਕਰਹਿ ਬੀਚਾਰੁ ॥ ਸਾਹੇ ਊਪਰਿ ਏਕੰਕਾਰੁ' ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਈ ਦੇਖੋ ਰਾਸ ੪ ਅੰਸੂ ੭ ਅੰਕ ੨੪ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਟੂਕ।

[1]ਹਾੜ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ੨੩ ਦਿਨ ਬੀਤੇ।

[1]ਦੁਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ।

ਕਰਹਿਂ ਢੁਕਾਇ ਬਜਾਹ ਲੇ ਜਾਹਿਂ-।
ਇਮ ਚਾਹਤਿ ਤੁਮ ਸੁਜਸੁ ਉਮਾਹਿਂ ॥ ੩੦ ॥
ਭ੍ਰਾਤ ਸ਼ਰੀਕਨਿ ਮਹਿਂ ਪ੍ਰਣ ਕਿੱਤਾ।
-ਲਵਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਬਜਾਹੌਂ ਨਿਜ ਸੁਤਾ[1]। [1]ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਨੂੰ।
ਅਬਿ ਅਧੀਨ ਰਾਵਰ ਕੇ ਅਹੈ।
ਕਰੀ ਪ੍ਰਤੱਗਜਾ ਜੇ ਇਮ ਰਹੈ' ॥ ੩੧ ॥
ਸੁਨਿ ਕਲ਼ਗੀਧਰ ਤਿਸ ਕੋ ਭਾਖਾ।
'ਇਸ ਥਲ ਹੀ ਪੁਰਵਹਿਂ ਅਭਿਲਾਖਾ।
ਰਚੈਂ ਲਹੌਰ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਪਾਸ।
ਭ੍ਰਾਤਨਿ ਸਹਿਤ ਆਨਿ ਕਰਿ ਬਾਸ ॥ ੩੨ ॥
ਬਨਹਿਂ ਬਜ਼ਾਰ ਬਸਹਿਂ ਨਰ ਘਨੇ।
ਸੁਤ ਬਨਿਤਾ ਪਰਵਾਰਨਿ ਸਨੇ।
ਲਵਪੁਰਿ ਕੀ ਰਚਨਾ ਬਰ ਭਾਰੀ।
ਤਿਸ ਦਿਨਿ ਤੋਹਿ ਦਿਖਾਵਹਿਂ ਸਾਰੀ ॥ ੩੩ ॥
ਤੇਰੀ ਹੋਇ ਪ੍ਰਤੱਗਜਾ ਪੂਰੀ।
ਕਰਹੁ ਬਜਾਹ ਇਸ ਥਲ ਬਿਧਿ ਰੂਰੀ।'
ਸੁਨਿ ਬੋਲਜੋ ਖੱਤ੍ਰੀ ਕਰ ਜੋਰੇ।
'ਬਜਾਹ ਬਿਖੇ ਅਬਿ ਬਾਸੁਰ ਥੋਰੇ ॥ ੩੪ ॥
ਦੋਇ ਮਾਸ ਅਬਿ ਰਹੇ ਪਛਾਨੋ।
ਸਾੜ ਤ੍ਰਿਬਿੰਸਤ[1] ਸਾਹਾ ਜਾਨੋ। [1]ਹਾੜ ਦੀ ੨੩ ਦਾ।
ਰਾਵਰ ਕੋ ਲਵਪੁਰਿ ਕਬਿ ਬਸੈ।
ਐਸ ਨ ਹੋਇ ਮੋਹਿ ਨਰ ਹਸੈਂ' ॥ ੩੫ ॥
ਬੋਲੇ ਕਲ਼ਗੀਧਰ ਉਰ ਭਾਵੈ[1]। [1]ਮਨ ਭਾਂਵਦੀ।
'ਹਮ ਲਹੌਰ ਤਤਕਾਲ ਬਸਾਵੈਂ।
ਜਬਿ ਬਸਿ ਜਾਇ ਲਜਾਇ ਪਰਿਵਾਰ।
ਕੀਜਹਿ ਸਭਿ ਸਮਾਜ ਅਬਿ ਤਜਾਰ ॥ ੩੬ ॥
ਬਸਜੋ ਦੇਖਿ ਕੈ ਸਦਨ ਸਿਧਾਵਹੁ।
ਭ੍ਰਾਤਨਿ ਸਹਿਤ ਬਹੁਰ ਚਲਿ ਆਵਹੁ।'

ਤਿਸ ਟਿਕਾਇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਫੁਰਮਾਏ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਹੁਕਮਨਾਵੇ ਲਿਖਵਾਏ ॥੩੭॥
ਨਿਕਟ ਨਿਕਟ ਕੇ ਪੁਰਿ ਸਮੁਦਾਏ।
ਸਭਿਹਿਨਿ ਮਹਿਂ ਤਤਕਾਲ ਪਠਾਏ।
'ਜੋ ਸਿੱਖ ਹੋਇ ਕਰਹਿ ਬਿਵਹਾਰ।
ਸੋ ਅਬਿ ਆਇ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ॥੩੮॥
ਲੇ ਪਹੁੰਚਹਿ ਜਿਸ ਢਿਗ ਧਨ ਹੋਇ।
ਆਨਿ ਦੁਕਾਨ ਕਰਹਿ ਨਰ ਸੋਇ।
ਜਿਸ ਕੇ ਸਦਨ ਦਰਬ ਨਹਿਂ ਪਾਇ।
ਲੇ ਗੁਰ ਘਰ ਤੇ ਬਨਜ ਚਲਾਇ ॥੩੯॥
ਬਜਾਹ ਸਮੈ ਲੌਂ ਖੁਲਹਿ ਬਜਾਰ[1]। [1]ਵਿਆਹ ਸਮੇਂ ਤਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹੇਗਾ।
ਮਿਲਹਿਂ ਬ੍ਰਿੰਦ ਨਰ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ।
ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਕਰਹਿਂ ਬੈਠਿ ਬਿਵਹਾਰੂ।
ਅੰਬਰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਪਟੰਬਰ ਚਾਰੂ ॥੪੦॥
ਪਸ਼ਮੰਬਰ ਬਰ ਬਰਨ ਸੁ ਨਾਨਾ[1]। [1]ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਰੰਗਾਂ ਰੰਗਾਂ ਦੇ।
ਮੁਕਤਾ ਬ੍ਰਿੰਦ, ਪ੍ਰਵਾਲ ਮਹਾਨਾ[1]। [1]ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਮੂੰਗੇ।
ਅੰਨ ਅਨਿਕ, ਅਰੁ ਘ੍ਰਿਤ ਮਿਸ਼ਟਾਨਾ।
ਆਇਂ ਸਰਾਫ[1], ਬਜ਼ਾਜ਼[2] ਸੁਜਾਨਾ' ॥੪੧॥ [1]ਸੋਨਾ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਕੰਮ ਵਾਲੇ। [2]ਕੱਪੜੇ ਵਾਲੇ।
ਏਵ ਹੁਕਮਨਾਵੇ ਲਿਖਵਾਇ।
ਸਿੱਖ ਮਸੰਦਨ ਪ੍ਰਤੀ ਪਠਾਇ।
ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਲੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਤਕਾਲਾ।
ਪਠਿ ਪਠਿ[1] ਸਮਝੇ ਕਾਜ ਬਿਸਾਲਾ ॥੪੨॥ [1]ਪੜ੍ਹ ਪੜ੍ਹਕੇ।
ਤਬਹਿ ਮਸੰਦਨ ਸੰਗਤਿ ਸਾਰੀ।
ਗੁਰੂ ਹੁਕਮ ਤੇ ਤੁਰਤ ਹਕਾਰੀ।
ਹੁਕਮ ਸੁਨਾਯੋ ਸਭਿ ਕੇ ਕਾਨ।
'ਪ੍ਰਥਮ ਬਜਾਹ ਉਤਸਵ ਬਡ ਜਾਨ ॥੪੩॥
ਦੇਖਹੁ ਸਰਬ ਬਜਾਹ ਕੀ ਲੀਲ੍ਹਾ।
ਪੁਨ ਖਾਟਹੁ ਧਨ ਲਾਭ ਗਹੀਲਾ[1]। [1]ਬਹੁਤ।
ਕੇਤਿਕ ਬਾਸੁਰ ਬਾਸਾ ਕਰੀਅਹਿ।

ਦਰਸਹੁ ਗੁਰੁ ਨਿਜ ਭਲਾ ਬਿਚਰੀਅਹਿ'
॥੪੪॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਬਜਾਹ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਨਵਮੋ ਅੰਸੂ ॥੯॥

੧੦. [ਗੁਰੂ ਕਾ ਲਾਹੌਰ ਵੱਸਣਾ]

੯<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੧

ਦੋਹਰਾ:

ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਕੇ ਬਚਨ ਕੋ, ਗ਼ਨੀ[1] ਗ਼ਰੀਬ ਬਿਸਾਲ। [1]ਧਨੀ।
ਬਜਾਹ ਉਛਾਹ ਪਛਾਨਿ ਕੈ, ਗਮਨ ਠਾਨਿ ਤਤਕਾਲ[1] ॥੧॥ [1]ਤੁਰਤ ਤੁਰ ਪਏ।

ਚੌਪਈ: [1]ਤੁਰਤ ਤੁਰ ਪਏ।

ਅਨਿਕ ਬਨਿਕ[1] ਰੋਪਰ ਤੇ ਆਏ।
ਸਕਲ ਭਾਂਤਿ ਕੋ ਸਉਦਾ ਲਜਾਏ।
ਪੁਰਿ ਹੁਸ਼ੀਆਰਿ ਆਦਿ ਜੇ ਹੁਤੇ।
ਤਿਨ ਮਹਿਂ ਤੇ ਆਵਤਿ ਭੇ ਇਤੇ[1] ॥੨॥ [1]ਇਧਰ।
ਕੇਤਿਕ ਗੁਰ ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਆਵਹਿਂ।
ਤਿਨ ਕੇ ਸੰਗ ਅਪਰ ਮਿਲਿ ਜਾਵਹਿਂ।
-ਧਨ ਖਾਟਹਿਂਗੇ ਕਰਿ ਬਿਵਹਾਰੋ।
ਮੇਲਾ ਲਾਗਹਿ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰੋ- ॥੩॥
ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਨਰ ਗ੍ਰਾਮਨਿ ਸਮੁਦਾਏ।
ਕਰਿ ਚਿਤ ਚੌਂਪ ਤੁਰਤ ਚਲਿ ਆਏ।
ਹੁਤੋ ਨਗਰ ਸੀਰੰਦ[1] ਬਡੇਰੋ। [1]ਬਾਣੀਏ।
ਤਹਿਂ ਬਿਵਹਾਰੀ ਮਿਲੇ ਘਨੇਰੋ ॥੪॥
ਬਡੋ ਬਜ਼ਾਰ ਤਹਾਂ ਤੇ ਆਯੋ।
ਬਨਜ ਹੇਤੁ ਸਉਦਾ ਬਡ ਲਜਾਯੋ।
ਕੇਤਿਕ ਸਿੱਖ ਦਰਬ ਤੇ ਹੀਨੇ।
ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਹੁਕਮ ਹਰਖ ਉਰ ਕੀਨੇ ॥੫॥
-ਗੁਰ ਘਰ ਤੇ ਧਨ ਲੇਹਿਂ ਸੁਖਾਰੇ।
ਖਾਟਹਿਂ ਲਾਭ ਕਰਹਿਂ ਬਿਵਹਾਰੇ।
ਉਤਸਵ ਮਹਾਂ ਬਜਾਹ ਕੋ ਹੋਵੈ।
ਬਹੁ ਦਿਨ ਲਗਿ ਗੁਰ ਦਰਸ਼ਨ ਜੋਵੈਂ ॥੬॥
ਬਹੁ ਗੁਨ ਹੈਂ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਜਾਨੇ[1]-। [1]ਜਾਣ ਵਿਚ।
ਮਿਲਿ ਕਰਿ ਸਜਾਨੇ ਸਭਿਹਿਨਿ ਜਾਨੇ[1]। [1]ਸਭਨਾਂ ਨੇ ਜਾਣਿਆ।
ਗਮਨੇ ਕਿਤਿਕ ਸਕਟ ਕਰਿ ਭਾਰੇ[1]। [1]ਕਿਰਾਏ ਕਰਕੇ।
ਆਪ ਅਰੂਢੇ ਲਾਦਜੋ ਭਾਰੇ[1] ॥੭॥ [1]ਭਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੱਦ ਕੇ।
ਨਿਕਟ ਨਿਕਟ ਜੇਤਿਕ ਥੇ[†] ਬਾਸੀ। [†]ਪਾ:-ਗਿਰ।

ਚਲਿ ਆਏ ਆਨੰਦਪੁਰਿ ਪਾਸੀ।
ਇਮ ਜਬਿ ਅਨਿਕ ਬਨਿਕ ਚਲਿ ਆਏ।
ਸ੍ਰੀ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਤਿਨ ਸੁਧਿ ਪਾਏ ॥੮॥
ਨਿਜ ਪੁਰਿ ਤੇ ਉੱਤਰ ਦਿਸ਼ਿ ਲਹਜੋ।
ਸੁਭ ਥਲ ਲਵਪੁਰਿ ਕਰਿਬੋ ਚਹਜੋ।
ਤਬਿ ਮਾਤੁਲ ਕੇ ਸੰਗ ਬਖਾਨਾ।
'ਹੁਕਮ ਮਸੰਦਨ ਦੇਹੁ ਸੁਜਾਨਾ ॥੯॥
ਤਿਸ ਥਲ ਜਾਇ ਕਰਾਵਹਿ ਆਹਰ[1]। [1]ਉੱਦਮ।
ਜਿਸ ਬਿਧਿ ਨਗਰ ਬਸਹਿ ਬਡ ਜ਼ਾਹਰ।
ਬੀਚ ਬਜ਼ਾਰ ਬਿਲੰਦ ਬਨਾਵਹਿਂ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਰੋਬਰ ਛਾਪਰ ਛਾਵਹਿਂ ॥੧੦॥
ਲਾਇ ਮਿਹਨਤੀ ਨਰਨਿ ਹਜ਼ਾਰਹੁੰ।
ਧਰਿ ਤੂਰਨਤਾ ਠਾਨਹਿਂ ਤਜਾਰਹੁ[1]। [1]ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ।
ਜੋ ਬਿਵਹਾਰੀ ਚਲਿ ਕਰਿ ਆਵਹਿ।
ਦੇ ਤਿਸ ਕੋ ਸਨਮਾਨ ਬਸਾਵਹਿਂ ॥੧੧॥
ਆਪ ਰੋਜ਼ ਤਹਿਂ ਕੀਜਹਿ ਫੇਰਾ।
ਸੰਗਰ[1] ਦਿਹੁ ਬੰਧਵਾਇ ਚੁਫੇਰਾ।' [1]ਵਾੜਾ, ਝਿੜਾ।
ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਹੁਕਮ ਬਸਾਵਨਿ ਲਵਪੁਰਿ।
ਕਾਰਜ ਲੀਨਿ ਸੰਭਾਰਿ ਹਰਖ ਉਰ ॥੧੨॥
ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦਨ ਲਏ ਹਕਾਰਾ।
ਸਭਿ ਪ੍ਰਤਿ ਗੁਰ ਕੋ ਹੁਕਮ ਉਚਾਰਾ।
ਧਰਿ ਧਰਿ ਹਰਖ ਸਕਲ ਚਲਿ ਗਏ।
ਪੁੰਜ ਮਿਹਨਤੀ ਇਕ ਥਲ ਕਿਏ ॥੧੩॥
ਤੂਰਨ ਛਾਪਰ ਛਾਵਨਿ ਕਰੇ।
ਰੀਤਿ ਬਜਾਰਨਿ ਕੀ ਅਨੁਸਰੇ[1]। [1]ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਰੀਤ ਕੀਤੀ।
ਪਹੁੰਚੇ ਤਹਾਂ ਅਨਿਕ ਬਿਵਹਾਰੀ[1]। [1]ਬਾਣੀਏਂ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ।
ਹੇਰਿ ਹੇਰਿ ਕਰਿ ਹਾਟ ਸੰਭਾਰੀ ॥੧੪॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਵਿੰਦ ਕੀ ਤਨੀਆ[1]। [1]ਬੀਬੀ ਵੀਰੋ ਜੀ।
ਪੰਚ ਪੁੱਤ੍ਰ ਤਿਸ ਨੇ ਭਟ[1] ਜਨੀਆ। [1]ਸੂਰਮੇ।
ਗੁਰੂ ਭਾਨਜੇ ਤਿਨ ਕੋ ਕਹੈਂ[1]। [1]ਗੁਰੂ ਭਾਣਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਲ ਪੈ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵਡੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਭਾਣਜੇ (ਭਣੇਵੇਂ) ਸਨ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਓਹ ਭੂਆ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਭਰਾ ਸੇ।

ਮਹਾਂਬੀਰ ਸ਼ੁਭ ਮਤਿ ਮਹਿਂ ਅਹੈਂ ॥੧੫॥
ਨਾਮ ਬਡੇ ਕੋ ਸੰਗੋ ਧਰਜੋ।
ਸੋ ਗੁਰ ਨਿਕਟ ਹਕਾਰਨਿ ਕਰਜੋ।
ਤਿਸ ਕੋ ਕਾਜ ਦੀਨਿ ਸੰਭਾਰਨ।
'ਪੁਰਿ ਪੁਰਿ ਕੋ ਮੁਖਿ[1] ਕਰਹੁ ਹਕਾਰਨਿ ॥੧੬॥
ਪੂੰਜੀ ਕੇਤਿਕ ਲੈ ਹੈ ਕੋਇ।
ਤੇਤਿਕ ਦਰਬ ਦੇਹੁ ਹਿਤ ਸੋਇ।
ਖਾਵਹਿਂ ਲਾਭ ਸਦਨ ਲੇ ਜਾਇਂ।
ਸਉਦਾ ਕਰਹਿਂ ਬਨਕ ਸਮੁਦਾਇ ॥੧੭॥
ਸਭਿ ਕੋ ਸਾਦਰ ਤਹਾਂ ਬਸਾਵਹੁ।
ਨਿਰਧਨ ਕੋ ਧਨ ਦੇਹੁ ਬਿਠਾਵਹੁ।
ਸੁਧਿ ਕੋ ਲੇਹੁ ਫਿਰਹੁ ਥਲ ਸਾਰੇ।
ਥੁਰਜੋ ਨ ਰਹਿ, ਸਭਿ ਕਰਹੁ ਸੰਭਾਰੇ' ॥੧੮॥
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਕਾਰਜ ਜੇ ਔਰ।
ਸੌਂਪੇ ਸਭਿ ਸੋਢੀ ਸਿਰਮੌਰ।
ਨਿਜ ਨਿਜ ਕਾਰ ਕਰਨਿ ਕਉ ਲਾਗੇ।
ਦੇਤਿ ਤੁਰਤ ਜੋ ਚਹੀਅਹਿ ਮਾਂਗੇ ॥੧੯॥
ਨਿਜ ਪੁਰਿ ਤਜਿ ਤਜਿ ਨਰ ਗਨ ਆਏ।
ਦੇ ਕਰਿ ਧਨ ਸਨਮਾਨ ਬਿਠਾਏ।
ਦੇਖਿ ਸੁਭਿੱਖੀ ਖੱਤ੍ਰੀ ਤਬੈ।
ਪੁਰਿ ਬਸਿਬੇ ਕੋ ਉੱਦਮ ਸਬੈ ॥੨੦॥
ਚਲਜੋ ਹੁਕਮ ਨਾਮਾ ਲਿਖਵਾਇ।
ਲਵਪੁਰਿ ਨਿਜ ਘਰ ਪਹੁਂਚਜੋ ਜਾਇ।
ਸਭਿ ਸੰਗਤਿ ਕਰਿ ਕੈ ਇਕ ਥਾਈਂ।
ਸਤਿਗੁਰ ਮਰਜ਼ੀ ਤਬਹਿ ਸੁਨਾਈ ॥੨੧॥
'ਲਵਪੁਰਿ ਨਵੋਂ ਬਸਾਵਨਿ ਕਰਜੋ।
ਮੋਹਿ ਪ੍ਰਤੱਗਜਾ ਕੋ ਹਿਤ ਧਰਜੋ[1]।
ਚਲਹੁ ਸਕਲ ਹੀ ਤਿਸ ਥਲ ਮਾਂਹੂ।
ਰਚਹਿਂ ਸਮਾਜ ਅਨਿਕ ਬਿਧਿ ਬਜਾਹੂ

[1]ਨਗਰ ਨਗਰ ਦਾ ਮੁਖੀਆ।

[1]ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਤੱਗਜਾ ਦੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹਿਤ ਧਾਰਿਆ ਹੈ।

॥੨੨॥
ਭਲੇ ਭਾਗ ਅਪਨੇ ਕਰਿ ਲਖੋ।
ਗੁਰ ਢੁਕਾਉ ਕੇ ਕੌਤਕ ਪਿਖੋ।
ਹਮ ਹਿਤ ਨਗਰ ਨਵੋਂ ਬਸਵਾਯੋ।
ਅਨਿਕ ਉਪਾਇ ਠਾਨਿ ਧਨ ਲਾਯੋ
॥੨੩॥
ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਚਰਿਤ ਅਨੰਦੇ।
ਲੇ ਲੇ ਆਪਨਿ ਦਰਬ ਬਿਲੰਦੇ।
ਸਕਟੇ ਬਹਿਲਨ ਕੋ ਜੁਰਵਾਇ।
ਸਦਨ ਸੌਜ ਸਗਰੀ ਲਦਵਾਇ ॥੨੪॥
ਲੋਕ ਹਜ਼ਾਰਹੁੰ ਲਵਪੁਰਿ ਕੇਰੇ।
ਗਵਨੇ ਲੀਨਿ ਸਮਾਜ ਘਨੇਰੇ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਕਾਮਨੀ[1] ਸਜੰਦਨ ਚਢੀ।
ਕੋ ਬਹਿਲਨ ਪਰ ਚੌਂਪਹਿ ਬਢੀ ॥੨੫॥
ਬਸਨ ਬਿਭੂਖਨ ਭੂਖਤਿ ਹੋਈ।
ਗੁਰ ਬਜਾਹਤਿ[1] ਮੁਦਤੇ ਸਭਿ ਕੋਈ।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਸਭਿ ਮਗ ਉਲੰਘਾਏ।
ਸਤੁੱਦ੍ਰਵ ਉਤਰਿ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਆਏ
॥੨੬॥
ਜਿਹ ਠਾਂ ਲਵਪੁਰਿ ਗੁਰੂ ਬਸਾਯੋ।
ਪਹੁੰਚੇ ਤਹਾਂ ਸਮਾਜ ਟਿਕਾਯੋ।
ਕਰਜੋ ਖਰੀਦਨ ਘ੍ਰਿਤ ਮਿਸ਼ਟਾਨ।
ਲੀਨੋ ਨੀਕੋ ਅੰਨ ਮਹਾਨ ॥੨੭॥
ਮੇਵੇ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮੋਲ ਲੇ ਧਰੇ।
ਬਾਸਨ[1] ਬਡੇ ਲਜਾਇਬੋ ਕਰੇ।
ਸੂਖਮ ਚਾਵਰ ਚਾਰੁ ਲੰਮੇਰੇ।
ਦੇ ਕਰਿ ਦਰਬ ਲੀਨਿ ਬਹੁਤੇਰੇ ॥੨੮॥
ਅੰਬਰ, ਪਸ਼ਮੰਬਰ, ਪਾਟੰਬਰ।
ਕਰੇ ਖਰੀਦਨਿ ਜੇ ਪਿਖਤੰਬਰ[1]।
ਦੀਹ ਕਰਾਹੇ ਦਏ ਧਰਾਇ।
ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਪਕਵਾਨ ਬਨਾਇ
॥੨੯॥

[1]ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ।

[1]ਵਿਵਾਹ ਕਰਕੇ।

[1]ਬਰਤਨ।

[1]ਜੋ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਦੇਖੀਦੇ ਹਨ। [ਪਿਖਤੰ+ਬਰ]।

ਮੋਦਕ ਕਰਤਿ ਮੋਦ[1] ਬਨਵਾਏ। [1]ਲਡੂ ਆਨੰਦ ਦੇਣ ਵਾਲੇ।
ਅਧਿਕ ਸਿਤਾ[1] ਕੋ ਬੀਚ ਮਿਲਾਏ। [1]ਖੰਡ।
ਦਾਖ, ਬਿਦਾਮਨ, ਗਰੀ ਸਬਾਈ।
ਕਰਿ ਕਰਿ ਤਜਾਰ ਧਰੇ ਸਮੁਦਾਈ ॥੩੦॥
ਨਾਗਰ ਨਾਰਿ ਮਿਲੀ ਗਨ ਆਇ।
ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਗੀਤਨਿ ਗਾਇ।
ਕਿਤਿਕ ਢੋਲਕੀ ਕਰਹਿਂ ਬਜਾਵਨਿ।
ਨਾਚਹਿ ਮਾਚਹਿਂ ਰਾਚਹਿਂ ਚਾਵਨ[1] ॥੩੧॥ [1]ਉਤਸਾਹ ਵਿਚ ਰਚਦੀਆਂ ਹਨ।
ਗਨ ਨਗਰਨਿ ਕੇ ਬਹੁ ਹਲਵਾਈ।
ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਕਰਤਿ ਮਿਠਾਈ।
ਬਡੇ ਜਲੇਬ ਪਕਾਵਨਿ ਕਰੈਂ।
ਆਛੀ ਰੀਤਿ ਸੁਧਾਰਤਿ ਧਰੈਂ ॥੩੨॥
ਨੁਗਦੀ, ਘੇਵਰ ਕੇ ਸਮੁਦਾਇ।
ਕਰਿ ਰਾਖੇ ਅੰਬਾਰ ਲਗਾਇ।
ਬਰੇ ਪਕੌਰੇ ਦਧੀ ਮਿਲਾਏ।
ਜੀਰਕ[1], ਧਨੀਆਂ, ਮਿਰਚਨਿ ਪਾਏ ॥੩੩॥ [1]ਜੀਰਾ।
ਦਧਿ ਮਹਿਂ ਅਧਿਕ ਸਾਵਗੀ ਪਾਈ।
ਬਨਜੋ ਰਾਇਤਾ[1] ਜੁਤਿ ਸਮੁਦਾਈ। [1]ਸਾਵਗੀ ਦਾ ਰਾਇਤਾ ਅਕਸਰ ਮਿੱਠਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਪਕਵਾਨ ਪਕਾਏ।
ਮਧੁਰ ਸਨਿਗਧ ਸ੍ਵਾਦ ਕਰਿਵਾਏ ॥੩੪॥
ਪਰਜੋ ਬਜ਼ਾਰ ਹੋਤਿ ਬਿਵਹਾਰ।
ਕਰਹਿਂ ਖਰੀਦਨਿ ਵਸਤੁ ਉਦਾਰ।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਕੇ ਕਾਰਨ ਕੋਈ।
ਚੂਨ ਘ੍ਰਿੱਤ ਆਦਿਕ ਲੇ ਸੋਈ ॥੩੫॥
ਕੇਤਿਕ ਬਸਤ੍ਰ ਪਹਿਰਿਬੇ ਹੇਤੁ।
ਲੇਤਿ ਅਨੂਠੇ[1] ਧਨ ਕੋ ਦੇਤਿ। [1]ਅਜੀਬ (ਬਸਤ੍ਰ)।
ਗੁਰੂ ਬਾਕ ਕੇ ਬਨਜ ਉਦਾਰ।
ਲੇਨਿ ਦੇਨਿ ਠਾਨਤਿ ਬਿਵਹਾਰ ॥੩੬॥
ਗੁਰੂ ਬਰਾਤ ਸਮੇਤ ਉਤਰਿਬੇ।

ਬ੍ਰਿੰਦ ਛਾਪਰਨਿ ਛਾਵਨਿ ਕਰਿਬੇ।
ਤਪਤ ਬਿਦਾਰਨ[1] ਸੰਘਣੀ ਛਾਯਾ।
ਅਨਿਕ ਜਤਨ ਤੇ ਚਾਰੁ ਬਨਾਯਾ ॥੩੭॥
ਬਨੀ ਬੈਠਕਾਂ ਸੀਤਲ ਥਾਨ।
ਖਸ ਕੀ ਟਾਟੀ[1] ਲਾਇ ਮਹਾਨ।
ਕਰਤਿ ਕਾਰ ਕੋ ਪੁੰਜ ਪਹਾਰੀ।
ਸੰਧਜਾ ਕੋ ਸਭਿ ਪਾਇੰ ਦਿਹਾਰੀ ॥੩੮॥
ਗੁਰ ਕੋ ਲਵਪੁਰਿ ਬਸੜੋ ਮਹਾਨਾ।
ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਲੇ ਬੈਠੇ ਧਨ ਧਾਨਾ।
ਭੀਰ ਬਜ਼ਾਰ ਬਿਖੈ ਬਹੁ ਹੋਈ।
ਬਜਾਹ ਪ੍ਰਤੀਖਤਿ ਭੇ ਸਭਿ ਕੋਈ ॥੩੯॥
ਨਰ ਨਾਰਿਨਿ ਕੇ ਅਤਿ ਚਿਤ ਚਾਊ।
ਪਿਖਿਨਿ ਬਰਾਤ ਨਰਨਿ ਸਮੁਦਾਊ।
ਕਹਜੋ ਨ ਜਾਇ ਕਰੀ ਬਹੁ ਤਜਾਰੀ।
ਭਯੋ ਬਾਸ ਤਹਿਂ ਆਨੰਦ ਭਾਰੀ ॥੪੦॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਬਜਾਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਲਵਪੁਰ ਬਸਾਵਨ' ਬਰਨਨੰ ਦਸਮੋ ਅੰਸੂ ॥੧੦॥

[1]ਗਰਮੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ।

[1]ਖਸ ਦੀਆਂ ਟੱਟੀਆਂ।

੧੧. [ਵਜਾਹ ਪ੍ਰਸੰਗ]

੧੦<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੨

ਦੋਹਰਾ:

ਇਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਸਭਿ ਰੀਤਿ ਕਰਿ, ਜੁਗ ਮਾਤਨਿ ਹਰਖਾਇ।
ਕਰੀ ਬਜਾਹ ਤਜਾਰੀ ਸਕਲ, ਚਹੀਅਤਿ ਸੋ ਅਨਵਾਇ ॥੧॥

ਚੌਪਈ:

ਤਬਹਿ ਸੁਭਿਖੀਏ ਸ਼ਗਨ ਪਠਾਯੋ।
ਦਿਜ ਨਾਊ ਤਬਿ ਲੈ ਕਰਿ ਆਯੋ।
ਭਲੇ ਸਦਨ ਕਰਿਵਾਯਹੁ ਡੇਰਾ।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਪੀਠ ਸ੍ਵਾਦ ਬਡੇਰਾ ॥੨॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਸੁਨਿ ਮੰਗਲ ਠਾਨਾ।
ਕਰਜੋ ਹਕਾਰਨਿ ਗਣਕ[1] ਸੁਜਾਨਾ। [1]ਜੋਤਸ਼ੀ।
'ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਸਮਾਂ ਬਿਚਾਰ ਬਤਾਵਹੁ[†]।

[†]ਸਾਹਾ ਸੁਧਾਉਣਾ ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਵਿਹਤ ਨਹੀਂ ਦੇਖੋ ਰਾਸ ੪ ਅੰਸੂ ੭ ਅੰਕ ੨੪ ਤੇ ਰਾਸ ੭ ਅੰਸੂ ੧ ਅੰਕ ੩੨ ਦੀਆਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਟੂਕਾਂ। ਫਿਰ ਏਥੇ ਹੀ ਦੇਖੋ ਕਿ ਅਗਲੀ ਤੁਕ ਵਿਚ ਜੋਤਸ਼ੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮੰਗਲ ਮੂਲ ਵਿਘਨ ਬਿਨਾਸੀ ਤੇ ਸਾਰੇ ਦੇਵਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਮ ਸੁਤ ਮਸਤਕ ਤਿਲਕ ਕਢਾਵਹੁ' ॥੩॥
'ਪ੍ਰਾਤਿ ਪੰਚਮੀ' ਬਿੱਪ੍ਰ ਉਚਾਰੀ।
'ਕੀਜਹਿ ਮਾਤਾ ਸਗਰੀ ਤਜਾਰੀ।
ਤੁਮਰੋ ਨੰਦਨ ਮੰਗਲ ਮੂਲ।
ਸਕਲ ਗੀਰਬਾਨ ਅਨਕੂਲ[1] ॥੪॥ [1]ਦੇਵੇਤ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ) ਅਨੁਸਾਰੀ ਹਨ।
ਨਾਮ ਗੁਰੂ ਕੋ ਬਿਘਨ ਬਿਨਾਸ਼ੀ।
ਪੂਰਨ ਹੋਤਿ ਮਨੋਰਥ ਰਾਸੀ[1]।' [1]ਸਾਰੇ।
ਸੁਨਿ ਗੁਜਰੀ ਮਨ ਹਰਖ ਨ ਥੋਰਾ।
ਭੇਜੀ ਸੁਧਿ ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੀ ਓਰਾ ॥੫॥
ਕੀਰਤਪੁਰਿ ਤੇ ਸਕਲ ਹਕਾਰੀ।
ਮਿਲੀ ਅਨੇਕ ਨਗਰ ਕੀ ਨਾਰੀ।
ਬਾਦਿਤ ਅਨਿਕ ਰੀਤਿ ਬਜਵਾਏ।
ਗੁਰੂ ਪੌਰ ਕੇ ਅੱਗ੍ਰ ਸੁਹਾਏ ॥੬॥
ਨਿਸ ਮਹਿਂ ਮਿਲਹਿਂ ਚਾਰੁ ਗਨ ਨਾਰੀ।
ਇਕ ਨਾਚਤਿ ਹੈਂ ਦੇ ਕਰਿ ਤਾਰੀ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਸਭਿ ਕੋ ਸਨਮਾਨੈ।

ਮੁਖ ਤੇ ਕੋਮਲ ਬਾਤ ਬਖਾਨੈ ॥੭॥
ਆਜ ਦਿਵਸ ਪਰ ਮੈਂ ਬਲਿਹਾਰੀ।
ਸੁਤ ਸ਼ਾਦੀ ਹਿਤ ਹਰਖਤਿ ਨਾਰੀ।'
ਤਬਿ ਅਨਵਾਇ ਘਨੋ ਮਿਸ਼ਟਾਨਾ।
ਬੰਟਵਾਇਸਿ ਕਰਿ ਅਨੰਦ ਮਹਾਨਾ ॥੮॥
ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਪੁਨਿ ਹਿਤ ਸਭਿ ਹੀ ਕਾ।
ਉਮਗਤਿ ਭਯੋ ਹਰਖ ਸਭਿ ਜੀ ਕਾ[1][†]।
[1]ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਉਛਲਿਆ। [†]ਪਾ:-ਹੀ ਕਾ।
ਨਾਰਿ ਸੁਹਾਗਣ ਬ੍ਰਿੰਦ ਹਕਾਰੀ।
ਬਸਨ ਬਿਭੂਖਨ ਸੁੰਦਰ ਧਾਰੀ ॥੯॥
ਮੰਗਲ ਸੂਲ ਧਰਾਇਸਿ ਢੋਲੂ[1]।
[1]ਰਖਵਾਇਆ ਢੋਲ।
ਬਾਜਨਿ ਲਗਜੋ ਗਾਇ ਸੁਠ ਬੋਲੂ।
ਲਘੁ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਰੁ ਬਜੀ ਨਫੀਰੈਂ।
ਪਹਿਰੇ ਚੀਰ ਨਵੀਨ ਸਰੀਰੈ ॥੧੦॥
ਕੋਕਿਲ ਕੰਠੀ ਮਿਲਿ ਮਿਲਿ ਟੋਲੀ।
ਉਮਗਤਿ ਅਨੰਦ ਬਧਾਈ ਬੋਲੀ।
ਮਾਨਿ ਸੌਗੁਨੀ ਸੀਸ ਚਢਾਵਤਿ[1]।
[1]ਸੌ ਗੁਣੀ (ਵਧਾਈ) ਮੰਨ ਕੇ ਸਿਰ ਮੱਥੇ ਤੇ ਧਰਦੀ ਹੈ।
ਗੁਜਰੀ ਅਨੰਦ ਕਹਜੋ ਨਹਿਂ ਜਾਵਤਿ ॥੧੧॥
ਬਾਦਿਤ ਬਜਤਿ ਸ਼੍ਰਵਣਿ ਸਭਿ ਪੂਰਾ[1]।
[1]ਕੰਨ ਭਰ ਗਏ।
ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਉਤਸਵ ਮਾਚਤਿ ਰੂਰਾ।
ਸੂਖਮ ਬਸਤ੍ਰ ਕੁਸੰਭੀ ਬਰਨ[1]।
[1]ਸੂਹੇ ਰੰਗ ਦੇ।
ਪਹਿਰਨਿ ਕਰੇ ਚਾਰੁ ਆਭਰਨ[1] ॥੧੨॥
[1]ਸੁਹਣੇ ਗਹਿਣੇ।
ਮਧੁਰ ਬਚਨ ਤੇ ਚੰਪਕ ਬਰਨੀ[1]।
[1]ਚੰਪਕ ਦੇ ਰੰਗ ਵਾਲੀਆਂ।
ਗਾਰੀ ਦੇਤਿ ਮਿਲੀ ਗਨ ਤਰੁਨੀ[1]।
[1]ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ।
ਪੁਨ ਗੁਜਰੀ ਨਿਜ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹਕਾਰਾ।
ਬ੍ਰਿੱਪ੍ਰ ਜਾਇ ਸਭਿ ਭੇਵ ਉਚਾਰਾ ॥੧੩॥
ਲੇ ਕਰਿ ਸੰਗੋ ਸੰਗ ਕ੍ਰਿਪਾਲ[1]।
[1]ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ।
ਆਏ ਮਾਤ ਸਮੀਪ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ[1]।
[1]ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ।
ਚੌਕੀ ਚੰਦਨ ਚਾਰੁ ਡਸਾਈ।
ਕਹਿ ਤਿਸ ਪਰ ਗੁਰ ਦੀਨਿ ਬਿਠਾਈ ॥੧੪॥
ਸ਼ਗੁਨ ਥਾਰ ਮਹਿਂ[1] ਦਿਜਬਰ ਲਜਾਯੋ।
[1]ਥਾਲ ਵਿਚ ਸ਼ਗਨ ਰੱਖ ਕੇ।

ਕਰਮ ਜਥੋਚਿਤ ਸਭਿ ਕਰਿਵਾਯੋ।
ਬਹੁਰ ਨਿਕਾਸਜੋ ਮਸਤਕ ਟੀਕਾ।
ਅੱਛਤ[1] ਲਾਇ ਸੁਹਾਵਤਿ ਨੀਕਾ ॥੧੫॥ — [1]ਚਾਵਲ।
ਕੇਸ[†] ਰਾਹੁ ਨੇ ਸਸਿ ਜਨੁ ਗਹਜੋ। — [†]ਕਿਤੇ 'ਕੇਸ' ਦੀ ਥਾਂ ਪਾਠ 'ਕੇਤੂ' ਬੀ ਸੁਣੀਦਾ ਹੈ।
ਖੰਡ ਖੰਡ ਕਰਿ ਖੈਬੇ ਚਹਜੋ।
ਸੋਡ ਕਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਲ ਭਰੇ।
ਭਾਜਿ ਸਦਨ ਸੁਰਗੁਰ[1] ਕੇ ਬਰੇ[†] ॥੧੬॥ — [1]ਬ੍ਰਹਸਪਤ।

[†]ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹੂ ਨਾਲ ਉਪਮਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਰਾਹੂ ਦੇ ਰਥ ਨੂੰ ਅੱਠ ਕਾਲੇ ਘੋੜੇ ਖਿੱਚਦੇ ਹਨ, ਕੇਸ ਬੀ ਕਾਲੇ ਹਨ। ਬ੍ਰਹਸਪਤ ਦੇ ਰਥ ਨੂੰ ਅੱਠ ਪੀਲੇ ਘੋੜੇ ਖਿਚਦੇ ਹਨ, ਤਿਲਕ ਕੇਸਰ ਦਾ ਪੀਲਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਬ੍ਰਹਸਪਤ ਦਾ ਘਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਚਾਵਲ ਚਿੱਟੇ ਹਨ, ਚੰਦ ਚਿੱਟਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਚੰਦ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪਕ ਵਿਚ ਚਾਵਲਾਂ ਨੂੰ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਂਵ ਨਵਾਂ ਗ੍ਰੈਹਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਤੇ ਪੂਜਾ ਭੀ:-ਰਾਹੂ = ਕਾਲਾ। ਚੰਦ = ਚਿੱਟਾ। ਬ੍ਰਹਸਪਤ = ਪੀਲਾ ਹਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼:-ਜੋਤਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਦੇ ਘਰ ਰਾਹੂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਬ੍ਰਹਸਪਤੀ ਦੇ ਘਰ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਇਉਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤਿਲਕ ਮਸਤਕ ਤੇ ਲਗਾ ਤਾਂ ਚਾਵਲਾਂ ਦੇ ਉਪਰ ਸੀਸ ਦੇ ਕੇਸ ਲਗਕੇ ਚਾਵਲਾਂ ਨੂੰ ਖਿੰਡਾ ਕੇ ਡੇਗਣਾਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਕੇਸਰ ਦੇ ਜਲ ਨਾਲ ਚਾਵਲ ਲਿਪਟ ਕੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਚਿਮਟ ਗਏ ਹਨ।

ਜਬਿ ਦਿਜ ਦਿਯੋ ਬਦਨ ਮਹਿਂ ਮੋਦਕ।
ਭਯੋ ਸਮਾ ਸਭਿਹੂੰ ਤਬਿ ਮੋਦਕ[1]। — [1]ਅਨੰਦ ਦਾਇਕ।
ਮਿਲਿ ਮਿਲਿ ਗੀਤ ਨਾਗਰੀ ਗਾਵਤਿ।
ਪਿਖਿ ਸਰੂਪ ਗੁਰ ਬਲ ਬਲ ਜਾਵਤਿ ॥੧੭॥
ਬਾਜਿ ਉਠੇ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਦਿਯਾਨੇ[1]। — [1]ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਵਾਜੇ।
ਭਾਟ ਕਬਿੱਤਨ ਕਰਿਤ ਬਖਾਨੇ।
ਬਜਹਿਂ ਪਖਾਵਜ ਗਨ ਤੰਬੂਰੇ।
ਗਾਵਤਿ ਚਾਵ[1] ਕਲਾਵਤਿ ਰੂਰੇ ॥੧੮॥ — [1]ਚਾਉ ਨਾਲ।
ਦੀਹ ਦਮਾਮੇ ਬਾਜਤਿ ਸੁਤਰੀ[1]। — [1]ਊਠਾਂ ਦੇ ਰੱਖਕੇ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਗਾਰੇ।
ਧੁਨਿ ਊਚੀ ਪੈ ਸ਼ੋਭਤਿ ਸੁਥਰੀ[†1]। — [1]ਸਾਫ, ਸੁੰਦਰ। [†]ਪਾ:-ਸੁਤਰੀ।
ਜਨੁ ਮੰਗਲ ਕੈ ਸੰਗਲ ਡਾਰਾ[1]। — [1]ਮਾਨੋਂ ਅਨੰਦ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਬਹਾਇਆ ਹੈ।
-ਥਿਰ ਰਹੁ ਘਿਰ ਜਿਨ ਤਜਿ ਤਿਨ ਦ੍ਵਾਰਾ[1†] ॥੧੯॥ — [1]ਇਸੇ ਘਰ ਵਿਚ ਟਿਕਿਆ ਰਹੁ ਮਤਾਂ ਤਿਨਾਂ ਦਾ ਦ੍ਵਾਰਾ ਛੱਡੇਂ। [†]ਪਾ:-ਜਸ ਤਰ ਜੁਤਿ ਡਾਰਾ। ਪੁਨਾ:-ਜਿਸ ਤਰਜਤਿ ਡਾਰਾ।
ਚਮਰ ਚਾਰੁ ਚਾਲਿਤ ਦਿਸ਼ਿ ਦੌਨ।
ਮਨਹੁਂ ਮਰਾਲ ਉਡਤਿ ਹੁਇ ਔਨ[1]। — [1]ਮਾਨੋ ਹੰਸ ਉਡਦੇ ਹਨ ਧਰਤੀ ਵਲ ਹੋਕੇ ਭਾਵ ਨੀਉਂਕੇ।
ਦਯਾਰਾਮ ਪ੍ਰੋਹਤ ਉਠਿ ਤਬੈ।
ਕੀਨੇ ਨੇਗ[1] ਜਥੋਚਿਤ ਸਬੈ ॥੨੦॥ — [1]ਲਾਗ।
ਮੇਵੇ ਗਨ ਮੋਦਕ ਬਹੁ ਧਰੇ।

ਆਇਸੁ ਪਾਇ ਬ੍ਰਤਾਵਨਿ ਕਰੇ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾਸ।
ਗਾਇਂ ਨਾਗਰੀ[1] ਬਜਾਹ ਬਿਲਾਸ ॥੨੧॥ [1]ਨਗਰ ਦੀਆਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ।
ਸਭਿਹਿਨਿ ਮਹਿਂ ਬਰਤਾਵਨਿ ਕੀਨਿ।
ਸੇਵਾ ਮੋਦਕ ਬ੍ਰਿੰਦਨ ਲੀਨਿ[1]। [1]ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਲਏ।
ਮਾਤੁਲ[1] ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਅਨੰਦਾ। [1]ਮਾਮਾ ਜੀ (ਅਤੇ)।
ਗਨ ਜਾਚਕ ਦੇ ਦਰਬ ਬਿਲੰਦਾ ॥੨੨॥
ਲੇ ਦਿਜ ਆਦਿਕ ਮੰਗਤ ਘਨੇ।
ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਆਸ਼ਿਖ ਭਨੇ।
'ਚਿਰੰਜੀਵ ਸੋਢੀ ਕੁਲ ਟੀਕਾ।
ਗੁਰ ਗਾਦੀ ਮਾਲਿਕ ਉਸ਼ਨੀਕਾ[1] ॥੨੩॥ [1]ਗੁਰ ਗੱਦੀ ਤੇ ਗੁਰ ਦਸਤਾਰ ਦੇ ਮਾਲਕ (ਅ) ਸੁੰਦਰ।
ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਗੁਰੂ ਸਪੂਤ।
ਜੋ ਜਗ ਭੋਗ ਭੁਗਤਿ ਅਵਧੂਤ[1]†। [1]ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਭੋਗ ਭੋਗਦੇ ਹੋਏ ਤਿਆਗੀ ਹਨ। †ਪਾ:-ਜੋਗ ਭੋਗ ਭੋਗਤਿ ਅਵਧੂਤ।
ਅਤਿ ਉਦਾਰ ਜਸ ਚੰਦ[1] ਚਢਾਯੋ। [1]ਜਸ ਦਾ ਚੰਦ੍ਰਮਾ।
ਹਿੰਦੁ ਧਰਮ ਕੋ ਰਾਖਨਿ ਆਯੋ' ॥੨੪॥
ਸੁਨਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਗੁਜਰੀ ਮਨ ਹੋਈ।
ਦੇਤਿ ਭਈ ਜਾਚੇ ਜੇ ਕੋਈ।
ਸੁਤ ਪਰ ਕਰੇ ਵਾਰਨੇ ਘਨੇ।
ਹੇਰਤਿ ਰਿਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕੇ ਸਨੇ ॥੨੫॥
ਲੌਕਿਕ ਬੈਦਿਕ ਰੀਤਿ ਕਰਾਈ।
ਪੁਨ ਗ੍ਰਿਹ ਗਮਨੇ ਗੁਰ ਗੋਸਾਈਂ।
ਤਯਾਰੀ ਸਗਰੀ ਵਸਤੂ ਕਰੇ।
ਘ੍ਰਿਤ ਮਿਸ਼ਟਾਨਿ ਆਨਿ ਗੁਨ ਧਰੇ ॥੨੬॥
ਦੇ ਧਨ ਬਿੱਪ੍ਰ ਬਿਸਰਜਨ ਕੀਨਿ।
ਉਚਿਤ ਵਸਤੁ ਸਗਰੀ ਪਠਿ ਦੀਨਿ।
ਬੇਦੀ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬੁਲਾਇ ਪਠਾਏ।
ਸਹਿਤ ਭਾਰਜਾ ਸੇ ਚਲਿ ਆਏ ॥੨੭॥
ਸਭਿ ਤੇਹਨ ਢਿਗ ਗਯੋ ਮਸੰਦ।
ਆਨੇ ਕਰਿ ਸਨਮਾਨ ਬਿਲੰਦ।
ਪੁਨ ਭੱਲਜਨਿ ਕੀ ਕੁਲ ਸਮੁਦਾਈ।

ਸੰਗ ਭਾਰਜਾ ਲੇ ਸਭਿ ਆਈ ॥੨੮॥
ਜਥਾ ਜੋਗ ਜਹਿਂ ਚਾਰੁ ਨਿਕੇਤ।
ਦੇਤਿ ਭਏ ਤਿਨ ਬਸਿਬੇ ਹੇਤੁ।
ਨੇਰੇ ਦੂਰ ਮਸੰਦ ਬਿਲੰਦ।
ਸੁਨਿ ਸੁਧਿ ਪਹੁੰਚੇ ਧਰਤਿ ਅਨੰਦ ॥੨੯॥
ਕੀਰਤਪੁਰਿ ਕੇ ਗਨ ਨਰ ਨਾਰੀ।
ਠਹਿਰੇ ਪੁਰਿ ਅਨੰਦ ਮੁਦ ਧਾਰੀ[1]।
ਭਈ ਭੀਰ ਭਾਰੀ ਪੁਰਿ ਬਿਖੈ।
ਬਿਸਮਤਿ ਜਨ ਲਵਪੁਰਿ ਨਵ ਪਿਖੈਂ[†] ॥੩੦॥
ਬਨੇ ਬਰੋਬਰ ਬਡੋ ਬਜ਼ਾਰ।
ਅਨਿਕ ਬਨਿਕ ਠਾਨਤਿ ਬਿਵਹਾਰ।
ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਪਕਵਾਨ ਬਨਾਏ।
ਧਰੇ ਦੁਕਾਨ ਲੇਤਿ ਕੋ ਖਾਏ ॥੩੧॥
ਉਤ ਲਵਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਮਿਲਿ ਮਿਲਿ ਨਾਰੀ।
ਗਾਵਤਿ ਦੇਖਿ ਪਰਸਪਰ ਗਾਰੀ।
ਪ੍ਰਮੁਦਾ ਪਾਇ ਪ੍ਰਮੋਦਹਿ[1] ਨਾਚਤਿ।
ਮਿਲੀ ਸੰਬੂਹ ਤਾਲ ਕਰ[1] ਬਾਜਤਿ ॥੩੨॥
ਜੋ ਕੁਲ ਰੀਤਿ ਕਰਤਿ ਸਮੁਦਾਏ।
ਰਿਦੇ ਅਨੰਦਤਿ ਦਯੋਸ ਬਿਤਾਏ।
ਨਾਮ ਬਜਾਰ ਪ੍ਰਥਕ ਹੀ ਧਰੇ।
ਏਕ ਸਿਰੰਦੀ ਜਾਨਜੋਂ ਪਰੇ ॥੩੩॥
ਦੁਤੀਏ ਕਹਿਂ ਹੁਸ਼ੀਆਰਪੁਰੇ ਕੋ।
ਤ੍ਰਿਤਿਯ ਰੋਪਰੀ ਨਾਮ ਧਰੇ ਕੋ।
ਚਤੁਰਥ ਭਨੈਂ ਲਹੌਰੂ ਨਾਮੂ।
ਪਿਖਿਯਤਿ ਜੁਦੇ ਜੁਦੇ ਅਭਿਰਾਮੂ ॥੩੪॥
ਧਰਿ ਚਿਤ ਚਾਵ ਕਰਹਿਂ ਬਿਵਹਾਰ।
ਗੁਰ ਘਰ ਤੇ ਲਹਿਂ ਦਰਬ ਉਦਾਰ[1]।
ਖਾਟਹਿਂ ਲਾਭ ਸੁਜਸੁ ਕੌ ਕਹੈਂ।
'ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਸਮਰਥ ਬਡ ਅਹੈਂ' ॥੩੫॥

[1]ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਧਾਰ ਕੇ।
[†]ਪਾ:-ਲਵਪੁਰ ਹੀ ਵਿਖੈ।
[1]ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਅਨੰਦ ਨੂੰ ਪਾਕੇ।
[1]ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਤਾਲੀਆਂ (ਗਿੱਧਾ)।
[1]ਬਹੁਤਾ।

ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਬਰਨ ਬਰਨ ਕੇ ਅੰਬਰ।
ਬਨਿਵਾਵਹਿਂ ਲੇ ਬ੍ਰਿੰਦ ਪਟੰਬਰ।
ਗੁਰ ਕੋ ਮਾਤੁਲ ਨਾਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।
ਕਾਰ ਕਰਾਵਤਿ ਸਕਲ ਸੰਭਾਲਿ ॥੩੬॥
ਪੁਰਿ ਗ੍ਰਾਮਨ ਕੇ ਮਨੁਜ ਨਿਹਾਰੇ†। †ਪਾ:-ਸੀਮਨਹਾਰੇ।
ਬੈਠੇ ਬ੍ਰਿੰਦ ਕਰਤਿ ਸਭਿ ਕਾਰੇ।
ਰੰਗਰੇਜ[1] ਗਨ ਰੰਗਤਿ ਚੀਰ। [1]ਲਿਲਾਰੀ।
ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਕੇ ਨਰ ਕੀ ਬਡ ਭੀਰ ॥੩੭॥
ਜ਼ੀਨ ਤੁਰੰਗਨਿ ਬਨਹਿਂ ਬਿਸਾਲਾ।
ਮਖ਼ਮਲ ਜ਼ਰੀ ਬਨਾਤੀ ਜਾਲਾ।
ਅਨਿਕ ਕਾਰਖਾਨੇ ਪੁਰ ਹੋਏ।
ਲੇਨਿ ਦੇਨਿ ਠਾਨਤਿ ਸਭਿ ਕੋਏ ॥੩੮॥
ਬ੍ਰਿੰਦ ਸੁਨਾਰ[1] ਬਿਭੂਖਨ ਘਰੈਂ। [1]ਸੁਨਿਆਰੇ।
ਚਾਂਦੀ ਚਾਮੀਕਰ ਕੇ ਕਰੈਂ।
ਤੰਬੂ ਪੁੰਜ ਕਨਾਤ ਬਨਾਤੀ।
ਚੋਬ ਕਲਸ ਕੰਚਨ ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ ॥੩੯॥
ਆਤਸ਼ਬਾਜੀ ਬਹੁ ਬਨਵਾਈ।
ਗਨ ਬਾਜੀਨ ਬਰੂਦ ਮਿਲਾਈ[1]। [1]ਭਾਵ ਆਤਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਘੋੜਿਆਂ ਵਿਚ ਬਾਰੂਦ ਭਰਨ ਤੋਂ ਹੈ ਦੇਖੋ ਅੰਸੂ ੧੩ ਅੰਕ ੩੫।
ਦੇਵ ਦੇਵਣੀ, ਚਾਦਰ ਚਾਰੁ।
ਚਰਖੀ ਪੁੰਜ, ਮਤਾਬੀ, ਝਾਰ[1] ॥੪੦॥ [1]ਸਭ ਆਤਸ਼ ਬਾਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹਨ।
ਕੌਨ ਕੌਨ ਗਿਨੀਅਹਿ ਪੁਰਿ ਸਾਰੇ।
ਨਰ ਨਾਰਿਨ ਕੀ ਭੀਰ ਉਦਾਰੇ।
ਅਸ ਰੌਣਕ ਇਕ ਮਾਸ ਮਝਾਰੀ।
ਗੁਰ ਬਚ ਤੇ ਹ੍ਵੈ ਗੀ ਇਕ ਬਾਰੀ ॥੪੧॥
ਬਾਜੇ ਬਜਹਿਂ ਗਾਇਬੋ ਕਰੈਂ।
ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਮਿਲਿ ਮਿਲਿ ਮੁਦ ਉਰ ਧਰੈਂ।
ਪਹੁੰਚਯੋ ਦਿਵਸ ਬਸਾਹ ਕੋ ਆਇ।
ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਉਤਸਵ ਮਾਤ ਕਰਾਇ ॥੪੨॥
ਢੋਲਕ, ਟਲਕਾ, ਘੁੰਘਰੂ, ਤਾਲੀ।

ਗਾਵਹਿਂ ਨਾਚਹਿਂ ਲੇਤਿ ਭਵਾਲੀ।
ਨਿਸ ਬਾਸੁਰ ਮਹਿਂ ਕੌਤਕ ਹੋਤਿ।
ਦੇਖਹਿਂ ਨਰ ਤ੍ਰਿਯ ਮੋਦ ਉਦੋਤਿ ॥੪੩॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਬਜਾਹ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਏਕਾਦਸ਼ਮੋ ਅੰਸੂ ॥੧੧॥

੧੨. [ਬਰਾਤ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ]

੧੧<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੩

ਦੋਹਰਾ:

ਦਿਵਸ ਬਜਾਹ ਕੋ ਆਇਗੋ, ਤਜਾਰੀ ਸਕਲ ਕਰਾਇ।
ਸਾਜੀ ਸਕਲ ਬਰਾਤ ਤਬਿ, ਦੇ ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਸਿਰੁਪਾਇ ॥੧॥

ਪਾਧੜੀ ਛੰਦ:

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਰਿਦ ਅਨੰਦ ਧਾਰਿ।
ਸਤਿਗੁਰੂ ਪੁੱਤ੍ਰ ਕੋ ਢਿਗ ਹਕਾਰਿ।
ਚੰਦਨ ਸੁ ਚਾਰੁ ਚੌਕੀ ਡਸਾਇ।
ਬਿਚ ਅਜਰ ਮਹਿਦ[1] ਦੀਨੇ ਬਿਠਾਇ ॥੨॥ — [1]ਵੇਹੜੇ ਵੱਡੇ ਵਿਚ।

ਬਰ ਨਾਰਿ ਸੁਹਾਗਣ ਗੀਤ ਗਾਇੰ।
ਚਹੁੰਦਿਸ਼ਿਨਿ ਆਨਿ ਪਰਵਾਰ ਪਾਇ[1]। — [1]ਘੇਰਾ ਪਾਕੇ।
ਮਰਦਨਿ ਕਰੰਤਿ ਬਟਣਾ ਸ਼ਰੀਰ।
ਜਿਸ ਮੈਂ ਸੁਗੰਧਿ ਮਹਿਕਤਿ ਗਹੀਰ[1] ॥੩॥ — [1]ਬਹੁਤ।

ਸਭਿ ਅੰਗ ਰੁਚਿਰ ਮਰਦਜੋ ਬਨਾਇ।
ਭੁਜਦੰਡ ਗਹੇ ਗਜ ਸੁੰਡ ਭਾਇ[1]। — [1]ਹਾਥੀ ਦੀ ਸੁੰਡ ਵਰਗੇ ਭੁਜਦੰਡੇ ਫੜਕੇ (ਵੱਟਣਾ ਮੱਲਿਆ)।
ਪੁਨ ਲਜਾਇ ਨੀਰ ਨੀਕੇ ਸ਼ਨਾਨ।
ਮੁਖ ਚੰਦ ਪਖਾਰਜੋ ਰੁਚਿਰ ਠਾਨਿ ॥੪॥

ਪਟ ਪੀਤ ਪਹਿਰ ਕਰਿ ਸਕਲ ਅੰਗ।
[1]ਕਰ ਬੰਧਿ ਕੰਗਣਾ ਸਗਨ ਸੰਗ। — [1]ਹੱਥ।
ਸ਼ੁਭ ਬਸਤ੍ਰ ਬਿਭੂਖਨ ਚਾਰੁ ਡਾਰਿ[1]। — [1]ਪਾਕੇ।
ਸਿਰਪੇਚ[1] ਸੀਸ ਪਰ ਦੁਤਿ ਉਦਾਰ ॥੫॥ — [1]ਪੱਗ, ਦਸਤਾਰ, ਚੀਰਾ [ਫਾ. ਸਰਪੇਚ]।

ਤਿਸ ਉਪਰ ਜਿਗਾ ਬਹੁ ਚਮਕਵੰਤਿ।
ਮੁਕਤਾ ਸੁ ਗੋਲ ਹੀਰਨਿ ਜਰੰਤਿ[1]। — [1]ਤੇ ਹੀਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜੜੀ ਹੋਈ।
ਸਬਜ਼ੇ ਬਿਲੰਦ ਸਬਿ ਜੇ ਸੁਹਾਇ।
ਲਰਕੰਤਿ ਪੰਕਤੀ ਦੁਤਿ ਬਨਾਇ[1] ॥੬॥ — [1]ਵਡੇ ਵਡੇ ਪੰਨੇ (ਐਸੇ) ਸੁਹਣੇ ਸਨ ਕਿ ਓਹ ਸਾਰੇ ਕਤਾਰ ਬੰਨ੍ਹਵੀਂ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਾਲ ਲਟਕ ਰਹੇ ਸਨ।

ਕਲਗੀ ਉਤੰਗ ਜਿਸ ਜਗਤਿ ਜੋਤਿ[1]। — [1]ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਦੀ ਹੈ।
ਮੁਕਤਾਨ ਗੁੱਛ, ਹੀਰਨ ਉਦੋਤਿ[1]। — [1]ਚਮਕ ਰਹੇ ਹਨ।
ਮੁਖ ਮੰਡਲ ਚੰਦ ਮਨਿੰਦ ਚਾਰੁ।

ਬਿਚ ਸੁਧਾ ਬਾਕ[1] ਮਾਧੁਰ ਅਪਾਰ ॥੭॥ — [1]ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪੀ ਵਾਕ।
ਕੁੰਡਲ ਸੁ ਗੋਲ ਡੋਲਹਿਂ ਕਪੋਲ[1]। — [1]ਗੱਲ੍ਹਾਂ (ਉੱਪਰ)।
ਸ਼ੋਭਤਿ ਅਮੋਲ ਉਪਮਾ ਅਤੋਲ।
ਮੁਕਤਾਨ ਮਾਲ ਗਲ ਮੈਂ ਬਿਸਾਲ।
ਭੁਜਦੰਡਨ ਅੰਗਦ ਦੁਤਿ ਉਜਾਲ[1] ॥੮॥ — [1]ਡੌਲਿਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਟਿਆਂ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਦੀ ਹੈ।
ਹਾਟਕ ਜੜਾਵ ਕਰ ਕਟਕ ਪਾਇ[1]। — [1]ਸੋਨੇ ਦੇ ਜੜਾਊ ਕੜੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ।
ਛਬਿ ਛਾਪ ਛਲਾਯਨ ਸ੍ਰਿਛ ਛਾਇ।
ਕਰ ਬੰਧਜੇ ਕੰਙਣਾਂ ਸ਼ੋਭ ਦੇਤਿ।
ਪਟ ਪੀਤ ਪਹਿਰਿ ਦੁਤਿ ਪਰਮ ਲੇਤਿ[1] ॥੯॥ — [1]ਡਾਢੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ।

ਦੋਹਰਾ:
[1]ਜ਼ੇਵਰ ਜੇ ਵਰ ਜ਼ੇਬ ਜਿਨ,
ਜਬਰ ਜਵਾਹਰ ਜੋਤਿ।
ਜਰੇ ਜਰਾਇਨ ਜਾਂਬੁਨਦ,
ਪਹਿਰੇ ਸ਼ੋਭ ਉਦੋਤਿ[10] ॥੧੦॥

[1]ਗਹਿਣੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ੇਬਾਇਸ਼ (ਸ਼ੋਭਾ) ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਵਾਹਰਾਂ ਦੀ ਜੋਤੀ ਜੋਰਾਵਰ ਹੈ (ਭਾਵ ਵਧੇਰੇ ਚਮਕ ਵਾਲੀ ਹੈ) (ਅਤੇ ਜੋ) ਸੋਨੇ ਦੀ ਜੜਤ ਵਿਚ ਜੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ) ਪਹਿਰਨ ਨਾਲ ਸ਼ੋਭਾ ਉਦੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪਾਧੜੀ ਛੰਦ: — †ਪਾ:-ਫਿਰ ਫਿਰ।
ਝੁਲਿਯੰਤ ਛੱਤ੍ਰ ਸਿਰ ਪਰ† ਫਿਰਾਇ।
ਢੁਰਿੰਯਤ ਚਮਰ ਚਾਰੂ ਚਲਾਇ[1]। — [1]ਸੁਹਣਾ ਚਲਦਾ ਹੋਇਆ।
ਜਿਮ ਇੰਦ੍ਰ ਸਚੀ[1] ਕੇ ਬਜਾਹ ਹੇਤ। — [1]ਇੰਦ੍ਰਾਣੀ।
ਤਨ ਕੋ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਦੁਤਿ ਪਰਮ ਦੇਤਿ ॥੧੧॥
ਗੁਜਰੀ ਬਿਲੋਕਿ ਨਿਜ ਨੰਦ ਚੰਦ[1]। — [1]ਚੰਦ ਵਰਗਾ ਪੁੱਤ੍ਰ।
ਚਿਤ ਮਹਿਂ ਅਨੰਦ ਅਧਿਕਯੋ ਬਿਲੰਦ।
[1]ਤ੍ਰਿਯ ਤਰੁਨ, ਗੌਰ ਤਨ, ਬਸਨ ਝੀਨ।
ਗਨ ਅਲੰਕਾਰ ਧਰਿ ਹੇਮ ਭੀਨ[14] ॥੧੨॥

[1]ਤ੍ਰੀਮਤਾਂ ਜਵਾਨ ਤੇ ਗੋਰੇ ਸਰੀਰ ਵਾਲੀਆਂ ਮਹੀਨ ਬਸਤ੍ਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ, ਬਹੁਤੇ ਗਹਿਣੇ ਵਾਲੀਆਂ ਮਾਨੋਂ ਸੋਨੇ ਨਾਲ ਮੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ।

ਬਹੁ ਬਾਰ ਬਾਰ ਗਾਵੰਤਿ ਗੀਤ।
ਜਿਨ ਕੰਠ ਕੋਕਲਾ ਮੁਦਤਿ ਚੀਤ।
ਬਲਿਹਾਰ ਹੋਤਿ ਪਿਖਿ ਗੁਰ ਸਰੂਪ।
ਉਮਕੰਤਿ ਹੀਯ ਲਖਿ ਕਰਿ ਅਨੂਪ

॥ ੧੩ ॥
ਕੁਲ ਰੀਤਿ ਕੀਨਿ ਗੁਰ ਵਹਿਰ ਆਇ।
ਥਿਰ ਭਏ ਪੌਰ ਸੁੰਦਰ ਸੁਹਾਇ।
ਤਬਿ ਹਨੇ ਡੰਕ ਧੌਂਸਾ ਧੁੰਕਾਰ।
ਡਫ ਪਣਵ, ਪਟਹਿ ਧੁਨਿ ਭੀ ਉਦਾਰ ॥ ੧੪ ॥
ਤੁਰਰੀ, ਨਫੀਰ, ਛੈਣੇ ਬਜੰਤਿ।
ਗਨ ਢੋਲ ਬੰਸਰੀ ਰਵ[1] ਉਠੰਤਿ। [1]ਆਵਾਜ਼, ਸ਼ਬਦ।
ਸਭਿ ਅੱਗ੍ਰ ਚਲੇ ਬਾਜਤਿ ਨਿਸ਼ਾਨ[1]। [1]ਧੌਂਸੇ।
ਕੁਛ ਕਹੀ ਬਾਤ ਸੁਨੀਐਂ ਨ ਕਾਨ[1] ॥ ੧੫ ॥ [1]ਕੰਨੀ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ।
ਪਸ਼ਚਾਤ ਨਾਗਰੀ ਗਾਇੰ ਗਾਛ[1]। [1]ਪਿਛੇ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਗਾਉਂਜੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।
ਬਿਸਤਿਰਤ ਆਂਖ ਪੈਨੇ ਕਟਾਛ[1]। [1]ਚੌੜੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਤਿੱਖੇ ਮਟਕਾਰੇ ਵਾਲੀਆਂ।
ਹਿਤ ਬ੍ਰਾਤ ਚਢਾਵਨਿ ਚਲਤਿ ਸੰਗ।
ਗਨ ਅਲੰਕਾਰ ਛਣਕੰਤਿ ਅੰਗ ॥ ੧੬ ॥
ਬਹੁ ਬਰਨ ਚੁਨਰੀ ਛੋਰਦਾਰ[1]। [1]ਪੱਲਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ।
ਕੋ ਜ਼ਰੀਦਾਰ ਕੋ ਕੋਰਦਾਰ†। †ਪਾ:-ਸ਼ੁਭ ਕਰੀ ਜ਼ਰੀ ਕੋ ਕੋਰਦਾਰ।
ਮੁਸਕਾਤ ਮੰਦ ਦਿਖੀਅੰਤਿ ਦੰਤ।
ਬਿਚ ਲਾਲ -ਅਧਰ ਕੇ ਇਮ ਸੁਭੰਤਿ ॥ ੧੭ ॥
ਸੰਪਟ ਪ੍ਰਵਾਲ ਦੁਤਿ ਲਾਲਵੰਤਿ[1]। [1]ਜਿਵੇਂ) ਗੁਲੀਆਂ ਦੇ ਡਬੇ ਦੀ ਲਾਲ ਰੰਗ ਵਾਲੀ ਸ਼ੋਭਾ ਹੋਵੇ।
ਬਿਚ ਬੀਚ ਬੀਜਰੀ† ਗਾਡਿਯੰਤ[1]। [1]ਤੇ ਵਿੱਚੋ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਗਡੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ (ਇਕੁਰ ਦੰਦ ਸ਼ੋਭ ਰਹੇ ਹਨ)। †ਪਾ:ਪਾਠਾਂਤ੍ਰ-ਬਿਚ ਬੀਜ ਬੀਜਰੀ-ਬੀ ਦੱਸੀਦਾ ਹੈ।
ਬੜਵਾ ਅਰੂਢਿ ਗੁਰ ਅੱਗ੍ਰ ਚਾਲਿ।
ਮੁਕਤਾਨ ਸੇਹਰਾ ਹੇਮ ਭਾਲ[1] ॥ ੧੮ ॥ [1]ਮੱਥੇ ਤੇ ਸੇਹਰਾ ਮੋਤੀਆਂ ਤੇ ਸੋਨੇ (ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ) ਦਾ।
ਫਿਰਿਯੰਤਿ ਛਤ੍ਰ ਢੁਰਿਯੰਤਿ ਚੌਰ।
ਬਜਿਯੰਤਿ ਬਾਜ[1], ਪਰਿਯੰਤਿ ਰੌਰ। [1]ਬਾਜੇ ਵਜਦੇ ਹਨ।
ਘਰ ਪੌਰ ਪੌਰ ਨਰਨਿ ਭੀਰ।
ਕੌਤਕ ਬਿਲੋਕਿ ਲੋਭਤਿ ਸਰੀਰ ॥ ੧੯ ॥
ਸਭਿ ਸਜਿ ਬਰਾਤ ਸੁਧਿ ਪਾਇ ਆਇ।
ਵਾਹਨ ਪਲਾਇ ਕੇਤਿਕ ਕੁਦਾਇ।

ਸ਼ੁਭ ਸਜਤਿ ਜ਼ੀਨ ਸੁੰਦਰ ਤੁਰੰਗ।
ਸਭਿ ਕਰੇ ਏਕ ਸਮ ਲਾਲ ਰੰਗ ॥੨੦॥
ਵਾਹਨ ਅਨੇਕ ਨਿਕਸੰਤਿ ਚਾਰੁ।
ਸਜੰਦਨ ਸੁਰੰਗ ਜ਼ਰਿ ਕੋ ਉਛਾਰ[1]। [1]ਜ਼ਰੀ ਦੇ (ਕੰਮ ਵਾਲੇ) ਉਛਾੜ (ਵਾਲੇ)।
ਕਿਸਹੂੰ ਤੁਰੰਗ, ਕਿਸ ਬ੍ਰਿਖਭ ਜੋਰਿ[1]। [1]ਜੋੜੇ ਹਨ।
ਜਿਨ ਕੇਰਿ ਪੁਸ਼ਟ ਤਨ ਮਹਿਦ ਜੋਰ[1] ॥੨੧॥ [1]ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਨ ਮੋਟੇ ਤੇ ਬੜੇ ਬਲ ਵਾਲੇ ਹਨ।
ਘੰਟੇ ਠਣੰਕ, ਘੁੰਘਰ ਛਣੰਕ।
ਪ੍ਰੇਰਕ ਸ਼ਬਦ[1] ਤੋਰਤਿ ਨਿਸ਼ੰਕ। [1]ਰਥਵਾਹੀ ਅਵਾਜ਼ ਦੇਕੇ।
ਬਹੁ ਬਹਿਲ ਬੇਗ ਤੇ ਬਲ ਬਿਲੰਦ।
ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਗਾਰ ਪਿਖਿ ਦੇ ਅਨੰਦ ॥੨੨॥
ਇਕਸਾਰ ਲਾਲ ਸਭਿ ਪਰ ਉਛਾਰ।
ਪਟ ਪਹਿਰਿ ਰੁਚਿਰ ਭੂਖਨ ਸੁਧਾਰਿ।
ਸਭਿ ਬਨੇ ਛੈਲ ਛਬਿ ਤੇ ਸੁਹਾਇ।
ਤਬਿ ਪੰਚ ਭ੍ਰਾਤ ਤਹਿਂ ਆਇ ਧਾਇ ॥੨੩॥
ਚਢਿ ਚਪਲ ਚਾਲ ਬਾਜੀ ਕੁਦਾਇ।
ਜਿਨ ਜ਼ੀਨ ਰਜਤ ਅਰੁ ਰੁਕਮ ਲਾਇ[1]। [1]ਚਾਂਦੀ ਤੇ ਸੋਨਾ ਲੱਗਾ ਹੈ।
ਤਿਨ ਨਾਮ ਸ਼ਾਹ ਸੰਗੋ ਭਿਰਾਮ।
ਅਰੁ ਮਾਹਰੀ ਚੰਦ, ਸੁ ਗੰਗ ਰਾਮ ॥੨੪॥
ਪੁਨ ਜੀਤ ਮੱਲ, ਗਾਜ਼ੀ[1] ਗੁਲਾਬ। [1]ਸੂਰਮਾ, ਧਰਮੀ ਜੋਧਾ। [ਅ:, ਗਾਜ਼ੀ]।
ਗੁਰ ਨਿਕਟ ਆਇ ਪਹੁੰਚੇ ਸ਼ਿਤਾਬ।
ਦਿਜ ਦਯਾਰਾਮ ਬਸਤ੍ਰਨਿ ਸਜਾਇ।
ਧਰਿ ਖੜਗ ਸਿਪਰ ਹਯ ਕੋ ਧਵਾਇ ॥੨੫॥
ਸ਼ੁਭ ਸੂਰਜਮਲ ਕੇ ਪੌਤ੍ਰ ਦੋਇ।
ਅਸੁ ਪੈ ਅਰੂਢਿ ਸ਼ੁਭ ਬੇਸ ਹੋਇ।
ਬੇਦੀਨ ਬੰਸ ਸਜੰਦਨ ਸੁਧਾਰਿ।
ਤੇਹਣ ਸਮੂਹ ਤਿਮ ਅਨੰਦ ਧਾਰਿ ॥੨੬॥
ਭੱਲੇ ਚਢੇ ਸਜਿ ਜਾਨੁ ਸੋਹਿ[1]। [1]ਸਵਾਰੀਆਂ ਤੇ ਸ਼ੋਭੇ।
ਰਥ ਬਹਿਲ ਬਹੁਰ ਕੈ ਹਯ ਅਰੋਹਿ[1]। [1]ਸਵਾਰ ਹੋਏ।
ਦੇਸ਼ਨਿ ਬਿਦੇਸ਼ ਬ੍ਰਿੰਦੈ ਮਸੰਦ।

ਤਨ ਬਸਨ ਬਿਭੂਖਨ ਸਜਿ ਬਿਲੰਦ
॥੨੭॥
ਜਿਨ ਬਿਖੈ ਮੁੱਖਿ ਬਹੁ ਰਾਮਕੌਰ।
ਬ੍ਰਿਧ ਬੰਸ ਜਾਨੀਯਤਿ ਸਕਲ ਠੌਰ।
ਗਿਨੀਏ ਕਿਤੇਕ ਬਹੁ ਚਢਿ ਬਰਾਤ।
ਬਡ ਭਯੋ ਸ਼ਬਦ ਸਭਿ ਪੰਥ ਜਾਤਿ
॥੨੮॥
ਛੁੱਟੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਫਰਰੇ ਮਹਾਨ।
ਬਹੁ ਬਰਨ ਬਰਨ ਕੇ ਸ਼ੋਭਵਾਨ।
ਪਸ਼ਚਾਤ ਤਿਨਹੁ ਬਾਜੇ ਬਜੰਤ।
ਬਡ ਕਰਤਿ ਕੁਲਾਹਲ ਪਗ ਚਲੰਤਿ
॥੨੯॥
ਦੂਲੋ ਸੁਹਾਇ ਤਿਨ ਕੇ ਪਿਛਾਰ।
ਸਿਰ ਛਤ੍ਰ ਚਮਰ ਢੁਰ ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ।
ਨਰ ਨਾਰਿ ਪਿਖੈਂ ਥਿਰ ਹੋਇ ਹੋਇ।
ਉਰ ਅਧਿਕ ਮੁਦਤਿ ਬਰ ਜੋਇ ਜੋਇ[1] [1]ਵਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਦੇਖ ਕੇ।
॥੩੦॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਸਹਿਤ ਸਮੂਹ ਤ੍ਰੀਯ।
ਕਰਿ ਬਿਦਾ ਬਰਾਤ ਅਨੰਦ ਹੀਯ।
ਗਮਨੀ ਨਿਕੇਤ ਗਾਵੰਤਿ ਗੀਤ।
ਸੁਤ ਕੋ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਡ ਜਾਨਿ ਚੀਤ ॥੩੧॥
ਸ੍ਵੈਯਾ: [1]ਧੌਂਸੇ।
ਦੁੰਦਭਿ ਦੀਰਘ ਧੌਂਸ[1] ਬਜੈਂ
ਚਢਿ ਵਾਹਿਨ ਚਾਰੁ ਮਿਲੇ[1] ਸਭਿ ਚਾਲੇ। [1]ਮਿਲ ਕੇ।
ਕੇਤਿਕ ਸਜੰਦਨ ਜਾਤਿ ਪਲਾਵਤਿ,
ਕੇਤਿਕ ਬਾਜ[1] ਕੁਦਾਇੰ ਬਿਸਾਲੇ। [1]ਘੋੜੇ।
ਕੇਤਿਕ ਬੈਲਨਿ ਕੀ ਬਹਿਲੇਂ
ਬਹੁ ਦੌਰਤਿ ਹੈਂ ਤਨ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਮ ਵਾਲੇ[1]। [1]ਬਲਵਾਨ ਸਰੀਰ ਵਾਲੇ ਬੈਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹਿਲਾਂ ਦੌੜਦੀਆਂ ਹਨ।
ਘੁੰਘਰ ਕੀ ਛਨਕਾਰ ਮਹਾਂ
ਧੁਨਿ ਬਾਦਿਤ ਕੀ[1] ਮਿਲਿਕੈ ਤਿਸ ਨਾਲੇ [1]ਵਾਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ।
॥੩੨॥
ਪਾਧੜੀ ਛੰਦ:

ਗਮਨੀ ਬਰਾਤ ਬਡ ਧੂਮ ਧਾਮ।
ਬਡ ਉਠੀ ਧੂਰ, ਰਹਿ ਦਿਵਸ ਜਾਮ[1]। [1]ਪਹਿਰ ਦਿਨ ਰਹੇ।
ਲਵਪੁਰੀ ਜਾਇ ਪਹੁੰਚੇ ਸੁ ਪਾਸ।
ਥਿਰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਨਾਰਿ ਨਰ ਪਿਖਿਨਿ ਆਸ ॥੩੩॥
ਇਕ ਦਿਸ਼ਾ ਬਜਤਿ ਬਾਜੇ ਉਦਾਰ।
ਇਕ ਦਿਸ਼ਾ ਗੀਤ ਗਨ ਗਾਇਂ ਨਾਰਿ।
ਛਣਕਾਰ ਰਥਨਿ ਮਗ ਅਧਿਕ ਹੋਇ।
ਇਕ ਦਿਸ਼ਾ ਕੁਦਾਵਤਿ ਹਯਨਿ ਕੋਇ ॥੩੪॥
ਬਡ ਸ਼ਬਦ ਭਯੋ ਚੱਕ੍ਰਨਿ[1] ਗੰਭੀਰ। [1]ਪਹੀਆਂ ਦਾ।
ਜਿਮ ਚਢਯੋ ਗਰਜ ਨੀਰਧ ਸੁ ਨੀਰ[1]। [1]ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਪਾਣੀ।
ਨਰਬ੍ਰਿੰਦ ਕੁਲਾਹਲ ਬਹੁ ਕਰੰਤਿ।
ਹੁਇ ਹਯਨਿ ਹਿਰੇਖਾ ਰਵ[1] ਉਠੰਤਿ ॥੩੫॥ [1]ਹਿਣਕਾਰ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਉਠਦਾ ਹੈ।
ਸ਼ੁਤਰਨ ਊਪਰ ਸੁਥਰੀ[1] ਬਜੰਤਿ। [1]ਨਗਾਰੇ [ਸ਼ੁਤਰ = ਉਠ, ਜੋ ਵਾਜਾ ਊਠ ਉਤੇ ਧਰਕੇ ਵਜੇ ਸੋ ਸੁਤਰੀ, ਸੁਥਰੀ]।
ਕੁਛ ਕਹੀ ਬਾਤ ਕਿਸ ਨਹਿਂ ਸੁਨੰਤਿ।
ਗੁਰ ਪੁਰੀ ਛੋਟ, ਉਤਸਵ ਬਿਸਾਲ।
ਜਨੁ ਬਿਚ ਨ ਮੇਯ ਬਾਹਰ ਉਛਾਲ[1] ॥੩੬॥ [1]ਮਾਨੋਂ (ਉਤਸਾਹ) ਵਿਚ ਸਮਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਉਛਾਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਗਨ ਆਇਂ ਜੁ ਮੰਗਤ ਊਚ ਨੀਚ।
ਸਭਿ ਲਹੈਂ ਦਰਬ ਹੁਇਂ ਊਚ ਨੀਚ[1]। [1]ਨੀਵੇਂ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਬਹੁ ਕਰਤਿ ਸੁਜਸੁ ਗੁਰ ਦਾਨ ਪਾਇ।
'ਸਭਿ ਜਗਤ ਮਾਂਹਿ ਇਨ ਸਮ ਨ ਕਾਇ[†]' ॥੩੭॥ [†]ਪਾ:-ਇਹ ਬਡੋ ਸਭਿਨਿ ਸਮ ਹ੍ਵੈ ਨ ਕਾਇ।
ਹਰਿਜਸ ਸਸੁਰ ਗੁਰ ਬੁੱਧਿਵਾਨ[1]। [1]ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਸਹੁਰਾ ਹਰਜਸ।
ਸੁਧਿ ਲਹੀ ਬ੍ਰਾਤ ਆਗਮ ਮਹਾਨ।
ਕਰਿ ਕੈ ਇਕੱਤ੍ਰ ਅਪਨੇ ਸੁ ਭ੍ਰਾਤ।
ਸਭਿ ਲੀਨਿ ਵਸਤੁ ਜੋ ਚਹਿਯ ਜਾਤਿ[1] ॥੩੮॥ [1]ਜੋ ਨਾਲ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।
ਖੱਤ੍ਰੀਨ ਮੇਲ ਠਾਨਯੋ ਬਿਸਾਲ।

ਬਿਵਹਾਰੁ ਗਜਾਤ[1] ਸਜਾਨੇ ਸੰਭਾਲ।
ਗੁਰੁ ਹਿਤ ਅਕੋਰ ਲੇ ਚੀਰ ਚਾਰੁ।
ਸਜਿ ਰਜਤ ਜ਼ੀਨ ਬਾਜੀਨ ਚਾਰੁ[1] ॥੩੯॥

ਦੋਹਰਾ:
ਥਾਤੀ ਭਰਿ ਕਰਿ ਦਰਬ ਕੀ, ਵਸਤੁ ਅਪਰੁ ਸੰਭਾਰਿ।
ਚਲੇ ਹੇਤੁ ਸਨਮਾਨ ਕੇ, ਗੁਰ ਸ਼ਰਧਾ ਉਰ ਧਾਰਿ ॥੪੦॥
ਗੁਰ ਲਵਪੁਰਿ ਨਰ ਨਾਰਿ ਉਰ, ਹਰਖਤਿ ਚਿਤ ਸਮੁਦਾਇ।
ਧਰਤਿ ਬ੍ਰਾਤ ਪਰਤੀਖਣਾ, ਦੂਲਹੁ ਦੇਖਨਿ ਚਾਇ ॥੪੧॥
ਸੰਗਤਿ ਬਹੁ ਗੁਰ ਗ੍ਰਾਮ ਕੀ, ਸਗਰੀ ਤਹੀਂ ਉਤਾਰਿ[1]।
ਛਪਰਨਿ ਤੇ ਨਿਕਸੀ ਤਬਹਿ, ਧੁਨਿ ਬਾਜਨ ਸ੍ਰੁਤ ਧਾਰਿ[1]† ॥੪੨॥

[1]ਵਿਆਹ ਦੇ) ਵਿਹਾਰ (ਦੇ) ਜਾਣੂ।

[1]ਸੁਹਣੇ ਘੋੜੇ।

[1]ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਹੁਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤਿ ਉਥੇ ਹੀ ਸਾਰੀ ਉਤਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਰ ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਠ-'ਪੁਰ ਗ੍ਰਾਮ' ਹੈ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਕਲਮ ਉਕਾਈ ਹੋਈ ਦਿੱਸਦੀ ਹੈ।

[1]ਵਾਜਿਆਂ ਦੀ ਧੁਨਿ ਕੰਨੀ ਸੁਣਕੇ। †ਇਕ ਲਿਖਤੀ ਨੁਸਖੇ ਵਿਚ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਇਕ ਹੋਰ ਦੋਹਰਾ ਬੀ ਹੈ:-ਬ੍ਰਿੰਦ ਥਾਨ ਅਬਲਾ ਖਰੀ ਬਸਤ੍ਰ ਬਿਭੂਖਨ ਚਾਰੁ ॥ ਗਾਇੰ ਗੀਤ ਬਹੁ ਪ੍ਰੀਤਿ ਤੇ ਰੀਤਿ ਬਜਾਹ ਕੀ ਧਾਰਿ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਬਜਾਹ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ਮੋ ਅੰਸੂ ॥੧੨॥

੧੩. [ਬਰਾਤ ਦਾ ਢੁਕਾਉ]

੧੨<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੪

ਦੋਹਰਾ:

ਇਤ ਤੇ ਸਹਿਤ ਬਰਾਤ ਗੁਰ ਲਵਪੁਰਿ ਤੇ ਅਸ ਕੋਸ।
ਟਿਕੇ, ਸਕਲ ਤਜਾਰੀ ਕਰੀ ਨੇਗ ਲਾਗ ਕੇ ਜੋਸ[1] ॥੧॥

[1]ਲਾਗੀਆਂ ਦੇ ਜੀ ਵਿਚ ਲਾਗ ਲੈਣ ਦਾ ਚਾਉ (= ਜੋਸ਼) ਸੀ। (ਅ) ਨੇਗ ਲਾਗਕੇ ਜੋ ਸ = ਲਾਗੀਆਂ ਦੇ ਲਾਗ ਜੋ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੇਣੇ ਦੀ ਤਜਾਰੀ ਕੀਤੀ।

ਪਾਧੜੀ ਛੰਦ:

ਜੇ ਬ੍ਰਿਧ ਮਸੰਦ ਤਿਨ ਕੋ ਹਕਾਰਿ।
ਧਨ ਦੀਨਿ ਤਿਨਹੁਂ ਥਾਤੀਨ ਡਾਰਿ[1]।
[1]ਥੈਲੀਆਂ ਵਿਚ ਪਾਕੇ।
'ਕਰਤੇ ਚਲੇਹੁ ਬਰਖਾ ਬਿਲੰਦ।
ਜਿਮ ਮੇਘ ਉਨਵਿ ਬਰਖਾਇ ਬੁੰਦ[1]' ॥੨॥
[1]ਬੂੰਦਾਂ, ਕਣੀਆਂ।
ਜਬਿ ਸੁਨੇ ਅਗਾਊ ਲੈਨਿ ਆਇ।
ਧੁਨਿ ਉਠੀ ਅਧਿਕ ਬਾਦਿਤ ਬਜਾਇ।
ਤਬਿ ਮਿਲਿਨਿ ਹੇਤੁ ਸਾਮੀਪ ਆਨਿ।
ਮਾਤੁਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਇਤ ਸਾਵਧਾਨ ॥੩॥
ਛੂਟੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਗਵਾਨ ਜਾਤਿ।
ਜਿਨ ਜ਼ਰੀ ਲਾਗ ਬਹੁ ਰੰਗ ਭਾਂਤਿ।
ਦਹਿ ਦਿਸ਼ਿਨਿ ਮੇਲ ਇਸ ਰੀਤ ਕੀਨਿ।
ਜਨੁ ਘੋਖ ਘੋਖ ਘਨ ਮਿਲਤਿ ਪੀਨ[1] ॥੪॥
[1]ਮਾਨੋਂ ਵਡੇ ਬੱਦਲ ਗੱਜ ਗੱਜ ਕੇ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ।
ਵਾਹਿਨ ਭਜਾਇ ਵਾਹਨ ਉਡਾਇ[1]।
[1]ਸਵਾਰੀਆਂ ਭਜਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਬਾਹਾਂ ਉਲਾਰਦੇ ਹਨ।
ਮਿਲਿ ਆਪ ਮਾਂਹਿ ਆਨੰਦ ਉਪਾਇ।
ਜਨੁ ਨਦੀ ਹਰਖ ਕੀ ਉਮਡ ਦੋਇ।
ਹੁਇ ਸੰਗਮ, ਅੰਗ ਉਮੰਗ ਸੋਇ[1] ॥੫॥
[1]ਮਾਨੋਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਨਦੀਆਂ ਦਾ ਉਮੰਡ ਕੇ ਮਿਲਾਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਵਿਚ ਚਾਉ (ਭਰਿਆ ਹੈ)।
ਗਨ ਵਸਤੁ ਅੱਗ੍ਰ ਗੁਰ ਕੇ ਟਿਕਾਇ।
ਸਭਿ ਪਰੇ ਪਾਇ ਚਿਤ ਚਾਇ ਚਾਇ।
ਬਹੁ ਬਿਨੈ ਭਨੀ ਸਭਿ ਹਾਥ ਬੰਦਿ।
'ਹਮ ਅਲਪ ਲਘੁ, ਤੁਮ ਬਡ ਬਿਲੰਦ[1] ॥੬॥
[1]ਵਡਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਡੇ।
ਨਿਜ ਦਾਸਿ ਜਾਨਿ ਪਤ ਲੇਹੁ ਰਾਖਿ।

ਅਬਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਪੂਰਨ ਭਿਲਾਖ।'
ਤਬਿ ਦਯਾਰਾਮ ਪ੍ਰੇਰਯੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲ[1]।
'ਗੁਰ ਸਸੁਰ ਸਾਥ ਮਿਲਿ ਮੁਦ ਬਿਸਾਲ[1]' ॥੭॥
ਸੁਭ ਬਸਤ੍ਰ, ਹਰਖ ਦੀਨਸਿ, ਤੁਰੰਗ।
ਗਰ ਮਿਲੇ ਜੁਗਲ ਮਨ ਧਰਿ ਉਮੰਗ।
ਸਨਮਾਨ ਜਾਨਿ ਗੁਰ ਤਿਨਹੁ ਕੇਰ।
ਪਕਵਾਨ ਲੀਨਿ, ਦਿਯ ਬਾਂਟ ਫੇਰ ॥੮॥
ਸਭਿ ਜਥਾ ਜੋਗ ਕਰਿ ਤਿਨਹੁ ਸਾਥ।
ਕਰਿਬੇ ਢੁਕਾਉ ਪੁਨ ਚਹਤਿ ਨਾਥ।
ਤਬਿ ਚਲੇ ਪੁਰੀ ਕੇ ਸਮੁਖ ਹੋਇ।
ਨਰ ਮਿਲੇ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਦਿਸ਼ਿਨਿ ਦੋਇ ॥੯॥
ਬਰਖੰਨ ਲਗਯੋ ਧਨ ਏਕਸਾਰ।
ਜਨੁ ਉਨਵਿ ਜਲਧ ਜਲ ਜਲਦ ਡਾਰ[1]।
ਗਨ ਬਜਤਿ ਬਾਜ ਭਈ ਧੁਮਧਾਮ।
ਬਡ ਉਠੀ ਧੂਲ ਲਿਯ ਛਾਦ ਧਾਮ ॥੧੦॥
ਚਢਿ ਕੈ ਉਤੰਗ[1] ਨਰ ਨਾਰਿ ਹੇਰਿ।
ਕਹਿਂ ਬਚ 'ਬਰਾਤ ਆਈ ਬਡੇਰ।
ਕਰਿ[1] ਰੰਕ ਤ੍ਰਿਪਤ ਧਨ ਕੋ ਬ੍ਰਖਾਇ।'
ਤਿਹ ਸਦਨ ਪੌਰ ਲਗਿ ਸਕਲ ਜਾਇ ॥੧੧॥
ਸਭਿ ਹਟੇ ਬਹੁਰ ਜਨਵਾਸ ਥਾਨ[1]।
ਗੁਰੁ ਕਰੇ ਖਰੇ ਜਹਿਂ ਪੌਰ ਜਾਨ[1]।
ਗਨ ਨਾਰਿ ਆਰਤੀ ਹਾਥ ਧਾਰਿ।
ਬਹੁ ਗਾਇਂ ਗੀਤ ਕਰਿ ਕਰਿ ਸਿੰਗਾਰ ॥੧੨॥
ਬੜਵਾ ਸੁ ਤਜਾਗਿ ਉਤਰੇ ਅਲੋਇ[1]।
ਚੌਕੀ ਡਸਾਇ ਤਿਸ ਪਰ ਖਰੋਇ।
ਕਰਨਿ ਨਮੋ, ਨਾਰਿ ਗੁਰ ਕੌ ਨਿਹਾਰਿ।
ਤਬਿ ਕਰੀ ਆਰਤੀ ਭੁਜ ਪਸਾਰਿ ॥੧੩॥

[1]ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿੱਪ ਦਯਾਰਾਮ ਨੇ ਸੱਦਿਆ।
[1]ਮਿਲਨੀ ਕਰੋ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ।
[1]ਮਾਨੋਂ ਨਿਉਂਕੇ ਬੱਦਲ ਜਲ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਵਸਾਂਦੇ ਹਨ।
[1]ਉੱਚੀਆਂ (ਥਾਂਵਾਂ) ਉਤੇ।
[1]ਕੀਤੇ ਹਨ।
[1]ਜੰਞ ਦੇ ਵਾਸ ਥਾਨ ਵਲ।
[1]ਜਿੱਥੇ (ਅੰਦਰ) ਜਾਣ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਸੀ।
[1]ਅਸਚਰਜ ਰੂਪ (ਗੁਰੂ ਜੀ)।

ਕੁਲ ਰੀਤਿ ਕਰੀ ਸਗਰੀ ਸੰਭਾਰਿ।
ਅਸਵਾਰ ਹੋਇ ਬਹੁਰੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।
ਜਨਵਾਸ ਹੁਤੋ ਤਹਿਂ ਕਰਿ ਪਯਾਨ।
ਤੰਬੂ ਸ਼ਮਜਾਨ ਗਨ ਤਾਨਿ ਥਾਨ ॥ ੧੪ ॥
ਦੀਰਘ ਸੁਹਾਇਂ ਜਿਨ ਅਨਿਕ ਰੰਗ।
ਰੇਸ਼ਮ ਸੁ ਡੋਰ ਲਾਗੇ ਉਤੰਗ।
ਗੁਰ ਹਿਤ ਬਿਲੰਦ ਤੰਬੂ ਲਗਾਇ।
ਤਹਿਂ ਬਰੇ ਜਾਇ ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਹਾਇ ॥ ੧੫ ॥

ਦੋਹਰਾ:
ਬੀਚ ਚੰਦੋਆ ਚਾਨਣੀ,
ਤਾਨੇ ਰੇਸ਼ਮ ਡੋਰ।
ਲਗੀ ਕਨਾਤ ਬਨਾਤ ਕੀ,
ਸਭਿ ਮਖ਼ਮਲ ਚਹੁੰ ਓਰ ॥ ੧੬ ॥
ਤਜਿ ਤਜਿ ਵਾਹਿਨ ਸਕਲ ਹੀ, ਬੈਠੇ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਝਾਰ।
ਮਨਹੁ ਸੁਧਰਮਾ[1] ਸ਼ੋਭਤੀ, ਬਸਨ ਬਿਭੂਖਨ ਚਾਰੁ ॥ ੧੭ ॥ [1]ਇੰਦ੍ਰ ਸਭਾ।

ਚੌਪਈ:
ਲਾਵਾਂ ਲੇਨ ਸਮੈਂ ਤਬਿ ਆਯੋ।
ਧੇਨੁ ਧੂਲ ਵੇਲਾ[1] ਦਰਸਾਯੋ। [1]ਗਊ ਧੂੜ ਦਾ ਸਮਾਂ।
ਦਿਜ ਪਹੁੰਚਯੋ ਉਤਲਾਵਤਿ ਤਬੈ।
ਗੁਰ ਸਮੇਤ ਜਹਿਂ ਬੈਠੇ ਸਬੈ ॥ ੧੮ ॥
ਜਾਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਾਥ ਤਬਿ ਕਹਯੋ।
'ਲਾਵਾਂ ਲੇਨ ਸਮੈਂ ਅਬਿ ਲਗਯੋ।
ਤਯਾਰੀ ਕਰਿ ਬੈਠੇ ਹਮ ਭਵਨੂ।
ਕਰਹਿਂ ਪ੍ਰਤੀਖਨ ਤੁਮ ਆਗਵਨੂ' ॥ ੧੯ ॥
ਜਬਿ ਜਨਵਾਸ ਬਿਖੈ ਸੁਧਿ ਪਾਈ।
ਹਨੇ ਡੰਕ ਸਭਿ ਬਾਜ ਬਜਾਈ।
ਲਘੁ ਦੁੰਦਭਿ ਬਡ ਧੌਂਸ ਧੁੰਕਾਰੀ।
ਤੁਰਰੀ, ਮੁਰਲਿ[1], ਨਫੀਰ, ਸੰਭਾਰੀ ॥ ੨੦ ॥ [1]ਮੁਰਲੀ।

ਪਟਹ, ਪਣਵ, ਬਡ ਢੋਲ ਬਜਾਏ।
ਸੁਨਵਤਿ ਉਠੇ ਤਤਛਿਨ ਸਮੁਦਾਏ।
ਗੁਰ ਨੰਦਨ ਸੁੰਦਰ ਸੁਖਕੰਦ।
ਦੂਲਹੁ ਦਿਪਤਿ ਸਰਦ[1]† ਜਨੁ ਚੰਦ ॥੨੧॥

[1]ਮਾਨੋਂ ਸਰਦ ਰਿਤੁ ਦਾ ਚੰਦ ਹੈ। †ਪਾ:-ਪੂਰਨ।

ਉਠੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੰਗ ਨਿਜ ਲੀਨੇ।
ਪੰਚਹੁੰ ਭ੍ਰਾਤ ਅਧਿਕ ਪਰਬੀਨੇ।
ਬਾਦਿਤ ਬਾਜਤਿ ਚਲੇ ਅਗਾਰੀ।
ਕੀਰਤਿ ਭਾਟ ਨਕੀਬ ਉਚਾਰੀ ॥੨੨॥
ਆਤਪੱਤ੍ਰ[1] ਦੂਲਹੁ ਸਿਰ ਫਿਰਿਹੀ।

[1]ਛਤ੍ਰ।

ਚਮਰ ਚਾਰੁ ਬਹੁਬਾਰਹਿਂ ਢੁਰਿਹੀ।
ਮਹਿਦ ਕੁਲਾਹਲ ਸਭਿ ਮਹਿਂ ਹੋਵਾ।
ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਮਾਨੁਖ ਬ੍ਰਿੰਦ ਖਰੋਵਾ ॥੨੩॥
ਜ੍ਵਲਤਿ ਮਤਾਬੀ ਛੁਟਤਿ ਹਵਾਈ।
ਚਢੀ ਗਗਨ ਪੁਨ ਹਟਿ ਕਰਿ ਆਈ।
ਮਨਹੁਂ ਅਕਾਸ਼ ਲੋਕ ਸੁਧਿ ਦੈ ਕੇ।
ਅਵਨੀ ਪੁਰਿ ਪਹੁੰਚੀ ਪੁਨ ਐ ਕੈ† ॥੨੪॥

†ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਕਮਾਲ ਹੈ।

ਇਮ ਹਰਖਤਿ ਉਲੰਘੇ ਸੁ ਬਜ਼ਾਰ।
ਪਹੁੰਚੇ ਗੁਰ, ਘਰ ਸਸੁਰ ਮਝਾਰ।
ਆਨਿ ਮਿਲੇ ਆਗੇ ਸਭਿ ਕੋਇ।
ਅੰਤਰ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ੇ ਲੇ ਮੁਦ ਹੋਇ ॥੨੫॥
ਜਹਿਂ ਸੁੰਦਰ ਬੇਦੀ ਰਚਿ ਰਾਖੀ।
ਗਨ ਨਰ ਨਾਰਿ ਬਿਲੋਕਨਿ ਕਾਂਖੀ।
ਸਾਦਰ ਸਗਰੇ ਕਰੇ ਬਿਠਾਵਨਿ।
ਬਿੱਪ੍ਰ ਉਚਾਰਤਿ ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਪਾਵਨ ॥੨੬॥
ਪੂਜਤਿ ਨਵ ਗ੍ਰਿਹ ਗਣਪਤਿ ਸਾਥ[1]†।
ਕਹੈਂ ਕ੍ਰਿੱਤ ਠਾਨਹਿਂ ਗੁਰੁ ਨਾਥ।

[1]ਗਣੇਸ਼ ਨਾਲ। †ਜਿਸ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵਾਕ ਹੈ। 'ਮੈ ਨ ਗਣੇਸਹਿ ਪ੍ਰਥਮ ਮਨਾਊਂ ॥ ' ਉਸ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਗਣੇਸ਼ ਪੂਜਦੇ ਦੱਸਣਾ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਪੂਜਾ ਤੇ ਹੋਰ ਧੂਮ ਧੜੱਕੇ ਸਿੱਖਰਾਜ ਗ੍ਰਿਹਾਂ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਬ੍ਰਹਮਣੀ ਜ਼ੋਰ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਈ ਦੇਖੋ ਰਾਸ ੪ ਅੰਸੂ ੪ ਅੰਕ ੩੮ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਟੂਕ।

ਪੁਨ ਬੇਦੀ ਮਹਿਂ ਰਾਖਿ ਹੁਤਾਸਨ।
ਡਾਰਤਿ ਸਰਪੀ[1] ਕੀਨਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਿ ॥੨੭॥ [1]ਪਾਕੇ ਘਿਉ।
ਤਬਿ ਦੁਲਹਨਿ ਲੇ ਨਿਕਟ ਬਿਠਾਈ।
ਜਥਾ ਜੋਗ ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਕਰਿਵਾਈ।
ਬਰ ਬਰ ਸੰਗ ਫੇਰ ਤਿਨ ਫੇਰੇ[1]। [1]ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਵਰ ਨਾਲ ਉਨਾਂ ਫੇਰੇ ਫੇਰਨੇ ਕੀਤੇ।
ਪਾਨਗ੍ਰਹਨ[1] ਕੀਨੋ ਤਿਸ ਬੇਰੇ ॥੨੮॥ [1]ਹਥਲੇਵੇ।
ਮਿਲਿ ਸੁਰਬਧੂ ਕਰਹਿਂ ਛਲ ਬੇਸਾ।
ਆਨਿ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ੀ ਰੂਪ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਾ[1]†। [1]ਸੁਹਣੇ ਰੂਪ ਵਿਚ। †ਪਾ:-ਸੁਬੇਸਾ।
ਮਿਲਿ ਨਾਰਨਿ ਮਹਿਂ ਗੀਤਨ ਗਾਵਹਿਂ।
ਗੁਰ ਹਿਤ ਮੰਗਲ ਅਧਿਕ ਬਧਾਵਹਿਂ ॥੨੯॥
ਕਰਤਿ ਅਪਨਪੌਂ ਸਫਲ ਬਿਸ਼ਾਲਾ।
ਨਹੀਂ ਪਛਾਨ ਪਰਹਿਂ ਕਿਸ ਬਾਲਾ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਮੇਲ ਘਰ ਬਿਖੈ ਸਕੇਲਾ[1]। [1]ਬਹੁਤ ਮੇਲ ਕੱਠਾ ਹੋ ਗਿਆ।
ਬਿਨ ਪਛਾਨ ਮੁਲ ਰੇਲ ਰੁ ਝੇਲਾ[1]† ॥੩੦॥ [1]ਬਿਨਾਂ ਪਛਾਣੇ ਧੱਕਾ ਤੇ ਧੱਕਿਆਂ ਦਾ ਝੱਲਣਾ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਭੀੜ ਬੜੀ ਹੈ, ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਧੱਕੇ ਲਗਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਝੱਲੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। †ਪਾ:-ਮੁਦਰੇ ਝਿਰਕੇਲਾ।
ਸੁਰ ਨਰ ਬੇਸ ਧਾਰਿ ਸਮੁਦਾਏ।
ਮਿਲੇ ਆਨਿ ਬਹੁ ਸੇਵ ਕਮਾਏ।
ਦਿਜ ਆਦਿਕ ਕੋ ਦਰਬ ਬਡੇਰਾ।
ਦੀਨਿ ਦਾਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਤਿਸ ਬੇਰਾ ॥੩੧॥
ਦਯਾਰਾਮ ਦਿਜ ਸਮੋ ਪਛਾਨਾ।
ਸਗਰੋ ਸ਼ਾਖੋਚਾਰ[1] ਬਖਾਨਾ। [1]ਗੋਤ੍ਰਾਚਾਰ। (ਵਿਵਾਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਗੋਤ ਤੇ ਕੁਲ ਦੇ ਪਿਛੇ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਆਦਿ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਸੁਣਾ ਕੇ ਪੰਡਤ ਦਾ ਪੜ੍ਹਨਾ।)
ਸੁਨਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹ੍ਵੈ ਧਨ ਗਨ ਦੀਨਾ।
ਸਕਲ ਸਮਾਜ ਹਰਖ ਮਹਿਂ ਭੀਨਾ ॥੩੨॥
ਇਮ ਲਾਵਾਂ ਲੇ ਕਰਿ ਜਸੁ ਸਾਜਾ।
ਬੀਚ ਬੇਦਕਾ[1] ਉਠਜੋ ਸਮਾਜਾ। [1]ਵੇਦੀ ਵਿਚੋਂ।
ਪੁੰਜ ਮਸਾਲੈਂ ਜ੍ਵਲਤਿ ਅਗਾਰੀ।

ਝਾਰ, ਮਤਾਬੀ, ਜੁਤਿ ਫੁਲਵਾਰੀ ॥੩੩॥
ਬਾਜੇ ਬਜਤਿ ਆਇ ਜਨਵਾਸੇ।
ਬੈਠੇ ਕੇਤਿਕ ਸਮੈਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੇ।
ਹਿਤ ਅਹਾਰ ਕੋ ਬਹੁਰ ਹਕਾਰੇ।
ਸੁਨਿ ਗਮਨੇ ਆਨੰਦਤਿ ਸਾਰੇ ॥੩੪॥
ਜਾਤਿ ਬਰਾਤ ਸੁ ਚਿਤ ਹਰਖੰਤੀ।
ਆਤਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਪੁੰਜ ਛੁਟੰਤੀ।
ਹੁਤੇ ਬਾਰੂਦ ਭਰੇ ਜਗ ਘੋਰੇ[1]।
[1]ਆਤਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਦੇ) ਹਾਥੀ ਘੋੜੇ ਬਰੂਦ ਨਾਲ ਭਰੇ।
ਇਤ ਉਤ ਜ੍ਵਲਤਿ ਬੇਗ ਤੇ ਦੌਰੇ ॥੩੫॥
ਚਾਦਰ, ਝਾਰ, ਛੁਟਤਿ ਫੁਲਵਾਈ।
ਚਰਖੀ ਫਿਰਤੀ, ਉਡਤਿ ਹਵਾਈ।
ਦੇਵ ਦੇਵਨੀ ਦਾਰੁਨ[1] ਬਨੇ।
[1]ਭਜਾਨਕ।
ਨਾਦਤਿ[1] ਬ੍ਰਿੰਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤਿ ਘਨੇ ॥੩੬॥
[1]ਸ਼ਬਦ ਕਰਦੇ।
ਸਭਿ ਮਹਿਂ ਅਧਿਕ ਕੁਲਾਹਲ ਹੋਵਾ।
ਅਜਬ ਤਮਾਸ਼ਾ ਨਰ ਗਨ ਜੋਵਾ।
ਭਯੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਵਨਿ ਨਭ ਐਸੇ।
ਬਿਨਾ ਤੇਜ[1] ਤੇ ਬਾਸੁਰ ਜੈਸੇ ॥੩੭॥
[1]ਭਾਵ ਸੂਰਜ ਤੋਂ ਹੈ।
ਮਨਹੁਂ ਮਤਾਬੀ ਪਾਇ ਬਹਾਨਾ।
ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਖਾਇ ਮਹਾਨਾ।
ਦੇਖਿ ਭਏ ਬਿਸਮੈ ਨਰ ਨਾਰੀ।
'ਅਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਹਿ ਕਬਹੁਂ ਨਿਹਾਰੀ' ॥੩੮॥
ਮੰਦ ਮੰਦ ਚਲਿ ਕੈ ਸਭਿ ਗਏ।
ਪੌਰ ਆਇ ਸੋ ਮਿਲਤੇ ਭਏ।
ਸਾਦਰ ਅੰਦਰ ਜਾਇ ਬਿਠਾਰੇ।
ਸੁੰਦਰ ਕਰਿ ਪੰਕਤਿ ਇਕਸਾਰੇ ॥੩੯॥
ਸੁਠ ਚੌਕੀ ਪਰ ਆਸਨ ਡਾਸਾ।
ਗੁਰ ਬੈਠੇ ਤਿਸ ਪਰ ਢਿਗ ਦਾਸਾ।
ਪਰੁਸਨਹਾਰ ਆਇ ਸਮੁਦਾਏ।
ਧਰੇ ਥਾਰ ਸਭਿ ਕੇ ਅਗੁਵਾਏ ॥੪੦॥
ਮੋਦਕ, ਖੁਰਮੇ, ਨੁਗਦੀ ਘਨੀ।
ਘੇਵਰ ਘ੍ਰਿੱਤ ਸਿਤਾ ਗਨ ਸਨੀ[1]।
[1]ਬਹੁਤੇ ਘਿਉ ਤੇ ਖੰਡ ਨਾਲ ਬਣੇ ਘੇਵਰ।

ਸ੍ਵਾਦਲ ਮਹਾਂ ਅੰਮ੍ਰਤੀ[1] ਦੀਨਿ।
ਮੇਵੇ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਿਲਾਵਨਿ ਕੀਨਿ ॥੪੨॥

[1]ਮਾਂਹ ਦੇ ਆਟੇ ਦੀ ਵੱਡੀ ਜਲੇਬੀ ਕਿੰਗਰੇਦਾਰ।

ਤੁਰਤ ਪਰੋਸਜੋ ਚਤੁਰਨ[1] ਚਾਰੂ।
ਖਾਨ ਲਗੇ ਬਰ ਸ੍ਵਾਦ ਅਹਾਰੂ।
ਨਾਰੀ ਦੇਤਿ ਗਾਰਿ ਬਿਚ ਗੀਤ।
ਸਭਿਨਿ ਸੁਨਾਵਤਿ ਸੁੰਦਰ ਰੀਤਿ ॥੪੧॥

[1]ਚਤੁਰਾਂ ਨੇ।

ਮਿਲਿ ਸੁਰਬਧੂ ਆਦਿਕ ਬ੍ਰਿੰਦ।
ਕੰਠ ਮਨੋਹਰ ਪਿਕ[1] ਮਾਨਿੰਦ।
ਸੁਨਤਿ ਹਸਹਿਂ ਸਭਿ† ਸਹਿਤ ਸਮਾਜਾ।
ਸਮੈ ਉਛਾਹ ਬਿਸਾਲ ਬਿਰਾਜਾ ॥੪੩॥

[1]ਕੋਇਲ।

†ਪਾ:-ਸੁਨਤਿ ਮੁਦਤਿ ਗੁਰ।

ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਪਿਖਿ ਪਿਖਿ ਦੁਹਿ ਦਿਸ਼ਿ ਹਰਖਹਿਂ।
ਮਨਹੁਂ ਅਨੰਦ ਉਨਵਿ[1] ਕਰਿ ਬਰਖਹਿਂ।

[1]ਝੁਕ ਕੇ।

ਸਨੇ ਸਨੇ ਸਭਿ ਅਚਵਿ ਅਹਾਰਾ।
ਅਧਿਕ ਉਚਿਸ਼ਟ[1] ਬਿਖੈ ਧਨ ਡਾਰਾ ॥੪੪॥

[1]ਜੂਠ।

ਹਾਕਲ ਛੰਦ:
ਪੁਨ ਪਾਨ ਪਾਨ ਕਰਿ ਪਾਨਾ[1]।
ਮੁਖ ਚੁਰੀ ਪਖਾਰਨਿ ਠਾਨਾ।
ਸਭਿ ਉਠੇ ਵਹਿਰ ਚਲਿ ਆਏ।
ਜਨਵਾਸ ਪਹੁੰਚਿ ਸੁਪਤਾਏ ॥੪੫॥

[1]ਫਿਰ ਪਾਣੀ ਪੀਣਾ ਕੀਤਾ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲੈਕੇ।

ਪੁਨ ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਸਭਿ ਜਾਗੇ।
ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਵਨਿ ਲਾਗੇ।
ਸਤਿਨਾਮ ਸਿਮਰਿ ਉਰ ਮਹੀਆ।
ਜੈਕਾਰ ਹੋਤਿ ਜਹਿਂ ਕਹੀਆ ॥੪੬॥
ਗੁਰ ਲੀਲਾ ਅਧਿਕ ਬਿਲਾਸਾ।
ਸਭਿ ਜਾਨੈਂ ਬਡੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾ।
ਸਭਿ ਸਿੱਧਾਂ ਨਿੱਧਿ ਖਰੀ ਹੈਂ।
ਜੋ ਚਹੈਂ ਸੁ ਤੁਰਤ ਕਰੀ ਹੈਂ[1] ॥੪੭॥

[1]ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਤਹਿਂ ਵਸਤੁ ਕਮੀ ਨਹਿਂ ਕਾਈ।
ਜਹਿਂ ਪਿਖੀਅਹਿ, ਤਹਾਂ ਸਵਾਈ।
ਸਭਿ ਲੈਨ ਦੇਨਿ ਬਹੁ ਹੋਵਾ।

ਨਹਿਂ ਘਾਟਾ ਕਿਤਹੂੰ ਜੋਵਾ ॥੪੮॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਬਜਾਹ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਤ੍ਰੌਦਸਮੋ ਅੰਸੂ ॥੧੩॥

੧੪. [ਬਰਾਤ ਗੁਰੂ ਕੇ ਲਾਹੌਰ]

੧੩<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੫

ਦੋਹਰਾ:

ਜਾਮ ਨਿਸਾ ਤੇ ਗਾਵਹੀਂ, ਆਸਾਵਾਰ ਸੁਹਾਇ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਰਬਾਬੀ ਰਸ[1] ਕਰੈਂ, ਰਾਗ ਅਨੇਕ ਸੁਨਾਇ ॥੧॥

[1]ਅਨੰਦ।

ਹਾਕਲ ਛੰਦ:

ਸਿਖ ਸੁਨਹਿਂ ਪ੍ਰੇਮ ਉਪਜਾਏ।
ਤਨ ਮਾਨੁਖ ਕਰਿ ਸਫਲਾਏ।
ਨਰ ਬਡੀ ਪ੍ਰਾਤਿ ਸਭਿ ਜਾਗੇ।
ਲਘੁ ਦੁੰਦਭਿ ਬਾਜਨਿ ਲਾਗੇ ॥੨॥
ਧੁਨਿ ਨੌਬਤਿ ਕੀ ਮਨ ਭਾਈ।
ਨਰ ਨਾਰਿ ਅਨੰਦ ਉਪਜਾਈ।
ਪੁਨ ਬਜੇ ਸਰਬ ਹੀ ਬਾਜੇ।
ਜਿਨ ਉਠਹੀ ਉੱਚ ਆਵਾਜੇ ॥੩॥
ਗੁਰ ਉਠਿ ਕਰਿ ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨੇ।
ਸ਼ੁਭ ਬਸਤ੍ਰ ਪਹਿਰਬੋ ਠਾਨੇ।
ਉਸ਼ਨੀਕ[1] ਨੀਕ ਸਿਰ ਸੋਹੀ। [1]ਦਸਤਾਰ।
ਬੰਧਿ ਜਿਗਾ ਜਰਾਵ ਜਰੋਹੀ[1] ॥੪॥ [1]ਜੜਤ ਨਾਲ ਜੜੀ ਹੋਈ।
ਧਰਿ ਕਲਗ਼ੀ ਤੁੰਗ ਬਿਰਾਜੀ।
ਮੁਕਤਾਨ ਸੰਗ[1] ਸ਼ੁਭ[†] ਸਾਜੀ। [1]ਮੋਤੀਆਂ ਨਾਲ। [†]ਪਾ:-ਮੁਕਤਾਨ ਬੱਜ੍ਰ ਜੁਤਿ।
ਗਰ ਮੋਤਿਨਿ ਮਾਲ ਬਿਸ਼ਾਲਾ।
ਬਿਚ ਹੀਰੇ ਜਰੇ ਉਜਾਲਾ ॥੫॥
ਨਵਰਤਨੇ ਅੰਗਦ[1] ਪਾਏ। [1]ਨੌਂ ਰਤਨਾਂ ਵਾਲੇ ਬੁਹੱਟੇ।
ਜਨੁ ਨਵ ਗ੍ਰੈਹ ਭੁਜ ਲਪਟਾਏ।
ਪੁਨ ਗਰੇ ਭਗਉਤੀ[1] ਪਾਈ। [1]ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ।
ਨਰ ਚਾਮਰ ਚਾਰੁ ਢੁਲਾਈ ॥੬॥
ਬਡ ਫਰਸ਼ ਮਖ਼ਮਲੀ ਹੋਵਾ।
ਬਰ ਝਾਲਰ ਜ਼ਰੀ ਚੰਦੋਵਾ।
ਲੇ ਦੰਡ ਰਜਤ ਅਰੁ ਸੋਨੇ।
ਗਨ ਚੋਬਦਾਰ ਥਿਤਿ ਕੋਨੇ ॥੭॥
ਤਬਿ ਮਾਤੁਲ ਆਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।
ਸਜਿ ਬਸਤ੍ਰਨਿ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਿਸਾਲਾ।

ਬਡ ਬੀਰ ਪੰਚ ਜੇ ਬੀਰੰ।
ਜਨੁ ਪਾਂਡਵ ਦੇਹਿ ਸ਼ਰੀਰੰ[1] ॥੮॥
ਦਿਜ ਦਯਾਰਾਮ ਅਭਿਰਾਮੂ।
ਜੁਤਿ ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਗੁਨ ਧਾਮੂ।
ਅਭਿਬੰਦਨ ਕਰਿ ਕਰਿ ਸਾਰੇ।
ਢਿਗ ਬੈਠੇ ਪ੍ਰਭੁ ਨਿਹਾਰੇ ॥੯॥
ਪੁਨ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ ਬਿਲੰਦੇ।
ਪਦ ਬੰਦਤਿ ਬੈਠਿ ਅਨੰਦੇ।
ਬਡ ਸਭਾ ਲਗੀ ਦਰਸਾਏ।
ਜੇ ਬਨਿਕ ਅਨਿਕ ਪੁਰਿ ਆਏ ॥੧੦॥
ਕਰ ਜੋਰਿ ਅਕੋਰ ਧਰੰਤੇ।
ਗੁਰ ਕਦਮ ਪਦਮ ਪਰਸੰਤੇ।
ਕਹਿੰ ਬਿਨਤੀ ਦੀਨ ਬਿਸਾਲਾ।
'ਹਮ ਸਭਿ ਕੋ ਕੀਨਿ ਨਿਹਾਲਾ ॥੧੧॥
ਜਨ ਅਪਨੇ ਜਾਨਿ ਹਕਾਰੇ।
ਗਨ ਬਿਘਨ ਅਘਨ ਕੋ ਟਾਰੇ।'
ਕਰ ਕਮਲ ਉਤੰਗ ਉਠਾਯੋ।
ਨਿਜ ਸੰਗਤਿ ਕੋ ਹਰਖਾਯੋ ॥੧੨॥
ਸਨਮਾਨ ਮਹਾਨ ਬਖਾਨਾ।
ਬੈਠਾਰੇ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਾਨਾ।
ਪੁਨ ਸਭਿਹਿਨਿ ਮਿਲਿ ਕਰਿ ਭਾਖਾ।
'ਗੁਰ ਪੂਰਨ ਕਰਹੁ ਭਿਲਾਖਾ ॥੧੩॥
ਹਮ ਅਪਨੇ ਅਪਨੇ ਪੁਰਿ ਕੇ।
ਧਨ ਇਕਠੋ ਕਰਿ ਹਿਤ ਗੁਰ ਕੇ।
ਸਭਿ ਦਈ ਚਹੈਂ ਪਹੁਨਾਈ[1]।
ਜੋ ਸਭਿ ਬਰਾਤ ਸਮੁਦਾਈ ॥੧੪॥
ਦਿਨ ਇਕ ਇਕ ਦੇਇੰ ਅਹਾਰਾ।
ਚਿਤ ਇਹੀ ਮਨੋਰਥ ਧਾਰਾ।'
ਬਿਨਤੀ ਜੁਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਬਖਾਨੀ।
ਸੁਨਿ ਕਲ਼ਗੀਧਰ ਮਨ ਮਾਨੀ ॥੧੫॥
ਸੀਰੰਦੀ ਸੰਗਤਿ ਜੋਈ।
ਦਿਨ ਪ੍ਰਥਮ ਕਰਤਿ ਭੀ ਸੋਈ।

[1]ਪਾਂਡਵਾਂ ਦੇ ਸ਼ਰੀਰਾਂ ਵਾਂਗ ਦੇਹਾਂ ਹਨ। +ਪਾ:-ਦੀਹ।

[1]ਭਾਵ ਬ੍ਰਾਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਾਇਆ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।

ਪੁਨ ਕੀਨਸਿ ਰੋਪਰ ਕੇਰੀ।
ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰੇ ਬਹੁਤੇਰੀ ॥੧੬॥
ਬਹੁ ਦਿਨ ਗੁਰ ਕੀਨਿ ਮੁਕਾਮੂ।
ਬ੍ਰਿਧ[1] ਉਤਸਵ ਭਾ ਅਭਿਰਾਮੂ।

[1]ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ।

ਜਿਮ ਸਜੀ ਬਰਾਤ ਸੁਹਾਈ।
ਤਿਮ ਰਹੀ ਤਹਾਂ ਸਮੁਦਾਈ ॥੧੭॥
ਨਿਤ ਸੁੰਦਰ ਬਿਬਿਧਿ ਅਹਾਰਾ।
ਦੇ ਸੰਗਤਿ ਸ੍ਵਾਦ ਉਦਾਰਾ।
ਗਨ ਕੌਤਕ ਕਰਨੇ ਹਾਰੇ।
ਬਹੁ ਕਰਹਿਂ, ਬਰਾਤ ਨਿਹਾਰੇ ॥੧੮॥
[3]ਧਨ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹ੍ਵੈ ਸਮੁਦਾਯਾ।
ਨਟ ਬਾਜੀਗਰ ਕੀ ਮਾਯਾ[1†]।

[1]ਨਟਾਂ (ਤੇ) ਬਾਜੀਗਰਾਂ, ਤਮਾਸ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਧਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਯਾ। [ਮਾਯਾ ਮਾਯਕ ਖੇਲ, ਤਮਾਸ਼ਾ]। [†]ਏਹ ਰਾਜ ਘਰਾਂ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਕਵੀ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਨ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰੇ ਤਾਂ ਹਰੀ ਜਸ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਬਡ ਮੇਲਾ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਹੋਵੈ।
ਉਰ ਹਰਖਹਿਂ ਜੋ ਨਰ ਜੋਵੈਂ ॥੧੯॥
ਹੁਇ ਤਯਾਰ ਅਹਾਰ ਹਕਾਰੇ।
ਗਨ ਬਾਦਿਤ[1] ਬਜਤਿ ਪਧਾਰੇ।

[1]ਵਾਜੇ।

ਰਮਨੀਕ ਥਾਨ ਬੈਠਾਏ।
ਕਰਿ ਫਰਸ਼ ਭਲੇ ਸੁਧਰਾਏ ॥੨੦॥
ਜਲ ਲੇ ਕਰਿ ਪਾਨ ਪਖਾਰੇ[1]।

[1]ਹੱਥ ਧੋਤੇ।

ਪੁਨ ਪਹੁੰਚਿ ਪਰੋਸਨਹਾਰੇ।
ਧਰਿ ਸਭਿਨਿ ਅਗਾਰੀ ਥਾਰਾ।
ਬਹੁ ਸ੍ਵਾਦਲ ਪਾਇ ਅਹਾਰਾ ॥੨੧॥
ਜੇ ਸਪਤ ਬਿਧਿਨਿ ਪਕਵਾਨਾ।
ਬਿਚ ਮੇਵੇ ਮਿਲੇ ਮਹਾਨਾ।
ਦਧਿ ਸਾਥ ਬਿਸਾਲ ਮਸਾਲੇ।
ਗਨ ਬਰੇ ਪਕੌਰੇ ਡਾਲੇ ॥੨੨॥
ਸਭਿ ਅਚਵਤਿ ਸ੍ਵਾਦ ਸਰਾਹੈਂ।
ਪੁਨ ਸੂਖਮ ਚਾਵਰ ਚਾਹੈਂ।
ਜੁਗ ਰੀਤਿਨਿ ਕੇ ਤਬਿ ਲਯਾਏ।

ਇਕ ਮਧੁਰ, ਸਲਵਨ ਮਿਲਾਏ ॥੨੩॥
ਬਹੁ ਸਾਵਗ[1] ਗਰੀ ਬਿਸਾਲੇ।
ਗਨ ਚਤੁਰਨ[†] ਕਰਿ ਬਿਚ ਡਾਲੇ।
ਖਟ ਰਸ ਕੋ ਅਚਵਤਿ ਸਾਰੇ।
ਗੁਰ ਕੀਰਤਿ ਕਰਤਿ ਉਦਾਰੇ ॥੨੪॥
ਬਹੁ ਮਿਲੀ ਨਾਗਰੀ[1] ਨਾਰੀ।
ਤਨ ਭੂਖਨ ਬਸਨ ਸ਼ਿੰਗਾਰੀ।
ਕਲ[1] ਕੋਕਿਲ ਕੰਠੀ ਗਾਵੈਂ।
ਦ੍ਰਿਗ ਖੰਜਨ ਅੰਜ ਨਚਾਵੈਂ[1] ॥੨੫॥
ਨਰ ਜੇ ਬਰਾਤਿ ਅਭਿਰਾਮੂ।
ਦੇਂ ਗਾਰੀ[†] ਲੇ ਕਰਿ ਨਾਮੂ।
ਸਭਿ ਰਿਦੈ ਅਨੰਦ ਵਧਾਵੈਂ।
ਹੈਂ ਗਾਰਿ ਤਊ ਮਨ ਭਾਵੈਂ ॥੨੬॥
ਰਸ ਰੰਗ ਸਮੈ ਤਿਸ ਹੋਵੈ।
ਮੁਦ ਧਰਤਿ ਪਰਸਪਰ ਜੋਵੈਂ[†]।
ਅਚਿ ਸਨੇ ਸਨੇ ਸ਼ੁਭ ਅਸਨਾ।
ਮੁਸਕਾਇੰ ਦਿਪੈ ਦੁਤਿ ਦਸਨਾ ॥੨੭॥
ਮਨ ਸਭਿ ਕੇ ਤਬਿ ਬਿਰਮਾਵੈਂ।
ਨਹਿਂ ਉਠਨਿ ਕਿਸੂ ਮਨ ਭਾਵੈ।
ਸੁਖ ਪਾਇ ਭਨੈਂ ਬਚ ਐਸੇ।
'ਅਸ ਉਤਸਵ ਕਿਤਹੁੰ ਨ ਕੈਸੇ' ॥੨੮॥
ਉਰ ਬਿਸਰਜੋ ਦੇਸ਼ ਰੁ ਕਾਲਾ।
ਅਸ ਆਨੰਦ ਭਯੋ ਬਿਸਾਲਾ।
ਤਬਿ ਨੀਠ ਨੀਠ ਲੇ ਪਾਨੀ।
ਸਭਿ ਕਰੇ ਪਖਾਰਨਿ ਪਾਨੀ[1] ॥੨੯॥
ਪੁਨ ਦੀਨਿ ਗਿਲੌਰੀ[1] ਖਾਨੇ।
ਮੁਖ ਰੰਗ ਸੁਰੰਗੀ ਬਾਨੇ[1]।
ਧਨ ਜਥਾ ਜੋਗ ਤਹਿਂ ਦੀਨਾ।
ਉਠਿ ਗਮਨੇ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਬੀਨਾ ॥੩੦॥
ਦਿਜ ਅੱਗ੍ਰ ਆਇ ਤਬਿ ਭਾਖਾ।
ਸਭਿ ਤ੍ਰੀਯਨਿ ਕੀ ਅਭਿਲਾਖਾ।

[1]ਸਾਵਗੀ, ਸੁਕਾ ਹੋਇਆ ਸਾਵੇ ਰੰਗ ਦਾ ਮੇਵਾ।
[†]ਪਾ:-ਤੂਰਨ।
[1]ਨਗਰ ਦੀ। (ਅ) ਚਤੁਰ।
[1]ਸੁੰਦਰ।
[1]ਮਮੋਲਿਆਂ ਤੇ ਕਵਲਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਮਟਕਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। (ਅ) ਮਮੋਲੇ ਵਰਗੇ ਨੈਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੁਰਮਾ ਪਿਆ ਹੈ ਨਚਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।
[†]ਦੇਖੋ ਰਾਸ ੫ ਅੰਸੂ ੬੦ ਅੰਕ ੨੩ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਟੂਕ।
[†]ਦੇਖੋ ਰਾਸ ੪ ਅੰਸੂ ੧੩ ਅੰਕ ੩੬ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਟੂਕ।
[1]ਹੱਥ ਧੋਤੇ।
[1]ਪਾਨਾਂ ਦੇ ਬੀੜੇ।
[1]ਬਣ ਗਏ।

ਗੁਰ ਦੂਲਹੁ ਇਤ ਚਲਿ ਆਵੈਂ।
ਕੁਲ ਰੀਤੀ ਸ਼ਗਨ ਮਨਾਵੈਂ ॥੩੧॥
ਇਮ ਕਹਿ ਕਰਿ ਤਹਿਂ ਲੇ ਚਾਲਾ।
ਜਹਿਂ ਮਿਲੀ ਏਕ ਥਲ ਬਾਲਾ[1]। — [1]ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ।
ਹਸਿ ਗਏ ਅਨੰਦ ਬਿਲੰਦੈ।
ਦ੍ਰਿਗ ਦਲ ਅਰਬਿੰਦ ਮਨਿੰਦੈ[1] ॥੩੨॥ — [1]ਕਵਲ ਦੇ ਪਤਿਆਂ ਵਰਗੇ।

ਸ੍ਵੈਯਾ:
ਦੇਖਿ ਸਰੂਪ ਬਿਸ਼ੇਖ਼ ਹੀ ਦੂਲਹੁ
ਆਨੰਦ ਤੇ ਬਤਰਾਵਤਿ ਹੈਂ[1]। — [1]ਗਲਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।
'ਸੁੰਦਰ ਅੰਗ ਪ੍ਰਲੰਬ[1] ਭੁਜਾ, — [1]ਲੰਮੀਆਂ।
ਅਰਬਿੰਦ ਬਿਲੋਚਨ ਭਾਵਤਿ ਹੈਂ।'
ਕੇਚਿਤ ਜਾਨਤਿ ਹੈਂ ਗੁਰ ਪੂਰਨ
ਹੇਰਤਿ ਸੀਸ ਨਿਵਾਵਤਿ ਹੈਂ।
ਹਾਸ ਬਿਲਾਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰੈਂ ਇਕ
ਪ੍ਰੇਮ ਭਰੀ ਬਲਿ ਜਾਵਤਿ ਹੈਂ ॥੩੩॥

ਹਾਕਲ ਛੰਦ:
'ਜਿਮ ਜੀਤਕੁਇਰ[1] ਤਨ ਰੂਰਾ। — [1]ਨਾਮ ਹੈ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮਹਿਲਾਂ ਦਾ)।
ਤਿਮ ਦੂਲਹੁ ਬਰ[1] ਗੁਰ ਪੂਰਾ। — [1]ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ।
ਇਹ ਸੁੰਦਰ ਇਕ ਸਮ ਜੋਰੀ।
ਮਿਲਿ ਜੀਵਹੁ ਬਰਖ ਕਰੋਰੀ ॥੩੪॥
ਬਡਭਾਗਨ ਹੁਇ ਗੁਰ ਦਾਸੀ।
ਫਲ ਭਯੋ ਤਪੇ ਤਪ ਰਾਸੀ[1]। — [1]ਬਹੁਤ।
[1]ਜਿਮ ਚਿਤ੍ਰਾ ਸਾਰ[†] ਸਮੇਤਾ। — [1]ਜਿਵੇਂ (ਸਾਰ ਸਮੇਤਾ =) ਸ੍ਰੇਸ਼ਟਤਾ ਵਾਲੀ ਚਿੱਤ੍ਰਾ ਦਾ ਬਹੁਤੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਵਾਲੇ ਚੰਦ ਨਾਲ ਸ਼ੁੱਧ ਹਿਤ ਹੈ [ਚਿੱਤ੍ਰਾ = ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਦੀ ਇਸਤ੍ਰੀ, ਤਾਰਾ]। [†]ਪਾ:-ਸ੍ਵਾਂਤ।
ਦੁਤਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਚੰਦ ਸੁਧ ਹੇਤਾ[11] ॥੩੫॥
ਘਨਸ਼ਾਮ[1] ਸਾਥ ਸਤਿਭਾਮਾ[2]। — [1]ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ। [2]ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੀ ਵਿਆਹੁਤਾ ਇਸਤ੍ਰੀ।
ਜਿਮ ਮਿਲੀ ਰਹਿਤ ਸੁਖ ਧਾਮਾ।
ਗੁਰ ਪੂਰਨ ਸੋਂ ਤਿਮ ਜੀਤੋ।
ਬਹੁ ਸ਼ੋਭਹਿ ਆਨੰਦ ਚੀਤੋ[1] ॥੩੬॥ — [1]ਅਨੰਦ ਚਿਤ ਵਾਲੀ।
ਜਿਮ ਰਾਮਚੰਦ ਅਰੁ ਸੀਤਾ।
ਨਿਜ ਪ੍ਰੇਮ ਨਿਬਾਹਨ ਕੀਤਾ।'
ਚਖ ਚਪਲ ਚਾਰੁ ਸੀ ਚਾਰੂ[1]। — [1]ਸੁੰਦਰ (ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ) ਚਪਲ ਤੇ ਸੁਹਣੇ ਨੇਤ੍ਰਾਂ ਨਾਲ...।

ਚਿਤਵੰਤਿ ਰੂਪ ਸੁ ਕੁਮਾਰੂ ॥੩੭॥
ਇਮ ਬੋਲਤਿ ਸ਼ਗੁਨ ਮਨਾਏ।
ਗੁਰ ਕੋ ਪਿਖਿ ਅਨੰਦ ਉਪਾਏ।
ਚਹੁੰ ਓਰ ਮਿਲੀ ਸਮੁਦਾਏ।
ਲਖਿ ਮਹਿੰਮਾ ਸੀਸ ਨਿਵਾਏ ॥੩੮॥

ਸ੍ਵੈਯਾ:
ਸਾਸ ਤਬੈ ਬਡਭਾਗ ਭਰੀ
ਨਿਜ ਅੰਕ ਬਿਠਾਇ ਸਨੇਹ ਮਹਾਨਾ।
ਸੀਸ ਪੈ ਹਾਥ ਕੋ ਫੇਰਿ ਸਰਾਹਤਿ,
ਡੀਠ ਲਗੈ ਨਹਿਂ, ਭੈ ਮਨ ਮਾਨਾ।
ਸਾਰੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ[1] ਹ੍ਵੈ ਬਲਿਹਾਰੀਆਂ, — [1]ਸੱਭੇ ਸਾਲੀਆਂ।
ਗਾਰੀਆਂ ਹਾਸ ਕਰੈਂ ਬਿਧਿ ਨਾਨਾ।
ਬੋਲਤਿ ਮਾਧੁਰ ਪ੍ਰੇਮ ਧਰੇ ਉਰ
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਜੋਗ ਹੀ ਤਾਂਹਿ[1] ਬਖਾਨਾ ॥੩੯॥ — [1]ਤਿਸ (ਸ਼੍ਰੀ ਜੀਤ ਕੌਰ ਜੀ) ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੋਗ।
ਯੌਂ ਮਿਲਿ ਕੈ ਸਭਿ ਕੋ ਸ਼ੁਭ ਰੀਤਿ
ਬਿਲਾਸਤਿ ਹਾਸ ਕਰੌਂ ਮਨ ਭਾਏ।
ਜਾਨਿ ਸਮੈ ਨਿਕਸੇ ਤਬਿਹੂੰ
ਜਨਵਾਸ ਬਿਖੈ ਕਲਗੀਧਰ ਆਏ।
ਬੈਠਿ ਸਿੰਘਾਸਨਿ ਪੀਠ[1] ਸੁਹਾਵਤਿ — [1]ਦੀ ਪਿੱਠ ਤੇ।
ਆਵਤਿ ਭੇ ਸਭਿ[1] ਸੀਸ ਨਿਵਾਏ। — [1]ਜੋ) ਆਏ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨੇ।
ਹ੍ਵੈ ਪਰਿਵਾਰਤਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਥਿਰੇ
ਜਨੁ ਬੀਚ ਸੁ ਪੂਰਨ ਚੰਦ[1] ਸੁਹਾਏ ॥੪੦॥ — [1]ਪੂਰਣਮਾਂ ਦਾ ਯਾ ਪੂਰਾ ਚੰਦ।

ਦੋਹਰਾ:
ਸੰਗਤਿ ਬਿਨਤੀ ਦੀਨ ਹ੍ਵੈ, ਕਰਿ ਕਰਿ ਜੋਰਤਿ ਹਾਥ।
ਰਾਖਯੋ ਸਿਵਰ ਉਤਾਰ ਤਹਿਂ, ਅਧਿਕ ਪ੍ਰੀਤ ਕੇ ਸਾਥ ॥੪੧॥
ਕੇਤਿਕ ਬਾਸੁਰ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਕੀਨੋ ਸਿਵਰ ਮੁਕਾਮ।
ਪਿਖਿ ਸੰਗਤਿ ਕੇ ਭਾਉ ਕੋ, ਕਰਹਿ ਪੂਰਨੋ — [1]ਇੱਛਾ।

ਕਾਮ[1] ॥੪੨॥
ਕੌਤਕ ਹੋਤਿ ਅਨੇਕ ਬਿਧਿ, ਮੇਲਾ ਭਯੋ
ਬਿਸ਼ਾਲ।
ਧਨ ਖਾਟਹਿਂ ਨਿਜ ਲਾਭ ਕੋ, ਸਤਿਗੁਰ
ਪਿਖਹਿਂ ਨਿਹਾਲ ॥੪੩॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਬਜਾਹ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਚਤੁਰਦਸ਼ਮੋ ਅੰਸੂ ॥੧੪॥

੧੫. [ਬਰਛੇ ਨਾਲ ਚਸ਼ਮਾ ਚਲਾਉਣਾ]

੧੪<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ – ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੬

ਦੋਹਰਾ:

ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੂਖਮ ਬਸਨ ਕੀ, ਅਧਿਕ ਜਿ ਬਨੀ ਨਵੀਨ।
ਨਿਤ ਪਖਾਰਿਬੋ ਹੋਹਿ ਤਿਨ, ਪਹਿਰਹਿਂ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥੧॥

ਸ੍ਵੈਯਾ:

ਪੀਤ ਦੁਕੂਲ[1] ਧਰੇ ਦੁਤਿ ਮੂਲ
ਤੁਰੰਗ ਅਰੂਢਤਿ ਆਪ ਸਿਧਾਰੇ।
ਜਾਤਿ ਬਜਾਰਨਿ ਬੀਚ ਪ੍ਰਭੂ
ਨਰ ਨਾਰਿ ਚਹੂੰਦਿਸ਼ਿ ਬੰਦਨ ਧਾਰੇ।
ਚੰਚਲ ਚਾਰੁ ਚਲਾਇ ਫੰਦਾਵਤਿ
ਸ਼ੋਭਤਿ ਹਯ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਉਦਾਰੇ।
ਸੰਝ ਸਮੈਂ ਘਨ ਜਯੋਂ ਚਢਿ ਮੋਰ ਪੈ
ਜਾਤਿ ਨਚਾਵਤ ਮਾਰਗ† ਸਾਰੇ[1] ॥੨॥

[1]ਦੁਪੱਟਾ, ਬਸਤ੍ਰ।

[1]ਜਿਵੇਂ ਤ੍ਰਿਕਾਲਾਂ ਸਮੇਂ ਬਦਲ ਚੜ੍ਹੇ ਤੇ ਮੋਰ (ਨਚਦਾ ਹੈ) ਤਿਵੇਂ ਰਾਹ ਵਿਚ ਨਚਾਂਵਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (ਘੋੜਾ) ਸਾਰੇ ਜਣੇ। †ਪਾ:-ਭਾਵਤਿ।

ਆਇ ਗਯੋ ਧੁਬੀਆ[1] ਅਗਵਾਇ,
ਦੁਉ ਕਰ ਜੋਰਤਿ ਏਵ ਬਖਾਨਾ।
'ਰਾਵਰ ਕੇ ਨਿਤ ਚੀਰ ਪਖਾਰਤਿ,
ਸੋ ਤਨ ਧਾਰਤਿ ਹੋ ਹਿਤ ਠਾਨਾ[1]।
ਆਏ ਬਰਾਤ ਸਮੇਤ ਇਹਾਂ
ਮਲਹੀਨ[1] ਸੁ ਨੀਰ ਨਹੀਂ ਕਿਸ ਥਾਨਾ।
ਹੇਰਿ ਫਿਰਯੋ ਚਹੂੰ ਓਰ ਭਲੇ,
ਨਹਿਂ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਾ ਚਿਤ ਚਿੰਤ ਮਹਾਨਾ ॥੩॥

[1]ਧੋਬੀ।

[1]ਭਾਵ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਪਹਿਰਦੇ ਹੋ।

[1]ਮੈਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਨਿਰਮਲ।

ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੀਤ ਉਤਾਰਤਿ ਹੋ,
ਇਕਠੀ ਮਮ ਤੀਰ[1] ਭਈ ਸਮੁਦਾਈ।
ਆਪ ਕਰੋ ਅਬਿ ਆਇਸੁ ਜਾਂ ਬਿਧਿ,
ਤਯੋਂ ਕਰਿਹੌਂ ਪਟ ਹੇਤੁ ਉਪਾਈ।'
ਸ਼੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਬੇਨਤੀ ਕੋ ਸੁਨਿ
ਸੈਲ[1] ਸਮੀਪ ਗਏ ਤਿਸ ਥਾਈਂ।
ਸੰਗ ਕ੍ਰਿਪਾਲ[1] ਹੈ, ਮਾਨਵ ਜਾਲ ਹੈਂ,
ਧੋਬੀ ਸੁ ਨਾਲ ਹੈ ਜਾਂਹਿ ਜਨਾਈ ॥੪॥

[1]ਮੇਰੇ ਪਾਸ।

[1]ਪਹਾੜ।

[1]ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ।

ਸੰਗੋ ਕੇ ਹਾਥ ਹੁਤੋ ਬਰਛਾ,
ਫਲ ਤੀਛਨ ਭੀਛਨ ਮਾਨੁ ਫਨੀ[1]।
ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਹਾਥ ਮੈ ਲੀਨਿ,
ਭ੍ਰਮਾਇ ਕੈ ਨੀਚੇ ਕੋ ਕੀਨਿ ਅਨੀ।
ਦੇਖਤਿ ਹੈਂ ਚਹੁੰ ਓਰ ਘਨੇ ਜਨ,
ਤੋਲ ਕੈ ਓਜ ਤੇ ਭੂਮ ਹਨੀ।
ਦੀਹ ਗਡ੍ਯੋ ਦਿੜ[1] ਠਾਢ ਭਯੋ
ਤਬਿ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਸਭਿ ਸੰਗ ਭਨੀ ॥੫॥
'ਐਂਚਿ ਨਿਕਾਸਹੁ ਓਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਹੁ[1]
ਨੀਰ ਭਲੋ ਨਿਕਸੈ ਇਸ ਨੀਚੇ।'
ਸੰਗੋ ਤੁਰੰਗ ਤੇ ਜਯੋਂ† ਉਤਰ੍ਯੋ,
ਬਲ ਧਾਰਿ ਬਿਸਾਲ ਕੋ ਊਪਰ ਖੀਚੇ।
ਸੋ ਨ ਪਟ੍ਯੋ ਬਿਸਮਾਇ ਹਟ੍ਯੋ,
ਬਡ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਮ ਜਾਨਿ ਲਯੋ ਗੁਰ ਬੀਚੇ।
-ਮੈਂ ਤਰੁਨਾਪਨ ਕੋ ਅਬਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ[1],
ਏ ਲਘੁ ਬੈਸ ਨਹੀਂ ਬਲ ਸੀਚੇ[1]- ॥੬॥
ਹਯ ਕੇ ਅਸਵਾਰ ਗੁਰੂ ਬਲ ਧਾਰਿ
ਉਖਾਰ ਲਯੋ ਬਰਛਾ ਤਤਕਾਲਾ।
ਫਲ ਟੂਟ੍ਯੋ ਨਹੀਂ, ਦਿਢ ਜੁਟ੍ਯੋ ਤਥਾ[1]
ਜਲ ਛੂਟ੍ਯੋ ਬਡੋ ਤਹਾਂ ਤੇ ਬਹਿ ਚਾਲਾ[1]।
ਪਿਖਿ ਦੂਸਰੇ ਭ੍ਰਾਤ ਧਰੀ ਚਿਤ ਮੈਂ
-ਜੁਗ ਹਾਥ ਕਿ ਜੋਰ ਤੇ ਲੇਤਿ ਨਿਕਾਲਾ[1]-
।
ਮਨ ਜਾਨਿ ਪ੍ਰਭੂ ਪੁਨ ਭੂਮ ਹਨ੍ਯੋ[1],
ਤਬਿ ਪਾਥਰ ਫੋਰ ਧਸ੍ਯੋ ਸੁ ਬਿਸਾਲਾ
॥੭॥
ਦੂਸਰੇ ਸਾਥ ਕਹ੍ਯੋ 'ਲਿਹੁ ਐਂਚ'
ਸੁਨ੍ਯੋ ਤਤਕਾਲ ਗਹ੍ਯੋ ਬਲ ਲਾਏ।
ਦੋਨੋਂ ਹਾਥਨ ਪੈਰ ਜਮਾਇ,
ਨਿਕਾਸਨ ਚਾਹਿ, ਨਹੀਂ ਨਿਕਸਾਏ।
ਹੇਰਿ ਹਟ੍ਯੋ ਮੁਖ ਕੀਨਿ ਤਰੇ ਕਹੁ[1],
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਮ ਤੇ ਬਿਸਮਾਏ।

[1]ਤਿੱਖਾ ਫਲ ਮਾਨੋਂ ਭਜਾਨਕ ਸੱਪ ਹੈ।
[1]ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਬਰਛਾ) ਬਹੁਤ ਗਡ ਗਿਆ।
[1]ਦਿਖਾਓ।
†ਪਾ:-ਤੁਰੰਗ ਤਰੇ।
[1]ਭਾਵ ਮੈਂ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਹਾਂ।
[1]ਭਾਵ ਅਜੇ ਪੂਰਾ ਬਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ।
[1]ਪਹਿਲੇ ਵਾਂਗ ਲੱਗਾ ਰਿਹਾ। (ਫਲ ਦਸਤੇ ਨੂੰ)।
[1]ਵਹਿ ਟੁਰਿਆ।
[1]ਮੈਂ ਦੋ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਨਿਕਾਲ ਲੈਂਦਾ।
[1]ਫੇਰ ਧਰਤੀ ਤੇ ਮਾਰਿਆ।
[1]ਹੇਠਾਂ ਨੂੰ।

ਦੇਖਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੁ ਮਾਤੁਲ ਨੇ,
ਬਡਿਆਈ ਜਨਾਇ ਭਲੇ ਸਮੁਝਾਏ[1] ॥ ੮ ॥

[1]ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ ਨੇ ਦੇਖਕੇ (ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ) ਵਡਿਆਈ ਦੱਸ ਕੇ (ਸੰਗੋ ਆਦਿ ਨੂੰ) ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਇਆ।

'ਆਪ ਤੁਰੰਗ ਪੈ ਹਾਥਨਿ ਸਾਥ
ਨਿਕਾਸਨ ਕੀਨਿ ਛੁਟੀ ਜਲਧਾਰਾ।
ਦੋਨ[1] ਤੇ ਨਿਰਮਲ ਨੀਰ ਚਲ੍ਯੋ
ਅਵਲੋਕਿ ਅਚੰਭ ਸਭੈ ਤਬਿ ਧਾਰਾ।
ਜ੍ਯੋਂ ਜਲ ਹ੍ਵੈ ਸਲਿਤਾ ਬਡ ਕੋ
ਕਿਤ ਤੇ ਇਹੁ ਆਵਤਿ ਬੇਗ ਉਦਾਰਾ।
ਹਾਥ ਪ੍ਰਮਾਨ ਧਸ੍ਯੋ ਬਰਛਾ
ਤਿਸ ਤੇ[1] ਅਬਿ ਛੂਟ ਚਲ੍ਯੋ ਜਲ ਨਾਰਾ[2]' ॥ ੯ ॥

[1]ਬਰਛੇ ਦੇ) ਦੋਹਾਂ (ਟੱਕਾਂ ਤੋਂ)।

[1]ਉਸ (ਟੱਕ) ਤੋਂ। [2]ਨਾਲਾ।

ਮਾਤੁਲ ਬਾਤ ਕਹੀ 'ਸੁਨੀਏਂ ਪ੍ਰਭੁ
ਜੁ ! ਜੁਗ ਧਾਰ ਚਲੀ ਜਲ ਕੀ।
ਕੀਜਿਯੇ ਆਪ ਤ੍ਰਿਬੈਨੀ ਇਹਾਂ
ਦਰਸੈ ਸਭਿ ਸੰਗਤਿ ਪਾਛਲ ਕੀ।
ਸੈਂਕਰੇ ਸੰਬਤ ਚਿੱਨ੍ਹਤ ਹ੍ਵੈ ਇਹ
ਸਾਖ[1] ਰਹੈ ਤੁਮਰੇ ਬਲ ਕੀ।
ਬਜਾਹ ਭਯੋ ਸਭਿ ਲੋਕ ਲਖੈਂ[1]
ਬਿਥਰੈ ਮਹਿਮਾ ਇਮ ਯਾ ਥਲ ਕੀ' ॥ ੧੦ ॥

[1]ਗਵਾਹੀ ਰਹੇਗੀ।

[1]ਜਾਣਨਗੇ।

ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਹਾਥ ਉਭਾਰਿ
ਪ੍ਰਹਾਰ ਕਰ੍ਯੋ ਪੁਨ ਤੀਸਰ ਬਾਰੀ।
ਫੇਰ ਨਿਕਾਸਨਿ ਕੀਨਿ[1] ਮਹਾਂਬਲਿ,
ਤੀਨ ਸਥਾਨ ਬਹ੍ਯੋ ਪੁਨ ਬਾਰੀ[1]।
ਦੇਖਤਿ ਸੰਗਤਿ ਕੇ ਗਨ ਮਾਨਵ
ਬਾਰਹਿ ਬਾਰ ਸੁ ਦੇਂ ਮਨ ਬਾਰੀ[1]।
ਹੋਤਿ ਭਈ ਬਿਸਤੀਰਤ ਕੀਰਤਿ,
ਜ੍ਯੋਂ ਬਹੁ ਮਾਲਤੀ ਕੀ ਫੁਲਬਾਰੀ[1] ॥ ੧੧ ॥

[1]ਕੱਢਿਆ (ਬਰਛਾ)।

[1]ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਜਲ।

[1]ਵਾਰ ਵਾਰ ਮਨ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

[1]ਫੁਲਵਾੜੀ।

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਫੁਰਮਾਵਨਿ ਕੀਨਿ
'ਅਹੋ ਧੁਬੀਆ ! ਸਭਿ ਚੀਰ ਹਮਾਰੇ।

ਜਾਵਦ ਹੈਂ ਇਸ ਥਾਨ ਮਝਾਰਹਿ,
ਤਾਵਦ ਨੀਕਹਿ ਲੇਹੁ ਪਖਾਰੇ।'
ਧੰਨ ਗੁਰੂ' ਮੁਖ ਤੇ ਕਹਿ ਕੈ
ਸਭਿ ਪੋਸ਼ਿਸ ਪੋਟ ਧਰੀ ਸੁ ਉਤਾਰੇ।
ਧੋਵਨਿ ਲਾਗ ਧਰੇ ਅਨੁਰਾਗ ਕੋ
ਪਾਗ ਤੇ ਆਦਿ ਕੀ ਮੈਲ ਬਿਦਾਰੇ ॥੧੨॥
ਆਪ ਗਏ ਹਯ ਤੁੰਦ[1] ਨਚਾਵਤਿ — [1]ਤੇਜ਼।
ਦੂਰ ਕਿਤੇਕ ਫਿਰੇ ਹਟਿ ਆਏ।
ਹੋਤਿ ਭਈ ਸੁਧ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਕਾਰ ਕੀ,
'ਨੀਰ ਨਵੀਨ ਕੋ ਨਾਰੋ[1] ਚਲਾਏ। — [1]ਨਾਲਾ।
ਤੀਨ ਪ੍ਰਹਾਰ[1] ਤੇ ਧਾਰ ਚਲੀ' — [1]ਤਿੰਨ (ਵਾਰੀ) ਮਾਰਨ ਕਰਕੇ।
ਸੁਨਿ ਕੈ ਨਰ ਨਾਰਿ ਸਭੈ ਬਿਸਮਾਏ।
ਜਾਤਿ ਬਿਲੋਕਨਿ ਲੋਕ ਅਨੇਕ,
ਬਿਬੇਕ ਨਿਧਾਨ[1] ਕੇ ਕੌਤਕ ਗਾਏ ॥੧੩॥ — [1]ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ।
ਕੋ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰੈ ਅਚਮਾਨ[1] ਕੋ, — [1]ਪੀਂਦੇ ਹਨ ਕਈ।
ਦੇਖਿ ਬਿਸ਼ੇਖ਼ ਭਨੈਂ ਬਲਵੰਤੇ।
ਪੂਰਨ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਦੀਨ ਪੈ ਦਜਾਲ
ਹਤਜੋ ਜਿਤ ਰਾਵਨ ਜੁੱਧ ਕਰੰਤੇ।
ਰੱਛ ਕਰੀ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਕੀ ਆਪ
ਭਯੋ ਨਰ ਸਿੰਘ ਸੁ ਦੈਤ ਕੋ ਹੰਤੇ[1]। — [1]ਨਾਸ਼ ਕੀਤਾ।
ਕਜਾ ਇਨ ਕੇ ਬਲ ਕੋ ਪਰਮਾਨ ਹੈ
ਤੀਨਹੁੰ ਲੋਕ ਪਤੀ ਭਗਵੰਤੇ[1]' ॥੧੪॥ — [1]ਤਿੰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਭਗਵੰਤ ਹਨ।
ਆਵਤਿ ਹੈਂ ਇਕ ਧਾਵਤਿ ਜਾਵਤਿ
ਗਾਵਤਿ ਕੀਰਤਿ ਪਾਵਨ ਕੋ।
ਕੇਤਿਕ ਬਾਸੁਰ ਕੀਨਿ ਮੁਕਾਮ
ਸੁ ਸੰਗਤਿ ਕੇ ਹਰਖਾਵਨਿ ਕੋ।
ਕੌਤਕ ਹੋਤਿ ਬਿਲੋਕਤਿ ਲੋਕ,
ਪ੍ਰਮੋਦ ਗੁਰੂ ਗੁਨ[1] ਗਾਵਨਿ ਕੋ। — [1]ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾ ਗਾ ਕੇ।
ਭੀਰ ਬਜਾਰ ਮਝਾਰ ਹਜਾਰਨਿ
ਹ੍ਵੈ ਬਿਵਹਾਰ ਕਮਾਵਨਿ ਕੋ ॥੧੫॥
ਹੋਤਿ ਅਹਾਰ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ,
ਕਰੈਂ ਹਿਤ ਧਾਰਿ ਅਚਾਇ ਅਨੰਦਤਿ।

ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ ਸੁ ਪ੍ਰੇਰਤਿ ਸੰਗਤਿ
ਆਪਨਿ ਡੇਰੇ ਮੈਂ ਲਜਾਇ ਕੈ ਬੰਦਤਿ।
ਹਾਥਨਿ ਜੋਰਿ, ਨਿਹੋਰਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ,
ਦੇਤਿ ਅਕੋਰਨਿ ਦੋਸ਼ ਨਿਕੰਦਤਿ[1]। [1]ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਕਰਤਾ ਜੀ ਨੂੰ।
ਫੇਰ ਨਹੀਂ ਅਵਿਕਾਸ਼ ਲਹੈਂ ਅਸ[1], [1]ਐਸਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ।
ਦੋਨਹੁ ਲੋਕਨਿ ਲਾਭ ਬਿਲੰਦਤਿ ॥੧੬॥

ਦੋਹਰਾ:

ਕਹੌਂ ਕਹਾਂ ਲਗਿ ਬਜਾਹ ਕੋ,
ਲਵਪੁਰਿ ਜਥਾ ਉਛਾਹ।
ਮਾਨੁਖ ਤਨ ਸਫਲਾ ਕਰਜੋ,
ਪਹੁੰਚੇ ਮੇਲ ਜਿ ਮਾਂਹ[1] ॥੩੭॥ [1]ਵਿਚ।
ਜਹਾਂ ਨਿਕਾਸਜੋ ਨੀਰ ਕੋ,
ਤੋਮਰ ਅਨੀ ਪ੍ਰਹਾਰਿ[1]। [1]ਬਰਛੇ ਦੀ ਮੁਖੀ ਮਾਰਕੇ।
ਚਿੰਨ੍ਹਤਿ ਥਲ ਸੋ ਆਜ ਲਗ,
ਚਲਤਿ ਬਾਰ ਕਛੁ ਧਾਰ[†] ॥੧੮॥ [†]ਇਹ ਚਸ਼ਮਾਂ ਹੁਣ ਤਕ ਜਾਰੀ ਹੈ ਗੁਰੂ ਕਾ ਲਾਹੌਰ ਆਨੰਦਪੁਰ ਤੋਂ ਸੱਤ ਅੱਠ ਮੀਲ ਤੇ ਹੈ।

ਸ੍ਵੈਯਾ:

ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਫੁਰਮਾਵਨਿ ਕੀਨਿ
'ਅਬੈ ਹਮ ਕੋ ਕਰਿ ਦੇਹੁ ਬਿਦਾ।
ਜਾਇ ਮਸੰਦ ਬਖਾਨਤਿ ਭਾ,
ਸਭਿ ਹੀ ਬਿਧਿ ਤਯਾਰੀ ਕੋ ਠਾਨਿ ਤਦਾ[1]। [1]ਕਰਕੇ ਤਦੋਂ।
ਦਾਇਜ ਆਨਿ ਧਰਜੋ ਸਗਰੋ
ਗੁਰ ਕੀ ਮਰਜ਼ੀ ਉਰ ਜਾਨੀ ਜਦਾ।
ਆਪ ਮਿਲੈ, ਮਿਲ ਬਾਤ ਭਨੈ[†] [†]ਪਾ:-ਬਿਧ ਬਾਤ ਬਨੈ।
'ਇਹ ਆਨੰਦ ਯਾਦਿ ਰਿਦੈ ਹ੍ਵੈ ਸਦਾ' ॥੧੯॥
ਸੁੰਦਰ ਆਨਿ ਤੁਰਗੰਮ ਕੇ
ਗਰ ਭੂਖਨ ਪਾਇ ਬਿਸਾਲ ਸਜਾਏ।
ਰੇਸ਼ਮੀ ਚੀਰ ਸੁਰੰਗ ਤੇ ਛਾਦਤਿ
ਦੇ ਕਵਿਕਾ ਮੁਖ ਮਹਿ ਤਹਿ ਲਜਾਏ।
ਯੌਂ ਸਭਿ ਤਯਾਰ ਕਰੀ ਵਸਤੂ
ਇਕ ਥਾਨ ਸਕੇਲਿ ਧਰੀ[1] ਸਮੁਦਾਏ। [1]ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਰੱਖੀ।
ਡਾਸਿ ਪ੍ਰਯੰਕ, ਪਠਾਇ ਦਿਯੋ

ਦਿਜ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਜੀ ਤਤਕਾਲ ਬੁਲਾਏ ॥੨੦॥

ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦਨਿ ਸੰਗਤਿ ਮੋਂ
ਪ੍ਰਭੂ ਤਯਾਰੀ ਸੁਨੀ ਜਬਿ ਹੇਤੁ ਬਿਦਾਈ।
ਬਾਦਿਤ ਬਾਜ ਉਠੇ ਤਤਕਾਲ,
ਕਹੀ ਮੁਖ ਬਾਤ ਨ ਦੇਤਿ ਸੁਨਾਈ।
ਆਪ ਉਠੇ ਮਹਾਰਾਜ ਗੁਰੂ
ਨਿਜ ਸਭਾ ਕੇ ਲਿਯੇ ਸਮੁਦਾਈ।
ਜਾਇ ਨਿਵੇਸ[1] ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਭਏ ਸਿਰ
ਨੰਮ੍ਰਿ ਅਸ਼ੇਸ਼[1] ਉਠੇ ਅਗਵਾਈ ॥੨੧॥

[1]ਡੇਰੇ।

[1]ਸਾਰੇ।

ਸਭਿ ਬੀਚ ਪ੍ਰਯੰਕ ਪੈ ਬੈਠਿ ਗਏ,
ਚਹੁੰ ਓਰ ਨਿਹਾਰਤਿ ਹੈਂ ਨਾਰ ਨਾਰੀ।
ਉਸ਼ਨੀਕ[1] ਜਿਗਾ ਕਲਗ਼ੀ ਕਲ ਕੁੰਡਲ
ਡੋਲਕ ਪੋਲ ਹੁਵੈਂ ਬਲਿਹਾਰੀ†।
ਅਰਬਿੰਦ ਬਿਲੋਚਨ ਸੋਚ ਬਿਮੋਚਨ,
ਛੋਰ ਸਕੋਚ[1], ਪਿਖੈਂ ਮਤਿ ਹਾਰੀ[2]।
ਗਨ ਆਨਿ ਬਿਭੂਖਨ ਥਾਲ ਧਰੇ,
ਬਹੁ ਬਾਸਨ ਕੋ ਧਰਿ ਕੀਨਸਿ ਤਯਾਰੀ ॥੨੨॥

[1]ਦਸਤਾਰ।

†ਪਾ:-ਡੋਲਤਿ ਬੋਲਤਿ ਹ੍ਵੈ ਬਲਿਹਾਰੀ।

[1]ਭਾਵ ਖੁੱਲਮ ਖੁੱਲ੍ਹਾ। [2]ਭਾਵ ਮਗਨ ਹੋਏ।

ਭਾਟ ਨੇ ਦਾਇਜ ਪੁੰਜ ਗਿਨਯੋ†,
ਧਨ ਅੰਬਰ[1] ਹੈਂ ਬਹੁਮੋਲਨ ਕੇ।
ਆਨਿ ਬਿਠਾਈ ਤਬੈ ਦੁਲਹੀ[1]
ਬਹੁ ਰੰਗ ਸੁਹਾਇਨਿ ਚੋਲਨ ਕੇ[1]।
ਅੰਜੁਲ[1] ਕੋ ਭਰਿ ਛੋਰਤਿ ਭਾ,
ਅਨੁਸਾਰ ਭਯੋ ਦਿਜ ਬੋਲਨਿ ਕੇ।
ਜੀਤੋ ਪਿਤਾ ਜੁਤਿ ਭਾਗ ਬਿਲੰਦ
ਮਨਿੰਦ ਕਹੈਂ ਕਿਹ ਤੋਲਨ ਕੇ[1] ॥੨੩॥

†ਆਸ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦਾਜ ਖਲੇਰਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

[1]ਕਪੜੇ।

[1]ਭਾਵ ਜੀਤੋ ਜੀ।

[1]ਕਪੜਿਆਂ ਦੇ।

[1]ਚੁੱਲੀ (ਪਾਣੀ ਦੀ)।

[1]ਭਾਵ ਜੀਤੋ ਜੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਭਾਗ ਵਡੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਦੀ ਤੁੱਲਤਾ ਦੇਈਏ ਤੋਲਨਾ ਕਰਕੇ ਭਾਵ ਵਿਚਾਰ ਕੇ।

ਕੀਨਿ ਸਭੀ ਕੁਲ ਰੀਤਿ ਭਲੀ ਬਿਧਿ
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਫੇਰ ਉਠੇ ਤਤਕਾਲਾ।
ਹੋਇ ਬਿਦਾ ਘਰ ਸਾਸੁਰ ਤੇ

ਨਿਕਸੇ ਅਵਿਲੋਕਤਿ ਲੋਕ ਬਿਸਾਲਾ।
ਬਾਦਿਤ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਜੈਂ ਅਗਵਾਨ,
ਸੁ ਡੇਰੇ ਮੈਂ ਆਇ ਕੈ ਤਜਾਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।
ਆਯੁਧ ਅੰਗ ਸਜਾਵਤਿ ਭੇ
ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਜੇ ਕਰਵਾਰ[1] ਕਰਾਲਾ ॥੨੪॥ — [1]ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ।
ਸੰਗ ਖਤੰਗਨਿ ਪੂਰ ਨਿਖੰਗਹਿ[1] — [1]ਬਾਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਯਾ ਭੱਥਾ।
ਅੰਗ ਸਜਾਇ ਚਢੇ ਤਬਿ ਘੋਰੇ।
ਹਾਥ ਸਰਾਸਨ[1] ਸ਼ੋਭਤਿ ਹੈ — [1]ਧਨੁਖ।
ਬਰ ਜ਼ੇਵਰ ਜੋਤਿ ਦਿਪੈ ਚਹੁੰ ਓਰੇ।
ਹ੍ਵੈ ਸਖੀਆਂ ਪਰਵਾਰਤਿ[1] ਪੁੰਜ — [1]ਸਖੀਆਂ ਨਾਲ।
ਮਿਲੈਂ ਦੁਲਹੀ[1], ਸੁਚ ਢਾਇ ਕੈ ਡੋਰੇ। — [1]ਦੁਲਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ ਬਿਲੰਦ ਲਿਯੋ ਧਨ
ਮੇਘ ਮਨਿੰਦ ਵੁਠੇ ਕਰਿ ਜੋਰੇ[1] ॥੨੫॥ — [1]ਵਰਖਣ ਲਗੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ।
ਆਵਤਿ ਊਪਰਿ ਕੋ ਬਰਖਾਵਤਿ
ਆਗੇ ਕਰਯੋ ਸਭਿਹੂੰਨ ਤੇ ਡੋਰਾ।
ਪੰਥ ਪਰੇ ਪੁਰਿ ਆਨੰਦ ਕੇਰ
ਬਿਲੋਚਨ ਲਾਗ ਰਹੇ ਤਿਤ ਓਰਾ।
ਹੋਤਿ ਕੁਲਾਹਲ ਧੂਰ ਉਡੀ,
ਗੁਰ ਦੇਖਿ ਟਿਕਾਇ ਲਿਯੋ ਨਿਜ ਘੋਰਾ।
ਸੰਗ ਬਰਾਤ ਪ੍ਰਯਾਤ[1] ਸੁ ਮਾਰਗ, — [1]ਚਲਦੇ ਹਨ।
ਹ੍ਵੈ ਮਨ ਬੀਚ ਅਨੰਦ ਨ ਥੋਰਾ ॥੨੫॥
ਜਯੋਂ ਧਨ ਡਾਰਤਿ ਜਾਤਿ ਭਏ,
ਤਿਮ ਆਵਤਿ ਭੀ ਬਰਖਾਇ ਬਿਸਾਲਾ[1]। — [1]ਆਂਵਦਿਆਂ ਭੀ ਬਹੁਤਾ ਬਰਖਾਇਆ।
ਜਾਚਿਕ ਦਾਰਿਦ ਦੂਰ ਦੀਓ ਕਰਿ
ਜੇ ਤਹਿਂ ਆਇ ਗਏ ਤਤਕਾਲਾ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਅਨੰਦਪੁਰੇ ਮੈਂ ਅਨੰਦ
ਬਿਲੰਦਹਿ ਪ੍ਰੀਤ ਪ੍ਰਤੀਖਤਿ ਬਾਲਾ[1]। — [1]ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੀਤੀ ਕਰ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਉਡੀਕਦੀਆਂ ਹਨ।
ਮੰਦਰ ਮੇਘਨ[1] ਤੇ ਉਮਡੀ — [1]ਮਾਨੋਂ) ਮੰਦਰਾਂ ਰੂਪੀ ਬੱਦਲਾਂ ਤੋਂ।
ਤੜਿਤਾ[1] ਬਹੁ ਰੂਪ ਭਈ ਚਲਚਾਲਾ[2] ॥੨੭॥ — [1]ਬਿਜਲੀ। [2]ਚੰਚਲ ਚਾਲ ਹੋਈ ਬਹੁਤ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਦੀ।
ਤਬਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਨਿਜ ਨੰਦ

ਨੁਖਾ ਜੁਤਿ[1] ਦੇਖਨ ਕੌ ਉਤਲਾਵਤਿ ਹੈ। [1]ਪੁੱਤ੍ਰ ਨੂੰ ਸਹਿਤ ਨੌਂਹ ਦੇ।
ਬਹੁ ਮੇਲ ਭਯੋ ਅਬਲਾ ਗਨ ਕੋ[1] [1]ਸਮੂਹ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਦਾ।
ਉਮਗਾਵਤਿ ਗੀਤਨ ਗਾਵਤਿ ਹੈਂ।
ਲਖਿ ਤੁੰਗ ਅਟਾਰਨ ਪੈ ਚਢਿ ਕੈ
ਦਿਸ਼ ਆਵਤਿ ਕੀ[1] ਦ੍ਰਿਗ ਲਾਵਤਿ ਹੈਂ। [1]ਭਾਵ ਜਿਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਲੋਂ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਉਧਰ।
ਹਰਖਾਵਤਿ ਹੈਂ, ਬਤਰਾਵਤਿ ਹੈਂ,
'ਇਹ ਚੌਰ ਢੁਰਯੋ ਦਿਖਰਾਵਤਿ ਹੈ'
॥੨੮॥
ਹੋਤਿ ਕੁਲਾਹਲ ਨਾਦ ਮਹਾਂ,
ਗਨ ਬਾਦਿਤ ਬਾਜ ਸੁਨਾਵਤਿ ਹੈਂ।
ਰੰਗ ਅਨੇਕ ਨਿਸ਼ਾਨਨਿ ਕੇ
ਪਟ ਬਾਯੁ ਲਗੇ ਫਹਿਰਾਵਤਿ ਹੈਂ।
ਧੂਲ ਉਠੈ ਬਡ ਧੂਮ[1] ਪਰੈ [1]ਸ਼ੋਰ।
ਭਟ ਸੰਗ ਤੁਰੰਗ ਨਚਾਵਤਿ ਹੈਂ।
ਬਾਗੇ[1] ਸੁਹਾਵਤਿ ਭਾਵਤਿ ਹੈਂ, [1]ਕਪੜੇ।
ਬਿਹਸਾਵਤਿ ਚਾਵਤਿ[1] ਆਵਤਿ ਹੈਂ [1]ਹਸਦੇ ਹੋਏ ਚਾਉ ਨਾਲ।
॥੨੯॥
ਚਢਿ ਓਕਨ[1] ਪੈ ਅਵਲੋਕਤਿ ਲੋਕ, [1]ਘਰਾਂ ਤੇ।
ਤ੍ਰਿਯਾ ਨਿਜ ਦ੍ਵਾਰਨਿ ਦ੍ਵਾਰ ਖਰੀ।
ਪੁਰਿ ਬੀਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਭਏ ਕਲਗੀਧਰ,
ਭੀਰ ਬਜ਼ਾਰ ਬਿਲੰਦ ਗਰੀ[1]। [1]ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ।
ਗਨ ਫੂਲਨ ਅੰਜੁਲ ਕੋ ਭਰਿ ਕੈ,
ਗੁਰ ਊਪਰ ਗੇਰਤਿ ਮੋਦ ਭਰੀ।
ਜਨੁ ਲਾਗ ਝਰੀ ਇਸ ਰੀਤਿ ਪਰੀ
ਬਰਖਾ ਸੁ ਕਰੀ ਦੁਤਿ ਹੋਤਿ ਖਰੀ
॥੩੦॥
ਦੋਹਰਾ: [1]ਘੋੜੇ ਤੇ।
ਇਮ ਬਰਾਤ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ੀ ਸਕਲ; ਰਥ, ਹਯ[1],
ਬਹਿਲ ਸਮਾਜ।
ਮਹਿਦ ਅਨੰਦ ਅਨੰਦਪੁਰਿ, ਕ੍ਰਿਪਾ ਪਾਇ
ਮਹਾਰਾਜ ॥੩੧॥
ਬਾਦਿਤ[1] ਡੋਰੇ ਅੱਗ੍ਰ ਸਭਿ, ਪਾਛੈ ਦੂਲਹੁ [1]ਵਾਜੇ। [2]ਚੰਦ (ਵਾਂਙ)।

ਚੰਦ[2]।
ਸਭਿ ਬਰਾਤ ਪਸ਼ਚਾਤ ਚਲਿ, ਕਰਤਿ [1]ਤੇਜ।
ਤੁਰੰਗਮ ਤੁੰਦ[1] ॥੩੨॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਬਜਾਹ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਪੰਚਦਸਮੋ ਅੰਸੂ ॥੧੫॥

੧੬. [ਬਰਾਤ ਵਾਪਸ। ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਈ ਥੈਲੀ ਦੱਸੀ]

੧੫<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੭

ਦੋਹਰਾ:

ਗੁਜਰੀ ਰਿਦੈ ਪ੍ਰਮੋਦ ਧਰਿ, ਚਹੁਂ ਕੋਦ[1] ਗਨ ਨਾਰਿ। [1]ਚੁਫੇਰੇ।
ਤਜਾਗਿ ਸਦਨ ਨਿਜ ਪੌਰ ਕੋ, ਮਿਲੀ ਆਇ ਅਗਵਾਰ ॥੧॥

ਚੌਪਈ: [1]ਵਡੇ ਗੁਰਾਂ ਦਾ।

ਬਡੇ ਗੁਰਨਿ[1] ਜਹਿਂ ਥਾਨ ਸੁਹਾਵਨ।
ਚਾਹਤਿ ਹੈਂ ਤਹਿਂ ਮਾਥ ਟਿਕਾਵਨਿ।
ਕਹਿ ਕਰਿ ਪ੍ਰੇਰਜੋ ਉਤ ਕੋ ਡੇਰਾ।
ਦੂਲਹੁ ਸਹਿਤ ਚਲੇ ਤਿਤ ਓਰਾ ॥੨॥
ਬਹੁਤ ਬਰਾਤ ਚਲੀ ਪਸ਼ਚਾਤਾ।
ਹੇਤੁ ਮਨਾਵਨਿ ਕੇ ਸੁਖਦਾਤਾ।
ਮੋਦਕ ਥਾਰ ਲਜਾਇ ਸਮੁਦਾਏ।
ਜਾਇ ਅੱਗ੍ਰ ਦਰਬਾਰ ਟਿਕਾਏ ॥੩॥
ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਉਤਰੇ ਤਤਕਾਲਾ।
ਦੁਲਹਨ ਸੰਗ ਮਿਲੀ ਗਨ ਬਾਲਾ।
ਪਹੁਂਚੇ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਅਗਾਰੀ।
ਖਰੇ ਹੋਇ ਅਰਦਾਸ ਉਚਾਰੀ ॥੪॥
ਚਾਰ ਪੰਚ ਗੁਰ ਕੇ ਲੇ ਨਾਮੂ[1]। [1]ਚਾਰ ਤੇ ਪੰਜ = ਨੌਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ।
'ਬੋਲਹੁ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੁਖਧਾਮੂ।
ਪਾਨ ਗ੍ਰਹਨਿ[1] ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਹੋਵਾ। [1]ਵਿਵਾਹ।
ਆਨਿ ਆਪ ਕੋ ਦਰਸ਼ਨ ਜੋਵਾ ॥੫॥
ਅੰਗ ਸੰਗ ਨਿਤ ਰਹਹੁ ਸਹਾਇਕ।
ਮੰਗਲ ਦਾਇਕ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇਕ।
ਬੰਸ ਬ੍ਰਿਧਾਇਕ[1] ਸਭਿ ਜਗਨਾਇਕ। [1]ਦੇ ਵਧਾਵਣ ਵਾਲੇ।
ਸਦਾ ਬਿਘਨ ਕੇ ਓਘਨ ਘਾਇਕ[1]' ॥੬॥ [1]ਸਮੂਹ ਬਿਘਨਾਂ ਦੇ ਨਾਸ਼ਕ।
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਕਹਿ ਬਿਨੈ ਮਹਾਨੀ।
ਕੀਨਿ ਪ੍ਰਨਾਮ ਜੋਰਿ ਜੁਗ ਪਾਨੀ[1]। [1]ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜਕੇ।
ਇਮ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
ਕਰੇ ਨਿਹੋਰਨਿ ਸਭਿਹਿਨਿ ਸਾਦਰ ॥੭॥
ਗਮਨੇ ਪੁਨ ਨਿਕੇਤ ਕੀ ਕੋਦ[1]। [1]ਘਰ ਵੱਲ।
ਗਾਵਤਿ ਗੀਤ ਸਪ੍ਰੀਤਿ ਪ੍ਰਮੋਦ।

ਨੀਕੇ ਸ਼ਗਨ ਸੰਗ ਨਿਜ ਪੌਰ।
ਪਹੁੰਚੇ ਧੂੰਮ ਧਾਮ ਬਹੁ ਰੌਰ ॥੮॥
ਕਰਿ ਕੁਲ ਰੀਤਿ ਜਾਚਕਨਿ ਦੈ ਕੈ।
ਅੰਤਰ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ ਨੁਖਾ ਜੁਤਿ ਹ੍ਵੈ ਕੈ।
ਸਨਮਾਨਿਤ ਘਰ ਚਿੱਤ੍ਰਤਿ ਮਾਂਹੀ।
ਬੈਠਾਰਸਿ ਬਰ ਆਸਨ ਜਾਂਹੀ ॥੯॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਧਰ ਧਨ ਕੀ ਥਾਤੀ।
ਝੋਰੀ ਪਾਇ ਅਧਿਕ ਹਰਖਾਤੀ।
ਬਦਨ ਬਿਲੋਕਿ ਸਪਰਸ਼ਤਿ ਕਰ ਕੋ।
ਆਸ਼ਿਖ ਦੇਤਿ ਉਚਰ ਕਰਿ ਬਰ ਕੋ[1] ॥੧੦॥
ਉਤ ਸਤਿਗੁਰ ਨਿਜ ਥਾਨ ਸਿਧਾਏ।
ਸਿੰਘਾਸਨ ਪਰ ਬੈਠਿ ਸੁਹਾਏ।
ਸੰਗ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੁ ਪੰਚਹੁੰ ਭ੍ਰਾਤਾ।
ਸੂਰਜ ਮਲ ਕੇ ਦੋਨਹੁੰ ਤਾਤਾ[1] ॥੧੧॥
ਸਿਖ ਮਸੰਦ ਕੇਤਿਕ ਢਿਗ ਔਰ।
ਉਤਰੀ ਸਭਿ ਬਰਾਤ ਨਿਜ ਠੌਰ।
ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੀ ਸੁਧਿ ਲੈਬੇ ਕਾਜ।
ਬੋਲੇ ਗੁਰੂ ਗ਼ਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ॥੧੨॥
'ਮਾਤੁਲ ! ਲੇਹੁ ਮਸੰਦ ਗਨ ਨਾਲ।
ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਨਰ ਪਠਿ ਕਰਹੁ ਸੰਭਾਲ।
ਦੇਗ਼ ਰਸਤ ਪਹੁੰਚੈ ਸਭਿ ਡੇਰੇ।
ਤ੍ਰਿਣ ਦਾਨਾ ਦਿਹੁ ਹਯਨਿ[1] ਘਨੇਰੇ' ॥੧੩॥
ਆਇਸੁ ਮਾਨਿ ਉਠਯੋ ਹਰਖੈ ਕੈ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ ਸੰਗ ਨਿਜ ਲੈ ਕੇ।
ਸਭਿ ਕੀ ਸੁਧਿ ਨੀਕੀ ਬਿਧਿ ਲੀਨਿ।
ਨਿਸ ਮਹਿਂ ਸਕਲ ਬਸੇਰਾ ਕੀਨਿ ॥੧੪॥
ਜਥਾ ਜੋਗ ਆਛੇ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ।
ਸਿਤਾ[1] ਘ੍ਰਿੱਤ ਮੈਦਾ ਸਮੁਦਾਏ।
ਗਰੀ[1] ਬਜ਼ਾਰਨਿ ਸਦਨ ਉਦਾਰਾ।
ਦੀਪਮਾਲ ਸਭਿ ਪਰ ਇਕ ਸਾਰਾ ॥੧੫॥

[1]ਵਰ ਉਚਾਰ ਕੇ।
[1]ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ (ਸਣੇ)।
[1]ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ।
[1]ਖੰਡ।
[1]ਗਲੀਆਂ ਤੇ।

ਸਭਿ ਨਰ ਉਰ ਹ੍ਵੈ ਕਰਿ ਅਹਿਲਾਦੀ।
ਮੰਗਲ ਕਰਹਿਂ ਲਖੈਂ ਗੁਰ ਸ਼ਾਦੀ।
ਮਿਲਹਿਂ ਪਰਸਪਰ ਸੁਜਸੁ ਉਚਾਰਹਿਂ।
ਭਾਗ ਆਪਨੇ ਅਧਿਕ ਬਿਚਾਰਹਿਂ ॥੧੬॥
'ਰਾਮਚੰਦ ਆਨੰਦ ਧਰਿ ਔਧ[1]। — [1]ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਚ।
ਤਿਮ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਆਨੰਦ ਔਧਿ[1]। — [1]ਤਿਵੇਂ ਅਨੰਦ ਦੀ ਅਵਧੀ (ਓੜਕ) ਹੈ ਆਨੰਦਪੁਰ।
ਨਿਤ ਗੁਰ ਦਰਸ਼ਨ ਉਤਸਵ ਸਹਿਤ।
ਜਿਸ ਤੇ ਪਾਵਨ ਹ੍ਵੈ ਫਲ ਮਹਿਤ' ॥੧੭॥
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਨਿਜ ਘਰ ਨਰ ਨਾਰੀ।
ਗੁਰੂ ਬਾਤ ਕੋ ਕਰਤਿ ਉਚਾਰੀ।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਿ ਸੁਖ ਸੋਂ ਸਾਰੇ।
ਸੁਪਤ ਭਏ ਹਰਖੰਤਿ ਉਦਾਰੇ ॥੧੮॥
ਜਾਮ ਜਾਮਨੀ ਜਾਗਤਿ ਜਬੈ।
ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਭੁ ਕੋ ਸਿਮਰਤਿ ਤਬੈ।
ਆਇ ਰਬਾਬੀ ਗਾਵਨਿ ਲਾਗੇ।
ਬਡਭਾਗੀ ਅਨੁਰਾਗੀ ਜਾਗੇ ॥੧੯॥
ਸੁਨਹਿਂ ਰਾਗ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਬਿਚਾਰੈਂ।
ਬਿਸ਼ਯਨਿ ਤੇ ਬਿਰਾਗ ਕੋ ਧਾਰੈਂ।
ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰੇਮ[1] ਪ੍ਰਭੁ ਤੇ ਨਿਜ ਨਿੰਦਹਿਂ। — [1]ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰੇਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ।
ਇਕ ਚਿਤ ਹੁਇ ਗੁਰ ਮਹਿਮਾ ਬਿੰਦਹਿਂ[1] ॥੨੦॥ — [1]ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਮਨ ਠਹਿਰਾਇ ਚਰਨ ਅਰਬਿੰਦਹਿਂ[1]। — [1]ਚਰਨ ਕਵਲਾਂ ਵਿਚ।
ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਤਿ ਅਨੰਦ ਬਿਲੰਦਹਿ।
ਕੇਚਤਿ ਸਤੱਦ੍ਰਵ ਕਰਹਿਂ ਸ਼ਨਾਨ।
ਥਿਰਹਿਂ, ਸ਼ਬਦ ਜਹਿਂ ਸੁਨੀਅਹਿ ਕਾਨ[1] ॥੨੧॥ — [1]ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਬਦ ਕੰਨੀਂ ਸੁਣੀਵੇ ਉਥੇ ਟਿਕਦੇ ਹਨ।
ਗੁਰਮਤਿ ਲੇਤਿ ਰਹਿਤ ਕੇ ਸਹਿਤ।
ਮੋਹ ਮਹਿਤ ਚਿਤ ਕੇ ਨਿਤ ਦਹਿਤਿ[1]। — [1]ਚਿੱਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਮੋਹ ਨੂੰ ਨਿਤ ਸਾੜਦੇ ਹਨ (ਅ) ਮੋਹ ਤੇ ਮਾਨ।
ਰਾਤ ਦੁਘਟਕਾ[1] ਤੇ ਸਭਿ ਜਾਗੇ। — [1]ਦੋ ਘੜੀ ਰਾਤ ਰਹਿੰਦੇ।
ਨੌਬਤ ਬਜਨਿ ਲਗੀ ਦਰ ਆਗੇ ॥੨੨॥
ਸੁਜਸੁ ਕਬਿੱਤਨ ਭਾਟ ਉਚਾਰੈਂ।

ਖਰੇ ਨਕੀਬ ਅਵਾਜ਼ ਪੁਕਾਰੈਂ।
ਗਨ ਬਿਹੰਗ ਤਰੁਵਰੁ ਪਰ ਬੋਲੈਂ।
ਚੱਕ੍ਰਵਾਕ ਮਿਲਿ ਜੁਗਮ[1] ਕਲੋਲੈਂ ॥੨੩॥
[1]ਚਕਵੀ ਚਕਵਾ ਦੋਵੇਂ ਮਿਲਕੇ।

ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਸਤਿਗੁਰ ਭਗਵਾਨ।
ਜਾਗੇ ਠਾਨਜੋਂ ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨ।
ਥਿਰ ਆਸਨ ਪਰ ਮੁੱਦ੍ਰਿਤਿ ਨੈਨ।
ਨਿਜ ਸਰੂਪ ਕੋ ਆਨੰਦ ਲੈਨ ॥੨੪॥

ਆਸਾ ਵਾਰ ਭੋਗ ਜਬਿ ਪਾਯੋ।
ਸੁਨਿ ਸਭਿਹਿਨਿ ਤਬਿ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ।
ਜਬਿ ਤੇ ਹੋਇ ਤਰਨਿ[1] ਪਰਕਾਸ਼ਾ†।
[1]ਸੂਰਜ। †ਪਾ:-ਹੋਯਸਿ ਤਰਨਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਕਾਸ਼ਾ।
ਪਹਿਰਨਿ ਬਾਸ[1] ਲਜਾਇ ਗਨ ਦਾਸਾ ॥੨੫॥
[1](ਦੇ) ਬਸਤ੍ਰ।

ਚੀਰ ਸਰੀਰ ਧੀਰ ਗੁਰ ਧਰੇ[1]।
[1]ਭਾਵ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਪੜੇ ਪਹਿਨੇ।
ਅਲੰਕਾਰ ਸਭਿ ਪਹਿਰਨਿ ਕਰੇ।
ਦਿਵਸ ਚਢੇ ਬਡ ਫਰਸ਼ ਕਰਾਵਾ।
ਸੁੰਦਰ ਆਸਨ ਬਹੁਰ ਡਸਾਵਾ† ॥੨੬॥
†ਪਾ:-ਪਰ ਬਿਛਵਾਵਾ।

ਸ੍ਰੀ ਗੋਵਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬੈਠੇ ਜਾਇ।
ਸੁਧਿ ਕੋ ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਨਰ ਸਮੁਦਾਇ।
ਪ੍ਰਥਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੁ ਮਾਤੁਲ ਆਯੋ।
ਪੰਚਹੁੰ ਭ੍ਰਾਤ ਆਇ ਸੁਖ ਪਾਯੋ ॥੨੭॥

ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ ਕਰਹਿਂ ਸਭਿ ਬੰਦਨ।
ਸੂਰਜਮਲ ਕੇ ਨੰਦ ਕਿ ਨੰਦਨ[1]।
[1]ਨੰਦ ਦੇ ਨੰਦਨ ਭਾਵ ਪੋਤ੍ਰੇ।
ਰਾਇ ਗੁਲਾਬ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਮੂ।
ਥਿਰੇ ਸਭਾ ਸਭਿ ਕੀਨਿ ਪ੍ਰਨਾਮੂ ॥੨੮॥

ਸਭਾ ਸੁਧਰਮਾ[1] ਕੇ ਸਮ ਲਾਗੀ।
[1]ਇੰਦ੍ਰ ਦੀ ਸਭਾ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਦੇਵਤਾ ਸਭਿ ਅਨੁਰਾਗੀ।
ਇੰਦ੍ਰ ਮਨਿੰਦ ਗੁਵਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ।
ਜਿਨ ਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਹਰਿ ਅਘ ਰੁਰੂ[1] ॥੨੯॥
[1]ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਰੂਪ ਸ਼ੇਰ ਤੋਂ ਪਾਪ ਮ੍ਰਿਗਾਂ (ਵਾਂਙ ਨੱਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ) [ਰੁਰੂ = ਮ੍ਰਿਗ] (ਅ) (ਰੌਰਵ =) ਨਰਕ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲੇ (ਅਘ =) ਪਾਪ (ਹਰਿ =) ਹਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਬੇਦੀ ਬ੍ਰਿੰਦ ਸੁ ਤੇਹਣ ਆਏ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਅਮਰ ਅੰਸ਼ ਸਮੁਦਾਏ।

ਚਾਰੂ ਚੌਰ ਢੁਰਤਿ ਛਬਿ ਪਾਵੈ।
ਮਨਹੁ ਮਰਾਲ ਉਡਤਿ ਨਿਯਰਾਵੈਂ[1] ॥੩੦॥
ਕਲ਼ਗੀ ਕੇ ਮੁਕਤਾ ਗੁਛ ਹੇਰਿ।
ਆਵਤਿ, ਡਰਤਿ ਨ ਕਰਤੋ ਨੇਰ[1]†।
ਕੰਚਨ ਦੰਡ ਲਿਏ ਨਰ ਖਰੇ।
ਸੂਰਜ ਮੁਖੀ ਹਾਥ ਮੋ ਧਰੇ ॥੩੧॥
ਕਰਤਿ ਬਾਰਤਾਲਾਪ ਅਨੰਦਤਿ।
ਸੁਨਿ ਕਲਗੀਧਰ ਤੇ ਸਿਖ ਬੰਦਤਿ।
ਇਤਨੇ ਬਿਖੈ ਬਨਿਕ ਇਕ ਆਯੋ।
ਮਹਤ ਪੁਕਾਰਤਿ ਸਭਿਨਿ ਸੁਨਾਯੋ ॥੩੨॥
'ਭੋਰ ਹੋਤਿ ਥਾਤੀ ਇਕ ਮੋਰੀ।
ਪਰਿਓ ਚੋਰ ਅਚਾਨਕ ਚੋਰੀ।
ਮੂਲ ਪੰਚ ਸੈ ਘਰ ਤੇ ਆਨੇ।
ਇਹਾਂ ਲਾਭ ਮੁਝ ਭਯੋ ਮਹਾਨੇ ॥੩੩॥
ਹੁਤੀ ਸਾਤ ਸੈ ਕੀ ਸਭਿ ਥੈਲੀ।
ਤਸਕਰ ਲੇ ਗਮਨਜੋਂ ਕਿਤ ਗੈਲੀ[1]।
ਸ਼੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਗੁਰੂ ! ਦੁਹਾਈ।
ਬਨੌਂ ਫਕੀਰ ਜਿ ਨਾ ਅਬਿ ਪਾਈ ॥੩੪॥
ਪੂੰਜੀ ਸਰਬ ਹੁਤੀ ਇਹ ਮੋਰੀ।
ਗੁਜਰ ਕੁਟੰਬ ਗੁਜਾਰਤਿ ਥੋਰੀ[1]।
ਨਹੀਂ ਅਲੰਬ ਅਪਰ ਮਮ ਕੋਈ।
ਜਿਸ ਕੇ ਨਿਕਟ ਜੀਵਕਾ ਹੋਈ[1] ॥੩੫॥
ਸੁਨਤਿ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਗੁਰ ਕੇਰਾ।
ਚਲਿ ਆਏ ਸਭਿ ਕਰੀ ਨ ਦੇਰਾ।
ਲੈਨ ਲਾਭ ਤੌ ਰਹਜੋ ਕਿਥਾਈਂ।
ਅਗਲੀ ਪੂੰਜੀ ਆਨਿ ਗਵਾਈ ॥੩੬॥
ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ! ਤੁਮਰੇ ਪੁਰਿ ਮਾਂਹੀ।
ਹੋਤਿ ਭਯੋ ਨੁਕਸਾਨ ਮਹਾਂ ਹੀ।
ਤੁਮ ਬਿਨ ਕਿਸ ਢਿਗ ਕਰੈਂ ਪੁਕਾਰਾ।

[1]ਉੱਡਕੇ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

[1]ਆਂਵਦਾ ਹੈ ਪਰ ਡਰ ਕਰਕੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। †ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਕਮਾਲ ਹੈ।

[1]ਕਿਸੇ ਰਸਤੇ।

[1]ਕੁਟੰਬ ਦੀ ਗੁਜਰਾਨ (ਏਸੇ) ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰਦਾ ਸਾਂ।

[1]ਜਿਸ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਕਰਕੇ (ਮੇਰੀ) ਜੀਵਕਾ ਹੋਵੇ।

ਹਤਜੋ ਗਯੋ ਮੈਂ, ਧਨ ਖ੍ਵੈ ਸਾਰਾ ॥੩੭॥
ਰਾਵਰਿ ਹੋ ਸਮਰਥ ਸਭਿ ਭਾਂਤੀ।
ਨਹਿਂ ਜੀਵਨ ਮਮ ਕਿਮ ਬਿਨ ਥਾਤੀ।
ਸਭਿ ਸੁਖਦਾਤਾ ਤੁਮ ਕੋ ਜਾਨਾ।
ਬਿਨ ਬਿਲੰਬ ਹਮ ਆਵਨਿ ਠਾਨਾ ॥੩੮॥
ਸਗਰੇ ਘਰ ਗਮਨੇ ਹਰਖਾਏ।
ਮੈਂ ਸੰਕਟ ਜੁਤਿ ਜਾਉਂ ਕਿਥਾਂਏ।
ਮਰੌਂ ਪ੍ਰਭੂ ! ਜੀ ਤੁਮਰੇ ਪੌਰ।
ਧਨ ਬਿਹੀਨ ਮੁਝ ਅਪਰ ਨ ਠੌਰ' ॥੩੯॥
ਸ਼੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾ।
ਦੁਖ ਤੇ ਬਨੀਆ ਬਜਾਕੁਲ ਦੇਖਾ।
-ਹਮਰੇ ਹਿਤ ਏ ਸਭਿ ਚਲਿ ਆਏ।
ਨਿਜ ਨਿਜ ਧਨ ਲੇ ਕਰਿ ਸਮੁਦਾਏ ॥੪੦॥
ਜੁਗ ਲੋਕਨਿ ਕੇ ਸੁਖ ਕੋ ਚਾਹਤਿ।
ਹਮਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੇਤੁ ਉਮਾਹਤਿ।
ਬਿਘਨ ਪਰਹਿ ਜੇ ਸੰਕਟ ਲਹੈਂ।
ਤੌ ਆਵਨ ਨਿਸ਼ਫਲ ਹੀ ਕਹੈਂ- ॥੪੧॥
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਿਚਾਰਾ।
ਸੁਨਤਿ ਸਭਿਨਿ ਕੇ ਊਚ ਉਚਾਰਾ।
'ਮਤ ਰੁਦਨਹੁ ਰੇ ਬਨਿਕ ਸਿਆਨੇ !
ਤੋਰ ਦਰਬ ਕੋ ਦੇਹਿਂ ਨ ਜਾਨੇ ॥੪੨॥
ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਢਿਗ ਜੇ ਦੁਖ ਪਾਵੈਂ[1]।
ਤੌ ਪ੍ਰਲੋਕ ਮਹਿਂ ਕਿਮਹੁਂ ਬਚਾਵੈਂ।
ਦੇਨਿ ਅਨੰਦ ਕੇ ਹੇਤੁ ਹਕਾਰੇ।
ਜੇ ਘਰ[†] ਪਹੁੰਚਹੁ ਹੋਹੁ ਦੁਖਾਰੇ ॥੪੩॥
ਤੌ ਗੁਰ ਦਰਸ਼ਨ ਫਲ ਕਜਾ ਭਯੋ।
ਜੇ ਨ ਹਰਖ ਕਰਿ ਨਿਜ ਘਰ ਗਯੋ।'
ਇਕ ਦਿਸ਼ਿ ਖਰੇ ਸਿਪਾਹੀ ਹੇਰੇ।
ਸਭਿ ਕੇ ਸੁਨਤਿ ਕਹਜੋ ਤਿਸ ਬੇਰੇ

[1]ਭਾਵ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠਿਆਂ ਜੇ ਸਿਖ ਸੰਗਤ ਦੁਖ ਪਾਵੇ ਤਾਂ...।

[†]ਪਾ:-ਕਰਿ।

॥ ੪੪ ॥
'ਅਮੁਕ ਸਦਨ ਹੈ ਤਸਕਰ ਕੇਰਾ।
ਥਾਤੀ ਧਰੀ ਜਾਇ ਲਿਹੁ ਹੇਰਾ।
ਦੱਖਣ ਦਿਸ਼ਿ ਦਿਵਾਰ ਮਹਿਂ ਤਾਕੀ।
ਔਚਕ ਜਾਇ ਨਿਕਾਸਹੁ ਵਾਕੀ[1] ॥ ੪੫ ॥ [1]ਉਸ (ਤਾਕੀ) ਵਿਚੋਂ।
ਦਿਹੁ ਮੁਸ਼ਕੈਂ ਗਹਿ ਤਰਜੋ[1] ਤਾਂਹੀ। [1]ਤਾੜਨਾ ਕਰੋ।
ਲੇ ਕਰਿ ਚਲਿ ਆਵਹੁ ਹਮ ਪਾਹੀ।'
ਸੁਨਿ ਪ੍ਰਭੁ ਆਇਸੁ ਗਮਨੇ ਧਾਇ।
ਦਸਕ ਢਲੈਤ[1] ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਇ ॥ ੪੬ ॥ [1]ਸਿਪਾਹੀ।
ਔਚਕ ਸਦਨ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਨਿ ਕੀਨਾ।
ਦੱਖਣ ਦਿਸ਼ਾ ਦ੍ਵਾਰ ਦ੍ਰਿਗ ਕੀਨਾ।
ਪਿਖਿ ਤਾਕੀ ਕੋ ਖੋਲਿ ਕਿਵਾਰਾ।
ਧਰਜੋ ਦਰਬ ਤਤਕਾਲ ਨਿਕਾਰਾ ॥ ੪੭ ॥
ਤਸਕਰ ਬੈਠਜੋ ਸੋ ਗਹਿ ਲਿਯੋ।
ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਮੁਸ਼ਕੈਂ ਦੇ ਤਰਜਨ ਕਿਯੋ[1]। [1]ਤਾੜਨਾ ਕੀਤੀ।
'ਸ਼੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਅੰਤਰਜਾਮੀ।
ਮਹਿਮਾ ਤੈਂ ਨ ਲਖੀ ਗੁਰ ਸ੍ਵਾਮੀ ॥ ੪੮ ॥
ਤਿਨ ਤੇ ਰਾਖਹਿਂ ਕਹਾਂ ਦੁਰਾਏ।
ਜੇ ਮਨ ਕੀ ਗਤਿ ਦੇਤਿ ਬਤਾਏ।'
ਲੇ ਕਰਿ ਧਨ ਅਰੁ ਤਸਕਰ ਤਬੈ।
ਗਮਨੇ ਨਰ ਹੇਰਤਿ ਭੇ ਸਭੈ ॥ ੪੯ ॥
ਮਾਰਤਿ ਪਨਹੀ[1] ਸਭਿਨਿ ਦਿਖਾਵੈਂ। [1]ਜੁੱਤੀਆਂ।
ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੋ ਬਿਦਤ ਬਤਾਵੈਂ।
ਗਰੀ ਬਜਾਰਨਿ ਮੈਂ ਗਮਨੰਤੇ।
ਗਨ ਬਾਲਿਕ ਭੇ ਸੰਗ ਦਿਖੰਤੇ ॥ ੫੦ ॥
ਨਰ ਨਾਰੀ ਹੇਰਤਿ ਬਿਸਮਾਏ।
'ਧਰਜੋ ਦਰਬ ਗੁਰ ਦਯੋ ਬਤਾਏ।'
ਗੁਰ ਸਮੀਪ ਲੇ ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਈ।
ਸਭਾ ਦੇਖਿ ਸਗਰੀ ਬਿਸਮਾਈ ॥ ੫੧ ॥
ਅਤਿਸ਼ੈ ਸ਼ਕਤਿਵੰਤ ਗੁਰ ਜਾਨੇ।
ਬੈਠੇ ਬੇਦੀ ਆਦਿ ਜਿ ਸਜਾਨੇ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ ਸੰਗਤਾਂ ਸਾਰੇ।

ਮਾਨਵ ਅਪਰ ਅਨੇਕ ਨਿਹਾਰੇਂ ॥੫੨॥
ਤਬਿ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਬਾਕ ਸੁਨਾਯੋ।
ਮੂਢ ਮਹਾਂ ਅਪਰਾਧ ਕਮਾਯੋ।
ਫਾਸੀ ਦੇਨਿ ਸਜ਼ਾਇ ਇਸੀ ਕੀ।
ਹੈ ਉਤਸਵ ਸ਼ਾਦੀ ਬਿਧਿ ਨੀਕੀ ॥੫੩॥
ਯਾਂ ਤੇ ਇਸ ਕੌਂ ਕਰੋ ਖਲਾਸੀ।
ਬਹੁਰ ਕਰੈ ਕੋ, ਦੈ ਹੈਂ ਫਾਸੀ।
ਗਿਨ ਕਰਿ ਸੌਂਪਹੁ ਬਨਿਕ ਸੁ ਥਾਤੀ।
ਲੇ ਨਿਜ ਧਨ ਹੁਇ ਸੀਤਲ ਛਾਤੀ'
॥੫੪॥
ਹੁਕਮ ਗੁਰੂ ਕੋ ਪਾਇ ਸਿਪਾਹੀ।
ਧਨ ਗਿਨ ਕਰਿ ਦੀਨੋ ਤਿਸ ਪਾਹੀ।
ਤਸਕਰ ਛੋਰਯੋ ਨਗਰ ਨਿਕਾਰਯੋ।
ਬਹੁਰ ਨ ਅਸ ਕੁਕਰਮ ਕਿਨ ਧਾਰਯੋ
॥੫੫॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਬਜਾਹ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਖੋੜਸਮੋ ਅੰਸੂ ॥੧੬॥

੧੭. [ਮੇਲਾ ਵਿਦਾ। ਸਤਲੁਜ ਵਿਚ ਤਰਨਾ, ਗੁਲਾਬ ਰਾਇ]

੧੬<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੮

ਦੋਹਰਾ:
ਇਮ ਸਤਿਗੁਰ ਲੀਲਾ ਕਰਤਿ, ਚੋਰ ਜਾਰ ਬਟਪਾਰ।
ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੋ ਚਿੰਤਾ ਭਈ ਕਰਹਿਂ ਖੌਂਸੜੇ[1] ਮਾਰ ॥੧॥ [1]ਜੁੱਤੀਆਂ ਦੀ।
ਚੌਪਈ:
ਨ੍ਰਿਭੈ ਬਨਿਕ ਠਾਨਤਿ ਬਿਵਹਾਰਾ।
ਗਹਜੋ ਚੋਰ ਤੇ ਅਚਰਜ ਧਾਰਾ।
ਸੂਨੀ ਵਸਤੁ ਰਹੈ ਕਿਸ ਥਾਈਂ।
ਨਹਿਂ ਕੋ ਸਕੈ ਹਾਥ ਕੋ ਪਾਈ ॥੨॥
ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਗੁਰ ਕੇ ਲਵਪੁਰਿ ਮੈਂ।
ਬਸੇ ਬਨਿਕ ਧਰਿ ਆਨੰਦ ਉਰ ਮੈਂ।
ਖਾਟਜੋ ਲਾਭ ਜਿਤਿਕ ਬਿਵਹਾਰੂ।
ਉਤਸਵ ਜੁਤਿ ਗੁਰ ਦਰਸ ਨਿਹਾਰੂ[1] ॥੩॥ [1]ਦੇਖਿਆ।
ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਕੋ ਸਸੁਰ ਅਨੰਦਜੋ।
ਭ੍ਰਾਤਨਿ ਸਹਿਤ ਆਨਿਂ ਕਰ ਬੰਦਜੋ।
'ਮਹਾਰਾਜ ! ਕਾਰਜ ਸਭਿ ਭਯੋ।
ਰਿਦੇ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰਨ ਕਯੋ ॥੪॥
ਅਬਿ ਚਾਹਤਿ ਸਭਿ ਸਦਨ ਸਿਧਾਰਾ।
ਆਪ ਆਪਨੀ ਕਰਤਿ ਸੰਭਾਰਾ।'
ਸੁਨਿ ਦਜੋ ਹੁਕਮ 'ਸਭੈ ਤੁਮ ਜਾਵਹੁ।
ਸਿਮਰਹੁ ਸੱਤਿਨਾਮ ਸੁਖ ਪਾਵਹੁ' ॥੫॥
ਲਵਪੁਰਿ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਸੁਨਿ ਸਾਰੀ।
ਵਸਤੁ ਸੰਭਾਰਿ ਕਰੀ ਨਿਜ ਤਜਾਰੀ।
ਕਰਿ ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਪੰਥ ਪਧਾਰੇ।
ਤਿਮ ਰੋਪਰ ਸੀਰੰਦ ਸਿਧਾਰੇ ॥੬॥
ਪੁਰਿ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਗਏ ਚਲਿ ਕੇਈ।
ਕਰਹਿਂ ਬਾਰਤਾ ਮਿਲਿ ਮਿਲਿ ਤੇਈ।
ਬਾਰਿ ਨਿਕਾਸਨ, ਤਸਕਰ ਗਹਜੋ[1]। [1]ਜਲ ਦਾ ਕੱਢਣਾ, ਚੋਰ ਦਾ ਫੜਨਾ।
ਬਜਾਹ ਸੁ ਕੌਤਕ ਜੈਸੇ ਲਹਜੋ ॥੭॥
ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਅਪਰ ਸਿੱਖ ਹਰਖਾਇਂ।

'ਗੁਰ ਤੇ ਕੁਛ ਅਚਰਜ ਨਹਿਂ ਪਾਇ।
ਚਹੈਂ ਸੁ ਕਰੈਂ ਸ਼ਕਤਿ ਸਭਿ ਧਾਰੀ।
ਨਹਿਂ ਕੁਛ ਅਟਕਹਿ ਜਿਨਹੁਂ ਅਗਾਰੀ'
॥ ੮ ॥
ਪੁਰਿ ਪੁਰਿ ਗ੍ਰਾਮ ਗ੍ਰਾਮ ਘਰ ਘਰ ਮੈਂ।
ਕੀਰਤਿ ਕਰਤਿ ਹਰਖ ਧਰਿ ਉਰ ਮੈਂ।
ਦੇ ਕਰਿ ਦਰਬ ਸਰਬ ਬੇਦੀਨਿ[1]।
ਬਿਦਾ ਕਰੇ ਪਗ ਮਗ ਮਹਿਂ ਦੀਨਿ ॥ ੯ ॥
ਪੁਨ ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਗਦਿ ਕੁਲ ਕੇ ਜੇਈ।
ਜਥਾ ਜੋਗ ਲੇ ਗਮਨੇ ਤੇਈ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਅਮਰਦਾਸ ਕੀ ਅੰਸ਼।
ਉੱਜਲ ਮਤਿ ਜਿਨ ਹੁਇ ਜਿਮ ਹੰਸ
॥ ੧੦ ॥
ਸਾਦਰ ਦੇਤਿ ਬਿਸਰਜਨ ਕੀਨੇ।
ਬਜਾਹ ਸਰਾਹਤਿ ਚਲੇ ਪ੍ਰਬੀਨੇ।
ਮਾਝੇ ਦੇਸ਼ ਸੰਗਤਾਂ ਸਾਰੀ।
ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਕੋ ਕਰਹਿਂ ਅਗਾਰੀ ॥ ੧੧ ॥
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਸਭਿ ਅਰਜ਼ ਗੁਜ਼ਾਰੀ।
'ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ ! ਕਰਹੁ ਖੁਸ਼ੀ, ਹਮ ਤਜਾਰੀ।'
ਸਿਰੇਪਾਉ ਸਭਿ ਕੋ ਤਬਿ ਦੀਨੇ।
ਗੁਰ ਘਰ ਕੋ ਲੇ ਸਿਰ ਧਰਿ ਲੀਨੇ ॥ ੧੨ ॥
ਸੁਜਸੁ ਉਚਾਰਤਿ ਗਮਨੇ ਦੇਸ਼।
'ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਜਿਨ ਚਲਤਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼।'
ਇਸੀ ਰੀਤਿ ਜੇ ਅਨਿਕ ਮਸੰਦ।
ਸੰਗ ਸੰਗਤਾਂ ਜਿਨਹੁਂ ਬਿਲੰਦ ॥ ੧੩ ॥
ਸੋ ਸਭਿ ਸਿਰੇਪਾਉ ਕੋ ਲੈ ਕੇ।
ਗਮਨੇ ਨਿਜ ਦੇਸ਼ਨਿ ਹਰਖੈ ਕੈ।
ਲੰਮੇ, ਘੇਪ ਜਿ ਧੰਨੀ[1] ਆਦਿ।
ਕਾਬਲ ਨਰ ਪਸ਼ੌਰ ਅਹਿਲਾਦ ॥ ੧੪ ॥
ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਰਪੁਰ, ਬਲਖ ਬੁਖਾਰਾ।
ਸੰਗਤਿ ਆਵਤਿ ਜਾਤਿ ਹਜ਼ਾਰਾ।
ਨਗਰ ਤੁਲੰਬਾ ਅਰੁ ਮੁਲਤਾਨ।

[1]ਬੇਦੀਆਂ ਨੂੰ।

[1]ਲਹਿੰਦਾ, ਧੰਨੀ ਤੇ ਘੇਪ।

ਨਿਕਟਿ ਦੂਰ ਗਿਨੀਅਹਿ ਕਿਤ ਆਨ ॥੧੫॥
ਪੂਰਬ ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਆਦਿ।
ਢਾਕਾ, ਕਾਸ਼ੀ, ਫਰਕਾਵਾਦ[1]।
ਪਟਣਾਪੁਰਿ, ਮਖਸੂਦਾਵਾਦ[1]।
ਪੁਰਿਬੁਰਹਾਨ[1] ਅਕਬਰਾਬਾਦ[2] ॥੧੬॥
ਦੱਖਣ ਮਹਿਂ ਉਜੈਨਪੁਰਿ ਰਹੈਂ।
ਬਹੁਰ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਨਗਰ ਹੈ।
ਸਭਿ ਪੁਰਿ ਤੇ ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਆਵੈ।
ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੇ ਕਾਮਨਾ ਪਾਵੈ ॥੧੭॥
ਇਮ ਚਹੁੰ ਚੱਕਨਿ ਸੁਜਸੁ ਪਸਾਰਾ।
ਚਲੇ ਆਇਂ ਗੁਰ ਕੇ ਦਰਬਾਰਾ।
ਅਨਗਨ ਧਨ ਕੋ ਅਰਪਨ ਕਰੈਂ।
ਹਲਤ ਪਲਤ ਸੁਖ ਇੱਛਾ ਧਰੈਂ ॥੧੮॥
ਜੇਸ਼ਟ ਮਾਸ ਬੀਤ ਕਰਿ ਗਯੋ।
ਮੰਗਲ ਸਹਿਤ ਬਜਾਹ ਸਭਿ ਭਯੋ।
ਰੁਤ ਗ੍ਰੀਖਮ ਤੇ ਤਪਤ ਬਿਸ਼ਾਲਾ।
ਸਤੱਦ੍ਰਵ ਤੀਰ ਪਹੁਚਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ ॥੧੯॥
ਹਿਤ ਜਲ ਕੇਲ ਉਤਾਰੇ ਚੀਰ।
ਹੋਇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਨਿ ਨੀਰ ਗਹੀਰ।
ਤਰਹਿਂ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਲੋਲਹਿਂ।
ਇਤ ਉਤ ਧਾਇ ਧਾਇ ਕਰਿ ਡੋਲਹਿਂ ॥੨੦॥
ਪੰਚਹੁ ਬੀਰ ਸੰਗ ਹੀ ਖੇਲਹਿਂ।
ਹਾਥਨਿ ਸਾਥ ਕਿਲਾਲ[1] ਧਕੇਲਹਿਂ।
ਸੂਰਜ ਮਲ ਕੇ ਪੌਤਰੇ ਦੋਈ।
ਕ੍ਰੀੜਾ ਕਰਹਿਂ ਗੁਰੂ ਸੰਗ ਸੋਈ ॥੨੧॥
ਕੁਲ ਭੱਲਜਨਿ ਕੇ ਬਾਲਿਕ ਕੇਈ।
ਗੁਰ ਕੀ ਬਯ ਸਮਾਨ ਹੈਂ ਜੇਈ।
ਦਯਾਰਾਮ ਪ੍ਰੋਹਤ ਗੁਰ ਕੇਰਾ।
ਆਰਬਲਾ ਮਹਿਂ ਅਹੈ ਬਡੇਰਾ ॥੨੨॥

[1]ਫਰੁਖਾਬਾਦ।

[1]ਮਕਸੂਦਾਵਾਦ ਬੰਗਲਾ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ ਇਸੇ ਨੂੰ ਮੁਰਸ਼ਦਾਬਾਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

[1]ਬੁਰਹਾਨ ਪੁਰ ਤਾਪਤੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਹੈ। [2]ਆਗਰੇ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਮ ਹੈ।

[1]ਜਲ।

ਕਿਤਿਕ ਮਸੰਦਨਿ ਕੇ ਸੁਤ ਅਹੈਂ।
ਨੰਦ ਚੰਦ ਆਦਿਕ ਸੰਗ ਰਹੈਂ।
ਜਲ ਮਹਿਂ ਸਭਿ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਜਬਿ ਹੋਏ।
ਗਿਨ ਗਿਨ ਕੈ ਕੀਨਸਿ ਦਿਸ਼ਿ ਦੋਏ[1] ॥੨੩॥

[1]ਦੋ ਧੜੇ ਬਣਾ ਲਏ।

ਛੀਂਟਨਿ ਸੰਗ ਜੰਗ ਕੋ ਕਰੈਂ।
ਕੋ ਭਾਜੈ ਕੋ ਬਲ ਕਰਿ ਥਿਰੈ।
ਕਰਯੋ ਗੁਲਾਬ ਰਾਇ ਦਿਸ਼ਿ ਏਕ।
ਦਿਸ਼ ਦੂਜੀ ਹੁਇ ਜਲਧਿ ਬਿਬੇਕ ॥੨੪॥
ਇਮ ਬਦ ਕਰਿ[1] ਇਕ ਕੇ ਇਕ ਸਾਥ।
ਧਿਰਾਂ ਬਨਾਈ ਦ੍ਵੈ ਗੁਰ ਨਾਥ।
ਪ੍ਰਿਥਕ ਪ੍ਰਿਥਕ ਹ੍ਵੈ ਸਨਮੁਖ ਖਰੇ।
ਬਲ ਕਰਿ ਸਭਿ ਛੀਂਟਨਿ ਤੇ ਭਿਰੇ ॥੨੫॥

[1]ਮਿਥ ਕੇ।

ਸਮੁਖ ਛੀਂਟ ਹਾਥਨਿ ਤੇ ਮਾਰਹਿਂ।
ਪੁਨਹਿਂ ਧਕੇਲਹਿਂ ਹਾਥ ਉਭਾਰਹਿਂ।
ਪੁਨ ਹਟਿ ਮਿਲਿ ਮਿਲਿ ਬਯਾਕੁਲ ਕਰੈਂ।
ਨਹਿਂ ਨ ਬਿਲੋਚਨਿ ਉਘਰਨਿ ਪਰੈਂ ॥੨੬॥
ਮੁੱਦ੍ਰਤ[1] ਹੀ ਜਲ ਬਲ ਤੇ ਰੇਲੈ[2]।
ਸਮੁਖ ਖਰੇ ਤੇ ਛੀਂਟ ਧਕੇਲੈਂ।
ਕੋ ਬਯਾਕੁਲ ਹ੍ਵੈ ਭਾਜਿ ਸਿਧਾਵੈਂ।
ਕਿਹ ਰੋਕਹਿਂ ਸੋ ਜਾਨਿ ਨ ਪਾਵੈ ॥੨੭॥

[1]ਅਖੀਂ) ਮੀਟਿਆਂ ਹੀ। [2]ਧਕੇਲਦੇ ਹਨ।

ਦ੍ਵੈ ਘਟਿਕਾ ਲਗਿ ਕਰਿ ਕਰਿ ਜ਼ੋਰ।
ਛੀਂਟਨਿ ਸੰਗ ਭਿਰੇ ਜੁਗ ਓਰ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬਲ ਕਰਿ ਫੇਰ।
ਲਿਯੋ ਗੁਲਾਬ ਰਾਇ ਕੋ ਘੇਰ ॥੨੮॥
ਨੇਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਉਘਰਨਿ ਕੋ ਪਾਵੈਂ।
ਸ੍ਵਾਸ ਨਾਸਕਾ ਆਇ ਨ ਜਾਵੈ।
ਨੀਠ ਨੀਠ ਲੈ ਬਿਹਬਲ ਹੋਵਾ।
ਗੁਰ ਕੇ ਸਮੁਖ ਨ ਜਾਇ ਖਰੋਵਾ ॥੨੯॥
ਭਾਜਿ ਚਲ੍ਯੋ ਜਲ ਤਜਿ ਕੈ ਫੇਰ।

ਗਯੋ ਨਿਕਸਿ ਘੇਰਜੋ ਬਹੁ ਬੇਰ।
ਜਾਜਮ[1] ਪਰ ਪਟ ਸਭਿ ਕੇ ਪਰੇ।
ਪਾਗ ਬੰਧੀ ਜਸੋਂ ਕੀ ਤਸੋਂ ਕਰੇ ॥੩੦॥
ਨਿਕਸਿ ਗੁਲਾਬਰਾਇ ਤਤਕਾਲਾ।
ਜਲ ਆਂਖਨਿ ਮਹਿਂ, ਭਯੋ ਬਿਹਾਲਾ।
ਜਲ ਤੇ ਨਿਕਸਿ ਧਾਇ ਕਰਿ ਆਇ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੀ ਲਈ ਪਾਗ ਉਠਾਇ ॥੩੧॥
ਨਿਜ ਸਿਰ ਧਰਿ ਕਰਿ ਦੌਰਨਿ ਕਰਜੋ।
ਤਬਿ ਸੰਗੋ ਤਹਿ ਜਾਤ ਨਿਹਰਜੋ।
ਗਹਿਬੇ ਧਾਯੋ ਊਚ ਉਚਾਰਾ।
'ਸਿਰ ਪਰ ਤੁਵ ਗੁਰ ਕੀ ਦਸਤਾਰਾ ॥੩੨॥
ਅਪਨੀ ਲਿਹੁ ਪਛਾਨਿ ਕੈ ਆਇ।
ਮਤਿ ਥਿਰ ਰਹੀ ਨ, ਜਲ ਬਿਚਲਾਇ।'
ਸੁਨਤਿ ਡਰਜੋ ਪੁਨ ਹਟਿ ਕਰਿ ਆਵਾ।
ਜਹਿਂ ਸਭਿਹਿਨਿ ਪਟ ਬ੍ਰਿੰਦ ਧਰਾਵਾ ॥੩੩॥
ਅਪਨੀ ਪਗੀਆ ਕੀਨਿ ਚਿਨਾਰੀ।
ਚਾਹਤਿ ਸਿਰ ਕੀ ਧਰੌਂ ਉਤਾਰੀ।
ਜਬਹਿ ਸੀਸ ਕੋ ਹਾਥ ਚਲਾਯੋ।
ਸ੍ਰੀ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਨੇ ਦਰਸਾਯੋ ॥੩੪॥
ਕਰਜੋ ਬਾਕ 'ਅਬਿ ਨਹੀਂ ਉਤਾਰੋ।
ਇਹੀ ਪਾਗ ਨਿਜ ਸਿਰ ਪਰ ਧਾਰੋ।
ਏਕ ਸਮੈਂ ਐਸੋ ਹੁਇ ਜਾਈ।
ਤੂੰ ਪੈ ਹੈਂ ਪਗਿਯਾ ਗੁਰਿਆਈ[1] ॥੩੫॥
ਅਬਿ ਲਾਯਕ ਪਗੀਆ ਇਹ ਤੇਰੇ।
ਕਬਹਿ ਦੇਹਿਂ ਪਦ ਤੋਹਿ ਉਚੇਰੇ।'
ਤ੍ਰਾਸ ਕਰੇ ਸੁਨਿ ਕੈ ਗੁਰ ਬੈਨ।
ਦੇਖਿ ਅਨੁਚਿਤੀ, ਮਨ ਰਿਸ ਹੈ ਨ[1] ॥੩੬॥
ਤਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਅਪਰ ਮੰਗਾਈ।
ਹਾਸ ਬਿਲਾਸ ਕਰਹਿਂ ਸਮੁਦਾਈ।

[1]ਠੇਕਿਆ ਹੋਇਆ ਬਸਤ੍ਰ ਹੇਠਾਂ ਵਿਛਾਉਣ ਦਾ।

[1]ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਪਗ।

[1]ਅਜੋਗ (ਗਲ) ਦੇਖਕੇ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ) ਮਨ ਵਿੱਚ ਗੁੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

'ਭਲੋ ਭਜਾਯੋ ਥਿਰ ਨਹਿਂ ਰਹਯੋ।
ਵਹਿਰ ਨਿਕਸਿ ਭੀ ਸੁਧਿ ਨ ਲਹਯੋ'
॥੩੭॥
ਜਬਹਿ ਗੁਰੂ ਆਨੰਦਪੁਰਿ ਤਯਾਗੇ।
ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਜਾਨਿ ਕਹੁ ਲਾਗੇ।
ਤਹਾਂ ਜਾਇ ਬੈਕੁੰਠ ਪਧਾਰੇ।
ਨਹਿਂ ਪੀਛੈ ਕੋ ਗੁਰੂ ਨਿਹਾਰੇ ॥੩੮॥
ਤਬਿ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਸੂੰਨੀ ਜਾਨਿ।
ਥਿਰਯੋ ਗੁਲਾਬਰਾਇ ਤਹਿਂ ਆਨਿ।
ਹੋਲੀ ਦੀਪਮਾਲ ਕੋ ਮੇਲਾ।
ਲਖਿ ਗੁਰਪੁਰਿ ਕੋ ਹੋਇ ਸਕੇਲਾ ॥੩੯॥
ਤਬਿ ਮੰਜੀ ਕੋ ਬੈਠਹਿ ਲਾਇ।
ਲੇਹਿ ਸੁ ਪੂਜਾ ਧਨ ਸਮੁਦਾਇ।
ਕੇਤਿਕ ਬਰਖ ਰਹਯੋ ਤਹਿਂ ਜੀਵਤਿ।
ਸੰਗਤਿ ਮਹਿਂ ਗੁਰ ਆਪੇ ਥੀਵਤਿ
॥੪੦॥
ਇਹ ਬਚ ਕਰਯੋ ਸਫਲ ਤਬਿ ਭਯੋ।
ਉਰ ਅਹੰਕਾਰ ਅਧਿਕ ਹੁਇ ਗਯੋ।
ਸਤਿਗੁਰ ਬੈਠਨਿ ਕੋ ਜਹਿਂ ਥਾਨ।
ਪੂਜਾ ਹਿਤ ਬੈਠਹਿਂ ਤਹਿਂ ਆਨਿ ॥੪੧॥
ਇਕ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਾਧ ਤਹਿਂ ਤਯਾਗਾ[1]।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜਾਗਾ।
'ਧੂਪ ਦੀਪ ਨਿਤ ਕਰਤੇ ਰਹੀਅਹਿ।
ਆਨ ਥਾਨ ਜੈਬੋ ਨਹਿਂ ਚਹੀਅਹਿ'
॥੪੨॥
ਰਹਤਿ ਹੁਤੋ ਸੋ ਤਿਸ ਹੀ ਥਾਨਿ।
ਪਿਖਯੋ ਗੁਲਾਬਰਾਇ ਕੋ ਮਾਨ।
ਜਬਿ ਗੁਰ ਥਲ ਪਰ ਬੈਠਯੋ ਜਾਇ।
ਤਬਿ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਾਧ ਤਹਿਂ ਆਇ
॥੪੩॥
ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਕਨ ਤੇ ਕਹਿ ਸਮੁਝਾਯੋ।
'ਕਰਨਿ ਅਜੋਗ ਨ ਤੁਹਿ ਬਨਿ ਆਯੋ।

[1]ਛਡਿਆ ਸੀ (ਸੇਵਾ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ)।

ਅਦਬ ਰਾਖਨੋ ਜਿਸ ਥਲ ਕੇਰਾ।
ਤਹਿਂ ਬੈਠੇ ਕਜਾ ਬਨਿਹਿ ਉਚੇਰਾ?
॥ ੪੪ ॥
ਤੁਝ ਕੋ ਦੋਸ਼ ਲਗੈ ਇਹ ਭਾਰੇ।
ਭਲੇ ਕਰਮ ਕੋ ਦੂਰ ਬਿਦਾਰੇ।
ਕਜੋਂ ਅਪਰਾਧ ਬਿਸਾਲ ਕਮਾਵੈਂ।
ਬੈਠਿ ਅਪਰ ਥਲ, ਲਿਹੁ ਧਨ ਆਵੈ'
॥ ੪੫ ॥
ਸੁਨਤਿ ਗੁਲਾਬਰਾਇ ਖਿਝਿ ਮਹਾਂ।
ਬੋਲਜੋ 'ਤੂੰ ਜਾਨਤਿ ਹੈਂ ਕਹਾਂ।
ਹੈਂ ਫਕੀਰ, ਜਾਨੈ ਸੁਧ ਸੋਈ[1]।
ਗੁਰੂਅਨਿ ਕੀ ਸੂਝਤਿ ਨਹਿਂ ਕੋਈ
॥ ੪੬ ॥
ਤੂਟਹਿ ਘੂੰਘਟ ਕੋ ਮਤਿ ਤੇਰੋ[1]।
ਹਮਰੀ ਦਿਸ਼ਿ ਕਜਾ ਕਰਿਹਹਿਂ ਝੇਰੋ।'
ਸੁਨਿ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਕ੍ਰੋਧ ਉਰਿ ਧਾਰਾ।
ਖਰੋ ਸਮੁਖ ਇਮ ਸ੍ਰਾਪ ਉਚਾਰਾ ॥ ੪੭ ॥
'ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਮਹਿਂ ਬੰਸ ਬਿਹੀਨਾ।
ਰਹੈਂ ਨ ਕਜੋਂਹੂੰ ਮਰਿ ਹੁਇਂ ਛੀਨਾ।'
ਦੇ ਕਰਿ ਸ੍ਰਾਪ ਸੁ ਕੀਨਿ ਅਨਾਦਰ।
ਖ੍ਰਿਜੋ ਥਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗਬਹਾਦਰ ॥ ੪੮ ॥
ਸ੍ਰਾਪ ਸਾਧ ਕੌ ਤਤਛਿਨ ਹੋਯੋ।
ਲਾਭ ਮੂਲ ਕੋ ਸਭਿ ਹੀ ਖੋਯੋ[1]।
ਭਯੋ ਬਿਨਾਸ਼, ਥਿਰਜੋ ਨਹਿਂ ਸੋਈ।
ਗੁਰੂ ਬਾਕ ਸਫਲਜੋ ਇਮ ਹੋਈ[†] ॥ ੪੯ ॥

[1]ਤੂੰ ਫਕੀਰ ਹੈਂ ਸੋ (ਫਕੀਰੀ) ਦੀ ਸਾਰ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ।

[1]ਤੇਰੇ ਮਤ ਦਾ ਘੁੰਘਟ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਏਗਾ।

[1]ਗੁਲਾਬਰਾਇ ਨੇ) ਗੁਆ ਲੀਤਾ।

[†]ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲ ਲਈ ਦੇਖੋ ਰਾਸ ੨ ਅੰਸੂ ੩੫ ਅੰਕ ੮ ਤੋਂ ੪੭ ਤੱਕ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਿਥਮ ਰੁੱਤੇ 'ਜਲ ਕੇਲ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਸਪਤ ਦਸ਼ਮੋ ਅੰਸੂ ॥ ੧੭ ॥

੧੮. [ਸਿੱਖ ਰੀਛ]

੧੭<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੯

ਦੋਹਰਾ:

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਸਰਬੱਗ ਸਭਿ, ਧੀਰ, ਕ੍ਰਿੱਤਗ[1] ਬਿਸਾਲ।

[1]ਤੇ) ਕੀਤੇ (ਉਪਕਾਰ) ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਵਾਲੇ।

ਕਰਤਿ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਅਨੰਦ, ਦਰਸਹਿਂ ਦਰਸ਼ਨ ਜਾਲ[†] ॥੧॥

[†]ਦਰਸਹਿ ਦਾਸ ਨਿਹਾਲ।

ਚੌਪਈ:

ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇਕ ਗੁਰ ਸਰਬੱਗ।
ਸ਼ੋਭਤਿ ਬੈਠੇ ਹੁਤੇ ਕ੍ਰਿਤੱਗ।
ਈਖਦ[1] ਸਿੱਖ ਪਾਸ ਪਰਵਾਰਤਿ। — [1]ਥੋੜੇ ਜਿਹੇ।
ਚਹੁਂ ਓਰ ਚਾਮਰ ਬਰ ਢਾਰਤਿ[1] ॥੨॥ — [1]ਝੁੱਲਦਾ ਹੈ।
ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤਿ ਬੁੱਧਿ ਬਿਲੰਦ।
ਜਨ ਤਾਰਨਿ ਮਹਿਂ ਪੂਰਨ ਚੰਦ।
ਪਦਮਪੱਤ੍ਰ ਸੀ ਆਂਖ ਬਿਸਾਲੀ।
ਡੋਰੇ ਸਹਿਤ ਅੰਤ ਮਹਿਂ ਲਾਲੀ[1] ॥੩॥ — [1]ਨੇਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਕੋਨੇ ਵਲ ਡੋਰੇ ਦੀ ਲਾਲੀ ਹੈ, (ਕਮਲ ਪੱਤੀ ਦੇ ਲਾਲ ਡੋਰੇ) ਨਾਲ ਉਪਮਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।
ਤੀਛਨ ਹੈਂ ਕਟਾਖ੍ਯ ਬਡ ਈਛਨ[1]। — [1]ਨੇਤ੍ਰਾਂ ਦੇ।
ਚੰਚਲ ਜਨੁ ਖੰਜਨ ਦੇ ਸੀਛਨ[1]। — [1]ਮਾਨੋਂ ਮਮੋਲੇ ਨੂੰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਸਿੱਖਿਆ।
ਮਹਾਂ ਉਦਾਰ ਮੁਕਤਿ ਲੌ ਦੇਤਿ।
ਹੇਰਤਿ ਦਾਸਨਿ ਦੁਖ ਹਰਿ ਲੇਤਿ ॥੪॥
ਕਿਤਿਕ ਕਾਲ ਜਬਿ ਬੈਹਿ ਬਿਤਾਯੋ।
ਲੇ ਇਕ ਰੀਛ ਕਲੰਦਰ ਆਯੋ।
ਮਹਾਂਬਲੀ ਬਡ ਦੇਹ ਅਕਾਰਾ।
ਕੈਧੌਂ ਜਾਮਵੰਤ ਦੇਹ ਧਾਰਾ ॥੫॥
ਸਭਿ ਅੰਗਨਿ ਪਰ ਬਾਲ ਬਿਸਾਲਾ।
ਭੂਰ ਬਰਨ[1] ਨਖ ਭੂਰ ਕਰਾਲਾ। — [1]ਭੂਰਾ ਰੰਗਾ।
ਫੋਰਿ ਨਾਸਕਾ ਰੱਜੂ ਪਾਈ।
ਚਰਮ ਕਲੰਦਰ ਤਨ ਲਪਟਾਈ[1] ॥੬॥ — [1]ਤਨ ਨੂੰ ਕਲੰਦਰ ਨੇ ਚਮੜਾ ਲਪੇਟਿਆ ਹੈ।
ਲਕੁਟੀ ਹਾਥ ਡਰਾਵਨਿ ਕਾਰਨ।
ਜਬਹਿ ਦਿਖਾਇ ਕਰਹਿ ਭਭਕਾਰਨ।
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਅਗਾਰੀ।
ਲਗਜੋ ਦਿਖਾਵਨਿ ਤਿਹ ਬਲ ਭਾਰੀ

॥ ੭ ॥
ਕੁਸ਼ਤੀ ਲਗੇ ਕਰਨਿ ਬਲ ਧਰੇ।
ਕਬਿ ਊਪਰ ਹੋਵਹਿਂ ਕਬਿ ਤਰੇ।
ਇਤ ਉਤ ਫਿਰਤ ਬੀਚ ਮੈਦਾਨ।
ਬਡੇ ਸ਼ਬਦ ਕੋ ਕਰਤਿ ਭਯਾਨ ॥ ੮ ॥
ਦੁਹਿ ਪਗ ਪਰ ਭਾਲਕ[1] ਹੁਇ ਖਰੋ। [1]ਰਿੱਛ।
ਆਪਸ ਬਿਖੈ ਅੰਕ ਲੈ ਭਰੋ[1]। [1]ਜੱਫੀ ਪਾਈ।
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਹੁ ਘੋਲ ਦਿਖਾਯੋ।
ਸਿੱਖਜ ਬਿਲੋਕਤਿ ਕਹਤਿ ਸੁਨਾਯੋ ॥ ੯ ॥
'ਇਸ ਭਾਲਕ ਕੋ ਬਡੋ ਅਕਾਰਾ।
ਨਹਿਂ ਅਸ ਪੂਰਬ ਕਬਹਿ ਨਿਹਾਰਾ।'
ਚਮਰਦਾਰ ਕੀਰਤੀਆ ਨਾਮ।
ਠਾਂਢੋ ਚੌਰ ਕਰਤਿ ਅਭਿਰਾਮ ॥ ੧੦ ॥
ਖੋੜਸ ਬਰਸ ਆਰਬਲ ਜਾਂਹਿ।
ਭਾਲਕ ਪਿਖਤਿ ਹਰਖ ਉਰ ਮਾਂਹਿ।
ਕਹਤਿ ਭਯੋ 'ਦੀਰਘ ਇਸ ਦੇਹਿ।
ਕਿਮ ਗਹਿ ਲੀਨਸਿ ਇਹ ਦੁਖ ਦੇਹ[1]? [1]ਇਸ ਦੁਖ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ।
॥ ੧੧ ॥
ਕੋ ਅਘ ਕਰਿ ਐਸੀ ਗਤਿ ਹੋਈ?
ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਬਿਨ ਲਖੈ ਨ ਕੋਈ।'
ਸਭਿ ਸਿੱਖਨ ਮਹਿਂ ਕਰੁਨਾ ਸਾਗਰ।
ਤਬਿ ਮੁਸਕਾਵਤਿ ਕਹ੍ਯੋ ਉਜਾਗਰ
॥ ੧੨ ॥
'ਭੋ ਕੀਰਤੀਆ! ਉਰ ਲਖਿ ਆਪ।
ਪ੍ਰਥਮ ਜਨਮ ਮਹਿਂ ਇਹ ਤੁਵ ਬਾਪ।
ਅਘ ਬਡ, ਭਾਲਕ ਦੇਹ ਭਯੋ ਹੈ।
ਗਹ੍ਯੋ ਇਨਹੁ ਕੇ ਬਸੀ ਥਿਯੋ ਹੈ' ॥ ੧੩ ॥
ਕੀਰਤੀਆ ਸਮੇਤ ਸਿਖ ਤਹਾਂ[1]। [1]ਕੀਰਤੀਏ ਨੇ ਉਥੇ (ਹਾਜ਼ਰ) ਸਿੱਖਾਂ ਸਣੇ।
ਮਾਨਹੁ ਸੁਨਤਿ ਅਚੰਭਾ ਮਹਾਂ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਬਿਨੈ ਸੁਨਾਈ।
'ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਇਹ ਕਹਾਂ ਅਲਾਈ?
॥ ੧੪ ॥

ਪਿਤਾ ਆਪ ਕੇ ਪਾਸ ਸਦੀਵ।
ਮਮ ਪਿਤ ਰਹ੍ਯੋ ਸੇਵ ਕਰਿ ਥੀਵ[1]।
ਸੰਗਤਿ ਕੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰੰਤਾ।
ਜੋ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਹੁਇ ਸੋ ਬਰਤੰਤਾ ॥੧੫॥
ਰਹਤਿ ਹਜ਼ੂਰ ਕਰਤਿ ਨਿਤ ਸੇਵਾ।
ਨੌਮੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਗੁਰਦੇਵਾ।
ਕਰ੍ਯੋ ਹਜ਼ਾਰਨਿ ਕੋ ਕਲਜਾਨਾ।
ਤਿਨ ਕੋ ਸੇਵਤਿ ਰਹ੍ਯੋ ਮਹਾਨਾ ॥੧੬॥
ਜੇ ਤਿਸ ਕੋ ਐਸੇ ਫਲ ਭਯੋ।
ਮਾਨੁਖ ਤਨ ਤੇ ਭਾਲਕ ਥਿਯੋ।
ਤਿਸ ਗੁਰ ਕੇ ਸਪੂਤ ਹੋ ਆਪ।
ਸੇਵਤਿ ਹੁਤੋ ਜਿਨਹੁ ਮਮ ਬਾਪ ॥੧੭॥
ਸੋ ਭਾਲਕ ਤਨ ਭਾ ਇਮ ਭਨ੍ਯੋ।
ਮੁਝ ਕੋ ਬੰਦਰ ਚਹੀਯਤਿ ਬਨ੍ਯੋ।
ਰਾਵਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ਫਲ ਐਸੇ।
ਮਾਨੁਖ ਲਖਹਿਂ ਕਰਹਿਂ ਤਬਿ ਕੈਸੇ ॥੧੮॥
ਉੱਤਮ ਪਦ ਮੁਕਤੀ ਲੌਂ ਜਾਇ।
ਚਾਹਤਿ ਨਰ ਸੋ ਸੇਵਕ ਹੋਇ।
ਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੁਇ ਫਲ ਬਿਪ੍ਰੀਤ।
ਨਹਿਂ ਸੇਵਹਿਂ ਤੁਮ ਕੋ ਡਰ ਚੀਤ ॥੧੯॥
ਸਿੱਖਨ ਗਨ ਤੇ ਆਸ਼੍ਰੇ ਅਹੋ।
ਕੋ ਕਾਰਨ ਭਾ? ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ! ਕਹੋ।
ਸਿਖ ਗੁਰਦਾਸ ਨਾਮ ਇਸ ਕੇਰ[1]।
ਰਾਖਹੁ ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਲਾਜ ਘਨੇਰ ॥੨੦॥
ਯਾਂ ਤੇ ਕਰੁਨਾ ਕਰਹੁ ਸੁਨਾਵਹੁ।
ਪੁਨਹਿਂ ਜੂਨਿ ਦੁਖ ਤੇ ਛੁਟਵਾਵਹੁ।
ਆਸ਼ੈ ਸਭਿ ਸਿੱਖਨ ਕੋ ਔਰ ਨ।
ਤੁਮ ਬਿਨ ਸ਼੍ਰੇਯ ਪਾਇ ਕਿਤ ਠੌਰ ਨ' ॥੨੧॥
ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਤਬਿ ਸਰਬ ਸੁਨਾਈ।
'ਤੋਹਿ ਪਿਤਾ ਇਮ ਜੂਨੀ ਪਾਈ।

[1]ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸੀ।

[1]ਸਿੱਖ ਬੀ ਸੀ ਤੇ ਨਾਮ ਬੀ ਇਸ (ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦਾ) ਗੁਰਦਾਸ ਸੀ।

ਪੰਚਾਂਮ੍ਰਿਤ ਆਯੋ ਗੁਰ ਪਾਸਾ।
ਤੁਵ ਪਿਤ ਨੇ ਕਰਿ ਕੈ ਅਰਦਾਸਾ ॥੨੨॥
ਬਰਤਾਵਨਿ ਲਗਿ ਸੰਗਤਿ ਮਾਂਹੀ।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਦੇਤੇ ਸਭਿ ਪਾਹੀ।
ਗੁੜ ਲਾਦੇ ਗਾਡੇ ਮਹਿਂ ਕੋਇ[1]। [1]ਕੋਈ (ਸਿੱਖ)।
ਤਹਿਂ ਮਾਰਗ ਆਯੋ ਚਲਿ ਸੋਇ ॥੨੩॥
ਗੁਰ ਉਤਰੇ ਸੁਨਿ ਕੈ ਸਿਖ ਕਾਨ।
ਇਕ ਭੇਲੀ ਲੇ ਕਰਿ ਨਿਜ ਪਾਨ।
ਧਰਿ ਆਗੈ ਦਰਸ਼ਨ ਗੁਰੁ ਕਰਜੋ।
ਨਮੋ ਕਰਤਿ ਅਵਨੀ ਸਿਰ ਧਰਜੋ ॥੨੪॥
ਪੁਨ ਉਠਿ ਚਲਜੋ ਸੰਭਾਰਨਿ ਗਾਡੇ।
ਮਾਰਗ ਚਲਿਤੇ ਆਇ ਜੁ ਛਾਡੇ[1]। [1](ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ) ਰਾਹ ਤੁਰਦੇ ਛੱਡ ਆਯਾ ਸੀ।
ਤੁਵ ਪਿਤ ਤਬਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਬਰਤਾਵੈ।
ਸੋ ਸਿਖ ਤਿਹ ਢਿਗ ਗਾ ਉਤਲਾਵੈ ॥੨੫॥
ਧੂਰ ਪੰਥ ਕੀ ਜਿਸ ਪਰ ਪਰੀ।
ਬਦਨ ਸ਼ਮਸ਼ ਧੂਸਰ[1] ਸਭਿ ਕਰੀ। [1]ਦਾੜ੍ਹੀ ਮਿੱਟੀ ਵਰਗੀ।
ਬਸਤ੍ਰਨਿ ਪਰ ਜਿਸ ਕੇ ਰਜ ਛਾਈ।
ਸਕਟ ਚੱਕ੍ਰ ਪਗ ਬ੍ਰਿਖਭ ਉਡਾਈ[1] ॥੨੬॥ [1]ਗੱਡੇ ਦੇ ਪਹੀਏ ਤੇ ਬੈਲਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਨੇ ਜੋ (ਧੂੜ) ਉਡਾਈ ਸੀ।
ਤੋਹਿ ਪਿਤਾ ਤੇ ਜਾਚਨਿ ਕਰਜੋ।
ਨਹੀਂ ਕਛੁ ਤਿਸ ਕੇ ਕਰ ਧਰਜੋ।
ਪੁਨਹਿ ਨਿਕਟਿ ਹੁਇ ਮਾਂਗਜੋ ਕੁਨਕਾ।
ਜਿਸ ਕੇ ਗਾਢੋ ਸਿਦਕ ਸੁ ਮਨ ਕਾ ॥੨੭॥
ਮੁਖ ਪਾਵਨ ਤੇ ਪਾਵਨ[1] ਹੋਈ। [1]ਪਵਿੱਤ੍ਰ।
ਉਤਕੰਠਤਿ[1] ਯਾਂ ਤੇ ਬਹੁ ਸੋਈ। [1]ਕਾਹਲਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਤੁਵ ਪਿਤ ਨੇ ਕਰਿ ਕ੍ਰੋਧ ਘਨੇਰਾ।
ਝਿਰਕਨ ਕੀਨਿ ਸਿੱਖ ਤਿਸ ਬੇਰਾ ॥੨੮॥
-ਰੀਛ ਬੇਸ ਕਰਿਕੇ ਮਤਿ ਮੂੜ੍ਹਾ।
ਕਜੋਂ ਸਭਿ ਪਰ ਤੂੰ ਹੋਤਿ ਅਰੂੜ੍ਹਾ।

ਪਰੇ ਰਹੌ ਠਾਂਢੋ, ਕਸੋਂ ਆਵਹਿਂ।
ਬਹੁ ਬੋਲਤਿ ਕਸੋਂ ਰੌਰ ਮਚਾਵਹਿਂ-
॥੨੯॥
ਇਮ ਸੁਨਿ ਕੈ ਸਿਖ ਹੁਇ ਮਨ ਭੰਗ।
ਅਵਨੀ ਹੇਰਤਿ ਬ੍ਰੀੜਾ[1] ਸੰਗ।
ਲਘੁ ਕਨ ਪਰਯੋ[1] ਉਠਾਯੋ ਛਿਤ ਤੇ।
ਆਨਨ ਮਹਿਂ ਪਾਯੋ ਗੁਰ ਹਿਤ ਤੇ
॥੩੦॥
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੋ ਸਿਮਰਨ ਕਰਿ ਕੈ।
ਤੁਵ ਪਿਤ ਕੋ ਦਿਯ ਸ੍ਰਾਪ ਉਚਰਿ ਕੈ।
-ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਕੋ ਲੇਸ਼ ਨ ਤੋਹਿ।
ਅਬਹਿ ਸਰੀਰ ਰੀਛ ਕੋ ਹੋਹਿ- ॥੩੧॥
[1]ਗਯੋ ਉਤਾਇਲ ਸਕਟੇ ਮਿਲਯੋ।
ਕਰੇ ਸਾਥ, ਸੋ ਆਗੇ ਚਲਯੋ[੫]।
ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਬੀਤੇ ਪਿਤ ਤੋਹਿ।
ਬਯ ਪੂਰਨ ਤੇ ਮ੍ਰਿਤੁ ਬਸਿ ਹੋਹਿ ॥੩੨॥
ਅਮੁਕੇ ਪਰਬਤ ਭਾਲਕ ਭਯੋ।
ਹੁਤੋ ਅਲਪ ਹੀ ਇਨ ਗਹਿ ਲਯੋ।
ਸਿਖ ਕੋ ਸ੍ਰਾਪ ਨਿਫਲ ਕਸੋਂ ਜਾਏ।
[†]ਜਿਨ ਕੇ ਚਿਤ ਗੁਰ ਚਰਨ ਟਿਕਾਏ[‡]'
॥੩੩॥

[1]ਲੱਜਾ।
[1]ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦਾ) ਨਿੱਕਾ ਕਿਣਕਾ ਪਿਆ ਸੀ।
[1]ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਗਿਆ ਤੇ ਗਡਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾ ਮਿਲਿਆ, (ਗੱਡੇ) ਨਾਲੋ ਨਾਲ ਕਰਕੇ ਉਹ ਅਗਾਂਹ ਨੂੰ ਚਲਾ ਗਿਆ।

[†]ਪਾ:-ਜਾਚਤਿ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਸ਼ਰਧਾਏ। [‡]ਗਡੇ ਵਾਲਾ ਸਿੱਖ ਸਿਦਕਵਾਨ 'ਧਯਾਨ ਸਿੱਧ' ਸਿੱਖ ਸੀ। ਉਸ ਵਿਚ ਏਕਾਗ੍ਰਤਾ ਦਾ ਕਮਾਲ ਸੀ ਤੇ ਵਾਕ ਸੱਤਾ ਏਕਾਗ੍ਰ ਚਿੱਤਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੀ ਹੈ। 'ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਬਸਹਿ ਸਾਧ ਕੀ ਰਸਨਾ'। ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਰਤਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੇਵਾ ਤਾਂ ਕਰਦਾ ਸੀ ਪਰ 'ਧਯਾਨ ਸਿੱਧ' ਪੁਰਖ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਤਮੋਗੁਣੀ ਬ੍ਰਿਤੀ ਵਿਚ ਸੀ, ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਨਾਹਕ ਧਯਾਨ-ਲੀਨ ਸਿੱਖ ਦਾ ਮਨ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਦੂਸ਼ਨ ਕਮਾਇਆ। ਕਵਿ ਜੀ ਦਾ ਆਸ਼ਾ ਇਹ ਜਪਾਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸੇਵ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਚਿੰਤ ਨਿੰਮ੍ਰਤਾ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਵਿੱਚ ਚਾਹੀਏ ਤਾਂ ਸੇਵਾ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਜੋ ਮਨ ਵਿਚ ਹੰਕਾਰ ਉਪਜਣ ਦੇਣਾ ਹੈ ਸੋ ਸੇਵਾ ਦਾ ਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਂਦਾ।

ਸੁਨਤਿ ਅਚੰਭੋ ਮਾਨਯੋਂ ਸਭਿਹੂੰ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਤਿਹ ਸੁਤ ਕਹਿ ਤਬਿ ਹੂੰ।
'ਰਾਵਰ ਭਨੀ ਬਾਤ ਸਭਿ ਨੀਕੀ।
ਅਬਿ ਗਤਿ ਕਰੀਏ ਨਿਜ ਸਿਖ ਹੀ ਕੀ
॥੩੪॥
ਪਤਿਤ ਪਾਵਨੋ ਨਾਮ ਤੁਮਾਰਾ।

ਦੋਸ਼ ਅਨੇਕ ਬਿਦਾਰਨਿ ਹਾਰਾ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਤੇ ਜੂਨ ਛੁਟਾਵੋ।
ਅਬਿ ਉੱਤਮ ਗਤਿ ਕੋ ਪਹੁੰਚਾਵੋ'
॥ ੩੫ ॥
ਤਬਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਨੇ ਇਕ ਸਿਖ ਭੇਜਾ।
'ਲੇਹੁ ਮੋਲ ਕੋ ਭਾਲਕ ਦੇ ਜਾ।'
ਸੁਨਤਿ ਕਲੰਦਰ ਨੇ ਤਬਿ ਕਹਯੋ।
'ਇਹ ਸਮ ਰੀਛ ਅਪਰ ਨਹਿਂ ਲਹਯੋ
॥ ੩੬ ॥
ਇਸ ਕੇ ਸਾਥ ਕਮਾਈ ਮੇਰੀ।
ਲੇਹੁਂ ਪੁਰਿਨਿ[1][†] ਤੇ ਭਿੱਛ ਘਨੇਰੀ।

[1]ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ। [†]ਪਾ:-ਘਰਨਿ।

ਮੋਹਿ ਰਜਤਪਨ ਦੋ ਸੈ ਦੇਹੁ।
ਤੌ ਭਾਲਕ ਕੋ ਰਾਵਰ ਲੇਹੁ' ॥ ੩੭ ॥
'ਏਤੇ ਹੀ ਦਿਹੁ' ਸਤਿਗੁਰ ਕਹੈਂ।
ਸੇਵਕ ਗਯੋ ਕੋਸ਼ ਜਹਿਂ ਅਹੈ।
ਲੇ ਕਰਿ ਗਯੋ ਦੇਨਿ ਤਿਸ ਪਾਹੀ।
ਫਿਰਜੋ[1] ਕਲੰਦਰ, ਲੇ ਤਬਿ ਨਾਂਹੀ
॥ ੩੮ ॥

[1]ਆਪਣੇ ਬਚਨ ਤੋਂ) ਫਿਰ ਗਿਆ।

'ਕਹਤਿ ਭਯੋ ਮੈ ਲੇਉਂ ਘਨੇਰੇ।'
ਹਟਿ ਸਿਖ ਭਾਖਯੋ ਗੁਰੂ ਅਗੇਰੇ।
'ਨਹਿ ਅਬਿ ਲੇਤਿ ਕਹੈ ਕੁਛ ਔਰਾ।
ਕਰਯੋ ਮੋਲ ਨਹਿਂ ਮਾਨਹਿਂ ਬੌਰਾ' ॥ ੩੯ ॥
ਤਬਿ ਗੁਰ ਭਨਯੋਂ 'ਲੇਹੁ ਤਿਸ ਛੀਨ।'
ਸੁਨਿ ਸਿੱਖਨਿ ਉਠਿ ਤੈਸੇ ਕੀਨਿ।
ਆਨਿ ਹਜ਼ੂਰ ਖਰੋ ਕਰਿ ਦੀਨਿ।
ਇਕ ਸਥਾਨ ਬੰਧਾਵਨ ਕੀਨਿ ॥ ੪੦ ॥
ਦਯੋਸ ਬਿਤੀਤਯੋ ਜਾਮਨਿ[1] ਛਾਵਾ।

[1]ਰਾਤ।

ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਫੁਰਮਾਵਾ।
'ਸੌ ਕੋ ਪੰਚਾਂਮ੍ਰਿਤ ਕਰਿਵਾਵਹੁ।
ਸੁਚ ਸੋਂ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਕਰਹੁ ਲੈ ਆਵਹੁ' ॥ ੪੧ ॥
ਰੁਚਿਰ ਬਨਾਯੋ ਆਨਯੋਂ ਪਾਸ।
ਖਰੇ ਹੋਇ ਕੀਨਸਿ ਅਰਦਾਸ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਲੈ ਕੇ ਨਿਜ ਪਾਨ।
ਪੰਚਾਂਮ੍ਰਿਤ ਈਖਦ[1] ਕਰਿ ਖਾਨ ॥੪੨॥
ਸੀਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਰੀਛ ਕੋ ਦਯੋ।
ਜਬਿ ਮੁਖ ਮਹਿਂ ਸੋ ਪਾਵਤਿ ਭਯੋ।
ਗਯੋ ਉਦਰ ਮਹਿਂ ਤਤਛਿਨ ਮਰਜੋ।
ਸ੍ਰਾਪ ਪਾਪ ਸਭਿ ਹੀ ਪਰਹਰਜੋ ॥੪੩॥
ਉਤਮ ਗਤਿ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਵਾ।
ਸਿੱਖਨ ਸਭਿਨਿ ਅਚੰਭੋ ਜੋਵਾ।
'ਧੰਨ ਧੰਨ ਸਤਿਗੁਰਹਿ' ਬਖਾਨਹਿਂ।
'ਅਪਨੀ ਗਤਿ ਤੁਮ ਆਪੇ ਜਾਨਹਿਂ[†]' ॥੪੪॥

[1]ਥੋੜਾ।

[†]ਇਸ ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਉਪਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰੋਧ ਵਸ ਹੋਕੇ ਸਿਖ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗੁਰਮੁਖ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ।

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਾਤਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਸਿੱਖ ਰੀਛ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਅਸ਼ਟਦਸ਼ਮੋ ਅੰਸੂ ॥੧੮॥

੧੯. [ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਵੀਰ ਰਸੀ ਨਿੱਤ ਕ੍ਰਿਯਾ]

੧੮<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੦

ਦੋਹਰਾ:

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਗੋਵਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨ।
ਬਲ ਜੁਤਿ ਵਧਹਿ ਸਰੀਰ ਬਡ, ਕਰਹਿਂ ਨਰਨਿ ਕਲਜਾਨ ॥੧॥

ਚੌਪਈ:

ਆਯੁਧ ਬਿੱਦਜਾ ਕਹੁ ਅੱਭਜਾਸਹਿਂ।
ਅਪਰ ਸਕਲ ਹੀ ਗੇਰਹਿਂ ਪਾਸਹਿ।
ਵਹਿਰ ਜਾਇ ਧਰਿਵਾਇੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ।
ਕਰਹਿਂ ਚਲਾਵਨਿ ਧਨੁ ਤੇ ਬਾਨਾ ॥੨॥
ਥਿਰ ਬੀਰਾਸਨ ਹੋਇ ਚਲਾਵਹਿਂ।
ਕਬਿ ਠਾਂਢੇ ਹਤਿ ਲੱਛ ਗਿਰਾਵਹਿਂ।
ਕਬਹੁਂ ਕੁਵਾਦਾ[1] ਐਂਚਨਿ ਕਰਹਿਂ।
ਜਿਮ ਭੁਜਦੰਡ ਅਧਿਕ ਬਲ ਧਰਹਿਂ ॥੩॥

[1]ਕਮਾਨ ਜੋ ਕਰੜੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਮਾਣ।

ਸੁਨਹਿਂ ਪਿਤਾਮੇ ਕੀ[1] ਵਡਿਆਈ।
ਪਰੇ ਜੰਗ ਬਡ ਭਟ ਸਮੁਦਾਈ।
ਦੀਹ ਕਠੋਰ ਸਰਾਸਨ ਧਾਰਹਿਂ।
ਸ਼ੱਤ੍ਰੂ ਅਨੇਕਨਿ ਤੇ ਕਰਿ ਪਾਰਹਿਂ[1] ॥੪॥

[1]ਭਾਵ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੀ।

[1]ਪਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

ਕੰਕ ਪੰਖ ਲਗਿ ਮੋਟਿਯ ਕਾਨਾ।
ਖਪਰੇਮੁਖੀ[1], ਬਡੇ ਕਰਿ ਬਾਨਾ।
ਜਿਨ ਕੇ ਆਗੇ ਅਰਜੋ ਨ ਕੋਈ।
ਕਈ ਬਾਰ ਬਡ ਸੰਘਰ ਹੋਈ ॥੫॥

[1]ਤੀਰ ਚੌੜੇ ਫਲ ਵਾਲੇ।

ਸੁਨਹਿਂ ਚੌਪ ਚਿਤ ਅਧਿਕ ਵਧਾਵਹਿ।
ਕਾਰੀਗਰਨਿ ਹਜ਼ੂਰ ਬੁਲਾਵਹਿਂ।
ਦੇ ਦੇ ਸੀਖ ਘਰਾਵਹਿਂ ਖਪਰੇ।
ਇਸੀ ਰੀਤਿ ਗਨ ਆਯੁਧ ਅਪਰੇ ॥੬॥
ਸੇਲੇ[1], ਸਾਂਗਨ, ਭਾਲੇ ਭਲੇ[2]।
ਕਾਰੀਗਰ ਲੇ ਲੇ ਗਨ ਮਿਲੇ।
ਹੇਰਿ ਹੇਰਿ ਸ਼ਸਤ੍ਰਨ ਹਰਖਾਵੈ।
ਬਖਸ਼ਸ਼ ਧਨ ਕੀ ਅਧਿਕ ਦਿਵਾਵੈਂ ॥੭॥
ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਜਸੁ ਆਵਹਿ ਨਰ ਘਨੇ।

[1]ਨੇਜੇ। [2]ਚੰਗੇ।

ਆਯੁਧ ਅਰਪਤਿ ਹੈਂ ਅਨਗਿਨੇ।
ਬੀਰ ਸਮੀਪੀ[1] ਬਖਸ਼ਨ ਕਰੈਂ।
ਗਹੇ[1] ਸੁ ਹਰਖ ਰਿਦੇ ਬਹੁ ਧਰੈਂ ॥੮॥
ਕਾਰੀਗਰਨਿ ਟਿਕਾਵਹਿਂ ਬ੍ਰਿੰਦੇ।
ਘਰਹਿਂ ਅਨੇਕ ਬਿਧਾਨ ਬਿਲੰਦੇ।
ਦਿਨਪ੍ਰਤਿ ਹੀ ਸਮਾਜ ਬਿਰਧਾਵਹਿਂ।
ਰਾਖਹਿਂ ਚਾਕਰ ਜੇ ਢਿਗ ਆਵਹਿਂ ॥੯॥
ਕਿਤਿਕ ਦੇਗ ਤੇ ਅਚਹਿਂ ਅਹਾਰਾ।
ਕਿਤਿਕ ਰਸਤ ਲੇ ਕਰਹਿਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ।
ਧਨ ਕੀ ਦੇਤਿ ਨੌਕਰੀ ਤਿਨੈ।
ਜੇ ਨਿਤ ਰਹਿਤਿ ਬੀਰ ਰਸ ਸਨੈ ॥੧੦॥
ਹਯਨਿ ਅਰੂਢਹਿਂ ਵਹਿਰ ਸਿਧਾਰਹਿਂ।
ਬ੍ਰਿਤ ਅਖੇਰ ਕਰਹਿਂ ਮੁਦ ਧਾਰਹਿਂ।
ਮ੍ਰਿਗਨ ਧਵਾਇ ਥਕਾਵਹਿਂ ਜਬੈ।
ਘੇਰਿ ਘੇਰਿ ਸਰ ਮਾਰਹਿਂ ਤਬੈ ॥੧੧॥
ਕੋ ਤੁਫੰਗ ਕੋ ਛੋਰਤਿ ਹਨੇ।
ਸੀਖਹਿਂ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਪ੍ਰਹਾਰਨਿ ਘਨੇ।
ਕੋ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਤੇ ਕਰਹਿ ਸੰਘਾਰਨ।
ਕੋ ਤੋਮਰ ਭ੍ਰਮਾਇ ਪਰਹਾਰਨਿ ॥੧੨॥
ਸ਼ਿਕਰੇ, ਜੁਰਰੇ, ਬਾਜ ਰੁ ਸ੍ਵਾਨ।
ਇਨ ਤੇ ਕਰਹਿਂ ਅਖੇਰ ਮਹਾਨ।
ਹਯ ਅਰੂਢਿਬੇ ਬਿੱਦਜਾ ਫੇਰਨਿ[1]।
ਅਧਿਕ ਧਵਾਵਹਿਂ, ਫਾਂਧਹਿਂ ਪ੍ਰੇਰਨ[1] ॥੧੩॥
ਛਾਲ ਬਿਸਾਲ ਅਲਪ ਕਰਿਵਾਵਹਿਂ।
ਬਾਗਨ[1] ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭ੍ਰਮਾਵਹਿਂ।
ਕਰਹਿਂ ਕੁੰਡਲਾਕਾਰ ਬਿਸਾਲੇ।
ਪਲਟਹਿਂ ਤੁਰਤ ਫੁਰਤ ਕਰ ਨਾਲੇ ॥੧੪॥
ਪੁਨਹਿ ਅਟੇਰਨ ਕੀ ਬਿਧਿ ਪ੍ਰੇਰਨ[1]।
ਹੇਤੁ ਚਲਾਕੀ ਫਿਰ ਫਿਰ ਫੇਰਨਿ।
ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਬਹੁ ਬਿਲਾਸ ਗੁਰ ਕਰੈਂ।

[1]ਗੁਰੂ ਜੀ) ਨੇੜੇ ਬੈਠੇ ਬੀਰਾਂ ਨੂੰ।
[1]ਬੀਰ) ਲੈਕੇ (ਸ਼ਸਤ੍ਰ)।
[1]ਘੋੜੇ ਦੇ) ਫੇਰਨ ਦੀ ਵਿਦਯਾ।
[1]ਛਾਲ ਮਰਵਾਉਣੀ।
[1]ਵਾਗਾਂ ਦੇ।
[1]ਸੂਤ ਦੇ ਅਟੇਰਨ ਵਾਂਗ। ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਹਨ।

ਪਿਖਿ ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਇਮ ਉਰ ਧਰੈਂ ॥੧੫॥
-ਰੀਤਿ ਪਿਤਾਮੇ ਕੀ ਉਰਧਾਰੀ।
ਬਿਧਿ ਸੰਘਰ ਕੀ ਸਕਲ ਸੰਭਾਰੀ।
ਇਹ ਘਾਲਹਿਂ ਸ਼ੱਤ੍ਰਨਿ ਘਮਸਾਨੇ।
ਆਯੁਧ ਬਿੱਦਜਾ ਮਹਿਂ ਸਵਧਾਨੇ ॥੧੬॥
ਜਥਾ ਚਰਿੱਤ੍ਰ ਤਿਨਹੁਂ ਕੇ ਸੁਨੇ।
ਤਥਾ ਇਨਹੁਂ ਮੈਂ ਪਈਯਤਿ ਘਨੇ।
ਕ੍ਰਾਂਤਿਮਾਨ ਬਡ ਰੂਪ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਹਿ।
ਹੁਇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਬਖਸ਼ਤਿ ਸੁਖਰਾਸਹਿ ॥੧੭॥
ਜਿਨ ਕੀ ਰੀਝ ਖੀਝ ਬਿਨ ਮੋਘੂ[1]।

[1]ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਤੇ ਗੁਸਾ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ, ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਤੇ ਰੀਝਣਾ ਤੇ ਖੀਝਣਾ ਸੁਖ ਤੇ ਦੁਖ ਦਾ ਅਸਰ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਾਸਹਿਂ ਬਿਘਨ ਅਘਨ ਕੇ ਓਘੂ[1]-।

[1]ਸਮੂਹ ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਵਿਘਨ।

ਆਇ ਦੂਰ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਹਿਂ।
ਪੁਨ ਘਰ ਬਿਖੈ ਧਜਾਨ ਨਿਤ ਧਰਹਿਂ ॥੧੮॥
ਗੁਰ ਮੂਰਤ ਸੂਰਤ ਬਰ ਚਾਰੂ।
ਬਰਨੌਂ ਮੈਂ ਅਬਿ ਤਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰੂ।
ਜੇ ਸਿਖ ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਕਰੈਂ ਧਜਾਨ।
ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਪਾਨ ॥੧੯॥
ਪਦ ਅਰਬਿੰਦੈ ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਮਨਿੰਦੇ[1][†]।

[1]ਕਮਲ ਵਰਗੇ ਕੋਮਲ। [†]ਪਾ:-ਮਲਿੰਦੇ।

ਅਰੁਣ ਬਰਣ ਤਿਨ ਚਰਣ[†] ਮੁਕੰਦੇ[1]।

[1]ਲਾਲ ਰੰਗ ਹੈ ਤਿਨ੍ਹਾਂ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ) ਮੁਕਤੀ ਦਾਤੇ ਚਰਣਾਂ ਦਾ। [†]ਪਾ:-ਜਨ ਸ਼ਰਨ।

[1]ਜਿਨ ਸਿੱਖਨਿ ਕੇ ਮਨ ਅਨੁਰਾਗੇ।

[1]ਦੋਹਾਂ ਚਰਨਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਲਗੇ (ਸੋ ਮਨ) ਲਾਲ ਹੋ ਗਏ ਭਾਵ ਲਾਲ ਵਾਂਗ ਅਮੋਲਕ ਹੋ ਗਏ; ਅਥਵਾ ਕ੍ਰਿਤ ਕ੍ਰਿਤ ਹੋ ਗਏ।

ਭਏ ਲਾਲ ਲਾਗੇ ਜੁਗ ਪਾਗੇ[੬] ॥੨੦॥
ਨਖ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ੋਭਤਿ ਇਮ ਖਰੇ।
ਜਨੁ ਲਾਲੀ ਪਰ ਹੀਰੇ ਧਰੇ।
ਏਡੀ ਕੋਮਲੁ ਬ੍ਰਤਲਾਕਾਰ[1]।

[1]ਗੋਲਾਕਾਰ।

ਜਨੁ ਫਲ ਕੋਹਰ[1] ਲਾਲ ਉਦਾਰ ॥੨੧॥

[1]ਕੌਂਹਰ = ਤੁਮੇਂ ਦੀ ਜਾਤੀ ਦਾ ਇਕ ਫਲ ਜੋ ਪੱਕ ਕੇ ਲਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਵਿ ਅੱਡੀ ਦੀ ਲਾਲੀ ਨਾਲ ਉਪਮਾ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਯਥਾ ਬਿਹਾਰੀ:-ਕੌਂਹਰ ਸੀ

ਏਡੀਨ ਕੀ ਲਾਲੀ ਦੇਖ ਸੁਭਾਇ।

[1]ਤਰੁਵਾ ਬ੍ਰਿਛੇਤ ਉੂਰਧ ਐਸੇ।

[1]ਉਂਗਲੀਆਂ ਦੀ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਤੋਂ ਪੈਰ ਦੀ ਪਿਠ ਐਉਂ ਉਚੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਛੂ ਦੀ ਪਿਠ, (ਪਰ ਉਹ ਕਰੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ) ਕੋਮਲ ਹੈ। [ਤਰੁਵਾ = ਪੈਰ ਦੀ ਪਿਠ। ਸੰਸ. ਬ੍ਰਿਕਸ਼ = ਉਹ ਆਕ੍ਰਤੀ ਯਾ ਮਿਲਦੀ ਜੁਲਦੀ ਸ਼ਕਲ ਜੋ ਕਿਸੇ ਮੂਲ ਤੋਂ ਸ਼ਾਖਾਂ ਹੋਕੇ ਨਿਕਲੇ]। (ਅ) ਤਰੁਵਾ ਦਾ ਅਰਥ ਅਕਸਰ 'ਤਲੀ' ਲਗਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਦ 'ਤਰੁਵਾ ਬ੍ਰਿਛ' ਦਾ ਅਰਥ 'ਤਲੀਆਂ ਨੂੰ ਢਕ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਥਾਂ' ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮੁਰਾਦ ਉਹੋ ਹੋਈ = ਪੈਰ ਦੀ ਪਿੱਠ, ਜੋ ਐਉਂ ਉੱਚੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕੱਛੂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਕਮਠ ਪੀਠ ਹੁਇ ਕੋਮਲ ਜੈਸੇ[੯]।

ਸੁਮਿਲਿ ਆਂਗੁਰੀ ਸੁਧੀ ਸੋਹੈਂ[1]। — [1]ਮਿਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਉਂਗਲੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ (ਐਉਂ) ਸੋਹ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਦੁਤਿ ਪੱਲਵ ਕੀ ਜਿਨੁ ਮਨ ਮੋਹੈ[1] ॥੨੨॥ — [1]ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰੂੰਮਲੀਆਂ ਵਰਗੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਮਨ ਨੂੰ ਮੋਹ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸੁਭਤਿ ਪਗਨਿ ਪਰ ਗੁਲਫ[1] ਉਚੇਰੇ। — [1]ਗਿੱਟੇ।

ਜਿਨ ਮੋ ਸ਼ੁਭ ਲੱਛਨ ਸਭਿ ਹੇਰੇ।

ਜੁਗਲ ਜੰਘ ਜਾਨੂ[1] ਦਿਢ ਹੋਏ। — [1]ਗੋਡੇ।

ਮਨਹੁੰ ਓਜ ਕੇ ਥੰਭ ਖਰੋਏ ॥੨੩॥

ਉਦਰ ਸ-ਤ੍ਰਿਵਲੀ[1] ਸੁੰਦਰ ਸੋਹਤਿ। — [1]ਪੇਟ ਤੇ ਤ੍ਰੈ ਵਲ ਦੀ ਰੇਖਾ।

ਨਾਭਿ ਗੰਭੀਰ ਦਿਪਤ ਚਿਤ ਮੋਹਿਤ।

ਬਾਹੁ ਅਜਾਨੁ ਸੁ ਅਰਲਾ ਮਾਨੋ[1]। — [1]ਬਾਹਵਾਂ ਗੋਡਿਆਂ ਤਕ ਅੱਲ ਵਰਗੀਆਂ ਭਾਵ ਗੋਲ ਤੇ ਲੰਮੀਆਂ ਹਨ [ਸੰਸ. ਅਰੁਲ, = ਅੱਲ, ਲੋਕੀ]।

ਸੁਭਤਿ ਕਰੀ ਕਰ ਬਲੀ ਮਹਾਨੋ[1] ॥੨੪॥ — [1]ਮਹਾਨ ਬਲੀ ਹਾਥੀ ਦੀ ਸੁੰਡ ਵਾਂਗ ਸ਼ੋਭਦੀਆਂ ਹਨ।

ਦਿਪਤ ਪ੍ਰਚੰਡ ਬਡੇ ਭੁਜਦੰਡੰ[1]। — [1]ਡੌਲੇ।

ਮਨਹੁ ਬੱਜ੍ਰ ਕੇ ਇਹ ਜੁਗ ਖੰਡੰ।

ਆਯੁਤ ਛਾਤੀ ਅਤਿਸ਼ੈ ਗਾਢੇ[1]। — [1]ਤਕੜੀ।

ਮਨਹੁੰ ਕਪਾਟ[1] ਕਠਨ ਰਿਪੁ[2] ਠਾਂਢੇ ॥੨੫॥ — [1]ਤਖਤੇ। [2]ਸ਼ੱਤ੍ਰੂਆਂ (ਲਈ)।

ਤੁੰਗ ਸਿਕੰਧਨ ਤੇ ਜੁਗ ਛੈਲੰ[1]। — [1]ਦੋਵੇਂ ਮੋਢੇ ਉੱਚੇ ਹੋਣ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਹਨ।

ਜਿਮ ਕ੍ਰਿਖਚਰ ਸੂਨੋ ਬਡ ਬੈਲੰ[1]। — [1]ਜਿਵੇਂ ਰਾਖੀ ਰਹਿਤ ਖੇਤੀ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਬੈਲ ਦਾ (ਮੋਢਾ) ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। [ਸ਼ੂਨ = ਖਾਲੀ, ਭਾਵ ਰਾਖੀ ਰਹਿਤ]। (ਅਬੈਲ ਦੀ ਸੁੰਨ ਤੋਂ ਬੀ ਭਾਵ ਬੈਲ ਦੀ ਬੰਨ੍ਹ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। (ੲ) ਸ਼ੁਧ ਪਾਠ ਜਾਪਦਾ ਹੈ 'ਬੰਨ੍ਹ ਬੈਲ' = ਬੈਲ ਦਾ ਬੰਨ (ਮੋਢਾ, ਕੰਨਾਂ)।

ਮੁਕਤਾ ਮਾਲ ਬਿਸਾਲ ਉਜਾਲੀ।

ਗੋਲ ਮੋਲ ਬਡ ਕੇ ਦੁਤਿ ਸ਼ਾਲੀ[1] ॥੨੬॥ — [1]ਸ਼ੋਭਾ ਦਾ ਘਰ।

ਚਿਬਕ[1] ਚਾਰੁ ਚਹੁੰ ਗਿਰਦ ਸੁਹਾਵਤਿ। — [1]ਠੋਡੀ।

ਫਲ ਰਸਾਲ ਨੂਤਨ[1] ਜਨੁ ਭਾਵਤਿ। — [1]ਨਵਾਂ ਅੰਬ।
ਅਧਰ ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਸ਼ੁਭ ਲਾਲ ਬਿਸਾਲਾ।
ਹੀਰਨਿ ਪੰਕਤਿ ਦੰਤ ਉਜਾਲਾ ॥੨੭॥
ਮੁਸਕਾਵਤਿ ਦਿਖੀਅਤਿ ਦਮਕਾਵਤਿ।
ਸੰਪਟ ਬਿੱਦ੍ਰਮ ਕਲੀ ਲਖਾਵਤਿ[1]। — [1]ਗੁੱਲੀਆਂ ਦੇ ਡਬੇ ਵਿਚ (ਦੰਦ) ਫੁਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਲੀਆਂ ਭਾਸਦੀਆਂ ਹਨ।
ਸੁੰਦਰ ਦੀਪਤ ਜੁਗਲ ਕਪੋਲੰ[1]। — [1]ਦੋਵੇਂ ਗੱਲ੍ਹਾਂ।
ਮੁਕਰ ਮਾਰ ਕੇ ਮਨਹੁਂ ਅਮੋਲੰ[1] ॥੨੮॥ — [1]ਮਾਨੋਂ ਕਾਮਦੇਵ ਦੇ ਅਮੋਲਕ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਹਨ।
ਤਿਨ ਪਰ ਕੁੰਡਲ ਡੋਲਤਿ ਝਲਕਤਿ।
ਰਤਨ ਜਵਾਹਰ ਤੇ ਬਰ ਡਲਕਤਿ।
ਮੁਖ ਮੰਡਲ ਜਨੁ ਚੰਦ ਅਖੰਡਤ[1]। — [1]ਜੋ ਘਟੇ ਵਧੇ ਨਾ। (ਅ) ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਦਾ ਚੰਦ।
ਕਮਲ ਪ੍ਰਫੁੱਲਜਤ ਦੁਤਿ ਬਡ ਮੰਡਤਿ[1] ॥੨੯॥ — [1]ਧਾਰਦਾ ਹੈ।
ਮਧੁਰ ਮਧੁਰ ਘਨ ਧੁਨਿ[1] ਸ਼ੁਭ ਬਾਨੀ। — [1]ਬੱਦਲ ਦੀ ਧੁਨੀ ਵਾਂਙ।
ਨਿਜ ਦਾਸਨ ਕੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾਨੀ[1]। — [1]ਅੰਮ੍ਰਤ ਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ।
ਕੈ ਦੁੰਦਭਿ ਸੁਰ ਸ਼ਬਦ ਗੰਭੀਰ।
ਬੋਲਤਿ ਮਹਾਂ ਭਰੇ ਰਸ ਬੀਰ ॥੩੦॥
ਕਮਲ ਪਾਂਖਰੀ ਚਾਰ ਸਰੀਖੀ[1]। — [1]ਸੁਹਣੇ ਕਮਲ ਤੁੱਲ ਸੁੰਦਰ।
ਆਂਖ ਬਡੀ ਜੁਗ[1] ਤੀਖੀ ਤੀਖੀ। — [1]ਦੋਵੇਂ।
ਕਰੁਨਾ ਭਰੇ ਕਟਾਛ[1] ਛਬੀਲੇ। — [1]ਮਟੱਕਾ।
ਪਲਟਤਿ[†] ਮੀਨ ਮਨਹੁਂ ਦੁਤਿ ਲੀਲੇ[1] ॥੩੧॥ — [1]ਮਾਨੋ ਮੱਛੀਆਂ ਸ਼ੋਭਾ ਨੂੰ ਨਿਗਲਨ ਲਈ ਪਲਟ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। (ਅ) ਜੀਕੁਣ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਮੱਛੀਆਂ ਹਿਠਾਹਾਂ ਉਤਾਹਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸ਼ੋਭਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਟਾਛ ਉਸ ਸ਼ੋਭਾ ਨੂੰ ਭੀ ਨਿਗਲਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। [†]ਪਾ:-ਪਲਟਤ।
ਚਮਕਤਿ ਅਨੀਦਾਰ ਬਿਨ ਆਂਜੇ[1]। — [1]ਬਿਨਾਂ ਸੁਰਮਾਂ ਪਾਏ ਦੇ ਅਣੀਦਾਰ (ਅੱਖੀਆਂ) ਚਮਕਦੀਆਂ ਹਨ।
ਜਨੁ ਕਟਾਰ ਕਾਰੀਗਰ ਮਾਂਜੇ।
ਜਗ ਮਹਿਂ ਨਰ ਨਾਰੀ ਅਸ ਕੋ ਹੈ।
ਅਤਿ ਕਠੋਰ, ਜਿਸ ਕੋ ਨਹਿਂ ਮੋਹੈਂ ॥੩੨॥
ਮਨਹੁਂ ਨਿਪੁਨਤਾ ਬਿਧਿ[1] ਉਪਜਾਈ। — [1]ਬਿਧਾਤਾ ਨੇ।
ਹੁਤੀ ਜਿਤਿਕ ਸਭਿ ਲਾਇ ਦਿਖਾਈ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਤਿ ਜਿਸ ਕੀ ਦਿਸ਼ਿ ਹੇਰਹਿਂ।

ਬਿਨ ਦਾਮਨ ਤਿਨ ਠਾਨਤਿ ਚੇਰਹਿਂ[1] ॥੩੩॥ — [1]ਬਿਨਾਂ ਮੁੱਲੋਂ ਦਾਸ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ੋਭਤਿ ਗਰਬੀਲੇ[1]। — [1]ਗੌਰਵਤਾ ਵਾਲੇ।

ਰਸ ਕੋ ਬਰਸਤਿ[1] ਅਧਿਕ ਰਸੀਲੇ। — [1]ਰਸ ਬਰਸਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮਨਹੁਂ ਲਾਜ ਕੇ ਭਰੇ ਜਹਾਜਾ।

ਚੰਚਲ ਮਹਾਂ ਦ੍ਰਿੰਗਚਲ ਸਾਜਾ[1] ॥੩੪॥ — [1]ਪਲਕਾਂ ਦੀ ਬਨਾਵਟ ਬੜੀ ਚੰਚਲ ਹੈ। [ਸੰਸ. ਦ੍ਰਿਗ+ਅੰਚਲ = ਪਲਕਾਂ]।

ਭ੍ਰਿਕੁਟੀ ਕੁਟਿਲ ਕਮਾਨ ਸਮਾਨਾਂ।

ਭਰਯੌ ਭਾਗ ਤੇ ਭਾਲ ਮਹਾਨਾ।

ਮੇਚਕ ਚਿੱਕ੍ਰਨ[1] ਕੇਸ ਅਸ਼ੇਸ਼[†]। — [1]ਕਾਲੇ ਤੇ ਚੀਕਣੇ। [†]ਇਥੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਿਰਯਾਦਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਬੀ ਕੇਸ਼ਾਧਾਰੀ ਸਨ।

ਸਿਰ ਉਸ਼ਨੀਕ[1] ਸੁਹਾਇ ਅਸ਼ੇਸ਼ ॥੩੫॥ — [1]ਦਸਤਾਰ।

ਕਲਗ਼ੀ ਜਿਗਾ ਜ਼ੇਬ ਜਿਨ ਜ਼ਾਹਰ[1]। — [1]ਸ਼ੋਭਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ।

ਜਬਰ ਹੋਤਿ ਜਗਮਗਤ ਜਵਾਹਰ।
ਸਰਬ ਬਿਭੂਖਨ ਭੂਕਤਿ ਭਾਰੇ।
ਲਾਗੇ ਮੋਲ ਬਿਸਾਲ ਸੁਧਾਰੇ ॥੩੬॥

ਕੰਚਨ ਕੇ ਕੰਕਨ ਖਚਿ ਹੀਰੇ[1]। — [1]ਹੀਰੇ ਜੜੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਕੜੇ।

ਜਰੇ ਰੁਚਿਰ ਕਾਰੀਗਰ ਚੀਰੇ।
ਨਵਰਤਨੇ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਸੁਹਾਏ।
ਨਵ ਗ੍ਰੈਹ ਮਨਹੁਂ ਭੁਜਾ ਲਪਟਾਏ ॥੩੭॥
ਬਰਣ ਬਰਣ ਬਰ ਬਸਤ੍ਰ ਹਮੇਸ਼ੰ।
ਪਹਿਰਤਿ ਰੀਤਿ ਨਵੀਨੀ ਬੇਸ਼ੰ।
ਛਾਪ ਛਲਾਯਨ ਤੇ ਛਬਿ ਛਾਜਤਿ।
ਗਰ ਮਹਿਂ ਖੜਗ ਬਿਸਾਲ ਬਿਰਾਜਤਿ ॥੩੮॥
ਧਨੁ ਬਿੱਦਜਾ ਅੱਭਜਾਸ ਕਰਾਵੈਂ।
ਕਹਿ ਕਹਿ ਖਪਰੇ ਤੀਰ ਘਰਾਵੈਂ।
ਧਰਿ ਧਰਿ ਮਾਰਹਿਂ ਦੂਰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ।
ਬਡੇ ਬੇਗ ਤੇ ਛੂਟਹਿਂ ਬਾਨਾ ॥੩੯॥
ਚਾਂਪ ਕਠੋਰ ਕਹਤਿ ਬਨਿਵਾਵਹਿਂ।
ਬਡ ਬਲ ਕਰਿ ਜੋ ਐਂਚਯੋ ਜਾਵਹਿ।
ਸੰਬਤਿ ਏਕ ਬਿਤੇ ਪੁਨ ਕਹੈਂ।

ਧਨੁ ਦੁਗਨੋ ਦਿਢ ਕਰ ਮਹਿਂ ਗਹੈਂ
॥੪੦॥
ਜੰਗੀ ਤੀਰ ਪੁਲਾਦੀ ਖਪਰੇ।
ਕਹਿ ਕਹਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਕਰਾਵਹਿਂ ਅਪਰੇ।
ਹੇਰਿ ਹੇਰਿ ਤੀਖਨ ਬਡ ਤੀਰੰ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਵਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੁਨੀ ਗਹੀਰੰ ॥੪੧॥
-ਤੁਰਕ ਸ਼ਤ੍ਰੁ ਗਨ ਅੰਗ ਮਝਾਰੀ।
ਮਮ ਕਰ ਤੇ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਹਿਂ ਕਿਸ ਵਾਰੀ।
ਕਬਹੁਂ ਜੰਗ ਮਹਿਂ ਬਨਹਿਂ ਨਿਸ਼ੰਗਾ।
ਕਰੋਂ ਪ੍ਰਹਾਰਨਿ ਖਰਨ ਖਤੰਗਾ ॥੪੨॥
ਕਬਿ ਤੁਫੰਗ ਕੋ ਗਹੈਂ ਚਲਾਵੈਂ।
ਮਾਰ ਲੱਛ ਕੋ ਤਰੈ ਗਿਰਾਵੈਂ-।
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਆਯੁਧ ਅੱਭਜਾਸੀ।
ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕਰਤਿ ਬਿਲਾਸੀ
॥੪੩॥
ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਗੁਰ ਸਰੂਪ ਬਰਨਨੰ' ਨਾਮ ਏਕ ਊਨ ਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੧੯॥

੨੦. [ਤੰਬੂ ਕਾਬਲੋਂ ਬਣਵਾਇਆ। ਦੂਜਾ ਵਿਵਾਹ]

੧੯<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੧

ਦੋਹਰਾ:

ਕਾਬਲ ਬਿਖੈ ਮਸੰਦ ਇਕ, ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਗੁਰ ਕੀ ਕਾਰ।
ਸੰਮਤ ਮਹਿਂ ਸਭਿ ਆਨਿ ਕਰਿ, ਅਰਪਹਿ ਗੁਰ ਦਰਬਾਰ ॥੧॥

ਚੌਪਈ:

ਬਲਖ਼ ਬੁਖ਼ਾਰਾ ਅਰੁ ਈਰਾਨ।
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਜੇ ਦੇਸ਼ ਮਹਾਨ।
ਸਭਿ ਤੇ ਸੰਗ੍ਰਹ ਲੇ ਕਰਿ ਕਾਰ।
ਕਈ ਬਾਰ ਲ਼ਯਾਯੋ ਦਰਬਾਰ ॥੨॥
ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰ ਹਜ਼ੂਰ ਮਹਿਂ ਬੈਸੇ।
ਕਰਯੋ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਸੁਨਾਵਤਿ ਐਸੇ।
'ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ ਪਸ਼ਮੰਬਰ ਕੇ ਡੇਰਾ[1]।
ਦਿੱਲੀ ਪਤਿ ਹਿਤ[1] ਬਨਯੋ ਬਡੇਰਾ ॥੩॥
ਕਾਬਲ ਮਹਿਂ ਕਾਰੀਗਰ ਕੀਨਾ।
ਕਾਰ ਅਜਾਇਬ ਜਿਸ ਮਹਿਂ ਚੀਨਾ।
ਹੇਰਿ ਬਿਸੂਰਤਿ ਮੈਂ ਉਰ ਲਹੌਂ।
-ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਉਚਿਤ- ਬਿਚਾਰਤਿ ਰਹੌਂ ॥੪॥
ਸੋ ਪਠਿ ਦੀਨਿ ਦਿਲੀਪਤ ਪਾਸਾ।
ਪੁਨ ਕੀਨੀ ਮੈਂ ਮਨ ਮਹਿਂ ਆਸਾ।
-ਗੁਰੂ ਹੇਤੁ ਦੂਜੋ ਬਨਿਵਾਵਹੁਂ।
ਦਰਬ ਕਾਰ ਕੋ[1] ਸਰਬ ਲਗਾਵਹੁਂ- ॥੫॥
ਬਿਨਾ ਆਪ ਕੇ ਹੁਕਮ ਨ ਹੋਵਾ।
-ਨਹਿਂ ਬੂਝੇ[1]- ਇਹ ਸੰਸਾ ਜੋਵਾ।'
ਸੁਨਿ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਬਾਕ ਬਖਾਨਾ।
'ਅਬਿ ਕਾਬਲ ਕੋ ਕਰਹੁ ਪਯਾਨਾ ॥੬॥
ਜਿਸ ਬਿਧਿ ਕੋ ਹੋਯਸਿ ਬਰ ਡੇਰਾ[1]।
ਕਜਾ ਕਜਾ ਬਨਹਿ[1], ਕਹੋ ਇਕ ਬੇਰਾ।
ਪੁਨ ਤੈਂ ਜਾਇ ਤਯਾਰ ਕਰਿਵਾਵਹੁ।
ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਧਨ ਤਾਂਹਿ ਲਗਾਵਹੁ' ॥੭॥
ਸੁਨਿ ਮਸੰਦ ਕਹਿ: 'ਪ੍ਰਭੋ ਮੁਕੰਦੰ!

[1]ਪਸ਼ਮੀਨੇ ਦਾ ਤੰਬੂ।
[1]ਨੁਰੰਗੇ ਵਾਸਤੇ।
[1]ਕਾਰ ਭੇਟ ਦਾ ਧਨ।
[1]ਪੁੱਛਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ।
[1]ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਤੰਬੂ ਬਣਿਆ ਹੈ।
[1]ਉਸ ਵਿਚ) ਕੀ ਕੀ ਬਣਿਆ ਸੀ।

ਇਕ ਤੰਬੂ ਬਿਚ ਬਨਯੋ ਬਿਲੰਦੰ।
ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬੂਟ ਅਰੁ ਬੇਲਾਂ।
ਝਾਲਕ ਲਰੀ[†] ਲਰਕਤੀ ਗੇਲਾਂ[1] ॥ ੮ ॥

[1]ਨਾਲ, ਹੇਠਾਂ। [†]ਝਾਲਰ ਤੇ ਲੜੀਆਂ (ਅ) ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਠ 'ਝਾਲਰ ਜ਼ਰੀ' ਅਸਲ ਵਿਚ ਹੋਸੀ, ਜੈਸਾ ਕਿ ਅੰਕ ੨੧ ਵਿਚ 'ਜ਼ਰੀ ਝਾਲਰ' ਆਇਆ ਸੀ। ਅੰਕ ੧੦ ਵਿਚ ਕਵੀ ਜੀ ਨੇ ਪਦ ਲਰੀ ਮੁਕਤਾ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਏਥੇ ਪਾਠ 'ਝਾਲਰ ਜ਼ਰੀ' ਠੀਕ ਹੈ।

ਕਿਤ ਕਿਤ ਮੁਕਤਾ ਗੁੱਛ[1] ਲਗਾਏ।
ਰੇਸ਼ਮ ਕੀ ਡੋਰੈਂ ਤਨਵਾਏ।
ਕੰਚਨ ਕਲਸ ਉਤੰਗ ਸੁਹਾਏ।
ਤਨਯੋ ਸੁਢਰ ਚਹੁ ਕੁੰਟ ਬਨਾਏ[1] ॥ ੯ ॥

[1]ਮੋਤੀਆਂ ਦੇ ਗੁੱਛੇ।

[1]ਚਹੁੰ ਨੁੱਕਰਾਂ ਤੇ (ਕਲਸ) ਬਣਾਏ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਤਣਿਆਂ (ਤੰਬੂ) ਸਡੌਲ ਲਗਦਾ ਹੈ। (ਦੇਖੋ ਅੰਕ ੨੧)। (ਅ) ਚਾਰ ਕੋਣਾਂ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਤਣਿਆਂ ਸਡੌਲ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਵਹਿਰ ਚਾਨਨੀ ਚਾਰੁ ਚੁਕੋਨੀ।
ਮੁਕਤਾ ਲਰੀ ਲਗੀ ਤਿਨ ਲੋਨੀ[1]।
ਚੋਬ ਸੁ ਚਾਂਦੀ ਚਾਮੀਕਰ ਕੀ।
ਅਧਿਕ ਚਤੁਰਤਾ ਕਾਰੀਗਰ ਕੀ ॥ ੧੦ ॥

[1]ਸੁੰਦਰ।

ਅਬਿ ਰਾਵਰ ਕੀ ਆਇਸੁ ਭਈ।
ਸਹਿਤ ਕਨਾਤ ਜਥਾ ਪਿਖਿ ਲਈ।
ਤਥਾ ਕਰਾਵੌਂ ਦੇ ਕਰਿ ਦਰਬਾ।
ਕਹੌਂ ਕਹਾਂ, ਪਿਖਿ ਲੀਜਹਿ ਸਰਬਾ' ॥ ੧੧ ॥
ਗਮਨਯੋਂ ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਤੇ।
ਪਹੁੰਚਯੋ ਕਾਬਲ ਹਰਖਤਿ ਉਰ ਤੇ।
ਪਰਾਰੰਭ[1] ਤਤਛਿਨ ਕਰਿਵਾਵਾ।
ਚਹੀਅਤਿ ਦਰਬ ਸਰਬ ਪਹੁੰਚਾਵਾ ॥ ੧੨ ॥

[1]ਤੰਬੂ ਬਣਾਉਣਾ) ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਇਆ।

ਸਭਿ ਦੇਸ਼ਨਿ ਤੇ ਗੁਰ ਕੀ ਕਾਰ।
ਲੇ ਲੇ ਦਈ ਕਰਨਿ ਕੌ ਤਜਾਰ।
ਬਾਰ ਬਾਰ ਕਹਿ ਕਰੀ ਤਗੀਦ।
'ਜਿਮ ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਨਿਕਟ ਰਸੀਦ[1] ॥ ੧੩ ॥
ਤਿਸ ਤੇ ਆਛੋ ਦੇਹੁ ਬਨਾਇ।

[1]ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ [ਫ਼ਾ. ਰਸੀਦਨ = ਪਹੁੰਚਣਾ]।

ਗੁਰ ਘਰ ਧਨ ਕੀ ਤੋਟ ਨ ਕਾਇ।'
ਇਮ ਬਨਵਾਵਤਿ ਭਾ ਬਹੁ ਕਾਲ।
ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਸਭਿ ਕਰਜੋ ਬਿਸਾਲ
॥੧੪॥
ਆਛੀ ਰੀਤਿ ਸਕਲ ਬਨਵਾਯਹੁ।
ਚਹੀਅਤਿ ਜੇਤਿਕ ਦਰਬ ਲਗਾਯਹੁ।
ਸਵਾਲਾਖ ਇਕ ਸੰਮਤ ਕੇਰਾ।
ਲੇਤਿ ਬਟੋਰਨ ਧਨ, ਕਰਿ ਫੇਰਾ[1] ॥੧੫॥ [1]ਫੇਰਾ ਮਾਰ ਕੇ।
ਦ੍ਵੈ ਸੰਮਤ ਕੀ ਜੋ ਗੁਰ ਕਾਰ[1]। [1]ਜੋ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਕਾਰ ਭੇਟ ਸੀ।
ਹੋਤਿ ਅਢਾਈ ਲਾਖ ਬਿਚਾਰ।
ਸੋ ਸਭਿ ਡੇਰੇ ਪਰ ਲਗਵਾਯਹੁ।
ਬਹੁ ਚਾਤੁਰਤਾ ਸਹਿਤ ਬਨਾਯਹੁ ॥੧੬॥
ਸੋ ਉਚਵਾਇ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਆਨਾ।
ਬਹੁ ਨਰ ਸੰਗ ਸੰਭਾਰਨਿ ਠਾਨਾ।
ਮਿਲਜੋ ਆਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਪਗ ਪਰਜੋ।
'ਡੇਰਾ ਤਜਾਰ' ਨਿਵੇਦਨ ਕਰਜੋ[1] ॥੧੭॥ [1]ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ।
ਪੁਨ ਪ੍ਰਭੁ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਹੁਕਮ ਬਖਾਨਾ।
'ਤਹਿਂ ਲਗਾਇ ਸੋ ਡੋਰਨਿ ਤਾਨਾ।
ਤਬਿ ਹੇਰਹਿੰਗੇ ਜਿਮ ਇਹ ਭਯੋ।
ਚਿਰੰਕਾਲ ਮਹਿਂ ਲਜਾਵਨਿ ਕਿਯੋ'
॥੧੮॥
ਲਗੇ ਫਰਾਸ਼ ਲਗਾਵਨਿ ਸੋਇ।
ਤਨੀ ਕਨਾਤ ਚੁਫੇਰੇ[†] ਜੋਇ। [†]ਪਾ:-ਮਖਮਲੀ।
ਬੂਟੇ ਨਿਕਸੇ ਬਾਗ਼ ਮਨਿੰਦ।
ਫਲ ਫੂਲਨਿ ਦਲ ਕਿਤ ਅਰਬਿੰਦ[1] [1]ਕਿਤੇ ਕਵਲ।
॥੧੯॥
ਪੁਨ ਤੰਬੂ ਤਾਨਜੋ ਤਿਸ ਮਾਂਹੀ।
ਕੰਚਨ ਕਲਸ ਤੁੰਗ ਜੁਗ ਜਾਂਹੀ।
ਪਸ਼ਮੰਬਰ ਬਹੁ ਬਰਨ ਬਰਨ ਕੇ।
ਦਿਪਹਿਂ ਦੂਰ ਆਕਾਰ ਤਰਨਿ ਕੇ[1] [1]ਸੂਰਜ ਵਾਂਙ।
॥੨੦॥
ਚਾਰੁ ਚੁਕੋਨ ਕਲਸ ਲਘੁ ਚਾਰ।

ਦਿਪਤ ਮਹਾਂ ਦੁਤਿ ਗਨ ਗੁਲਜ਼ਾਰ।
ਵਹਿਰ ਜ਼ਰੀ ਝਾਲਰ ਝਲਕੰਤੀ।
ਅੰਤਰ ਮੁਕਤਾ ਲਰੀ ਝੁਲੰਤੀ ॥੨੧॥
ਚਾਂਦੀ ਸਹਿਤ ਸੁ ਚਾਮੀਕਰ ਕੀ।
ਚੋਬ ਖਰੀ ਜੁਗ ਘਾੜਤ ਬਰ ਕੀ।
ਚਾਰੁ ਚਾਨਣੀ ਚਮਕ ਚੁਕੋਨੀ।
ਤਨੀ ਤਾਨ ਕਰਿ ਦੀਪਤਿ ਲੋਨੀ[1] ॥੨੨॥ [1]ਬਲ ਨਾਲ ਤਾਣੀ ਗਈ ਸੁੰਦਰ ਚਮਕਦੀ ਹੈ।
ਧਨ ਲਾਗਯੋ ਜਿਹਂ ਲਾਖ ਅਢਾਈ।
ਅਸ ਡੇਰੇ ਕੋ ਹੇਰਿ ਗੁਸਾਈਂ।
ਭਏ ਪ੍ਰਸੰਨ ਜਬਹਿ ਬਿਚ ਬਰੇ।
ਮਾਤੁਲ ਅਧਿਕ ਸਰਾਹਨਿ ਕਰੇ ॥੨੩॥
'ਸਰਬ ਸ਼ਿਰੋਮਣਿ ਤੁਮ ਜਿਮ ਅਹੋ।
ਤਿਮ ਇਹ ਜਗ ਤੇ ਉੱਤਮ ਲਹੋ।
ਸੁਨਯੋ ਦਿਲੇਸ਼ੁਰ ਢਿਗ ਅਸ ਗਯੋ।
ਇਸ ਕੇ ਸਮ ਸੋ ਬਨਤਿ ਨ ਭਯੋ ॥੨੪॥
ਅਪਰ ਕੌਨ ਸਕਿ ਹੈ ਬਨਿਵਾਇ।
ਬਿਨਾ ਆਪ ਕੇ ਸ਼ਕਤਿ ਨ ਕਾਇ।'
ਪਿਛਲੇ ਪਹਿਰ ਫਰਸ਼ ਕਰਿਵਾਯੋ।
ਤੰਬੂ ਕੇ ਸੰਗ ਲੇਯ ਜੁ ਆਯੋ ॥੨੫॥
ਆਨਿ ਦਿਵਾਨ ਲਗਯੋ ਦਰਬਾਰ।
ਬੈਠੇ ਸ਼ੋਭਤਿ ਗੁਰੂ ਉਦਾਰ।
ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਅਰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ।
ਗਾਇਂ ਰਬਾਬੀ ਸ਼ਬਦ ਅਨੰਦ ॥੨੬॥
ਸਭਿਹਿਨਿ ਦੇਖਯੋ ਬਨਯੋ ਅਜਾਇਬ।
ਹਰਖਹਿਂ ਰਿਦੇ, 'ਉਚਿਤ ਇਹ ਸਾਹਿਬ।'
ਸੰਧਯਾ ਲਗਿ ਥਿਰ ਹੁਇ ਹਰਖਾਏ।
ਪਠਿ ਰਹਿਰਾਸ ਭੋਗ ਤਬਿ ਪਾਏ ॥੨੭॥
ਸੁੰਦਰ ਸਦਨ ਬਿਰਾਜੇ ਜਾਇ।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਿ ਨਿਸਾ ਬਿਤਾਇ।
ਸਭਿ ਥਲ ਬਿਦਤਿ ਭਯੋ ਸੋ ਡੇਰਾ।
ਕਰਹਿਂ ਸਰਾਹਨਿ ਜਿਸ ਜਿਸ ਹੇਰਾ
॥੨੮॥

ਪੁਨ ਇਕ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਬੈਸੇ।
ਸਿਖ ਸੁਰ ਗਨ ਮਹਿਂ ਸੁਰਪਤਿ ਜੈਸੇ।
ਬਸਤ੍ਰ ਬਿਭੂਖਨ ਰਹੇ ਸੁਹਾਇ।
ਸੰਗਤਿ ਨਈ ਦਰਸ ਕੋ ਪਾਇ ॥੨੯॥
ਪੁਨ ਇਕ ਸੰਗਤਿ ਕਿਤ ਤੇ ਆਈ।
ਅਨਿਕ ਅਕੋਰਨਿ ਅਦਭੁਤ ਲਜਾਈ।
ਤਿਸ ਮਹਿਂ ਖੱਤ੍ਰੀ ਸਿਖ ਚਲਿ ਆਯੋ।
ਨਿਜ ਤਨੁਜਾ ਕੋ ਡੋਰਾ ਲਜਾਯੋ ॥੩੦॥
ਗੋਤ ਹੁਤੋ ਕੁਮਰਾਵ ਅਛੇਰਾ।
ਆਨ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਕੀਨਸਿ ਡੇਰਾ।
ਸੁਧਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਨਿਕਟ ਪਠਾਈ।
ਅਪਰ ਨੁਖਾ ਡੋਰੇ ਮਹਿਂ ਪਾਈ ॥੩੧॥
ਮਨ ਮੈਂ ਮੁਦਤਿ ਵਧਾਈ ਲੇਤਿ।
ਬਸਨ ਦਰਬ ਜਾਚਕ ਕੋ ਦੇਤਿ।
ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਨਿ ਹੇਤੁ ਗੁਰ ਆਏ।
ਬੈਠਿ ਸਭਾ ਦਰਬਾਰ ਲਗਾਏ ॥੩੨॥
ਸਭਿ ਸੰਗਤ ਮਹਿਂ ਸੁਧਿ ਪਹੁੰਚਾਈ।
'ਲਿਹੁ ਦਰਸ਼ਨ ਪਹੁੰਚਹੁ ਸਮੁਦਾਈ।'
ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਸੁਧਿ ਕੋ ਸਭਿ ਉਤਲਾਏ।
ਲਏ ਅਕੋਰਨ ਕੋ ਚਲਿ ਆਏ ॥੩੩॥
ਅਰਪਨ ਕਰਹਿਂ, ਬੰਦਨਾ ਠਾਨਹਿਂ।
ਰਿਦੇ ਕਾਮਨਾ ਬਦਨ ਬਖਾਨਹਿਂ।
ਪਿਖਿ ਪਿਖਿ ਪ੍ਰੇਮੀ ਪੁਰਵਨ ਕਰੈਂ[1]। [1]ਪੂਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਗੁਰੂ ਜੀ)।
ਕਰੁਨਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ[1] ਸਭਿਨਿ ਪਰ ਧਰੈਂ ॥੩੪॥ [1]ਮਿਹਰਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਖੱਤ੍ਰੀ ਸਿਖ ਆਯੋ।
'ਮੈਂ ਤਨੁਜਾ ਦਾਸੀ ਹਿਤ ਲਜਾਯੋ।
ਬਨਹਿ ਸਨਾਥਾ[1] ਤੁਮਤੇ ਸੋਇ। [1]ਭਾਵ ਸੁਹਾਗਵੰਤੀ।
ਇਹ ਸ਼ਰਧਾ ਪੂਰਨ ਮਮ ਹੋਇ' ॥੩੫॥
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਫੁਰਮਾਯੋ।
'ਅੰਤਹਿਪੁਰਿ ਡੋਰਾ ਪਹੁੰਚਾਜੋ।'
ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸੰਗਤ ਕੋ ਸਾਰੀ।

ਗਮਨੇ ਸਤਿਗੁਰ ਸਦਨ ਮਝਾਰੀ ॥੩੬॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਸਾਹਾ ਸੁਧਵਾਇ।
ਉਤਸਵ ਬਜਾਹ ਬਿਲੰਦ ਬਨਾਇ।
ਸਤਿਗੁਰ ਕੌ ਫੇਰੇ ਫਿਰਿਵਾਏ।
ਪੁਰਿ ਅਨੰਦ ਮਹਿਂ ਅਨੰਦ ਵਧਾਏ
॥੩੭॥
ਜਥਾ ਜੋਗ ਕੁਲ ਰੀਤਿ ਕਰਾਈ।
ਧਨ ਖਰਚਜੋ ਬਹੁ ਵਜੀ ਵਧਾਈ।
ਦੁਤੀ ਬਜਾਹ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਕੇਰਾ।
ਸੰਗ ਸੁੰਦਰੀ ਭਾਗ ਭਲੇਰਾ ॥੩੮॥
ਜਿਸ ਕੀ ਹੋਈ ਬੈਸ ਬਿਸਾਲਾ।
ਗੁਰ ਪੀਛੇ ਜੀਵੀ ਚਿਰਕਾਲਾ।
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੁਰਿ ਅਨੰਦ ਮਝਾਰਾ।
ਬਿਲਸਤਿ ਗੁਰੂ ਬਿਲਾਸ ਉਦਾਰਾ
॥੩੯॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਡੇਰਾ ਆਗਵਨ, ਬਜਾਹ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੨੦॥

੨੧. [ਰਤਨ ਰਾਇ ਦੀ ਦਰਸ਼ਨਾ ਲਈ ਤਯਾਰੀ]

੨੦<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੨

ਦੋਹਰਾ:

ਅਬਿ ਇਹ† ਭੂਪਤਿ ਕੀ ਕਥਾ, ਕਹਨਿ ਬਨੈ ਇਸ ਬਾਨ।

†ਪਾਠ 'ਇਕ' ਹੋਣਾ ਹੈ, ਕਲਮ ਉਕਾਈ ਨਾਲ 'ਇਹ' ਹੋ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਗਨ ਸ੍ਰੋਤਾ ਸੁਨੀਅਹਿ ਸਕਲ, ਬਨਹੁ ਸੁਚਿਤ ਸਵਧਾਨ ॥੧॥

ਚੌਪਈ:

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਧੀਰ।
ਗਮਨੇ ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਤੀਰ।
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਪ ਕਾਜ ਬਨਾਯੋ।
ਤਿਸ ਨਰਿੰਦ੍ਰ ਕੋ ਬੋਲਿ ਮਿਲਾਯੋ[1] ॥੨॥

[1]ਭਾਵ ਕਾਰੂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾਕੇ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਸੀ।

ਜਬਿ ਇਤ ਐਬੋ ਕੀਨੀ ਤਯਾਰੀ।
ਪਸਰਯੋ ਸੁਜਸੁ ਜਹਾਂ ਕਹਿਂ ਭਾਰੀ।
ਦੇਸ਼ ਅਸਾਮ ਕੇਰ ਮਹਿਪਾਲਾ।
ਜਿਸ ਕੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਨ ਹੁਇ ਕਿਸ ਕਾਲਾ ॥੩॥
ਕਰਿ ਕਰਿ ਥਕਯੋ ਅਨਿਕ ਉਪਚਾਰ।
ਬੀਤ ਗਯੋ ਤਰੁਨਾਪਨ ਚਾਰੁ[1]।

[1]ਸੁਹਣੀ ਜੁਵਾਨੀ।

ਸੁਨਿ ਕੈ ਗੁਰ ਜਸੁ ਮੁਦਤਿ ਬਿਲੰਦ।
-ਜਨ ਕੀ ਪੁਰਹਿਂ ਕਾਮਨਾ ਬ੍ਰਿੰਦ- ॥੪॥
ਅੰਤਹਿਪੁਰਿ[1] ਕੋ ਲੇ ਨਿਜ ਸਾਥ।

[1]ਰਾਣੀ ਨੂੰ।

ਮਿਲਯੋ ਆਇ ਜਹਿਂ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਥ।
ਅਨਿਕ ਅਕੋਰ ਅਰਪ ਕਰਿ ਧਰੇ।
ਦੋ ਕਰਿ ਜੋਰਿ ਨਿਹੋਰਨਿ ਕਰੇ ॥੫॥
ਸੁਤਿ ਅਭਿਲਾਖਾ ਅਰਜ਼ ਗੁਜਾਰੀ।
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕਰੁਨਾ ਧਾਰੀ।
ਹੁਤੀ ਹਾਥ ਮਹਿਂ ਅੱਛਰ ਛਾਪ[1]।

[1]ਅੱਖਰਾਂ ਵਾਲੀ ਮੋਹਰ।

ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਉਰੂ ਪਰ[1] ਲਾਈ ਆਪ ॥੬॥

[1]ਪੱਟ ਉੱਤੇ।

ਕਹਯੋ ਬਾਕ ਬਰ ਕੋ[1] ਤਬਿ ਤਿਸੈ।

[1]ਵਰ ਦਾ ਵਾਕ।

'ਉਪਜੈ ਪੁੱਤ੍ਰ ਤੋਹਿ ਘਰ ਬਿਸੈ[1]।

[1]ਬਿਖੇ।

ਤਿਸ ਕੇ ਸਿਰ ਪਰ ਮੁਹਰ ਹਮਾਰੀ।
ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਚਿੰਨ੍ਹਤਿ ਸੋ ਬਯ ਸਾਰੀ[1]† ॥੭॥

[1]ਸਾਰੀ ਆਯੂ। †ਇਤਨਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪਿਛੇ ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਵਿਚ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਦੇਖੋ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅੰਸੂ ੧੧ ਅੰਕ ੪ ਤੋਂ ੪੫ ਤਕ।

ਗੁਰ ਤੇ ਲੇ ਕਰਿ ਨ੍ਰਿਪ ਘਰ ਗਯੋ।
ਇਕ ਸੰਮਤ ਮਹਿਂ ਸੁਤ ਉਪਜਯੋ।
ਅਨਿਕ ਅਨੰਦ ਬਜਾਇ ਵਧਾਈ।
ਬੰਟਯੋ ਦਰਬ ਨਰਨਿ ਸਮੁਦਾਈ ॥ ੮ ॥
ਪ੍ਰਤਿਪਾਰਯੋ ਪ੍ਰਿਯ ਪੁੱਤ੍ਰ ਬਡੇਰਾ।
ਕਰਤਿ ਪ੍ਰਤੀਖਨ ਚਿਰ ਨਹਿਂ ਹੇਰਾ।
ਕਰਹਿਂ ਦੁਲਾਰਨਿ ਹਰਖਤਿ ਹੋਏ।
ਗੁਰ ਜਸ ਉਚਰਹਿਂ ਦੰਪਤਿ ਦੋਏ ॥ ੯ ॥
ਸਪਤ ਬਰਖ ਕੋ ਬਾਲਿਕ ਭਯੋ।
ਬੈਸ ਅੰਤ ਤੇ ਨ੍ਰਿਪ ਮਰਿ ਗਯੋ।
ਮਾਤ ਰਹੀ ਜੀਵਤਿ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰਾ।
ਤਬਿ ਨ੍ਰਿਪ ਸੁਤ ਨਿਜ ਸੁਰਤ ਸੰਭਾਰਾ ॥ ੧੦ ॥
ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਸੰਮਤ ਕੋ ਜਬਿ ਹੋਵਾ।
ਇਕ ਦਿਨ ਮੁਕਰ[1] ਭਲੀ ਬਿਧਿ ਜੋਵਾ।
ਕੰਘਾ ਕਰਹਿ ਸੁ ਕੇਸਨ ਮਾਂਹਿ।
ਪੁਨ ਜੂਰੋ ਬੰਧਨ ਕਿਯ ਤਾਂਹਿ[†] ॥ ੧੧ ॥

[1]ਸ਼ੀਸ਼ਾ।

[†]ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕਿ ਨਾਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸਿੱਖ ਕੇਸ਼ਾਧਾਰੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਗਯਾ ਕੀਤੀ ਹੋਣੀ ਹੈ।

ਦੇਖਤਿ ਮੁਕਰ ਬਿਖੈ ਨਿਜ ਸਿਰ ਕੋ।
ਤਿਸ ਪਰ ਹੇਰਯੋ ਚਿੰਨ੍ਹ ਮੁਹਰ ਕੋ।
ਅੰਗੁਰੀ ਸੰਗ, ਕੇਸ ਕਉ ਟਾਰੈ।
ਬਾਰ ਬਾਰ ਸੋ ਥਾਨ ਨਿਹਾਰੈ ॥ ੧੨ ॥
-ਨਹੀਂ ਕੇਸ, ਜਾ ਮੇ ਕਯਾ ਹੇਤੁ[1]?
ਲਗੀ ਚੋਟ ਜਬਿ ਬੈਸ ਅਚੇਤ[1]।
ਕੈ ਬਿਸਫੋਟ[1] ਨਿਕਸਯੋ ਹੋਇ-।
ਇਮ ਸੰਸੈ ਨ੍ਰਿਪ ਨੰਦਨ ਕੋਇ[1] ॥ ੧੩ ॥

[1]ਕੇਸ ਉਗੇ ਨਹੀਂ (ਚਿੰਨ੍ਹਤ ਥਾਂ ਉੱਤੇ) ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ।

[1]ਛੋਟੀ ਉਮਰੇ।

[1]ਫੋੜਾ।

[1]ਰਾਜੇ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਨੂੰ।

ਪਗਿਯਾ ਬੰਧਤਿ ਕਰਤਿ ਬਿਚਾਰਨ।
-ਜਨਨੀ ਜਾਨਤਿ ਹੁਇ ਇਸ ਕਾਰਨ-।
ਇਮ ਮਨ ਠਾਨਿ ਪਯਾਨੋ ਕੀਨਿ।
ਜਿਹ ਠਾਂ ਅੰਤਹਿਪੁਰਿ ਆਸੀਨ ॥ ੧੪ ॥
ਨਿਕਟ ਬੈਠਿ ਕਰਿ ਬੂਝੀ ਤਹਾਂ।
'ਸਿਰ ਮੈਂ ਚਿੰਨ੍ਹ, ਹੇਤੁ[1] ਇਸ ਕਹਾਂ।

[1]ਕਾਰਨ।

ਲਗੀ ਚੋਟ ਕੈ ਭਾ ਬਿਸਫੋਟ।
ਕੇਸ ਨ ਜਾਮੇ ਕੌਨੇ ਖੋਟ?' ॥੧੫॥
ਸੁਨਿ ਰਾਨੀ ਸਭਿ ਕਹਯੋ ਬ੍ਰਿਤੰਤ।
ਇਤ ਆਏ ਸਤਿਗੁਰ ਭਗਵੰਤ।
ਤੋਰ ਪਿਤਾ ਗਮਨਯੋਂ ਤਿਨਿ ਪਾਸ।
ਸੁਤ ਬਾਂਛਤ ਕੀਨਸਿ ਅਰਦਾਸ ॥੧੬॥
ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਮੁਹਰ ਹਾਥ ਤੇ ਲਾਈ।
-ਚਿੰਨ੍ਹਤਿ ਸੁਤ ਹੁਇ ਸਿਰ, ਉਪਜਾਈ[1]-।
ਮਹਿਪਾਲਕ ਤਨ ਲਾਗੀ ਜੋਈ।
ਤੋਹਿ ਸੀਸ ਪਰ ਜਾਨਹੁ ਸੋਈ ॥੧੭॥
ਤੂੰ ਜਨਮਯੋਂ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਮਹਾਨਾ।
ਸਿਰ ਪਰ ਮੁਹਰ ਲਗੇ ਤੇ ਜਾਨਾ।'
ਨ੍ਰਿਪ ਸੁਤਿ ਸੁਨਿ ਕੈ ਮਨ ਬਿਸਮਾਯੋ।
'ਇਹ ਤੌ ਅਦਭੁਤ ਹੇਤੁ ਬਤਾਯੋ ॥੧੮॥
ਹੇ ਜਨਨੀ! ਸੋ ਸਤਿਗੁਰ ਕਹਾਂ।
ਜਿਨ ਮੈਂ ਸ਼ਕਤੀ ਪਈਯਤਿ ਮਹਾਂ।
ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਿਬੇ ਮਨ ਉਮਗਾਯੋ।
ਜਿਨ ਕੇ ਬਰ ਤੇ ਮੁਹਿ ਨਿਪਜਾਯੋ' ॥੧੯॥
ਰਾਨੀ ਕਹਯੋ 'ਸੁ ਬੈਕੁੰਠ ਗਏ।
ਗਾਦੀ ਪਰ ਤਿਨ ਕੇ ਸੁਤ ਭਏ।
ਜਨਮੇ ਪਟਣੇ ਨਗਰ ਮਝਾਰੀ।
ਬਡੇ ਹੋਇ ਜਬਿ ਸੁਰਤਿ ਸੰਭਾਰੀ ॥੨੦॥
ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਹੁਤੋ ਤਿਨ ਕੇਰਾ।
ਤਿਸ ਥਲ ਜਾਇ ਟਿਕੇ ਤਿਸ ਬੇਰਾ।
ਅਪਨਿ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਦੂਰ ਬਡੇਰੇ।
ਦਿਖਿਯਤਿ ਗਮਨੇ ਪੰਥ ਘਨੇਰੇ' ॥੨੧॥
ਨ੍ਰਿਪ ਸੁਤ ਸੁਨਤਿ ਰਿਦੇ ਆਨੰਦ।
ਜਗੀ ਦੇਖਿਬੇ ਚਾਹਿ ਬਿਲੰਦ।
ਤਿਸ ਦਿਨ ਤੇ ਤਯਾਰੀ ਕਰਿਵਾਵਤਿ।
ਵਸਤੁ ਅਜਾਇਬ ਕੋ ਖੁਜਵਾਵਤਿ ॥੨੨॥

[1]ਪੁੱਤ੍ਰ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸਿਰ ਪਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮਸਲਤ ਕਰਤਿ ਮੰਤ੍ਰੀਅਨਿ ਸੰਗ।
ਹਿਤ ਅਕੋਰ ਲੇ ਕਿਤਿਕ ਤੁਰੰਗ।
ਚਪਲ ਬਲੀ ਜਿਨ ਬੇਗ ਬਿਸਾਲੇ।
ਜ਼ਰੀ ਜ਼ੀਨ ਕੰਚਨ ਕੇ ਡਾਲੇ ॥੨੩॥
ਅਦਭੁਤ ਲੀਨਸਿ ਏਕ ਮਤੰਗ।
ਕਦ ਛੋਟੋ ਨਹਿਂ ਦੀਰਘ ਅੰਗ।
ਜਿਤੋ ਰੋਟਕਾ ਕੇਰ ਅਕਾਰ।
ਸੁੰਦਰ ਹੁਤੋ ਸੁਪੈਦ ਲਿਲਾਰ[1] ॥੨੪॥
ਤਿਸੀ ਸੁਪੈਦੀ ਕੀ ਸ਼ੁਭ ਧਾਰੀ[1]।
ਉਤਰੀ ਤਰੀ[1] ਸੁੰਡ ਲਗਿ ਸਾਰੀ।
ਸਿਰ ਪਰਿ ਹੁਇ ਕਰਿ ਗਈ ਪਿਛਾਰੇ।
ਲਾਂਗੁਲ ਮੂਲ ਤੀਕ ਇਕ ਸਾਰੇ[1] ॥੨੫॥
ਅਪਰ ਅਕਾਰ ਸੁ ਕਾਰਾ ਸਾਰੋ।
ਸਕਲ ਅੰਗ ਸੁੰਦਰ ਦੁਤਿ ਵਾਰੋ।
ਪੁਨ ਸੀਖਜਾ ਦੇ ਭਲੇ ਸਿਖਾਯੋ।
ਕਰਹਿ ਸੁ ਨਰ ਜਿਮ ਚਹੈ ਕਰਾਯੋ[1] ॥੨੬॥
ਸੁੰਡ ਬਿਖੈ ਗਹਿ ਲੇਤਿ ਮਸਾਲ।
ਠਾਢੇ ਕਰਹਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਿਸਾਲ।
ਕਰਤਿ ਰਹਤਿ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਸਿਰ ਚੌਰ।
ਚਿਰ ਲੌਂ ਖਰੋ ਪਾਛਲੀ ਠੌਰ ॥੨੭॥
ਜੇਤਿਕ ਤੀਰ ਚਲਾਵਨਿ ਕਰੈਂ।
ਬੀਨ ਬੀਨ ਤਿਨ ਆਗੇ ਧਰੈ।
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਗੁਨ ਜਿਸ ਮੈਂ ਘਨੇ।
ਜਬਹਿ ਆਇ ਕਰਿ ਤਿਸ ਢਿਗ ਭਨੇ ॥੨੮॥
ਅਸ ਅਦਭੁਤ ਸੁਨਿ ਮਹਿਪਤ ਨੰਦ।
ਮੁਖ ਮਾਂਗਜੋ ਧਨ ਪਠਜੋ ਬਿਲੰਦ।
ਗੁਰ ਹਿਤ ਹਰਖਤਿ ਹ੍ਵੈ ਕਰਿ ਲੀਨੋ।
ਸਿਤਾ ਘ੍ਰਿਤਾਦਿ ਖਾਨ ਕੌ ਦੀਨੋ ॥੨੯॥
ਦੂਰ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਏ ਮੰਗਵਾਇਵ।
ਚਾਹਿਤਿ ਚਿਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਿਝਾਇਵ।

[1]ਰੋਟੀ ਦੇ ਆਕਾਰ ਜਿੰਨਾ ਮੱਥਾ ਸੁਹਣਾ ਚਿੱਟਾ ਸੀ।
[1]ਲਕੀਰ।
[1]ਹੇਠਾਂ।
[1]ਪੂਛ ਦੇ ਮੁਢ ਤੱਕ ਇਕਸਾਰ।
[1]ਜਿਵੇਂ ਨਰ ਭਾਵ ਮਹਾਵਤ ਉਸ ਤੋਂ ਕਰਵਾਯਾ ਚਾਹੇ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪੰਚਕਲਾ ਇਕ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਅਜਾਇਬ।
ਤਯਾਰ ਕਰਾਯਹੁ ਅਰਪਨਿ ਸਾਹਿਬ[1] ॥੩੦॥
ਰਹੇ ਗਾਤਰੇ ਬਨਜੋਂ ਕ੍ਰਿਪਾਨ।
ਤੀਖਨ ਧਾਰ ਕਰਹਿ ਰਿਪੁਹਾਨਿ।
ਕਲ ਦਾਬੇ ਬਰਛੀ ਹੁਇ ਜਾਇ।
ਸਨਮੁਖ ਅਰਿ ਕੇ ਹਤਹਿ ਬਗਾਇ ॥੩੧॥
ਪੁਨ ਕਲ ਦਾਬੇ ਬਨਹਿ ਤਮਾਂਚਾ।
ਗੁਲਕਾ ਡਾਰਿ ਹਤਹਿ ਰਣ ਮਾਚਾ[1]।
ਤੀਖਨ ਪੁਨ ਕਟਾਰ ਬਨ ਜਾਇ।
ਰਿਪੁ ਢਿਗ ਪਹੁੰਚੇ ਉਦਰ ਧਸਾਇ ॥੩੨॥
ਪੁਨ ਇਕ ਚੌਕੀ ਲਈ ਅਜਾਇਬ।
ਕਰਨਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ।
ਜਬਿ ਇਸ ਕੀ ਕਲ ਦਾਬਨਿ ਕਰੈਂ।
ਪੁਤਲੀ ਚਾਰ ਨਿਕਸਿ ਤਹਿਂ ਥਿਰੈਂ ॥੩੩॥
ਚੌਪਰ ਕੋ ਬਿਛਾਇ ਤਿਨ ਆਗੈ।
ਡਲ ਕੋ ਗਹਿ ਸੋ ਖੇਲਨਿ ਲਾਗੈਂ।
ਪੁਨ ਲੀਨਸਿ ਇਕ ਜਾਮ ਕਟੋਰਾ[1]।
ਇਨ ਹਿਤ ਦਰਬ ਦਿਯੋ ਨਹਿਂ ਥੋਰਾ ॥੩੪॥
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਵਸਤੂ ਸਮੁਦਾਏ।
ਰੁਚਿਰ[1] ਬਿਭੂਖਨ ਖਚਤਿ ਘਰਾਏ।
ਬਹੁ ਅੰਬਰ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਕੇ ਲੀਨਿ।
ਚਲਿਬੇ ਹਿਤ ਤਯਾਰੀ ਨਿਜ ਕੀਨਿ ॥੩੫॥

[1]ਅਰਪਨ ਲਈ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੂੰ।

[1]ਜੁੱਧ ਦੇ ਮਚਿਆਂ।

[1]ਪਯਾਲੇ ਵਾਂਗੂ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਕਟੋਰਾ [ਫਾ:-ਜਾਮ। ਜੋ ਅਕਸਰ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ 'ਜਾਮੇ ਜਮ' ਦੇ ਭਾਵ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਜਮਸ਼ੈਦ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇਕ ਪਯਾਲਾ ਬਣਵਾਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਆਦਿ ਜੋ ਚਾਹੇ ਦੇਖ ਲੈਂਦਾ ਸੀ, ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕਟੋਰਾ ਬੀ ਕੁਛ ਤਲਿਸਮੀ ਬਨਾਵਟ ਦਾ ਸੀ]।

[1]ਸੁੰਦਰ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਨ੍ਰਿਪ ਪ੍ਰਸੰਗ' ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਏਕ ਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੨੧॥

੨੨. [ਰਤਨ ਰਾਇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ]

੨੧<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੩

ਦੋਹਰਾ:

ਸਜਾਨੀ ਜਨਨੀ ਸੰਗ ਲੈ, ਕਛੁਕ ਬਾਹਨੀ ਸਾਥ।
ਧਰਿ ਸ਼ਰਧਾ ਮਾਰਗ ਪਰਜੋ, ਨ੍ਰਿਪ ਸੁਤ ਦਰਸ਼ਨ ਨਾਥ ॥੧॥

ਚੌਪਈ:

ਸ਼ੁਭ ਮਤਿ ਚਤੁਰ ਚੌਂਪ ਚਿਤ ਜਗੀ।
-ਕਬਿ ਗੁਰ ਦਰਸੋਂ ਪ੍ਰੀਤੀ ਲਗੀ।
ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਬੈਠੌਂ ਪਗ ਪਾਸ।
ਸੁਨੌਂ ਕਬਹਿ ਗੁਰ ਬਾਕ ਬਿਲਾਸ ॥੨॥
ਸਾਰਦ ਚੰਦ ਬਦਨ ਕੀ ਓਰਾ[1]। — [1]ਸਰਦ ਰੁਤ ਦੇ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਰੂਪੀ ਮੁਖ ਵਲ।
ਲੋਚਨ ਕਰੌਂ ਚਕੋਰਨਿ ਜੋਰਾ।
ਸ਼੍ਰਵਨ ਪੁਟਨ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਨੀਂ।
ਪਾਨ ਕਰੌਂ ਮੈਂ ਅਤਿ ਸੁਖਦਾਨੀ- ॥੩॥
ਚਿਤਵੈ[1] ਬੈਠਤਿ ਉਠਤਿ ਚਲੰਤਾ। — [1]ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਮਹਿਮਾਂ ਉਰ ਹਰਖੰਤਾ।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਗਮਨਤਿ ਲਖਿ ਦੂਰ।
ਨਿਜ ਦਲ ਨਰਨਿ ਦੇਤਿ ਸੁਖ ਭੂਰ ॥੪॥
ਜਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ਼ ਕੋ ਮਿਲੇ[1]। — [1]ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ਼ (ਦਾ) ਜੇ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਮਿਲ ਪਵੇ ਤਾਂ।
ਗੁਰ ਸੁਧਿ ਤਿਸ ਕੌ ਬੂਝਤਿ ਭਲੇ।
'ਥਿਤ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਨਗਰ' ਸੁਨਾਵੈ[1]। — [1](ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀ ਸੁਣਾਵੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ) ਆਨੰਦਪੁਰ ਨਗਰ ਵਿਖੇ ਟਿਕੇ ਹੋਏ ਹਨ।
'ਸੰਗਤਿ ਦਰਸ ਹਜ਼ਾਰਹੁਂ ਆਵੈ' ॥੫॥
ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਕੂਚ ਕਰਤਿ ਮਗ ਆਵਤਿ।
ਸਰਿਤਾ ਬ੍ਰਿੰਦ ਉਲੰਘਿ ਉਤਲਾਵਤਿ।
ਪੁਨ ਗ੍ਰਾਮਨ ਕੋ ਪਿਖਿ ਪਿਖਿ ਛੋਰਾ।
ਚਲਜੋ ਆਇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੀ ਓਰਾ ॥੬॥
ਸੁਰਸਰਿ ਤਰੀ, ਉਲੰਘੀ ਜਮਨਾ।
ਜਿਨ ਕੇ ਮੱਜਨ ਤ੍ਰਾਸਦ ਜਮ ਨਾ[1]। — [1]ਡਰ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦਾ ਜਮ।
ਚਲਤਿ ਅਨੰਦਪੁਰਾ ਨਿਯਾਰਯੋ।
ਪੁੱਤ੍ਰ ਮਹੀਪਤਿ ਕੋ ਹਰਖਾਯੋ ॥੭॥
ਰਾਖੇ ਪੁਸ਼ਟ ਤੁਰੰਗਮ ਸਾਰੇ।
ਤਿਮ ਕੁੰਚਰ ਭੀ ਤਨ ਬਲ ਭਾਰੇ।

ਸਾਥ ਅਸੂਦਾ[1] ਲਸ਼ਕਰ ਭਲੇ।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਬਡ ਮਾਰਗ ਚਲੇ ॥ ੮ ॥
ਸਤੁੱਦ੍ਰਵ ਤੀਰ ਆਨਿ ਕਰਿ ਹੇਰਾ।
ਨੇਤ੍ਰ ਤੁੰਗ ਕੋ ਸੈਲ ਬਡੇਰਾ।
ਪਹੁੰਚੇ ਗੁਰ ਪੁਰਿ ਪਿਖਿ ਸ਼ੁਭ ਥਾਨ।
ਜਹਿਂ ਛਾਯਾ ਰਮਣੀਕ ਮਹਾਨ ॥ ੯ ॥
ਸਿਵਰ ਕਰਯੋ ਤੰਬੂ ਲਗਵਾਏ।
ਸੁਧ ਹਿਤ ਸ਼ੁਭ ਨਰ ਤਬਹਿ ਪਠਾਏ।
ਸਤਿਗੁਰ ਪੌਰ ਜਨਾਇ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ।
'ਦੇਸ਼ ਅਸਾਮ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਕੋ ਤਾਤ ॥ ੧੦ ॥
ਗੁਰ ਕੋ ਸਿਖ ਦਰਸ਼ਨ ਹਿਤ ਆਯੋ।
ਸ਼ਰਧਾ ਧਰੇ ਭਾਉ ਅਧਿਕਾਯੋ।'
ਪੌਰਦਾਰ ਚਲਿ ਗਯੋ ਹਜ਼ੂਰ।
ਅਰਜ਼ ਗੁਜ਼ਾਰੀ ਸਹਿਤ ਸ਼ਹੂਰ[1] ॥ ੧੧ ॥
ਸੁਨਿ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਹੁਕਮ ਬਖਾਨਾ।
'ਗੁਰ ਘਰ ਤੇ ਦਿਹੁ ਦੇਗ਼ ਮਹਾਨਾ।
ਤ੍ਰਿਣ ਦਾਨਾ ਘ੍ਰਿਤ ਸਤਾ ਨਿਹਾਰੀ।
ਦੇਹੁ ਤੁਰੰਗਮ ਜੇ ਗਜ ਭਾਰੀ' ॥ ੧੨ ॥
ਆਇ ਮਸੰਦਨ ਕੋ ਤਿਨ ਕਹ੍ਯੋ।
ਜਬਿ ਗੁਰ ਹੁਕਮ ਸਭਿਨਿ ਹੂੰ ਲਹ੍ਯੋ।
ਨ੍ਰਿਪ ਸੁਤ ਨਿਕਟ ਮੇਵਰੇ ਗਏ।
ਜਥਾ ਜੋਗ ਹਿਤ ਖੈਬੇ ਦਏ ॥ ੧੩ ॥
ਸਰਬ ਰੀਤਿ ਸੁਖ ਪਾਇ ਘਨੇਰਾ।
ਗੁਰਨਿ ਸਰਾਹਹਿ ਸਗਰੋ ਡੇਰਾ।
ਚਹੀ ਵਸਤੁ ਤਤਛਿਨ ਪਹੁਚਾਈ।
ਸੁਪਤਿ ਭਏ ਸੋ ਨਿਸਾ ਬਿਤਾਈ ॥ ੧੪ ॥
ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨ ਠਾਨਿ ਸਵਧਾਨਾ।
ਨ੍ਰਿਪਨੰਦਨ ਅਭਿਲਾਖ ਮਹਾਨਾ।
ਪਠ੍ਯੋ ਮੁਸਾਹਿਬ ਸਤਿਗੁਰ ਦ੍ਵਾਰੇ।
'ਰਾਵਰਿ ਦਰਸ਼ਨ ਚਾਹਿ ਉਦਾਰੇ ॥ ੧੫ ॥
ਨੀਠ ਨੀਠ ਕਰਿ ਨਿਸਾ ਬਿਤਾਈ।
ਮਿਲ੍ਯੋ ਚਹਤਿ ਹੌਂ ਪਰਿ ਸ਼ਰਨਾਈ।'

[1]ਸੁਖੀ [ਫਾ. ਅਸੂਦਾ = ਖੁਸ਼ਹਾਲ]।

[1]ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ [ਅ਼:, ਸ਼ਊਰ = ਸਿਆਣਪ]।

ਸੁਧਿ ਕਲਗ਼ੀਧਰਿ ਢਿਗ ਪਹੁੰਚਾਈ।
ਸੁਨਿ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਬਚ ਫੁਰਮਾਈ ॥੧੬॥
'ਪਹਿਰ ਤੀਸਰੇ ਸਜਹਿਂ ਸੁਚੇਤਾ[1]।
ਬੈਠੈਂ ਦਰਸ਼ਨ ਦੈਬੇ ਹੇਤਾ।
ਮਿਲਹੁ ਆਨਿ ਕਰਿ ਪੁਰਹੁ ਭਿਲਾਖਾ।
ਸੁਧਰੈ ਜਨਮ ਭਾਉ ਅਸ ਰਾਖਾ' ॥੧੭॥
ਗਯੋ ਸਿਵਰ ਮਹਿਂ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਸੁਨਾਯੋ।
ਹਰਖਤਿ ਮੁਖ ਪੰਕਜ ਬਿਕਸਾਯੋ।
ਕਰਯੋ ਹੁਕਮ 'ਹਾਥੀ ਸ਼ਿੰਗਾਰਹੁ।
ਜਲ ਤੇ ਮਲ ਕਰਿ ਰੰਗ ਨਿਕਾਰਹੁ' ॥੧੮॥
ਜ਼ਰੀਦਾਰ ਬਰ ਮਖ਼ਮਲ ਝੂਲ।
ਲਗੇ ਬ੍ਰਿੰਦ ਜਾਂਬੂਨਦ ਫੂਲ।
ਸਿਰ ਪਰ ਝਾਲਰ ਝਲਕਤਿ ਜ਼ਰੀ।
ਕਿਤ ਕਿਤ ਲਰਕਤਿ ਮੁਕਤਨਿ ਲਰੀ ॥੧੯॥
ਉਘਰਯੋ ਭਾਲ ਸੁਪੈਦਾ ਭਲੇ।
ਸ਼ਯਾਮ ਬਰਨ ਸਭਿ ਤਨ ਪਰ ਮਲੇ।
ਜਸ ਕਦ ਤਸ ਹੀ ਦਸਨ[1] ਸੁਹਾਏ।
ਹਾਟਕ ਚੂੜੇ ਰੂੜ ਚੜ੍ਹਾਏ[1] ॥੨੦॥
ਚਾਂਦੀ ਕੇ ਸਿੰਖਲ[1] ਘਰਿਵਾਏ।
ਚਾਰ ਪਗਨ ਮਹਿਂ ਰਹੇ ਸੁਹਾਏ।
ਤਿਮ ਹੀ ਕਰੇ ਤੁਰੰਗਮ ਤਯਾਰੇ।
ਜਰੇ ਜ਼ੀਨ ਜਾਂਬੂਨਦ ਡਾਰੇ ॥੨੧॥
ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਪੰਚਕਲ, ਚੌਂਕੀ ਚਾਰੂ।
ਜਾਮ ਕਟੋਰਾ ਸ਼ੁਭ ਦੁਤਿ ਵਾਰੂ।
ਕੰਕਨ ਕੰਚਨ ਬੱਜ੍ਰ[1] ਜਰਾਏ।
ਬਹੁ ਬਨਾਵ ਕੇ ਬਸਤ੍ਰ ਬਨਾਏ ॥੨੨॥
ਤਯਾਰ ਕਰੀ ਇੱਤਯਾਦਿ ਅਕੋਰ।
ਅਰਪਨਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਹਿਤ ਕਰ ਜੋਰਿ।
ਬਸਤ੍ਰ ਬਿਭੂਖਨ ਮੋਲ ਘਨੇਰੇ।

[1]ਭਾਵ ਤਿਆਰ ਬਰਤਿਆਰ ਹੋਵਾਂਗੇ।

[1]ਦੰਦ।

[1]ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਚੂੜੀਆਂ ਦੰਦਾਂ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ।

[1]ਸੰਗਲ।

[1]ਹੀਰੇ।

ਪਹਿਰਨਿ ਤਨ ਸਤਿਗੁਰ ਤਿਸ ਬੇਰੇ ॥੨੩॥
ਸਚਿਵ ਸੈਨ ਸਭਿਹੂੰ ਸ਼ੁਭ ਬਨੇ।
ਬਸਤ੍ਰ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਧਰਿ ਜੇ ਮੁਲ ਘਨੇ।
ਇਮ ਤਜਾਰੀ ਕਰਿਤੇ ਸਭਿ ਰੀਤਿ।
ਤੀਨ ਪਹਿਰ ਗਜ਼ੋ ਬਾਸੁਰ ਬੀਤ ॥੨੪॥
ਤਿਸ ਛਿਨ ਆਇ ਮੇਵਰਾ ਗਯੋ।
ਭੂਪਤਿ ਸਾਥ ਭਾਖਤੋ ਭਯੋ।
'ਸਭਾ ਬਿਖੈ ਭਾ ਗੁਰ ਆਗਵਨੂੰ।
ਸਿਖ ਉਡਗਨ ਮਹਿਂ ਸਸਿ[1] ਗੁਨ ਭਵਨੂੰ ॥੨੫॥ [1]ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਰੂਪ।
ਬੈਠੇ ਪਾਵਨਿ ਦਰਸ਼ਨ ਹੇਤੁ।
ਸੰਗਤਿ ਸਕਲ ਮਨੋਰਥ ਲੇਤਿ।'
ਰਤਨਰਾਇ ਸੁਨਿ ਹਰਖਤਿ ਭਯੋ।
'ਲੇ ਸਭਿ ਚਲਹੁ' ਹੁਕਮ ਕਰਿ ਦਯੋ ॥੨੬॥
ਬਸਤ੍ਰ ਬਿਭੂਖਨ ਗਨ ਦੀਨਾਰ।
ਲੇ ਕਰਿ ਗਮਨੇ ਭਰਿ ਭਰਿ ਥਾਰ।
ਅਪਰ ਵਸਤੁ ਸਭਿ ਕਰੇ ਅਗਾਰੀ।
ਨਗਨ ਪਗਨ ਨ੍ਰਿਪ ਚਲਜ਼ੋ ਪਿਛਾਰੀ ॥੨੭॥
ਸਚਿਵ ਸੁਭਟ ਨਿਜ ਸਾਥ ਮਿਲਾਏ।
ਗਮਨੇ ਮਾਨਵ ਹ੍ਵੈ ਸਮੁਦਾਏ।
ਪੌਰ ਸਭਾ ਕੋ ਤਹਿਂ ਚਲਿ ਆਯੋ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ ॥੨੮॥
ਅੰਤਰ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ੇ ਸਿਰ ਕਰਿ ਨੀਵਾ।
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਹਿ ਭਾਵ ਅਤੀਵਾ[1]। [1]ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਿਆਰ (ਨਾਲ)।
ਪਿਖੀ ਦੂਰ ਤੇ ਗੁਰ ਕੀ ਮੂਰਤਿ।
ਬੈਠੇ ਮਨਹੁ ਚੰਦ ਕੀ ਸੂਰਤ ॥੨੯॥
ਝੂਲਤਿ ਕਲਗ਼ੀ ਦਮਕਤਿ ਮੋਤੀ।
ਜਿਗਾ ਬੰਧੀ ਹੀਰਨ ਦੁਤਿ ਹੋਤੀ।
ਚਮਰ ਢੁਰਤਿ ਹੈ ਬਾਰੰਬਾਰੀ।

ਥਿਰੇ ਸੁਹਾਵਤਿ ਸਭਾ ਮਝਾਰੀ ॥੩੦॥
ਜਨੁ ਦੇਵਨ ਮਹਿਂ ਬਿਸ਼ਨੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।
ਗ੍ਯਾਨ ਨਿਧਾਨ ਮਹਾਨ ਉਜਾਲਾ।
ਤੂਰਨ ਕਰਤਿ ਪਰ੍ਯੋ ਪਗ ਜਾਈ।
ਸਕਹਿ ਨਹੀਂ ਪੁਨ ਸੀਸ ਉਠਾਈ ॥੩੧॥
ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਤੇ ਗੁਰੂ ਬਿਲੋਕਾ।
'ਉਠਹੁ ਭੂਪ! ਸੁਧਰੇ ਜੁਗ ਲੋਕਾ।'
ਮਾਨਿ ਬਾਕ ਕੋ ਸੀਸ ਉਠਾਯੋ।
ਬੈਠ੍ਯੋ ਸਨਮੁਖ ਪ੍ਰੇਮ ਵਧਾਯੋ ॥੩੨॥
ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀਨੋ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਤਿਨ ਸਭਿ ਕਹਿ ਦੀਨੋ।
ਤਬਿ ਮੰਤ੍ਰੀ ਕਰ ਜੋਰਿ ਬਖਾਨਾ।
'ਬਡੇ ਗੁਰੂ[1] ਪਹੁੰਚੇ ਤਿਸ ਥਾਨਾ ॥੩੩॥
ਰਾਜਾ ਰਾਮ[1] ਮਿਲ੍ਯੋ ਮਹਿਪਾਲਾ।
ਕੀਨਿ ਬੇਨਤੀ ਇਮ ਤਿਸ ਕਾਲਾ।
-ਜਤਨ ਕਰੇ ਉਪਜ੍ਯੋ ਨਹਿਂ ਬਾਲਿਕ।
ਬਖਸ਼ਹੁ ਆਪ ਰਾਜ ਕੋ ਮਾਲਿਕ- ॥੩੪॥
ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਗੁਰ ਮੁਹਰ ਲਗਾਈ।
ਦਯੋ ਪੁੱਤ੍ਰ ਇਹ, ਬਜੀ ਵਧਾਈ।
ਤਿਸ ਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹਤਿ ਸਿਰ ਇਸ ਕੇਰਾ।
ਦਰਪਨ ਮਹਿਂ ਦੇਖ੍ਯੋ ਜਿਸ ਬੇਰਾ ॥੩੫॥
ਸਭਿ ਪ੍ਰਸੰਗ ਜਨਨੀ ਤੇ ਸੁਨ੍ਯੋਂ।
ਅਨੰਦ ਉਪਾਇ ਆਵਨੋ ਭਨ੍ਯੋ।'
ਪੁਨਹਿ ਉਪਾਇਨ ਕੀਨਿ ਜਨਾਵਨਿ।
ਪ੍ਰਿਥਕ ਪ੍ਰਿਥਕ ਸਭਿ ਕਰ੍ਯੋ ਬਤਾਵਨਿ ॥੩੬॥
ਪ੍ਰਥਮ ਮਤੰਗ ਅਜਬ ਦਿਖਰਾਯੋ।
ਜਿਹ ਸਮ ਦੁਤੀ ਨ ਜਗ ਮਹਿਂ ਜਾਯੋ[1]।
ਪੰਚ ਤੁਰੰਗ ਅਗਾਰੀ ਕਰੇ।
ਕੰਚਨ ਜ਼ੀਨ ਜਿਨਹੁ ਪਰ ਪਰੇ ॥੩੭॥
ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਿਭੂਖਨ ਬਸਤ੍ਰ ਘਨੇਰੇ।

[1]ਭਾਵ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ।

[1]ਰਤਨ ਰਾਇ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ।

[1]ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ।

ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਧਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਗੇਰੇ।
ਦੇਖਤਿ ਖੁਸ਼ੀ ਬਿਸਾਲ ਦਈ ਹੈ।
-ਸੁਖ ਪ੍ਰਾਪਤਿ- ਅਰਦਾਸ ਭਈ ਹੈ
॥੩੮॥
ਭਯੋ ਨਿਹਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਕੌਂ ਲੇਯ।
ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਖਤਿ ਅਨੰਦ ਧਰੇਯ।
ਬਹੁ ਅਸਾਮ ਦੇਸ਼ਨ ਕੀ ਗਾਥਾ।
ਬੂਝਤਿ ਰਤਨ ਰਾਇ ਕੇ ਸਾਥਾ ॥੩੯॥
ਸਚਿਵਨ ਸਹਿਤ ਬਖਾਨਹਿਂ ਤੈਸੇ।
ਕਲ਼ਗੀਧਰ ਕੇ ਰੁਖ਼ ਹੁਇ ਜੈਸੇ।
ਦੇਸ਼ ਰੁ ਅਪਨੋ ਸਰਬ ਬ੍ਰਿਤੰਤ।
ਕਰਜੋ ਸੁਨਾਵਨਿ ਗੁਰ ਭਗਵੰਤ[1] ॥੪੦॥ — [1]ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ।
ਖਟ ਘਟਕਾ ਲਗਿ ਬੈਠੇ ਰਹੇ।
ਰਤਨ ਰਾਇ ਅਰੁ ਗੁਰ ਮੁਦ ਲਹੇ।
ਗਜ ਕੇ ਗੁਨ ਬਰਨਨ ਬਹੁ ਕਰੇ।
'ਸੀਛਤਿ ਬਡੋ ਕਹਿਨ ਅਨੁਸਰੇ[1] ॥੪੧॥ — [1]ਸਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਆਖਣ ਅਨੁਸਾਰ (ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ)।
ਜਿਮ ਚਾਹਹੁ ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ ਕਰਿਵਾਵਹੁ।
ਨਿਤ ਦੇਖਹੁ ਪਰਖਹੁ ਹਰਖਾਵਹੁ।
ਪੰਚਕਲਾ ਇਹ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਿਸਾਲਾ।
ਕਰਹਿ ਕਾਜ ਬਹੁਤੇ ਰਣ ਕਾਲਾ ॥੪੨॥
ਬਰਛੀ, ਜਮਧਰ, ਖੜਗ, ਤਮਾਂਚਾ।
ਚਹੌਂ ਸੁ ਕਰੋ ਰੋਸ ਰਣ ਰਾਚਾ।
ਦੁਸ਼ਮਨ ਹਤਹੁ ਦਾਵ ਜਸ ਹੋਇ[1]। — [1]ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਦਾਉ ਹੋਵੇ।
ਇਸ ਤੇ ਬਚਿ ਕੈ ਜਾਇ ਨ ਕੋਇ ॥੪੩॥
ਇਹ ਚੌਕੀ ਪ੍ਰਭੁ ਅਜਬ ਬਿਸਾਲੀ।
ਸਭਿ ਕੀ ਸੈਲ ਕੀਜੀਅਹਿ ਕਾਲੀ[1]। — [1]ਕਲ ਨੂੰ।
ਬਡੇ ਜਤਨ ਤੇ ਵਸਤੁ ਮੰਗਾਈ।
ਮੁਖ ਮਾਂਗਜੋ ਦਿਯੋ ਮੋਲ ਪਠਾਈ ॥੪੪॥
ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੇ ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਆਛੀ।
ਹੇਤੁ ਆਪ ਕੇ ਅਰਪਨਿ ਬਾਛੀ।
ਸਦਾ ਦਾਸ ਮੈਂ ਸਤਿਗੁਰ ਘਰ ਕੋ।

ਸਿੱਖੀ ਬਖਸ਼ਹੁ ਦੇ ਕਰਿ ਬਰ ਕੋ ॥੪੫॥
ਸੁਨਤਿ ਮਹਾਤਮ[1] ਉਪਜਯੋ ਪ੍ਰੇਮ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਦਾਤਾ ! ਦੇ ਗੁਰ ਛੇਮ[†]।
ਅਪਨੋ ਜਾਨਿ ਭੁਜਾ ਪਕਰੀਜੈ।
ਚਰਨ ਕਮਲ ਕੀ ਪਾਹੁਲ ਦੀਜੈ' ॥੪੬॥
ਬਿਨਤੀ ਸੁਨਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਪ੍ਰਭੁ ਪੂਰੇ।
ਆਨੀ ਲਖੀ ਉਪਾਇਨ ਰੂਰੇ।
ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੇਰਿ ਖੁਸ਼ੀ ਬਹੁ ਕਰੀ।
ਜਨਮ ਮਰਨ ਕੀ ਅਪਦਾ ਹੇਰੀ ॥੪੭॥
ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਰਾਜਾ ਤਬਿ ਗਯੋ।
ਪਿਖਿ ਸੁਸ਼ੀਲ ਗੁਰ ਕੋ ਹਰਖਯੋ।
ਹਯ ਗਯ ਸੌਂਪੇ ਦਾਸਨਿ ਪਾਸ।
'ਖੈਬੇ ਦੇਹੁ ਨਿਹਾਰੀ ਘਾਸ' ॥੪੮॥

[1]ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਮਹਾਤਮ।
[†]ਪਾ:-ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਦਾਤੇ ਜੇ ਗਨ ਛੇਮ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਆਸਾਮ ਨ੍ਰਿਪ ਮੇਲ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਜੁਗ ਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੨੨॥

੨੩. [ਰਤਨ ਰਾਇ ਦੀਆਂ ਉਪਹਾਰਾਂ]

੨੨<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੪

ਦੋਹਰਾ:

ਨਿਸਾ ਬਿਤਾਇ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਭੀ, ਠਾਨੇ ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨ।
ਗੁਰ ਦਰਬਾਰ ਲਗਾਇ ਕਰਿ, ਬੈਠੇ ਮੁਦਤ ਸੁਜਾਨ ॥੧॥

ਚੌਪਈ:

ਪਠਜੋ ਮੇਵੜਾ ਨ੍ਰਿਪ ਬੁਲਵਾਯੋ।
ਮੁਦਤਿ ਸਚਿਵ ਜੁਤਿ ਚਲਿ ਕਰਿ ਆਯੋ।
ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਬੈਠਜੋ ਪ੍ਰਭੁ ਤੀਰ।
ਖੜਗ ਸਿਪਰ ਜੁਤਿ ਸ਼ੁਭਿਤਿ ਸ਼ਰੀਰ ॥੨॥
ਪ੍ਰਥਮੈ ਚੌਕੀ ਸੋ ਮੰਗਵਾਈ।
ਦਾਬੀ ਕਲ ਪੁਤਲੀ ਨਿਕਸਾਈ।
ਚੌਪਰ ਕੌ ਬਿਛਾਇ ਕਰਿ ਦੀਨਿ।
ਡਲ ਗੇਰਤਿ ਖੇਲਤਿ ਲਖਿ ਲੀਨਿ ॥੩॥
ਪੰਚਕਾਲਾ ਪੁਨ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਮੰਗਾਯੋ।
ਕਸਜੋ ਤਮਾਂਚਾ ਪ੍ਰਥਮ ਚਲਾਯੋ।
ਬਡੋ ਸ਼ਬਦ ਭਾ ਤੋੜ[1] ਘਨੇਰਾ।
-ਹਤਹਿ ਸ਼ੱਤ੍ਰ ਨੀਕੇ- ਗੁਰ ਹੇਰਾ ॥੪॥
ਪੁਨ ਕਲ ਦਾਬੇ ਭਯੋ ਕ੍ਰਿਪਾਨ।
ਤੀਖਨ ਧਾਰਾ ਦਿਖਜੋ ਮਹਾਂਨ।
ਗਹਿ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਮਹਿਂ ਪ੍ਰਭੁ ਤਬੈ।
ਇਤ ਉਤ ਕਰਿ ਦੇਖਜੋ ਸ਼ੁਭ ਤਬੈ ॥੫॥
ਪੁਨ ਬਰਛੀ ਕਰਿ ਕੈ ਦਿਖਰਾਈ।
ਤੀਖਨ ਅਨੀ ਘਨੀ ਰਿਪੁ ਘਾਈ।
ਪੁਨ ਜਮਧਰ ਕੋ ਤਿਸ ਤੇ ਕਰਜੋ।
ਸੁੰਦਰ ਪਰੇ[1] ਹਾਥ ਮਹਿਂ ਧਰਜੋ ॥੬॥
ਖਰ ਧਾਰਾ ਅਰੁ ਅਨੀ ਮਹਾਨੇ।
ਸ਼ੱਤ੍ਰ ਉਦਰ ਕੋ ਧਸਿ ਕਰਿ ਹਾਨੇ।
ਪਟੇਦਾਰ[1] ਪੁਨ ਗੁਰਜ ਬਨਾਈ।
ਲਗਹਿਂ ਸੀਸ ਪੁਨ ਬਚਨਿ ਨ ਪਾਈ

[1]ਜਦ ਤੋੜਾ ਲਾਇਆ।

[1]ਸੁਹਣੀ ਲਗਦੀ ਹੈ।

[1]ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਮੁੱਠ ਵਰਗੀ ਮੁੱਠ ਵਾਲਾ। [ਇਕ ਹੋਰ ਗੁਰਜ ਹੇਠੋਂ ਨੋਕਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ] (ਅ) ਫਾੜੀਦਾਰ ਗੁਲਿਆਈ ਵਾਲਾ।

॥੭॥
ਸਭਿ ਕਲ ਪਰਖਤਿ ਹਰਖਤਿ ਨਾਥ।
ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਅਜਾਇਬ ਧਰਿ ਕਰਿ ਹਾਥ।
ਬਹੁਰ ਤੁਰੰਗਮ ਸਭਿ ਫਿਰਿਵਾਇ।
ਮ੍ਰਿਗਨ ਸਮਾਨ ਧਵਾਇ ਕੁਦਾਇ ॥੮॥
ਜਰੇ ਜ਼ੀਨ ਜਾਂਬੂਨਦ ਕੇਰੇ।
ਰਤਨਰਾਇ ਕੋ ਪ੍ਰੇਮ ਬਡੇਰੇ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਤੇ ਪਿਖਹਿਂ ਗੁਸਾਈਂ।
ਵਸਤੁ ਅਜਬ ਆਨੀ ਸਮੁਦਾਈ ॥੯॥
ਪੁਨਹਿ ਮਤੰਗ ਅਨਾਵਨਿ ਕੀਨੋ।
ਸੁੰਦਰ ਸਰਬ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਨਵੀਨੋ।
ਸ਼੍ਰੀ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਨਿਕਟਿ ਹਕਾਰਾ।
ਝੂਲਤਿ ਪਹੁੰਚਜੋ ਭਲੇ ਨਿਹਾਰਾ ॥੧੦॥
ਕਦ ਮਹਿਖੇ[1] ਸਮ, ਸਦਨ ਅਨੰਦ[2]।

[1]ਮਹਿਂ ਦਾ ਨਰ, ਭਾਵ ਸੰਢੇ ਵਰਗਾ ਕੱਦ। [2]ਆਨੰਦ ਦਾ ਘਰ।

ਤਿਨ ਦਿਸਿ[1] ਪ੍ਰੇਰਤਿ ਸੁੰਡ ਬਿਲੰਦ।

[1]ਭਾਵ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲ।

ਪ੍ਰਭੁ ਪੇਖਿ ਤਿਹ ਹਾਥ ਲਗਾਯੋ।
ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਦਿਲਾਸਾ ਦੈ ਠਹਿਰਾਯੋ ॥੧੧॥
ਹਟਿ ਪੁਨ ਗੁਰ ਪਨਹੀ ਜਹਿਂ ਧਰੀ।
ਸੁੰਡ ਬਿਖੈ ਗਹਿ ਝਾਰਨਿ ਕਰੀ।
ਭਲੇ ਬਨਾਇ ਟਿਕਾਇ ਅਗਾਰੀ।
ਬਿਸਮਤਿ ਸਭਾ ਬਿਲੋਕਤਿ ਸਾਰੀ ॥੧੨॥
ਗਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਧਨੁ ਬਾਨ ਚਲਾਏ।
ਪ੍ਰੇਰਜੋ ਗਜ, ਬੀਨਤਿ ਤਹਿਂ ਜਾਏ।
ਸਭਿ ਇਕਠੇ ਕਰਿ ਸੁੰਡ ਮਝਾਰੀ।
ਧਰੇ ਆਨਿ ਕਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਅਗਾਰੀ ॥੧੩॥
ਚਲਤਿ ਚਾਲ ਚੰਚਲ ਅਤਿ ਚਾਰੂ।
ਇਤ ਉਤ ਫਿਰਤਿ ਤੁਰਤ ਦੁਤਿਵਾਰੂ।
ਲਘੁ ਲਘੁ ਕਿੰਕਨ[1] ਗਰ ਮਹਿਂ ਬਾਜਹਿਂ।

[1]ਘੁੰਗਰੂ।

ਕੰਚਨ ਕਾਮ ਝੂਲ ਸ਼ੁਭ ਸਾਜਹਿ[1] ॥੧੪॥

[1]ਜਿਸ ਝੁੱਲ ਤੇ ਸੋਨੇ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। (ਅ) ਸੋਨੇ ਦਾ ਸੁੰਦਰ ਝੁੱਲ...।

ਜਲ ਕੋ ਲੇ ਪੁਨ ਸੁੰਡ ਪਖਾਰੀ।

ਗਹਿਵਾਈ ਤਿਸ ਮਹਿਂ ਭਰਿ ਝਾਰੀ[1]।	[1]ਸੁਰਾਹੀ।
ਜਥਾ ਦਾਸ ਕਰ ਚਰਨ ਧੁਵਾਵਹਿ।	
ਤਥਾ ਨੀਰ ਝਾਰੀ ਤੇ ਪਾਵਹਿ ॥ ੧੫ ॥	
ਗੁਰ ਕੇ ਪਾਇ ਪਖਾਰਨਿ ਕਰੇ।	
ਪਟ ਕੌਂ ਗਹਿ ਪੌਂਛੇ ਬਿਧਿ ਖਰੇ।	
ਚਮਰ ਚਾਰੁ ਕੋ ਤਬਿ ਗਹਿਵਾਯੋ।	
ਥਿਰ ਹੁਇ ਗੁਰ ਪਰ ਭਏ ਝੁਲਾਯੋ ॥ ੧੬ ॥	
ਜਥਾ ਦਾਸ ਲੇ ਮਤਿ ਕਰਿ ਫੇਰਹਿ[1]।	[1]ਜੀਕੂੰ ਦਾਸ (= ਚੌਰ ਬਰਦਾਰ ਚੌਰ) ਲੈਕੇ ਅਕਲ ਨਾਲ ਝੁਲਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਤਥਾ ਫੁਕਾਵਤਿ ਚਾਮਰ ਪ੍ਰੇਰਹਿ[1]।	[1]ਹਾਥੀ) ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਹੋਇਆ।
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਬਿੱਦਜਾ ਦਿਖਰਾਈ।	
ਹਰਖਤਿ ਗੁਰੂ ਸਭਾ ਬਿਸਮਾਈ ॥ ੧੭ ॥	
ਹੁਇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮੁਖ ਬਾਕ ਉਚਰਜੋ।	
ਨਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦੀ ਗਜ ਕੋ ਧਰਜੋ।	
'ਸਿਤਾ ਘ੍ਰਿੱਤ ਮੈਦਾ ਸਮੁਦਾਇ।	
ਜੇਤਿਕ ਖਾਇ ਰਹੇ ਤ੍ਰਿਪਤਾਇ' ॥ ੧੮ ॥	
ਸੌਂਪਜੋ ਦਾਸਨਿ ਕੋ ਇਤ ਸੇਵਾ।	
ਭਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਪ੍ਰਭੁ ਗੁਰਦੇਵਾ।	
ਰਤਨ ਰਾਇ ਕਰ ਜੋਰਿ ਉਚਾਰਾ।	
'ਸੁਨਹੁ ਜਗਤ ਗੁਰ ਰਾਤਿ ਮਝਾਰਾ ॥ ੧੯ ॥	
ਜ੍ਵਲਤ ਮਸਾਲ ਦੇਹਿਂ ਗਹਿਵਾਈ।	
ਕਰਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚਲਜੋ ਮਗ ਜਾਈ।	
ਸੁਮਤਵੰਤਿ ਜਿਮ ਚਹਿਹਿ ਕਰਾਵਹਿ।	
ਅਵਿਲੋਕਤਿ ਲੋਕਨਿ ਬਿਸਮਾਵਹਿ ॥ ੨੦ ॥	
ਇਸ ਕੇ ਸਮ ਜਗ ਲਹੀਅਹਿ ਆਨ ਨ[1]।	[1]ਹੋਰ ਨਹੀਂ।
ਸਹਿਤ ਸੁਪੈਦੇ ਸ਼ੋਭਤਿ ਆਨਨ[1]।	[1]ਮੂੰਹ, ਮੱਥਾ।
ਨਹਿਨ ਨਗਰ ਅਰੁ ਨਹਿਂ ਕਿਸ ਕਾਨਨ[1]।	[1]ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਬਣ ਵਿਚ ਹੈ।
ਕਿਤ ਦੇਖਹਿਂ ਜੇ ਸੁਨਿਯ ਨ ਕਾਨਨ[1] ॥ ੨੧ ॥	[1]ਜੇ ਕੰਨੀਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਤਾ ਦੇਖਦਾ ਕਿੱਥੋਂ ਹੈ।

ਸਰਬ ਸ਼ਿਰੋਮਣਿ ਰਾਵਰ ਜੈਸੇ।
ਵਸਤੁ ਅਮੋਲ ਪਰਾਪਤਿ ਤੈਸੇ।
ਜਾਨੀ ਪਰੇ ਕਰੇ ਅਨੁਮਾਨ[1]।
ਸੁਰਪਤਿ ਕੋ ਗਜਰਾਜ ਮਹਾਨ[1†] ॥੨੨॥

[1]ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਿਆਂ।
ਇੰਦ੍ਰ ਦਾ (ਜੋ) ਐਰਾਵਤ ਵੱਡਾ (ਹਾਥੀ) ਹੈ...।
[†]ਪਾ:-ਸਮਾਨ।

ਨਿਜ ਤਨ ਕੋ ਤੁਮ ਹਿਤ ਪਲਟਾਯੋ।
ਅਲਪ ਅਕਾਰ ਬਚਿੱਤ੍ਰ ਬਨਾਯੋ।
ਕਰਨਿ ਆਪ ਕੋ ਮੁਦਤਿ ਬਡੇਰੋ।
ਆਯੋ ਸ਼ਰਨਿ ਲੀਨਿ ਮਿਸ ਮੇਰੋ[1] ॥੨੩॥

[1]ਮੇਰੇ ਬਹਾਨੇ।

ਹੇਤੁ ਰਿਝਾਵਨਿ ਤੁਮਹਿਂ ਬਿਧਾਤਾ[1]।
ਕਿਧੌਂ ਪਠਯੋ ਰਚਿ ਕਰਿ ਗਜ ਗਾਤਾ[1]।
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਕਾਰਨ ਕੁਛ ਹੋਇਂ।
ਨਾਂਹਿ ਤ ਇਹ ਸਮ ਦੁਤਿਯ ਨ ਕੋਇ' ॥੨੪॥

[1]ਬਿਧਾਤਾ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ।
[1]ਹਾਥੀ ਦਾ ਸਰੀਰ।

ਰਤਨ ਰਾਇ ਕੇ ਸੁਨਿ ਸ਼ੁਭ ਬੈਨ।
ਖੁਸ਼ੀ ਕੀਨਿ ਗੁਰ ਕਰੁਨਾ ਨੈਨ।
'ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਮਤੰਗ ਆਦਿ ਵਥੁ ਜੇਈ।
ਲਜਾਇ ਅਜਾਇਬ ਹਮ ਹਿਤ ਤੇਈ ॥੨੫॥

ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਸਾਲ ਅਹੈ ਜਸ ਤੇਰੇ।
ਤਸ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਫਲ ਅਨੰਦ ਬਡੇਰੇ।
ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਹੁਤੋ ਗੁਰ ਸਿੱਖ।
ਨ੍ਰਿਪ ਕੋ ਦਿਯ ਸੁਖ ਭੋਗ ਭਵਿੱਖਯ[1]' ॥੨੬॥

[1]ਤਦੋਂ ਤੈਨੂੰ ਰਾਜਾਪਨੇ ਦੇ ਸੁੱਖਾਂ ਦੇ ਭੋਗ ਭਵਿੱਖਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਭਾਵ ਵਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤੂੰ ਅਗਲੇ ਜੁਗ ਰਾਜਾ ਹੋ ਕੇ ਸੁਖ ਭੋਗੇਂਗਾ।

ਇਮ ਕਹਿ ਪਦ ਅਰਬਿੰਦ ਪਖਾਰੇ।
ਪਾਹੁਲ ਦਈ ਭਾਗ ਜਿਸ ਭਾਰੇ।
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਿਜ ਮੰਤ੍ਰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਾਯੋ।
ਭੋਗ ਮੋਖ ਦਾ ਭਲੇ ਬਤਾਯੋ ॥੨੭॥
ਸਚਿਵਨ ਸਹਿਤ ਚਮੂੰ ਨਰ ਬ੍ਰਿੰਦ।
ਲੇ ਪਗ ਪਾਹੁਲ ਅਧਿਕ ਅਨੰਦ।
ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਸਾਲ ਸਿੱਖ ਹੁਇ ਰਾਜਾ।
ਕ੍ਰਿਤ ਕ੍ਰਿਤ ਹੋਯੋ ਸਹਿਤ ਸਮਾਜਾ

॥੨੮॥
ਕਰਤਿ ਸੁਜਸੁ ਕੋ ਗਮਨਜੋਂ ਡੇਰੇ।
ਰਹਜੋ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਦਿਨ ਬਹੁਤੇਰੇ।
ਦਰਸ਼ਨ ਜਾਇ ਨਿਤਾਪ੍ਰਤਿ ਕਰੈ।
ਬੈਠਹਿ ਕਿਤਿਕ ਕਾਲ ਮੁਦ ਧਰੈ ॥੨੯॥
ਸਤਿਗੁਰ ਪਰਚਹਿਂ ਗਜ ਮੰਗਵਾਵਹਿਂ।
ਆਨ ਕਾਜ ਤਿਸ ਤੇ ਕਰਿਵਾਵਹਿਂ।
ਕਬਿ ਪੁਤਲੀਨ ਬਿਲੋਕਿ ਤਮਾਸ਼ਾ।
ਜੋ ਕਲ ਦਾਬੇ ਗੇਰਤਿ ਪਾਸਾ ॥੩੦॥
ਕਬਹੂੰ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਅਜਾਇਬ ਹੇਰੈਂ।
ਬਨਹਿ ਅਪਰ ਬਿਧਿ ਜਬਿ ਕਲ ਫੇਰੈਂ।
ਕਬਹੂੰ ਰਤਨ ਰਾਇ ਲੇ ਸਾਥ।
ਚਢਹਿਂ ਅਖੇਰ ਬ੍ਰਿੱਤ[1] ਕੌ ਨਾਥ ॥੩੧॥ [1]ਸ਼ਿਕਾਰ।
ਬਨ ਮਹਿਂ ਬਿਚਰਹਿਂ ਮ੍ਰਿਗਨਿ ਪ੍ਰਹਾਰਹਿਂ।
ਸ਼ਿਕਰੇ ਸ੍ਵਾਨ ਬਾਜ ਖਗ ਮਾਰਹਿਂ।
ਕਬਹੁੰ ਕਰਹਿਂ ਕ੍ਰੀੜਾ ਜਲ ਕੇਰੀ।
ਭਿਰਹਿਂ ਦੁਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਛੀਂਟ ਘਨੇਰੀ ॥੩੨॥
ਕਬਹੂੰ ਆਯੁਧ ਬਿਦਜਾ ਕਰੈਂ।
ਤੀਰ ਪ੍ਰਹਾਰੈਂ ਕਰ ਧਨੁ ਧਰੈਂ।
ਕਬਹੂੰ ਕਸਹਿਂ ਤੁਫੰਗ ਚਲਾਵਹਿਂ।
ਛੋਰਹਿਂ ਹਯ ਪਰ ਚਢੇ ਧਵਾਵਹਿਂ ॥੩੩॥
ਤੋਮਰ ਫੇਰਿ ਕਵਾਇਦ ਕਰੈਂ।
ਸਮੁਖ ਅਨੀ[1] ਜਿਮ ਸ਼ੱਤ੍ਰੂ ਮਰੈਂ। [1]ਨੋਕ।
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਅਨਿਕ ਬਿਲਾਸਾ।
ਕਰਹਿਂ ਗੁਰੂ ਪੂਰਹਿਂ ਸਭਿ ਆਸ਼ਾ ॥੩੪॥
ਕਿਤਿਕ ਦਿਵਸ ਲੌ ਦੁਰਦ ਪ੍ਰਸਾਦੀ[1]। [1]ਪ੍ਰਸਾਦੀ ਹਾਥੀ।
ਕਿਸ ਥਲ ਬੰਧਜੋ ਰਹਿ ਅਹਿਲਾਦੀ[1]। [1]ਕਿਸੇ (ਇਕ) ਥਾਂ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਰਹੇ।
ਪਿਖਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਹਾਨਜੋਂ।
ਗਜ ਦਾਸਨ ਕੇ ਸਾਥ ਬਖਾਨਜੋ ॥੩੫॥
'ਨਹਿਨ ਪ੍ਰਸਾਦੀ ਬੰਧਨਿ ਪਾਵਹੁ।
ਇਮ ਹੀ ਛੋਰਹੁ ਸੇਵ ਕਮਾਵਹੁ।

ਫਿਰਹਿ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਜਹਿਂ ਜਹਿਂ ਕਹਾਂ।
ਆਪੇ ਥਿਰੈ ਜਹਾਂ ਰੁਚਿ ਤਹਾਂ ॥੩੬॥
ਕੇਤਿਕ ਦਿਵਸ ਦਾਸ ਰਹਿਂ ਸੰਗ।
ਕਰਹਿਂ ਪਿਖਿਨਿ ਜਹਿਂ ਫਿਰਹਿ ਮਤੰਗ।
ਜਬਿ ਹਿਲ ਜਾਇ ਹਟਕ ਤਬਿ ਰਹੈਂ[1]।
ਦੇਹਿਂ ਖੁਆਇ ਖੁਰਾਕ ਜਿ ਅਹੈ' ॥੩੭॥
ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਹੁਕਮ ਛੋਰਿ ਫਿਰ ਦੀਨਾ।
ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਬਿਚਰਹਿ ਭਾ ਬਹੁ ਪੀਨਾ[1]।
ਫਿਰਹਿ ਬਜਾਰ ਬਿਖੈ ਬਹੁ ਬਾਰਿ।
ਬਨਕਨ ਕੋ ਕਰਿ ਦੇਤਿ ਬਿਗਾਰ ॥੩੮॥
ਮੋਦਕ ਆਦਿ ਧਰੇ ਪਕਵਾਨ।
ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਕਰਤਿ ਫਿਰਤਿ ਸੋ ਖਾਨ।
ਅੰਨ ਆਦਿ ਖੈਬੇ ਵਥੁ ਜੋਇ।
ਬਿਚਰਤਿ ਬਦਨ ਪਾਇਲੇ ਸੋਇ ॥੩੯॥
ਮਿਲ ਬਨੀਏਂ ਸਤਿਗੁਰ ਢਿਗ ਆਏ।
'ਕੁੰਚਰ ਕਰਹਿ ਬਿਗਾਰ' ਸੁਨਾਏ।
'ਔਚਕ ਸੌਦਾ ਕਰਤਿ ਬਖੇਰਤਿ[1]।
ਬਰਜਤਿ ਬਰਜਤਿ ਤਤਛਿਨ ਗੇਰਤਿ ॥੪੦॥
ਸਰਬ ਦਿਵਸ ਬਿਚਰਤਿ ਤਹਿਂ ਆਵਤਿ।
ਗਨ ਪਕਵਾਨ ਖਾਇ ਕਰਿ ਜਾਵਤਿ।
ਡਰਹਿਂ ਆਪ ਤੇ ਹਤਹਿਂ ਨ ਦੰਡਾ।
ਪ੍ਰੇਰਤਿ ਇਤ ਉਤ ਫੇਰਤਿ ਸੁੰਡਾ' ॥੪੧॥
ਸੁਨਿ ਕਲਗੀਧਰ ਕਰੀ ਗੁਹਾਰਾ[1]।
ਸੰਗ ਮਸੰਦਨ ਹੁਕਮ ਉਚਾਰਾ।
'ਜਿਤਕ ਬਨਕ ਕੋ ਹੁਇ ਨੁਕਸਾਨ।
ਕਰਹਿ ਪ੍ਰਸਾਦੀ ਜਾਇ ਦੁਕਾਨ ॥੪੨॥
ਸੋ ਸਰਕਾਰਹਿਂ[1] ਤੇ ਦਿਹੁ ਦਰਬ।
ਸੰਧਜਾ ਸਮੈ ਬੂਝਿ ਲੇਹੁ ਸਰਬ।'
ਸੁਨੀ ਬਨਿਅਨਿ ਮਨ ਆਨੰਦ ਉਪੰਨਾ।
ਜਥਾ ਜੋਗ ਗੁਰ ਕੋ ਬਚ ਮੰਨਾ ॥੪੩॥

[1]ਜਦੋਂ ਹਿਲ ਜਾਵੇ ਤਦੋਂ (ਤੁਸਾਂ) ਹਟ ਜਾਣਾ (ਨਾਲ ਜਾਣੋਂ)।

[1]ਬੜਾ ਮੋਟਾ ਹੋ ਗਿਆ।

[1]ਖਿੰਡਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

[1]ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਭਾਵ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ।

[1]ਸਰਕਾਰੋਂ ਭਾਵ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚੋਂ।

ਸਗਰੇ ਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਬਿਚਰਤਿ ਰਹੈ।
ਲੋਕ ਹਜ਼ਾਰਹੁਂ ਹੇਰਤਿ ਅਹੈਂ।
ਦੂਰ ਦੂਰ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਆਵੈ।
ਪਿਖਿ ਅਦਭੁਤ ਕੋ ਸਭਿ ਬਿਸਮਾਵੈਂ ॥ ੪੪ ॥
ਰਤਨਰਾਇ ਰਹਿ ਕੇਤਿਕ ਮਾਸ।
ਪਿਖਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਅਨਿਕ ਬਿਲਾਸ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਢਿਗ ਜਨਨੀ ਸਹਿਤ।
ਪਹੁੰਚੈ ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਸੁਖ ਲਹਿਤਿ ॥ ੪੫ ॥
ਤਿਮ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਕੇਤਿਕ ਦਰਸ਼ਨ।
ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਪਗ ਪੰਕਜ ਪਰਸਨ।
ਅਪਨਿ ਦੇਸ਼ ਹਿਤ ਕਰਨਿ ਚਢਾਈ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਜਾਚਿ ਬਿਦਾਈ ॥ ੪੬ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਕਹਿ ਕਹਿ ਬਹੁਤ ਟਿਕਾਯੋ।
ਪੁਨ ਓਰਕ ਚਲਿਬੋ ਬਨਿ ਆਯੋ।
ਅਧਿਕ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਨ੍ਰਿਪ ਨਹਿਂ ਚਹੈ।
ਹੁਇ ਕਰਿ ਤਜਾਰ ਬਹੁਰ ਪੁਰਿ ਰਹੈ ॥ ੪੭ ॥
ਜ਼ਰੀ ਦੁਸ਼ਾਲੇ ਕੋ ਸਿਰੁਪਾਊ।
ਬਖਸ਼ਜੋ ਗੁਰੂ ਲੀਨਿ ਚਿਤਚਾਊ।
ਕਹੈ ਭੂਪ 'ਜਿਮ ਸੁਨਜੋ ਸੁਜਸੁ ਕੋ।
ਕਰਜੋ ਆਇ ਮੈਂ ਤਥਾ ਦਰਸ ਕੋ ॥ ੪੮ ॥
ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਤੇ ਮੁਝ ਕਰਜੋ ਨਿਹਾਲ।
ਹਲਤ ਭਲੇ ਲਿਹੁਂ ਪਲਤ ਬਿਸਾਲ[1]।'

[1]ਭਾਵ ਲੋਕ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਭਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪ੍ਰਲੋਕ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਭਲਾ (ਮੈਨੂੰ) ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕਹਜੋ ਨ ਜਾਇ ਗਰੋ ਭਰਿ ਗਯੋ।
ਚਰਨ ਕਮਲ ਪਰ ਸਿਰ ਧਰਿ ਦਯੋ ॥ ੪੯ ॥
ਦ੍ਰਿਗ ਜਲ ਸੰਗ ਪਖਾਰਨਿ ਕਰੇ।
ਗੁਰ ਧੀਰਜ ਦੀਨਸਿ ਮੁਦ ਧਰੇ।
ਭਗਤਿ ਗਜਾਨ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਸਾਥ।
ਬਖਸ਼ਿਸ ਕਰੀ ਤਬਹਿ ਗੁਰ ਨਾਥ ॥ ੫੦ ॥

ਜਨਨੀ ਸਹਿਤ ਸਚਿਵ ਗਨ ਸਬੈ।
ਕਰੀ ਕਰਿ ਨਮੋ ਪਯਾਨੇ ਤਬੈ।
ਨੀਠ ਨੀਠ ਕਰਿ ਬਿਛਰਜੋ ਰਾਜਾ।
ਚੜਿ ਕਰਿ ਚਲਜੋ ਸਮੇਤ ਸਮਾਜਾ
॥੫੧॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਰਾਜਾ ਬਿਦਾ ਹੋਨਿ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਤ੍ਰੈ ਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੨੩॥

੨੪. [ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰਾ ਬਣਵਾਉਣਾ]

੨੩<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੫

ਦੋਹਰਾ:

ਗਯੋ ਨ੍ਰਿਪਤ ਗਜ ਕੋ ਅਰਪਿ, ਚਿਤਵਤਿ ਗੁਰੂ ਬਿਹਾਲ[1]।

[1]ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਚਿਤਵਦਾ (ਰਾਜਾ) ਬਿਹਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ)

ਜਥਾ ਸੁਸ਼ੀਲ ਸਰੂਪ ਕੋ, ਕਰਤਿ ਸਰਾਹ ਬਿਸ਼ਾਲ ॥੧॥

ਚੌਪਈ:

ਪੁਰੀ ਅਨੰਦ ਅਨੰਦ ਬਿਲੰਦ।
ਕਰਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਿ ਗੁਰੂ ਮੁਕੰਦ।
ਚਲੀ ਆਇ ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਕੀ ਸੰਗਤਿ।
ਨਿਤ ਨਵੀਨ ਗਨ ਬੈਠਹਿਂ ਪੰਗਤਿ ॥੨॥
ਆਇਂ ਅਕੋਰਨਿ ਕੇ ਅੰਬਾਰ।
ਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ ਕੇ ਤੁਰੰਗ ਉਦਾਰ।
ਪਾਇ ਹੁਕਮ ਗੁਰ ਕੋ ਗਨ ਦਾਸ।
ਰਹਨਿ ਲਗੇ ਹਰਖਤਿ ਹੁਇ ਪਾਸ ॥੩॥
ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਗਹੈਂ ਅੱਭਜਾਸ ਕਮਾਵੈਂ।
ਤੀਰ ਤੁਪਕ ਤਰਵਾਰ ਚਲਾਵੈਂ।
ਸਭਿ ਜਾਤਿਨਿ ਕੇ ਬਨਹਿਂ ਸਿਪਾਹੀ।
ਵਧਹਿ ਬੀਰ ਰਸ ਬਹੁ ਉਰ ਮਾਂਹੀ ॥੪॥
ਕੇਤਿਕ ਕਰਹਿਂ ਨੌਕਰੀ ਆਇ।
ਲੇਹਿਂ ਰੁਜ਼ੀਨਾ ਧਨ ਗਨ ਪਾਇ।
ਭਈ ਫੌਜ ਗੁਰ ਸੰਗ ਹਜ਼ਾਰੈਂ।
ਕਹਿ ਜੈ ਕਾਰਾ ਦਰਸ ਨਿਹਾਰੈਂ ॥੫॥
ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਬਖਸ਼ਹਿਂ ਗੁਰ ਸਮੁਦਾਯਾ।
ਅਪਨੋ ਜਾਨਿ ਕਰਹਿਂ ਬਹੁਦਾਯਾ।
ਤੀਖਨ ਸ਼ਸਤ੍ਰਨਿ ਕੋ ਗਹਿਵਾਵੈਂ।
ਚਪਲ ਬਲੀ ਹਯ ਦੇਤਿ ਧਵਾਵਹਿਂ ॥੬॥
ਨਹੀਂ ਦਮਾਮਾ[1] ਦਲ ਮਹਿਂ[2] ਚੀਨਾ।
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਿਚਾਰਨਿ ਕੀਨਾ।
-ਅਬਿ ਦੁੰਦਭਿ ਚਹੀਅਹਿ ਬਨਿਵਾਯੋ।
ਹਿਤ ਉਤਸਾਹ ਬਨਹਿ ਬਜਵਾਯੋ ॥੭॥
ਰਹਹਿ ਸਦਨ ਗੁਰ ਸਦਾ ਭਵਿੱਖਜ।
ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਰਾਜ ਕਰਹਿਂ ਗਨ ਸਿੱਖਜ।

[1]ਧੌਂਸਾ। [2]ਸੈਨਾ ਵਿਚ।

ਸਾਗਰ ਲੌ ਅਵਨੀ ਥਲ ਸਾਰਾ।
ਬਜਹਿ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਗੁਰੂ ਨਗਾਰਾ- ॥੮॥
ਇਮ ਚਿਤਵਤਿ ਚਿਤ ਹੁਕਮ ਬਖਾਨਾ।
'ਕਰਹੁ ਘਰਾਵਨਿ ਦੀਹ ਨਿਸ਼ਾਨਾ[1]।
ਨੀਕੇ ਕਾਰੀਗਰ ਕੇ ਪਾਸ।
ਜੋ ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਤੇ ਆਨਹਿ ਰਾਸ' ॥੯॥
ਨੰਦ ਚੰਦ ਲੇ ਆਇਸ ਗਯੋ।
ਘਰਿਬੇ ਹੇਤੁ ਹਕਾਰਤਿ ਭਯੋ।
ਕਹ੍ਯੋ ਗੁਰੂ ਕੋ ਤਾਂਹਿ ਸੁਨਾਯੋ।
ਕਰਿ ਬਿਚਾਰ ਸ਼ੁਭ ਲੋਹ ਮੰਗਾਯੋ ॥੧੦॥
ਜੇਤਿਕ ਘਰਤਿ ਘਰਤਿ ਰਹਿ ਜਾਇ।
ਤਿਸਤੇ ਚੌਗੁਨ ਲੀਨਿ ਤੁਲਾਇ[†]।
ਬਹੁ ਨਰ ਲਗੇ ਘਰਨਿ ਤਤਕਾਲਾ।
ਹੁਤੇ ਸੁਜਾਨ ਬਨਾਇ ਸੁਢਾਲਾ[1] ॥੧੧॥
ਦੋਨਹੁ ਦੌਰ[1] ਤਜਾਰ ਕਰਿ ਲ੍ਯਾਏ।
ਰੁਚਿਰ ਹੇਰਿ ਸਤਿਗੁਰ ਹਰਖਾਏ।
ਦਰਬ ਬਿਸਾਲ ਬਖਸ਼ ਕਰਿ ਦੀਨੋ।
ਮਢਿਬੇ ਹੇਤੁ ਹੁਕਮ ਤਬਿ ਕੀਨੋ ॥੧੨॥
ਸਕਲ ਮਸੰਦਨ ਜਬਿ ਸੁਧਿ ਪਾਈ।
ਚਿਤਹਿਂ ਬਿਚਾਰ[†] ਕਰਤਿ ਸਮੁਦਾਈ[1]।
-ਸੈਨ ਸਕੇਲਤਿ[1] ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਭਾਰੀ।
ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਤੁਰੰਗਨ ਸੋਂ ਹਿਤ ਧਾਰੀ ॥੧੩॥
ਅਬਹਿ ਗੁਰੂ ਦੁੰਦਭਿ ਘਰਿਵਾਯਹੁ।
ਜਬਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਖੈ ਬਜਵਾਯਹੁ।
ਭੀਮਚੰਦ ਕਹਿਲੂਰੀ ਰਾਜਾ।
ਜਿਹ ਸਮੀਪ ਬਡ ਸੈਨ ਸਮਾਜਾ ॥੧੪॥
ਪ੍ਰਥਮ ਹੁਤੋ ਗਮਨ੍ਯੋ ਕਿਤ ਓਰ।
ਅਬਿ ਬਿਲਾਸ ਪੁਰ ਕੀ ਬਸਿ ਠੌਰ[1]।
ਫਿਰਹਿਂ ਦੇਸ਼ ਨਿਜ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ।
ਧੌਂਸਾ ਧੁੰਕਾਰਤਿ ਸੁਧਿ ਪਾਇ ॥੧੫॥

[1]ਭਾਰੀ ਨਗਾਰਾ।

[†]ਲੋਹਾ ਗਰਮ ਕਰਕੇ ਘੜਦਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਸੜ ਢਹਿ ਕੇ ਘਟਦਾ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤਾ ਲੀਤਾ।

[1]ਸੁਹਣਾ।

[1]ਲੋਹੇ ਦੇ ਦੋ ਚੱਕ੍ਰਾਕਾਰ ਹਿੱਸੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਕੇ ਵਡੇ ਕੜਾਹੇ ਵਾਂਙੂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਤੋਂ ਫੇਰ ਚਮੜੇ ਨਾਲ ਮੜ੍ਹਦੇ ਹਨ।

[1]ਚਿੱਤ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। [†]ਪਾ:-ਚਿੰਤ ਬਿੰਲਦ।

[1]ਕੱਠੀ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਗੁਰੂ ਜੀ)।

[1]ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਵਸਦਾ ਹੈ।

ਅਸ ਨਹਿਂ ਹੋਇ ਬਿਗਰ ਕਰਿ ਪਰੈ।
ਦਾਵੇਦਾਰ[1] ਜਾਨਿ ਕਰਿ ਲਰੈ। [1]ਰਾਜ ਦਾ) ਦਾਵੇਦਾਰ, ਵੈਰੀ।
ਲਖੀਅਹਿ ਇਸ ਤੇ ਹੁਇ ਉਤਪਾਤ।
ਬਿਗਰ ਜਾਇਗੀ ਸਗਰੀ ਬਾਤ ॥੧੬॥
ਇਹਾਂ ਬਸਨ ਭੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਇ।
ਜਿਨ ਕੋ ਰਾਜ, ਨਿਕਾਸਹਿਂ ਸੋਇ[1]। [1]ਸੋ (ਸਾਨੂੰ) ਕੱਢ ਦੇਣਗੇ।
ਪਰੇ ਜੰਗ ਧਨ ਚਹਿਯ ਮਹਾਨਾ।
ਹਮ ਸਿਰ ਪਰਹਿ ਜ਼ੋਰ ਸਭਿ ਆਨਾ[1] ॥੧੭॥ [1]ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਸਾਡੇ ਸਿਰ ਤੇ ਆ ਪਏਗਾ।
ਯਾਂ ਤੇ ਅਬਿ ਮਸਲਤ ਕਰਿ ਸਾਰੇ।
ਕਰਹੁ ਜਤਨ ਦੁੰਦਭਿ ਨਹਿਂ ਧਾਰੇਂ[1]। [1]ਨਾ ਰੱਖਣ।
ਉਮਰ ਗੁਰੂ ਕੀ ਅਹੈ ਨਵੀਨ।
ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਕੋ ਰਚਹਿਂ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥੧੮॥
ਤਿਨ ਕੇ ਸੰਗ ਕਹଯੋ ਨਹਿਂ ਜੈ ਹੈ।
ਸਮੁਖ ਬਾਕ ਬਿੱਪ੍ਰੈ ਨ ਕਹੈ ਹੈ[1]। [1]ਜੋ ਕੁਛ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਹੁਕਮ ਦੇਣ) ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ (ਦੇਖੋ ਅਗੇ ਅੰਕ ੪੪ ਤੇ ੪੫)।
ਪ੍ਰਥਮ ਮਾਤ ਕੇ ਨਿਕਟ ਸਿਧਾਰਹੁ।
ਤ੍ਰਾਸ ਸਮੇਤ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਉਚਾਰਹੁ- ॥੧੯॥
ਅਸ ਮਸਲਤ ਕਰਿ ਸਕਲ ਮਸੰਦ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਢਿਗ ਗਮਨੇ ਬ੍ਰਿੰਦ।
ਮਸਤਕ ਟੇਕਿ ਬੈਠਿਗੇ ਪਾਸ।
ਬੋਲੇ ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਅਰਦਾਸ ॥੨੦॥
'ਮਾਤਾ ਜੀ ! ਸੁਨੀਅਹਿ ਸਭਿ ਬਾਤ।
ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਜਥਾ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ।
ਸੈਨ ਸਕੇਲਨ ਕਰਿ ਗਨ ਰਾਖੀ।
ਰਹੈਂ ਸੁਭਟ ਧਨ ਕੇ ਅਭਿਲਾਖੀ ॥੨੧॥
ਇਕ ਤੌਂ ਖਰਚ ਦੇਗ਼ ਕੋ ਭਾਰੀ।
ਅਨਗਨ ਕੋ ਅਹਾਰ ਹੁਇ ਤਜਾਰੀ।
ਜਾਮ ਨਿਸਾ ਲਗਿ ਜੋ ਚਲਿ ਆਵੈ।
ਸਕਲ ਦੇਗ਼ ਤੇ ਅਚਿ[1] ਤ੍ਰਿਪਤਾਵੈਂ ॥੨੨॥ [1]ਛਕ ਕੇ।
ਪੁਨ ਸੁਭਟਨਿ ਕੌ ਦੇਨਿ ਛਿਮਾਹੀ।

ਬਿਨਾ ਲਿਏ ਕੋ ਰਹੈ ਨ ਪਾਹੀ।
ਰਾਜ ਦੇਸ਼ ਕੋ ਜਿਸ ਢਿਗ ਹੋਇ।
ਇਤਨੋ ਖਰਚ ਨਿਬਾਹੈ ਸੋਇ ॥੨੩॥
ਅਪਨੇ ਘਰ ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਆਵੈ।
ਜਥਾ ਸ਼ਕਤਿ ਭੇਟਨ ਅਰਪਾਵੈ।
ਕਿਸ ਤੇ ਹੁਕਮ ਨ ਕਰਿ ਕੈ ਲੇਨਾ।
ਜਿਸ ਤੇ ਖਰਚ ਸੈਨ ਕੋ ਦੇਨਾ ॥੨੪॥
ਤਊ ਜ਼ਿਕਰ ਅਸ ਫਿਕਰ ਨ ਕੋਈ[1]।
ਕਰਹਿਂ ਬਿਚਾਰ ਨ, ਆਮਦ ਸੋਈ[1]।
ਅਬਿ ਦੁੰਦਭਿ ਕੋ ਕਹਿ ਘਰਿਵਾਯੋ।
ਤਜ਼ਾਰ ਹੋਤਿ ਹੈ ਸਭਿ ਲਖਿ ਪਾਯੋ ॥੨੫॥
ਇਸ ਤੇ ਹੁਇ ਉਤਪਾਤ ਬਿਸਾਲਾ।
ਚਢੇ ਬਜਾਵਨਿ ਕਰਿ ਜਿਸ ਕਾਲਾ।
ਭੀਮ ਚੰਦ ਕਹਿਲੂਰੀ ਰਾਜਾ।
ਜਿਸ ਕੇ ਸੰਗ ਅਨੇਕ ਸਮਾਜਾ ॥੩੬॥
ਦੇਸ਼ ਬਿਸਾਲ ਰਾਜ ਕੋ ਕਰਿਹੀ।
ਗਿਰਪਤਿ ਗਨ ਰਹਿਂ ਨਿਤ ਅਨੁਸਰਹੀ[1]।
ਦੀਹ ਦਮਾਮੇ ਕੀ ਧੁਨਿ ਸੁਨੈ।
ਜਰਹਿ ਨ[1] ਮਨ ਮਹਿਂ ਮਤਸਰ ਗੁਨੈ ॥੨੭॥
ਅਪਨਿ ਦੇਸ਼ ਮਹਿਂ ਦੁਤਿਯ ਨਗਾਰਾ।
ਕਿਮ ਬਾਜਨਿ ਦੇ ਕਰਿ ਹੰਕਾਰਾ।
ਬੈਸ ਨਵੀਨ ਗੁਰੂ ਕੀ ਅਹੈ।
ਹਟੈ ਨਹੀਂ ਉਰ ਮੈਂ ਹਠ ਗਹੈਂ ॥੨੮॥
ਯਾਂ ਤੇ ਜਾਨੀ ਪਰੈ ਖੁਟਾਈ।
ਸੈਲਪਤਨਿ ਸੋਂ ਮਚੈ ਲਰਾਈ[1]।
ਤਿਸ ਮੈਂ ਅਨਿਕ ਉਪਾਧਿ ਉਠੈ ਹੈਂ।
ਬਾਸ ਕਰਨਿ ਭੀ ਸੰਸੈ ਪੈਹੈਂ ॥੨੯॥

[1]ਤਾਂ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਗਲ ਦੀ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ।

[1](ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ) ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਆਮਦਨ ਤਾਂ ਸੋਈ ਹੈ (ਸੋ ਸਿੱਖ ਆਪੇ ਦੇਂਦੇ ਹਨ)

[1]ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ ਬਹੁਤ (ਉਸ ਦੇ) ਅਨੁਸਾਰੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

[1]ਸਹਾਰੇਗਾ ਨਹੀਂ।

[1]ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਮਚਨ ਦੀ (ਖੁਟਾਈ =) ਬੁਰੀ ਗਲ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ (ਕਿ ਵਰਤੇਗੀ)। (ਅ) ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੀ ਖੁਟਾਈ ਨੂੰ ਜਾਣਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ (ਯਾਤੇ =) ਇਸਤੋਂ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਹੋ ਪਵੇਗੀ (ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ)।

ਅਪਨੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਅਬਹਿ ਸਮੁਝਾਵੋ।
ਦੁੰਦਭਿ ਬਾਜਹਿ ਨਹੀਂ, ਹਟਾਵੋ[1]।
ਬਡੇ ਗੁਰੂ ਖਸ਼ਟਮ ਰਨ ਕੀਨਿ।
ਬਾਸ ਸੁਧਾਸਰ ਕੌ ਤਜਿ ਦੀਨ ॥੩੦॥
ਸੰਕਟ ਭਏ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰੀ।
ਸੁਨੇ ਪਿਖੇ ਤੁਮ ਨੇ ਬਹੁ ਬਾਰੀ।
ਦੇਸ਼ ਕਾਲ ਕੀ ਗਜਾਤਾਵਾਨ[1]।
ਬਰਜਹੁ ਸਤਿਗੁਰ ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਬਖਾਨਿ ॥੩੧॥
ਅਪਰ ਬਿਲਾਸ ਕਰਹਿਂ ਮਨ ਭਾਏ।
ਪਰਹਿ ਬਿਖੇਰਾ ਦੇਹੁ ਹਟਾਏ।
ਸੁਖ ਸੋਂ ਬਾਸਹੁ ਅਪਨੇ ਪੁਰਿ ਮੈਂ।
ਨੀਕੀ ਕਰਹੁ ਬਿਚਾਰਨ ਉਰਮੈਂ ॥੩੨॥
ਸੁਨਤਿ ਮਸੰਦਨ ਕੀ ਅਸ ਬਾਨੀ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਚਿਤ ਚਿੰਤਾ ਠਾਨੀ।
-ਆਛੀ ਕਰਹਿਂ[1], ਨ ਬਨਹਿ ਦਮਾਮਾ।
ਵਧਹਿ ਬਿਖੇਰਾ ਸੰਕਟ ਧਾਮਾ- ॥੩੩॥
ਮੋਨ ਠਾਨਿ ਕਰਿ ਕੇਤਿਕ ਸਮੈਂ।
ਭਨਜੋਂ ਮਸੰਦਨ ਸੋਂ ਮਨ ਗਮੈਂ[1]।
'ਬਰਜੌਂ ਮੈਂ ਸੁਤ ਨਿਕਟ ਹਕਾਰੌਂ।
ਖਸ਼ਟਮ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਸੰਗ ਉਚਾਰੋਂ ॥੩੪॥
ਜਿਤਿਕ ਸਮੀਪੀ ਬੈਠਿਨਿ ਹਾਰੇ।
ਸਮਝ ਦੇਹੁਂ ਸਮੁਝਾਇ ਬਿਚਾਰੇ[1]।
-ਗਨ ਉਤਸਾਹ ਦੇਨਿ ਕੀ ਗਾਥਾ।
ਕਰੋ ਨ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਸਾਥਾ- ॥੩੫॥
ਨਿਜ ਭ੍ਰਾਤਾ ਕੋ ਅਬਹਿ ਹਕਾਰੌਂ।
ਇਨ ਬਾਤਨਿ ਤੇ ਕਹਿ ਹਟਕਾਰੌਂ।
ਗੁਰਨਿ ਭਾਣਜੇ[1] ਤਿਨ ਸਮਝਾਵਹੁਂ।
-ਨਹੀਂ ਜੰਗ ਕੇ ਜ਼ਿਕਰ ਚਲਾਵਹੁ ॥੩੬॥
ਜਾਹੁ ਸ਼ਿਕਾਰ, ਨ ਦੂਰ ਸਿਧਾਵਹੁ।
ਚਿਤ ਪਰਚਾਇ ਸਦਨ ਕੋ ਲਜਾਵਹੁ।

[1]ਹੋੜ ਦਿਓ।

[1]ਦੇਸ਼ (ਪਹਾੜ ਦਾ ਹੈ ਪਹਾੜੀਏ ਖੋਟੇ ਹਨ) ਤੇ ਸਮਾਂ (ਰਾਜ ਤੁਰਕਾਂ ਦਾ) ਹੈ (ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪ ਨੂੰ) ਗਿਆਤ ਹੈ।

[1]ਮਸੰਦ ਚੰਗੀ ਗਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

[1]ਮਨ (ਵਿਚ) ਚਿੰਤਾ ਧਾਰਕੇ।

[1]ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਸਮਝ ਸਮਝਾ ਦਿਆਂਗੀ।

[1]ਭਾਵ ਸੰਗੋ ਆਦਿ ਸੂਰਮੇਂ।

ਜਯੋਂ ਕਯੋਂ ਕਰਿ ਬਰਜਹੁ ਇਹ ਬਾਤੀ[1]।
ਨਾਹਕ ਬਨਹੁਂ ਕਹਾਂ ਉਤਪਾਤੀ ॥੩੭॥
ਸੁਭਟ ਰਖੇ ਤੌ ਰਾਖਹੁ ਤੈਸੇ।
ਖਰਚਨਿ ਕਰਹਿਂ ਆਇ ਧਨ ਜੈਸੇ।
ਨਹਿਂ ਰਾਜਨ ਸੋਂ ਪਰੈ ਬਿਗਾਰਾ।
ਮਾਲਿਕ ਦੇਸ਼ਨਿ ਕੇ ਦਲ ਭਾਰਾ-' ॥੩੮॥
ਸੁਨਤਿ ਮਾਤ ਤੇ ਭਨਹਿਂ ਮਸੰਦ।
'ਇਮ ਸਮੁਝਾਵਹੁ ਸਤਿਗੁਰ ਨੰਦ।
-ਹਮ ਹੈਂ ਪੂਜ ਸਕਲ ਜਗ ਕੇਰੇ।
ਸਮਤਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਸਭਿਨਿ ਪਰ ਹੇਰੇ ॥੩੯॥
ਚਹੁਂਦਿਸ਼ਿ ਅਪਨੇ ਸੇਵਕ ਜਾਨੋ।
ਨਹਿਂ ਬਿਰੋਧ ਕਿਹ ਸੋਂ ਪਹਿਚਾਨੋਂ।
ਸੁਭਟ ਰਾਖਿਬੇ ਸਹਿਤ ਨਗਾਰੇ।
ਇਹ ਰਾਜਨਿ ਕੇ ਕਾਜ ਉਦਾਰੇ ॥੪੦॥
ਮਾਰਨ ਮਰਨ ਕਸ਼ਟ ਬਡ ਪਾਵਨਿ।
ਤੁਮਕੋ ਉਚਿਤ ਨ ਏਵ ਕਮਾਵਨਿ-।
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਭਾਖਹੁ ਜੇ ਮਾਨਹਿਂ।
ਸਭਿਨਿ ਬਰਜ ਹ੍ਵੈ ਕ੍ਵੈ ਨ ਬਖਾਨਹਿ[1]' ॥੪੧॥
ਅਸ ਮਸਲਤ ਕਰਿ ਮਾਤ ਸਿਖਾਈ।
ਮਸਤਕ ਟੇਕਿ ਉਠੇ ਸਮੁਦਾਈ।
ਜੋ ਜਿਸ ਮਿਲਹਿ ਸਮੀਪੀ ਗੁਰ ਕੋ[1]।
ਕਰਹਿ ਸਿਖਾਵਨਿ ਆਸ਼ੈ ਉਰ ਕੋ ॥੪੨॥
ਨਿਜ ਭ੍ਰਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਬੁਲਵਾਯੋ।
'ਕਰਹੁ ਹਟਾਵਨ' ਸਭਿ ਸਮੁਝਾਯੋ।
ਸੁਸਾ ਸੰਗ ਤਿਨ ਭਾਖਿ ਸੁਨਾਈ।
'ਠਟਹਿਂ ਗੁਰੂ, ਕੋ ਸਕਹਿ ਹਟਾਈ[1] ॥੪੩॥

[1]ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਲਾਂ ਤੋਂ ਰੋਕੋ।

[1]ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵਰਜ ਦਿਓ ਕੋਈ (ਜੰਗ ਦੀ ਗਲ) ਨਾ ਕਹੇ (ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ)।

[1]ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਮੀਪੀ (ਸਿੱਖ) ਜੋ ਜਿਸ ਮਸੰਦ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

[1]ਜੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਕੌਣ ਹਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਸ਼ੈ ਸੁਨਹਿਂ ਤਿਨਹੁਂ ਕੇ[1] ਜਬੈ।
ਸਨਮਾਨਤਿ, ਬੋਲਤਿ ਤਿਮ ਸਬੈ।
ਸਭਿ ਕੋ ਸੀਖ ਦੇਤਿ ਹੈਂ ਸੋਈ।
ਕਹਿ ਨ ਸਕੈ ਢਿਗ ਬਿੱਪ੍ਰੈ† ਕੋਈ[1] ॥੪੪॥
ਜੇ ਕਰਿ ਤੁਮਤੇ ਬਰਜਯੋ ਜਾਇ।
ਤੌਂ ਕਹੀਅਹਿ ਨੀਕੇ ਸਮੁਝਾਇ।
ਅਪਰ ਬਿਖੈ ਕਜਾ ਸ਼ਕਤਿ ਸੁਨਾਵਨਿ।
ਜੇ ਕੋ ਕਹੈ ਬਹੁਰ ਪਛੁਤਾਵਨਿ' ॥੪੫॥

[1]ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ।

[1]ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਉਲਟੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ।
†ਪਾ:-ਬੈਠੇ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਦੁੰਦਭਿ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਚਤੁਰ ਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੨੪॥

੨੫. [ਘਰ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ। ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰਾ]

੨੪<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੬

ਦੋਹਰਾ:
ਉਠੇ ਪ੍ਰਾਤਿ ਕੋ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਠਾਨੇ ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨ।
ਪ੍ਰਥਮ ਗਏ ਮਾਤਾ ਨਿਕਟ, ਬੈਠੇ ਬੰਦਨ ਠਾਨਿ ॥੧॥
ਚੌਪਈ:
ਦੇ ਆਸ਼ਿਖ ਕੋ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰੰਤੀ।
ਪਿਖਿ ਸਪੂਤ ਕੋ ਉਰ ਹਰਖੰਤੀ।
ਹਿਤ ਸਮੁਝਾਵਨਿ ਕਹਿ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਨੀ।
ਇਕ ਪੁੱਤ੍ਰਾ ਮਨ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮਹਾਨੀ ॥੨॥
ਜਿਨ ਬੈਠੇ ਭੀ ਬਡ ਬਡਿਆਈ।
ਗੁਰਤਾ ਗਾਦੀ ਅਧਿਕ ਸੁਹਾਈ।
'ਸੁਨੀਅਹਿ ਸੁਤ ! ਐਸੇ ਨਹਿਂ ਕਰੋ।
ਜਿਸ ਤੇ ਸੈਲਪਤਿਨਿ ਸੋਂ ਲਰੋ ॥੩॥
ਰਾਖੀ ਸੈਨ ਨ ਅਚਰਜ ਕੋਈ।
ਕਰਹੁ ਅਖੇਰ ਜਥਾ ਮਨ ਹੋਈ।
ਤੁਮ ਜਗ ਪੂਜ ਬਿਰੋਧ ਨ ਕਰੀਅਹਿ।
ਚਹੁੰਦਿਸ਼ਿ ਸੰਗਤਿ ਅਪਨਿ ਬਿਚਰੀਅਹਿ ॥੪॥
ਮੈਂ ਅਬਿ ਸੁਨਜੋਂ ਬਨਾਇ ਨਗਾਰਾ।
ਚਹਤਿ ਬਜਾਯਹੁ ਸੈਨ ਮਝਾਰਾ।
ਇਸ ਤੇ ਔਚਕ ਉਠਹਿ ਉਪੱਦ੍ਰਵ।
ਬਸਹੁ ਸ਼ਾਂਤਿ ਜੁਤਿ† ਤੀਰ ਸਤੁੱਦ੍ਰਵ ॥੫॥ †ਪਾ:-ਸੁਤ।
ਨਹਿਂ ਆਛੋ ਜੋ ਪਰਹਿ ਬਖੇਰਾ।
ਵਧਤਿ ਵਧਤਿ ਹੁਇ ਕਸ਼ਟ ਬਡੇਰਾ।
ਬਡੇ ਗੁਰਨਿ[1] ਜਬਿ ਜੰਗ ਮਚਾਏ। [1]ਭਾਵ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ।
ਤਜ਼ਾਗਿ ਸੁਧਾਸਰ ਕੋ ਨਿਕਸਾਏ ॥੬॥
ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮਹਿਪਾਲ ਅਸ਼ੇਸ਼।
ਰਾਜ ਤਿਨਹੁਂ ਢਿਗ ਦੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼।
ਕਰਿਬੇ ਕੋ ਸਮਰਥ ਸਭਿ ਭਾਂਤੀ।
ਕੋਇ ਮੀਤ ਕੋ ਬਨਹਿ ਅਰਾਤੀ ॥੭॥
ਸੁਨਜੋ ਸ਼੍ਰੋਨ ਆਯੋ ਅਬਿ ਨੇਰੇ।

ਭੀਮਚੰਦ ਮਹਿਪਾਲ ਬਡੇਰੇ।
ਧੁਨਿ ਦੁੰਦਭਿ ਕੀ ਸਹਿ ਨ ਸਕਾਈ।
ਨਾਹਕ ਬੀਚ ਬੈਰ ਪਰਿ ਜਾਈ ॥੮॥
ਅਪਨਿ ਪੌਰ ਨੌਬਤ ਬਜਵਾਵਹੁ।
ਚਢਿ ਕਰਿ ਨਹਿਂ ਧੌਂਸਾ ਗਰਜਾਵਹੁ।
ਜੋ ਦੇਸ਼ਨਿ ਕੇ ਏਸ਼[1] ਬਿਸਾਲੇ। — [1]ਰਾਜੇ।
ਸਮਤਾ ਪੁਜਹਿ ਨਹੀਂ ਤਿਨ ਨਾਲੇ ॥੯॥
ਲਰਨਿ ਬਿਖੈ ਸੁਖ ਪਾਈਅਤਿ ਨਾਂਹੀ।
ਸਦਾ ਬਿਖਾਦ ਹੋਤਿ ਜਿਸ ਮਾਂਹੀ।'
ਜਨਨੀ ਤੇ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਤਿਹ ਸਮੈਂ।
ਕਹਜੋ 'ਕਿਸੀ ਕੋ ਤ੍ਰਾਸ ਨ ਹਮੈਂ ॥੧੦॥
ਕਰਹਿਂ ਬਜਾਵਨਿ ਆਪ ਨਗਾਰਾ।
ਖੇਲਹਿਂ ਕਾਨਨ ਬਿਖੈ ਸ਼ਿਕਾਰਾ।
ਰਾਜ ਨ ਛੀਨਹਿਂ ਹਮ ਕਿਸ ਕੇਰਾ[1]। — [1]ਕਿਸੇ (ਰਾਜੇ) ਦਾ।
ਕਜੋਂ ਬਿਰੋਧ ਕੋ ਰਚਹਿ ਬਡੇਰਾ ॥੧੧॥
ਅਪਨੋ ਦੇਸ਼ ਗ੍ਰਾਮ ਦਿਢ ਰਾਖੇ।
ਬਿਨਾ ਹੇਤੁ ਕਿਮ ਰਣ ਅਭਿਲਾਖੇ।
ਜੇ ਕਰਿ ਨਿਜ ਬਲ ਧਰਿ ਗਰਬਾਵੈ।
ਬਿਨ ਕਾਰਨ ਹੀ ਬੈਰ ਬਧਾਵੈ ॥੧੨॥
ਤੌ ਹਮ ਕਹਾਂ ਕਰਹਿਂ ਗਰ ਪਰੇ[1]। — [1]ਗਲ ਪਏ ਤੇ।
ਸਾਰਹਿਂ ਕਾਜ ਜਥਾ ਤਬਿ ਸਰੇ।
ਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਕੋ ਧਰਹਿ ਗ਼ਰੂਰ।
ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਕਰਹਿ ਤਿਸ ਦੂਰ ॥੧੩॥
–ਭੀਮਚੰਦ ਨ੍ਰਿਪ ਨਿਕਟਿ– ਬਤਾਵਹੁ[1]। — [1]ਤੁਸੀਂ ਦੱਸਦੇ ਹੋ ਕਿ ਭੀਮ ਚੰਦ ਰਾਜਾ ਨੇੜੇ ਹੈ।
ਇਮ ਕਹਿ ਮੋ ਕਹੁ ਬਹੁਤ ਡਰਾਵਹੁ।
ਜਥਾ ਬਾਲ ਕੋ ਤ੍ਰਾਸ ਉਪਾਵੈਂ।
–ਹਾਊ ਬੈਠਜੋ[1]– ਬੋਲਿ ਸੁਨਾਵੈਂ ॥੧੪॥ — [1]ਹਊਆ ਬੈਠਾ ਹੈ।
ਹਮ ਰਹਿਂ ਤਿਮ ਗਿਰਪਤਿ ਜਿਮ ਹਮ ਸੋਂ।
ਬਿਖਮ ਬਿਖਮ ਸੋਂ, ਸਮ ਹੁਇਂ ਸਮ ਸੋਂ[1]। — [1]ਵਿਰੋਧੀ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਸੁਲਹ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸੁਲਹ ਵਾਲੇ।
ਪ੍ਰਥਮ ਬਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਿਮ ਕਰੈਂ।
ਮਿਲਹਿ ਤ ਮੇਲਹਿਂ ਲਰਹਿ ਤ ਲਰੈਂ ॥੧੫॥

ਗੁਰ ਕੋ ਘਰ ਆਦਰਸ਼ ਸਮਾਨੂ[1]। — [1]ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਰਗਾ ਹੈ।
ਸਦਾ ਬਿਮਲ ਤੇ ਬਿਮਲ ਮਹਾਨੂ।
ਉਜਲ ਬਦਨ ਭਾਵਨਾ ਜੈਸੇ।
ਕਰਹਿ ਬਿਲੋਕਨਿ ਫਲ ਕੋ ਤੈਸੇ ॥੧੬॥
ਅਹੋ ਮਾਤ ! ਜਿਮ ਤੁਮਹੁਂ ਬਖਾਨੇ।
ਕਿਮ ਹਮ ਛਿਪਹਿਂ ਸਕਲ ਜਗ ਜਾਨੇ।
ਕਬਿ ਲਗਿ ਨਹਿਂ ਦੁੰਦਭਿ ਬਜਵਾਵੈਂ।
ਦੂਰ ਕਰਿ, ਨਹਿਂ ਆਪਾ ਬਿਦਤਾਵੈਂ?' ॥੧੭॥
ਇਮ ਕਹਿ ਕਰਿ ਜਨਨੀ ਕੇ ਸੰਗ।
ਬੋਲਤਿ ਝੂਲਤਿ ਕਲਗ਼ੀ ਤੁੰਗ।
ਉਠਿ ਕਰਿ ਬਹੁਰ ਵਹਿਰ ਕੋ ਆਏ।
ਬ੍ਰਿੰਦਹਿ ਬ੍ਰਿੰਦ[1] ਸੁਭਟ ਚਲਿ ਆਏ ॥੧੮॥ — [1]ਟੋਲਿਆਂ ਦੇ ਟੋਲੇ।
ਜਾਇ ਸਭਾ ਕੇ ਸਦਨ ਸੁਹਾਏ।
ਮਿਲੇ ਮਸੰਦ ਸਿੱਖ ਸਮੁਦਾਏ।
ਗਰਜਤਿ ਕਹਤੋ ਬੀਰ ਰਸ ਧਾਮਾ[1]। — [1]ਵੀਰ ਰਸ (ਦੇ) ਘਰ ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ।
'ਭਯੋ ਤਯਾਰ ਕੈ ਨਹੀਂ ਦਮਾਮਾ? ॥੧੯॥
ਡਾਰਿ ਮਸਾਲੇ ਸੁਰਾ[1] ਮਝਾਰੀ। — [1]ਸ਼ਰਾਬ।
ਕਰਹੁ ਰਚਾਵਨਿ ਗਰਜੈ ਭਾਰੀ[1]। — [1]ਤਾਂਕਿ (ਨਗਾਰਾ) ਬਹੁਤ ਗੱਜ ਕੇ ਵੱਜੇ।
ਨਹੀਂ ਦੇਰ ਅਬਿ ਕੀਜਹਿ ਕੈਸੇ।
ਬਡੋ ਬਨਾਇ ਆਨੀਅਹਿ ਤੈਸੇ' ॥੨੦॥
ਤਬਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਮਾਤੁਲ ਬਚ ਕਹਤੋ।
'ਭੂਤ ਭਵਿੱਖਯ ਆਪ ਸਭਿ ਲਹਤੋ।
ਕਹਿਨਿ ਬਨੈ ਨਹਿਂ ਰਾਵਰਿ ਸਾਥ।
ਚਹਹੁ ਸੁ ਰਚਹੁ ਤੁਰਤ ਜਗਨਾਥ ॥੨੧॥
ਤਊ ਮਸੰਦ ਆਦਿ ਧ੍ਰਿਤ[1]† ਹੌਰੇ। — [1]ਧੀਰਜ ਦੇ ਹੌਲੇ ਹਨ। †ਪਾ:-ਭ੍ਰਿਤ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਸੰਗ ਕਹਿਂ ਬਿਧਿ ਔਰੇ।
ਤ੍ਰਸਤਿ ਚਿਤਾਰਤਿ ਪੂਰਬ ਜੰਗ।
-ਭਯੋ ਹਜ਼ਾਰਨਿ ਬੀਰਨਿ ਭੰਗ ॥੨੨॥
ਰਾਵਰ ਕੇ ਸਮੀਪ ਬਡ ਰਾਜਾ।
ਭੀਮਚੰਦ ਗਨ ਸੈਨ ਸਮਾਜਾ।

ਨਹੀਂ ਬਿਰੋਧ ਮੇਲ ਨਹਿ ਕੋਈ।
ਉਦਾਸੀਨ ਹੀ ਲਖੀਅਤਿ ਸੋਈ- ॥੨੩॥
ਤਉ ਨੀਤ ਮਹਿਂ ਐਸੀ ਬਾਤ।
ਸਜਾਨੇ ਪੁਰਖ ਭਨੈਂ† ਅਵਿਦਾਤਿ[1]।
[1]ਪ੍ਰਗਟ। †ਪਾ:-ਬਨੈ।
ਨਿਕਟ ਭੂਪ ਕੇ ਭੂਪਤਿ ਜੋਈ।
ਮਿਲ੍ਯੋ ਦੇਸ਼ ਰਈਯਤ ਜੁਤਿ ਹੋਈ[1] ॥੨੪॥
[1]ਰਯਤ ਸਮੇਤ ਜਿਸ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ ਭਾਵ ਹੱਦ ਸਾਂਝੀ ਹੋਵੇ।
ਸੋ ਆਪਸ ਮਹਿਂ ਸ਼ੱਤ੍ਰੂ ਬਨੈਂ।
ਕਬਹੁਂ ਲਰਨਿ ਹੋਇ ਰਿਸ ਸਨੈ।
ਤਿਸ ਰਿਪੁ ਤੇ ਜੁ ਪਰੈ ਮਹਿਪਾਲਾ[1]।
[1]ਤੀਜੇ ਥਾਂ ਵਾਲਾ ਰਾਜਾ (ਜਿਸ ਦੀ ਹੱਦ ਨਾ ਲਗਦੀ ਹੋਵੇ)।
ਸੋ ਕਰੀਅਹਿ ਹੈ ਮਿੱਤ੍ਰ ਬਿਸਾਲਾ[1] ॥੨੫॥
[1]ਸੋ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਮਿੱਤ੍ਰ।
ਤਿਸ ਤੇ ਪਰੈ ਤੀਸਰੋ ਜੋਇ।
ਉਦਾਸੀਨ ਰਹਿ, ਭਾਖਹਿਂ ਸੋਇ[1]।
[1]ਇਹ (ਸਿਆਣੇ) ਕਹਿਂਦੇ ਹਨ।
ਚਢਹਿਂ ਆਪ, ਦੁੰਦਭਿ ਜਬਿ ਬਾਜੇ।
ਚਹੁਂ ਦਿਸ਼ਿ ਕੇਰ ਸਮੀਪੀ ਰਾਜੇ ॥੨੬॥
ਖੁਨਸਹਿਂ, ਜਰ੍ਯੋ ਨ ਜਾਇ ਪ੍ਰਤਾਪੂ।
ਬਿਗਰਹਿਂ, ਪਰਹਿਂ ਜੰਗ ਭਟ ਖਾਪੂ[1]।'
[1]ਸੂਰਮੇ ਮਰਨਗੇ।
ਸੁਨਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਤੇ ਸੰਗੋ ਕਹੈ।
'ਇਮ ਹਮ ਕਿਮ ਛਪਿ ਕਰਿ ਜਗ ਰਹੈਂ ॥੨੭॥
ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਾਗਰ ਲਗਿ ਜਾਇ।
ਅਚਲੇਸ਼ਨ ਤੇ ਰੁਕਹਿ† ਨ ਕਾਇ[1]।
[1]ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੁਕ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ (ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ)। †ਪਾ:-ਰੁਚਹਿ।
ਗੁਰ ਘਰ ਸ਼ੰਕਮਾਨ ਨਹਿਂ ਕਿਸ ਤੇ।
ਚਲੇ ਆਇਂ ਸਿਖ ਜਿਸ ਕਿਸ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ' ॥੨੮॥
ਨਿਕਟ ਮਸੰਦਨ[1] ਸੁਨਤਿ ਬਖਾਨਾ।
[1]ਕੋਲ ਦੇ ਮਸੰਦਾਂ ਨੇ।
'ਰਿਦੇ ਬਿਚਾਰ ਲੇਹੁ ਬਿਧਿ ਨਾਨਾ।
ਰਿਪੁ ਕੋ ਅਪਨੋ[1] ਦਲ ਅਰੁ ਬਲ ਕੋ।
[1]ਵੈਰੀ ਦੇ (ਤੇ) ਆਪਣੇ।
ਤੋਲਨ ਕਰਿ ਲੀਜੈ ਲਖਿ ਛਲ ਕੋ[1] ॥੨੯॥
[1]ਆਪਣੇ ਤੇ ਵੈਰੀ ਦੀ ਫੌਜ ਤੇ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਤੋਲ ਲਓ (ਨਾਲੇ) (ਉਸਦੇ) ਛਲ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾ ਲਓ।

ਤੁਮ ਜਗ ਪੂਜ ਸ਼ਾਂਤਿ ਮਤਿ ਜਾਨਹੁਂ।
ਦੇਸ਼ਨਿ ਪਤੀ ਨਰੇਸ਼[1] ਪਛਾਨਹੁ।
ਪੁਨ ਤੁਰਕਨਿ ਕੋ ਜੋਰ ਬਡੇਰਾ।
ਚਹੁਂ ਕੁੰਟਨਿ ਕੋ ਰਾਜ ਘਨੇਰਾ ॥੩੦॥
ਤੋਪ ਜੰਬੂਰਨਿ ਕੋ ਗਿਨਤੀ ਕਹਾਂ।
ਲਖੀਅਤਿ ਜਗਤ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਮਹਾਂ।'
ਪੁਨ ਸੰਗੋ ਕਰਿ ਤਮਕ[1] ਬਖਾਨਾ।
'ਗੁਰੂ ਪਿਤਾਮਾ ਹਮਰੋ ਨਾਨਾ ॥੩੧॥
ਤੁਰਕਨ ਸਾਥ ਕੀਨਿ ਘਮਸਾਨਾ।
ਬਹੁਤ ਬਾਰਿ ਸੰਘਰ ਕੋ ਠਾਨਾ।
ਜੋ ਤੁਮ ਭਨਿਹੋ ਬਡੋ ਬਡੇਰੋ।
ਹਤਿ ਰਿਪੁ ਕੀਨਿ ਲਥੇਰ ਪਥੇਰੋ[1] ॥੩੨॥
ਤਿਨਹੂੰ ਕੇ ਪੌਤ੍ਰੇ ਇਹ ਅਹੈਂ।
ਅਪਨਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਧਾਵਨਿ ਚਹੈਂ।
ਸਕਲ ਕਲਾ ਸਮਰਥ ਬਲ ਭਾਰੀ।
ਕਿਮ ਤੁਮ ਰੋਕਹੁ ਬਾਕ ਉਚਾਰੀ' ॥੩੩॥
ਸੁਨਿ ਸੰਗੋ ਕੇ ਬਚ ਰਸ ਬੀਰ।
ਭਏ ਪ੍ਰਸੰਨ ਗੁਰੂ ਗੰਭੀਰ।
'ਭੋ ਮਾਤੁਲ ! ਗਿਰਪਤਿ ਨਿਤ ਪਾਸ।
ਕਬਿ ਲੌ ਬੈਠਿ ਰਹੈਂ ਕਰਿ ਤ੍ਰਾਸ ॥੩੪॥
ਪੁਰਿ ਅਪਨੇ ਮਹਿਂ ਕੈ ਬਨ ਮਹੀਆ।
ਕਰਹਿਂ ਤਥਾ ਜੈਸੇ ਚਿਤ ਚਹੀਆ।
ਬਿਨ ਕਾਰਨ ਤੇ ਰਿਦੈ ਰਿਸੈ ਹੈਂ।
ਅਪਨੋ ਬਲ ਹਮ ਪਰ ਕੁਛ ਕੈਹੈਂ ॥੩੫॥
ਤੌ ਇਤ ਕਹਾਂ ਨਾਰਿ ਤਨ ਧਾਰਾ[1]।
ਕਰਹਿ ਦਿਖਾਵਨਿ ਖੜਗਨਿ ਧਾਰਾ।
ਆਗਜਾ ਹਮਹਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ।
ਕਰਹਿ ਬਾਰਤਾ ਕਰਤੇ ਰੁਖ ਕੀ[1] ॥੩੬॥
ਬਿਦਤਿ ਹੋਨਿ ਕੇ ਹੇਤੁ ਪਠਾਏ।
ਕਯੋਂ ਨ ਕਰਹਿਂ ਹਮ ਪ੍ਰਭੁ ਰਜ਼ਾਏ।
ਬਿਨ ਦੁੰਦਭਿ ਤੇ ਚਮੂੰ ਹਮਾਰੀ।

[1]ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਰਾਜੇ ਹਨ।

[1]ਗੁੱਸਾ।

[1]ਲਿਤਾੜ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਮੇਲ ਦਿੱਤੇ, ਭਾਵ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

[1]ਤਾਂ ਏਥੇ ਕਿਹੜਾ (ਅਸਾਂ) ਤੀਵੀਆਂ ਦਾ ਤਨ ਧਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

[1]ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਰੁਖ ਦੀ।

ਕਿਮ ਸ਼ੋਭਾ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਬਲ ਭਾਰੀ ॥੩੭॥
ਜੇ ਅਬਿ ਛਪੌਂ ਤ੍ਰਾਸ ਕੋ ਧਰੈਂ।
ਅਪਰ ਕਾਜ ਕੈਸੇ ਹਮ ਕਰੈਂ।
ਬਿਨਾ ਬਿਲੰਬ ਤਜਾਰ ਕਰਿਵਾਵਹੁ।
ਸਿਮਰਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਜਵਾਵਹੁ ॥੩੮॥
ਪਰਲੇ ਅਹੈਂ ਦੂਰ ਜੇ ਸੈਲ[1]। [1]ਪਹਾੜ।
ਚਲਹਿਂ ਤਹਾਂ ਤਿਕ ਕਰਤੇ ਸੈਲ[1]। [1]ਉਥੋਂ ਤੀਕ ਚੱਲਾਂਗੇ ਸੈਰ ਕਰਦੇ।
ਹੇਰਹਿਂ ਬਿਚਰਤਿ ਕਾਨਨ ਨਾਨਾ।
ਖੇਲਤਿ ਕਰਹਿਂ ਅਖੇਰ ਮਹਾਨਾ ॥੩੯॥
ਭੀਮਚੰਦ ਭੂਪਤਿ ਅਹੰਕਾਰੀ।
ਸਭਿ ਗਿਰਪਤਿ ਜਿਸ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰੀ।
ਪ੍ਰਥਮ ਦਰੋਸ ਹੀ ਤਾਂਹਿ ਸੁਨਾਵੈਂ।
ਦੁਹਰੀ ਦੁੰਦਭਿ ਚੋਬ ਬਜਾਵੈਂ ॥੪੦॥
ਸੁਨਿ ਕਿਮ ਕਹੈ ਸੁ ਜਾਨਜੋ ਜਾਇ[1]। [1]ਸੁਣ ਕੇ ਕਿਵੇਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ (ਉਹ ਭੀਮਚੰਦ) ਸੇ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਏਗਾ।
ਤਬਿ ਸਭਿ ਕੇ ਸੰਸੈ ਮਿਟਵਾਇ।'
ਨੰਦ ਚੰਦ ਕੋ ਹੁਕਮ ਬਖਾਨਾ।
'ਕੀਜਹਿ ਤਜਾਰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮਹਾਨਾ' ॥੪੧॥
ਸੋ ਚਲਿ ਗਯੋ ਤਜਾਰ ਕਰਿਵਾਯੋ।
ਸੁਰਾ ਮਸਾਲੇ ਸਭਿ ਮਸਲਾਯੋ।
ਭਯੋ ਤਜਾਰ ਜਿਸ ਕੀ ਧੁਨਿ ਭਾਰੀ।
ਆਇ ਹਜ਼ੂਰ ਸੁ ਅਰਜ਼ ਉਚਾਰੀ ॥੪੨॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਦੁੰਦਭਿ ਤਜਾਰ ਕਰਾਵਨਿ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਪੰਚਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੨੫॥

੨੬. [ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰਾ ਵੱਜਣਾ]

੨੫<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੭

ਦੋਹਰਾ:

ਨੰਦ ਚੰਦ ਕਰ ਬੰਦਿ ਕੈ, ਕਹ੍ਯੋ ਸਮੀਪ ਮੁਕੰਦ।
ਦੁੰਦਭਿ ਭਯੋ ਬਿਲੰਦ ਅਬਿ, ਕੋ ਦੂਜਾ ਨ ਮਨਿੰਦ ॥੧॥

ਚੌਪਈ:

ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਨਿਸ ਮਹਿਂ ਤਬਿ ਸੋਏ।
ਉਠੇ ਬਹੁਰ ਪ੍ਰਾਤੀ[1] ਕਹੁ ਜੋਏ। [1]ਸਵੇਰ।
ਅਧਿਕ ਤਿਹਾਵਲ ਕਰਿ ਮੰਗਵਾਯੋ।
ਹਯ ਪਰ ਦੁੰਦਭਿ ਦੀਹ ਕਸਾਯੋ ॥੨॥
ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਤੇ ਆਦਿਕ ਨਾਮੂ।
ਲੇ ਅਰਦਾਸ[†] ਕਰੀ ਅਭਿਰਾਮੂ। [†]ਪਾ:-ਕਰਿ ਦਾਸ।
ਪੁਨ ਧੌਂਸਾ ਧੁੰਕਾਰਨਿ ਕੀਨਾ।
ਦੂਰ ਦੂਰ ਲਗਿ ਧੁਨਿ ਸੁਨਿ ਲੀਨਾ ॥੩॥
ਸਭਿ ਕੇ ਮਨੈ ਬਧ੍ਯੋ ਉਤਸਾਹੂ।
ਪੁਰਿ ਨਰ ਅਨਿਕ ਆਇਗੇ ਪਾਹੂ।
ਪੰਚਾਂਮ੍ਰਿਤ ਸਭਿ ਮਹਿਂ ਬਰਤਾਯੋ।
ਗੁਰਨਿ ਸਰਾਹਿ ਸ੍ਵਾਦ ਸਭਿ ਪਾਯੋ ॥੪॥
ਸਭਿ ਸੁਭਟਨਿ ਤਜਾਰੀ ਨਿਜ ਕਰੇ।
ਤਤਛਿਨ ਜ਼ੀਨ ਤੁਰੰਗਨ ਪਰੇ।
ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਸਤ੍ਰ ਸ਼ੁਭ ਅੰਗ ਲਗਾਇ।
ਉਤਸਾਹਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਢਿਗ ਆਇ ॥੫॥
ਇਤਨੇ ਮਹਿਂ ਮਸੰਦ ਮਿਲ ਦੋਇ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਕਹਿ ਭੇਜੇ ਸੋਇ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਤਿਨ ਅਰਜ਼ ਗੁਜ਼ਾਰੀ।
'ਤੁਮ ਪ੍ਰਤਿ ਮਾਤਾ ਏਵ ਉਚਾਰੀ ॥੬॥
-ਕਜੋਂ ਇਮ ਕਰਹੁ ਜਿ ਵਧਹਿ ਬਖੇਰਾ।
ਨ੍ਰਿਪ ਕਹਿਲੂਰੀ ਬਲੀ ਬਡੇਰਾ।
ਤਾਂਹਿ ਦੇਸ਼ ਦੁੰਦਭਿ ਬਜਵਾਵਹੁ।
ਨਾਹਕ ਬੈਠੇ ਸਦਨ ਖਿਝਾਵਹੁ ॥੭॥
ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੋ ਸ਼ੌਕ ਮਹਾਨਾ[†]।

†ਛਾਪੇ ਦੇ ਨੁਸਖੇ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਤੁਕਾਂ ਦੀ ਥਾਵੇਂ ਏਥੇ ਚਾਰ ਤੁਕਾਂ ਹੋਰਵੇਂ ਹਨ ਜੋ ਕੁਥਾਂ ਪਈਆਂ ਹਨੁ। ਏਹ ਤੁਕਾਂ ਲਿਖਤੀ ਨੁਸਖਿਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਤੁਕਾਂ ਏਹ ਹਨ:-'ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਹਸ ਅਖੇਰ ਕੋ ਚਢੇ। ਸੰਗੋ ਸੰਗ ਅਨਦ ਮਨ ਬਢੇ। ਐਸੇ ਦਿਨਪ੍ਰਤਿ ਵਹਿਰ ਸਿਧਾਵੈਂ। ਨਿਸਾ ਪਰੈ ਆਨੰਦ ਪੁਰਿ ਆਵੈਂ। ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅਰਥ ਪ੍ਰਸੰਗਲੀ ਨਾਂ ਸਮਝ ਕੇ ਪਾਈਆਂ ਹਨ।

ਗਮਨਹੁ ਬਿਪਨ ਬਿਹੀਨ ਨਿਸ਼ਾਨਾ[1]। [1]ਨਗਾਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ।
ਮਨ ਭਾਵਨਿ ਬਿਚਰਹੁ ਹਰਖਾਵਹੁ।
ਨਿਸਾ ਪਰੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਆਵਹੁ-' ॥ ੮ ॥
ਅਪਰ ਮਸੰਦ ਨਿਕਟਿ ਜੇ ਹੁਤੇ।
ਸੁਨਿ ਕੈ ਸਕਲ ਮਾਤ ਕੇ ਮਤੇ[1]। [1]ਸਲਾਹਵਾਂ।
ਕਹਿ ਕਹਿ ਪੁਸ਼ਟ ਬਨਾਇ ਸੁਨਾਵਹਿਂ।
'ਸੋ ਰਾਜੇ ਗਿਰਰਾਜ ਕਮਾਵੈਂ[1] ॥ ੯ ॥ [1]ਓਹ ਰਾਜੇ ਤਾਂ ਪਹਾੜਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਮੇਲ ਤਿਨੋ ਸੰਗ ਆਛੋ ਅਹੈ।
ਕਰਹੁ ਨ ਸੋ ਜਿਸ ਤੇ ਰਿਸ ਲਹੈਂ।
ਕਿਮ ਸਮਤਾ ਤਿਨ ਕੀ ਹੁਇ ਆਵੈ।
ਲਰਨ ਮਰਨ ਇਕਠੇ ਹੁਇ ਜਾਵੈਂ ॥ ੧੦ ॥
ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਮਾਤਾ ਬਰਜੰਤਿ।
ਆਗੇ ਤੁਮ ਜਾਨਹੁ ਭਗਵੰਤ !'
ਸੁਨਿ ਕਲ਼ਗੀਧਰ ਕਹਜੋ ਤਿਨਹੁ ਕੋ।
ਜਨਨੀ ਸੰਮਤ[1] ਬੈਨ ਜਿਨਹੁ ਕੋ ॥ ੧੧ ॥ [1]ਮਾਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ।
'ਰਾਜ ਸਾਜ ਕੇ ਕਾਰਜ ਜੇਈ।
ਕਰਿਬੇ ਜੰਗ ਆਦਿ ਹੈਂ ਤੇਈ।
ਤਿਨ ਕੋ ਜਾਨਿ ਸਕਹਿ ਨਹਿਂ ਮਾਈ।
ਕਜਾ ਗਿਰਪਤਿ ਜਿਨ ਤੇ ਡਰਪਾਈ ॥ ੧੨ ॥
ਹਮ ਕੋ ਆਗਜਾ ਪੁਰਖ ਅਕਾਲ।
ਬਿਗਰਹਿਂ ਰਿਪੁ ਰਣ ਕਰਹਿਂ ਬਿਸਾਲ।
ਪੂਰਬ ਧਰਹਿਂ ਨ ਕਿਸ ਸੋਂ ਬੈਰ।
ਹੰਕਾਰੀ ਕੋ ਕਬਹੁੰ ਨ ਖੈਰ[1]' ॥ ੧੩ ॥ [1]ਸੁਖ।
ਇਮ ਭਨਿਤੇ ਘੋਰਾ ਤਬਿ ਆਯੋ।
ਬਲੀ ਚਪਲ ਨਟ ਜਿਮ ਦਰਸਾਯੋ।
ਖੜਗ ਨਿਖੰਗ ਬੰਧਿ ਕਟ ਸੰਗ।
ਕਰ ਧਰਿ ਧਨੁ ਗੇ ਨਿਕਟਿ ਤੁਰੰਗ

॥ ੧੪ ॥
ਪਗ ਰਕਾਬ ਦੇ, ਭੇ ਅਸਵਾਰ।
ਗਹਿ ਕਰਿ ਬਾਗ ਗਮਨ ਇਛ ਧਾਰਿ।
ਲਖਿ ਪ੍ਰਭੁ ਰੁਖ਼ ਤਬਿ ਦੁੰਦਭਿ ਬਾਜਾ।
ਦੁਹਰੀ ਚੋਬ ਮਨਹੁਂ ਘਨ ਗਾਜਾ ॥ ੧੫ ॥
ਚਲੇ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਤੇ ਤਬਿ ਬਾਹਿਰ।
ਕਰਹਿਂ ਬਿਲੋਕਨਿ ਨਰ ਗਨ ਜ਼ਾਹਿਰ।
ਗਮਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਸ਼ ਮੁਖ ਕਰਿ ਕੈ।
ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਗਨ ਦੇਖਿ ਮੁਦ ਭਰਿ ਕੈ ॥ ੧੬ ॥
ਚਢੀ ਬ੍ਰਿੰਦ ਸੈਨਾ ਚਲਿ ਪਾਛੇ।
ਭਾ ਉਤਸਾਹ ਸੁਭਟ ਮਨ ਆਛੇ।
ਚਪਲ ਚਲਾਕੀ ਚਲਤਿ ਤੁਰੰਗ।
ਗਮਨਹਿਂ ਅੰਗ ਭਰੇ ਬਲ ਸੰਗ ॥ ੧੭ ॥
ਸਨੇ ਸਨੇ ਕਾਨਨ ਮਹਿਂ ਗਏ।
ਜਾਤਿ ਅਨਿਕ ਮ੍ਰਿਗ ਦੇਖਤਿ ਭਏ।
ਤੀਰਨ ਸਾਥ ਕਿਤਿਕ ਤਹਿਂ ਮਾਰੇ।
ਗੁਰ ਕਰ ਤੇ ਮਰਿ ਸੁਰਗ ਸਿਧਾਰੇ ॥ ੧੮ ॥
ਕਿਤਿਕ ਤੁਫੰਗਨਿ ਸੰਗ ਸੰਘਾਰੇ।
ਖੋਜਹਿ ਸੁਭਟ ਧਵਾਇਂ ਅਗਾਰੇ।
ਅਨਿਕ ਝੰਖਾਰ† ਸਸੇ ਤਹਿਂ ਗੇਰੇ।
ਬਾਵਰ ਸਹਿਤ[1] ਬਾਂਧ ਕਰਿ ਘੇਰੇ ॥ ੧੯ ॥
ਇਮ ਬਿਲਾਸ ਬਨ ਮਹਿਂ ਬਡ ਕਰਿਤੇ।
ਜਾਤਿ ਬ੍ਰਿਛਨ ਕੇ ਪੁੰਜ ਨਿਹਰਿਤੇ।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਹਿਂ ਜਾਈ।
ਕਿਤਿਕ ਦੂਰ ਰਹਿਗੋ ਗਿਰਰਾਈ ॥ ੨੦ ॥
ਦੁੰਦਭਿ ਨਾਮ ਗੁਰੂ ਤਬਿ ਰਾਖਾ।
ਸਭਿ ਤੇ ਸੁਨਤਜੋਂ ਊਚੇ ਭਾਖਾ।
'ਗੁਰ ਘਰ ਕੋ ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰਾ।
ਦੁਹਰੀ ਚੋਬ ਦੇਹੁ ਬਲ ਧਾਰਾ ॥ ੨੧ ॥
ਸੁਨਹਿ ਦੂਰ ਲਗਿ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋਵੈ।
ਦੇਸ਼ ਨਿਕਟਿ ਕੋ ਲਖਿ ਲਖਿ ਜੋਵੈ[1]।'

†ਪਾ:-ਸੰਘਾਰ।

[1]ਜਾਲਾਂ ਯਾ ਫਾਹੀਆਂ ਨਾਲ।

[1]ਨੇੜੇ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਜਾਣਕੇ ਤੱਕਣ।

ਸੁਨਿ ਨਗਾਰਚੀ ਗੁਰ ਬਚ ਜਬੈ।
ਬਲ ਤੇ ਕਰਜੋ ਬਜਾਵਨਿ ਤਬੈ ॥੨੨॥
ਦੁਹਰੀ ਚੋਬ ਪਰੀ ਧੁਨਿ ਐਸੇ।
ਸਾਗਰ ਸ਼ਬਦ ਦੂਰ ਹ੍ਵੈ ਜੈਸੇ।
ਸਪਤ ਸੈਲ ਧਾਰਾ ਥਰਹਰੀ[1]। [1]ਕੰਬ ਗਈਆਂ।
ਔਚਕ ਸਭਿ ਕੇ ਸ਼੍ਰੁਤ ਧੁਨਿ ਪਰੀ ॥੨੩॥
ਚਹੁੰ ਦਿਸ਼ਿ ਗਰਜੇ ਤਬਹਿ ਪਹਾਰਾ।
ਨਾਦਤਿ[1] ਬ੍ਰਿੰਦ ਕੰਦਰਾ ਭਾਰਾ[2]। [1]ਗੂੰਜ ਉਠੀਆਂ। [2]ਭਾਰੀ ਕੰਦਰਾਂ।
ਬਨ ਮਹਿਂ ਸ਼ਬਦ ਪਸਰ ਬਡ ਗਯੋ।
ਸੁਨਤਿ ਅਚੰਭਾ ਸਭਿ ਕੇ ਭਯੋ ॥੨੪॥
ਸਤਿਗੁਰ ਸ਼ਕਤਿ ਭਈ ਤਬਿ ਐਸੇ।
ਧੁਨਿ ਦੁੰਦਭਿ ਤੇ ਅਚਰਜ ਜੈਸੇ।
ਭੀਮਚੰਦ ਨ੍ਰਿਪ ਸਭਾ ਲਗਾਈ।
ਤਿਸ ਕੇ ਕਾਨ ਪਰੀ ਧੁਨਿ ਜਾਈ ॥੨੫॥
ਦਲਕਜੋ[1] ਰਿਦਾ ਬਾਤ ਸਭਿ ਛੋਰੀ। [1]ਕੰਬਿਆ।
ਲਗਜੋ ਸੁਨਨਿ ਸ਼੍ਰੁਤ ਕਰਿ ਤਿਸ ਓਰੀ।
ਦੁਰਹੀ ਚੋਬ ਪਰੀ ਜਬ ਗਾਢੇ।
ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਸਭਿ ਮਨ ਸ਼ੰਕਾ ਬਾਢੇ ॥੨੬॥
ਮਹਿਪਾਲਕਿ ਢਿਗ ਸਚਿਵ ਨਿਹਾਰਾ।
ਹਿਤ ਬੂਝਨਿ ਕੇ ਤਬਹਿ ਉਚਾਰਾ।
'ਧੁਨਿ ਗੰਭੀਰ ਦਮਾਮੈਂ ਉਠੈ।
ਕਿਸ ਕੋ ਇਹ ਬਾਜਤਿ ਅਬ ਕਠੈ[1]' ॥੨੭॥ [1]ਸਾਹਮਣੇ ਪਾਸਿਓਂ ਕਿਸਦਾ ਇਹ ਦਮਾਮਾ ਹੁਣ ਵੱਜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਧੁਨ ਗੰਭੀਰ ਉਠ ਰਹੀ ਹੈ [ਸੰਸ. ਅਵਕਟ = ਸਾਹਮਣਾ ਪਾਸਾ]। (ਅ) ਨਗਾਰਾ। [ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਕਾਠ ਦਾ ਦੌਰ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚਮੜਾ ਮੜ੍ਹਕੇ ਵਜਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਕਠ ਯਾ ਕਾਖੂ ਨਾਮ ਉਸ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਲੋਹੇ ਦੇ ਦੌਰ ਬਣਾ ਕੇ ਮੜ੍ਹਨੇ ਮਗਰੋਂ ਟੁਰੇ ਹਨ]
ਕਿਸੀ ਗਿਰੇਸ਼ੁਰ ਕੋ ਅਸ ਨਾਂਹੀ।
ਨਾਦਤਿ ਨਵੋਂ ਲਖੋ ਮਨ ਮਾਂਹੀ।
ਇਮ ਧੁਨਿ ਸੁਨਿ ਨ ਆਨਿ ਨਗਾਰੇ।
ਬਜਤਿ ਦੂਰ ਜਨੁ ਨਿਕਟ ਬਿਚਾਰੇ[1]' ॥੨੮॥ [1]ਵਜਦਾ ਦੂਰ ਹੈ ਜਾਣੋ ਨੇੜੇ (ਹੀ) ਵਜਦਾ ਵਿਚਾਰੀਦਾ ਹੈ।

ਸੁਨਿ ਅਮਾਤ[1] ਤਬਿ ਸਰਬ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ। [1]ਮੰਤ੍ਰੀ।
ਭਨਤਿ ਭਯੋ ਸਭਿ ਮਹਿਂ ਬੱਖਜਾਤ।
'ਮਹਾਂਰਾਜ ! ਮੈਂ ਸੁਨੀ ਸੁ ਗਾਥਾ।
ਕਰੌਂ ਉਚਾਰਨਿ ਰਾਵਰਿ ਸਾਥਾ ॥੨੯॥
ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਜਗ ਗੁਰ ਜਬਿ ਬਿਦਤੇ।
ਜਿਨ ਕੋ ਜਸੁ ਸੁਨਯਿਤਿ ਜਿਤ ਕਿਤ ਤੇ।
ਸੋ ਗਾਦੀ ਥਿਰ ਭੀ ਬਿਧਿ ਨੀਕਾ।
ਬੈਠ੍ਯੋ ਸ਼੍ਰੀ ਸੋਢੀ ਕੁਲਟੀਕਾ ॥੩੦॥
ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੋਧਾ ਬਲੀ।
ਲਰ੍ਯੋ ਸ਼ਾਹੁ ਸੋਂ ਜੈ ਕਰਿ ਭਲੀ।
ਕੇਤਿਕ ਸੂਬੇ ਸੈਨ ਸਮੇਤ।
ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਸਾਥ ਰਾਖੇ ਰਣਖੇਤ ॥੩੧॥
ਬੀਰ ਬਹਾਦੁਰ ਬਿਦਤ੍ਯੋ ਘਨੋ।
ਕਦ ਦੀਰਘ ਦ੍ਵਾਪੁਰ ਤਨ ਮਨੋ[1]। [1]ਦੁਆਪੁਰ ਯੁਗ ਦੇ ਸਰੀਰਾਂ ਵਾਂਙ।
ਅਬਿ ਗਾਦੀ ਪਰ ਤਿਨ ਕੋ ਪੋਤਾ।
ਆਦਿ ਬੀਰਤਾ ਗੁਨ ਗਨ ਪੋਤਾ[1] ॥੩੨॥ [1]ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਭੰਡਾਰ।
ਗੁਰੂ ਗੁਵਿੰਦ ਰਾਇ ਤਿਨ ਨਾਮੂ।
ਕਹ੍ਯੋ ਨ ਜਾਇ, ਜਥਾ ਸ਼ੁਭ ਰਾਮੂ[1]। [1]ਰਾਮਚੰਦਰ।
ਅਲਪ ਬੈਸ ਬਰ ਸੰਗ ਕਿਸ਼ੋਰ।
ਸੁਨੀ ਸ਼ਾਹਦੀ ਤਨ ਬਹੁ ਜ਼ੋਰ ॥੩੪॥
ਅਤਿ ਉਤਸਾਹ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਅੱਭਜਾਸੀ।
ਸੰਗਤਿ ਆਇ ਹਜ਼ਾਰਹੁਂ ਪਾਸੀ।
ਕਰਤਿ ਬਾਤ ਨਰ ਸੁਨੇ ਘਨੇਰੇ।
ਤੀਰਨਿ ਬਿੱਦਜਾ ਨਿਪੁਨ ਬਡੇਰੇ ॥੩੫॥
ਧਨੁਖ ਕਠੋਰ ਹਾਥ ਅਸ ਰਾਖਹਿਂ।
ਨਹਿਂ ਦੁਤੀਓ ਕਰਖਣ ਅਭਿਲਾਖਹਿ[1]। [1]ਕੋਈ) ਦੂਸਰਾ ਖਿੱਚਣਾ ਦੀ ਚਾਹ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ।
ਸੰਗ ਸੁਭਟ ਆਰੂਢਤਿ ਬ੍ਰਿੰਦ।
ਕਰਹਿਂ ਬਾਸ ਕੋ ਪੁਰੀ ਅਨੰਦ ॥੩੫॥
ਇਨ ਕੋ ਪਿਤ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ।
ਜ਼ਰ ਖਰੀਦ ਲੇ ਅਵਨੀ ਖਾਦਰ[1]। [1]ਤਰਾਈ ਦੀ ਭੋਂ (ਭਾਵ ਦੂਨ ਵਿਚ ਤੋਂ ਹੈ) [ਸੰਸ. ਖਾਦਰ = ਪਹਾੜਾਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨੀਵੀਂ ਥਾਂ ਯਾ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਦੀ ਭੋਂ]।
ਨਰਨਿ ਬਟੋਰਤਿ ਨਗਰ ਬਸਾਯੋ।

ਨੇਤ੍ਰ ਤੁੰਗ ਕੇ ਤਰ ਦਰਸਾਯੋ ॥੩੬॥
ਤਿਸ ਮਹਿਂ ਬਸਹਿਂ ਤਿਨਹੁਂ ਕੌ ਨੰਦਨ।
ਲਾਖਹੁਂ ਨਰ ਕਰਤੇ ਪਗ ਬੰਦਨ।
ਸੋ ਅਖੇਰ ਕਰਿਬੇ ਇਤ ਆਵੈ।
ਹਤਨਿ ਮ੍ਰਿਗਨ ਗਨ ਪੁਨਿ ਪੁਰਿ ਜਾਵੈ ॥੩੭॥
ਆਜ ਮਨੁਜ ਇਕ ਉਤ ਤੇ ਆਯੋ।
ਤਿਨ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕਹਿ ਸਕਲ ਸੁਨਾਯੋ।
-ਦੁੰਦਭਿ ਦੀਰਘ ਤਯਾਰ ਕਰਾਇਵ।
ਜਾਨੀ ਪਰੈ ਸੁ ਚਢਿ ਕਰਿਆਇਵ ॥੩੮॥
ਇਤ ਦਿਸ਼ਿ ਦੁੰਦਭਿ ਅਪਰ ਨ ਕੋਈ।
ਜੋ ਬਜਾਇ ਬਿਚਰਹਿ ਢਿਗ ਹੋਈ।
ਕਰਾਮਾਤ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਗਾਦੀ।
ਪਤਿਸ਼ਾਹਨ ਕੇ ਸਾਥ ਬਿਬਾਦੀ[1] ॥੩੯॥
ਜਨਮ ਭਯੋ ਪੂਰਬ ਕੇ ਦੇਸ਼।
ਪ੍ਰਤਿਪਾਰਨ ਜਬਿ ਭਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼।
ਪਿਤ ਕੇ ਪੁਰਿ ਮੈਂ ਆਇ ਬਿਰਾਜੇ।
ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਿਬੇ ਪਹੁਂਚਹਿਂ ਰਾਜੇ ॥੪੦॥
ਸੁਨਜੋ ਅਸਾਮ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਆਯੋ।
ਮਹਿਪਤਿ ਅਜਬ ਅਕੋਰਨ ਲਯਾਯੋ।
ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਪੰਚਕਲ, ਚਾਰੁ ਮਤੰਗ।
ਦਰਬ ਬ੍ਰਿੰਦ ਜੁਤਿ ਪੰਚ ਤੁਰੰਗ ॥੪੧॥
ਇਤੀ ਦੂਰ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੇਤੁ।
ਰਾਵ ਰੰਕ ਤਜਿ ਆਇਂ ਨਿਕੇਤ।
ਰਾਵਰ ਕੇ ਸਮੀਪ ਇਹ ਰਹੈਂ।
ਜਿਨਹੁਂ ਮਹਾਤਮ ਦੁਰਲਭ ਅਹੈ ॥੪੨॥
ਕਯੋਂ ਨ ਮਿਲਾਪ ਆਪ ਚਿਤ ਚਹੀਅਹਿ।
ਦੀਰਘ ਦੁਲਭ ਵਸਤੁ ਢਿਗ ਲਹੀਅਹਿ।
ਅਧਿਕ ਤਰੀਫ ਕਰਤਿ ਨਰ ਸੁਨੇ।
ਤਨ ਧਰਿ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਇਹ ਬਨੇ ॥੪੩॥

[1]ਝਗੜਾ ਹੈ।

ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ, ਦੁਤਿ ਸਦਨ ਬਦਨ ਬਰ[1]।
ਦਲ ਅਰਬਿੰਦਨ ਦ੍ਰਿਗ ਦ੍ਵੈ ਮੁਦ ਕਰਿ[1]।

[1]ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਮੁਖੜਾ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਘਰ ਹੈ।

[1]ਦੋਵੇਂ ਨੈਣ ਕਮਲ ਪਤੀਆਂ (ਵਾਂਙ) ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹਨ।

ਇਕ ਤੌ ਗੁਰੂ ਪੂਜਿਬੇ ਥਾਨ।
ਦੁਤੀਏ ਦਲ ਜੁਤਿ ਬਲੀ ਮਹਾਨ ॥੪੪॥
ਕਰਹੁ ਸੰਧਿ[1] ਬਨਿ ਹੈ ਸੁਖਦਾਏ।
ਸਰਹਿ ਕਾਜ ਜਬਹੂੰ ਬਨਿ ਜਾਏ।'
ਸੁਨਿ ਮੰਤ੍ਰੀ ਤੇ ਮਸਲਤ ਨੀਕੀ।
ਭੀਮਚੰਦ ਉਪਜੀ ਰੁਚਿ ਜੀ ਕੀ[†] ॥੪੫॥

[1]ਮੇਲਾ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਦੁੰਦਭਿ ਬਜਾਵਨਿ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਖਸ਼ਟ ਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੨੬॥

[†]ਅਸਲ ਗਲ ਇਹ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਜੰਗੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਗਾਥਾ ਸੁਣਕੇ ਸੰਸਾ ਖਾਧਾ ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਜੰਗ ਚੇਤੇ ਕਰਕੇ ਤੇ ਆਪਣੀ ਕਰਤੂਤ -ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਬਨਾਉਣ- ਦਾ ਤੌਖਲਾ ਖਾ ਕੇ ਇਸ ਉੱਗਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਨਪਿੱਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸੋਚ ਕੇ ਭੀਮਚੰਦ ਨੂੰ, ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਟਕੇ ਭਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਉੱਗਮਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਦਬਾ ਦੇਵੇ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉਤੇ ਹੋਰ ਮੁਕਾਲਕ ਲੈਣੀ ਨਾ ਪਵੇ। ਸੰਸੇ ਚਿਤ ਵਾਲੇ ਔਰੰਗੇ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਹਰਿਕ ਤੋਂ, ਸੋ ਸੋਚਦਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਤਾਕਤ ਜੇ ਵਧ ਗਈ ਤਾਂ ਕਠਨਾਈ ਪੈਸੀ। ਰਾਜੇ ਦਾ ਵਜ਼ੀਰ ਦਾਨਾ ਸੀ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸੰਧਿ ਹੋ ਜਾਏ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਜੰਗ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਔਰੰਗੇ ਨੂੰ ਸੁਲਹ ਹੋਈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਸ ਕਰ ਲੈਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਥਥਾ ਮੰਮਾ ਕਰ ਛੱਡਾਂਗੇ। ਇਹ ਗਲ ਕਵਿ ਜੀ ਨੂੰ ਬੀ ਪਤਾ ਲੱਗੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਝਲਕ ਮਾਰਦੀ ਹੈ, ਯਥਾ ਦੇਖੋ ਏਸੇ ਰੁਤ ਦਾ ੩੪ ਅੰਸੂ ਤੇ ਅੰਕ ੧੭, ੧੮, ੧੯। ਪੁਨਾ:-ਹਮ ਸੌਂ ਬੈਰ ਥੋਰ ਹੀ ਅਹੈ ॥ ਸੋ ਬਿਰੋਧ ਦਿੱਲੀ ਸਨ ਕਹੈ ॥ [ਰੁਤ ੬ ਅੰਸੂ ੬ ਅੰਕ ੪੪]

੨੭. [ਭੀਮਚੰਦ ਦਾ ਵਜ਼ੀਰ ਆਯਾ]

੨੬<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੮

ਦੋਹਰਾ:

ਭੀਮਚੰਦ ਕਹਿਲੂਰੀਆ, ਸੈਲ ਨਰਿੰਦ ਬਿਲੰਦ[1]। [1]ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡਾ (ਰਾਜਾ)।
ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਸੁਜਸੁ ਕੋ, ਰਿਦੇ ਬਿਸਾਲ ਅਨੰਦ[†] ॥੧॥ [†]ਪਾ:-ਅਨੰਦ ਅਮੰਦ।

ਚੌਪਈ:

ਸਚਿਵਨ ਸੰਗ ਮੰਤ੍ਰ ਪੁਨ ਕਰਜੋ।
ਸੰਧਿ ਬਿਖੇ ਗੁਨ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਿਚਰਜੋ।
'ਸੁਨਹੁ ਵਜ਼ੀਰ! ਪ੍ਰਥਮ ਤਹਿਂ ਜਈਐ।
ਭੇਤ ਸਕਲ ਬਾਤਨਿ ਤੇ ਪਈਐ ॥੨॥
ਹਮ ਕੰਨੈ[1] ਕਹੁ ਟੇਕਨ ਮਾਥਾ। [1]ਸਾਡੀ ਤਰਫੋਂ।
ਪੁਨ ਗੁਰ ਸਾਥ ਮੇਲ ਕੀ ਗਾਥਾ।
-ਅਪਰ ਨਰੇਸ਼ਨ ਸਮ[1] ਹਮ ਨਾਂਹੀ। [1](ਤੇ ਹੋਰ ਇਹ ਗਲਾਂ ਜਣਾਓ ਕਿ) ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਰਾਜਿਆਂ ਵਾਂਙੂ ਨਹੀਂ।
ਸਦਾ ਬਾਸ ਬਾਸਹਿਂ ਪੁਰਿ ਪਾਹੀ[1] ॥੩॥ [1](ਅਸੀਂ) (ਆਪਦੇ) ਨਗਰ ਦੇ ਪਾਸ ਹੀ ਸਦਾ ਵੱਸਣ ਵਾਲੇ ਹਾਂ।
ਅਨਿਕ ਬਿਧਿਨਿ ਕੇ ਰਾਜਨਿ ਕਾਜ।
ਪਰਹਿਂ ਆਨ ਜੁਤਿ ਚਮੂੰ ਸਮਾਜ।
ਸੰਧਿ ਕਰੇ ਸੁਧਰਹਿਂ[1] ਦੁਹੂੰ ਓਰ। [1]ਸੁਧਰਨਗੇ।
ਘਾਲ ਸਕਹਿ ਨਹਿਂ ਸ਼ੱਤ੍ਰ ਜ਼ੋਰ ॥੪॥
ਸਭਿ ਹੀ ਰੀਤਿ ਹੋਇ ਹਮ ਆਛੇ।
ਬਨਹਿਂ ਸਹਾਇਕ ਜਬਹੂੰ ਬਾਛੇ-।
ਜੇ ਸਨਮਾਨਹਿਂ ਮੋਹਿ ਮਿਲਾਪ।
ਪਹੁੰਚ ਆਪ ਕੀ ਲੀਜੈ ਥਾਪਿ[1] ॥੫॥

[1]ਮੇਰੇ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਪੁਹੰਚ ਥਾਪ ਲਵੀਂ (ਕਿ ਆਪਾਂ ਕਿਸ ਦਿਨ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੈ) (ਅ) ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਆਪ ਦੀ ਥਾਪੀ ਲਵਾਂਗੇ।

ਅਪਨੋ ਓਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦਿਖਾਵਹੁ।
ਨ੍ਰਿਪ ਸਭਿ ਤੇ ਬਡਿਆਇ ਬਤਾਵਹੁ।'
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਕਹਿ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰੀ।
ਪਠਜੋ ਵਜ਼ੀਰ ਗਿਰੇਸ਼ ਹੰਕਾਰੀ ॥੬॥
ਮਾਨਵ ਬ੍ਰਿੰਦ ਸੰਗ ਕਰਿ ਦੀਨੇ।
ਰਜਤ ਲਸ਼ਟਕਾ ਕਰ ਗਹਿ ਲੀਨੇ।
ਗਮਨਜੋਂ ਚਢਿ ਸੁੰਦਰ ਝੰਪਾਨ[1]। [1]ਪਹਾੜੀ ਪਾਲਕੀ।
ਚਲੇ ਢਲੈਤ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਧਰਿ ਪਾਨ ॥੭॥

ਉਤ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨ੍ਰਿਪ ਕੋ ਤਿਸ ਬੇਰਾ।
ਇਤ ਸਤਿਗੁਰ ਬਹੁ ਖੇਲ ਅਖੇਰਾ।
ਹਟੇ ਬਜਤ ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰਾ।
ਦੁਗਨ ਬੀਰ ਰਸ ਸੁਭਟਨਿ ਧਾਰਾ ॥ ੮ ॥
ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਮਾਜਾ।
ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੁਇ ਕੋ ਬਡ ਰਾਜਾ।
ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਪ੍ਰਹਾਰਨਿ ਬਾਤਨ ਕਰਤੇ।
ਚਲਤਿ ਸਮੁਖ ਪੁਰਿ ਅਨੰਦ ਨਿਹਰਿਤੇ ॥ ੯ ॥
ਸ਼ਿਕਰੇ, ਬਾਜ਼, ਸ੍ਵਾਨ ਸਮੁਦਾਇ।
ਮੀਰ ਸ਼ਿਕਾਰ[1] ਧਾਇ ਅਗਵਾਇ।
ਉਡਤਿ ਧੂਰ ਛਾਦਯੋ ਅਸਮਾਨ।
ਆਨਿ ਪਹੂਚੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ॥ ੧੦ ॥
ਸੁਨਿ ਦੁੰਦਭਿ ਧੁਨਿ ਨਰ ਗਨ ਨਾਰੀ।
ਹਿਤ ਦੇਖਨਿ ਕੇ ਨਿਕਸਿ ਅਗਾਰੀ।
ਬੀਚ ਦਰੀਚੀ[1] ਕੋ ਥਿਰ ਦ੍ਵਾਰੇ[2]।
ਉਦਤਿ ਮੁਦਤਿ ਜਨੁ ਬਧਤਿ ਨਿਹਾਰੇ[1] ॥ ੧੧ ॥
ਸੰਧਜਾ ਸਮੈਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ੇ ਆਇ।
ਉਤਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਹਰਖ ਉਪਾਇ।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਿ ਸੁਖ ਸੋਂ ਸੋਏ।
ਨਿਜ ਨਿਜ ਸਦਨ ਥਿਰੇ ਸਭਿ ਕੋਏ ॥ ੧੨ ॥
ਜਾਮ ਜਾਮਨੀ ਜਬਹੁਂ ਨਿਹਾਰੇ।
ਨੌਬਤ ਬਜਨ ਲਗੀ ਗੁਰਦ੍ਵਾਰੇ।
ਸੁਨਤਿ ਰਬਾਬੀ ਚਲਿ ਕਰਿ ਆਏ।
ਆਸਾਵਾਰ ਰਾਗ ਜੁਤਿ ਗਾਏ ॥ ੧੩ ॥
ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਗਨ ਜਾਗੇ।
ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੋ ਪਢਿਬੇ ਲਾਗੇ।
ਜਿਤ ਕਿਤ ਭਜਨ ਹੋਤਿ ਜੈਕਾਰ।
ਮਨਹੁਂ ਬਿਸ਼ਨੁ ਗਨ ਸੁਰਨਿ ਮਝਾਰ[1] ॥ ੧੪ ॥

[1]ਸ਼ਿਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਸਰਦਾਰ।

[1]ਬਾਰੀਆਂ ਵਿਚ। [2]ਬੂਹਿਆਂ ਅਗੇ।

[1]ਭਾਵ ਲੋਕੀਂ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਉੱਚੇ ਹੋ ਹੋਕੇ (ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ) ਵਧ ਵਧ ਕੇ ਤਕਦੇ ਹਨ।

[1]ਸਮੂਹ ਦੇਵਤਿਆਂ ਵਿਚ।

ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨ ਠਾਨਿ ਗੋਸਾਈਂ।
ਆਸਨ ਥਿਰੇ ਸਮਾਧਿ ਲਗਾਈ।
ਅਰਣੋਦੈ ਲਖਿ ਕਰਿ ਭੁਨਸਾਰੇ[1]। [1]ਸਵੇਰੇ ਸੂਰਜ ਉਦੈ ਹੋਇਆ ਜਾਣਕੇ।
ਭਾਟ ਪੌਰ ਕੇ ਥਿਰੇ ਅਗਾਰੇ ॥੧੫॥
ਗੁਰ ਕੋ ਸੁਜਸੁ ਕਬਿੱਤ ਬਨਾਏ।
ਊਚੇ ਅਧਿਕ ਉਚਾਰਿ ਸੁਨਾਏ।
ਖਰੋ ਨਕੀਬ ਪੁਕਾਰਿ ਅਵਾਜੇ।
'ਮਹਾਰਾਜ ਰਾਜਨ ਪਤਿ ਰਾਜੇ! ॥੧੬॥
ਪੂਰਨ ਗੁਰ ਸਾਹਿਬ ਅਵਤਾਰੀ!
ਜਿਨ ਕੋ ਨਿਵਹਿ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਸਾਰੀ।'
ਘਰਿਆਵਲ ਬਾਜਤਿ ਠਨਕਾਰਾ[1]। [1]ਘੜਿਆਲਾਂ ਦੀ ਠਨਕਾਰ ਵਜਦੀ ਹੈ।
ਗਰਜ ਉਠ੍ਯੋ ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰਾ ॥੧੭॥
ਇਮ ਬਹੁ ਥਾਨ ਕੁਲਾਹਲ ਹੋਵਾ।
ਸੂਰਜ ਉਦੈ ਭਯੋ ਸਭਿ ਜੋਵਾ।
ਸਤਿਗੁਰ ਬਸਤ੍ਰ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਤਨ ਧਾਰੇ।
ਸਾਵਧਾਨ ਬਨਿ ਨਿਕਸੇ ਦ੍ਵਾਰੇ ॥੧੮॥
ਸਭਾ ਸਦਨ ਮਹਿਂ ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਇ।
ਝੂਲਤਿ ਕਲਗ਼ੀ ਅਨੰਦ ਵਧਾਇ।
ਫਲਸ਼ ਮਖ਼ਮਲੀ ਪਰ ਸਿੰਘਾਸਨ।
ਬੈਠੇ ਗੁਰੂ ਸ਼ੋਭਤਿ ਸ਼ੁਭ ਆਸਨ ॥੧੯॥
ਪਾਂਚਹੁੰ ਭ੍ਰਾਤਾ ਬੀਰ ਬਿਲੰਦ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ ਬੰਦ ਕਰ ਬੰਦਿ[1]। [1]ਬੰਦਨਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਹੱਥ ਜੋੜਕੇ।
ਮਾਤੁਲ ਪੁਨ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕਰਿ ਬੰਦਨ।
ਸੂਰਜਮਲ ਕੇ ਨੰਦਨ ਨੰਦਨ[1] ॥੨੦॥ [1]ਪੁੱਤ੍ਰ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਭਾਵ ਪੋਤ੍ਰੇ।
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਸਭਿ ਸਭਾ ਪ੍ਰਵਾਰਤਿ।
ਮਨਹੁਂ ਚੰਦ ਉਡਗਨਿ ਦੁਤਿ ਧਾਰਤਿ।
ਚਮਕਤਿ ਚਾਮਰ ਚਾਰੁ ਢੁਰੰਤਿ।
ਜਨੁ ਰਵਿ ਕਿਰਨ ਨਿਕਰ ਨਿਯਰੰਤਿ[1] ॥੨੧॥ [1]ਮਾਨੋ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਨੇੜੇ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ [ਸੰਸ. ਨਿਕਰ = ਸਮੂਹ]।
ਕੰਚਨ ਰਜਤ ਛਰੀ ਕਰ ਧਰੇ।
ਇਕ ਦਿਸ਼ਿ ਗੁਰ ਢਿਗ ਦੇਖਹਿਂ ਖਰੇ।
ਦਰਸ਼ਨ ਕਾਂਖੀ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਆਵਹਿਂ।

ਲਗਹਿ ਸਭਾ ਤਬਿ ਦੇਖਨਿ ਪਾਵਹਿ ॥੨੨॥
ਗੁਰ ਦਰਬਾਰ ਭਯੋ ਜਬਿ ਭਾਰੀ।
ਅਨਿਕ ਅਕੋਰਹਿਂ ਅਰਪਿ ਅਗਾਰੀ।
ਡੇਢ ਜਾਮ ਜਬਿ ਬੈਠਿ ਬਿਤਾਯੋ।
ਦ੍ਵਾਰਪਾਲ ਤਬਿ ਅੰਤਰ ਆਯੋ ॥੨੩॥
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਅਰਜ਼ ਗੁਜ਼ਾਰੀ।
'ਚੋਬਦਾਰ ਇਕ ਪੌਰ ਅਗਾਰੀ[1]।
-ਭੀਮਚੰਦ ਕੋਂ ਆਇ ਵਜ਼ੀਰ।
ਮਿਲਜੋ ਚਹੈ ਰਾਵਰ ਕੇ ਤੀਰ- ॥੨੪॥
ਤਿਹ ਸੁਧ ਕੋ ਸੋ ਚਲਿ ਕਰਿ ਆਯੋ[1]।'
ਸੁਨਿ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਬਚ ਫੁਰਮਾਯੋ।
'ਅਬਿ ਤਿਸ ਖਾਨ ਪਾਨ ਸੁਧਿ ਲੀਜੈ।
ਆਛੇ ਥਾਨ ਸਿਵਰ ਕੋ ਦੀਜੈ ॥੨੫॥
ਪਿਛਲੇ ਪਹਿਰ ਸਮੀਪ ਬੁਲਾਵੈਂ।
ਤਿਸ ਕੀ ਮਸਲਤ[†] ਸੁਨਹਿਂ ਸੁਨਾਵੈਂ।'
ਇਮ ਕਰਿ ਹੁਕਮ ਉਠੇ ਗੋਸਾਈਂ।
ਸੁੰਦਰ ਸਦਨ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ੇ ਜਾਈ ॥੨੬॥
ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਿ ਦਿਵਸ ਢਰਾਯਹੁ[1]।
ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨਿ ਮਨੁ ਭਾਯਹੁ।
ਜਾਮ ਦਿਵਸ ਬਾਕੀ ਜਬਿ ਰਹਜੋ।
ਸੋ ਵਜ਼ੀਰ ਬੁਲਵਾਵਨਿ ਚਹਜੋ ॥੨੭॥
ਸਭਾ ਥਾਨ ਮਹਿਂ ਬੈਠਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।
ਥਿਰੇ ਆਇ ਸਭਿ ਆਦਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।
ਨੰਦ ਚੰਦ ਤੇ ਆਦਿ ਮਸੰਦ।
ਲਾਗਜੋ ਗੁਰ ਦਰਬਾਰ ਬਿਲੰਦ ॥੨੮॥
ਨਰ ਪਠਿ ਲਿਯੋ ਬੁਲਾਇ ਵਜ਼ੀਰ।
ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਬੈਠਜੋ ਪ੍ਰਭੁ ਤੀਰ।
ਕਰ ਤੇ ਅਰਪਿ ਅਕੋਰ ਅਗਾਰੀ।
ਨਮੋ ਨ੍ਰਿਪਤਿ[1] ਕਰ ਜੋਰਿ ਉਚਾਰੀ ॥੨੯॥

[1]ਬੂਹੇ ਅੱਗੇ (ਖੜਾ ਹੈ ਤੇ ਦਿੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ...)।

[1]ਉਸ ਵਜ਼ੀਰ ਦੀ ਸੁਧ (ਦੇਣ) ਉਹ (ਚੋਬਦਾਰ) ਚਲ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ।

[†]ਪਾ:-ਮਿਸਲੈ।

[1]ਦਿਨ ਢਲਿਆਂ।

[1]ਰਾਜੇ ਦੀ ਨਮਸਕਾਰ।

ਸਤਿਗੁਰ ਕੁਸ਼ਲ ਬੂਝਨਾ ਕੀਨੀ।
ਨਿੰਮ੍ਰਿ ਹੋਇ ਤਿਨ ਸਭਿ ਕਹਿ ਦੀਨੀ।
'ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ ! ਤੁਮਰੋ ਸੁਨਜੋ ਨਗਾਰਾ।
ਮਹਿਪਾਲਕ ਸੰਸੈ ਮਨ ਧਾਰਾ ॥੩੦॥
ਮੋ ਕਉ ਸੁਧਿ ਰਾਵਰ ਕੀ ਹੁਤੀ।
ਕਹਿ ਕਰਿ ਸਮੁਝਾਯੋ ਗਿਰ ਪਤੀ।
ਸੁਨਤਿ ਸੁਜਸੁ ਕੋ ਬਹੁਤ ਅਨੰਦਾ।
ਮਧੁਰ ਸ਼ਬਦ ਘਨ ਮੋਰ ਮਨਿੰਦਾ ॥੩੧॥
ਅਭਿਲਾਖਤਿ ਚਿਤ ਦਰਸ ਤੁਮਾਰਾ।
ਮੋਹਿ ਪਠਾਯੋ ਏਵ ਉਚਾਰਾ।
-ਉਤ ਗੁਰ ਕੋ ਘਰ, ਇਤ ਹਮ ਰਾਜੇ।
ਨਿਕਟਿ ਬਸਨਿ ਤੇ ਪੁਰਵਹਿਂ ਕਾਜੇ ॥੩੨॥
ਹਮਰੋ, ਕਿਧੌਂ ਗੁਰੂ ਕੋ ਹੋਇ।
ਕਰਹਿਂ ਸੁਧਾਰਹਿਂ ਮਿਲਿ ਦਿਸ਼ਿ ਦੋਇ-।
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਲਖਿ ਲਾਭ ਬਿਸਾਲਾ।
ਚਹਤਿ ਮੇਲ ਨਿਤ ਕੋ ਮਹਿਪਾਲਾ ॥੩੩॥
ਆਵਤਿ ਕਉ ਸਨਮਾਨ ਬਖਾਨਹੁ।
ਬਧਹਿ ਪ੍ਰੇਮ ਜਿਮ ਕਰੁਨਾ ਠਾਨਹੁ।'
ਸ਼੍ਰੀ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਕੋ ਰੁਖ਼ ਪਾਇ।
ਮਾਤੁਲ ਉੱਤਰ ਦਿਯਸਿ ਬਨਾਇ ॥੩੪॥
'ਜੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਗੁਰ ਘਰ ਕੋ ਹੋਇ।
ਆਦਰ ਕਜੋਂ ਨ ਪਾਇ ਢਿਗ ਸੋਇ।
ਜਥਾ ਭਾਵਨਾ ਰਿਦੈ ਉਠਾਵੈ।
ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਤੇ ਤਤਛਿਨ ਪਾਵੈ ॥੩੫॥
ਇਹ ਤੌ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਕਲ ਪਰ ਧਰੈਂ।
ਰੰਕ ਰਾਵ ਕੀ ਕਾਮਨ ਪੁਰੈਂ।
ਭੀਮਚੰਦ ਕਹਿਲੂਰੀ ਰਾਜਾ।
ਦੁਤਿਯੋ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਮ ਉਪਰਾਜਾ[1] ॥੩੬॥ — [1](ਉਸ ਨੂੰ) ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਮ ਉਤਪੰਨ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਤ੍ਰਿਤੀਏ ਬਾਸ ਸਮੀਪ ਸਦੀਵਾ।
ਮਿਲਿਨਿ ਸਹਿਤ ਪੁਨ ਕਰਿ ਮਨ ਨੀਵਾ[1]। — [1]ਹਿਤ ਨਾਲ ਮਿਲਨਾ ਤੇ ਫੇਰ ਮਨ ਨੀਵਾਂ ਕਰਕੇ।

ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਗੁਨ ਘਨੇ ਬਿਚਾਰਹੁ।
ਆਵਹੁ ਭਲੀ ਬਾਤ ਨਿਰਧਾਰਹੁ†' ॥੩੭॥
ਮੁਸਕਾਵਤਿ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਕਹ੍ਯੋ।
'ਗਿਰਪਤਿ ਸ਼ੌਕ ਕਾਹਿ ਬਹੁ ਲਹ੍ਯੋ[1]?
ਕਰਨਿ ਅਖੇਰ ਕਿਤਿਕ ਮਨ ਭਾਵੈ?
ਕੈਸੋ ਅਸੁ ਪਰ ਚਢਨਿ ਸੁਹਾਵੈ? ॥੩੮॥
ਕਿਸ ਆਯੁਧ ਕੋ ਹੈ ਅੱਭਜਾਸਾ?
ਰਾਖਹਿ ਤੁਫੰਗ, ਕਿ ਚਾਂਪ ਸੁ ਪਾਸਾ?
ਕੌਨ ਸੁਥਲ ਮਹਿਂ ਸੁਨ੍ਯੋਂ ਨਗਾਰਾ?
ਜਿਸ ਤੇ ਆਵਨਿ ਕੋ ਮਨ ਧਾਰਾ' ॥੩੯॥
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਹਿ ਅਰਜ਼ ਵਜ਼ੀਰ।
'ਗਿਰਪਤਿ ਭੀਮਚੰਦ ਬਰ ਬੀਰ।
ਸੈਲਪਤੀ ਸਭਿ ਆਇਸੁ ਮਾਨਹਿਂ।
ਸੁਮਤਿਵੰਤ ਅਤਿ ਮਸਲਤ ਠਾਨਹਿਂ[1] ॥੪੦॥
ਰਾਜਨੀਤਿ ਮਹਿਂ ਨਿਪੁਨ ਬਿਸਾਲਾ।
ਸਭਿ ਤੇ ਅਧਿਕ ਚਮੂੰ ਤਿਸ ਨਾਲਾ।
ਕਬਿ ਕਬਿ ਚਢਹਿ ਅਖੇਰ ਕਰਨਿ ਕੋ।
ਬਹੁ ਅੱਭਜਾਸਤਿ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਧਰਨਿ ਕੋ ॥੪੧॥
ਤੁਮ ਸ਼ਿਕਾਰਿ ਕੋ ਕਰਨਿ ਗਏ ਜਬਿ।
ਨਿਜ ਗ੍ਰਾਮਨਿ ਮਹਿਂ ਨਿਕਟ ਹੁਤੋ ਤਬਿ।
ਦਿਹੁ ਆਗਜਾ ਅਬਿ ਲੈ ਕਰਿ ਆਊਂ।
ਸੁਧ ਰਾਵਰ ਕੀ ਸਕਲ ਸੁਨਾਊਂ' ॥੪੨॥
ਬਹੁ ਮੋਲਾ ਸਿਰੁਪਾਉ ਮੰਗਾਯੋ।
ਕਰਿ ਗੁਰ ਹੁਕਮ ਵਜ਼ੀਰ ਦਿਵਾਯੋ।
ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਕੋ ਰੁਖ਼ਸਦ ਹੋਯੋ।
ਹਰਖਤਿ ਬਹੁ ਸੁਸ਼ੀਲ ਜੁਤਿ ਜੋਯੋ ॥੪੩॥

†ਪਾ:-ਅਵਾਹੁ ਮਿਲਹੁ ਭਲੀ ਨਿਰਧਾਰਹੁ।
[1]ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਕਿਸ ਗਲ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਕ ਹੈ।
[1]ਅਤਿ ਸਿਆਣੇ (ਰਾਜੇ) ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਸਲਾਹ ਵਰਤਦੇ ਹਨ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਵਜ਼ੀਰ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਸਪਤ ਬਿੱਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੨੭॥

੨੮. [ਰਾਜੇ ਭੀਮ ਚੰਦ ਦਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਮੇਲ]

੨੭<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੯

ਦੋਹਰਾ:

ਬਿਦਾ ਹੋਇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਤੇ, ਹਰਖਤਿ ਲੇ ਸਿਰੁਪਾਇ।
ਭੀਮ ਚੰਦ ਗਿਰ ਇੰਦ† ਢਿਗ, ਗਾ[1] ਵਜ਼ੀਰ ਉਤਲਾਇ ॥੧॥

[1]ਗਿਆ। †ਪਾ:-ਪਹੁੰਚਯੋ ਜਾਇ ਗਿਰਿੰਦ।

ਚੌਪਈ:

ਨਮੋ ਠਾਨਿ ਬੈਠਯੋ ਨ੍ਰਿਪ ਪਾਸੀ।
ਗੁਰਨਿ ਬਾਰਤਾ ਸਕਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੀ।
'ਬਡ ਉਤਸਾਹਵੰਤਿ ਬਲਿ ਭਾਰੀ।
ਅਜ਼ਮਤਿ ਜਾਗਤਿ ਜੋਤਿ ਉਦਾਰੀ[1] ॥੨॥ [1]ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ।
ਤੁਮਰੋ ਕਹਯੋ ਸ਼੍ਰਵਨਿ ਸੁਨਿ ਆਛੇ।
ਜਥਾ ਜੋਗ ਉੱਤਰ ਦੇ ਪਾਛੇ।
ਸਾਦਰ ਮੁਲਾਕਾਤ ਠਹਿਰਾਈ।
ਮਿਲਹੁ ਆਪ ਲਿਹੁ ਕਾਜ ਬਨਾਈ ॥੩॥
ਭੀਰ ਬਿਲੰਦ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਮਹੀਆ।
ਉਤਰੀ ਚਮੂੰ ਸੁਭਟ ਜਹਿਂ ਕਹੀਆ।
ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਸਭਿ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਆਵੈਂ।
ਵਸਤੁ ਅਜਾਇਬ ਭੇਟ ਚਢਾਵੈਂ ॥੪॥
ਪੁਰਵਹਿਂ ਮਨਹੁਂ ਕਾਮਨਾ ਸਭਿ ਕੀ।
ਹਰਖਯੋ ਪਿਖੀ ਜੋਤਿ ਮੈਂ ਜਬਿ ਕੀ।
ਉਚਿਤ ਆਪ ਕੋ ਤੂਰਨ ਚਲੀਅਹਿ।
ਰਿਦੇ ਭਾਉ ਧਰਿ ਗੁਰ ਸੰਗ ਮਿਲੀਅਹਿ'
॥੫॥
ਗਿਰਪਤਿ ਸੁਨਿ ਅਨੰਦ ਕੋ ਪਾਯੋ।
ਮਿਲਨਿ ਹੇਤੁ ਸਭਿ ਸਾਜ ਬਨਾਯੋ।
ਸੈਨਾ ਸਕਲ ਬਟੋਰਨਿ ਕੀਨਿ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਮੁਸਾਹਿਬ ਕਰਿ ਸੰਗ ਲੀਨ[1] ॥੬॥ [1]ਨਾਲ ਕਰ ਲੀਤੇ।
ਬਸਨ ਬਿਭੂਖਨਿ ਤਨ ਧਰਿ ਘਨੇ।
ਤੀਰ ਤੁਫੰਗਨਿ ਆਯੁਧ ਸਨੇ।
ਇਮ ਲੇ ਕਰਿ ਭਟ ਭੀਰ ਬਿਸਾਲਾ।
ਦੁਰਦ ਅਰੂਢਿ ਪੰਥ ਕੋ ਚਾਲਾ ॥੭॥
ਬਾਦਿਤ ਦੁੰਦਭਿ ਆਦਿ ਅਗਾਰੀ[1]। [1]ਅੱਗੇ ਦੁੰਦਭ ਆਦਿ (ਵਾਜੇ) ਵਜਦੇ ਹਨ।

ਬਜਹਿਂ, ਕੁਲਾਹਲ ਘਾਲਤਿ ਭਾਰੀ[1]।
ਭੀਮਚੰਦ ਉਤਸਾਹਿਤਿ ਆਯੋ।
ਚਲਤਿ ਅਨੰਦਪੁਰਾ ਨਿਯਰਾਯੋ[1] ॥ ੮ ॥
ਪਹੁੰਚਿ ਗੁਰੂ ਢਿਗ ਨਰ ਸੁਧਿ ਦੀਨ।
ਨੰਦ ਚੰਦ ਤਬਿ ਭੇਜਨ ਕੀਨਿ।
'ਜਾਹੁ ਅੱਗ੍ਰ ਸਨਮਾਨਤਿ ਆਨਹੁ।
ਆਛੇ ਥਾਨ ਉਤਾਰਨ ਠਾਨਹੁ ॥ ੯ ॥
ਗੁਰ ਘਰ ਤੇ ਬਹੁ ਰਸਤ ਪੁਚਵਾਹੁ।
ਘ੍ਰਿਤ ਮਿਸ਼ਟਾਨ ਅਧਿਕ ਲੇ ਜਾਵਹੁ।
ਵਾਹਿਨ ਗਨ ਕੋ ਦਿਹੁ ਤ੍ਰਿਣ ਦਾਨਾ।
ਬਿਨ ਜਾਚੇ ਪਹੁੰਚਾਇ ਮਹਾਨਾ ॥ ੧੦ ॥
ਲਿਹੁ ਮਾਤੁਲ ਕੋ ਸੰਗ ਰਲਾਇ।
ਅਹੈ ਸਦਨ[1], ਨਰ ਪਠਹੁ ਬੁਲਾਇ।'
ਨੰਦ ਚੰਦ ਸੁਨਿ ਹੁਕਮ ਸਿਧਾਰਾ।
ਤਬਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਤਤਕਾਲ ਹਕਾਰਾ ॥ ੧੧ ॥
ਚਢੇ ਤੁਰੰਗਨਿ ਪਰ ਜੁਗ ਚਾਲੇ।
ਕਿਤਿਕ ਸਊਰਨਿ ਲੈ ਸੰਗ ਨਾਲੇ।
ਮਿਲੇ ਨ੍ਰਿਪਤ ਕੇ ਹੁਇ ਅਗੁਵਾਈ।
ਖੁਸ਼ੀ ਗੁਰੂ ਕੀ ਜਾਇ ਸੁਨਾਈ ॥ ੧੨ ॥
ਪਿਖਿ ਕਰਿ ਭੀਮਚੰਦ ਹਰਖਾਯੋ।
ਕਰਤੇ ਬਾਤ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਆਯੋ।
ਕਰਜੋ ਨਿਵੇਸ ਬੇਸ਼ ਇਸਥਾਨਾ[1]।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਿਵਾਇ ਸ਼ਨਾਨਾ ॥ ੧੩ ॥
ਬਾਹਨਿ ਕੋ ਸਭਿ ਦੀਨਿ ਅਹਾਰਾ।
ਸਰਬ ਸੰਗ ਨ੍ਰਿਪ ਮੁਦਤਿ ਉਦਾਰਾ[1]।
ਸੁਖ ਸੋਂ ਸੁਪਤੇ ਰਾਤਿ ਬਿਤਾਈ।
ਪੁਨ ਭੁਨਸਾਰ ਪਿਖੀ ਹੁਇ ਆਈ ॥ ੧੪ ॥
ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨ ਦੁਹਿਨ ਦਿਸ਼ਿ ਹੋਏ।
ਬਸਨ ਬਿਭੂਖਨ ਧਰਿ ਸਭਿ ਕੋਏ।
ਸੁਨਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਅਧਿਕ ਅਨੰਦਤਿ।
ਸੁਤ ਮਹਿੰਮਾ ਲਖਿ ਨਵ ਗੁਰ[1] ਬੰਦਤਿ

[1]ਭਾਵ, ਭਾਰੀ ਸ਼ੋਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।
[1]ਨੇੜੇ ਆ ਗਿਆ।
[1]ਭਾਵ ਮਾਮਾ ਜੀ ਘਰੇ ਹਨ।
[1]ਡੇਰਾ ਚੰਗੇ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਕੀਤਾ [ਫਾ. ਬੇਸ਼ = ਵਧੀਆ]।
[1]ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਇਆ।
[1]ਨਵਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੂੰ।

॥੧੫॥
ਸਭਾ ਥਾਨ ਕੋ ਗੁਰ ਚਲਿ ਆਏ।
ਅਨਿਕ ਬਰਨ ਕੇ ਫਰਸ਼ ਬਿਛਾਏ।
ਚਾਰੁ ਸਿੰਘਾਸਨ ਪਰ ਚਢਿ ਥਿਰੇ।
ਸੁਨਿ ਸਭਿ ਲੋਕ ਆਇਬੋ ਕਰੇ ॥੧੬॥
ਸ਼ੁਭਤਿ ਸਭਾ ਸਭਿ ਪੂਰਨ ਹੋਈ।
ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਦੀਪਤਿ[1] ਸੋਈ। [1]ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਆ।
ਕੰਚਨ ਛਰੀਦਾਰ ਗਨ ਖਰੇ।
ਸੂਰਜਮੁਖੀ ਉਭਾਰਨਿ ਕਰੇ ॥੧੭॥
ਚਾਮਰ ਚਾਰੁ ਬਾਰਿ ਬਹੁ ਢੋਰਤਿ।
ਬਿਸਦ ਮਰਾਲਨ ਕੀ ਦੁਤਿ ਚੋਰਤਿ[1]। [1]ਉੱਜਲ ਹੰਸਾਂ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਚੁਰਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਪਠਜੋ ਮਸੰਦ ਹਕਾਰਨਿ ਰਾਜਾ।
ਕਰੀ ਆਨਿ ਸੁਧਿ ਦਰਸ਼ਨ ਕਾਜਾ
॥੧੮॥
'ਯਾਦ ਕਰਤਿ ਚਲੀਅਹਿ ਅਬਿ ਪਾਸਾ।
ਪੁਰਹਿਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਨ ਕੀ ਆਸਾ।'
ਭੀਮਚੰਦ ਹੁਇ ਰਹਜੋ ਤਜਾਰੀ।
ਬੈਠਜੋ ਹੁਤੋ ਪ੍ਰਤੀਖਨ ਧਾਰੀ ॥੧੯॥
-ਆਇ ਹਕਾਰਨਿ, ਗਮਨਹਿਂ ਤਹਾਂ।
ਬੈਠੈਂ ਦਰਸ਼ਨ ਦੈਹੈਂ ਜਹਾਂ-।
ਪੁੰਜ ਮੁਸਾਹਿਬ ਲੈ ਕਰਿ ਸਾਥੇ।
ਅਪਰ ਸੁਭਟ ਜਿਨ ਆਯੁਧ ਹਾਥੇ
॥੨੦॥
ਗਮਨਜੋ ਬੋਲਤਿ ਸੰਗ ਵਜ਼ੀਰ।
ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਿਭੂਖਨ ਚੀਰ ਸ਼ਰੀਰ।
ਬਹੁ ਮੋਲੇ, ਧਾਰਤਿ ਚਲਿ ਆਏ।
ਗੁਰੁ ਸਨ[1] ਸਿੱਖਜਨਿ ਭਨਜੋ ਸੁਨਾਏ [1]ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ।
॥੨੧॥
'ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ ! ਗਿਰਪਤਿ ਮਤਿ ਕੇ ਕਾਚੇ।
ਕਪਟ ਅਨੇਕ ਬਿਧਿਨਿ ਮਹਿਂ ਰਾਚੇ।
ਇਨ ਪਰ ਬਹੁ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਨ ਕੀਜੈ।
ਅੰਤਰ ਚਮੂੰ ਨ ਆਵਨਿ ਦੀਜੈ ॥੨੨॥

ਜਿਤਿਕ ਮੁਸਾਹਿਬ ਆਨਹਿਂ ਸਾਥ[1]।
ਦਰਸਹਿਂ ਨਾਥ[1] ਧਰੇ ਪਦ ਮਾਥ।'
ਲਖਿ ਆਸ਼ੈ ਬਹੁ ਦਾਸਨਿ ਕੇਰਾ।
ਕਲ਼ਗੀਧਰ ਬੋਲੇ ਤਿਸ ਬੇਰਾ ॥੨੩॥
'ਸੈਨ ਸਮੇਤ ਜਿ ਅੰਤਰ ਆਵਹਿ।
ਕਹਾਂ ਬਿਗਾਰ ਸਕਹਿ, ਕਜਾ ਪਾਵਹਿ?
ਕਜਾ ਬਿਸਵਾਸ ਤਿਨਹੁ ਤੇ ਕਰੈਂ[1]।
ਗਨ ਮ੍ਰਿਗ ਤੇ ਕਜਾ ਕੇਹਰਿ ਡਰੈ ॥੨੪॥
ਆਵਨ ਦਿਹੁ ਸਭਿ ਸਭਾ ਮਝਾਰੀ।
ਕਹਾਂ ਦੁਰਨ ਕਰਿ ਹੈਂ ਬਲ ਭਾਰੀ[1]।'
ਸਿੰਘ ਪੌਰ ਇਤਨੇ ਮਹਿਂ ਆਯੋ।
ਭਟਨਿ ਸਹਿਤ ਅੰਤਰ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਾਯੋ ॥੨੫॥
ਪਹੁੰਚੇ ਚਰਨ ਬੰਦਨਾ ਕੀਨੀ।
ਥਾਤੀ ਧਨ ਆਗੇ ਧਰਿ ਦੀਨੀ।
ਗੁਰ ਆਇਸੁ ਕੋ ਲੇ ਕਰਿ ਬੈਸਾ।
ਪਿਖਿ ਸਰੂਪ ਪੂਰਨ ਸਸਿ ਜੈਸਾ ॥੨੬॥
ਚਮੂੰ ਸਰਬ ਅਰੁ ਪੁੰਜ ਮੁਸਾਹਿਬ।
ਧਨ ਧਰਿ ਨਮੋ ਕਰਹਿਂ ਗੁਰ ਸਾਹਿਬ।
ਜਥਾ ਜੋਗ ਥਿਰ ਹ੍ਵੈ ਕਰਿ ਸਾਰੇ।
ਕੇਤਿਕ ਠਾਂਢੇ ਦਰਸ ਨਿਹਾਰੇ ॥੨੭॥
ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਲ਼ਗੀਧਰ ਕੀਨਾ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਭੂਪਤਿ ਕਹਿ ਦੀਨਾ।
ਗਿਰਰਾਜਨ ਕੇ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਸੰਗ।
ਪੁਨ ਪ੍ਰਭੁ ਪੂਛੇ ਜਿਸ ਜਿਸ ਢੰਗ ॥੨੯॥
'ਕਿਤਿਕ ਰਾਜ ਦੂਣ ਜੁ ਕਹਿਲੂਰੰ।
ਭੂਪ ਕਟੋਚਨ ਕੋ ਕਿਤ ਭੂਰੰ[1]।
ਜਸੋਵਾਰੀਆਂ ਔਰ ਗੁਲੇਰੂ।
ਬਿੱਝੜ ਵਾਲੀਆ ਬਹੁਰ ਚੰਦੇਰੂ' ॥੨੮॥
ਇਸ ਤੇ ਆਦਿਕ ਰਾਜ ਪਹਾਰੀ।
ਗੁਰੂ ਬੂਝਨਿ ਨ੍ਰਿਪ ਸਕਲ ਉਚਾਰੀ।

[1]ਭਾਵ ਕੇਵਲ ਮੁਸਾਹਿਬ ਹੀ ਨਾਲ ਆਉਣ।
[1]ਨਾਥ (ਭਾਵ ਆਪ ਜੀ ਦਾ) ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ।
[1]ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸੰਸਾ ਸ਼ੰਕਾ ਕੀ ਕਰਨੀ ਹੈ। [ਪੰ:, ਬਿਸਵਾਸ ਪਦ 'ਵਿਸਵਿਸੇ' ਦਾ ਇਕ ਰੂਪ ਹੈ, ਵਿਸਵਿਸਾ = ਸ਼ੰਕਾ ਭਰੀ ਸੋਚ]।
[1]ਕਿਉਂ ਲੁਕੀਏ (ਅਸਾਂ ਪਾਸ) ਭਾਰੀ ਬਲ ਹੈ।
[1]ਕਟੋਚੀਏ ਰਾਜੇ ਦਾ ਕਿਤਨਾਕੁ ਭਾਰੀ ਰਾਜ ਹੈ।

ਪੁਨ ਬੋਲੵੋ 'ਜੇ ਵਸਤੁ ਅਜਾਇਬ।
ਸੁਨੀ ਅਨੇਕ ਅਹੈਂ ਢਿਗ ਸਾਹਿਬ[1] ॥੩੦॥
ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਸੋ ਹਮਹਿਂ ਦਿਖਾਵਹੁ।
ਬਾਂਛਤਿ ਹੁਤੇ ਸੁ ਅਬਹਿ ਅਨਾਵਹੁ।'
ਸ਼੍ਰੀ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਹੁਕਮ ਬਖਾਨਾ।
'ਆਨਹੁ ਚੌਂਕੀ ਅਜਬ ਮਹਾਨਾ ॥੩੧॥
ਪੰਚਕਲਾ ਸ਼ਸਤਰ ਅਬਿ ਲਜਾਵਹੁ।
ਪੂਰਹੁ ਆਸ ਇਨ ਸਕਲ ਦਿਖਾਵਹੁ।'
ਕੋਸ਼ਪਤੀ ਸੁਨਿ ਕੈ ਤਤਕਾਲਾ।
ਆਨਿ ਧਰੇ ਗੁਰ ਅੱਗ੍ਰ ਸੰਭਾਲਾ ॥੩੨॥
ਚੌਂਕੀ ਕਲ ਦਾਬੀ ਜਬਿ ਪੂਰਬ।
ਨਿਕਸੀ ਪੁਤਲੀ ਪਿਖੀ ਅਪੂਰਬ[1]।
ਗਹਿ ਕਰ ਮਹਿਂ ਡਲ ਦੇਤਿ ਰੁੜ੍ਹਾਈ[1]।
ਚਲਹਿਂ ਚਾਲ ਸੇਵਕ ਦਿਖਰਾਈ ॥੩੩॥
ਭੀਮਚੰਦ ਆਨੰਦ ਬਿਲੰਦਾ।
ਅਦਭੁਤ ਦੇਖਤਿ ਮਤਿ ਬਿਸਮੰਦਾ।
ਪੁਨ ਕਲ ਦਾਬਿ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਦਿਖਰਾਯੋ।
ਸ਼ਕਤਿ[1], ਤਮਾਂਚਾ ਖੜਗ, ਬਨਾਯੋ ॥੩੪॥
ਆਯੁਧ ਪੰਚ ਬਨਾਇ ਦਿਖਾਏ।
ਗੁਲਕਾਂ ਡਾਲਿ ਬਰੂਦ ਚਲਾਏ।
ਜਿਤਿਕ ਸੰਗ ਮੈਂ ਚਮੂੰ ਪਹਾਰੀ।
ਹੇਰਿ ਹੇਰਿ ਹੈਰਾਨੇ ਭਾਰੀ ॥੩੫॥
ਚਾਰ ਘਟੀ ਲਗਿ ਬੈਠਿ ਦਿਖਾਏ।
ਬੂਝਤਿ ਭੂਪ 'ਕਿਤਹੁਂ ਤੇ ਆਏ।'
ਸਤਿਗੁਰ ਸਗਰੀ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ।
'ਹੁਤੋ ਅਸਾਮ ਦੇਸ਼ ਕੋ ਰਾਈ ॥੩੬॥
ਦੂਰ ਇਹਾਂ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਬਡੇਰਾ।
ਨਵਮ ਗੁਰੂ ਕੋ ਸੋ ਹੈ ਚੇਰਾ।
ਸ਼ਰਧਾ ਧਰਿ ਕਰਿ ਇਹ ਦਿਸ਼ਿ ਆਨੇ।
ਰਹਯੋ ਕਿਤਿਕ ਦਿਨ ਪੁਨਹਿਂ ਪਯਾਨੇ'

[1]ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਹਨ।
[1]ਅਸਚਰਜ।
[1]ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈਕੇ (ਚੌਪੜ ਦੇ) ਡਲ ਪਾ ਦੇਂਦੀਆਂ ਹਨ।
[1]ਬਰਛੀ।

॥੩੭॥
ਭੀਮਚੰਦ ਭੂਪਤਿ ਸੁਨਿ ਬੋਲਾ।
'ਇਕ ਮੈਂ ਸੁਨਜੋਂ ਮਤੰਗ ਅਮੋਲਾ।
ਬਹੁਤ ਦਰਬ ਲਾਗਜੋ ਜਿਸ ਡੇਰੇ[1]। [1]ਜਿਸਦੇ ਤੰਬੂ ਨੂੰ।
ਇਹ ਦੋਨਹੁੰ ਹਮ ਚਾਹਤਿ ਹੇਰੇ' ॥੩੮॥
ਤਬਿ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਗਿਰਾ ਰਸਾਲੀ।
ਕਹੀ 'ਦਿਖਾਵਨਿ ਕਰਿਹੈਂ ਕਾਲੀ[1]। [1]ਕਲ ਨੂੰ।
ਆਜ ਦਿਖਨਿ ਕੋ ਸਮੋ ਨ ਰਹਜੋ।
ਕਰਹੁ ਬਿਲੋਕਨਿ ਜਿਮ ਚਿਤ ਚਹਜੋ'
॥੩੯॥
ਇਮ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਰੁਖ਼ ਕੋ ਜਾਨਾ।
ਉਠਨ ਹੇਤ ਜੋਰੇ ਜੁਗ ਪਾਨਾ।
ਕਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਗਿਰਪਤਿ ਸੁਨਿ ਗਯੋ।
ਰਿਦੇ ਅਧਿਕ ਹੀ ਹਰਖਤਿ ਭਯੋ ॥੪੦॥
ਨਿਜ ਲੋਗਨ ਸੰਗ ਜਾਤਿ ਸਰਾਹਤਿ।
'ਜਿਮ ਜਸੁ ਸੁਨਜੋ ਪਿਖਜੋ ਦੁਖ ਦਾਹਤਿ।
ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਮੂਰਤਿ ਮਨ ਮੋਹਤਿ।
ਬਿਧ ਕੀ ਸਕਲ ਨਿਪੁਨਤਾ ਸੋਹਤਿ[1] [1]ਬਿਧਾਤਾ ਦੀ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਬੀਨਤਾ ਫਬ ਰਹੀ ਹੈ।
॥੪੧॥
ਤਿਮ ਹੀ ਮਹਾਂ ਸੁਸ਼ੀਲ ਛਬੀਲਾ।
ਸ਼ੁਭ ਲੀਲਾ ਯੁਤ, ਗਿਰਾ ਰਸੀਲਾ।
ਮੁਝ ਮਨ ਮਹਿਂ ਐਸੀ ਅਬਿ ਆਵੈ।
ਇਨ ਸਮੀਪਤਾ ਤਜੀ ਨ ਜਾਵੈ ॥੪੨॥
ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਚੰਦ ਸੁੰਦਰ ਬਹੁ ਸੁਨਜੋਂ।
ਇਮ ਸਮ ਹ੍ਵੈ ਅਨਮਾਨਤਿ ਭਨਜੋ।'
ਸੁਨਿ ਵਜ਼ੀਰ ਭਾਖਤਿ ਵਡਿਆਈ।
'ਕੀਰਤਿ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਬਿਦਤਾਈ ॥੪੩॥
ਜਗ ਗੁਰ ਨਾਮ ਜਿਨਹੁ ਕੋ ਕਹੈਂ।
ਤਿਨ ਕੀ ਗਾਦੀ ਪਰ ਥਿਰ ਅਹੈਂ।
ਕਰਾਮਾਤ ਸਾਹਿਬ ਜਗ ਜਾਨੇ।
ਨਿਜ ਦਾਸਨ ਦੈਂ ਅਨੰਦ ਮਹਾਨੇ' ॥੪੪॥
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਬਹੁ ਕਰਹਿਂ ਸਰਾਹਨਿ।

ਜਿਨ ਕੇ ਮਨ ਬਿਕਾਰ ਕੁਛ ਨਾਹਿਨ।
ਸ੍ਰੀ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਸਦਨ ਪਹੂੰਚੇ।
ਚਲਤਿ ਚਪਲ ਗਤਿ ਜਿਨ ਜਸੁ ਊਚੇ
॥੪੫॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਭੀਮਚੰਦ ਮਿਲਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਅਸ਼ਟ ਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੨੮॥

੨੯. [ਭੀਮਚੰਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਦੀ ਹਾਥੀ ਤੇ ਤੰਬੂ ਦਿਖਾਯਾ]

੨੮<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੦

ਦੋਹਰਾ:

ਖਾਨ ਪਾਨ ਸਭਿ ਬਿਧਿਨਿ ਕੇ, ਭੀਮਚੰਦ ਕੋ ਦੀਨਿ।
'ਰਸਤ ਦੇਗ ਤੇ ਅਧਿਕ ਹੀ, ਪਹੁੰਚਹਿ' ਆਇਸੁ ਕੀਨਿ ॥੧॥

ਚੌਪਈ:

'ਤ੍ਰਿਣ ਦਾਨਾ ਘ੍ਰਿਤ ਸਿਤਾ ਨਿਹਾਰੀ।
ਦੇਹੁ ਦਿਵਸ ਪ੍ਰਤਿ ਹਯਨਿ ਸੰਭਾਰੀ।
ਸੂਖਮ ਚਾਵਰ ਗੋਧੂਮ ਚੂਨ।
ਜਾਚਹਿਂ ਜਿਤਿਕ ਨ ਦੇਤੇ ਊਨ ॥੨॥
ਗੁਰੁ ਘਰ ਕਮੀ ਨ ਕਿਸ ਕੀ ਅਹੈ।
ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਤਿ ਜਥਾ ਜੋ ਚਹੈ।'
ਪੁਰਿ ਅਨੰਦ ਅਤਿ ਖੁਸ਼ੀ ਬਿਹਾਰੈਂ।
ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਕੌਤਕ ਨਵੋਂ ਨਿਹਾਰੈਂ ॥੩॥
ਸੋ ਦਿਨ ਰਜਨੀ ਬੀਤੀ ਜਬੈ।
ਭਈ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਉਠੇ ਨਰ ਸਬੈ।
ਹੁਕਮ ਫਰਾਸ਼ਨਿ ਸਾਥ ਬਖਾਨਾ।
'ਡੇਰਾ[1] ਲਗਹਿ ਥਾਨ ਮੈਦਾਨਾ ॥੪॥
ਦੁਰਦ ਪ੍ਰਸਾਦੀ ਕਰਹੁ ਸ਼ਿੰਗਾਰਨਿ।
ਕੰਚਨ ਚਾਂਦੀ ਸ਼੍ਰਿੰਖਲ ਡਾਰਨਿ।
ਮਖ਼ਮਲ ਜ਼ਰੀਦਾਰ ਬਡ ਝੂਲ।
ਗਜਗਾਹਨ ਬਾਂਧਹੁ ਰਹਿ ਝੂਲ' ॥੫॥
ਸੁਨਿ ਉਮਾਹ ਸਭਿ ਕੇ ਹੁਇ ਆਯੋ।
-ਭੀਮਚੰਦ ਕੋ ਗੁਰ ਅਪਨਾਯੋ।
ਚਿਤ ਚੌਂਪਤਿ ਸਭਿ ਕਾਰ ਕਰੰਤੇ।
ਡੇਰਾ ਸਭਿ ਲਗਾਇ ਦੁਤਿਵੰਤੇ ॥੬॥
ਖਾਨ ਪਾਨ ਸਭਿਹਿਨਿ ਕਰਿ ਲੀਨਿ।
ਜਾਨਿ ਸਮੋਂ ਗੁਰ ਉਠਿਬੋ ਕੀਨਿ।
ਸੁੰਦਰ ਸਦਨ ਦ੍ਵਾਰ ਤੇ ਨਿਕਸੇ।
ਜਿਮ ਅਰਬਿੰਦ ਬਿਲੋਚਨ ਬਿਕਸੇ ॥੭॥
ਖੜਗ ਨਿਖੰਗ ਅੰਗ ਕੇ ਸੰਗ।
ਝੂਲਤਿ ਕਲ਼ਗੀ ਚਲਤਿ ਉਤੰਗ।
ਚਪਲ ਚਾਲ ਸ਼ੋਭਤਿ ਇਸ ਭਾਂਤਿ।

[1]ਤੰਬੂ।

ਗਜ ਕੋ ਬਤਸ਼ ਪੁਸ਼ਟ ਉਤਲਾਤਿ[1] ॥੮॥
ਤੰਬੂ ਦ੍ਵਾਰ ਚਾਨਣੀ ਚਾਰੂ।
ਸ਼ੋਭਤਿ ਫਰਸ਼ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰੂ।
ਸਿੰਘਾਸਨਿ ਸੁੰਦਰ ਤਹਿਂ ਡਸਜੋਂ।
ਰੇਸ਼ਮ ਜ਼ਰੀ ਡੋਰ ਸੰਗ ਕਸਜੋ ॥੯॥
ਤਿਸ ਪਰ ਬੈਠੇ ਜਾਇ ਗੁਸਾਈਂ।
ਜਗਮਗ ਚਮਤਕਾਰ ਜਿਸ ਥਾਈਂ।
ਮਾਤੁਲ ਤਬਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਚਲਿ ਆਯੋ।
ਸਤਿਗੁਰ ਨਿਕਟਿ ਬੈਠਿ ਹਰਖਾਯੋ ॥੧੦॥
ਪਾਚਹੁਂ ਬੀਰ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਤਨ ਧਾਰੀ।
ਥਿਰੇ ਆਨਿ ਕਰਿ ਢਿਗ ਦਰਬਾਰੀ।
ਸ਼ਜਾਮ ਸਿੰਘ ਅਰੁ ਰਾਇ ਗੁਲਾਬ।
ਸੁਨਿ ਆਏ ਚਲਿ ਤਹਾਂ ਸ਼ਿਤਾਬ ॥੧੧॥
ਨੰਦਚੰਦ ਧਰਿ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਿਲੰਦਂ।
ਅਏ ਸੰਗ ਲੇ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦਂ।
ਬੈਠਿ ਭਲੀ ਬਿਧਿ ਸਭਾ ਲਗਾਈ।
ਸੁਭਟ ਸਿੱਖ ਮਿਲਿਗੇ ਸਮੁਦਾਈ ॥੧੨॥
ਚਾਮਰਚਾਰੁ ਢੁਰਤਿ ਬਹੁ ਬਾਰੀ।
ਕਹੌਂ ਕਹਾਂ ਸ਼ੋਭਾ ਮਨੁਹਾਰੀ[1]।'
ਭੀਮਚੰਦ ਕੋ ਪਠਜੋ ਬੁਲਾਈ।
ਗਯੋ ਮੇਵੜਾ ਦੀਨਿ ਸੁਨਾਈ ॥੧੩॥
ਸੁਨਤਿ ਅਨੰਦ ਨਰਿੰਦ ਬਿਲੰਦਂ।
ਭਯੋ ਤਜਾਰ ਸੰਗ ਲੇ ਨਰ ਬ੍ਰਿੰਦਂ।
ਬਸਤ੍ਰ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਕੋ ਅੰਗ ਸਜਾਏ।
ਸ਼ੁਭ ਮਤਿ ਸਚਿਵਨਿ ਸਾਥ ਮਿਲਾਏ ॥੧੪॥
ਗੁਰ ਦਰਬਾਰ ਗਯੋ ਤਤਕਾਲਾ।
ਦੇਖਿ ਦੂਰ ਤੇ ਦਿਪਤਿ ਬਿਸਾਲਾ।
ਸ਼ੋਭਤਿ ਕੰਚਨ ਕਲਸ ਉਤੰਗੇ।
ਤੰਬੂ ਰੁਚਿਰ ਮਹਾਂ ਦੁਤਿ ਸੰਗੇ ॥੧੫॥
ਜਜੋਂ ਜਜੋਂ ਨਿਕਟ ਆਵਤੋ ਜਾਤਿ।

[1]ਹਾਥੀ ਦਾ ਪੁਸ਼ਟ ਬੱਚਾ ਜਿਵੇਂ ਕਾਹਲੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

[1]ਮਨ ਨੂੰ ਹਰਨ ਵਾਲੀ।

ਤਜੋਂ ਤਜੋਂ ਦੇਖਤਿ ਦੁਤਿ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ।
ਜਬਿ ਹੀ ਪਹੁੰਚਜੋ ਜਾਇ ਸਮੀਪ।
ਸਭਿ ਦਿਸ਼ ਤੇ ਦਿਖਿ ਕੈ ਅਵਨੀਪ ॥੧੬॥
ਜਹਾਂ ਪੌਰ ਪਰ ਥਿਰੇ ਸਿਪਾਹੀ।
ਆਨਿ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਜੋ ਤਿਸ ਕੇ ਮਾਂਹੀ।
ਸ਼ੁਭਤਿ ਸਭਾ ਇਮ ਜਾਇ ਨਿਹਾਰੀ।
ਉਡਗ ਪ੍ਰਵਾਰਜੋ ਚੰਦ ਮਝਾਰੀ ॥੧੭॥
ਕੈਧੋਂ ਤਜਾਗਿ ਸੁਰਗ ਕੋ ਊਪਰ।
ਇੰਦ੍ਰ ਸੁਰਨ ਜੁਤਿ ਬਾਸਜੋ ਭੂ ਪਰ।
ਆਨੇ ਸੰਗ ਅਰਸ਼ ਕੇ ਐਸ਼[1]।
ਭੀਮਚੰਦ ਜਾਨੇ ਮਨ ਤੈਸੈ ॥੧੮॥
ਹਾਥ ਬੰਦਿ ਬੰਦਨ ਕੋ ਠਾਨਿ।
ਬੈਠਜੋ ਗੁਰ ਕੇ ਨਿਕਟ ਸੁਜਾਨ।
ਸਚਿਵ ਮੁਸਾਹਿਬ ਸਭਿ ਕਰਿ ਨਮੋ।
ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਿ ਬੈਠੇ ਤਿਹ ਸਮੋਂ ॥੧੯॥
ਊਪਰ ਸਭਿਨਿ ਬਿਲੋਚਨ ਲਾਏ।
ਕਾਰ ਅਜਾਇਬ ਤੇ ਬਿਸਮਾਏ।
ਝਾਲਕ ਝਮਕਤਿ ਜਗਮਗ ਜ਼ਰੀ।
ਕਿਤ ਕਿਤ ਲਰਕਤਿ ਮੁਕਤਨਿ ਲਰੀ ॥੨੦॥
ਗੁੱਛੇ, ਚੋਬ ਫਰਸ਼ ਕੋ ਦੇਖੇ।
ਦੇਸ਼ ਕਾਲ ਗੇ ਬਿਸਰਿ ਅਸ਼ੇਖੇ[†]।

[1]ਸ੍ਵਰਗ ਦੇ ਸੁਖ [ਅ:, ਐਸ਼ = ਖੁਸ਼ੀ, ਅਰਾਮ, ਸੁਖ]।

[†]ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਸੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਤੱਕੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਕਾਲ ਮੂਲੋਂ ਭੁੱਲ ਗਏ। ਇੱਥੇ ਕਵੀ ਜੀ ਦੀ ਵਿਸਮਾਦ ਰਸਾਂ ਵਿਚ ਗੰਮਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਆਪ ਨੂੰ ਤਜਰਬਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਕਹਿ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਝਲਕਾ ਬੁੱਧੀ ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬੁੱਧੀ ਜੋ ਦੇਸ਼ਕਾਲ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਮਾਨੋਂ ਖੜੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਕਾਲ ਦਾ ਗਿਆਨ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਾ (ਅਨੰਤ) ਨਾਲ ਛੁਹ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਫਿਰ ਬੁੱਧੀ ਸਫੁਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ 'ਵਾਹ ਵਾਹ' ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਛੁਹ ਲੈਨ ਦੇ ਕਾਲ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਬੁੱਧੀ ਤਾਂ ਤਦੋਂ ਖੜੋ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਦੇਸ਼ਕਾਲ ਦਾ ਗਿਆਨ ਰਹਿ ਚੁਕਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਅਦੇਸ਼ ਤੇ ਅਕਾਲ ਅਵਸਥਾ ਦਾ ਪਤਾ ਕੀਕੂੰ ਦੇਵੇ। ਕਵਿ ਜੀ ਦੀ ਇਹ ਇਕ ਤੁਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਤ੍ਰੀਵ ਗਤੀਆਂ ਦੇ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਦੇ ਕਮਾਲ ਦੀ ਸਾਖ ਭਰਦੀ ਹੈ। ਅੰਕ ੨੩ ਵਿਚ ਫਿਰ ਇਸ ਵਿਸਮਾਦੀ ਡੋਬੇ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ:-'ਚਿਤ ਥਿਰ ਭੇ ਇਨ' = ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਮਨ ਏਕਾਗ੍ਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਕਰਹਿਂ ਬਿਚਾਰਨਿ -ਅਰਸ਼ ਜਿ ਐਸ।
ਸੁਰਪਤਿ ਸੁਰ ਜੁਤਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੈਸ[1]- ॥੨੧॥

[1]ਜੇ ਸ੍ਵਰਗ ਐਸਾ ਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇੰਦਰ ਤੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਸਮੇਤ (ਸਾਨੂੰ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਭਾਵ ਦਿੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਤ ਉਤ ਦ੍ਰਿਗਨਿ ਚਲਾਵਤਿ ਰਹੇ।
ਲਖਹਿਂ ਕਿ ਜਨਮ ਲਾਭ ਹਮ ਲਹੇ।
ਤੰਬੂ ਸਹਿਤ ਕਨਾਤ ਨਿਹਾਰਿ।
ਤਨੀ ਚਾਨਣੀ ਕੋਰਨ ਚਾਰ[1] ॥੨੨॥
ਕਿਤਿਕ ਸਮੈ ਲਗਿ ਧਰਿ ਕਰਿ ਮੋਨ।
ਮੁਦਤਿ ਹੋਤਿ ਦੇਖ੍ਯੋ ਚਹੁਂ ਕੋਨ।
ਨਹਿਂ ਸਤਿਗੁਰ ਭੀ ਕੁਛ ਫੁਰਮਾਯੋ।
-ਚਿਤ ਥਿਰ ਭੇ ਇਨ- ਇਮ ਲਖਿ ਪਾਯੋ ॥੨੩॥
ਭੀਮਚੰਦ ਪਿਖਿ ਚੰਦ ਨੰਦ ਕੋ।
ਬੂਝੀ ਲਾਗਤਿ ਦਰਬ ਬ੍ਰਿੰਦਕੋ।
'ਕੌਨ ਦੇਸ਼ ਮਹਿਂ ਹਯੋਸਿ ਤਜਾਰੋ?
ਇਸ ਸਮ ਦੂਸਰ ਨਹੀਂ ਨਿਹਾਰੋਂ' ॥੨੪॥
ਸੁਨਿ ਕੈ 'ਪਸ਼ਚਮ ਦੇਸ਼' ਬਤਾਯੋ।
'ਤਹਾਂ ਮਸੰਦ ਤਜਾਰ ਕਰਿ ਲ੍ਯਾਯੋ।
ਲਗ੍ਯੋ ਦਰਬ ਇਸ ਲਾਖ ਅਢਾਈ।
ਤਿਤ ਹੀ ਕਾਰੀਗਰਨਿ ਬਨਾਈ[1] ॥੨੫॥
ਨਹਿਂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਬਨਾਵੈ ਕੋਈ।
ਇਕ ਨੌਰੰਗ ਢਿਗ, ਸਮ ਨਹਿਂ ਸੋਈ।'
ਨ੍ਰਿਪ ਕਹਿ 'ਇਤੋ ਦਰਬ ਭੀ ਥੋਰਾ।
ਬਨ੍ਯੋ ਅਜਾਇਬ ਬਰ ਚਹੁ ਕੋਰਾ' ॥੨੬॥
'ਸੁਨਹੁ ਗਿਰੇਸ਼੍ਵਰ! ਗੁਰ ਘਰ ਜੋਈ।
ਕਮਤੀ ਕਿਸੂ ਬਾਤ ਨਹਿਂ ਕੋਈ।
ਚਹੁਂਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਸਾਗਰ ਲਗਿ ਅਵਨੀ।
ਚਲਿ ਆਇਂ ਵਸਤੂ ਗਨ ਰਵਨੀ ॥੨੭॥
ਆਦਿ ਸਿੰਗਲਾਦੀਪ ਜਲਧ ਮਹਿਂ[1]।
ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਆਨਤਿ ਸੁਧਿ† ਲਹਿ ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ।'
ਏਵ ਬਿਲੋਕਤਿ ਬੋਲਤਿ ਜੌ ਲੌ।
ਆਯੋ ਝੂਲਤਿ ਕੁੰਚਰ ਤੌ ਲੌ ॥੨੮॥
ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਸੁੰਦਰ ਸਜਤਿ ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ।
ਖਰੇ ਹੋਇ ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਧਾਰਾ।

[1]ਚਾਰ ਕੋਨਿਆਂ ਵਾਲੀ।

[1]ਉਧਰ ਦੇ ਹੀ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਨੇ ਬਨਾਈ ਹੈ (ਚਾਂਦਨੀ)।

[1]ਜੋ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਹੈ।

†ਪਾ:-ਸੁਖਿ।

ਜਿਤਿਕ ਰੋਟਕਾ ਕੇਰਿ ਅਕਾਰਾ।
ਸ਼ੋਭਤਿ ਤਿਤਿਕ ਸੁਪੈਦ ਲਿਲਾਰਾ[1] ॥੨੯॥
ਤਹਿਂ ਤੇ ਧਾਰ ਤਰੇ ਕੋ ਚੀਨੀ।
ਸਿਤ ਹੀ ਚਲੀ ਜਹਾਂ ਲਗਿ ਬੀਨੀ[1]।
ਅਪਰ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਹਜ਼ਾਰਨਿ ਕੇਰਾ।
ਗਜਗਾਹਨ ਜੁਤਿ ਦਿਪਤਿ ਬਡੇਰਾ ॥੩੦॥
ਭੀਮਚੰਦ ਅਵਿਲੋਕ ਗਯੰਦ।
ਭਯੋ ਰਿਦੇ ਮਹਿਂ ਹਰਖ ਬਿਲੰਦ।
ਬਿਕਸਜੋ ਬਦਨ ਅਜਾਇਬ ਨਾਨਾ[1]।
-ਅਧਿਕ ਦੂਰ ਤੇ ਕਿਨਹੂੰ ਆਨਾ- ॥੩੧॥
ਸ੍ਰੀ ਕਲ਼ਗੀਧਰ ਤਬਹਿ ਉਚਾਰਾ।
'ਇਕ ਤੌ ਗਜ ਕੌ ਅਜਬ ਅਕਾਰਾ।
ਪੁਨ ਗੁਨ ਗਨ ਕੋ ਇਸ ਮਹਿਂ ਲਹੀਯਤਿ।
ਕਰਹਿ ਕਾਰ ਜੋ ਮੁਖ ਤੇ ਕਹੀਅਤਿ ॥੩੨॥
ਸਭਿ ਮਤਿ ਯੁਤਿ ਚਤੁਰਈ ਵਿਸ਼ੇਖ।
ਜਿਮ ਮਾਨੁਖ ਕੀ ਲਖਿਯ ਅਸ਼ੇਖ।'
ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਬਾਨੀ ਗਿਰਪਤਿ ਬੋਲਾ।
'ਇਹ ਕੁੰਚਰ ਪ੍ਰਭੁ ਅਹੈ ਅਮੋਲਾ ॥੩੩॥
ਜਿਸ ਕੇ ਸਮ ਦੂਸਰ ਨਹਿਂ ਔਰ।
ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ ਅਨੇਕੈਂ ਠੌਰ।
ਅਦਭੁਤ ਗੁਨ ਹੈਂ ਜਥਾ ਬਤਾਵਹੁ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰਿ ਕਰਿ ਸਭਿ ਦਿਖਰਾਵਹੁ' ॥੩੪॥
ਚੌਰ ਕਰੀ ਕਰ ਮੈਂ ਪਕਰਾਯੋ[1]।
ਗੁਰ ਢਿਗ ਪਾਛੇ ਖਰੇ ਝੁਲਾਯੋ।
ਪੁਨ ਜਲ ਝਾਰੀ[1] ਕਰ ਗਹਿਵਾਈ।
ਸਮ ਸੇਵਕ ਕੇ ਚਰਨ ਧੁਵਾਈ ॥੩੫॥

[1]ਮੱਥਾ।

[1]ਚਿੱਟੀ ਹੀ ਚਲੀ ਗਈ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਸੁੰਡ ਦੀ ਨੋਕ ਹੈ [ਫਾ. ਬੀਨੀ = ਨੱਕ, ਭਾਵ ਸੁੰਡ]।

[1]ਨਾਨਾ ਅਜੀਬ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ (ਭੀਮ ਚੰਦ ਦਾ) ਮੂੰਹ ਖਿੜਿਆ।

[1]ਚੌਰ ਹਾਥੀ ਦੀ ਸੁੰਡ ਵਿਚ ਫੜਾਇਆ।

[1]ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੁਰਾਹੀ।

ਪਟ ਕੋ ਪਕਰਿ ਪੌਂਛਨਾ ਕਰੇ।
ਪਨਹੀ ਝਾਰਿ ਅਗਾਰੀ ਧਰੇ।
ਪੁਨ ਸਤਿਗੁਰ ਗਹਿ ਕਰਿ ਧਨੁ ਹਾਥ।
ਸਰ ਬਗਰਾਇ ਐਂਚਿ ਬਲ ਸਾਥ[1] ॥੩੬॥
[1]ਬਲ ਨਾਲ ਖਿੱਚ ਕੇ ਤੀਰ ਚਲਾਏ।

ਕੁੰਚਰ ਕੋ ਦਿਖਰਾਇ ਚਲਾਏ।
ਬੀਚ ਲੱਛ ਕੇ ਤਾਕਿ ਲਗਾਏ।
ਸ਼ੁੰਕਤ ਜਾਤਿ ਸਰਪ ਸਮ ਖਪਰੇ।
ਕੇਹਰਿ ਹਤਹਿਂ ਕਹਾਂ ਨਰ ਬਪੁਰੇ[1] ॥੩੭॥
[1]ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ (ਤੀਰ) ਹੈਨ, ਮਨੁਖ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ) ਕੀ ਵਿਚਾਰੇ ਹਨ।

ਪੁਨ ਕੁੰਚਰ ਕੋ ਸ਼ਾਰਤ[1] ਕੀਨਿ।
[1]ਸੈਨਤ।
'ਗਮਨਹੁ', ਆਨਿ ਬਾਨ ਕੌ ਬੀਨਿ[1]।'
[1]ਜਾਹ ਲਿਆ ਬਾਣਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਕੇ।
ਚਪਲ ਚਾਲ ਤੇ ਚਲ੍ਯੋ ਸੁਹਾਵਤਿ।
ਗਰ ਕੀ ਕਿੰਕਨਿ ਅਲਪ ਬਜਾਵਤਿ ॥੩੮॥

ਕੰਚਨ ਚੂੜ ਦਸਨ ਮਹਿਂ ਪਾਏ।
ਰਜਤ ਸ਼੍ਰਿੰਖਲਾ ਪਾਇ[1] ਸੁਹਾਏ।
[1]ਪੈਰੀਂ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸੰਗਲ।
ਉਤਲਾਵਤਿ ਪਹੁੰਚ੍ਯੋ ਤਹਿਂ ਜਾਈ।
ਗਡੇ ਖਰੇ ਜਹਿਂ ਸਰ ਸਮੁਦਾਈ ॥੩੯॥
ਬੀਨ ਬੀਨ ਬੀਨੀ ਸੰਗ[1] ਬਾਨਾ।
[1]ਸੁੰਡ ਨਾਲ।
ਕਰੇ ਬਟੋਰਨਿ ਜਿਸ ਬਰ ਬਾਨਾ[1]।
[1]ਜਿਸ (ਹਾਥੀ ਦਾ) ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਲਿਬਾਸ ਹੈ।
ਆਨਿ ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਆਗੇ ਧਰੇ।
ਲੇ ਕਰਿ ਬਸਤ੍ਰ ਪੌਂਛਿਬੇ ਕਰੇਂ[†] ॥੪੦॥
[†]ਹਾਥੀ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਰਤਬਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਕੇ ਅਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਏ, ਹਾਥੀ ਬਹੁਤ ਸਿਆਣਾ ਪਸੂ ਹੈ ਤੇ ਸਿਖਾਏ ਬਹੁਤ ਕੁਛ ਸਿੱਖਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਸ ਦੇ ਤਮਾਸ਼ੇ ਡਿੱਠੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜ ਕਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹਾਥੀਆਂ ਦੇ ਅਨੇਕ ਅਸਚਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਰਤਬ ਡਿੱਠੇ ਹੋਣਗੇ।

ਨਿਜ ਨਿਖੰਗ ਮਹਿਂ ਪੁਨ ਸਭਿ ਪਾਏ।
ਹੇਰਿ ਗਿਰੇਸ਼ੂਰ ਸਭਿ ਬਿਸਮਾਏ।
ਇਮ ਸਰੂਪ ਐਸ਼ਵਰਜ ਨਿਹਾਰਾ।
-ਬਨੌਂ ਸਿੱਖ ਮੈਂ- ਰਿਦੇ ਬਿਚਾਰਾ ॥੪੧॥
-ਜਿਨ ਕੋ ਅਸ ਪ੍ਰਤਾਪ ਜਗ ਸਾਰੇ।

ਕਰਾਮਾਤ ਸਾਹਿਬ ਗੁਨ ਭਾਰੇ।
ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਸਹਾਇਕ ਹੋਇਂ।
ਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਅਘ ਰਹੈ ਨ ਕੋਇ- ॥੪੨॥
ਇਮ ਚਿਤਵਤਿ ਬਹੁ ਬਾਤਨਿ ਕਰੀ।
ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਗੁਰੂ ਖਟ ਘਰੀ।
ਰੁਖ਼ ਲਖਿ ਭੀਮਚੰਦ ਕਰਿ ਨਮੋਂ।
ਉਠਯੋ ਸਭਾ ਤੇ ਚਲਿ ਤਿਹ ਸਮੋਂ ॥੪੩॥
ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਗੁਰੂ ਬਿਚਾਰਾ।
-ਗਿਰਪਤਿ ਬਨੈ ਜਿ ਸਿੱਖ ਹਮਾਰਾ।
ਤਬਿ ਨਹਿਂ ਹੋਵਹਿਂ ਜੰਗ ਅਖਾਰੇ।
ਪੂਰਬ ਇਹ ਹਮ ਸੰਗ ਬਿਗਾਰੇ[1]- ॥੪੪॥
ਜਬਿ ਡੇਰੇ ਮਹਿਂ ਪਹੁਚਯੋ ਜਾਈ।
ਚਿਤਵਤਿ ਗਿਰਪਤਿ ਮਤਿ ਬਿਚਲਾਈ।
-ਜੇ ਗਿਰਪਤਿ ਹੈਂ ਭ੍ਰਾਤ ਹਮਾਰੇ।
ਬਨੌਂ ਸਿੱਖ ਸੋ ਕਹਾਂ ਉਚਾਰੇਂ ॥੪੫॥
ਕਰਹਿਂ ਹਾਸ ਮੋ ਕੋ ਮਿਲਿ ਕਰਿ ਕੈ।
ਲਿਯੋ ਕਹਾਂ ਮਤਿ ਗੁਰ ਕੋ ਧਰਿ ਕੈ।
ਰੀਤਿ ਅਜੋਗ ਜਾਨਿ ਕਰਿ ਮੇਰੀ।
ਕਹੈਂ ਅਲਪ ਮਤਿ ਹੈ ਇਸ ਕੇਰੀ- ॥੪੬॥
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਬਹੁ ਤਰਕ ਉਠਾਇ।
ਸਭਿ ਨ੍ਰਿਪ ਦਿਸ਼ਿ ਸੰਸੈ ਉਪਜਾਇ।
ਗਈ ਸੁਮਤਿ ਫਿਰਿ ਬਡ ਹੰਕਾਰੀ।
ਯਾਂ ਤੇ ਕਾਚੇ ਅਹੈਂ ਪਹਾਰੀ ॥੪੭॥

[1]ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਗੰਮ ਵਾਚ ਲਿਆ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵਿਗਾੜ ਕਰੇਗਾ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਭੀਮਚੰਦ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਏਕ ਊਨ ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੨੯॥

੩੦. [ਭੀਮਚੰਦ ਵਿਦਾ। ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਵਿੱਦਯਾ ਅੱਭਯਾਸ]

੨੯<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੧

ਦੋਹਰਾ:

ਮੰਦ ਭਾਗ ਕੀ ਮਤਿ ਫਿਰੀ, ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਨਹਿਂ ਭਾਇ।
ਜਿਮ ਚਾਹੈਂ ਪ੍ਰਭੁ ਤਿਮ ਕਰੈਂ, ਤਜੈਂ ਕਿਧੌਂ ਅਪਨਾਇਂ[1] ॥੧॥ [1]ਆਪਣਾ ਕਰ ਲੈਣ।

ਚੌਪਈ:

ਫਟਕ ਮਨਿੰਦ[1] ਹੁਤੀ ਮਤਿ ਕਾਚੀ। [1]ਬਲੌਰ ਵਾਂਗ।
ਢਿਗ ਸਤਿਸੰਗ ਰੰਗ ਸ਼ੁਭ ਰਾਚੀ[1]। [1]ਸਤਿਸੰਗ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਤੇ ਸ਼ੁਭ ਮਤ ਵਿਚ ਰਚ ਗਈ ਸੀ।
ਬਿਛਰਯੋ ਜਬਹਿ ਤਥਾ ਰਹਿ ਗਇਊ।
ਜਥਾ ਪ੍ਰਥਮ ਮੂਰਖ ਮਤਿ ਭਇਊ ॥੨॥
ਜਿਮ ਰਵਿ ਕਿਰਨ ਮੁਕਰ ਪਰ ਭਾਸਨਿ[1]। [1]ਆਤਸ਼ੀ) ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਪਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਦੀਆਂ ਹਨ।
ਕਰਤਿ ਹੁਤਾਸਨ ਤੁਰਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਿ[1]। [1]ਭਾਵ ਅੱਗ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।
ਤੇਜ ਸਹਿਤ ਹੁਇ ਜਾਤਿ ਪ੍ਰਤਾਪੀ[1]। [1]ਉਹ ਸ਼ੀਸ਼ਾ) ਤੇਜ ਸੰਯੁਕਤ ਹੋ ਕੇ (ਅੱਗੋਂ) ਤਪਾਵਨ ਹਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਮੋਹ ਦਾਰ ਕੇ ਦੋਵਤਿ ਖਾਪੀ[1] ॥੩॥ [1]ਮੋਹ ਰੂਪੀ (ਦਾਰ =) ਲਕੜੀ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਆਤਸ਼ੀ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਹੇਠਾਂ ਪਈ ਲਕੜੀ ਨੂੰ ਸਾੜਦਾ ਹੈ ਤਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਤੇਜ ਦੀ ਸਮੀਪਤਾ ਬੁੱਧੀ ਨੂੰ ਆਤਮ ਤੇਜ ਨਾਲ ਭਰਕੇ ਅੰਦਰਲੇ ਮੋਹ ਨੂੰ ਸਾੜਦੀ ਹੈ।
ਜੇ ਰਵਿ ਕਿਰਨ ਛੁਅਹਿ ਨਹਿਂ ਤਾਂਹੂੰ[1]†। [1]ਭਾਵ ਛੁਹਣੋ ਹਟ ਜਾਵੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਨੂੰ ਤਾਂ...। †ਪਾ:-ਕਾਹੂੰ।
ਰਹੈ ਤਥਾ ਹੁਇ ਕਾਜ ਨ ਕਾਹੂੰ।
ਤਿਮ ਸ਼ਰਧਾ ਉਰ ਤੇ ਗੁਰ ਹਰੀ।
ਰਹ੍ਯੋ ਪ੍ਰਥਮ ਸਮ ਕਯੋਂਹੂੰ ਨ ਸਰੀ ॥੪॥
ਦਿਵਸ ਆਗਲੇ ਰੁਖਸਦ ਜਾਚੀ।
ਹੰਕਾਰੀ ਮੂਰਖ ਮਤਿ ਕਾਚੀ।
ਗਿਰਪਤਿ ਕੋ ਆਸ਼ੈ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਨਾ।
ਕਰਨਿ ਬਿਸਰਜਨ ਕੋ ਹਿਤ ਠਾਨਾ ॥੫॥
ਬਾਸੁਰ ਜਾਮ ਰਹ੍ਯੋ ਜਬਿ ਆਈ।
ਪੁਨ ਸਤਿਗੁਰ ਨਿਜ ਸਭਾ ਲਗਾਈ।
ਪਠਿ ਮਾਨਵ ਕੋ ਮਹਿਪ ਹਕਾਰਾ।
ਆਯੋ ਲੇ ਸਮਾਜ ਭਟ ਭਾਰਾ ॥੬॥
ਨਿਜ ਦਲ ਬਲ ਕੋ ਕਰਹਿ ਦਿਖਾਵਨ।
ਜਿਸ ਤੇ ਬਡੇ ਲਖਹਿਂ ਗੁਰ ਪਾਵਨ[1]। [1]ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਗੁਰੂ ਜੀ (ਮੈਨੂੰ) ਵੱਡਾ ਲਖ ਲੈਣ।
ਜੇਤਿਕ ਪ੍ਰਭੁਤਾ ਘਰ ਕੀ ਸਾਰੀ।

ਆਨੀ ਸੰਗ ਗਿਰੇਸ਼ ਹਕਾਰੀ ॥੭॥
ਨਮੋ ਕਰਤਿ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਢਿਗ ਥਿਰਯੋ।
ਬਿਨੈ ਸਹਿਤ ਮੁਖ ਬੋਲਨਿ ਕਰਯੋ।
ਰਾਜ ਸਾਜ ਕੀ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।
ਕਹਤਿ ਬਾਤ ਬਨ ਖਿਲਿਨਿ ਸ਼ਿਕਾਰਾ ॥੮॥
ਦ੍ਵੈ ਘਟਿਕਾ ਜਬਿ ਬੈਠਿ ਬਿਤਾਈ।
ਨੰਦ ਚੰਦ ਦਿਸ਼ਿ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਚਲਾਈ।
ਕਹਯੋ ਪ੍ਰਭੂ 'ਉਠਿ ਆਨਹੁ ਜਾਈ।
ਸਿਰੇਪਾਉ, ਦੀਜੈ ਗਿਰਰਾਈ' ॥੯॥
ਸੁਨਤਿ ਹੁਕਮ ਕੋ ਤਤਛਿਨ ਆਨਾ।
ਪਸ਼ਮੰਬਰ ਜਿਸ ਮੋਲ ਮਹਾਨਾ।
ਜ਼ਰੀ ਛੋਰ ਜੁਗ ਜਾਂਹਿ[1] ਬਡੇਰੀ।
ਦੀਰਘ ਪਗੀਆ ਸੂਖਮ ਹੇਰੀ ॥੧੦॥
ਗੁਰ ਕੇ ਪਦ ਅਰਬਿੰਦ ਲਗਾਇ।
ਦੀਨੀ ਨੰਦ ਚੰਦ ਗਿਰਰਾਇ।
ਲੇ ਨਿਜ ਕਰ ਮਹਿਂ ਸੀਸ ਲਗਾਈ।
ਪੁਨ ਕੋਸ਼ਪ ਕੇ ਕਰ ਪਕਰਾਈ ॥੧੧॥
ਪੁਨ ਵਜ਼ੀਰ ਕੋ ਦੇ ਸਿਰੁਪਾਇ।
ਅਪਰ ਮੁਸਾਹਿਬ ਢਿਗ ਸਮੁਦਾਇ।
ਗੁਰ ਘਰ ਤੇ ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੋ ਮਿਲਯੋ।
ਨਮੋ ਠਾਨਿ ਚਾਹਤਿ ਚਿਤ ਚਲਯੋ ॥੧੨॥
ਭੀਮਚੰਦ ਆਨੰਦ ਬਿਲੰਦਾ।
ਨਿਕਸਯੋ ਵਹਿਰ ਸੰਗ ਨਰ ਬ੍ਰਿੰਦਾ।
ਨਿਜ ਡੇਰੇ ਮਹਿਂ ਪਹੁਚਯੋ ਜਾਈ।
ਨਿਸਾ ਬਿਤਾਇਸਿ ਕੀਨਿ ਚਢਾਈ ॥੧੩॥
ਦੁੰਦਭਿ ਕੋ ਬਜਾਇ ਮਗ ਪਰਯੋ।
ਐਸ੍ਵਰਜ ਗੁਰੁ ਕੋ ਰਿਦੈ ਬਿਚਰਯੋ।
ਜਰ ਨਹਿਂ ਸਕਯੋ ਜਰਹਿ[1] ਉਰ ਮਾਂਹੀ।
ਸ਼ੰਕਤਿ ਚਿਤ ਸਿਖ ਹੋਯਸਿ ਨਾਂਹੀ ॥੧੪॥

[1]ਦੋਵੇਂ ਜ਼ਰੀਦਾਰ ਪੱਲੇ ਵੱਡੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ।

[1]ਸੜਦਾ ਹੈ।

ਗਟੀ ਅਟਪਟੀ[1] ਗਿਨਤਿ ਘਨੇਰੀ। — [1]ਬਿਖਵੀਆਂ ਗਿਣਤੀਆਂ।
-ਗੁਰ ਢਿਗ ਵਸਤੁ ਅਜਾਇਬ ਹੇਰੀ।
ਮੋ ਕਹੁ ਕਿਮ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇੰ।
ਜਿਸ ਤੇ ਜਸ ਜਗ ਮਹਿਂ ਬਡ ਜੋਇ ॥੧੫॥
ਗਿਰਪਤਿ ਹੇਰਹਿਂ ਨਿਕਟਿ ਜਿ ਮੇਰੇ।
ਬਿਸਮਹਿਂ ਕਹਿਂ ਬਡਿਆਇ ਬਡੇਰੇ[1]। — [1]ਵਡੀ ਵਡਿਆਈ।
ਰਿਦੇ ਸਰਾਹਿਂ ਨ ਹੁਇੰ ਤਿਨ ਪਾਹੀ[1]। — [1]ਭਾਵ ਦਿਲ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਸਲਾਹੁਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਪਾਸ ਐਸੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਹਨ ਨਹੀਂ।
ਆਵਹਿਂ ਜਿਤਿਕ ਬਿਲੋਕਨਿ ਜਾਂਹੀ ॥੧੬॥
ਜੇ ਕਰਿ ਸਭਿ ਵਸਤੂ ਨਹਿਂ ਪਾਵੌਂ।
ਜਜੋਂ ਕਜੋਂ ਕਰਿ ਕੁੰਚਰ ਅਨਵਾਵੌਂ।
ਪ੍ਰਥਮ ਕਰੌਂ ਛਲ ਬੁਧਿ ਬਲ ਪਾਇ।
ਬਿਨਾ ਬਖੇਰੇ ਪਹੁਂਚਹਿ ਆਇ ॥੧੭॥
ਕਿਸੀ ਬਹਾਨੇ ਕਰਿਹਹੁ ਜਾਚੇ।
ਭਲੇ ਪੁਰਖ ਆਨਹਿਂ ਢਿਗ ਤਾਚੇ[1]। — [1]ਭਲੇ ਪੁਰਸ਼ ਤਿਨ੍ਹਾਂ (ਵਸਤੂਆਂ) ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਲਿਆਉਣਗੇ।
ਜਜੋਂ ਕਜੋਂ ਕਰਿ ਇਕ ਬਾਰ ਜਿ ਪਾਵੌਂ।
ਫੇਰ ਨ ਦੈਹੌਂ ਗਜ ਅਪਨਾਵੌਂ ॥੧੮॥
ਰਾਜਨੀਤਿ ਜਾਨਹਿਂ ਜੇ ਸਜਾਨੇ।
ਜਤਨ ਕਰਨਿ ਸਭਿ ਬਿਧਿਨਿ ਬਖਾਨੇ।
ਕਜੋਹੂੰ[1] ਬਾਂਛਾ ਪੂਰਵਹਿ ਨਾਂਹੀ। — [1]ਜੇਕਰ) ਕਿਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ।
ਸ਼ਾਮ ਰੁ ਦਾਮ, ਭੇਦ ਕੇ ਮਾਂਹੀ ॥੧੯॥
ਕਰਨੋ ਬਨੈ ਦੰਡ ਪੁਨ ਆਛੋ।
ਬਲ ਦਲ ਨਿਜ ਪਰ ਲਖਿ ਕਰਿ ਆਛੋ[1]। — [1]ਪ੍ਰੰਤੂ) ਆਪਣਾ ਤੇ ਦੂਜੇ ਦਾ ਦੇਖਕੇ ਬਲ ਦਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ।
ਜਥਾਕਰਮ[1] ਇਨ ਕਰਹਿ ਬਨਾਈ। — [1]ਕ੍ਰਮਵਾਰ; ਇਕ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਦੂਸਰਾ।
ਪ੍ਰਥਮ ਸਾਮ ਮਿਲਿਬੋ ਬਨਿ ਆਈ[1] ॥੨੦॥ — [1]ਪਹਿਲਾਂ ਹੈ, ਸਾਮ ਅਰਥਾਤ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਕਰਨਾ।
ਇਸ ਤੇ ਕਾਜ ਸੁਧਾਰਹਿ ਨਾਨਾ।
ਸੋ ਕਹੀਯਤਿ ਅਤਿਸ਼ੈ ਮਤਿਵਾਨਾ।
ਜੇ ਇਸ ਤੇ ਨਹਿਂ ਬਾਂਛਾ ਪੂਰੇ।
ਦਾਮ[1] ਦੇਨਿ ਕੋ ਸ਼ੁਭ ਮਤਿ ਧਰੈ ॥੨੧॥ — [1]ਰੁਪੱਯਾ।

ਪਰ ਕੇ ਉਰ ਲਾਲਚ ਉਪਜਾਇ।
ਅਪਨੋ ਕਾਰਜ ਲਏ ਬਨਾਇ।
ਸੋ ਪੂਰਬ ਤੇ ਲਘੁ ਮਤਿ ਅਹਿਈ।
ਰਾਜਨੀਤਿ ਗਜਾਤਾ ਇਮ ਕਹਿਈਂ ॥੨੨॥
ਇਨ ਦੋਇਨ ਤੇ ਕਾਜ ਨ ਬਨੈ।
ਤ੍ਰਿਤਿਯ ਭੇਦ ਕਰਿਬੋ ਪੁਨ ਭਨੈਂ[1]।

[1]ਫਿਰ ਤੀਸਰਾ ਭੇਦ (ਕਰਨ ਨੂੰ) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, (ਅਰਥਾਤ) ਭੇਦ (ਦੁਸ਼ਮਨ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਪਾਟਕ) ਪਾਉਣਾ।

[1]ਪਰ ਕੇ[†] ਭਟ ਕੈ ਸਚਿਵ ਸਯਾਨੇ।
ਕਿਧੌਂ ਮੁਸਾਹਿਬ ਸਖਾ ਪਛਾਨੇ ॥੨੩॥

[1]ਪਰਾਏ (ਭਾਵ ਸ਼ੱਤ੍ਰੂ ਦੇ) ਕਵੀ (ਯਾ ਯੋਧੇ) ਯਾ ਵਜ਼ੀਰ ਦਾਨੇ ਯਾ ਮੁਸਾਹਿਬ ਯਾ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਮਿੱਤ੍ਰ ਪਛਾਣ ਵਿੱਚ ਆਉਣ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ (ਆਦਮੀ) ਪਰਾਏ ਦੇ ਅਪਣਾ ਲਵੇ, ਚਾਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਨ ਚਾਹੇ ਆਦਰ ਦੇਕੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰ ਲਵੇ। [†]ਪਾ:-ਪਠ ਕੇ।

ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਪਰ ਕੇ* ਅਪਨਾਇ।
ਦਰਬ ਕਿ ਆਦਰ ਆਦਿਕ ਗਾਇ।
ਇਸ ਤੇ ਅਪਨੋ ਕਾਰਜ ਕਰੈ[2]।
ਜੋ ਮਹਿਪਾਲਕ ਸ਼ੁਭ ਮਤਿ ਧਰੈ ॥੨੪॥
ਜੇ ਤੀਨਹੁ ਤੇ ਪੁਰਹਿ ਨ ਲਾਲਸ।
ਬਹੁਰ ਨ ਕਰੈ ਲਰਨਿ ਕੋ ਆਲਸ।
ਚਾਰਹੁ ਮਹਿਂ ਜੇ ਪੁਰਖ ਸਯਾਨੇ।
ਕੂਰ ਕਪਟ ਕੋ ਨਿਪਟ[1] ਸੁ ਠਾਨੇਂ ॥੨੫॥

[1]ਅਤਿਸ਼ੈ ਕਰ।

ਇਨ ਤੇ ਹੀ ਕਾਰਜ ਸ਼ੁਭ ਬਨਿਹੀ।
ਪਰ ਕੇ ਸਾਥ ਰਹੈ ਛਲ ਸਨ ਹੀ[1]-।

[1]ਛਲ ਸਹਿਤ।

ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਮਤਿ ਕੁਟਿਲ ਕਠੋਰਾ।
ਗਿਨਤਿ ਗਟੀ ਗਮਨਜੋਂ ਘਰ ਓਰਾ ॥੨੬॥
ਇਤ ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਖ ਪਾਇੰ ਘਨੇਰੇ।
ਬਚਨ ਬਿਲਾਸ ਕਰਹਿਂ ਜੁਧ ਕੇਰੇ।
ਬੋਇ ਬੀਜ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਕਰਨਿ ਕੋ।
ਜਥਾ ਪਿਤਾਮਾ ਚਹੇ ਲਰਨਿ ਕੋ ॥੨੭॥
ਧਨੁ ਬਿੱਦਯਾ ਕੋ ਨਿਤ ਅੱਭਯਾਸਹਿਂ।
ਅਪਰ ਸਰਬ ਭਟ ਕਰਹਿਂ ਜਿ ਪਾਸਹਿਂ।

ਭੁਜਦੰਡਨ ਮਹਿਂ ਓਜ ਵਧਾਵਹਿਂ।
ਐਚਿ ਕਵਾਦਾ ਕਰਨਿ ਟਿਕਾਵਹਿਂ[1] ॥੨੮॥

[1]ਨਰਮ ਕਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਕੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਦੀਹ ਖਾਕ ਤੋਦਾ[1] ਬਨਵਾਵਹਿਂ।

[1]ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਇਕ ਖਾਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਢੇਰ, ਜੋ ਤੀਰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਸ਼ਕ ਵਾਸਤੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। [ਫ਼ਾ. ਖਾਕ ਤੋਦਹ]।

ਬਲ ਤੇ ਲੈਸਾਂ[1] ਸਕਲ ਧਸਾਵਹਿਂ।

[1]ਤੀਰੰਦਾਜ਼ੀ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਅੱਭਯਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਤੀਰ ਜੋ ਮਾਮੂਲੀ ਤੀਰਾਂ ਤੋਂ ਲੰਮੇਰਾ ਤੇ ਮੋਟੀ ਨੋਕ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਹਿੰਦੀ ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਬੀ ਇਹ ਪਦ ਵਰਤਿਆ ਹੈ।

ਰਾਖਹਿਂ ਦੀਰਘ ਦੂਰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ।
ਹਤਹਿਂ ਬੀਚ ਤੇ ਛੂਟਹਿ ਬਾਨਾ ॥੨੯॥
ਦੂਰ ਦਰਾਜ਼ੀ ਕਿਤਿਕ ਪ੍ਰਹਾਰਹਿਂ।
ਕੋਸਨਿ ਲਗਿ ਪਹੁੰਚਹਿਂ ਨ ਨਿਹਾਰਹਿਂ।
ਜਿਤਿਕ ਸਰਾਸਨ ਵਿੱਦਜਾ ਹੋਤਿ[1]।

[1]ਤੀਰੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਭਟਨ ਦਿਖਾਵਹਿਂ ਕਰਨਿ ਉਦੋਤ[1] ॥੩੦॥

[1]ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਚਾਉਂ) ਉਦਯ ਕਰਨ ਲਈ।

ਹੇਰਿ ਹੇਰਿ ਨਰ ਗਨ ਬਿਸਮਾਵਹਿਂ।
'ਗੁਰ ਕਰਿ ਸਕਹਿਂ ਅਪਰ ਕਿਮ ਪਾਵਹਿਂ।'
ਜਹਿਂ ਕਹਿ ਤੀਰਨ ਕੇਰ ਪ੍ਰਸੰਗ।
ਪ੍ਰਗਟ ਭਯੋ ਜਗ ਮਹਿਂ ਰਿਪੁ ਭੰਗ[1] ॥੩੧॥

[1]ਸ਼ੱਤ੍ਰੂ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਕਰਨਹਾਰੇ ਦਾ, ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ। (ਅ) ਰਿਪੁ ਭੰਗ ਤੀਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਜਗ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਭਇਆ।

'ਗੁਰੂ ਬਾਨ ਕੇ ਆਨ ਸਮਾਨਾ।
ਨਹਿਂ ਦਿਖੀਯਤਿ ਬਿਚ ਸਰਬ ਜਹਾਨਾ।'
ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਸੁਨਹਿ ਸੁਨਾਵਹਿ ਕੋਈ।
ਬਿੱਦਜਾ ਸਰਨਿ ਸਲਾਹਹਿ ਸੋਈ ॥੩੨॥
ਚਢਹਿਂ ਪ੍ਰਸਾਦੀ ਗਜ ਪਰ ਕਬੈ।
ਬਿਚਰਹਿਂ ਕਾਨਨ ਮਹਿਂ ਗੁਰ ਤਬੈ।
ਕਬਿਹੂੰ ਬਲੀ ਤੁਰੰਗ ਅਰੋਹੈਂ।
ਮੋਰ ਮਨਿੰਦ ਮੋਰ ਗਨ ਜੋਹੈਂ[1] ॥੩੩॥

[1]ਜਦ (ਘੋੜਾ) ਮੋੜਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮੋਰ ਵਾਂਙ ਸਾਰੇ (ਲੋਕੀਂ) ਦੇਖਦੇ ਹਨ।

ਕਬਿਹੂੰ ਮਤੰਗ ਔਰ ਜੋ ਪਾਸ।
ਤਿਸ ਪਰ ਚਢਹਿਂ ਅਨੇਕ ਬਿਲਾਸ।
ਰਾਜ ਨੀਤਿ ਬਰਤਹਿਂ ਜਿਮ ਰਾਜਾ।
ਨਿਤ ਬਿਰਧਾਵਹਿਂ ਰਾਜ ਸਮਾਜਾ ॥੩੪॥
ਸਨੇ ਸਨੇ ਸਿਖ ਸੈਨ ਸਕੇਲੈਂ।

ਬਸਤ੍ਰ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਤੇ ਜੇ ਬਨਿ ਛੈਲੈਂ[1]।
ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ਨਿ ਤੇ ਨਰ ਆਵੈਂ।
ਆਯੁਧ ਹਯਨਿ ਉਪਾਇਨ ਲਯਾਵੈਂ ॥੩੫॥
ਵਧਹਿ ਤਬੇਲਾ ਦਿਨਪ੍ਰਤਿ ਘਨੋ।
ਦੇਤਿ ਅਹਾਰ ਸਿਤਾ ਘ੍ਰਿਤ ਸਨੋ।
ਖੁਲਹਿ ਦਿਹਾਰੀ ਲੇਂ ਸਮੁਦਾਇ[†]।
ਲੋਕ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਲੰਗਰ ਖਾਇਂ ॥੩੬॥
ਦੇਹਿਂ ਭਟਨ ਕੌ ਗਿਨਿ ਦਰਮਾਹਾਂ।
ਕਰਹਿਂ ਨੌਕਰੀ ਜੇ ਗੁਰ ਪਾਹਾ।
ਨਰ ਗਨ ਲੇ ਕੁਟੰਬ ਕੋ ਆਏ।
ਬਸਹਿਂ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਮੈਂ ਸੁਖ ਪਾਏ ॥੩੭॥
ਰਹੈ ਪੌਰ ਪਰ ਭੀਰ ਘਨੇਰੀ।
-ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ[1] ਨਿਕਸਹਿਂ ਕਿਸ ਬੇਰੀ-।
ਸੰਗਤਿ ਬਹੁ ਇਕਠੀ ਹੁਇ ਜਾਇ।
ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ਨ ਤੇ ਚਲਿ ਆਇ ॥੩੮॥
ਕਰ ਕੋ ਜੋਰਿ[1] ਮੇਵਰਾ ਕਹੈ।
'ਸਿੱਖ ਗਨ ਮਿਲੇ ਦਰਸ ਕੋ ਚਹੈਂ।'
ਦੁਇ ਤ੍ਰੈ ਬਾਰਿ ਕਰਹਿ ਸੁਧ ਆਛੇ[1]।
'ਜਗਤ ਆਪ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਬਾਂਛੇ' ॥੩੯॥
ਬਸਤ੍ਰ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਕੋ ਭਲੇ ਸਜਾਵੈਂ।
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਫਿਰ ਬਾਹਿਰ ਆਵੈਂ।
ਸੁੰਦਰ ਸਦਨ ਸਭਾ ਕੋ ਜਹਾਂ।
ਬੈਠਿ ਸਿੰਘਾਸਨ ਸ਼ੋਭਹਿ ਤਹਾਂ ॥੪੦॥
ਉਮਡਹਿ ਸੰਗਤਿ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ।
ਅਨਿਕ ਅਕੋਰਨ ਜੁਤਿ ਹੱਥਜਾਰਾਂ।
ਦਰਬ ਤੁਰੰਗ ਬਿਭੂਖਨ ਚੀਰ।
ਅਰਪਹਿ ਆਨਿ ਗੁਰੂ ਕੇ ਤੀਰ ॥੪੧॥
ਜਸ ਜਸ ਧਰੈਂ ਕਾਮਨਾ ਆਵੈਂ।
ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਹਿਂ ਸਕਲ ਸੋ ਪਾਵੈਂ।
ਧਨ ਦਸੌਂਧ ਕੋ ਆਨਹਿ ਕੋਇ।

[1]ਬਾਂਕੇ ਭਾਵ ਤਯਾਰ ਬਰ-ਤਯਾਰ।

[†]ਪਾ:-ਦੇਵਹਿਂ ਦਰਬ ਲੇਹਿਂ ਸਮੁਦਾਇ।

[1]ਦੇਣ ਲਈ।

[1]ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ।

[1]ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਖਬਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਕਿਤਿਕ ਚਹਤਿ ਗੁਰ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਇ
॥੪੨॥
ਦੇਤਿ ਖੁਸ਼ੀ ਕੋ ਕਰਹਿਂ ਨਿਹਾਲ।
ਜਿਤ ਕਿਤ ਫੈਲਜੋ ਸੁਜਸੁ ਬਿਸਾਲ।
ਰਾਜ ਸਾਜ ਸਤਿਗੁਰ ਘਰ ਆਯੋ।
ਸਕਲ ਸਮਾਜ ਭਲੇ ਬਿਰਧਾਯੋ ॥੪੩॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਭੀਮਚੰਦ ਬਿਸਰਜਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੩੦॥

੩੧. [ਭੀਮਚੰਦ ਦਾ ਦੂਤ ਹਾਥੀ ਮੰਗਣ ਆਯਾ]

੩੦<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੨

ਦੋਹਰਾ:

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਰਤਿ ਅਨੇਕ ਬਿਲਾਸ।
ਕਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦੀ ਪਰ ਚਢੈਂ ਮਹਿਦ ਸ਼ਿੰਗਾਰੈਂ ਤਾਸ ॥੧॥

ਚੌਪਈ:

ਬਨ ਮਹਿਂ ਬਿਚਰਹਿਂ ਪੁਨ ਪੁਰਿ ਆਵਹਿਂ।
ਅਨਿਕ ਅਖੇਰ ਘਾਤ ਕਰਿ ਲਜਾਵਹਿਂ।
ਜਿਨ ਜੀਵਨ ਕੇ ਪੁੰਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੇ।
ਸਤਿਗੁਰ ਹਾਥ ਬਨਹਿ ਤਿਨ ਨਾਸ਼ੇ ॥੨॥
ਤੇਜ ਤੁਰੰਗਮ ਪਰ ਆਰੋਹੈਂ।
ਚਲਤਿ ਫੰਦਾਵਤਿ ਮ੍ਰਿਗ ਜਿਮ ਸੋਹੈ।
ਬਹੁ ਸ਼ਸਤ੍ਰਨਿ ਅੱਭਜਾਸ ਕਮਾਵਹਿਂ।
ਨਰ ਢਿਗਵਰਤੀ ਕੋ ਸਿਖਰਾਵਹਿਂ ॥੩॥
ਤੋਮਰ, ਤੀਰ, ਤੁਪਕ, ਤਰਵਾਰ।
ਤਬਰ, ਤਮਾਂਚੇ, ਤੇਗ਼ੇ ਚਾਰੁ।
ਬਖਸ਼ਹਿਂ ਸੁਭਟਨਿ ਕੋ ਹਰਖਾਵਹਿਂ।
ਆਪ ਚਲਾਇ ਤਿਨਹੁਂ ਦਿਖਰਾਵਹਿਂ ॥੪॥
ਅਧਿਕ ਸੂਰਤਾ ਕਰਹਿਂ ਸਰਾਹਿਨਿ।
'ਲਰਕਤਿ ਹੋਇੰ ਲੋਕ ਭਟ ਬਾਹਨ[1]†।

[1]ਸੂਰਮੇ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਨਾਲ ਲੋਕ ਲਟਕਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਪਾਠ ਹੋਣਾ ਹੈ 'ਲਰਕਤ ਦੋਇ ਲੋਕ ਭਟ ਬਾਹਨ' = ਸੂਰਮੇ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਨਾਲ ਦੋਏ ਲੋਕ ਲਟਕਦੇ ਹਨ, ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਕਲਮ ਉਕਾਈ ਨੇ, 'ਦੋਇ' ਦਾ 'ਹੋਇ' ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਗੇ ਕਵਿ ਜੀ ਦੋਹੁੰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਬੀ ਗਿਣਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਕਈ ਥਾਈਂ ਇਹੋ ਖਯਾਲ ਕਵੀ ਜੀ ਦਾ ਆਉਣਾ ਬੀ ਹੈ।
†ਪਾ:-ਲਰਤਿਹੁਂ ਹੋਇ ਲੋਕ ਭਟ ਬਾਹਨ।

ਬਿਜੈ ਕਰਹਿ ਭੂਤਲ ਸੁਖ ਭੋਗਹਿਂ।
ਰਨ ਕਰਿ ਮਰਹਿਂ ਜਾਤਿ ਸੁਰ ਲੋਗਹਿਂ ॥੫॥
ਤਹਾਂ ਅਨੇਕ ਅਨੰਦ ਮਿਲੈ ਹੈਂ।
ਸੁਜਸੁ ਬਿਲੰਦ ਸਭਿਨਿ ਮਹਿਂ ਪੈ ਹੈ।'
ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ਨ ਸੰਗਤਿ ਆਵਹਿ।

ਦਰਸਹਿ, ਮਨੋ ਕਾਮਨਾ ਪਾਵਹਿ ॥੬॥
ਸਿੱਖਨਿ ਕੋ ਸ਼ੁਭ ਮਤਿ ਨਿਤ ਦੇਤਿ।
ਭਗਤਿ ਗਜਾਨ ਵੈਰਾਗ ਸਮੇਤ।
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਿਤ ਸਮਾ ਬਿਤਾਵੈਂ।
ਭਏ ਤਰੁਨ ਗੁਰ ਰੂਪ ਸੁਹਾਵੈ ॥੭॥
ਕੇਤਿਕ ਸਮਾ ਬਿਤੀਤਨਿ ਭਯੋ।
ਜਬਿ ਕੋ ਭੀਮਚੰਦ ਮਿਲਿ ਗਯੋ।
ਮਨ ਮੂਰਖ ਕੇ ਚਿਤਵਨਿ ਸੋਈ।
ਲੈਬੇ ਦੁਰਦ ਪ੍ਰਸਾਦੀ ਜੋਈ ॥੮॥
ਅਨਿਕ ਜਤਨ ਕੋ ਚਿਤਵਤਿ ਰਹੈ।
-ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਿ ਗੁਰ ਤੇ ਲਹੈਂ।
ਪ੍ਰਥਮ ਲਰਨਿ ਕੀ ਬਾਤ ਨ ਆਛੇ।
ਲੇਉਂ ਕਪਟ ਕਰਿ -ਨਿਤ ਮਨ ਬਾਂਛੇ ॥੯॥
ਇਕ ਦਿਨ ਬੈਠਿ ਸਭਾ ਕੇ ਮਾਂਹੀ।
ਸ਼ੁਭ ਮਤਿ[1] ਕਰੇ ਹਕਾਰਨਿ ਪਾਹੀ।

[1]ਬੁਧੀਮਾਨ।

ਜਿਤਿਕ ਮੁਸਾਹਿਬ ਅਪਰ ਵਜ਼ੀਰ।
ਆਇ ਥਿਰੇ ਭੂਪਤਿ ਕੇ ਤੀਰ ॥੧੦॥
ਸਭਿ ਢਿਗ ਭਨਜੋ ਮਨੋਰਥ ਆਪਨ।
ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਚਿਤਵਤਿ ਚਿਤ ਆਪਨ।
'ਮੈਂ ਚਾਹਿਤਿ ਗੁਰ ਤੇ ਗਜ ਲੀਨੋ।
ਅਚਰਜ ਮਹਾਂ ਬਿਲੋਕਨਿ ਕੀਨੋ ॥੧੧॥
ਕਿਸ ਤੇ ਆਗੇ ਸੁਨਜੋ ਨ ਐਸੇ।
ਪਿਖਿਨਿ ਬਿਲੋਚਨ ਤੌ ਹੁਇ ਕੈਸੇ।
ਲਾਇਕ ਪਤਿਸ਼ਾਹਨ ਕੇ ਪਾਸੀ।
ਪਰਚਤਿ ਚਿਤ ਜਿਸ ਪਿਖਤਿ ਹੁਲਾਸੀ[1] ॥੧੨॥

[1]ਜਿਸ ਦੇ ਹੁਲਾਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ (ਅ) ···ਚਿਤ ਪਰਚਦਾ ਹੈ ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕੈ ਹਮ ਤੇ ਮਹਿਪਾਲਕ ਭਾਰੇ।
ਸ਼ੋਭਤ ਦੀਰਘ, ਥਿਰ ਹ੍ਵੈ ਦ੍ਵਾਰੇ[1]।

[1]ਯਾ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਵਡੇ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਦ੍ਵਾਰੇ (ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ) ਖਲੋਤੀਆਂ ਸ਼ੋਭਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜਸੋਂ ਕਸੋਂ ਕਰਿ ਲੇਨੋ ਬਨਿ ਆਵੈ।
ਕਰਹਿ ਕਪਟ ਕਾਰਜ ਸਰ ਜਾਵੈ ॥੧੩॥
ਹੋਇ ਸਰਲ ਜੇ ਜਾਚਹਿ ਗੁਰ ਤੇ।

ਨਹਿਂ ਦੇ ਸਕਹਿਂ ਪ੍ਰੇਮ ਬਹੁ ਉਰਤੇ[1]।
ਰਚਹੁ ਘਾਤ ਐਸੀ ਜਿਮ ਦੇਹਿਂ।
ਏਕਬਾਰ ਕਜੋਂਹੂੰ ਕਰ ਲੇਹਿਂ' ॥੧੪॥
ਭੀਮਚੰਦ ਕੋ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਆਸ਼ੈ।
ਕਰਿ ਬਿਚਾਰ ਪੁਨ ਬਚਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੈ।
'ਇਹ ਤੋ ਨਹੀਂ ਕਠਨ ਕੁਛ ਬਾਤ।
ਗਜ ਲੈਬੇ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਘਾਤ[1] ॥੧੫॥
ਜੋ ਰਾਵਰ ਕੋ ਨੰਦਨ ਟੀਕਾ[1]।
ਤਿਸ ਉਮੈਦ ਹੈ ਆਵਨ ਟੀਕਾ[1]†।
ਫਤੇਸ਼ਾਹ ਭੇਜਜੋ ਅਬਿ ਚਾਹਤਿ।
ਸੁਤਾ ਬਜਾਹ ਕੋ ਕਰਨਿ ਉਮਾਹਤਿ ॥੧੬॥
ਹਿਤ ਬਰਾਤ ਮੈਂ ਲੇ ਕਰਿ ਜਾਨੇ[1]।
ਇਮ ਜਾਚੇ ਤੇ ਨਹਿਂ ਗੁਰ ਮਾਨੇ[1]।
ਜਾਨੈ ਬਹੁਤ ਦਿਵਸ ਮੈਂ ਐਹੈ[1]।
ਕਰਹਿਂ ਫਰੇਬ ਨ ਕੁੰਚਰ ਦੈਹੈਂ ॥੧੭॥
ਯਾਂ ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਰ ਜਾਇ।
ਸਹਿਤ ਬੇਨਤੀ ਬਾਕ ਅਲਾਇ।
-ਸਿਰੀ ਨਗਰ ਤੇ ਸਾਕ ਹਮਾਰੇ।
ਲਾਗੀ ਪਠੇ ਆਇ ਇਸ ਬਾਰੇ ॥੧੮॥
ਤਿਨਹੁੰ ਦਿਖਾਵਨਿ ਕੇ ਹਿਤ ਚਹੀਅਹਿ।
ਵਸਤੁ ਅਜਾਇਬ ਤੁਮ ਢਿਗ ਲਹੀਅਹਿ।
ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਜਾਚਜੋ ਗਜ ਦੀਜੈ।
ਰਾਜਨ ਕੋ[1] ਘਰ ਅਪਨਿ ਜਨੀਜੈ ॥੧੯॥
ਨਰ ਸਾਕਨਿ† ਕੇ ਤਿਨਹੁ ਦਿਖਾਇ।
ਪੁਨ ਹਾਥੀ ਇਹ ਦੇਹਿਂ ਪੁਚਾਇ-।'
ਜਬਹਿ ਮੁਸਾਹਿਬ ਮੰਤ੍ਰ ਬਤਾਇਵ।
ਭੀਮਚੰਦ ਸੁਨਿ ਕੈ ਹਰਖਾਇਵ ॥੨੦॥
ਕਰੀ ਸਰਾਹਨਿ ਬੁੱਧਿ ਬਡੇਰੀ।
'ਇਸ ਬਿਧਿ ਹੀ ਆਵਤਿ ਮਤਿ ਮੇਰੀ।
ਏਕ ਬਾਰ ਕੁੰਚਰ ਸੋ ਪਾਊਂ।

[1]ਦਿਲੋਂ ਪਿਆਰ ਹੈ (ਹਾਥੀ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ)।

[1]ਦਾਉ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੈ:-।

[1]ਆਪਦਾ ਜੋ ਟਿੱਕਾ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹੈ।

[1]ਤਿਲਕ ਭਾਵ ਕੁੜਮਾਈ ਦਾ ਸ਼ਗਨ। †ਪਾ:-ਹੀਕਾ।

[1]ਜੰਞ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ।

[1]ਇਉਂ ਮੰਗਿਆਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣਗੇ।

[1]ਗੁਰੂ ਜੀ ਜਾਣ ਲੈਣਗੇ) ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਆਵੇਗਾ ਹਾਥੀ (ਇਸ ਲਈ-)।

[1]ਰਾਜੇ ਦਾ।

†ਪਾ:-ਸਗਿਯਨਿ।

ਬਹੁਰ ਨ ਦੇਉਂ ਨਿਕਟਿ ਰਖਵਾਊਂ' ॥੨੧॥
ਸਭਿਹੂੰ ਮਸਲਤ ਇਹ ਠਹਿਰਾਈ।
-ਗਜ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹ੍ਵੈ- ਇਮ ਮਨ ਭਾਈ।
ਤਬਿ ਵਕੀਲ ਕੋ ਨਿਕਟਿ ਹਕਾਰਾ।
ਸਗਲ ਭੇਦ ਤਿਸ ਪਾਸ ਉਚਾਰਾ ॥੨੨॥
'ਗੁਰ ਢਿਗ ਜਾਹੁ ਪ੍ਰਸਾਦੀ ਲ੍ਯਾਵਹੁ।
ਅਪਨੀ ਬੁਧਿ ਬਿਸਾਲ ਉਪਜਾਵਹੁ।
ਬਿਨਤੀ ਸਹਿਤ ਰਚਹੁ ਚਤੁਰਾਈ।
ਜਿਸ ਤੇ ਨਿਜ ਕਾਰਜ ਬਨਿ ਆਈ ॥੨੩॥
ਕਹਹੁ ਕੂਰ ਬਡ ਕਪਟ ਸਮੇਤਾ।
ਜਯੋਂ ਕਯੋਂ ਆਨੋ ਕਰੀ ਨਿਕੇਤਾ।
ਜੇ ਕਰਿ ਇਹ ਕਾਰਜ ਕਰਿ ਲ੍ਯਾਵਹਿਂ।
ਬਹੁ ਬਖਸ਼ੀਸ ਮੋਹਿ ਤੇ ਪਾਵਹਿਂ ॥੨੪॥
ਜਾਨੀ ਜਾਇ ਸੁਮਤਿ ਜਿਮ ਤੇਰੀ।
ਸਕਲ ਪ੍ਰਕਾਰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁਇ ਮੇਰੀ।
ਜਿਮ ਦੇਖਹਿਂ ਗੁਰ ਕੋ ਰੁਖ ਮਹਾਂ।
ਹੁਇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਬੋਲਹੁ ਤਹਾਂ' ॥੨੫॥
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਬਨਾਇ ਬਹੁ ਬਾਤੀ।
ਸਿਖਰਾਵਤਿ ਰਚਿਬੇ ਹਿਤ ਘਾਤੀ।
ਮਹਿਮਾ ਲਖਹਿ ਨ -ਇਹ ਜਗ ਸ੍ਵਾਮੀ।
ਸਕਲ ਘਟਨਿ ਕੋ ਅੰਤਰਿ ਜਾਮੀ ॥੨੬॥
ਅਤਿ ਮਤਿ ਕੇ ਰਤਨਾਕਰ ਪੂਰੇ[1]।
ਬਡ ਗੰਭੀਰ ਚਰਿਤ ਜਿਨ ਰੂਰੇ-।
ਰੰਚਕ ਭਰ ਚਾਤੁਰਤਾ ਪਾਇ।
ਛਲਯੋ ਚਹੈ ਤਿਨ ਲਖਿ ਅਲਪਾਇ[1] ॥੨੭॥
ਮਾਰਤੰਡ ਮੰਡਲ ਬਡ ਚੰਡੰ[1]।
ਜੋ ਦੀਪਤਿ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਅਖੰਡੰ[1]।
ਲਖਹਿਂ ਸੁਰਾਸੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਸਾਚਾ[1]।

[1]ਸਮੁੰਦਰ। (ਅ) ਰਤਨਾਂ ਦੀ ਖਾਣ ਹਨ।

[1]ਅਲਪੱਗ੍ਯ।

[1]ਬਡੇ ਤੇਜ ਵਾਲਾ ਜੋ ਸੂਰਜ ਮੰਡਲ ਹੈ।

[1]ਜੋ ਇਕ ਰਾਜ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਦਾ ਹੈ।

[1]ਸੂਰਜ ਸਮਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ) ਸੁਰ ਤੇ ਦੈਂਤ ਸੱਚਾ ਗੁਰੂ ਕਰਕੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ।

ਛਲਯੋ ਚਹਤਿ ਤਿਨ ਕੋ ਮਤਿ ਕਾਚਾ ॥੨੮॥
ਗਰਬ ਕਰਹਿ ਉਰ ਜਯੋਂ ਖੱਦਯੋਤ[1]।
[1]ਟਟੈਹਣਾ।
ਉਡਿ ਉਡਿ ਨਿਜ ਦਿਖਰਾਇ ਉਦੋਤਿ[1]।
[1]ਪ੍ਰਕਾਸ਼।
ਲੇ ਸਿੱਖਜਾ ਕੋ ਸਕਲ ਪ੍ਰਕਾਰੀ।
ਚਲਿਬੇ ਹਿਤ ਵਕੀਲ ਭਾ ਤਯਾਰੀ ॥੨੯॥
ਨਿਜ ਰਾਜੇ ਕੋ ਧੀਰਜ ਦੀਨਿ।
'ਕਰਹੁਂ ਫਰੇਬ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਬੀਨ।
ਆਨਯੋ ਹੀ ਜਾਨਹੁ ਮਨ ਮਾਂਹੀ।
ਤੁਮ ਇਕਬਾਲ[1] ਬਿਦਤਿ ਜਹਿਂ ਕਾਂਹੀ ॥੩੦॥
[1]ਪ੍ਰਤਾਪ।
ਸੈਲੇਂਦ੍ਰਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦਨ ਕੋ ਟੀਕਾ[1]।
[1]ਸਾਰੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ (ਆਪ) ਸ਼ਿਰੋਮਣਿ ਹੋ।
ਜਥਾ ਗਜਿੰਦ੍ਰ[1] ਮ੍ਰਿਗਨਿ ਮਹੁਂ ਨੀਕਾ।
[1]ਸ਼ੇਰ। (ਅ) ਐਰਾਵਤ।
ਸਫਲਹਿਂ ਤੋਹਿ ਮਨੋਰਥ ਸਾਰੇ।'
ਇਮ ਤਰੀਫ ਕਰਿ ਚਹਤਿ ਪਧਾਰੇ ॥੩੧॥
ਨਮੋ ਕਰਤਿ ਹਯ ਤਬਹਿ ਅਰੂਢਾ।
ਗਮਨਯੋ ਪੰਥ ਚਿਤਹਿ ਛਲ ਗੂਢਾ।
ਪਹੁੰਚਯੋ ਆਨਿ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਥਾਨਾ।
ਕੀਨਸਿ ਡੇਰਾ ਹੇਰਿ ਮਕਾਨਾ ॥੩੨॥
ਧਰਿ ਕਰਿ ਚੀਰ ਸਰੀਰ ਅਛੇਰੇ।
ਸਤਿਗੁਰ ਪੌਰ ਪਹੁੰਚਿ ਤਿਸ ਬੇਰੇ।
ਦ੍ਵਾਰਪਾਲ ਕੋ ਭਨਤਿ ਜਨਾਈ।
'ਪਠਯੋ ਮੋਹਿ ਗੁਰ ਢਿਗ ਗਿਰਰਾਈ ॥੩੩॥
ਅੰਤਰ ਜਾਇ ਕਰਹੁ ਸੁਧਿ ਮੋਰੀ।
ਕਰਹੁ ਬੰਦਨਾ ਜੁਗ ਕਰ ਜੋਰੀ।'
ਸੁਨਤਿ ਪੌਰ ਪਤਿ[1] ਤਿਸ ਠਹਿਰਾਯੋ।
[1]ਦਰਬਾਨ ਨੇ।
ਆਪ ਗਯੋ ਜਹਿਂ ਪ੍ਰਭੁ ਸੁਹਾਯੋ ॥੩੪॥
ਰੁਖ਼ ਕੋ ਦੇਖਿ ਜੋਰਿ ਕਰ ਬੋਲਾ।
'ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਨਿਜ ਦਾਸਨਿ ਕੋ ਓਲਾ!

ਭੀਮ ਚੰਦ ਸੈਲਿੰਦ੍ਰ ਬਿਲੰਦੰ।
ਪਠ੍ਯੋ ਵਕੀਲ ਨਮਹਿਂ ਕਰ ਬੰਦੰ ॥੩੫॥
ਕਦਮ ਪਦਮ ਕੋ ਦਰਸ਼ਨ ਚਾਹਤਿ।
ਕੁਛ ਕਾਰਜ ਹਿਤ ਲਖਿਯ ਉਮਾਹਤਿ[1]। [1]ਉਤਸਾਹ ਵਾਲਾ ਦਿਸਦਾ ਹੈ।
ਥਿਰ੍ਯੋ ਪੌਰ ਪਰ ਯਥਾ ਹੁਕਮ ਹ੍ਵੈ।
ਕਰਹਿਂ ਸੁਨਾਵਨ, ਕ੍ਰਿਤੀ ਤਥਾ ਹ੍ਵੈ[1]' [1]ਉਵੇਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
॥੩੬॥
ਸ਼੍ਰੀ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਸਤਿਗੁਰ ਸਾਚੇ।
ਸੁਨਤਿ ਉਚਾਰੀ ਆਇਸੁ ਤਾਚੇ[1]। [1]ਤਿਸ ਨੂੰ।
'ਕਰਹਿਂ ਹਕਾਰਨਿ ਤਿਸ ਕੋ ਕਾਲੀ[1]। [1]ਕੱਲ ਨੂੰ।
ਦੇਗ਼ ਰਸਤ ਤੇ ਰਖਹੁ ਨ ਖਾਲੀ' ॥੩੭॥
ਦ੍ਵਾਰਪਾਲ ਤਬਿ ਆਨਿ ਸੁਨਾਈ।
ਆਛੀ ਮਾਨਿ ਗਯੋ ਨਿਜ ਥਾਂਈ।
ਕਹਿ ਪੁਨ ਰਸਤ ਪੁਚਾਵਨਿ ਕਰੀ।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਕੀਨਸਿ ਬਿਧਿ ਖਰੀ ॥੩੮॥
ਥਿਤ ਡੇਰੇ ਹੁਇ ਨਿਸਾ ਬਿਤਾਈ।
ਜਾਗੇ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਹ੍ਵੈ ਆਈ।
ਸਤਿਗੁਰ ਕਰਿ ਸ਼ਨਾਨ ਸ਼ੁਭ ਨੀਰੰ।
ਬੈਠਿ ਸਮਾਧਿ ਲਗਾਇ ਗਹੀਰੰ ॥੩੯॥
ਚਾਰੁ ਸ਼ਰੀਰ ਚੀਰ ਬਿਧਿ ਨੀਕੰ।
ਬਾਂਧੀ ਜਿਗਾ ਰੁਚਿਰ ਉਸ਼ਨੀਕੰ।
ਉਦ੍ਯੋ ਦ੍ਯੋਸਪਤਿ[1] ਬਾਹਰਿ ਆਏ। [1]ਸੂਰਜ ਨਿਕਲੇ।
ਕਲਗ਼ੀ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ੋਭ ਵਧਾਏ ॥੪੦॥
ਨੰਦ ਚੰਦ ਜੁਤਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦੰ।
ਪਦ ਅਰਬਿੰਦ ਬੰਦਿ ਕਰ ਬੰਦੰ।
ਮਾਤੁਲ ਤਬਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਚਲਿ ਆਯੋ।
ਭਗਨੀ ਨੰਦ ਬੰਦਿ ਸੁਖ ਪਾਯੋ[1] ॥੪੧॥ [1]ਭਾਵ, ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਦੇ ਸਪੁੱਤ੍ਰ (ਗੁਰੂ ਜੀ) ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਸੁਖ ਪਾਯਾ।
ਪਾਂਚਹੁ ਬੀਰ ਭਾਣਜੇ ਆਏ।
ਬਸਤ੍ਰ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਤੇ ਅਧਿਕ ਸੁਹਾਏ।
ਦਰਸ਼ਨ ਕਾਂਖੀ ਸੰਗਤਿ ਜੇਤੀ।
ਲਏ ਉਪਾਇਨ ਪਹੁੰਚੀ ਤੇਤੀ ॥੪੨॥

ਹੋਨਿ ਲਗੀ ਅਰਦਾਸ ਅਗਾਰੀ।
ਹੇਰਿ ਹੇਰਿ ਹਰਖਤਿ ਹੁਇਂ ਵਾਰੀ।
ਸਿੰਘਾਸਨ ਥਿਤ ਢੁਰਤੋ ਚੌਰ।
ਬੈਠੇ ਕੁਲ ਸੋਢੀ ਸਿਰਮੌਰ ॥੪੩॥
ਦਾਸਨ ਕਰੈਂ ਭਾਵਨਾ ਪੂਰੀ।
ਸਭਿ ਤੇ ਭਈ ਸਭਾ ਸ਼ੁਭ ਪੂਰੀ।
ਕਰੁਨਾ ਭਰੇ ਬਿਲੋਚਨ ਕੋਰਹਿਂ[1]। [1]ਨੇਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਕੋਨੇ।
ਹੇਰਹਿਂ ਪ੍ਰਿਯ ਸਿੱਖਨ ਕੀ ਓਰਹਿਂ ॥੪੪॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਦੂਤ ਆਵਨਿ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਏਕ ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੩੧॥

੩੨. [ਵਕੀਲ ਵਾਪਸ ਗਿਆ]

੩੧<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੩

ਦੋਹਰਾ:
ਨੰਦ ਚੰਦ ਕਰ ਬੰਦਿ ਕਹਿ, 'ਭੀਮਚੰਦ ਸੈਲਿੰਦ।
ਪਠ੍ਯੋ ਸੁ ਅਬਹਿ ਹਕਾਰੀਏ, ਦਰਸਹਿ ਪਦ ਅਰਬਿੰਦ' ॥੧॥
ਚੌਪਈ:
ਲੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇ ਹੁਕਮ ਪਠਾਯੋ।
ਸੁਨਿ ਵਕੀਲ ਸੋ ਤਤਛਿਨ ਆਯੋ।
ਸਭਾ ਮਝਾਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼੍ਯੋ ਆਈ।
ਧਰਿ ਅਕੋਰ ਕੋ ਗ੍ਰੀਵ ਨਿਵਾਈ ॥੨॥
ਜਹਾਂ ਮੇਵਰੇ ਥਾਨ ਬਤਾਯੋ।
ਬੈਠ੍ਯੋ ਤ੍ਰਸਤਿ ਅੰਗ ਸੁਕਚਾਯੋ[1]।
ਦੀਹ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦਿਖਤਿ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇਰੋ।
ਜਥਾ ਇੰਦ੍ਰਾਸਣ ਇੰਦ੍ਰ ਸੁ ਹੇਰੋ[1] ॥੩॥
ਹਾਥ ਬੰਦਿ ਕਰਿ ਅਰਜ਼ ਗੁਜ਼ਾਰੀ।
'ਕਰੀ ਨਮੋ ਨ੍ਰਿਪ ਆਪ ਅਗਾਰੀ।
ਕਦਮ ਪਦਮ ਪਰ ਸਿਰ ਨਿਜ ਰਾਖਾ।
ਦਾਸਨ ਦਾਸ ਹੋਨਿ ਅਭਿਲਾਖਾ' ॥੪॥
ਫੁਰਮਾਯੋ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਅਰਬਿੰਦੰ।
'ਭੀਮਚੰਦ ਮਨੁਜੇਂਦ੍ਰ[1] ਬਿਲੰਦੰ।
ਕੁਸ਼ਲ ਸਮੇਤ ਕਹਾਂ ਅਬਿ ਥਿਰ੍ਯੋ?
ਇਤ ਤੇ ਜਾਇ ਗਮਨ ਕਿਤ ਕਰ੍ਯੋ?
॥੫॥
ਕਹੁ ਕਾਰਨ ਤੂੰ ਨਿਜ ਆਗਵਨੂ।
ਪਠ੍ਯੋ ਹੋਇ ਨ੍ਰਿਪ ਕਾਰਜ ਕਵਨੂ?'
ਸੁਨਤਿ ਦੂਤ ਨੇ ਕੁਸ਼ਲ ਜਨਾਈ।
'ਜਬਿ ਕੋ ਦਰਸ ਕੀਨਿ ਗਿਰਰਾਈ ॥੬॥
ਤਬਿ ਕੇ ਗੁਨ ਗਨ ਰਾਵਰ ਕੇਰੇ।
ਬਰਨਤਿ ਹੈ ਸਭਿ ਨਿਕਟ ਬਡੇਰੇ[1]।
-ਦੀਹ ਸੁਸ਼ੀਲ, ਗਹੀਲ ਰਸੀਲੇ[1]।
ਡੀਲ ਛਬੀਲਾ, ਹਰਤਾ ਹੀ ਲੇ[1] ॥੭॥
ਭਾਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇਸ਼ ਕੇ ਭਏ।

[1]ਡਰਦਾ ਅੰਗ ਸੰਕੋਚ ਕੇ ਬੈਠਾ।

[1]ਜਿਵੇਂ ਇੰਦ੍ਰ ਦੇ ਸਿੰਘਾਸਨ ਤੇ ਇੰਦ੍ਰ ਸ਼ੋਭਦਾ ਹੈ।

[1]ਰਾਜਾ।

[1]ਵਡੇ (ਗੁਣ)। (ਅ) ਵਡਿਆਂ ਪਾਸ।

[1]ਭਾਵ, ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਵਾਲੇ। ['ਗਹੀਰ' ਦਾ ਹੀ ਦੂਸਰਾ ਰੂਪ 'ਗਹੀਲ' ਹੈ। ਗਹੀਰ = ਡੂੰਘਾ, ਵਡਾ]।

[1]ਹੀ =) ਦਿਲ ਹਰ ਲੈਣ ਵਾਲੇ।

ਕਦਮ ਪਦਮ ਗੁਰ ਕੇ ਜਬਿ ਅਏ।
ਸਭਿ ਲੋਕਨ ਕੋ ਹੋਤਿ ਭਲੇਰਾ।
ਕ੍ਵੈ ਸੁਨਿ ਸ਼ਬਦ[1] ਦਰਸ ਕ੍ਵੈ ਹੇਰਾ[2] ॥੮॥

[1]ਕੋਈ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਬਾਣੀ। [2]ਕੋਈ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਖਦਾ ਹੈ।

ਪਾਪ ਕਲਾਪ ਆਪ ਛਪਿ ਜੈ ਹੈਂ।
ਜਹਿਂ ਕੇਹਰਿ ਤਹਿਂ ਨਹਿਂ ਗਜ ਭੈ ਹੈ।
ਸਭਿਹਿਨਿ ਦੁਰਲਭ ਦਰਸ਼ਨ ਜੋਯੋ।
ਭੂਤਲ ਇਤ ਕੋ ਪਾਵਨ ਹੋਯੋ ॥੯॥
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਮਹਿਮਾ ਗੁਨ ਬ੍ਰਿੰਦੰ।
ਸੁਨਤਿ ਰਹੇ ਸਭਿ ਕਹੇ ਨਰਿੰਦੰ[1]।

[1]ਰਾਜੇ ਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਖੇ ਹੋਏ (ਆਪ ਦੇ) ਸਾਰੇ ਗੁਣ (ਲੋਕੀਂ) ਸੁਣਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਇਤ ਤੇ ਜਾਇ ਨ ਕਿਤਹੂੰ ਗਯੋ।
ਰਹ੍ਯੋ ਸਦਨ ਮਨ ਆਨੰਦ ਭਯੋ ॥੧੦॥
ਮਮ ਆਗਵਨ ਸੁਨਹੁ ਪ੍ਰਭੁ ! ਕਾਰਨ।
ਰਾਵਰਿ ਕੰਨੈ[1] ਪਠ੍ਯੋ ਹਿਤ ਧਾਰਨ।

[1]ਆਪ ਦੇ ਪਾਸ [ਪਹਾੜੀ ਬੋਲੀ]।

ਰਾਜੇ ਹਾਥ ਜੋੜਿ ਇਮ ਭਾਖਾ।
-ਚਰਨ ਕਮਲ ਮਹਿਂ ਪ੍ਰੀਤ ਭਿਲਾਖਾ[1] ॥੧੧॥

[1]ਪ੍ਰੀਤ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਹਾਂ।

ਜੇਤਿਕ ਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਮਮ ਸੈਲ[1]।

[1]ਮੇਰਾ ਪਹਾੜ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ।

ਅਪਨੋ ਜਾਨ ਕਰਹਿਂ ਗੁਰ ਸੈਲ[1]।

[1]ਸੈਰ।

ਜਿਮ ਅਪਨ੍ਯੋਂ ਪਰ ਹੁਕਮ ਬਖਾਨਹਿਂ।
ਤਿਮ ਹੀ ਮੋ ਪਰ ਕਰੁਨਾ ਠਾਨਹਿਂ ॥੧੨॥
ਗਜ ਬਾਜੀ ਆਦਿਕ ਘਰ ਮੇਰੇ।
ਕਰਹਿਂ ਮੰਗਾਵਨਿ ਲੇਂ ਸ਼ੁਭ ਹੇਰੇ-।
ਸਦਨ ਮਾਂਝ ਪਾਵਨ ਕੋ ਚਾਹਤਿ[1]।

[1]ਘਰ ਵਿਚ ਆਪ ਦੇ ਚਰਣ (ਪਵਾਉਣੇ) ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਪਾਠ 'ਸਦਨ ਸਾਂਝ' ਸੀ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਭੁੱਲ ਨੇ ਮਾਂਝ ਕੀਤਾ ਹੈ। 'ਸਦਨ-ਸਾਂਝ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਘਰ ਵਾਲੀ ਵਰਤਣ ਆਪ ਨਾਲ ਪਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਪ੍ਰੌਢਤਾ ਅੰਸੂ ੩੪ ਦੇ ਅੰਕ ੩੫ ਤੋਂ ਸਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪਦ ਆਇਆ ਹੈ 'ਚਾਹਤ ਰਿਦੇ ਸਾਂਝ ਕੋ ਪਾਵਨ'।

ਮਿਲ੍ਯੋ ਜਬਹਿ ਕੋ, ਅਧਿਕ ਉਮਾਹਤਿ ॥੧੩॥
-ਅਬਿ ਜੋ ਵਸਤੁ ਅਹੈ ਘਰ ਮੋਹੀ।
ਗੁਰ ਉਰ ਅਭਿਲਾਖਾ ਜਿਸ ਹੋਹੀ।

ਬਿਨਾ ਅੰਤਰੇ ਅਪਨੀ ਜਾਨਹਿਂ।
ਨਿਜ ਘਰ ਸਮ ਅਨਵਾਵਨਿ ਠਾਨਹਿਂ ॥ ੧੪ ॥
ਹਰਖਤਿ ਹੋਇ ਤਬਹਿ ਮਨ ਮੇਰਾ-।
ਇਮ ਕਹਿ ਪਠ੍ਯੋ ਸੁ ਪ੍ਰੇਮ ਬਡੇਰਾ।'
ਕੂਰ ਕਪਟ ਕੋ ਮੂਢ ਬਖਾਨੈਂ।
ਨਿਜ ਰਾਜੇ ਸਮ ਪ੍ਰਭੁ ਕੋ ਜਾਨੈਂ ॥ ੧੫ ॥
ਮੋਰ ਮਨਿੰਦ ਅਨਿੰਦਤਿ[1] ਬਾਨੀ।

[1]ਨਾ ਨਿੰਦਣ ਯੋਗ ਭਾਵ ਸੁੰਦਰ।

ਪਿਖਿਯਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕੀਟ ਗਨ ਖਾਨੀ[1]।

[1]ਜੇ ਕਰਨੀ ਵਲ ਤੱਕੋ ਤਾਂ ਸਮੂਹ ਕੀੜੇ ਖਾਣ ਵਾਲੀ ਹੈ (ਮੋਰ ਕੀੜੇ ਖਾਂਦਾ ਹੈ)।

ਕਰਹਿ ਜਨਾਵਨਿ ਮਿਤ੍ਰਤਾ ਆਪਨਿ।
ਚਹਤਿ ਕ੍ਰਿਆ ਕੁਟਲੀ ਬਨ ਸਾਪਨ[1] ॥ ੧੬ ॥

[1]ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਕਹਾਣੀ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੈ ਕਿ ਬਨ ਅਗਨੀ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਇਕ ਸੱਪ ਨੇ ਇਕ ਸਵਾਰ ਰਾਹੀ ਨੂੰ ਮਿੱਤ੍ਰਤਾ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਨਾਲ ਨਰਮ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਅੱਗ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਲਵੇ। ਜਦ ਰਾਹੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨੇਜ਼ੇ ਨਾਲ ਤੋਬਰਾ ਬੰਨ੍ਹਕੇ ਅੱਗ ਵਿਚ ਦੀ ਸੱਪ ਤੱਕ ਪੁਚਾਇਆ, ਸਪ ਵਿਚ ਵੜ ਗਿਆ ਤੇ ਰਾਹੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਢ ਲਿਆ, ਪਰ ਸੱਪ ਬਾਹਰ ਆਕੇ ਰਾਹੀ ਨੂੰ ਡੰਗਣ ਲਗਾ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਮਿੱਤ੍ਰਤਾ ਦੇ ਵਾਕਾਂ ਤੇ ਪਤੀਆ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਢਿਆ ਸੀ।

ਜਥਾ ਹਲਾਹਲ ਭਰਿ ਘਟ ਕੰਚਨ।
ਕਿਧੌਂ ਦੁਬਿਧਿ ਜੁਤਿ ਹੁਇ ਫਲ ਰੰਚਨ[1]।

[1]ਯਾ (ਕੋਈ) ਫਲ ਦੋ ਤ੍ਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਰਚਿਆ ਹੋਵੇ। ਭਾਵ ਮਿਠਾਸ ਤੇ ਵਿਹੁ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਰਚੇ ਹੋਏ ਹੋਣ। ਸਵਾਦ ਮਿੱਠਾ ਤੇ ਤਾਸੀਰ ਜ਼ਹਿਰ ਹੋਵੇ ਐਸਾ ਫਲ। ਅਥਵਾ ਫਲ ਜੋ ਦਿੱਸਣ ਨੂੰ ਸੁਹਣਾ ਤੇ ਖਾਣ ਨੂੰ ਕੌੜਾ ਹੋਵੇ। (ਅ) ਕਿਤੇ ਬੀ (ਕੋਈ ਗਲ) ਦੋ ਬਿਧਾਂ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇ ਉਸ ਦਾ ਫਲ (ਰੰਚ ਨ =) ਕੁਝ ਨਹੀਂ।

ਵਹਿਰ ਬਾਕ ਬੋਲਹਿਂ ਬਹੁ ਮੋਲਾ।
ਅੰਤਰ ਭਰੇ ਗਰਲ ਜਿਮ ਘੋਲਾ[1] ॥ ੧੭ ॥

[1]ਘੋਲਿਆਂ ਹੋਇਆ ਵਿਹੁ।

ਕੋ ਕੋ ਸਮਤਾ ਕਹਹਿਂ ਕਪਟ ਕੀ[1]।

[1]ਕਪਟ ਦੀ ਤੁੱਲਜਤਾ (ਉਪਮਾ) ਕੇਹੜੀ ਕੇਹੜੀ ਕਹਾਂ।

ਪਟ ਕੀ ਓਟ ਜਥਾ ਕ੍ਰਿਤ ਨਟ ਕੀ[1]।

[1]ਬਸਤ੍ਰ ਦੇ ਉਹਲੇ ਜਿਵੇਂ ਨਟ ਦੀ ਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ (ਇਉਂ ਉਹ ਕਪਟ ਕਰਦਾ ਹੈ)।

-ਜਿਸ ਬਿਧਿ ਦੇਹਿਂ ਪ੍ਰਭੂ ਇਹ ਕਰੀ[1]-।

[1]ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਹ ਹਾਥੀ ਦੇ ਦੇਣ।

ਕਰੀ ਬਾਤ ਤੈਸੀ ਛਲ ਭਰੀ ॥ ੧੮ ॥
ਸੁਨਿ ਕੈ ਨੰਦ ਚੰਦ ਤਬਿ ਕਹ੍ਯੋ।
'ਜੇ ਇਸ ਬਿਧਿ ਰਾਜੇ ਚਿਤ ਚਹ੍ਯੋ।
ਸੁਖਦਾਇਕ ਨਿਤ ਬਾਤ ਅਛੇਰੀ।

ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਸੰਧਿ ਬਡੇਰੀ ॥੧੯॥
ਗੁਰ ਘਰ ਸੰਗ ਕਾਮਨਾ ਜੈਸੇ।
ਬਿਨਾ ਬਿਲੰਬ ਲਹੈ ਫਲ ਤੈਸੇ।
ਸਦਾ ਸਮੀਪ ਬਾਸ ਜਿਸ ਕੇਰਾ।
ਕਰੈ ਪ੍ਰੇਮ ਕੈ ਦ੍ਵੈਸ਼ ਬਡੇਰਾ ॥੨੦॥
ਤਿਸ ਤੇ ਹ੍ਵੈ ਸੁਖ ਕੈ ਦੁਖ ਨੀਤ।
ਹਰਖ ਸ਼ੋਕ ਕੇ ਰਹਿ ਬਸਿ ਚੀਤ।
ਰਾਵ ਕਿ ਰੰਕ ਭਲਾ ਜੋ ਚਹੈ।
ਸਦਾ ਸਰਲ ਉਰ ਗੁਰ ਸੰਗ ਰਹੈ' ॥੨੧॥
ਸੁਨਤਿ ਵਕੀਲ ਬਾਤ ਕੋ ਕਹ੍ਯੋ।
'ਗੁਰੂ ਕੰਨੇ[1] ਰਾਜੇ ਇਮ ਚਹ੍ਯੋ। — [1]ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ।
-ਜਗ ਮਹਿਂ ਸ਼ੋਭਾ ਹੋਇ ਬਡੇਰੀ।
ਹੋਇ ਪ੍ਰਲੋਕ ਸੁਖਦ ਤਿਸ ਬੇਰੀ- ॥੨੨॥
ਅਬਿ ਸ਼ੋਭਾ ਹਿਤ ਮੋਹਿ ਪਠਾਯੋ।
ਲਖਹਿ ਸ਼ਗੁਨ ਨਿਜ ਸੁਤ ਕੋ ਆਯੋ[1]। — [1]ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਦਾ ਸ਼ਗਨ ਆਇਆ ਜਾਣਕੇ।
ਫਤੇ ਸ਼ਾਹ ਸ਼੍ਰੀ ਨਗਰ ਨਰੇਸ਼ੂ।
ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ੂ ॥੨੩॥
ਤਨੁਜਾ ਕੋ ਸਬੰਧ ਕਿਯ ਤਾਂਹੀ।
ਅਬਿ ਸੋ ਬਜਾਹ ਦੇਨਿ ਚਿਤ ਚਾਹੀ।
ਸੁਨ੍ਯੋ ਪ੍ਰਥਮ ਲਾਗੀ ਆਗਵਨੂੰ।
ਤਿਨ ਹਿਤ ਤਯਾਰੀ ਰਹਿ ਨਿਜ ਭਵਨੂੰ ॥੨੪॥
ਉੱਤਮ ਵਸਤੁ ਉਤਸਵ ਮਾਂਹੀ।
ਜਾਚਹਿਂ ਹੋਤਿ ਸਦਨ ਜੇ ਨਾਂਹੀ[1]। — [1]ਮੰਗ ਲਈਦੀਆਂ ਹਨ ਜੇ ਘਰ ਨਾ ਹੋਵਣ ਤਾਂ।
ਰਾਵ ਰੰਕ ਸਭਿ ਹੈਂ ਇਕਸਾਰਾ।
ਜਾਚੇ ਬਿਨ ਨ ਚਲੈ ਬਿਵਹਾਰਾ[1] ॥੨੫॥ — [1]ਕਿਸੇ ਦਾ) ਵਿਹਾਰ ਨਹੀਂ ਟੁਰਦਾ।
ਅਪਰ ਸੈਲਪਤਿ ਮਤਿ ਕਰਿ ਹੇਰੇ[1]। — [1]ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਵੇਖੇ ਹਨ ਕਿ ਹੋਰ ਰਾਜੇ।
ਹਮ ਰਾਜੇ ਤੇ ਕ੍ਯੈ ਨ ਵਡੇਰੇ।
ਲੈਬੇ ਉਚਿਤ ਵਸਤੁ ਕਿਸ ਪਾਹੀ।
ਅਪਨੇ ਤੇ ਸ਼ੁਭ ਲਖਿਯਤਿ ਨਾਂਹੀ ॥੨੬॥
ਚਿਤ ਬਿਚਾਰ ਕਰਿ ਦੇਖ੍ਯੋ ਜਬਿਹੂੰ।
ਬਿਨ ਰਾਵਰ ਤੇ ਨ੍ਰਿਪ ਲਘੁ ਸਭਿਹੂੰ।

ਜਥਾ ਪੁੱਤਰ ਹਮਰੋ ਤਿਮ ਗੁਰ ਕੋ।
ਇਮ ਧਾਰਜੋ ਨਿਸ਼ਚੈ ਦ੍ਰਿਢ ਉਰ ਕੋ ॥੨੭॥
ਤਬਿ ਮੋ ਕਹੁ ਤੁਮ ਨਿਕਟ ਪਠਾਯਹੁ।
ਸੁਜਸੁ ਮਹਾਨ ਬਖਾਨਿ ਸੁਨਾਯਹੁ।
-ਆਨਹੁ ਜਾਇ ਪ੍ਰਸਾਦੀ ਗਜ ਕੋ।
ਗੁਰੂ ਰਖਹਿੰਗੇ ਹਮਰੀ ਲਜ ਕੋ ॥੨੮॥
ਵਸਤੁ ਅਜਾਇਬ ਤਿਨਹੁੰ ਅਵਾਸਾ।
ਮੁਦਤਿ ਹੋਤਿ ਜਿਹ ਲਖਹਿਂ ਤਮਾਸ਼ਾ।
ਏਕ ਬਾਰ ਸੋ ਲੈ ਕਰਿ ਆਵਹੁ।
ਸਗਿਯਨਿ[1] ਕੇ ਲਾਗੀ ਦਰਸਾਵਹੁ ॥੨੯॥

[1]ਕੁੜਮਾਂ ਦੇ ਲਾਗੀਆਂ ਨੂੰ। [ਪੰਜਾ:, ਸਗਾ = ਕੁੜਮ]।

ਤਿਨ ਪੀਛੇ ਕੁੰਚਰ ਪਹੁੰਚਾਵਹਿਂ।
ਪਿਖਿ ਕਰਿ ਜਿਹ ਸਗਰੇ ਬਿਸਮਾਵਹਿਂ।
ਫਤੇਸ਼ਾਹ ਕੇ ਸਹਿਤ ਸੁਨਾਵਹਿਂ।
ਅਦਭੁਤ ਤੇ ਹਮ ਸੁਜਸੁ ਵਧਾਵਹਿਂ- ॥੩੦॥
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤੇ ਮਮ ਆਗਵਨੂੰ।
ਪਠਜੋ ਨਰਿੰਦ ਨਿਕਟ ਸੁਖ ਭਵਨੂੰ।'
ਕਪਟ ਸਨੇ ਸੁਨਿ ਬੈਨ ਵਕੀਲੰ।
ਅੰਤਰਯਾਮੀ ਗੁਨੀ ਗਹੀਲੰ[1] ॥੩੧॥

[1]ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਗਹੀਰ, ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ।

ਲਗੇ ਪਹਾਰੀ -ਮਤਿ ਕੇ ਕਾਚੇ।
ਛਲ ਕੋ ਠਾਨਿ ਕਹਾਵਤਿ ਸਾਚੇ।
ਜੇ ਅਬਿ ਇਨ ਕੋ ਦੇਹਿਂ ਪ੍ਰਸਾਦੀ।
ਤਊ ਬਾਦ ਕਰਿ ਹੈਂ ਅਪਵਾਦੀ[1] ॥੩੨॥

[1]ਤਦ ਬੀ ਨਿੰਦਕ ਝਗੜਾ ਹੀ ਕਰਨਗੇ (ਕਿਉਂਕਿ)।

ਬਹੁਰ ਬਹੋਰਹਿਂ ਨਹਿਂ[1] ਮਤਿਮੰਦੇ।

[1]ਮੋੜਨਗੇ ਨਹੀਂ।

ਨਿਜ ਚਤੁਰਾਈ ਲਖਹਿਂ ਬਿਲੰਦੇ[1]।

[1]ਇਸ (ਛਲ ਖੇਡਣ ਵਿਚ) ਆਪਣੀ ਚਤੁਰਾਈ ਸਮਝਣਗੇ।

ਪੁਨ ਪਰਿ ਹੈ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਬਿਸਾਲਾ।
ਗਿਰਪਤਿ ਗਰਬਤਿ ਮਹਿਤ ਕੁਚਾਲਾ ॥੩੩॥
ਯਾਂ ਤੇ ਨਹਿ ਦੇਨੋ ਬਨਿ ਆਵੈ।

ਇਸ ਕੇ ਸੰਗ ਜੰਗ ਹੀ ਭਾਵੈ[1]-। — [1]ਦਿੱਤਿਆਂ ਮੁੜਕੇ ਲੈਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਜੰਗ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਨਾ ਦਿੱਤਿਆਂ ਰਾਜਾ ਅਸਾਂ ਨਾਲ ਜੰਗ ਕਰੇਗਾ। ਦੋਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੰਗ ਹੀ ਹੋਣਾ ਹੈ ਇਸ ਰਾਜੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਲਈ ਨਾ ਦੇਕੇ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਵਾਲਾ ਜੰਗ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੈ, ਇਸ ਤੁਕ ਹੇਠਾਂ ਇਹ ਨੀਤੀ ਹੈ।

ਇਮ ਬਿਚਾਰ ਕਰਿ ਜਗ ਗੁਰ ਭਾਖਾ।
'ਆਨਜੋਂ ਸਿਖ[1] ਗਜ ਧਰਿ ਅਭਿਲਾਖਾ[2] ॥ ੩੪ ॥ — [1]ਭਾਵ, ਰਾਜਾ ਰਤਨ ਰਾਏ ਨੇ...। [2]ਇਹ) ਇੱਛਾ ਧਾਰਕੇ:-।
-ਰਾਖਹਿਂ ਨਿਕਟ ਉਚਿਤ ਇਹ ਗੁਰ ਕੋ-।
ਏਵ ਮਨੋਰਥ ਠਾਨਜੋਂ ਉਰ ਕੋ।
-ਨਹੀਂ ਅਪਰ ਕੋ ਦੈਬੋ ਕਰੈਂ।
ਪਰਚਹਿਂ ਆਪ ਕਿ ਊਪਰ ਚਰੈਂ- ॥ ੩੫ ॥
ਅਨਿਕ ਜਤਨ ਤੇ ਦੁਲਭ ਬਡੇਰੋ।
ਆਨਿ ਦੂਰ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੇਰੋ।
ਗੁਰ ਘਰ ਸਦਾ ਨੇਮ ਇਹ ਰਹਜੋ।
ਰਚਹਿ ਸੁ ਤਿਮ[1], ਜਿਮ ਪ੍ਰੇਮੀ ਚਹਜੋ ॥ ੩੬ ॥ — [1]ਤਿਵੇਂ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਗੁਰੂ ਜੀ)।
ਸਿਖ ਕੋ ਸਫਲ ਮਨੋਰਥ ਕਰੈਂ।
ਸੋ ਬਿਸਾਰ ਕਬਿ ਨਹਿਂ ਪਰਹਰੈਂ।
ਯਾਂ ਤੇ ਕਹਹੁ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਸੰਗ ਜਾਈ।
ਅਪਰ ਏਕ ਹਮ ਢਿਗ ਗਜਰਾਈ ॥ ੩੭ ॥
ਬੂਝਹੁ ਨਿਜ ਰਾਜੇ ਲੈ ਜਾਵਹੁ।
ਸਗਿਯਨਿ ਲਾਗੀ ਕੋ ਦਰਸਾਵਹੁ।'
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਤੂਸ਼ਨਿ ਦੂਤ ਕਰੀ ਹੈ।
ਜਾਨੀ -ਗੁਰ ਨਹਿਂ ਦੇਤੀ ਕਰੀ ਹੈ[1]- ॥ ੩੮ ॥ — [1]ਜਾਣ ਲਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਹਾਥੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ।
ਰੁਖ਼ ਕੋ ਦੇਖਤਿ ਰੁਖ਼ਸਦ[1] ਹੋਯੋ। — [1]ਵਿਦਾ।
ਬੰਦਨ ਕਰ ਗਮਨਜੋਂ ਮਗ ਜੋਯੋ।
ਰਿਦੇ ਬਿਸੂਰਤਿ ਮੁਖ ਮੁਰਝਾਵਤਿ।
ਬਨਜੋ ਨ ਕਾਰਜ, ਜਾਤਿ ਲਜਾਵਤਿ ॥ ੩੯ ॥

ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਗੁਰ ਕੋ ਜਾਨਾ।
ਗਿਰਪਤਿ ਕੋ ਸਭਿ ਕਪਟ ਪਛਾਨਾ।
ਜਾਇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਜੋ ਅਪਨੇ ਪੁਰਿ ਮੈਂ।
ਅਨਿਕ ਕਲਪਨਾ ਠਾਨਤਿ ਉਰ ਮੈਂ
॥੪੦॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਵਕੀਲ ਆਵਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਦੋਇ ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੩੨॥

੩੩. [ਭੀਮ ਚੰਦ ਦੀ ਸਲਾਹ]

੩੨<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੪

ਦੋਹਰਾ:

ਭੀਮਚੰਦ ਸੈਲਿੰਦ੍ਰ ਜਬਿ, ਬੈਠ੍ਯੋ ਸਭਾ ਬਿਲੰਦ।
ਪਹੁੰਚ੍ਯੋ ਜਾਇ ਵਕੀਲ ਤਬਿ, ਬੰਦਤਿ ਭਯੋ ਨਰਿੰਦ ॥੧॥

ਚੌਪਈ:

ਦੇਖਤਿ ਬੋਲ੍ਯੋ ਮੁਖ ਮੁਰਝਾਯੋ।
'ਲਖੀਯਤਿ, ਕਰੀ ਨਹੀਂ ਸੰਗ ਲਜਾਯੋ।
ਕਿਮ ਗੁਰ ਭਾਖ੍ਯੋ ਦੇਹੁ ਬਤਾਈ?
ਰਖੀ ਕਿ ਨਹੀਂ ਮੋਹਿ ਬਡਿਆਈ?
॥੨॥
ਲਖ੍ਯੋ ਕਿ ਨਹਿਂ ਬਿਗਰਨ ਤੇ ਤ੍ਰਾਸਾ[1]? — [1]ਵਿਗਾੜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਭੈ ਖਾਧਾ ਨੇ ਕਿ ਨਹੀਂ।
ਕੀਨਸਿ ਦੇਸ਼ ਹਮਾਰੇ ਬਾਸਾ।
ਕਿਧੌਂ ਆਰਬਲ ਅਹੈ ਨਵੀਨ?
ਗਰਬ ਕੀਨਿ ਹੱਥਜਾਰਨ ਲੀਨਿ[1]' ॥੩॥ — [1]ਹਥਿਯਾਰ ਫੜਨ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਕੀਤਾ ਨੇ।
ਭੀਮਚੰਦ ਤੇ ਸੁਨਿ ਕਹਿ ਦੂਤ।
'ਗੁਰ ਬੈਠ੍ਯੋ ਬਨਿ ਕੈ ਪੁਰਹੂਤ[1]। — [1]ਇੰਦ੍ਰ।
ਕਹਾਂ ਤ੍ਰਾਸ ਤਿਸ ਕੇ ਮਨ ਮਾਂਹੀ।
ਰੰਗ ਪ੍ਰਸੰਗ ਜੰਗ ਕੇ ਜਾਂਹੀ[1] ॥੪॥ — [1]ਜੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ।
ਤਹਿਂ ਲੋਕਨਿ ਤੇ ਸੁਨ੍ਯੋ ਬ੍ਰਿਤੰਤ।
ਤੀਰਨ ਬਿੱਦ੍ਯਾ ਸਦਾ ਕਰੰਤਿ।
ਕਥਾ ਪੁਰਾਨਨ ਤੇ ਜਿਮ ਸੁਨੈਂ[1]। — [1]ਭਾਵ ਅਸੀਂ ਸੁਣਦੇ ਆਏ ਹਾਂ।
ਤਿਮ ਸਰ ਗਨ ਕੋ ਧਨੁ ਤੇ ਹਨੈਂ ॥੫॥
ਪਿਖ੍ਯੋ ਨੈਨ ਤੇ ਤਥਾ ਸੁਨਾਇ।
ਬਡ ਬਹਾਦਰੀ ਮੁਖ ਦਿਪਤਾਇ।
ਕਹੌਂ ਕਹਾਂ ਮੈਂ, ਤੁਮ ਭੀ ਦੇਖਾ।
ਅਧਿਕ ਉੱਗ੍ਰਤਾ[1] ਤਬਹੁ ਪਰੇਖਾ ॥੬॥ — [1]ਬਲਵਾਨਤਾ, ਜਲਾਲ।
ਬਹੁ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮੈਂ ਬਾਤ ਸੁਨਾਈ।
ਤੁਮ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਬਹੁ ਕੀਨਿ ਬਡਾਈ।
ਕਰਾਮਾਤ ਸਾਹਿਬ ਜੋ ਅਹੈਂ।
ਸਭਿ ਅੰਤਰਿ ਕੀ ਗਤਿ ਕੋ ਲਹੈਂ ॥੭॥
ਨਿਬਹੈ ਕਪਟ ਕਹਾਂ ਤਿਨ ਸੰਗ।

ਜਾਨਿ ਲਈ -ਨਹਿਂ ਮੁਰਹਿ ਮਤੰਗ[1]-। [1](ਉਹਨਾਂ ਨੇ) ਜਾਣ ਲਿਆ ਕਿ ਹਾਥੀ (ਵਾਪਸ) ਨਹੀਂ ਮੁੜੇਗਾ।

ਮਮ ਜਾਚਾ ਕੋ ਸੁਨਿ ਫੁਰਮਾਯੋ।
-ਨ੍ਰਿਪ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਦੂਰ ਤੇ ਆਯੋ ॥੮॥
ਅਰਪਤਿ ਗਜ ਕੋ ਬਿਨੈ ਉਚਾਰੀ।
ਪੁਰਹੁ ਕਾਮਨਾ ਗੁਰੂ ਹਮਾਰੀ।
ਅਪਰ ਕਿਸੀ ਕੋ ਗਜ ਨਹਿਂ ਦੀਜੈ।
ਨਿਜ ਸਮੀਪ ਹੀ ਰਾਖਨਿ ਕੀਜੈ ॥੯॥
ਯਾਂ ਤੇ ਇਹ ਮਤੰਗ ਨਹਿਂ ਦੇਤਿ।
ਦੁਰਦ ਅਪਰ ਇਕ ਅਹੈ ਨਿਕੇਤ।
ਸੋ ਲੇ ਜਾਹੁ ਕਾਜ ਕੋ ਸਾਰਹੁ।
ਨਹਿਂ ਇਸ ਮਹਿਂ ਕੁਛ ਟਾਰ[1] ਬਿਚਾਰਹੁ- ॥੧੦॥ [1]ਟਾਲਾ।

ਨਿਜ ਸਿੱਖਨ ਕੀ ਪੁਨਿ ਬਡਿਆਈ।
ਕਹਿ ਕਰਿ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਤੇ ਸਮੁਝਾਈ।
-ਪ੍ਰਿਯ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕੋ ਭਗਤਿ ਜਥਾ ਹੈਂ[1]। [1]ਪ੍ਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਪਿਆਰੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਭਗਤ।
ਗੁਰ ਘਰ ਮੈਂ ਸਿੱਖ ਲਿਖਹੁ ਤਥਾ ਹੈਂ ॥੧੧॥
ਤਿਨ ਕੋ ਕਹਯੋ ਨ ਮੋਰਯੋ ਜਾਈ।
ਯਾਂ ਤੇ ਗਜ ਨ ਦੈਨਿ ਬਨਿਆਈ-।
ਇਮ ਰੁਖ਼ ਲਖਿ ਮੈਂ ਰੁਖ਼ਸਦ ਲੀਨੀ।
ਇਹ ਨ ਦੇਹਿਂ ਕਬਿ, ਨਿਸ਼ਚੈ ਕੀਨੀ' ॥੧੨॥
ਭੀਮਚੰਦ ਸੈਲਿੰਦ੍ਰ ਬਿਲੰਦੈ।
ਮਨ ਗਿਰ ਕੋ ਬਚ ਬੱਜਰ ਮਨਿੰਦੈ[1]। [1](ਰਾਜੇ ਦੇ) ਮਨ ਰੂਪੀ ਪਹਾੜ ਨੂੰ (ਵਕੀਲ ਦੇ) ਬਚਨ ਬੱਜ੍ਰ ਵਾਂਙੂ (ਲੱਗੇ)।

ਲਾਗਤਿ ਖਿਸਯੋ[†] ਦੂਖ ਕੋ ਪਾਯੋ[1]। [1]ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਇਆ ਤੇ ਦੁਖੀ ਹੋਇਆ। [†]ਪਾ:-ਲਾਗਤਿ ਖੁਨਸਯੋ।

ਹੋਇ ਪ੍ਰਿਥਕ ਪੁਨ ਮਤੋ ਪਕਾਯੋ ॥੧੩॥
ਇਕ ਵਜ਼ੀਰ ਦੂਸਰ ਕੁਟਵਾਲ।
ਦੁਇ ਤ੍ਰੈ ਅਪਰ ਨਿਕਟਿ ਬੈਠਾਲ।
ਰਿਦੇ ਕੋਪ ਜਿਸ ਕੇ ਬਹੁ ਜਾਗਾ।
[1] 'ਜਾਨਹੁਂ ਗੁਰੂ ਬਸੈ ਹਮ ਜਾਗਾ ॥੧੪॥ [1]ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਬਲ ਤੇ ਧਨ ਚਹੀਯਤਿ ਹਮ ਲੇਹਿਂ।
ਤੌ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਬਸਿਬੋ ਦੇਹਿਂ।
ਸੋ ਸਭਿ ਬਾਤ ਕਹੂੰ ਰਹਿ ਗਈ।
ਤਿਸ ਨੇ ਜਾਚੀ ਵਸਤੁ ਨ ਦਈ ॥੧੫॥
ਅਪਰ ਦੇਨਿ ਕੈਸੇ ਮਨ ਲਜਾਵਹਿ।
ਜਾਨੀ ਪਰੈ ਬਿਗਰ ਗੁਰ ਜਾਵਹਿ।
ਹੋਹਿ ਜੰਗ ਆਗੈ ਕੈ ਪਾਛੈ।
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜੇ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਬਾਂਛੈ ॥੧੬॥
ਪ੍ਰਥਮ ਜਾਚਨਾ ਕੀਨਿਸਿ ਹਾਥੀ।
ਦਿਯੋ ਨਹੀਂ, ਰਸ ਰਖ੍ਯੋ ਨ ਸਾਥੀ[1]। [1]ਸਾਡੇ) ਨਾਲ।
ਯਾਂ ਤੇ ਸੰਧਿ[1] ਨਹੀਂ ਬਨਿ ਆਵਹਿ। [1]ਮੇਲ।
ਜੇ ਬਿਗਰੇ, ਨਹਿਂ ਬਸਿਬੇ ਪਾਵਹਿ ॥੧੭॥
ਅਬਿ ਮੈਂ[1] ਛਿਮਾ ਧਾਰਿ ਕਰਿ ਰਹੌਂ। [1]ਜੇ) ਮੈਂ ਹੁਣ।
ਪੁਨ ਅਨੀਤਿ ਠਾਨਹਿ ਕਿਮ ਸਹੌਂ।
ਦੇਸ਼ ਬਿਖੈ ਦੁੰਦਭਿ ਬਜਵਾਵਹਿ।
ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਜਿਤ ਕਿਤ ਫਿਰਿ ਜਾਵਹਿ ॥੧੮॥
ਅਵਨੀ ਰੋਕਨਿ ਕੋ ਜਿਹ ਆਸ਼ੈ।
ਚਮੂੰ ਬਟੋਰਹਿ ਓਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੈ।
ਅਪਰ ਬਾਤ ਜਿਮ ਕਿਮ ਹੁਇ ਪਾਛੇ।
ਅਬਿ ਮਤੰਗ ਜੋ ਜਾਚਨਿ ਬਾਂਛੇ ॥੧੯॥
ਚਹੀਅਹਿ ਲੈਬੋ ਹਮਹਿਂ ਜ਼ਰੂਰਾ।
ਜਿਸ ਤੇ ਕਹਿਬੇ ਹੋਵਹਿ ਪੂਰਾ।
ਇਸ ਹਿਤ ਮਸਲਤ ਮੋਹਿ ਬਤਾਵਹੁ।
ਕੈ ਤੁਮ ਬਿਖੇ ਜਾਇ ਕੋ ਲਜਾਵਹੁ ॥੨੦॥
ਜੇ ਨ ਦੇਹਿ ਤੋ ਵਧਹਿ ਬਖੇਰਾ।
ਕਰਿ ਨਿਜ ਦਲ ਕੋ ਬਲ ਤਿਸ ਬੇਰਾ।
ਇਤਿ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਓਰੜ ਕਰਿ ਆਹਰ[1]। [1]ਉੱਦਮ ਕਰਕੇ ਚੜ੍ਹਾਈ (ਕਰੀਏ)।
ਗਿਰ ਦੇ ਦੇਸ਼[1] ਨਿਕਾਸਹਿਂ ਬਾਹਰ' ॥੨੧॥ [1]ਪਹਾੜੀ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ।
ਭੀਮ ਚੰਦ ਕੋ ਕਹਨਿ ਕੁਢਾਲਾ[1]। [1]ਖੋਟੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ।

ਸੁਨਜੋਂ ਮੁਸਾਹਿਬ ਸਭਿ ਤਿਸ ਕਾਲਾ।
ਰਾਜੇ ਤੀਰ ਵਜ਼ੀਰ ਸਧੀਰੰ।
ਬੋਲਜੋ ਦੈਬੋ ਬੁੱਧਿ ਗਹੀਰੰ ॥੨੨॥
'ਤੁਮ ਕੋ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਅਸ ਬਾਤੀ।
ਗੁਰ ਸੰਗ ਬੈਰ ਕਰਨਿ ਬੱਖਜਾਤੀ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਕੀ ਇਹ ਗਾਦੀ।
ਨਿੰਦਾ ਖੇਦ ਲਹਹਿ ਬਨਿ ਬਾਦੀ[1] ॥੨੩॥

[1](ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ) ਨਿੰਦਾ ਤੇ ਲੜਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੁਖ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਕਰਾਮਾਤਿ ਸਾਹਿਬ ਅਵਤਾਰਾ।
ਜਿਨ ਆਗੈ ਨੰਮ੍ਰੀ ਜਗ ਸਾਰਾ।
ਦਾਸ ਬਨੇ ਬਾਂਛਤਿ ਸਭਿ ਪਾਵਹਿਂ।
ਬਾਦ ਕਰੇ ਢਿਗ ਕੀ ਨਸ਼ਟਾਵਹਿਂ[1] ॥੨੪॥

[1]ਝਗੜਿਆਂ ਜੋ ਕੋਲ (ਵਸਤੂਆਂ) ਹੋਣ ਸੋ ਬੀ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕਹਾਂ ਬਾਤ ਕੁੰਚਰ ਕੀ ਅਹੈ।
ਤਿਸ ਬਿਨ ਅਟਕ ਕਾਜ ਕੋ ਰਹੈ।
ਤੁਮ ਰਾਜੇ ਪਾਲਹੁ ਨਿਜ ਧਰਨੀ[1]।
ਚਹੀਐ ਅਧਿਕ ਧੀਰ ਕੋ ਧਰਿਨੀ ॥੨੫॥

[1]ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ (ਪ੍ਰਜਾ) ਨੂੰ ਪਾਲੋ।

ਰਾਜਨੀਤਿ ਕੇ ਬਰਤਨਵਾਰੇ।
ਸਰਬ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਨਿ ਸੁਨਹੁਂ ਸੁਧਾਰੇ।
ਦ੍ਵੈਸ਼ ਕਿ ਸੰਧਿ ਕਰਨਿ ਕਿਹ ਸੰਗਾ[1]।
ਉਚਿਤਾਨੁਚਿਤ ਬਿਚਾਰੁਹ ਚੰਗਾ ॥੨੬॥

[1]ਦ੍ਵੈਸ਼ ਕਿਸ ਨਾਲ ਕਰੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮੇਲ ਕਿਸ ਨਾਲ।

ਬਨਹੁ ਬਿਰੋਧੀ ਗੁਰ ਕੇ ਜਬੈ।
ਹਾਸਲ ਕਹਾਂ[1] ਹੋਇ ਤੁਮ ਤਬੈ।
ਨਾਹਕ ਪਾਵਹੁ ਗਰੇ ਲਰਾਈ।
ਕੋ ਜਾਨੈ ਕੈ ਸਿਹੁਂ ਬਨਿ ਜਾਈ ॥੨੭॥

[1]ਕੀਹ।

ਅਪਰ ਸੁਨਹੁ ਤੁਮ, ਕਹੁਂ ਇਕ ਆਛੀ।
ਜੇ ਗੁਰ ਸੰਗ ਸੰਧਿ ਕਹੁ ਬਾਛੀ[1]।
ਆਇਂ ਗਿਰੇਸ਼ੁਰ ਜੇ ਮਹਿਪਾਲਾ।
ਤੁਮ ਪਰ ਸਕਹਿਂ ਨ ਬਲ ਕੋ ਘਾਲਾ ॥੨੮॥

[1]ਮੁਰਾਦ ਹੈ, ਜੇ ਮੇਲ ਰੱਖੀ ਰੱਖੋਗੇ ਤਾਂ।

ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਕੌ ਰਹੈ ਦਬਾਉ।

ਦੇਸ਼ ਨ ਘਾਲ ਸਕੈ ਕੋ ਪਾਊ।
ਚਿਤ ਮਹਿਂ ਕਰਹੁ ਬਿਚਾਰ ਬਿਸਾਲਾ।
ਰਾਜਨੀਤਿ ਕੀ ਹੈ ਜਿਮ ਚਾਲਾ ॥੨੯॥
ਬਡਭਾਗਨ ਜਾਨਹੁਂ ਇਹ ਧਰਾ[1]। — [1]ਧਰਤੀ।
ਜਿਸ ਤੇ ਆਨਿ ਗੁਰੂ ਪਗ ਧਰਾ।
ਚਲਜੋ ਆਇ ਜਿਹ ਠਾਂ ਜਗ ਜਾਲਾ।
ਜੋ ਚਾਹਤਿ ਬਚਿਬੇ ਜਮ ਜਾਲਾ ॥੩੦॥
ਜੋ ਪੁਰਵਤਿ ਮਨ ਬਾਂਛਾ ਕਰੀ[1]। — [1]ਜੋ ਮਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਤਿਨ ਆਗੇ ਬਪੁਰੋ ਕਜਾ ਕਰੀ[1]। — [1]ਹਾਥੀ।
ਘਟ ਘਟ ਭੇਵ ਨ ਤਿਨ ਕੋ ਛਾਨਾ।
ਕਰਨਿ ਤੋਰ ਛਲ ਲੀਨਿ ਪਛਾਨਾ ॥੩੧॥
ਸਰਲ ਰਿਦੇ ਹੁਇ ਸੇਵਕ ਜਾਚੇ।
ਤੌਂ ਦੇ ਦੇਤਿ ਦੁਰਦ ਗੁਰ ਸਾਚੇ।
ਜੇ ਤੁਮ ਮਾਨਹੁੰਗੇ ਮਤ ਮੋਰਾ।
ਕਰਨਿ ਕਪਟ ਤੇ ਲਿਹੁ ਮਨ ਮੋਰਾ[1] ॥੩੨॥ — [1]ਮੋੜ ਲਓ ਮਨ ਨੂੰ।
ਗੁਨ ਹੁਇ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਿਲੰਦ ਅਨੰਦੰ।
ਗਮਨਹੁ ਦਰਸਹੁ ਪੁਰੀ ਅਨੰਦੰ।
ਨਹਿਂ ਜੇ ਮਾਨਹੁ ਬੈਰ ਸੰਭਾਰੇ।
ਭਾਰੇ ਅਵਗੁਨ ਪਰਹਿਂ ਬਿਗਾਰੇ ॥੩੩॥
ਸੇਵਹੁ ਲੇਹੁ ਪਦਾਰਥ ਚਾਰਾ।
ਚਾਰਾ ਚਲਹਿ ਨ ਅਜ਼ਮਤਿਵਾਰਾ[1]। — [1]ਅਜ਼ਮਤ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ।
ਵਾਰਾਸਾਰਾ[1] ਆਇ ਨ ਤਿਨ ਸੋਂ। — [1]ਸਾਰਾਵਾਰਾ = ਪੂਰੀ ਬਰੱਬਰੀ (ਅ) ਬਰਸਰੀ = ਮੁਕਾਬਲਾ।
ਤਿਨ ਸੋਂ ਬਨ ਕਰਿ ਜਾਚਨਿ ਜਿਨ ਸੋਂ[1]" ॥੩੪॥ — [1]ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੰਗਣਾ ਹੈ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਣਾਕੇ ਹੀ ਰਖੀਏ।
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਸਿੱਖਜਾ ਕਹੁ ਦੀਨਿ।
'ਦੀਨ ਬਨਹੁ ਹੇ ਸੁਮਤਿ ਪ੍ਰਬੀਨ !
ਬੀਨ ਬੀਨ ਕਰਿ ਗੁਨ[†] ਮਤਿ ਲੀਨਿ[1]। — [1]ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੀ ਮਤ ਪਰਖ ਪਰਖ ਕੇ ਲੈ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। [†]ਪਾ:-ਗੁਰ।
ਲੀਨ ਅਨੰਦ ਜੇ ਗੁਰ ਰਸ ਭੀਨ" ॥੩੫॥ — [1]ਜੋ ਗੁਰੂ ਦੇ ਰਸ ਵਿੱਚ ਭਿਜੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਨੰਦ ਲਿਆ ਹੈ।
ਭੀਮਚੰਦ ਮਤਿਮੰਦ ਨ ਮਾਨੀ।
ਮਾਨੀ ਮਹਿਦ ਰਾਜ ਮਦ ਪਾਨੀ[1]। — [1]ਰਾਜ ਰੂਪ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਵਡੇ ਹੰਕਾਰੀ ਨੇ।

ਪਾਨੀ ਬੂੰਦ ਚਿਕਨ ਘਟ ਸਾਨੀ[1]।
[1]ਚਿਕਨਾਈ ਵਾਲੇ ਘੜੇ ਉੱਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੂੰਦ ਜੀਕੂੰ (ਨਹੀਂ ਟਿਕਦੀ)।

ਸਾਨੀ ਕਪਟ ਬੁਧ ਬਵਰਾਨੀ[1] ॥੩੬॥
[1]ਕਪਟ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਬੁੱਧੀ ਕਮਲੀ ਹੋ ਗਈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਜਿਸ ਮਨ ਫੇਰਾ[†]।
[†]ਦਰਯੋਧਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਹਠ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਰੱਬਗ੍ਯ ਤੇ ਈਸ਼੍ਵਰ ਦੱਸਕੇ ਉਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਵਾਂਙੂ ਕਵਿ ਜੀ ਰਾਜੇ ਦੀ ਕੁਮਤਿ ਦਾ ਕਾਰਨ ਈਸ਼੍ਵਰ ਵਲੋਂ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਦਤ ਸਰੂਪ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਹਨ। ਇਹ ਗਲ ਅਗਲੇ ਅੰਕ ੩੮ ਤੋਂ ਸਫੁਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਫੇਰਾ ਫਿਰ੍ਯੋ ਨ ਗੁਰ ਕੇ ਨੇਰਾ[1]।
[1]ਵਜ਼ੀਰ ਦਾ) ਫੇਰਿਆ (= ਮੋੜਿਆ ਯਾ ਪ੍ਰੇਰਿਆ) ਨਾਂ ਮੁੜਿਆ ਗੁਰੂ ਵਲ ਨੂੰ।

ਚਾਹਤਿ ਉੱਤਰ ਦੇਤਿ ਵਜ਼ੀਰ।
ਜੀਰਨ ਬੈਸ ਜਾਨਿ ਬਿਨ ਧੀਰ[1] ॥੩੭॥
[1]ਰਾਜਾ ਵਜ਼ੀਰ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਉਮਰਾ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਬੇ-ਹੌਸਲਾ ਜਾਣਕੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਮਹਿਤ ਕਚੇਰਾ[1]।
[1]ਰਾਜਾ) ਕੱਚਾ ਹੈ।

ਚੇਰਾ ਬਨ੍ਯੋ ਨ, ਭਾਗ ਮੰਦੇਰਾ।
ਜਿਸ ਕੋ ਪ੍ਰਭੁ ਨੇ ਭਲਾ ਨ ਕਰਨਾ।
ਕਰੁਨਾ ਕਿਮਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਗੁਰ ਸਰਨਾ[1] ॥੩੮॥
[1]ਗੁਰ ਸ਼ਰਨ ਦੀ ਮੇਹਰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕੇ (ਉਸ ਨੂੰ)।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਭੀਮਚੰਦ ਮਸਲਤ ਕਰਨਿ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਤੀਨ ਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੩੩॥

੩੪. [ਕੁਟਵਾਰ ਦਾ ਆਉਣਾ]

੩੩<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੫

ਦੋਹਰਾ:

[1]'ਸੁਨਿ ਵਜ਼ੀਰ! ਭਾਖ੍ਯੋ ਕਹਾਂ? ਮੋਹਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਘਟਾਇ। [1]ਭੀਮਚੰਦ ਬੋਲਿਆ।
ਜਿਹ ਸੋਂ ਵਧ੍ਯੋ ਵਿਰੋਧ ਬਹੁ, ਤਿਸ ਕੇ ਕਿਮ ਢਿਗ ਜਾਇੰ ॥੧॥

ਚੌਪਈ:

ਹਮ ਠਾਕੁਰ ਕੀ ਭਗਤਿ ਕਰੰਤੇ।
ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਤਿਮਾ[1] ਕੋ ਨਿਤ ਅਰਚੰਤੇ। [1]ਮੂਰਤੀ।
ਜੇ ਸੈਲਨ ਕੀ ਸਭਿ ਠਕੁਰਾਈ[1]। [1]ਭਾਵ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜੋ ਹਨ।
ਪੂਜਹਿਂ ਸਾਲਗਰਾਮ ਸਦਾਈ ॥੨॥
ਰਾਜਪੂਤ ਹਮ ਬੰਸ ਬਡੇਰੇ।
ਰਹੇ ਸਦੀਵ ਮੂਰਤਨਿ ਚੇਰੇ।
ਤਿਸ ਕੋ ਤਜਿ ਅਬਿ ਨਰ ਤਨ ਪਾਸ।
ਜਾਇ ਕਰਹਿਂ ਥਿਰ ਹ੍ਵੈ ਅਰਦਾਸ ॥੩॥
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਹਿਂ ਲਾਇਕ ਮੋ ਕਹੁ।
ਅਪਰ ਬਾਤ ਸਮੁਝਾਵਹੁ ਤੋ ਕਹੁ।
ਸਕਲ ਸੈਲਪਤਿ ਸਿੱਖ ਨ ਕੋਊ।
ਗੁਰੂ ਸਮੀਪ ਨ ਪਹੁੰਚਹਿਂ ਸੋਊ ॥੪॥
ਅਪਨਿ ਬਡਨ ਕੀ ਰੀਤਿ ਚਲੰਤੇ।
ਸਭਿ ਪ੍ਰਤਿਮਾ ਕੀ ਪੂਜ ਕਰੰਤੇ।
ਮੈਂ ਏਕਲ ਹੀ ਨਿਜ ਮਤ ਛੋਰਿ।
ਕੈਸੇ ਬਨੌਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰ ਓਰ ॥੫॥
ਗਿਰਪਤਿ ਸਗਰੇ ਹਾਸ ਬਖਾਨਹਿਂ।
ਗਜ ਲੈਬੇ ਹਿਤ ਸਿੱਖ ਪਛਾਨਹਿਂ[1]। [1]ਹਾਥੀ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਸਿਖ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ' ਇਉਂ ਸਮਝਣਗੇ।
ਜਬਹਿ ਕਦਾਚਿਤ ਬਨਹਿ ਸਮਾਜਾ।
ਜੇ ਨਿਜ ਧਰਮ ਬਿਖੈ ਦ੍ਰਿਢ ਰਾਜਾ[1] ॥੬॥ [1]ਰਾਜੇ ਹਨ।
ਮੋ ਕਹੁ ਕਹੈਂ ਤਰਕਨਾ ਸਾਥੀ।
-ਕਰਿ ਲਾਲਚ ਲੈਬੇ ਹਿਤ ਹਾਥੀ।
ਬਨ੍ਯੋ ਜਾਇ ਸਾਹਿਬ ਕੋ ਸਿੱਖ੍ਯ-।
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹ੍ਵੈ ਬਾਤ ਭਵਿੱਖ੍ਯ ॥੭॥
ਲਖਹਿਂ -ਕਲੰਕਤਿ ਕੁਲ ਇਨਿ ਕੀਨਸਿ-
।

ਤੁਵ ਮਤਿ ਲੇਯ ਬਨਹੁਂ ਨਹਿਂ ਹੀਨਸਿ[1]।
ਅਜ਼ਮਤਿ ਸਹਿਤ ਜਿ ਗੁਰੂ ਬਤਾਵੈਂ।
ਇਹੁ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹਿਂ ਮੋ ਕਹੁ ਆਵੈ ॥ ੮ ॥
ਦਿੱਲੀ ਬਿਖੈ ਕੈਦ ਗੁਰ ਬਡੇ।
ਨਹਿਂ ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਕੈ ਸਿਹੁਂ ਛਡੇ।
ਕਹਜੋ ਰਹਜੋ ਬਿਅਦਬੀ ਘਨੀ।
ਤਹਿਂ ਕੀ ਬਾਤ ਸਕਲ ਹਮ ਸੁਨੀ ॥ ੯ ॥
ਕਰਾਮਾਤ ਤਿਹ ਸਾਥ ਨ ਕਰੀ।
ਸਰਬ ਅਵੱਗਜਾ ਨਿਜ ਪਰ ਜਰੀ।
ਹਾਥ ਨ ਪਾਵ ਤਾਂਹਿ ਕੋ ਟੂਟਾ।
ਨਾਂਹਿਨ ਕਿਤ ਤੇ ਰਾਜ ਨਿਖੁਟਾ ॥ ੧੦ ॥
ਅਲਪ ਜਾਤਿ ਜੇ ਜਾਨਤਿ ਨਾਂਹੀ[1]।
ਮਿਲੇ ਹਜ਼ਾਰੋਂ ਤਿਨ ਕੇ ਪਾਹੀ।
-ਅਬਿਨਾਸ਼ੀ, ਕੋ ਗੁਰ ਅਵਤਾਰੂ-।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਕਰਤਿ ਉਚਾਰੂ[1] ॥ ੧੧ ॥
ਪੈਸਾ ਕੌਡੀ ਆਨਿ ਚਢਾਵਤਿ।
ਝੂਠਹੁਂ ਕਹੈਂ ਕਿ ਬਾਂਛਤਿ ਪਾਵਤਿ।
ਜਾਟ ਗਵਾਰ, ਲੁਬਾਣੇ, ਬਣੀਏ।
ਝੀਵਰ ਆਦਿ ਕਹਾਂ ਲਗਿ ਭਣੀਏ ॥ ੧੨ ॥
ਮਿਲਿ ਕੈ 'ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ' ਸਭਿ ਕਹੈਂ।
ਪ੍ਰਤਿਮਾ[1] ਕੀ ਪ੍ਰਭੁਤਾ ਨਹਿਂ ਲਹੈਂ।
ਹਮ ਤੋ ਰਾਜਪੂਤ ਬਡ ਗਜਾਤੇ।
ਸੁਨਿਬੇ ਕਥਾ ਪੁਰਾਨਨ ਰਾਤੇ[1] ॥ ੧੩ ॥
ਬੈਰਾਗੀ ਸੰਨਜਾਸੀ ਸਾਧੂ।
ਰੰਗੇ ਬਸਤ੍ਰਨਿ ਕੋ ਮਗ ਲਾਧੂ[1]।
ਕੰਨਪਾਟੇ ਜੋਗੀ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ।
ਇਨ ਪੂਜਨ ਕੇ ਹਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ॥ ੧੪ ॥
ਗ੍ਰਹਸਤੀ ਗੁਰੂ ਮਨਿੰਦ ਹਮਾਰੇ।
ਰਾਜਪੂਤ ਪੁਨ ਜਾਤਿ ਉਦਾਰੇ।

[1]ਮੈਂ ਹੀਣਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਂਗਾ।

[1]ਛੋਟੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਜੋ (ਕੁਝ) ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ (ਓਹ...)।

[1]ਕੋਈ ਅਵਿਨਾਸ਼ੀ ਤੇ ਕੋਈ ਗੁਰ ਅਵਤਾਰ, ਹੱਥ ਜੋੜ ਜੋੜਕੇ ਪਏ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। (ਅ) ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਅਵਿਨਾਸ਼ੀ ਦਾ ਅਵਤਾਰ...।

[1]ਮੂਰਤੀ, ਬੁਤ।

[1]ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੋਏ ਹੋਏ ਹਾਂ।

[1]ਰੰਗੇ ਬਸਤ੍ਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਰਾਹ ਲੱਭਣ ਵਾਲੇ ਹਾਂ।

ਕਿਮ ਪਾਹੁਲ ਹਮ ਲੈ ਹੈਂ ਜਾਇ।
ਨਹਿਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਮਨ ਮਹਿਂ ਉਪਜਾਇ ॥੧੫॥
ਸਿੱਖ ਹੋਨਿ ਮਹਿਂ ਅਵਗੁਨ ਘਨੇ।
ਕਰਿ ਬਿਚਾਰ ਹੇਰੇ ਨਿਜ ਮਨੇ।
ਕਰਿ ਦਲ ਬਲ ਕੋ ਦੁਰਦ ਮੰਗਵਾਹੁਂ।
ਨਾਤੁਰਿ ਪੁਰਿ ਅਨੰਦ ਛੁਟਕਾਵਹੁਂ ॥੧੬॥
ਉਤ ਹਜ਼ਰਤ ਬਿਗਰਯੋ ਇਨ ਸੰਗਾ†।

†ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਾ ਤੁਰਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਜੇ ਇਤ ਅਰਹਿਂ ਮਚਹਿ ਬਡ ਜੰਗਾ।
ਕਿਤ ਚਲ ਜਾਇਂ? ਨ ਥਿਰਬੇ ਥਾਈਂ[1]।

[1]ਤੇ ਚਲੇ ਕਿੱਥੇ ਜਾਣਗੇ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ) ਟਿਕਣ ਨੂੰ ਥਾਂ ਨਹੀਂ (ਲੱਭਣੀ)।

ਤਬਿ ਜਾਨੈਂ ਜਬਿ ਹ੍ਵੈ ਨ ਉਪਾਈ ॥੧੭॥
ਕਰਹੁ ਬਿਚਾਰ ਅਹੋ ਤੁਮ ਸਜਾਨੇ।
ਬਸਹਿ ਜਾਇ ਤਬਿ ਕੌਨ ਸਥਾਨੇ?
ਗੁਰਤਾ ਗਰਬ ਨਵੀਨੀ ਬੈਸ।
ਪੁਜਵਾਵਤਿ ਬ੍ਰਿੰਦਨ ਮਹਿਂ ਬੈਸਿ[1] ॥੧੮॥

[1]ਬੈਠਕੇ।

ਯਾਂ ਤੇ ਨਹਿਂ ਮਾਨਹਿਂ, ਨਹਿਂ ਜਾਨਹਿਂ।
ਜਬਿ ਗਰ ਪਰੈ ਭਾਰ ਪਹਿਚਾਨਹਿ।
ਜੇ ਅਬਿ ਦੁਰਦ ਪ੍ਰਸਾਦੀ ਦੈ ਹੈ।
ਬੈਠਯੋ ਰਹੈ ਸਰਬ ਸੁਖ ਲੈ ਹੈ ॥੧੯॥
ਭੋ ਕੁਟਵਾਰ! ਅਬਹਿ ਤੂੰ ਜਾਹੁ।
ਪੁਰਿ ਅਨੰਦ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਹੁ।
ਜਯੋਂ ਮੈਂ ਕਹੀ ਸਕਲ ਸਮੁਝਾਵਹੁ।
ਬਿਨੈ ਭਨਹੁ ਬਲ ਅਧਿਕ ਜਨਾਵਹੁ ॥੨੦॥
-ਦਿਹੁ ਮਤੰਗ ਰਾਜੇ ਅਭਿਲਾਖਾ।
ਕਰਹੁ ਸੰਧਿ ਜਿਸ ਤੇ ਰਸ ਰਾਖਾ-।
ਨਾਂਹਿਤ ਗੁਰੂ ਕੰਨੈ ਇਮ ਕਹੀਅਹਿ।
-ਭਏ ਬਿਰੋਧ ਨ ਕਬਿ ਸੁਖ ਲਹੀਅਹਿ- ॥੨੧॥
ਭਏ ਨੰਮ੍ਰਿ, ਗਜ ਕਰਹਿ ਜਿ ਦੈਬੋ।
ਬਿਨੈ ਸਹਿਤ ਹੀ ਕੀਜੈ ਲੈਬੋ।

ਨਾਂਹਿ ਤੇ ਦਲ ਬਲ ਐਸ਼੍ਵਰਜ ਮੇਰੋ।
ਕਰਹੁ ਸੁਨਾਵਨਿ ਜਥਾ ਬਡੇਰੋ ॥੨੨॥
ਜੇ ਸਭਿ ਸੈਲਨ ਧਾਰ ਬਾਈਸ[1]।
ਤਿਨ ਕੇ ਈਸ਼ਨਿ ਕੋ ਮੈਂ ਈਸ਼।
ਰਹੈਂ ਸਦਾ ਆਇਸੁ ਅਨੁਸਾਰੀ।
ਚਹੀਐ, ਪਹੁੰਚਿ ਚਮੂੰ ਲੈ ਸਾਰੀ[1]' ॥੨੩॥

[1]ਪਹਾੜਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਈ ਧਾਰਾਂ।

[1]ਜੇ ਲੋੜ ਪਵੇ ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੈਨਾ ਲੈਕੇ (ਉਹ ਰਾਜੇ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਵਿਚ) ਪਹੁੰਚ ਜਾਣਗੇ।

ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਭੀਮਚੰਦ ਕੇ ਬੈਨਾ।
ਰਹਯੋ ਵਜ਼ੀਰ ਨੀਚ ਕਰਿ ਨੈਨਾ।
ਅਪਰ ਮੁਸਾਹਿਬ ਸਭਿ ਸਨਮਾਨੇ।
'ਮਹਾਰਾਜ! ਤੁਮ ਅਧਿਕ ਸਿਆਨੇ ॥੨੪॥
ਆਨਿ ਬਸਯੋ ਰਾਵਰ ਕੇ ਦੇਸ਼ੁ।
ਬਿਚਰਤਿ ਕਰਤਿ ਅਖੇਰ ਹਮੇਸ਼ੁ।
ਚਾਰਹੁੰ ਕੁੰਟਨਿ ਤੇ ਧਨ ਆਵੈ।
ਨਾਨਾ ਵਸਤੁ ਉਪਾਇਨ ਲਯਾਵੈਂ ॥੨੫॥
ਕਹਾਂ ਭਯੋ ਗਜ ਜਾਚਯੋ ਏਕ।
ਦੇਹਿ ਤੁਮਹਿਂ, ਗੁਰ ਚਹਿਯ ਬਿਬੇਕ[1]।
ਅਲਪ ਵਸਤੁ ਹਿਤ ਬਾਦ ਬਡੇਰਾ।
ਸੁਨਹਿ ਸਮੂਹ ਨ ਭਨਹਿਂ ਅਛੇਰਾ' ॥੨੬॥

[1]ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸੁਨਿ ਕੁਟਵਾਰ ਜੋਰਿ ਕਰ ਕਹਯੋ।
'ਮੈਂ ਆਨਹੁਂ ਗਜ ਕੋ ਤੁਮ ਚਹਯੋ।'
ਭੀਮਚੰਦ ਕੋ ਬੰਦਨ ਕੀਨਿ।
ਨਿਕਸਯੋ ਪੌਰ ਚਲਨਿ ਚਿਤ ਦੀਨਿ ॥੨੭॥
ਤੁਰੰਗ ਮੰਗਾਇ ਅਰੂਢਿ ਸਿਧਾਰਾ।
ਕ੍ਰਮ ਤੇ ਪੰਥ ਉਲੰਘਯੋ ਸਾਰਾ।
ਆਨਿ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਅਨੰਦ ਬਿਲੋਕਾ।
ਜਹਿਂ ਬਿਚਰਤਿ ਗੁਰ ਸਿਮਰਤਿ ਲੋਕਾ[1] ॥੨੮॥
ਉਤਰਨਿ ਸਦਨ ਕੀਨਿ ਤਬਿ ਡੇਰਾ।

[1]ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਲੋਕੀਂ ਫਿਰ ਟੁਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਹੋਇ ਸੁਚੇਤ ਭਲੇ ਤਿਸ ਬੇਰਾ।
ਪਾਨੀ ਤੇ ਪਗ ਪਾਨ ਪਖਾਰੇ।
ਸੂਖਮ ਬਸਤ੍ਰ ਪਹਿਰਿ ਤਨ ਸਾਰੇ ॥੨੯॥
ਜਬਿ ਗੁਰ ਕੋ ਲਾਗਜੋ ਦਰਬਾਰਾ।
ਸੁਨਿ ਕੈ ਸੁਧਿ ਕੁਟਵਾਰ ਪਧਾਰਾ।
ਪਹੁੰਚਿ ਪੌਰ ਪਰ ਕੀਨਿ ਬਤਾਵਨ।
'ਮਮ ਸੁਧਿ ਅੰਤਰ ਕਰਹੁ ਜਨਾਵਨ' ॥੩੦॥
ਦ੍ਵਾਰਪਾਲ ਚਲਿ ਕੈ ਤਤਕਾਲਾ।
ਅਰਜ਼ ਗੁਜਾਰੀ ਨਿਕਟਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।
'ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ! ਮਹਿਪਾਲਕ ਕੁਟਵਾਲ।
ਦਰਸ ਰਾਵਰੋ ਚਹੈ ਬਿਸਾਲ' ॥੩੧॥
ਹੁਕਮ ਕੀਨਿ 'ਆਵਨ ਦਿਹੁ ਤਾਂਹੀ।'
ਅੰਤਰ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਜੋ ਪਹੁੰਚਜੋ ਪਾਹੀ।
ਪਾਇਨ ਪਾਸ ਉਪਾਇਨ ਧਰਿ ਕੈ।
ਹਾਥਬੰਦਿ ਅਭਿਬੰਦਨ ਕਰਿ ਕੈ ॥੩੨॥
ਆਇਸੁ ਪਾਇ ਬੈਠਿ ਕਰਿ ਗਯੋ।
ਨ੍ਰਿਪ ਕੀ ਨਮੋ ਕਰਤਿ ਪੁਨ ਭਯੋ।
ਸ਼੍ਰੀ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਬਾਕ ਉਚਰਜੋ।
'ਕਹੁ ਕਿਮ ਰਾਜੇ ਭੇਜਨ ਕਰਜੋ?' ॥੩੩॥
ਜਾਨਿ -ਕਹਾਂ ਅਫਰਜੋ ਹੰਕਾਰੀ।
ਕਪਟ ਕਠੋਰ ਕੁਟਿਲਤਾ ਧਾਰੀ[1]-।

[1]ਪਰ) ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂ ਅਫਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਹੰਕਾਰੀ ਤੇ ਕਿਉਂ ਕਪਟ ਤੇ ਕਰੜੀ ਕੁਟਿਲਤਾ ਧਾਰਨ ਕੀਤੀ ਹੈ ਸੁ। [ਸੂਚਨਾ-ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਤੁਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੱਖਜ ਵਾਕ ਸਮਝਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ, ਅਗਲੀ ਬਾਤ ਚੀਤ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ 'ਜਾਨਿ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ = ਜਾਣਦੇ ਸਨ]।

ਸੁਨਿ[1] ਕੁਟਵਾਰ ਭਨੀ ਮੁਖ ਬਾਨੀ।
'ਅੱਗ੍ਰ ਆਪ ਕੇ ਬਿਨੈ ਬਖਾਨੀ ॥੩੪॥

[1]ਇਹ ਗਲ ਸੁਣਕੇ ਕਿ ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਿੰਵ ਭੇਜਿਆ ਹੈ।

ਅਹੈ ਸਰਲ ਤੁਮ ਪੰਥ ਭਲੇਰਾ[1]।

[1]ਭਾਵ (ਰਾਜਾ) ਤੁਹਾਡੀ ਭਲਿਆਈ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਸਰਲ ਹੈ।

ਜਸ ਕੋ ਉਚਰਤਿ ਸੰਝ ਸਵੇਰਾ।
ਰਾਵਰ ਕੋ ਪਾਵਨ ਲਖਿ ਪਾਵਨ[1]।
ਚਾਹਤਿ ਰਿਦੇ ਸਾਂਝ ਕੋ ਪਾਵਨਿ ॥੩੫॥

[1]ਆਪਦੇ ਚਰਨ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਜਾਣਕੇ।

ਆਨਿ ਪਰਯੋ ਕਾਰਜ ਅਬਿ ਐਸੋ।
ਪਠਯੋ ਵਕੀਲ, ਗਯੋ ਕਹਿ ਜੈਸੋ।
ਸਗਿਯਨਿ ਕੇ ਲਾਗੀ ਅਬਿ ਆਵੈਂ।
ਚਹਿਯ ਅਜਾਇਬ ਵਸਤੁ ਦਿਖਾਵੈਂ[1] ॥ ੩੬ ॥

[1]ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਕਿ ਅਸੀਂ) ਅਣੋਖੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦਿਖਾਈਏ।

ਗੁਰ ਘਰ ਬਿਨਾ ਅਪਰ ਥਲ ਨਾਂਹੀ।
ਬਾਰ ਬਾਰ ਯਾਂ ਤੇ ਪਠਿ ਪਾਹੀ[1]।
ਬਨਹਿ ਆਪ ਕੋ ਭੀ ਅਬਿ ਐਸੇ।
ਰਾਜੇ ਸੰਗ ਰਹੈ ਰਸ ਜੈਸੇ ॥ ੩੭ ॥

[1](ਆਪਦੇ) ਪਾਸ ਭੇਜਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਬਾਈਸ ਧਾਰ ਕੇ ਈਸ਼।
ਸਭਿ ਕੇ ਸੀਸਨ ਪਰ ਆਧੀਸ਼[1]।
ਪਰਬਤਪਤਿ ਸਮਸਰ ਨਹਿਂ ਕੋਈ।
ਸਕਲ ਰੀਤਿ ਤੇ ਦੀਰਘ ਸੋਈ ॥ ੩੮ ॥

[1]ਮਹਾਂਰਾਜਾ ਹੈ।

ਉਚਿਤ ਆਪ ਕੋ ਰਸ ਹੀ ਰਾਖਨਿ।
ਪੂਰਹੁ ਸਭਿ ਹੀ ਕੀ ਅਭਿਲਾਖਨਿ।
ਦੁਹਿਂ ਦਿਸ਼ਿ ਸੰਧਿ ਰਹੈ ਸ਼ੁਭ ਬਾਤੀ।
ਡਰਹਿਂ ਜਿ ਸਗਰੇ ਬ੍ਰਿੰਦ ਅਰਾਤੀ ॥ ੩੯ ॥
ਕਾਰਜ ਪਰੈਂ ਪਰਸਪਰ ਘਨੇ।
ਸੋ ਸੁਖੇਨ ਹੀ ਤਤਛਿਨ ਬਨੇ।
ਇਹ ਸਭਿ ਰਾਵਰ ਕੇ ਬਸਿ ਅਹੈ।
ਰਾਖਨਿ ਰਸ, ਨਤੁ ਬੇਰਸ ਚਹੈਂ ॥ ੪੦ ॥
ਕਹਾਂ ਬਾਤ ਇਹ ਬਡੀ ਨ ਕੋਈ।
ਜਾਚੀ ਦੇਹੁ ਲੇਹੁ ਨਿਜ ਸੋਈ।
ਭੀਮਚੰਦ ਸੈਲੇਂਦ੍ਰ ਬਿਲੰਦ।
ਤੁਮਰੇ ਕਾਜ ਸੁਧਾਰਹਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ॥ ੪੧ ॥
ਸੈਨਾ ਘਨੀ ਸਮੀਪ ਜਿਸੀ ਕੇ।
ਸੈਲ ਦੇਸ ਅਨੁਸਾਰਿ ਤਿਸੀ ਕੇ।
ਬਡੋ ਪ੍ਰਤਾਪ ਐਸ਼੍ਵਰਜ ਭਾਰੋ।
ਕਹੇ ਬਾਕ ਤੇ ਕਰਹਿ ਨ ਟਾਰੋ[1] ॥ ੪੨ ॥

[1]ਆਪਣੇ ਕਹੇ ਵਾਕ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਭਾਵ 'ਹਾਥੀ ਮੋੜ ਦੇਵਾਂਗਾ' ਇਹ ਗਲ ਕਹਿਕੇ ਮੁਕਰੇਗਾ ਨਹੀਂ। (ਅ) ਉਸਦੇ ਬਚਨ ਕਹੇ ਤੇ (ਕੋਈ) ਟਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਬਾਸ ਸਮੀਪੀ ਦੋਇਨ ਕੇਰਾ।

ਸੰਧਿ ਕਰੇ ਸੁਖਿ ਸਭਿਨਿ ਬਡੇਰਾ।
ਯਾਂ ਤੇ ਮੈਂ ਰਾਵਰਿ ਢਿਗ ਭੇਜਾ।
ਕਹਯੋ -ਸੰਦੇਸਾ ਅਸ ਅਬਿ ਲੇ ਜਾ-'
॥੪੩॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਕੁਟਵਾਰ ਆਵਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਚਤੁਰਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੩੪॥

੩੫. [ਕੁਟਵਾਲ ਨੇ ਆ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜਸ ਕੀਤਾ]

੩੪<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੬

ਦੋਹਰਾ:

ਨਿਪਟ[1] ਕਪਟ ਕੇ ਕੂੜ ਬਚ, ਸੁਨਿ ਕਲਗੀਧਰ ਧੀਰ। [1]ਅਤਿਯੰਤ।
ਬੋਲੇ ਬਚਨ ਅਦੀਨ[1] ਪ੍ਰਭੁ, 'ਜਬਿ ਤੂੰ ਗਿਰਪਤਿ ਤੀਰ[2] ॥੧॥
[1]ਨਿਰਭਯ। [2]ਜਦ ਤੂੰ ਰਾਜੇ ਪਾਸ ਸੈਂ (ਤਦ ਰਾਜੇ ਨੇ)।

ਚੌਪਈ:

ਕਿਮ ਨ੍ਰਿਪ ਭਨਜੋ ਸੁਨਜੋਂ ਤੈਂ ਕਹਾਂ।
ਗਰਬਤਿ ਬਚਨ ਕਹੇ ਤਿਨ ਜਹਾਂ।
ਤਿਨ ਸੋਂ ਕਿਮ ਹੁਇ ਮੇਲ ਹਮਾਰਾ।
ਕਰਹਿ ਕਪਟ ਕਪਟੀ ਕੁੜਿਆਰਾ ॥੨॥
ਕਹਜੋ ਕਿ -ਮੋ ਸੋਂ ਬਿਗਰੈ ਜਬੈ।
ਕਿਸ ਥਲ ਬਸੈ ਜਾਇ ਗੁਰ ਤਬੈ।
ਦਿੱਲੀਪਤਿ ਕੇ ਸੰਗ ਬਿਗਾਰੇ।
ਜਹਿਂ ਗੁਰ ਬਡੇ ਬਿਕੁੰਠ ਸਿਧਾਰੇ- ॥੩॥
ਸੋ ਆਸ਼ੈ ਕਜਾ ਸਮੁਝੈ ਮਾਨੀ।
-ਰਾਖਹਿਂ[1] ਹਿੰਦੁਨਿ ਲਾਜ ਮਹਾਨੀ। [1]ਰੱਖੀ ਹੈ।
ਸੀਸ ਦਿਲੀਸ਼ੁਰ ਕੇ ਹੁਇ ਆਪੇ[1]। [1]ਔਰੰਗ ਦੇ ਸਿਰ ਹੋਕੇ ਆਪ ਹੀ।
ਤਨ ਤਜਿ ਗਏ-, ਸੁਮਤਿ ਸੇ ਜਾਪੇ[1] ॥੪॥ [1]ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ।
ਜਗ ਮਹਿਂ ਇਸਥਿਰਿ ਰਹਜੋ ਨ ਕੋਈ।
ਜੋ ਉਪਜਹਿ ਸਭਿ ਬਿਨਸਤਿ ਸੋਈ।
ਤਊ ਸੁਨਹੁ ਜੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ।
ਤਜਹਿਂ ਸਰੀਰ ਮਹਾਂ ਮਤਿ ਧਾਰੀ ॥੫॥
ਸੇ ਜਗ ਮਹਿਂ ਜੀਵਤ ਹੀ ਜਾਨਹੁਂ।
ਸੁਜਸੁ ਜਹਾਂ ਕਹਿਂ ਭਲੇ ਪ੍ਰਮਾਨਹੁਂ।
ਕਜੋਂ ਨ ਬਿਚਾਰ ਰਿਦੇ ਮਹਿਂ ਦੇਖਾ।
ਅਪਨਿ ਬਡੇ ਪਰ ਕਰਹੁ ਪਰੇਖਾ ॥੬॥
ਕੋ ਜੀਵਤਿ ਹੈ ਜਗਤ ਮਝਾਰੀ?
ਬਾਬਰ ਆਦਿਕ ਦਲ ਬਲ ਭਾਰੀ।
ਸਕਲ ਕਾਲ ਕੋ ਅਹੈ ਚਬੀਨਾ।
ਧੰਨ ਸਿ ਪ੍ਰਾਨੀ ਜਿਨ ਜਸੁ ਲੀਨਾ ॥੭॥
ਰਾਜੇ ਕੰਨੈ ਕਹੁ ਕੁਟਵਾਰ!

-ਕਰਾਮਾਤ ਹੈ ਕਹਿਰ ਉਦਾਰ।
ਕਪਟ ਕੂਰ ਕਰਿ ਕਹਿਰ ਨ ਜਾਚੋ।
ਸਰਲ ਰਿਦੇ ਹਰਿ ਸਿਮਰਨ ਰਾਚੋ ॥੮॥
ਗੁਰ ਘਰ ਸਰਬ ਵਸਤੁ ਤੇ ਪੂਰਨ।
ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੁਇਂ ਤੂਰਨ।
ਜੇ ਕੋ ਬੁਰਾ ਕਰੈ ਕਿਸ ਭਾਂਤੀ।
ਲਹਿ ਸੰਕਟ ਕੋ ਭੂਮ ਪਪਾਤੀ[1] ॥੯॥ [1]ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਡਿੱਗ ਕੇ।
ਦੂਧ ਪੂਤ ਧਨ ਧਾਮ ਮਹਾਨੇ।
ਗਜ ਬਾਜੀ ਗਨ ਰਤਨ ਖਜ਼ਾਨੇ।
ਗੁਰ ਘਰ ਮਹਿਂ ਉੱਤਮ ਇਹ ਘਨੇ।
ਪਾਵਹਿ ਸੋ, ਸੇਵਕ ਜੋ ਬਨੇ ॥੧੦॥
ਹੁਇ ਹੰਕਾਰੀ ਓਜ ਜਨਾਵਹਿ।
ਗੁਰ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਬਨਿ ਆਵਹਿ।
ਬਲ ਤੇ ਕਰਹਿ ਜਾਚਨਾ ਜੋਇ।
ਖੜਗਧਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਸੋਇ-' ॥੧੧॥
ਭੀਮਚੰਦ ਜੋ ਬੈਠ ਇਕੰਤ।
ਕਰਜੋ ਅਮਾਤਨ ਸੰਗ[1] ਮਤੰਤ। [1]ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਨਾਲ।
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਸਭਿ ਜਬੈ ਬਖਾਨਾ।
ਸੁਨਿ ਕੁਟਵਾਰ ਭਯੋ ਹੈਰਾਨਾ ॥੧੨॥
-ਮੋ ਤੇ ਪ੍ਰਥਮ ਨਹੀਂ ਕੋ ਆਯੋ।
ਥੋਰੇ ਨਰ ਸੋਂ ਮਤਾ ਪਕਾਯੋ।
ਘਟ ਘਟ ਕੋ ਇਹ ਅੰਤਰਜਾਮੀ।
ਤਹਿਂ ਕੀ ਕਹੀ ਲਖੀ ਸਭਿ ਸ੍ਵਾਮੀ-
॥੧੩॥
ਮਹਿਮਾ ਮਾਨਿ -ਮਹਿਦ ਮਹੀਆਨ[1]। [1]ਮੰਨ ਗਿਆ ਕਿ (ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ) ਮਹਿਮਾ ਵਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਹੈ।
ਇਹ ਸਭਿ ਕੇ ਮਾਲਕ ਭਗਵਾਨ-।
ਬਿਨਤੀ ਕਰਤਿ ਉਠਜੋ ਤਤਕਾਲਾ।
ਖਰੇ ਹੋਇ ਕਰਿ ਸਮੁਖ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ ॥੧੪॥
ਕੀਨਸਿ ਮਨ ਮਲਿੰਦ ਮਾਨਿੰਦ[1]। [1]ਭੌਰੇ ਵਰਗਾ।
ਚਹਿ ਮਕਰੰਦ ਪਗਨਿ ਅਰਬਿੰਦ।
ਬੰਦਿ ਹਾਥ ਕੋ ਬੰਦਨ ਕੀਨਿ।
ਆਗੈ ਨੰਮ੍ਰਿ ਸੀਸ ਧਰਿ ਦੀਨਿ ॥੧੫॥

'ਛਿਮਹੁ ਅਵੱਗਜਾ ਜੇਤਿਕ ਮੇਰੀ।
ਕਹੀ ਕੁਟਿਲਤਾ ਕੂਰ ਕਰੇਰੀ[1]।
ਸਭਿ ਅਨਜਾਨ ਪਨੇ ਮਹਿਂ ਜਾਨਹੁਂ।
ਅਬਿ ਸੇਵਕ ਲਖਿ ਕਰੁਨਾ ਠਾਨਹੁਂ ॥੧੬॥

[1]ਝੂਠੀ ਤੇ ਕਰੜੀ।

ਤੁਮ ਸੋਂ ਕਪਟ ਰਚਹਿਂ ਅੱਗਜਾਨੀ।
ਖੋਟੇ ਭਾਗ ਨ ਮਹਿਮਾ ਜਾਨੀ।
ਕਿਮ ਛਲ ਪੁਜਹਿ ਆਪ ਕੇ ਸਾਥ।
ਬਿਦਤਿ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਜਿਮ ਫਲ ਹਾਥ[1] ॥੧੭॥

[1]ਹੱਥ ਉਪਰ (ਰਖੇ) ਫਲ ਵਾਂਙ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੈ।

ਪਰਾਧੀਨ ਹਮ ਭੂਪ ਸਦੀਵਾ।
ਬਰਤਹਿਂ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹਿਤ ਜੀਵਾ[1]।
ਤਿਸ ਕਾਰਨ ਤੇ ਕਪਟ ਸਕੂਰ।
ਹੇ ਪ੍ਰਭੁ ! ਠਾਨਜੋਂ ਆਨਿ ਹਜ਼ੂਰ ॥੧੮॥

[1]ਰੋਜ਼ੀ ਦੇ ਵਾਸਤੇ।

ਕਰਜੋ ਇਕੰਤ ਮਤੰਤ ਨਰਿੰਦ।
ਨਰ ਪੰਚਨ ਢਿਗ[1], ਨਾਹਿਨ ਬ੍ਰਿੰਦ[2]।
ਸੋ ਸਭਿ ਰਾਵਰ ਕੇ ਮੁਖ ਸੁਨਜੋਂ।
ਸਭਿ ਤੇ ਪ੍ਰਿਥਕ ਹੋਇ ਜੋ ਭਨਜੋਂ ॥੧੯॥

[1]ਤੇ ਕੇਵਲ) ਮੁਖੀਏ ਨਰਾਂ ਪਾਸ। [2]ਜੋ ਬਹੁਤੇ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਦਿਢ ਪ੍ਰਤੀਤ ਅਬਿ ਰਹਿ ਚਿਤ ਮੇਰੋ।
ਪਰਜੋ ਸ਼ਰਨ ਜੁਗ ਚਰਨਨਿ ਹੇਰੋਂ।
ਭੀਮਚੰਦ ਮਤਿਮੰਦ ਗੁਮਾਨੀ।
ਭਯੋ ਕੁਭਾਗ ਨ ਮਹਿਮਾ ਜਾਨੀ ॥੨੦॥
ਦੁਰਦ ਪ੍ਰਸਾਦੀ ਹਿਤ ਹ੍ਵੈ ਬਾਦੀ।
ਭਨਜੋ ਵਜ਼ੀਰ –ਲਖਹੁ ਗੁਰ ਗਾਦੀ।
ਸੇਵਕੁ ਬਨਹੁ ਸਭੈ ਕੁਛ ਪਾਵਹੁ।
ਨਹਿਂ ਨਾਹਕ ਬਹੁ ਬੈਰ ਬਧਾਵਹੁ– ॥੨੧॥
ਮਾਨੀ ਨਹੀਂ[1], ਕਰੀ ਮਨ ਭਾਈ।
ਗਜ ਹਿਤ ਸਿੱਖਜਾ ਮੋਹਿ ਸਿਖਾਈ।
ਤੁਮ ਸਭਿ ਜਾਨਹੁਂ ਅੰਤਰਜਾਮੀ !
ਕਹਹੁ ਜਥਾ ਮੈਂ ਕਰਹੁਂ ਬਖਾਨੀ' ॥੨੨॥
ਤਬਿ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਮੁਖ ਫੁਰਮਾਯੋ।

[1]ਵਜ਼ੀਰ ਦੀ ਗੱਲ) ਨਹੀਂ ਮੰਨੀਂ।

'[1]ਧਾਮ ਬਚੌਲੀ ਬੀਚ ਬਨਾਯੋ।
ਦਾਸ ਹਮਾਰੋ ਤੂੰ ਇਹ ਤਹਾਂ।
ਅਹੋ ਪ੍ਰਥਮ ਤੇ ਤੈਂ ਅਬਿ ਲਹਾਂ[੬] ॥੨੩॥

[1]ਬਚੌਲੀ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ (ਇਕ) ਘਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਓਥੇ ਤੂੰ ਸਾਡਾ ਇਕ ਦਾਸ ਸੀ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ (ਪਰ) ਹੁਣ ਤੈਨੂੰ ਸੋਝੀ ਆਈ ਹੈ। (ਅ) (ਤੂੰ ਤਾਂ) ਘਰ ਦਾ ਆਦਮੀ ਹੀ ਵਿਚੋਲਾ ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈਂ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਹੀ ਇਕ ਦਾਸ ਪਹਿਲੋਂ ਤੋਂ ਓਥੇ ਸੈਂ, ਪਰ ਹੁਣ ਤੂੰ ਪਛਾਣੀ ਹੈ ਇਹ ਗਲ।

ਕਹਹੁ ਜਾਇ ਨ੍ਰਿਪ ਨਿਕਟ ਬਨਾਈ।
ਸਿਖ ਕੀ ਕਹੀ ਨ ਜਾਇ ਮਿਟਾਈ।
-ਗੁਰ ਘਰ ਬਿਨਾ ਨ ਦਿਹੁ ਕਿਤ ਹਾਥੀ।
ਇਹੀ ਭਾਵਨਾ ਮਮ ਮਨ ਸਾਥੀ[1]- ॥੨੪॥

[1](ਸਿਖ ਨੇ ਕਹਿਆ ਸੀ) ਇਹੀ ਮੇਰੇ ਮਨ ਸਾਥ ਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਹਮ ਤਿਹ[1] ਸੰਗ ਬਖਾਨਾ।
-ਕਰਹਿਂ ਇਸੀ ਬਿਧਿ, ਦੇਹਿਂ ਨ ਆਨਾ-।
ਸੋ ਨਿਜ ਬਾਕ ਨ ਕੂਰੋ ਠਾਨੈਂ।
ਜ਼ਾਹਰ ਜਿਹ ਜਹਾਨ ਮਨ ਜਾਨੈ[1] ॥੨੫॥

[1]ਤਿਸ (ਸਿਖ) ਨੂੰ।

[1]ਜਿਸ (ਗਲ) ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਜਹਾਨ ਪ੍ਰਤੱਖ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।

ਨਹਿਂ ਗਜ ਦੈਬੇ ਮਹਿਂ ਇਹ ਕਾਰਨ।
ਭੀਮਚੰਦ ਸੰਗ ਕਰਹੁ ਉਚਾਰਨਿ।
ਇਮ ਸੁਨਿ ਜੇ ਉਰ ਕੋਪ ਉਪਾਵੈ।
ਨਿਜ ਬਲ ਤੇ ਹਮ ਕੋ ਡਰਪਾਵੈ ॥੨੬॥
ਤੌ ਇਸ ਬਿਧਿ ਕੋ ਕਹਹੁ ਸੰਦੇਸਾ।
-ਰਣ ਕੋ ਦੇ ਕਰਿ ਲੇਹਿ ਗਜੇਸ਼ਾ।
ਇਹਾਂ ਕਲੀਵ[1] ਤ੍ਰਿਯਾ ਨਹਿਂ ਕੋਈ[2]।
ਜੰਗ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਨੇ ਡਰ ਹੋਈ ॥੨੭॥

[1]ਖੁਸਰੇ। [2]ਏਥੇ ਬੀ ਕੋਈ ਖੁਸਰੇ ਤੇ ਤ੍ਰੀਮਤਾਂ ਨਹੀਂ। (ਅ) ਡਰਪੋਕ ਤ੍ਰੀਮਤਾਂ।

ਹਮ ਸਮੇਤ ਸਭਿ ਸੁਭਟਨਿ ਕੇਰਾ।
ਪਰਚਾ ਸ਼ਸਤ੍ਰਨਿ ਸਾਥ ਬਡੇਰਾ।
ਕਰਹਿਂ ਚਲਾਵਨਿ ਹਤਹਿਂ ਨਿਸ਼ਾਨੇ।
ਆਪਸ ਬਿਖੇ ਬੀਰਤਾ ਠਾਨੇ ॥੨੮॥
ਤਿਨ[1] ਪਰਖਨਿ ਹਿਤ ਚਿਤ ਚਹਿ ਮੋਰਾ।
ਕਬਿ ਰਿਪੁ ਗਣ ਸੋਂ ਰਣ ਹੁਇ ਘੋਰਾ।
ਹਮਰੇ ਦੁਊ ਬਾਰਤਾ[1] ਨੀਕੀ।
ਕਰਹੁ ਨਰਿੰਦ! ਭਾਵਤੀ ਜੀ ਕੀ-'

[1]ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਰਮਿਆਂ ਨੂੰ (ਅ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨਿਆਂ ਨੂੰ।

[1]ਜੰਗ ਕਰਨਾ ਤੇ ਸੰਧੀ ਕਰਨੀ।

॥੨੯॥
ਸੁਨਿ ਕੁਟਵਾਰ ਕਹ੍ਯੋ ਕਰ ਜੋਰਿ।
'ਕੌਨ ਸਕਹਿ ਪਿਖਿ ਰਾਵਰਿ ਓਰ।
ਜਿਸ ਕੇ ਭਲੇ ਭਾਗ ਹੁਇਂ ਨਾਂਹੀ।
ਬਨਹਿ ਬਿਰੋਧੀ, ਸੋ ਦੁਖ ਪਾਹੀ' ॥੩੦॥
ਇਮ ਕਹਿ ਰੁਖ਼ਸਦ ਹ੍ਵੈ ਕਰਿ ਚਾਲਾ।
ਨਿਕਸ੍ਯੋ ਨੰਮ੍ਰੀ ਭਯੋ ਬਿਸ਼ਾਲਾ।
ਗੁਰ ਮਹਿਮਾ ਕੋ ਜਾਤਿ ਬਿਚਾਰਤਿ।
-ਭੀਮਚੰਦ ਸਠ ਹਠ ਉਰ ਧਾਰਤਿ-
॥੩੧॥
ਪਹੁੰਚ੍ਯੋ ਪੁਨ ਬਿਲਾਸਪੁਰਿ ਜਾਈ।
ਮਿਲ੍ਯੋ ਤਬੈ ਜਹਿਂ ਥਿਰ ਗਿਰਰਾਈ।
ਠਾਨਿ ਬੰਦਨਾ ਬੈਠਿ ਸਮੀਪਾ।
ਪਿਖਿ ਕਰਿ ਛੂਛਾ, ਕਹ੍ਯੋ ਮਹੀਪਾ
॥੩੨॥
'ਕਹੁ ਕੁਟਵਾਰ ! ਗੁਰੂ ਕੰਨਿ ਜਾਈ।
ਭਯੋ ਸੰਬਾਦ ਸੁ ਦੇਹਿ ਸੁਨਾਈ।
ਮਾਨ੍ਯੋਂ, ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੁੰਚਰ ਦੈਬੋ।
ਹਮ ਸੋਂ ਰਸ, ਕੈ ਬਿਰਸ ਚਹੈਬੋ[1]' ॥੩੩॥ [1]ਚਾਹਿਆ ਸੁ।
ਤਬਿ ਕਰ ਬੰਦਿ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕਹੰਦਾ।
'ਦਿਲ ਅੰਦਰ ਕੀ ਗੁਰੂ ਲਖੰਦਾ।
ਤਿਨਹੁੰ ਅੱਗ੍ਰ ਨਹਿਂ ਕਪਟ ਚਲੰਦਾ।
ਜਿਨ ਤੇ ਸੁਨਤਿ ਸੁ ਮਨ ਬਿਸਮੰਦਾ
॥੩੪॥
ਹੋਇ ਇਕੰਤ ਮਤੰਤ ਪਕਾਯੋ[1]। [1](ਜੋ) ਮੰਤ੍ਰ (ਤੁਸਾਂ) ਪਕਾਇਆ ਸੀ।
ਸੋ ਸਗਰੋ ਮੁਝ ਸੰਗ ਸੁਨਾਯੋ।
ਅਪਰ ਬਾਕ ਪੁਨ ਭਨੇ ਅਨੇਕੂ।
ਜੋ ਰਤਨਾਕਰ ਅਨੰਦ ਬਿਬੇਕੂ[1] ॥੩੫॥ [1]ਜੋ ਅਨੰਦ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਹਨ।
ਨਿਜ ਆਸ਼ੈ ਕੋ ਬਹੁਰ ਬਖਾਨਾ।
ਲੇ ਗੁਰ ਘਰ ਤੇ ਦਾਸ ਮਹਾਨਾ।
ਜੋ ਜਾਚਹਿ ਗਰਬਤਿ ਬਲ ਧਾਰਾ।
ਧਾਰਾ ਖੜਗ ਦਿਖਹਿ ਭਟ ਭਾਰਾ ॥੩੬॥

ਹਮਰੇ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਕਿਸ ਕਾਲਾ।
ਕਾਲ ਕਰਹਿਂ[1] ਰਣ ਮਹਿਂ ਰਿਪੁ ਜਾਲਾ। [1]ਨਾਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ।
ਜ਼ਾਲਮ ਜਬਰੀ ਜੋਰ ਉਪਾਇ[1]। [1]ਜ਼ਾਲਮ ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਰਕੇ ਬਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।
ਪਾਇ ਨ ਭਲੋ, ਪਰਾਜੈ ਪਾਇ[1] ॥੩੭॥ [1]ਹਾਰ ਹੀ ਪਾਏਗਾ।
ਮੋ ਮਤਿ ਮਹਿਂ ਨਹਿਂ ਨੀਕ ਬਖੇਰਾ।
ਖੇਰਾ ਆਨੰਦ ਪੁਰਿ ਮੈਂ ਹੇਰਾ[1]। [1]ਜੋ ਮੈਂ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਡਿੱਠਾ ਹੈ (ਇਹ ਹੈ)। (ਅ) ਆਨੰਦ ਪੁਰ ਵਿਚ ਅਨੰਦ ਹੀ ਮੈਂ ਡਿੱਠਾ ਹੈ।
ਸੁਭਟ ਸ਼ਸਤ੍ਰਧਰਿ ਕਿਧੌਂ ਤੁਰੰਗਾ।
ਰੰਗ ਰੰਗ ਸੁੰਦਰ ਸਰਬੰਗਾ ॥੩੮॥
ਜਿਮ ਰਜਧਾਨੀ ਭੂਪ ਮਹਾਨੀ।
ਹਾਨੀ ਸ਼ੱਤ੍ਰਨਿ ਪਰਹਿ ਪਛਾਨੀ।
ਛਾਨੀ ਨਹੀਂ ਬਿਦਤਿ ਤੁਮ ਜਾਨੀ।
ਕੋ ਕੋ ਗੁਰ ਕੀ ਕਹੌਂ ਕਹਾਨੀ ॥੩੯॥
ਜਸੋਂ ਕਸੋਂ ਕਰਿ ਗਜ ਕੋ ਨਹਿਂ ਦੇਤਿ।
ਨੀਕੇ ਪਾਇ ਲੀਨਿ ਮੈਂ ਭੇਤ।
ਤੁਮ ਭੀ ਮਨ ਤੇ ਤਜਹੁ ਬਿਰੋਧਾ।
ਸ਼੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਦੀਰਘ ਜੋਧਾ ॥੪੦॥
ਬਾਤ ਕਹਾਂ ਇਹ ਬਪੁਰੋ ਕਰੀ[1]। [1]ਕੀ ਗਲ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚਾਰੇ ਹਾਥੀ ਦੀ।
ਕਰੀ ਨ ਆਛੀ ਜ਼ਿਦ ਇਮ ਧਰੀ[1]। [1]ਅੱਛੀ (ਗਲ) ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਉਂ ਜ਼ਿਦ ਕਰਨੀ।
ਅਬਿ ਭੀ ਸੰਧਿ ਅਨੰਦ ਉਪਾਵੋ।
ਪਾਵੌ ਮਨ ਬਾਂਛਤਿ ਹਰਖਾਵੋ' ॥੪੧॥
ਸੁਨਿ ਨਰਿੰਦ੍ਰ ਉਰ ਲਗਯੋ ਬਿਚਾਰਨਿ।
-ਚਾਰਨ ਜਿਉਂ ਜਸੁ ਕਰਹਿ ਉਚਾਰਨ[1]। [1]ਇਹ ਕੁਟਵਾਰ) ਭੱਟ ਵਾਂਗ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ) ਜਸ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਚਾਰਨ ਪਠੌਂ ਰਖੌਂ ਸੁਧਿ ਸਾਰੀ[1]। [1]ਦੂਤ ਭੇਜਕੇ (ਹੁਣ) ਸਾਰੀ ਖਬਰ ਰੱਖਾਂਗਾ।
ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਅਬਿ ਦੈਂ ਹੌਂ ਟਾਰੀ[1] ॥੪੨॥ [1]ਹੁਣ ਟਾਲ ਦੇਂਦਾ ਹਾਂ।
ਸੁਨਤਿ ਸਭਿਨਿ ਕੇ ਤਬਹਿ ਬਖਾਨਾ।
'ਮੈਂ ਅਬਿ ਕਹਯੋ ਤੁਮਾਰੋ ਮਾਨਾ।
ਧੀਰ ਵਜ਼ੀਰ, ਸੁਮਤਿ ਕੁਟਵਾਰ।
ਅਪਰ ਸਰਾਹਤਿ ਗੁਰੂ ਉਦਾਰ ॥੪੩॥
ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਉਰ ਧੀਰਜ ਧਰੌਂ।
ਬਜਾਹ ਨਿਕਟ ਤਬਿ ਜਾਚਨਿ ਕਰੌਂ।

ਤਬਿ ਤੌ ਲੇਨੌ ਬਨੈ ਜ਼ਰੂਰ।
ਇਕ ਕੁੰਚਰ ਅਰੁ ਡੇਰੋ ਰੂਰ ॥੪੪॥
ਜਥਾ ਜੋਗ ਤਬਿ ਜਾਚਨਿ ਹੋਇ।
ਬਜਾਹ ਬਿਖੈ ਲੇਵਤਿ ਸਭਿ ਕੋਇ।
ਦੋਨਹੁ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਸੰਧਿ ਬਨੰਤੀ।
ਇਕ ਕੇ ਚਾਹੇ, ਨਹਿਂ ਸੁਧਰੰਤੀ ॥੪੫॥
ਤੁਮਰੇ ਕਹਜੋ ਕਰਜੋ ਮੈਂ ਟਾਰਾ।
ਪੁਨ ਆਨਹੁ ਦ੍ਵੈ ਵਸਤੁ ਉਦਾਰਾ।'
ਸੁਨਿ ਵਜ਼ੀਰ ਨ੍ਰਿਪ ਅਧਿਕ ਸਰਾਹਾ।
'ਇਮ ਹੀ ਆਛੀ ਜਿਮ ਤੁਮ ਚਾਹਾ'
॥੪੬॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਕੁਟਵਾਰ ਆਗਵਨਿ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਪੰਚ ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੩੫॥

੩੬. [ਮਸੰਦਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਸਮਝਾਉਣਾ]

੩੫<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੭

ਦੋਹਰਾ:

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੋ ਮਤ ਕਰਜੋ, 'ਬਜਾਹ ਨਿਕਟ ਪੁਨ ਜਾਇ।
ਇਕ ਡੇਰਾ ਅਰੁ ਦੁਰਦ ਕੋ, ਗੁਰ ਤੇ ਜਾਚਤਿ ਲਜਾਇੰ' ॥੧॥

ਚੌਪਈ:

ਭੀਮਚੰਦ ਇਮ ਟਰਿ ਕੁਛ ਰਹਜੋ।
ਬਜਾਹ ਪ੍ਰਤੀਖਤਿ ਆਨੰਦ ਲਹਜੋ।
ਇਤ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਕਰਹਿਂ ਬਿਲਾਸਾ।
ਸ਼ਸਤ੍ਰਨਿ ਕੋ ਨਿਤ ਹੁਇ ਅੱਭਜਾਸਾ
॥੨॥
ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਰਾਖਹਿਂ ਆਯੁਧ ਧਾਰੀ।
ਮਹਾਂ ਸੁਭਟ ਜੇ ਜੰਗ ਮਝਾਰੀ।
ਤੋਮਰ ਤੀਰ ਤੁਪਕ ਚਲਿਵਾਵੈਂ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਤੁਰੰਗਮ ਮੋਲ ਅਨਾਵੈਂ ॥੩॥
ਭਈ ਕਲਮ ਜਾਰੀ[1] ਭਟ ਰਾਖੇ।

[1]'ਕਲਮ ਜਾਰੀ' ਹੋਣਾ ਇਕ ਮੁਹਾਵਰਾ ਹੈ ਭਾਵ ਹੈ ਫੌਜਾਂ ਭਰਤੀ ਕਰਨੀਆਂ।

ਬਿਦਤੀ ਜਗਤ, 'ਗੁਰੂ ਰਣ ਕਾਂਖੇ।'
ਬੀਰ ਸਧੀਰਨਿ ਕੀ ਬਡ ਭੀਰ।
ਗਹੈਂ ਤੁਫੰਗਨ, ਤੋਮਰ, ਤੀਰ ॥੪॥
ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ ਬਿਲੰਦ ਅਤੰਕ[1]।

[1]ਡਰਦੇ ਹਨ।

-ਦੁੰਦਭਿ ਪਰੈ[1]- ਰਹੈਂ ਚਿਤ ਸ਼ੰਕ।

[1]ਭਾਵ (ਕਦੇ) ਜੰਗ ਪਵੇਗਾ।

-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹਰਿਗੁਵਿੰਦ ਕੇ ਜੰਗ।
ਸੁਨੇ ਸਮੂਹ ਭਏ ਭਟ ਭੰਗ[1] ॥੫॥

[1]ਮਾਰੇ ਗਏ।

ਅਨਿਕ ਰੀਤਿ ਕੇ ਪਾਇ ਬਿਖਾਦੂ[1]।

[1]ਦੁੱਖ।

ਜਿਤ ਕਿਤ ਬਿਚਰਤਿ ਠਾਨਤ ਬਾਦੂ[1]।

[1]ਫਿਰਦੇ ਰਹੇ ਕਰਕੇ ਝਗੜਾ।

ਬਸਹਿ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਵਿਖੈ ਸੁਖਾਰੇ।
ਸੰਗਤਿ ਆਇ ਚਲੀ ਜਗ ਸਾਰੇ ॥੬॥
ਕਿਸ ਕੀ ਚਿੰਤ ਨਹੀਂ ਕਿਸ ਰੀਤਿ।
ਸਰਬ ਪਦਾਰਥ ਘਰ ਮੈਂ ਨੀਤ।
ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਨਾਹਕ ਉਤਪਾਤੀ।
ਰਾਜੇ ਰਾਜਪੂਤ ਜਿਨ ਜਾਤੀ ॥੭॥
ਰਣ ਮਹਿਂ ਕਟਹਿਂ, ਨਹੀਂ ਮੁਖ ਮੋਰਹਿਂ।

ਸਿਰ ਭੀ ਦੇਤਿ ਨ ਹਠ ਕੋ ਛੋਰਹਿਂ।
ਯਾਂ ਤੇ ਸੰਧਿ ਕਰਨ ਹੀ ਆਛੀ।
ਬੁਰੀ ਲਰਾਈ ਜੇ ਉਰ ਬਾਂਛੀ' ॥੮॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਕੇ ਨਿਕਟ ਸਿਧਾਰੈਂ।
ਮਿਲਿ ਕਰਿ ਡਰ ਉਪਜਾਇ ਉਚਾਰੈਂ।
'ਉਤ ਚਵਗੱਤੇ ਸਾਥ ਬਿਰੁੱਧਾ।
ਇਕ ਗਿਰਪਤਿਨਿ ਸੰਗ ਹੁਇ ਕ੍ਰੁੱਧਾ ॥੯॥
ਡਰਹਿਂ ਸੰਗਤਾਂ ਆਇਂ ਨ ਇਤ ਕੋ।
ਆਨਹਿ ਕੌਨ ਕਾਰ ਬਹੁ ਬਿਤ ਕੋ।
ਜਬਹਿ ਆਮਦਨ ਧਨ ਹੁਇ ਥੋਰਾ।
ਚਲਹਿ ਖਰਚ ਕਿਮ, ਗਨ ਭਟ ਘੋਰਾ? ॥੧੦॥
ਅਨਗਨ ਮਨ[1] ਹੀ ਅੰਨ ਅਨਾਵੈਂ। [1]ਅਨਗਿਣਤ ਮਣ।
ਦੀਰਘ ਦੇਗ ਬਨਹਿ ਤ੍ਰਿਪਤਾਵੈਂ।
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਬੈਸ ਨਵੀਨਾ।
ਅਬਿ ਲੌਂ ਪਿਖ੍ਯੋ ਨਹੀਂ ਰਣ ਕੀਨਾ[1] ॥੧੧॥ [1]ਜੁੱਧ ਕਰਕੇ ਦੇਖਿਆ ਨਹੀਂ।
ਦਿਪਤਿ ਤੇਜ ਕਹਿ ਸਕਹਿ ਨ ਕੋਈ।
ਰੁਖ਼ ਅਨੁਸਾਰਿ ਸਮੀਪੀ ਹੋਈ[1]। [1]ਨੇੜੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਰੁਖ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ।
ਆਪ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇ ਸਮੁਝਾਵਹੁ।
ਗਿਰਪਤਿ ਸੋਂ ਜਿਨ[1] ਬੈਰ ਬਢਾਵਹੁ ॥੧੨॥ [1]ਨਾਂ।
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਬਹੁ ਕਹੈਂ ਬਨਾਇ।
ਉਰ ਮਾਤਾ ਕੇ ਤ੍ਰਾਸ ਉਪਾਇ।
ਚਿੰਤਾ ਬਸਿ ਚਿਤਵਤਿ ਬਹੁ ਰਹੈ।
ਸੁਤ ਸੁਭਾਵ ਪਿਖਿ ਅਚਰਜ ਲਹੈ ॥੧੩॥
ਇਕ ਦਿਨ ਬੈਠੀ ਆਇ ਸਮੀਪ।
ਹੇਤੁ ਕਹਨਿ ਕੇ ਸੰਧਿ† ਮਹੀਪ[1]। [1]ਰਾਜੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰਨ ਲਈ। †ਪਾ:-ਸਿਧ।
ਨੰਦਚੰਦ ਅਰੁ ਤਹਾਂ ਕ੍ਰਿਪਾਲ[1]। [1]ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ।
ਸੇਵਕ ਕੇਤਿਕ ਦਾਸ ਕ੍ਰਿਪਾਲ[1] ॥੧੪॥ [1]ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ।

'ਸੁਨਹੁ ਪੂਤ ! ਤੁਮ ਸਭਿ ਕੇ ਪੂਜ।
ਨਿਮਹਿ ਜਗਤ ਜਿਮ ਪਿਖਿ ਸਸਿ ਦੂਜ।
ਲਖਿ ਨਿਜ ਦਾਸ ਬਨਹੁ ਸੁਖਦਾਈ।
ਖੁਸ਼ੀ ਦੇਹੁ ਸਭਿ ਕੋ ਮਨ ਭਾਈ ॥੧੫॥
ਅਪਰਨ ਤੇ ਅਧਿਕਾਇ ਗਿਰੇਸ਼ੂ[1]।
ਕਯੋਂਕਿ ਸਮੀਪੀ ਬਸਤਿ ਹਮੇਸ਼ੂ।
ਲੈਨਿ ਦੇਨਿ ਬਸਤੁਨਿ ਕੋ ਆਛੇ।
ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਕਈ ਬਾਰ ਚਿਤ ਬਾਂਛੇ ॥੧੬॥
ਜਿਨ ਕੀ ਸੰਧਿ, ਅਨੰਦ ਬਿਸਾਲਾ।
ਤਿਨਹੁਂ ਬਨਾਵਹੁ ਸ਼ੱਤ੍ਰ ਕਰਾਲਾ।
ਸਦਾ ਨਿਕਟ ਜੇ ਵਧਹਿ ਬਖੇਰਾ।
ਨਿਸ ਦਿਨ ਪਰਹਿ ਬਿਖਾਦ ਬਡੇਰਾ ॥੧੭॥
ਤਿਨ ਕੋ ਕਹਾਂ ਬਿਗਰ ਕੁਛ ਜਾਈ।
ਸੰਗਤਿ ਚਹੁਂਦਿਸ਼ਿ ਤ੍ਰਾਸ ਉਪਾਈ।
ਆਇ ਨ ਸਕਹਿ ਆਪ ਕੇ ਪਾਸੀ।
ਅਟਕਹਿ ਕਾਰ ਤਬਹਿ ਧਨ ਰਾਸੀ ॥੧੮॥
ਸਕਲ ਏਕ ਹੈਂ ਗਿਰਪਤਿ ਜੇਤੇ।
ਲਰਨ ਹੇਤੁ ਇਕਠੇ ਹੁਇੰ ਤੇਤੇ।
ਉਠਹਿ ਦੁੰਦ[1] ਤੌਂ ਨਾਹਿਨ ਆਛੇ।
ਹੇ ਸੁਤ ! ਸਦਾ ਸ਼ਾਂਤਿ ਚਿਤ ਬਾਛੇ ॥੧੯॥
ਨਿਜ ਦਾਸਨਿ ਕੋ ਕਰਹੁ ਉਧਾਰਾ।
ਚਹੁਂ ਦਿਸ਼ਿ ਕੇ ਚਲਿ ਆਇੰ ਹਜ਼ਾਰਾ।
ਉਚਿਤ ਸੰਧਿ ਸੈਲਿੰਦ੍ਰਨਿ ਸੰਗ।
ਕਿਮ ਸਮਤਾ ਹੁਇ ਠਾਨਹੁਂ ਜੰਗ ॥੨੦॥
ਜਿਤਿਕ ਸੈਲ ਕੋ ਦੇਸ਼ ਉਦਾਰਾ।
ਸਭਿ ਕੋ ਰਾਜ, ਲੇਤਿ ਧਨ ਸਾਰਾ।
ਚਮੂੰ ਤਿਨਹੁਂ ਸੰਗ ਭਟ ਸਮੁਦਾਯਾ।
ਲਰਤਿ ਮਰਤਿ ਨਿਤ ਸਮਾ ਬਿਤਾਯਾ ॥੨੧॥
ਪੁਨ ਤੁਮ ਅਪਨੀ ਸੈਨ ਬਿਲੋਕਹੁ।

[1]ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ।

[1]ਫਸਾਦ।

ਰਣ ਘਮਸਾਨ ਰਿਪੁਨਿ ਕਿਮ ਰੋਕਹੁ।
ਹੇਰਿ ਹੇਰਿ ਕਰਿ ਸਕਲ ਮਸੰਦ।
ਸਕਹਿਂ ਨ ਕਹਿ ਕਰਿ ਤ੍ਰਾਸ ਬਿਲੰਦ ॥੨੨॥
ਆਛੀ ਬਾਤ ਬਿਚਾਰਨਿ ਕਰੀਅਹਿ।
ਬੁੱਧਿ ਬਖੇਰੇ ਕੀ ਪਰਿਹਰੀਅਹਿ।'
ਸੁਨਿ ਜਨਨੀ ਕੇ ਬੈਨਨ ਸ਼੍ਰੋਨ।
ਕਰੁਨਾ ਭੌਨ ਜਿਨਹੁਂ ਕਿਤ ਭੌਂ ਨ ॥੨੩॥
'ਸੁਨਹੁਂ ਮਾਤ ਮੈਂ ਜਨਮ ਸੁ ਧਾਰਾ।
ਦੁਸ਼ਟਨ ਕੋ ਦਿਖਾਉਂ ਖਰ ਧਾਰਾ[1]।
ਉੱਤਮ ਰਣ ਜਿਮ ਸੁਰਸਰਿ ਧਾਰਾ[1]।
ਤਿਸ ਤੇ ਨਿਜ ਜਨ[1] ਕਰੌਂ ਉਧਾਰਾ ॥੨੪॥
ਕਰਹਿਂ ਕੁਟਿਲਤਾ ਜੇ ਮਦ ਮਾਨੀ।
ਤਿਨ ਬਾਨੀ ਹਮ ਕਯੋਂਹੁਂ ਨ ਮਾਨੀ।
ਸੋ ਨ ਲਖਹਿਂ ਕਿਹ ਅਪਨਿ ਸਮਾਨੀ[1]।
ਮੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਕਰਿਹੌਂ ਅਪਮਾਨੀ ॥੨੫॥
ਨਹੀਂ ਦੂਰ ਕੋ ਬਨਹਿਂ ਬਿਰੋਧੀ।
ਗੁਰ ਸ਼ਰਧਾ ਮਧ ਜਿਨ ਬੁਧਿ ਰੋਧੀ[1]।
ਅਹੈਂ ਸਮੀਪੀ ਲਹੈਂ ਨ ਸੋਧੀ[1]।
ਧਰਿ ਅਹੰਕਾਰ ਸੁ ਉਧਤਿ ਅਬੋਧੀ[1] ॥੨੬॥
ਹੇਮ ਕੁੰਟ ਪਰ ਮੈਂ ਤਪ ਕਰਤੇ।
ਲਿਯੋ ਹਕਾਰਿ ਸਕਲ ਜਗ ਕਰਤੇ[1]।
ਕਰਯੋ ਪਠਾਵਨਿ ਜਗ ਮਹਿਂ ਮੋਹਿ।
ਜਾਨੇ ਦੁਸ਼ਟ ਜਿਨਹੁ ਮਨ ਮੋਹ[1] ॥੨੭॥
ਦੰਡ ਦੇਨਿ ਹਿਤ ਮੈਂ ਚਲਿ ਆਯੋ।
ਦੁਸ਼ਟ ਗਿਰੇਸ਼ੁਰ ਚਹੈ ਦਬਾਯੋ।
ਜੇ ਮੁਹਿ ਪੂਜਹਿਂ ਤਿਨ ਰਖਵਾਰਾ।
ਰਾਖੌਂ ਹਲਤ ਰੁ ਪਲਤ ਸੁਖਾਰਾ ॥੨੮॥
ਜੇ ਠਾਨਹਿਂ ਬਿਧਿ ਬਹੁ ਬੁਰਿਆਈ[†]।

[1]ਤਿੱਖੀ ਧਾਰਾ।
[1]ਜੱਗ ਉੱਤਮ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਗੰਗਾ ਦੀ ਧਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
[1]ਆਪਣੇ ਦਾਸਾਂ ਦਾ।
[1]ਓਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੁੱਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ।
[1]ਸਗੋਂ ਦੂਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਗੁਰ ਸ਼ਰਧਾ ਵਿਚ (ਰੁਕੀ =) ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਹੈ।
[1]ਇਹ ਪਹਾੜੀਏ) ਸਮੀਪੀ ਹੋਣ ਤੇ ਬੀ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ।
[1]ਹੰਕਾਰਾ ਕਰਕੇ ਉਹ ਮੂਰਖ ਉੱਚੇ ਹੋਏ ਹਨ [ਸੰਸ: ਉਦਤਿ = ਉਚਜਾਈ]।
[1]ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਦੇ ਸਿਰਜਨਹਾਰ ਨੇ।
[1]ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਨ ਵਿਚ ਅਗਜਾਨ ਹੈ।
[†]ਜੇ ਠਾਨਹਿ ਬਿਧ ਬਹੁ ਬੁਰਿਆਈ' ਵਿਚ ਕਾਰਨ ਦਸ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਬਹੁਤ ਬਦੀ ਕਰਨਗੇ ਸੋ ਇਥੇ ਸੰਕਟ ਤੇ

ਮਰਕੇ ਨਰਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਗੇ।

ਸੰਗ ਤਿਨਹੁੰ ਕੇ ਕਰਵਿ ਲਰਾਈ।
ਇਸ ਜਗ ਬਡ ਦੇ ਸੰਕਟ ਤਾਂਹੀ।
ਮਰਹਿਂ, ਪਰਹਿ ਪੁਨ ਦੋਜ਼ਕ ਮਾਂਹੀ ॥੨੯॥
ਭੀਮਚੰਦ ਜੇ ਕਰਹਿ ਨ ਟਾਰਾ।
ਤੌ ਮੰਡੌਂ ਮੈਂ ਜੁੱਧ ਅਖਾਰਾ।
ਤ੍ਰਾਸ ਧਾਰਿ ਦਬਕਤਿ ਕਿਤ ਨਾਂਹੀ।
ਮੂਢ ਕਰਹਿ ਬਲ ਉਰ ਗਰਬਾਹੀ ॥੩੦॥
ਗਿਰਪਤਿ ਕੋ ਤੋਰੌਂ ਹੰਕਾਰਾ।
ਜਥਾ ਮਸਤ ਗਜ ਤਰੁ ਬਡ ਡਾਰਾ[1]।

[1]ਜਿਵੇਂ ਮਸਤ ਹਾਥੀ ਵੱਡਾ ਬ੍ਰਿੱਛ ਤੋੜ ਦੇਂਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਕਤਿ ਸਜਾਲ ਬਪੁਰੇ ਕੀ ਕਹਾਂ।
ਸ਼ੇਰ ਡਰਾਵਤਿ ਗਰਬਤਿ ਮਹਾਂ ॥੩੧॥
ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ ਅਧਿਕ ਧਨਵਾਨ।
ਖਾਇ ਵਧੇ ਨਿਤ ਪੂਜਾ ਧਾਨ।
ਕਾਤੁਰ ਚਿਤ ਕੇ ਜਿਮ ਬਨ ਹਰਣਾ[1]।

[1]ਚਿੱਤ ਦੇ ਕਾਇਰ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਬਨ ਦੇ ਹਿਰਨ।

ਹਰਨਾ ਧੀਰਜ ਮਤਿ ਕੋ ਬਰਣਾ[1] ॥੩੨॥

[1]ਧੀਰਜ ਨੂੰ ਹਰ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਮਤ ਨੂੰ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅਸ ਮਸਲਤ ਕੇ ਨਹਿਂ ਅਧਿਕਾਰੀ[1]।

[1]ਐਸੇ (ਲੋਕ) ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਜਿਨਹੁੰ ਸੂਰਤਾ ਧੀਰ ਬਿਸਾਰੀ।
ਇਨ ਕੇ ਭਨੇ ਨ ਬਨੌਂ ਕਲੀਵਾ[1]।

[1]ਡਰਾਕੁਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਂਗਾ।

ਬਸਨ ਕਹਾਂ ਹੁਇ ਰਿਪੁ ਤੇ ਨੀਵਾਂ[1] ॥੩੩॥

[1]ਨੀਵੇਂ ਹੋਕੇ।

ਕਹਜੋ ਤੁਮਾਰੋ ਅਬਿ ਇਹ ਮਾਨਹਿ।
ਹਮ ਉਤਪਾਤ ਪ੍ਰਥਮ ਨਹਿਂ ਠਾਨਹਿ।
ਧਰਿ ਹੰਕਾਰ ਜਿ ਆਇ ਪਹਾਰੀ।
ਕਜੋਂ ਹੂੰ ਚਾਹੈ ਕਰਨਿ ਬਿਗਾਰੀ[1] ॥੩੪॥

[1]ਜੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਗਾੜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੇਗਾ ਤਾਂ।

ਬਹੁਰ ਨ ਹਮ ਤੇ ਹੋਵਹਿ ਟਾਰਾ।
ਮੋਰੌਂ, ਕਰਿ ਕੈ ਬਿਨ ਹੰਕਾਰਾ।'
ਸੁਨਿ ਜਨਨੀ ਨੰਦਨ ਕੇ ਬੈਨ।
ਜਥਾ ਜੋਗ, ਜਿਨ ਕੋ ਕਿਤ ਭੈ ਨਾ ॥੩੫॥
ਤਊ ਕਹਤਿ ਹੀ ਉਠਿ ਕਰਿ ਗਵਨੀ।
'ਇਤ ਸਭਿ ਭੀਮਚੰਦ ਕੀ ਅਵਨੀ[1]।

[1]ਇਧਰ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਭੀਮਚੰਦ ਦੀ ਹੈ।

ਸ਼ਾਂਤਿ ਸਮੇਤ ਬਸਹੁ, ਸੁਖ ਪਾਵਹੁ।
ਨਹਿਂ ਨਿਜ ਤੇ ਉਤਪਾਤ ਉਠਾਵਹੁ' ॥੩੬॥
ਨੰਦ ਚੰਦ ਕਰ ਬੰਦਿ ਬਖਾਨੀ।
'ਮੂਰਖ ਮਨ ਮਹਿਂ ਮਾਨਹਿ ਮਾਨੀ।
ਮਾਨੀ[1] ਪਰਬਤ ਪਤਿ ਕੇ ਕਹੇ।
ਕਿਮ ਗਜ ਅਦਭੁਤ ਦੈਬੋ ਚਹੇਂ ॥੩੭॥
ਬਹੁਰ ਅਪਰ ਕੁਛ ਜਾਚਨਿ ਕਰੇ।
ਲੇ ਕਰਿ ਗਰਬ ਰਿਦੇ ਮਹਿਂ ਧਰੇ।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਨਿਜ ਕਰ[1] ਠਹਿਰਾਵੈ।
-ਬਸਹਿਂ ਹਮਾਰੇ ਦੇਸ਼- ਬਤਾਵੈ ॥੩੮॥
ਇਸ ਕੋ ਦੈਬੋ ਨਾਂਹਿਨ ਆਛੇ।
ਪਰਹਿ ਬਿਗਾਰ ਜਾਨੀਅਹਿ ਪਾਛੇ।
ਯਾਂ ਤੇ ਆਪ ਪ੍ਰਥਮ ਹੀ ਹੋਟਾ[1]।
ਜਬਿ ਕਬਿ ਬਨੇ ਸਰਹਿ ਇਸ ਟੋਟਾ[1†] ॥੩੯॥
ਦਿਨ ਕਰ ਉਦਹਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮਹਾਨੇ।
ਤਿਸ ਆਗੈ ਕਜਾ ਗਰਬ ਟਨਾਨੇ।
ਸਾਗਰ ਤੀਰ ਬੂੰਦ ਹੰਕਾਰੈ[1]।
ਗਜ ਪਰ ਬਲ ਪਪੀਲਕਾ ਧਾਰੈ ॥੪੦॥
ਕਿਤ ਰੰਚਕ[1] ਕਿਤ ਕੰਚਨ ਮੇਰੁ।
ਕਹਾਂ ਮਸ਼ਕ[1] ਕਿਤ ਸ਼ੇਰ ਦਲੇਰੁ।
ਚਹਿ ਸਮਤਾ ਕੈ ਅਧਿਕ ਬਡਾਈ।
ਮੂਢ ਲਖਹਿਂ ਤਿਸ ਕੋ ਸਮੁਦਾਈ ॥੪੧॥
ਲਖਿ ਮਹਿਮਾ ਕੋ ਕਰਹਿ ਨ ਟਾਰੋ।
ਚਾਹੈ ਮੰਡਜੋ ਜੰਗ ਅਖਾਰੋ।
ਤੌ ਇਸ ਬਿਧਿ ਕੇ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਪ੍ਰਹਾਰੈਂ।
ਹਾਰੈ, ਭੇ ਤੇ ਸਦਨ ਸੰਭਾਰੈ[1] ॥੪੨॥
ਜਬਿ ਦੇਖਹਿਗੋ ਰਣ ਮਹਿਂ ਹਾਥ।
ਕਾਟੇ ਪਰੇ ਧਰਾ ਪਰ ਮਾਥ।
ਤਬਿ ਜਾਨਹਿਂ ਨਿਜ ਹਾਨ ਗੁਮਾਨੀ।
ਝੂਰਹਿ -ਮੈਂ ਮਹਿਮਾ ਨਹਿਂ ਜਾਨੀ-

[1]ਹੰਕਾਰੀ।

[1]ਕੱਰ = ਜਿਸ ਦੇ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੋਵੇ, ਮਸੂਲ (ਟੈਕਸ)।

[1]ਭਾਵ ਆਪ ਨੇ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਰੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

[1]ਜਦ ਕਦ (ਕੋਈ ਗਲ) ਬਣੀ ਇਸ ਤੋਂ ਟੋਟਾ (= ਨੁਕਸਾਨ) ਹੀ ਸਰੇਗਾ ਭਾਵ ਹੋਵੇਗਾ। †ਪਾ:-ਖੋਟਾ।

[1]ਸਮੁੰਦਰ ਪਾਸ ਜੇ ਬੂੰਦ ਹੰਕਾਰ ਕਰੇ।

[1]ਰੱਤੀ।

[1]ਮੱਛਰ।

[1]ਭਾਵ ਹਾਰਕੇ ਡਰਦਾ ਮਾਰਿਆ ਘਰ ਨੂੰ ਨੱਠ ਜਾਏਗਾ।

॥ ੪੩ ॥
ਕੇਤਿਕ ਨਰ ਕੋ ਹੋਤਿ ਸੁਭਾਊ।
ਮਾਰ ਖਾਇ ਸਮਝੈਂ ਪਛੁਤਾਊ।
ਤਿਨ ਮਹਿਂ ਭੀਮਚੰਦ ਹਮ ਜਾਨਾ।
ਗੁਰ ਪ੍ਰਭਾਉ ਮਦ ਕਰਿ ਨਹਿਂ ਮਾਨਾ'
॥ ੪੪ ॥
ਸੁਨਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਮਾਤੁਲ ਨੇ ਕਹਜੋ।
'ਨੰਦਚੰਦ ਜੋਧਾ ਬਡ ਲਹਜੋ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦਨਿ ਤੇ ਇਹ ਨਜਾਰੋ।
ਸਤਿਗੁਰ ਆਸ਼ੇ ਲਖਿਬੇਵਾਰੋ' ॥ ੪੫ ॥
ਸ਼੍ਰੀ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਸੁਨਿ ਮੁਸਕਾਏ।
'ਨਿਸ਼ਚੇ ਇਮ ਹੀ ਜਥਾ ਬਤਾਏ।
ਹੱਥਜਾਰਨ ਕੋ ਹਾਥ ਗਹੰਤਾ।
ਨਿਤਪ੍ਰਤਿ ਬਹੁ ਅੱਭਜਾਸ ਚਹੰਤਾ'
॥ ੪੬ ॥
ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਿਥਮ ਰੁਤੇ 'ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਖਸ਼ਟ ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੩੬ ॥

੩੭. [ਨੰਦਚੰਦ ਨੂੰ ਦਿਵਾਨ ਦਾ ਰੁਤਬਾ। ਬਨ ਵਿਚ ਵਿਚਰਨਾ]

੩੬<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੮

ਦੋਹਰਾ:

ਨੰਦਚੰਦ ਪਰ ਗੁਰ ਖੁਸ਼ੀ, ਜਾਨਜੋਂ ਲਾਇਕ ਬੀਰ।
ਚਾਹਜੋ ਕਰਜੋ ਦਿਵਾਨ ਕੋ, ਕ੍ਰਿਪਾਸਿੰਧੁ ਮਤਿਧੀਰ ॥੧॥

ਪਾਧੜੀ ਛੰਦ:

ਨਿਜ ਨਿਕਟ ਹਕਾਰਿ ਮਾਤੁਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।
ਤਿਹ ਲਗੇ ਬੂਝਿਬੇ ਗੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।
'ਇਹ ਨੰਦ ਚੰਦ ਮਤਿ ਕੋ ਬਿਲੰਦ।
ਬਹੁ ਸਾਵਧਾਨ ਗਨ ਰਿਪੁ ਨਿਕੰਦ ॥੨॥
ਨਿਤ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਧਰਨਿ ਅੱਭਜਾਸ ਕੀਨਿ।
ਇਸ ਸਮ ਮਸੰਦ ਨਹਿਂ ਅਪਰ ਚੀਨਿ।
ਗੁਰ ਬਡਨ[1] ਪਾਸ ਇਨ ਕੇ ਬਡੇਰ।
ਨਿਤ ਰਹੇ ਸੇਵਕੀ ਕਰਤਿ ਨੇਰ ॥੩॥
ਜਿਹ ਉਮਰ ਸ਼ਾਹਿ[1] ਕਹਿਂ ਨਾਮ ਲੋਕ।
ਰਾਖਜੋ ਨਜੀਕ ਨੀਕੇ ਬਿਲੋਕਿ।
ਤਿਹ ਕੇਰਿ ਪੌਤ੍ਰ ਇਹ ਨੰਦਚੰਦ।
ਅਬਿ ਕਰਹਿਂ ਬੀਰ ਦਰਜਾ ਬਿਲੰਦ[1]' ॥੪॥
ਸੁਨਿ ਕੈ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਨਮਾਨ ਸਾਥ।
ਬਚ ਭਨਜੋ 'ਆਪ ਹੋ[†] ਸਕਲ ਨਾਥ।
ਸਮੁਦਾਇ ਸੈਨ ਮਹਿਂ ਇਕ ਦਿਵਾਨ।
ਚਹਿਯਤਿ ਜ਼ਰੂਰ ਬਡ ਸਾਵਧਾਨ ॥੫॥
ਸਭਿ ਕੀ ਸੰਭਾਲ ਜੋ ਲੇ ਹਮੇਸ਼।
ਕਿਸ ਥਾਨ ਪਠਨ ਨਿਜ ਨਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼[1]।
ਇੱਤਜਾਦਿ ਕਾਜ ਸਮੁਦਾਇ ਜੋਇ।
ਬਿਨ ਨਰ ਬਿਸਾਲ ਨਹਿਂ ਬਨਹਿ ਕੋਇ' ॥੬॥
ਤਬਿ ਸਿਰੋਪਾਉ ਸਤਿਗੁਰ ਮੰਗਾਇ।
ਸਭਿ ਸਭਾ ਸ਼ੁਭਤਿ ਆਛੇ ਲਗਾਇ।

[1]ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਪੰਚਮ ਜੀ।

[1]ਡਰੋਲੀ ਨਿਵਾਸੀ ਸੰਘਾ ਗੋਤ ਦਾ ਜੱਟ ਮਸੰਦ, ਜੋ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਆਗਜਾ ਨਾਲ ਹਰਿਮੰਦਰ ਦੀ ਚਿਣਵਾਈ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਸੀ. ਇਹ ਪੂਜਾ ਦੇ ਧਨ ਨੂੰ ਵਿਹੁ ਜਾਣਦਾ ਸੀ।

[1]ਇਸ ਸੂਰਮੇਂ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਬਿਲੰਦ ਕਰੀਏ।

[†]ਪਾ:-ਕੋ।

[1]ਭੇਜਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਆਪਣਾ ਖਾਸ ਆਦਮੀ।

ਭਟ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ ਬਿਲੰਦ ਜੇਯ[1]। — [1]ਜਿਤਨੇ।
ਤਿਨ ਮਹਿਂ ਬਿਠਾਇ ਆਨੰਦ ਦੇਯ ॥੭॥
ਤਿਹ ਬਖਸ਼ਿ ਖਿਲਤ[1†] ਕੀਨੋ ਦਿਵਾਨ। — [1]ਪੁਸ਼ਾਕ, ਸਿਰੋਪਾਉ, ਖ਼ਿਅਲਤ। †ਪਾ:-ਲਿਖਤ। ਪੁਨਾ:-ਮਿਲਤ।
ਸਭਿ ਮਹਿਂ ਬਿਠਾਇ ਕਰੁਨਾ ਨਿਧਾਨ।
ਲੇ ਸਿਰੇਪਾਉ ਉਠਿ ਨੰਦਚੰਦ[1]। — [1]ਨੰਦ ਚੰਦ ਉਠਿਆ।
ਦੀਨਾਰ ਨਜ਼ਰ ਦੀਨਸਿ ਮੁਕੰਦ[1] ॥੮॥ — [1]ਮੁਹਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕੀਤੀ।
ਸਭਿ ਕਾਰ ਚਮੂੰ ਆਦਿਕ ਜਿਤੇਕ।
ਸੌਂਪੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰਿਬੇ ਅਨੇਕ।
ਹਯ ਬ੍ਰਿੰਦ ਅਧਿਕ ਜੋਧਾਨ ਦੀਨਿ।
ਸਭਿਹੂੰਨਿ ਤ੍ਰਿਣਨ ਦਾਨਾ ਸੁ ਕੀਨਿ ॥੯॥
ਘ੍ਰਿਤ ਖੰਡ ਚੂਨ ਕੇਤਿਕ ਅਹਾਰ।
ਹਯਸ਼ਾਲ[1] ਸਕਲ ਗੁਰ ਕੋ ਸੰਭਾਰਿ। — [1]ਘੋੜ ਸ਼ਾਲਾ, ਤਬੇਲਾ।
ਤਿਨ[1] ਜ਼ੀਨ ਆਦਿ ਜੇਤਿਕ ਸਮਾਜ। — [1]ਤਿੰਨਾਂ (ਘੋੜਿਆਂ) ਦੀਆਂ।
ਕਹਿ ਤਯਾਰ ਕਰਾਵਹਿ ਸਰਬ ਕਾਜ ॥੧੦॥
ਬਹੁ ਲੇਨਿ ਦੇਨਿ ਗੁਰ ਨਿਕਟ ਕੇਰ।
ਸਭਿ ਨੰਦ ਚੰਦ ਕਰਤਾ ਬਡੇਰ।
ਸੁਧਿ ਸੁਭਟ ਸਭਿਨਿ ਕੀ ਲੇਤਿ ਨੀਤ।
ਚਹੀਯਹਿ ਸੁ ਦੇਤਿ ਲਖਿ ਹੋਤਿ ਹੀਤ[1] ॥੧੧॥ — [1]ਜੋ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਦੇਂਦਾ ਹੈ, (ਲੋੜ) ਲਖਕੇ ਹਿਤਵਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਦੇਂਦਾ ਹੈ।
ਨਿਤ ਵਧਹਿ ਸਕਲ ਬਿਧਿ ਕੋ ਸਮਾਜ।
ਪ੍ਰਭੁ ਮਹਾਂਰਾਜ ਰਾਜਾਨ ਰਾਜ।
ਤੁਰਕੇਸ਼ ਆਦਿ ਜੇਤਿਕ ਮਹੀਪ।
ਸਭਿ ਰਹੇ ਜਾਚਤੇ ਗੁਰ ਸਮੀਪ ॥੧੨॥
ਸਭਿ ਜਗਤ ਮਾਂਗਤੋ ਹਾਥ ਬੰਦਿ।
ਨਹਿਂ ਦੁਤਿਯ ਜਾਨੀਯਹਿ ਤਿਨ ਮਨਿੰਦ।
ਚਹੁੰਦਿਸ਼ਿਨਿ ਤੇ ਸੁ ਨਰ ਮਿਲਹਿਂ ਬ੍ਰਿੰਦ†। — †ਪਾ:-ਮਿਲਤਿ ਆਇ।
ਸਮੁਦਾਇ ਸੰਗਤਾਂ ਧਰਿ ਅਨੰਦ† ॥੧੩॥ — †ਪਾ:-ਮੁਦ ਉਪਾਇ।
ਸੁਖ ਦੂਧ ਪੂਤ ਬਿਤ ਬਪੁ ਅਰੋਗ।
ਇੱਤਯਾਦਿ ਜਾਚਿਹੀਂ ਆਇ ਲੋਗ।
ਗਨ ਮਿਲਹਿਂ ਆਇ ਡੇਰੇ ਕਰੰਤਿ।

ਦਿਨ ਬਿਤਹਿ ਕਿਤਿਕ ਦਰਸ਼ਨ ਚਹੰਤਿ ॥੧੪॥
ਪੁਨ ਅਰਜ਼ ਮੇਵਰੋ ਕਰਹਿ ਜਾਇ।
'ਪ੍ਰਭੁ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਦਾਸਨ ਸਹਾਇ!
ਸਭਿ ਘਟਨਿ ਜਾਨਿਤੇ ਜੁ ਕੁਛ ਹੋਤਿ।
ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਪ੍ਰਭਾਉ ਦੀਰਘ ਉਦੋਤਿ ॥੧੫॥
ਬਹੁ ਮਿਲੀ ਸੰਗਤਾਂ ਸਿਵਰ ਪਾਇ।
ਦਿਨ ਬਿਤੇ ਕਿਤਿਕ ਚਿਤ ਦਰਸ ਚਾਇ।'
ਅਰਦਾਸ ਕਰਤਿ ਜਬਿ ਠਹਿਰਿ ਪੌਰ।
ਇਮ ਸੁਨਹਿਂ ਜਬਹਿ ਸੋਢੀਨ ਮੌਰ[1] ॥੧੬॥ [1]ਸੋਢੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਟ ਭਾਵ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ।
ਦੇਂ ਹੁਕਮ ਫਰਸ਼ ਬਨਿ ਹੈ ਉਦਾਰ।
ਸ਼ੁਭ ਬਸਤ੍ਰ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਪਹਿਰੈਂ ਸੁਧਾਰਿ।
ਜ਼ੇਵਰ ਜਰਾਵ ਜਿਨ ਜਗਤਿ ਜੋਤਿ।
ਜੋ ਦੁਲਭ ਜਗਤ ਮਹਿਂ ਦੁਤਿ ਉਦੋਤਿ ॥੧੭॥
ਸਿਰ ਤੁੰਗ ਸੁ ਕਲ਼ਗੀ ਰਹਿ ਸੁਹਾਇ।
ਪੁਨ ਜਿਗਾ, ਕਰਨ ਕੁੰਡਲ ਬਨਾਇ।
ਜਬਿ ਪੌਰ ਆਇਂ ਦਰਸੰਨ ਹੋਇ।
ਸਿਰ ਨਿਮਹਿਂ ਹਜ਼ਾਰੋਂ ਰਹਿਂ ਖਰੋਇ ॥੧੮॥
ਪੁਨ ਸਭਾ ਮਾਂਹਿ ਪਹੁੰਚਹਿਂ ਮੁਕੰਦ।
ਸ਼ੁਭ ਸਜਹਿ ਸਿੰਘਾਸਨ ਦੁਤਿ ਬਿਲੰਦ।
ਬੈਠਹਿਂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਸਿਰ ਢੁਰਤਿ ਚੌਰ।
ਸੁਧਿ ਪਾਇ ਸੰਗਤਾਂ ਆਇਂ ਪੌਰ ॥੧੯॥
ਧਰਿ ਧਰਿ ਅਕੋਰ ਜੁਗ ਹਾਥ ਜੋਰਿ।
ਪਗ ਕਮਲ ਓਰ ਬੰਦਤਿ ਨਿਹੋਰਿ।
ਥਿਰ ਹੋਇ ਦਰਸ ਕੋ ਦੇਂ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।
ਪੁਰਿਯੰਤਿ ਭਾਵਨਾ ਦਾਸ ਜਾਲ ॥੨੦॥
ਧਨ ਆਦਿ ਵਸਤੁ ਕੇ ਲਗਿ ਅੰਬਾਰ।
ਬਹੁ ਬਸਤ੍ਰ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਜਿਨ ਮੁਲ ਉਦਾਰ।

ਹਯ ਲਜਾਇ ਖਰਚ ਕਰਿ ਧਨ ਬਿਲੰਦ।
ਗੁਰ ਖੁਸ਼ੀ ਚਹਹਿਂ ਕਰ ਬੰਦਿ ਬੰਦਿ ॥੨੧॥

ਕਰੁਨਾ ਕਟਾਖਜ ਅਵਿਲੋਕਿ ਲੋਕ[1]।
ਨਿਜ ਸੇਵਕਾਨ ਸ਼੍ਰਿਯ ਦੇਂ[1] ਦੁਲੋਕ।
ਪੁਰਿਯੰਤਿ ਭਾਵਨਾ ਬਨਿ ਸਹਾਇ।
ਮਨ ਹਰਤਿ ਸਭਿਨਿ ਸੁੰਦਰ ਸੁਹਾਇ ॥੨੨॥

[1]ਮਿਹਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਵਲ ਦੇਖਕੇ।
[1]ਕੁਸ਼ਲ ਯਾ ਸੁਖ ਦੇਂਦੇ ਹਨ।

ਬਹੁ ਸੂਖਮ ਚੀਰ ਜਾਮਾਂ ਮਨੋਗ[1]।
ਜੁਗ ਛੋਰ ਜ਼ਰੀ ਪਟ ਕਟਹ ਜੋਗ[1]।
ਦੇਂ ਜੋਗ ਭੋਗ, ਹਤਿ ਰੋਗ ਸੋਗ।
ਬਿਸਵਾਸ ਧਰਤਿ ਗਨ ਦਾਸ ਲੋਗ ॥੨੩॥

[1]ਸੁੰਦਰ।
[1]ਲੱਕ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦੇ ਜੋਗ ਹੈ।

ਦਰਬਾਰ ਗੁਰਨਿ ਸਭਿ ਕਿਛ ਅਤੋਟ।
ਨਹਿਂ ਥੁਰਹਿ ਦੇਤਿ ਕੋਟਾਨ ਕੋਟ।
ਦਿਸ਼ਿ ਦਾਹਨ ਥਿਰ ਇੰਦ੍ਰਾ[1] ਸਦੀਵ।
ਦਸ ਅਸ਼ਟ ਸਿੱਧਿ ਨਿਤ ਸਮੁਖ ਥੀਵ ॥੨੪॥

[1]ਲਖਮੀ।

ਦਿਸ਼ਿ ਬਾਮ ਰਿੱਧਿ ਠਾਂਢੀ ਅਨੇਕ।
ਉਰ ਬਸਹਿਂ ਗਜਾਨ 'ਹੰ ਬ੍ਰਹਮ[1]' ਏਕ।
ਉਤਸਾਹ, ਬਦਨ ਮਹਿਂ ਬਾਸ ਪਾਇ।
ਅਤਿ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਮ ਬਾਹਨ ਮਹਿਂ ਲਖਾਇ ॥੧੫॥

[1]ਅਹੰ ਬ੍ਰਹਮ।

ਗਨ ਸੰਗਤਿ ਇਮ ਸਮੁਦਾਇ ਆਇ।
ਇਕ ਦਿਵਸ ਬਿਖੈ ਦਰਸੰਨ ਪਾਇ।
ਕੋ ਬਸਹਿ ਪਾਸ ਇਕ ਮਾਸ ਚਾਉ[1]।
ਸਿਰੁਪਾਉ ਪਾਇ ਪੁਨ ਹ੍ਵੈ ਬਿਦਾਉ ॥੨੬॥

[1]ਚਾਉ ਨਾਲ।

ਖਟ ਮਾਸ ਰਹਤਿ ਉਰ ਲਹਹਿ ਸੇਵ।
ਕੋ ਈਸ਼ ਜੀਵ ਕੋ ਜਾਨਿ ਭੇਵ।
ਕੋ ਪ੍ਰੇਮ ਭਗਤਿ ਮਹਿਂ ਰੰਗ ਲਾਗ।
ਬਹੁ ਜਨਮ ਸੁਪਤਿ ਗੁਰ ਨਿਕਟ ਜਾਗ[1]

[1]ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਸੁੱਤੇ ਗੁਰੂ ਸਮੀਪਤਾ ਨਾਲ ਜਾਗਦੇ ਹਨ

॥੨੭॥ (ਆਤਮ ਜੀਵਨ ਵਿਚ)।

ਸੇਵਾ ਕਰੰਤਿ ਨਹਿਂ ਤਜਹਿਂ ਖਾਸ।
ਸੁਖ ਪਾਇੰ ਸ਼ਾਂਤਿ ਦੁਖ ਦੂੰਦ ਨਾਸ਼।
ਕੋਸਨ ਹਜ਼ਾਰ ਕੇ ਦਾਸ ਆਇੰ।
ਸੇਵਹਿਂ ਅਨੰਦ ਕੋ ਲੇਤਿ ਪਾਇ ॥੨੮॥
ਕਬਿ ਸਾਖਯਾਤ ਦਰਸ਼ਨ ਕੰਰਤਿ।
ਪੁਨ ਗੁਰ ਸਰੂਪ ਧਜਾਨੰ ਧਰੰਤਿ।
ਬਨ ਗਮਨ ਕਰਤਿ ਕਾਰਨ ਅਖੇਰ।
ਸਭਿ ਸੁਭਟ ਅਰੂੜਹਿਂ ਸੰਗ ਹੇਰਿ ॥੨੯॥
ਗਨ ਸ੍ਵਾਨ, ਬਾਜ਼, ਸ਼ਿਕਰੇ ਬਿਸਾਲ।
ਮ੍ਰਿਗ ਖੋਜਿ ਖੋਜਿ ਕਰਿਯੰਤ ਕਾਲ।
ਪਰਖੰਤਿ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਿੱਦਯਾ ਸਬੀਰ।
ਹਤਿ ਕਰਿ ਤੁਫੰਗ ਤਜਿ ਧਨੁਖ ਤੀਰ ॥੩੦॥
ਤੋਮਰ ਪ੍ਰਹਾਰਿ ਹਯ ਕੋ ਫੰਦਾਇ।
ਕੋ ਕਰਹਿ ਤੇਜ ਬਹੁ ਦੂਰ ਧਾਇ।
ਮਰਦੰਤਿ ਬਿਪਨ[1] ਫਿਰ ਕਰਿ ਮਹਾਨ। [1]ਭਾਵ ਗਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਬਨ ਨੂੰ।
ਛੁਟਿਯੰਤਿ ਬਾਜ ਪੰਛੀਨ ਹਾਨਿ ॥੩੧॥
ਇਮ ਪਿਖੈਂ ਤਮਾਸ਼ੇ ਕਿਤਿਕ ਕਾਲ।
ਬਿਚਰੰਤਿ ਗੁਰੂ ਫਿਰ ਕਰਿ ਬਿਸਾਲ।
ਘੋਰਨਿ ਨਚਾਇ ਮੋਰਨਿ ਮਨਿੰਦ।
ਛੋਰਨਿ ਤੁਫੰਗ, ਤੋਰਨਿ ਮ੍ਰਿਗਿੰਦ[1] ॥੩੨॥ [1]ਸ਼ੇਰਾਂ ਨੂੰ ਟੋਲਦੇ ਤੇ ਬੰਦੂਕਾਂ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।
ਛੋਰਨਿ ਸਿਚਾਂਨ ਡੋਰਨਿ ਨਿਕਾਰਿ[1]। [1]ਬਾਜ ਛੋੜਦੇ ਹਨ ਡੋਰੇ ਖੋਲ੍ਹਕੇ।
ਦੌਰਨਿ ਪਿਛਾਰ ਓਰਨਿ ਨਿਹਾਰ[1]। [1]ਬਾਜਾਂ) ਵਲ ਤਕਦੇ (ਉਨਾਂ ਦੇ) ਪਿੱਛੇ (ਸੂਰਮੇ) ਦੌੜਦੇ ਹਨ।
ਸ਼ੋਰਨਿ ਮਚਾਇ ਹੋਰਨਿ ਡਰਾਇ[1]। [1]ਸ਼ੋਰ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਰਨਾਂ (ਪੰਛੀਆਂ) ਨੂੰ ਡਰਾਂਵਦੇ ਹਨ।
ਗੋਰਨਿ ਚਲਾਇ ਫੋਰਨ ਮ੍ਰਿਗਾਇ ॥੩੩॥
ਬਿਚਰੰਤਿ ਬਿਪਨ[1] ਨਿਕਸੰਤਿ ਸ਼ੇਰ। [1]ਜੰਗਲ।
ਹਤਿ ਦੀਨਿ ਕਿਤਿਕ ਨਹਿਂ ਲਗਤਿ ਦੇਰ।

ਸੂਕਰ ਪ੍ਰਹਾਰਿ ਅਰੁ ਅਨਿਕ ਰੀਛ।
ਝੰਖਾਰ[1] ਰੋਝ[2] ਸ਼ਸਤ੍ਰੈਨ ਤੀਛ ॥ ੩੪ ॥
ਹਰਖੰਤਿ ਸਹਿਤ ਸੈਨਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।
ਇਮ ਕਰਿ ਅਖੇਰ ਹਤਿ ਮ੍ਰਿਗਨਿ ਜਾਲ।
ਧੌਂਸਾ ਬਜੰਤਿ ਨਿਜ ਪੁਰਿ ਅਨੰਦ।
ਆਗਮਨ ਕਰਤਿ ਪਿਖਿ ਨਰ ਅਨੰਦ ॥ ੩੫ ॥
ਮੰਗਲ ਰਚੰਤਿ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਪ੍ਰਕਾਰ।
ਅੰਜੁਲ ਸੁ ਫੂਲ ਭਰਿ ਡਰਤਿ ਡਾਰ।
ਧੂਪਨ ਧੁਖਾਇ ਬੰਦਨ ਕਰੰਤਿ।
ਬਲਿਹਾਰ ਹੋਤਿ ਹਰਖੰਤਿ ਸੰਤ ॥ ੩੬ ॥
ਕਬਿ ਚਢਿ ਤੁਰੰਗ, ਕਬਿਹੂੰ ਮਤੰਗ।
ਕਬਿ ਤਜਿ ਖਤੰਗ, ਕਬਹੂੰ ਤੁਫੰਗ।
ਕਬਿ ਫਿਰਤਿ ਸੈਲ ਮਹਿਂ ਕਰਤਿ ਸੈਲ।
ਕਬਿ ਬਿਪਨ ਬਿਖੈ ਬਿਚਰੈਂ ਸੁ ਗੈਲ ॥ ੩੭ ॥

[1]ਬਾਰਾ ਸਿੰਗਾ। [2]ਨੀਲ ਗਾਇ।

ਕਬਿੱਤ:
ਖੰਜਰ, ਤੁਫੰਗ[1], ਜਮਧਰ[2], ਜੰਗ ਜਾਲਮੀਕ[3]
ਜ੍ਵਾਲਾ ਜਾਲ ਜਾਗਤੀ ਜੰਮੂਰਨਿ ਜੰਜੈਲ ਕੀ[1]।
ਚੱਕ੍ਰਬਕ੍ਰ ਚੰਦ੍ਰਹਾਸ ਚਾਰੋਂ ਦਿਸ਼ਿ ਚਮਕਤਿ[1]
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਵਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕੀ ਚਢਾਈ ਖੇਲ ਭੈਲ ਕੀ[1]।
ਧਰਾਪਰ ਪੌਰ ਅਰੁ ਅੰਬਰ ਕੀ ਔਰ ਗਤਿ
ਅੰਧਕਾਰ ਧੁੰਦ ਜਿਮ ਛਾਈ ਧੂਰ ਗੈਲ ਕੀ[1]।
ਧੌਂਸੇ ਧੁੰਕ[1] ਫੈਲਤੇ ਪਹੇਲ ਹੀ[2] ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ
ਐਲ ਕਰੇ, ਸੈਲਪਤਿ ਸੁਨੈਂ ਧੁਨਿ ਸੈਲ ਕੀ[1†] ॥ ੩੮ ॥

[1]ਬੰਦੂਕ। [2]ਦੁਧਾਰੀ ਕਟਾਰ। [ਸੰਸ. ਜਮਧਾਰ]। [3]ਜੰਗ ਵਿਚ ਜ਼ਾਲਮ ਹੈ।

[1]ਜੰਮੂਰਾਂ ਤੇ ਜੰਜੈਲਾਂ ਦੀ ਜਾਗ ਰਹੀ ਸਾਰੀ ਅੱਗ।

[1]ਟੇਢਾਂ (ਖਾ ਖਾ ਤੇ) ਚੱਕ੍ਰ (ਲੈ ਲੈ) ਚਾਰੋਂ ਪਾਸੋਂ (ਘੁਮਦੀ) ਤਲਵਾਰ ਚਮਕਦੀ ਹੈ।

[1]ਖੇਲ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਬੀ ਭੈ ਦਾਇਕ ਹੈ।

[1]ਧਰਤੀ ਤੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਪੌੜਾਂ ਕਰਕੇ ਅਕਾਸ਼ ਦੀ ਹੋਰ ਹੀ ਹਾਲਤ ਹੈ ਭਾਵ ਧੁੰਦ ਵਾਂਙ ਅਨ੍ਹੇਰਾ ਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਕੁਰ ਰਾਹ ਦੀ ਧੂੜ ਛਾ ਰਹੀ ਹੈ।

[1]ਧੌਂਸੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦ। [2]ਪਹਿਲੇ ਹੀ।

[1]ਰੌਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਾ ਸੁਣ ਲਵੇ ਅਵਾਜ਼ (ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ) ਸੈਰ ਦੀ। (ਅ) ਗੂੰਜ ਜੋ ਪਹਾੜਾਂ (ਵਿਚ ਉਠਦੀ ਹੈ)। †ਇਹ ਛੰਦ ਕਵੀ ਜੀ ਦੀ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਵਾਲਮੀਕ ਰਾਮਾਯਣ ਦੇ ਬਾਲ ਕਾਂਡ ਵਰਗ

੬ ਦੇ ਅੰਕ ੧ ਵਿਚ ਬੀ ਆਇਆ ਹੈ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਨ ਬਿਹਾਰ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਸਪਤ ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੩੭॥

੩੮. [ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕਟੋਚੀਏ ਦੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਭੀਮਚੰਦ ਵੱਲ ਚਿਠੀ]

੩੭<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੯

ਦੋਹਰਾ:

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਿਵਸ ਕਿਤੇਕ ਸੁਜਾਨ।
ਬਿਸਤਾਰੀ[1] ਕੀਰਤਿ ਜਗਤ ਬਿਸਤਾਰੀ ਬਿਸ਼ਿਆਨ[2] ॥੧॥

[1]ਫੈਲਾਈ। [2]ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਿਹੁ ਉਤਾਰੀ।

ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਛੰਦ:

ਭਈ ਬਿਦਤ ਗਿਰਪਤਨ ਮਹਿਂ, ਕੀਰਤਿ ਉਜਿਯਾਰੀ।
'ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਬਡ ਸੂਰਮਾਂ, ਕਰਿ ਮਹਿਂ ਧਨੁ ਭਾਰੀ।
ਜਿਸ ਕੇ ਅਬਿ ਕੋ ਸਮੇ ਮਹਿਂ, ਨਰ ਖਿਚੇ ਨ ਕੋਈ।
ਖਪਰੇ ਤੀਛਨ ਭੀਖਨਾ[1], ਘਰਿਵਾਇਸ ਜੋਈ ॥੨॥

[1]ਤੀਰ ਤਿੱਖੇ ਤੇ ਭਜ਼ਾਨਕ।

ਛਿੱਪ੍ਰ ਪਨਚ ਬਗਰਾਇ ਕਰਿ, ਛੋਰਤਿ ਬਡ ਦੂਰੀ[1]।

[1]ਛੇਤੀ ਚਿੱਲੇ ਵਿਚ (ਤੀਰ ਦੀ) ਬਾਗੜ ਰਖਕੇ ਖਿੱਚਕੇ ਛੱਡਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ [ਪਨਚ = ਚਿੱਲਾ, ਸੰ. ਪਤੰਚਕਾ। ਬਗਰਾਇ = ਤੀਰ ਦੀ ਬਾਗੜ ਨੂੰ ਚਿੱਲੇ ਵਿਚ ਧਰਕੇ ਖਿੱਚਣਾ]।

ਕੋਸਨ ਲਗਿ ਪਹੁੰਚਤਿ ਚਲਹਿਂ ਬਲ ਤੇ ਭਰਪੂਰੀ।
ਸੁਨੇ ਪੁਰਾਨਨ ਕੇ ਬਚਨ, ਅਰਜਨ ਸਰ ਮਾਰੇ।
ਤ੍ਰੇਤੇ ਜੁਗ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਜੀ, ਧਨੁ ਬਿੱਦਜਾ ਭਾਰੇ ॥੩॥
ਕਿਧੌਂ ਪਿਤਾਮਾ ਇਨਹੁ ਕੋ, ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦੰ।
ਸੁਨੀ ਸ਼ਾਹਦੀ[1] ਤਿਨਹੁ ਕੀ, ਹਤਿ ਤੁਰਕਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦੰ।

[1]ਅਖੀਂ ਡਿੱਠੀ ਉਗਾਹੀ।

ਤਿਸ ਬਿਧਿ ਕੇ ਸਰ ਛੋਰਿਤੇ, ਰਾਖੀ ਸੰਗ ਸੈਨਾ।
ਭੀਮਚੰਦ ਸੋਂ ਰਿਸ ਭਈ, ਕਿਸ ਤੇ ਮਨ ਭੈ ਨਾ' ॥੪॥
ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਰਾਜੇ ਗਿਰਨਿ ਕੇ, ਲਿਖ ਪੱਤ੍ਰ

ਪਠਾਵੈਂ।
ਦੋਨਹੁ ਦਿਸ਼ਿ ਕੋ ਜਸੁ ਕਹੈਂ, ਜਿਮ ਕੋਪ ਉਪਾਵੈਂ।
ਹੁਤੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕਟੋਚੀਆ, ਸੋ ਚਹਤਿ ਲਰਾਯੋ।
ਰਜਧਾਨੀ ਜਿਸ ਕਾਂਗੜਾ, ਲਿਖਿ ਦੂਤ ਪਠਾਯੋ ॥੫॥
ਭੀਮਚੰਦ ਕੇ ਢਿਗ ਗਯੋ, ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਬੈਸਾ।
ਕਹਤਿ ਭਯੋ 'ਰਾਜੇ ਸੁਨਜੋਂ[1], -ਗੁਰ ਕੀਨਸਿ ਦ੍ਵੈਸ਼ਾ-।
ਨਹਿਂ ਆਛੀ ਮਾਨੀ ਰਿਦੈ ਤੁਮ ਪਾਸ ਪਠਾਵਾ।
-ਸਤਿਗੁਰ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਮਹਾਂ, ਡਰ ਕਿਤਹੁਂ ਨ ਪਾਵਾ ॥੬॥
ਜੇ ਤੁਮ ਕਰਹੁ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਨਹਿਂ, ਬਡ ਅਵਗੁਨ ਹੋਵੈਂ।
ਗੁਰੂ ਨਿਕਾਸੋ ਦੇਸ਼ ਤੇ, ਤਬਿ ਸੁਖ ਕਰਿ ਸੋਵੈ।
ਨਤੁ ਉਠਾਇ ਉਤਪਾਤ ਕੋ, ਦੇ ਪਰਜ[1] ਉਜਾਰੀ।
ਬਿਚਰਹਿ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਚਮੂੰ ਗਨ, ਅਤਿ ਸ਼ੈ ਅਸਵਾਰੀ ॥੭॥
ਦ੍ਵੈ ਨ੍ਰਿਪ ਹੁਇਂ ਇਕ ਦੇਸ਼ ਮਹਿਂ, ਕਜੋਂ ਮਚਹਿ ਨ ਰੌਰਾ।
ਪਰੈ ਅੰਧੇਰਾ ਜਗਤ ਮਹਿਂ, ਰਵਿ ਸਸਿ ਇਕ ਠੌਰਾ[1]।
ਕਾਨਨ ਮਹਿਂ ਇਕ ਕੇਹਰੀ, ਸੁਨਿ ਕਾਨਨ ਨਾਦਾ[1]।
ਕਰਹਿ ਨਿਕਾਸਨਿ ਦੂਸਰੋ, ਸਹਿ ਸਕੇ ਨ ਬਾਦਾ ॥੮॥
ਦ੍ਵੈਪਤਿ ਹੋਇਂ ਨ ਭਾਰਜਾ, ਤਿਮ ਅਵਿਨਿ

[1]ਕਟੋਚੀਏ ਰਾਜੇ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।
[1]ਪਰਜਾ।
[1]ਭਾਵ ਮੱਸਿਆ ਵਾਲੀ ਰਾਤ ਨੂੰ।
[1]ਕੰਨੀ ਵਾਜ ਸੁਣਕੇ।

ਰਾਜਾ।
ਜੇ ਮਿਲ ਜਾਹਿਂ ਕਦਾਚਿਤੀ, ਬਿਗਰਹਿ ਸਭਿ ਕਾਜਾ[1]।

[1]ਪਰ ਜੇ ਕਦੀ (ਇਕ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਦੋ ਪਤੀ ਯਾ ਇਕ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਦੋ ਰਾਜੇ) ਮਿਲ ਪੈਣ ਤਾਂ ਕੰਮ ਵਿਗੜੇਗਾ (ਅ) ਜੇ ਕਦੇ ਓਹ ਦੋਵੇਂ ਆਮੋ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਕੰਮ ਵਿਗੜੇਗਾ।

ਜਬ ਲਗਿ ਅਪਨੇ ਓਜ ਮਹਿਂ, ਹੋਹਿ ਨ ਬਡ ਗਾਢੇ।
ਤਬਿ ਲਗਿ ਬਨਹਿ ਉਪਾਇ ਕੁਛ, ਦਿਹੁ ਤਾਂ ਤੇ[1†] ਕਾਢੇ ॥੯॥

[1]ਓਥੋਂ। †ਪਾ:-ਇਤ ਤੇ।

ਹਮ ਸੰਗੀ ਤੇਰੇ ਅਹੈਂ, ਚਹੀਅਹਿ ਲੈ ਸੈਨਾ।
ਤਊ ਨ ਢਿਗ ਗੁਰ ਭਟ ਬਹੁਤ. ਤੁਮ ਸਮਸਰ ਹੈ ਨਾ।
ਅਹੈਂ ਕਦੀਮੀ ਬਡਨ ਤੇ, ਇਨ ਸੈਲਨ ਰਾਜੇ।
ਇਕ ਕੁਲ ਕੇ ਰਜਪੂਤ ਸਭਿ, ਹਮ ਭ੍ਰਾਤ ਬਿਰਾਜੇ-' ॥੧੦॥
ਸੁਨਤਿ ਦੂਤ ਕੇ ਬਾਕ ਕੋ, ਚਿਤ ਚਿੰਤ ਉਪਾਏ।
ਭੀਮਚੰਦ ਭਾਖਯੋ ਤਬੈ 'ਤੁਮ ਸਾਚ ਬਤਾਏ।
ਨਹਿਂ ਆਲਸ ਇਸ ਬਾਤ ਕੋ, ਮੇਰੇ ਮਨ ਮਾਂਹੀ।
ਬਸਹਿ ਜਿ ਹੁਇ ਅਨੁਸਾਰਿ ਗੁਰ, ਤੌ ਬਿਗਰਹਿਂ ਨਾਂਹੀ[1] ॥੧੧॥

[1]ਤਾਂ (ਅਸੀਂ) ਨਹੀਂ ਵਿਗੜਾਂਗੇ।

ਨਾਂਹਿ ਤ ਕਰਿ ਛਲ ਬਲ ਬਡੋ, ਗੁਰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਰੌਂ।'
ਇਮ ਕਹਿ ਕੈ ਰੁਖ਼ਸਦ ਕਰਯੋ, 'ਮੈਂ ਅਪਨਿ ਬਿਚਾਰੌਂ[1]।'

[1]ਰਾਜਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ) 'ਮੈਨੂੰ ਅਪਨੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ' (ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਭਾਵ ਕਿ ਜੋ ਤੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਸੋ ਫਿਕਰ ਮੈਂ ਆਪ ਵੀ ਕਰ ਰਿਹਾਂ ਹਾਂ)।

[1]ਕਰੀ ਜਨਾਵਨਿ ਜਾਇ ਕਰਿ, ਸੁਨਿ ਭੂਪ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।
ਇਕ ਵਕੀਲ ਗੁਰ ਢਿਗ ਪਠਯੋ, ਆਯਹੁ ਤਤਕਾਲਾ[੯] ॥੨॥

[1]ਦੂਤ ਨੇ ਰਾਜੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਗਲ ਜਾਕੇ ਜਣਾ ਦਿੱਤੀ (ਜਿਸਨੂੰ) ਸੁਣਕੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਰਾਜੇ ਨੇ ਇਕ ਵਕੀਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਘੱਲਿਆ ਜੋ ਛੇਤੀ ਆ ਪਹੁੰਚਾ (ਅਨੰਦਪੁਰਿ)।

ਲਗਯੋ ਜਬਹਿ ਦਰਬਾਰ ਸੁਨਿ, ਚਲਿ ਗਯੋ

ਸਮੀਪਾ।
ਨਮੋ ਕਰਤਿ ਕਹਿ 'ਪਠਯੋ ਮੁਹਿ, ਕਾਟੋਚ ਮਹੀਪਾ।
ਭੀਮ ਚੰਦ ਬਿਗਰਯੋ ਸੁਨਯੋਂ, ਰਾਵਰ ਕੇ ਸੰਗਾ।
ਤ੍ਰਾਸ ਤਨਕ ਮਨ ਨਹਿਂ ਕਰਹੁ, ਸਨਮੁਖ ਲਿਹੁ ਜੰਗਾ ॥੧੩॥
ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਮਹਿਂ ਸਮਰੱਥ ਤੁਮ, ਕਯਾ ਬਪੁਰੋ ਰਾਜਾ।
ਧਰਿ ਹੰਕਾਰ ਉਦਾਰ ਕੋ, ਚਹਿ ਕਰਯੋ ਕੁਕਾਜਾ।
ਆਨਿ ਦੇਸ਼ ਪਾਵਨ ਕਰਯੋ, ਮਹਿਂਮਾ ਤੁਮ ਭਾਰੀ।
ਜਾਨਿ ਸਕਯੋ ਨਹਿਂ ਮੰਦ ਮਤਿ, ਚਾਹਤਿ ਸੰਗ ਰਾਰੀ[1] ॥੧੪॥
ਅਪਰ ਸਹਾਇਕ ਹੋਇ ਨਹਿਂ, ਕਯਾ ਕਰਹਿ ਇਕੇਲਾ।
ਸੁਨੀ ਸਿਫਤ ਤੁਮ ਸੂਰਮੇ, ਦਲ ਅਧਿਕ ਸਕੇਲਾ।'
ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਤਬਿ ਕਹਯੋ 'ਜੋ ਕਰੈ ਸੁ ਪਾਵੈ।
ਚਿਤਹਿ ਖੁਟਾਈ ਦੁਖ ਲਹਹਿ, ਨਹਿਂ ਸ਼ੁਭ ਬਨਿ ਆਵੈ' ॥੧੫॥
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਕਰਿ ਬਾਰਤਾ, ਪੁਨ ਗਯੋ ਵਕੀਲੰ।
ਦਈ ਸੁਨਾਇ ਕਟੋਚ ਕੋ, 'ਗੁਰ ਗੁਨੀ ਗਹੀਲੰ।
ਤਯਾਰੀ ਲਰਿਬੇ ਜੰਗ ਕੀ, ਨਿਤ ਕਰਹਿਂ ਘਨੇਰੀ।'
ਸੁਨਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਆਨੰਦ ਭਾ, 'ਬਨਿ ਹੈਂ ਜਿਮ ਬੈਰੀ[1] ॥੧੬॥
ਭੀਮਚੰਦ ਅਰੁ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਨਹਿਂ ਹੋਵੈ ਮੇਲਾ।

[1]ਆਪ) ਨਾਲ ਲੜਾਈ।

[1]ਜਿਵੇਂ ਦੋਵੇਂ ਵੈਰੀ ਬਣਨਗੇ।

ਇਸ ਤੇ ਹਮ ਕੋ ਗੁਨ ਬਡੇ†, ਰਹਿ ਬਾਦ ਦੁਹੇਲਾ[1]।'

[1]ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚ) ਕਠਨ ਲੜਾਈ ਰਹੇ (ਅ) ਦੁ+ਹੇਲਾ = ਦੋਹਾਂ ਵਿਖੇ।

†ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਆਵੇਗਾ ਕਿ ਜੰਮੂ ਤੋਂ ਅਲਫ ਖਾਂ ਮਾਮਲਾ ਲੈਣ ਆਇਆ ਤਾਂ ਕਟੋਚੀ ਉਸ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਰਾਜਪੂਤ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਲੜਿਆ, ਇਸ ਗਲ ਤੋਂ ਤੇ ਹੁਣ ਵਾਲੀ ਚੁੱਕ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਾਹੀ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਦਾ ਝੋਲੀ ਚੁੱਕ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਭੀਮਚੰਦ ਹੱਥੋਂ ਮਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਜੋ ਵਿਚੋਲਗੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕੋਈ ਸ਼ਾਹੀ ਸੈਨਤ ਹੇਠਾਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਕਟੋਚ ਇਸ ਚਾਲ ਵਿਚ ਜੇ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਲਾਹਾ ਹੈ ਗੁਰੂ ਤੇ ਭੀਮਚੰਦ ਫਸੇ ਰਹਿਣਗੇ ਫਿਰ ਕਟੋਚ ਆਪ ਨਿਸ਼ਚਿੰਤ ਰਹੇਗਾ, ਜੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪ੍ਰਾਜੈ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਸ਼ਾਹ ਵਲੋਂ ਵਡਜਾਈ ਮਿਲੇ, ਜੇ ਭੀਮਚੰਦ ਪਿਸ ਜਾਏ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਵੈਰੀ ਮਾਰਿਆ।

ਇਮ ਹੀ ਕਹਿ ਕਹਿ ਪਠਵਤੋ, ਜਿਮ ਪਰਹਿ ਲਰਾਈ।
ਤਊ ਭੂਪ ਕਹਿਲੂਰੀਆ, ਰਾਖਹਿ ਮਧੁਰਾਈ ॥੧੭॥
ਦੁਰਦ ਪ੍ਰਸਾਦੀ ਕੋ ਚਹੈ, ਜਿਮ ਜਾਚਜੋ ਦੈ ਹੈਂ।
ਆਨਹਿਂ ਡੇਰਾ ਬਜਾਹ ਮਹਿਂ, ਦੁਤਿ ਅਧਿਕ ਸਜੈ ਹੈਂ।
ਯਾਂ ਤੇ ਰਸ ਰਾਖਨਿ ਚਹਤਿ, ਬਨਿ ਕਪਟੀ ਮੀਤਾ।
ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸਾਥ ਕਿਮ, ਛਲ ਕਰਿ ਨਿਬਹੀਤਾ ॥੧੮॥
ਕਹਿ ਕਹਿ ਪਠਹਿ ਮਿਲਾਪ ਕੇ, ਹਿਤ ਜੁਤਿ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬੈਨਾ।
ਤਿਮ ਹੀ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰਿ ਕਹੈਂ, ਬਿਚ ਸਾਰ ਅਹੈ ਨਾ[1]।

[1]ਤਿਵੇਂ (ਵਕੀਲ) ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ (ਆਕੇ) ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ (ਗਲਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਪ ਰੂਪੀ) ਸਾਰ ਨਹੀਂ।

ਇਮ ਬੀਤਜੋ ਕੇਤਿਕ ਸਮਾਂ, ਸਾਹਾ ਸੁਧਵਾਯੋ।
ਫਤੇ ਸ਼ਾਹ ਸ਼੍ਰੀ ਨਗਰ ਤੇ, ਲਿਖ ਤਬਹਿ ਪਠਾਯੋ ॥੧੯॥
'ਕਿਤਿਕ ਸਮੈ ਮਹਿਂ ਬਜਾਹ ਹੈ, ਕਰਿ ਲੀਜਹਿ ਤਜਾਰੀ।
ਵਸਤੁ ਅਜਾਇਬ ਆਨੀਅਹਿ, ਬਡ ਜੰਵ ਮਝਾਰੀ।
ਜਿਸ ਕੇ ਦੇਖਤਿ ਸੁਨਹਿ ਨਰ, ਮਤਿ ਤੇ ਬਿਸਮਾਵੈ।

ਉਤਸਵ ਮਹਿਂ ਬਹੁ ਮੇਲ ਹਮ, ਜਿਤ ਕਿਤ ਤੇ ਆਵੈ ॥੨੦॥
ਕਰਹੁ ਸੁਜਸੁ ਦੀਰਘ ਇਹਾਂ, ਜਿਮ ਤੁਮ ਬਡਿਆਈ।
ਇਤ ਬਹੁ ਬਿਧਿਨਿ ਸਮਾਜ ਹ੍ਵੈ, ਜਿਮ ਹਮ ਅਧਿਕਾਈ।
ਦੂਰ ਦੂਰ ਕੇ ਬ੍ਰਿੰਦ ਨਰ, ਆਵਹਿਂ ਉਮਡੈ ਕੈ।
ਭਾਟ ਆਦਿ ਜਾਚਕ ਬਡੇ, ਧਾਵਹਿਂ ਸੁਨਿ ਕੈ ਕੈ ॥੨੧॥
ਪੁੰਜ ਦਰਬ ਕੋ ਆਨੀਅਹਿਂ, ਲਖਿ ਨਾਮ ਬਡੇਰਾ।
ਸਭਿ ਧਾਰਨਿ ਕੇ ਗਿਰਪਤੀ, ਇਕਠੇ ਤਿਸ ਬੇਰਾ।
ਸੰਗ ਤੁਮਾਰੇ ਆਇ ਹੈਂ, ਹਮ ਘਰ ਬਹੁ ਆਵੈਂ।
ਸਮਾਂ ਸੁਜਸੁ ਕੇ ਲੇਨਿ ਕੋ, ਪੁਨ ਕਜੋਂਹੁਂ ਨ ਪਾਵੈਂ ॥੨੨॥
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਚਹਿ ਅਧਿਕਤਾ, ਭੇਜੀ ਲਿਖਿ ਪਾਤੀ।
ਭੀਮਚੰਦ ਆਨੰਦ ਮੈਂ, ਪਠਿ ਸੀਤਲ ਛਾਤੀ।
ਆਗੇ ਕੇਤਿਕ ਮਾਸ ਤੇ, ਕਰਿਬੇ ਲਗਿ ਤਜਾਰੀ।
ਸਕਲ ਸਮਿੱਗ੍ਰੀ ਸੰਚਿ ਕਰਿ, ਧਰਿ ਸਦਨ ਮਝਾਰੀ ॥੨੩॥
ਮੋਲ ਕਿਤਿਕ ਗਜ ਬਾਜ ਲੇ, ਕਰਿਵਾਇ ਸਕੇਲੇ।
ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਸਤ੍ਰ ਜਿਤ ਕਿਤਹੁਂ ਤੇ, ਸੰਚਤਿ ਗਨ ਲੇਲੇ[1]।
-ਵਸਤੁ ਅਜਾਇਬ- ਚਿਤਵਤੋ -ਗੁਰ ਬਿਨ ਨਹਿਂ ਆਨਾ।

[1]ਲੈ ਲੈ ਕੇ।

ਭਏ ਬਿਰਸ ਨਹਿਂ ਦੇਯ ਹੈਂ, ਬਰ ਬੀਰ ਮਹਾਨਾ ॥੨੪॥
ਭੇਜੌਂ ਨਰ ਪਰਧਾਨ ਕੋ, ਸਨਬੰਧੀ ਕੋਊ।
ਸਾਦਰ ਗੁਰ ਕੋ ਅਨੰਦ ਦੇ, ਆਨਹਿ ਵਥੁ ਜੋਊ-।
ਇਮ ਬਿਚਾਰ ਕਰਿ ਸਭਾ ਮਹਿਂ, ਬੈਠਜੋ ਨ੍ਰਿਪਰਾਈ।
ਬੂਝੇ ਆਦਿ ਵਜ਼ੀਰ ਜੇ, 'ਅਦਭੁਤ ਵਥੁ ਕਾਈ ॥੨੫॥
ਕਹਹੁ ਕਹਾਂ ਤੇ ਆਨੀਅਹਿ, ਕਹਿ ਕੁੜਮ ਪਠਾਵਾ।
ਖੋਜੇ ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰ ਮੈਂ, ਭੇਵ ਨ ਕਿਤ ਪਾਵਾ।
ਵਸਤੂ ਤੀਨ ਕਿ ਚਾਰ ਹੈਂ, ਗੁਰ ਘਰ ਮਹਿਂ ਜਾਨੀ।
ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਪੰਚਕਲ, ਦੁਰਦ ਸ਼ੁਭ, ਚੌਕੀ ਕਿਨ ਆਨੀ ॥੨੬॥
ਇਕ ਡੇਰਾ ਅਦਭੁਤ ਮਹਾਂ, ਚਾਰਹੁੰ ਲਿਹੁ ਜਾਚੇ।
ਨੌਰੰਗ ਕੇ ਭੀ ਨਿਕਟ ਨਹਿਂ, ਕਿਤ ਸਮਸਰ ਤਾ ਚੇ?
ਜਸੁ ਬਿਸਾਲ ਹੁਇ ਬਜਾਹ ਮਹਿਂ, ਇਹ ਸੰਗ ਲਿ ਚਾਲੇ।
ਪਿਖਹਿਂ ਹਜ਼ਾਰਹੁੰ ਨਰ ਤਹਾਂ, ਪੁਰਿ ਗ੍ਰਾਮਨਿ ਜਾਲੇ' ॥੨੭॥
ਸੁਨਿ ਵਜ਼ੀਰ ਪੁਨ ਬੈਨ ਭਨਿ, 'ਆਗੇ ਤੁਮ ਜਾਚਾ।
ਹਾਥੀ ਲੈਬੋ ਕਿਤ ਰਹਜੋ, ਰਸ ਬੇਰਸ ਰਾਚਾ।
ਰਾਖਹੁ ਰਸ ਅਰੁ ਵਸਤੁ ਲਿਹੁ, ਐਸੇ ਗਤਿ ਨੀਕੀ।
ਸਾਦਰ ਗੁਰ ਸੋਂ ਕਾਮਨਾਂ, ਪੁਰਵਹੁ ਨਿਜ ਜੀ

ਕੀ' ॥੨੮॥
ਭੀਮਚੰਦ ਬੋਲਜੋ ਤਬੈ, 'ਜਿਮ ਤੋਹਿ ਬਤਾਈ।
ਇਹ ਆਛੀ ਜਾਨੀ ਅਬਹਿ, ਸਭਿ ਕੇ ਮਨ ਭਾਈ।
ਇਕ ਪ੍ਰੋਹਤ ਭੇਜੋ ਤਹਾਂ, ਨੀਕੋ ਮਤਿਵਾਨਾ।
ਸਭਾ ਚਾਤੁਰੀ ਮਹਿਂ ਨਿਪੁਨ, ਗੁਨਿ ਗਜਾਨਿ ਸੁਜਾਨਾ ॥੨੯॥
ਦੁਤਿਯ ਕੇਸਰੀ ਚੰਦ ਜੋ, ਮੇਰੋ ਲਗਿ ਸਾਰਾ[1]।
[1]ਮੇਰਾ ਸਾਲਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।
ਬਾਕ ਬੋਲਿਬੇ ਮਹਿਂ ਚਤੁਰ, ਭੇਦ[1] ਸੁ ਲਖਿ ਸਾਰਾ।
[1]ਭੇਦ ਨੂੰ।
ਭੇਜੋ ਬਡੇ ਸਮਾਜ ਸੋਂ, ਆਨਹਿਂ ਵਥੁ ਚਾਰੇ।'
ਅਸ ਮਸਲਤ ਸਭਿ ਕਰਿ ਉਠੇ, 'ਚਲਿ ਜਾਹਿਂ ਸਕਾਰੇ' ॥੩੦॥
ਸੋਰਠਾ:
ਨਿਜ ਨਿਜ ਸਦਨ ਸਿਧਾਇ, ਬਸੇ ਬਿਤਾਈ ਜਾਮਨੀ।
ਉਦਜੋ ਦਿਵਸ ਕੋ ਰਾਇ[1], ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨੇ ਮਿਲੇ ਸਭਿ ॥੩੧॥
[1]ਸੂਰਜ।
ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਭੀਮਚੰਦ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਅਸ਼ਟ ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੩੮॥

੩੯. [ਕੇਸਰੀ ਚੰਦ ਤੇ ਪੰਮਾ ਅਨੰਦਪੁਰ ਆਏ]

੩੮<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੦

ਦੋਹਰਾ:
ਭੀਮਚੰਦ ਬਿਚ ਸਭਾ ਕੇ, ਦੋਨਹੁੰ ਪਠੇ ਬੁਲਾਇ।
ਏਕ ਕੇਸਰੀ ਚੰਦ ਕੋ, ਪੰਮਾ ਪ੍ਰੋਹਤ ਆਇ।
ਸ੍ਵੈਯਾ ਛੰਦ:
ਦੋਨਹੁੰ ਕਹਿ ਬਿਠਾਇ ਸਮੁਝਾਯਹੁ
'ਨੀਤਿ ਰੀਤਿ ਨੀਕੇ ਤੁਮ ਚੀਨ।
ਪਹੁੰਚਹੁ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਸਮੀਪ ਚਲਿ
ਨਮੋ ਕਰਹੁ ਕਰ ਜੋਰਿ ਅਧੀਨ।
ਮਮ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਧਰਿ ਚਰਨਿਨ ਪਰ ਕਰ[1]
ਬਿਨਤੀ ਭਲੇ ਸੁਨਾਇ ਪ੍ਰਬੀਨ।
ਭਨਹੁ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਪਰਮ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਿ
ਜਾਚਹੁ ਵਸਤੁ ਅਜਬ ਇਕ ਤੀਨ[1] ॥੨॥
ਸੁਮਤਿ ਸਹਿਤ ਚਾਤੁਰਤਾ ਰਚਿ ਬਹੁ
ਜਸੋਂ ਕਸੋਂ ਲੀਜੈ ਕੀਜੈ ਕਾਜ।
-ਪੁੱਤ੍ਰ ਹਮਾਰੋ ਅਪਨੋ ਸਮਝਹੁ
ਹਾਨ ਲਾਭ ਕੀ ਸਮਸਰ ਲਾਜ।
ਇਕ ਘਰ ਲਖਹੁ ਰਖਹੁ ਨਿਜ ਕਰੁਨਾ
ਪੁੱਤ੍ਰ ਬਜਾਹ ਬਹੁ ਮਿਲੈ ਸਮਾਜ।
ਤਹਾਂ ਆਬਰੂ ਕਰਹੁ ਵਧਾਵਨਿ,
ਸਭਿ ਰਾਜੇ ਜਾਨਹਿਂ ਸਿਰਤਾਜ- ॥੩॥
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਬਹੁ ਕਰਹੁ ਉਚਾਰਨਿ,
ਰੁਖ਼ ਦੇਖਹੁ ਜੇ ਕਾਰਜ ਹ੍ਵੈ ਨ।
ਪੁਨ ਲਾਲਚ ਕੀ ਬਾਤ ਸੁਨਾਵਹੁ
-ਆਵਹਿਂ ਬਜਾਹ ਜਬਹਿ ਸੁਖਚੈਨ[1]।
ਚਾਰਹੁੰ ਵਸਤੁ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਪਹੁੰਚਾਵਹਿਂ
ਫੇਰ ਨ ਰਾਖਹਿਂਗੇ ਨਿਜ ਐਨ।
ਚਤਰ ਹਜ਼ਾਰ ਰਜਤਪਨ ਇਨ ਸੰਗ
ਪੂਜਾ ਕਰਹਿਂ ਆਪ ਕੀ ਦੈਨ-' ॥੪॥
ਇਮ ਸਮੁਝਾਇ ਕਹਯੋ 'ਅਬਿ ਗਮਨਹੁ'
ਇਕ ਸੌ ਨਰ ਕੀਨੇ ਤਿਨ ਸਾਥ।

[1]ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਹੱਥ ਰਖਕੇ।
[1]ਇਕ ਤੇ ਤਿੰਨ = ਚਾਰ।
[1]ਜਦੋਂ ਵਿਆਹ ਕੇ ਆਵਾਂਗੇ ਸੁਖ ਅਨੰਦ ਨਾਲ।

ਬਸਤ੍ਰ ਬਿਭੂਖਨ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਸਾਜ ਕਰਿ
ਚਲੇ ਛਲਨ ਹਿਤ ਸਰਬਗ ਨਾਥ।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਸਭਿ ਮਾਰਗ ਉਲੰਘੇ
ਗਿਨਤਿ ਅਨੇਕ ਕਪਟ ਕੀ ਗਾਥ।
ਆਨਿ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਅਨੰਦ ਨਿਹਾਰਜੋ
ਜਹਿਂ ਲਹਿਂ[1] ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਹਾਥ ॥੫॥ — [1]ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
ਡੇਰਾ ਸ਼ੁਭ ਸਥਾਨ ਮੈਂ ਘਾਲਜੋ
ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਕੀਨੋ ਬਿਸਰਾਮ।
ਦੰਡ ਰਜਤ ਧਾਰੀ[1] ਕਹੁ ਪਠਿ ਕਰਿ — [1]ਚਾਂਦੀ ਦੀ ਚੋਬ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਭਾਵ ਚੋਬਦਾਰ।
ਸੁਧਿ ਸੁਨਾਇ ਦੀਨਸਿ ਗੁਨ ਧਾਮ।
ਸਤਿਗੁਰ ਨੰਦ ਚੰਦ ਸੋ ਭਾਖਜੋ
'ਦੇਹੁ ਦੇਗ ਤੇ ਰਸਤ ਤਮਾਮ।
ਬਾਂਛਤਿ ਅਪਰ ਸਕਲ ਪਹੁੰਚਾਵਹੁ
ਕਹਿ ਭੇਜਹੁ -ਅਬਿ ਕਰਹੁ ਅਰਾਮ-' ॥੪੬॥
ਆਇਸੁ ਪਾਇ ਦਿਵਾਨ ਕੀਨਿ ਤਿਮ
ਸੁਧ ਸੰਭਾਰਿ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਿ ਨਿਸਾ ਸੁਪਤਿ ਹੁਇ
ਉਠੇ[1] ਸੌਚ ਕੀਨਸਿ ਭੁਨਸਾਰ। — [1]ਜਾਗੇ (ਪੰਮਾ ਤੇ ਕੇਸਰੀ ਚੰਦ)।
ਨੀਰ ਸ਼ਰੀਰ ਸ਼ਨਾਨ ਠਾਨਿ ਤਬਿ
ਠਾਕਰ ਪੂਜਾ ਮਹਿਂ ਚਿਤ ਧਾਰ।
ਦਿਵਸ ਚਢੇ ਤਨ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਸਤ੍ਰ ਧਰਿ
ਕਰਹਿਂ ਪ੍ਰਤੀਖਨ -ਮੋਹਿ ਹਕਾਰ[1]- ॥੭॥ — [1]ਸਾਨੂੰ ਬੁਲਵਾਣਗੇ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਗਰ ਜਾਮਾ ਅਭਿਰਾਮੂ
ਧਰਿ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸ਼ੁਭਤਿ ਜਿਮ ਸ਼ੇਰ।
ਟਿਕਜੋ ਕੁਦੰਡ[1] ਅੱਗ੍ਰ ਬਡ ਗਾਢੋ — [1]ਧਰਿਆ ਹੈ ਧਨੁਖ।
ਖਰ ਖਤੰਗ[1] ਧਰਿ ਕਰ ਮਹਿਂ ਫੇਰਿ। — [1]ਤਿੱਖੇ ਤੀਰ।
ਮੁਕਤਾਹਲ ਗਰ ਮਾਲ ਬਿਸਾਲਾ
ਜਿਗਾ ਜਵਾਹਰ ਜ਼ੇਬ ਉਚੇਰ।
ਕਲਗੀ ਤੁੰਗ ਅਨੰਗ ਰਚੀ ਜਨੁ
ਅੰਗ ਅੰਗ ਸੁੰਦਰ ਬਹੁਤੇਰ[1] ॥੮॥ — [1]ਭਾਵ ਬਹੁਤ ਸੁਹਣੀ ਹੈ।

ਅੰਤਰ ਸਦਨ ਟਿਕਹਿਂ ਜਿਸ ਮਾਂਹੀ
ਤਹਿਂ ਪ੍ਰਯੰਕ ਪਰ ਥਿਰੇ ਸੁਹਾਇ।
ਮਾਤੁਲ ਨੰਦ ਚੰਦ ਅਰੁ ਸੰਗੋ
ਦਯਾ ਰਾਮ ਦਿਜ ਨਿਕਟ ਬਿਠਾਇ।
ਇਨ ਤੇ ਆਦਿ ਨਿਕਟ ਜਨ ਬੀਸਕ
ਸਨਮਾਨਿਤ ਮ੍ਰਿਦੁ ਭਨਿਤ ਸੁਨਾਇ।
ਤਰੁਨ ਤਰਲਿ ਸਮ ਦਿਪਹਿ ਪ੍ਰਤਾਪੂ[1]
ਤਰੁਨ[1] ਆਰਬਲ ਤਨ ਮਹਿਂ ਆਇ ॥੯॥
ਸਿੰਘ ਪੌਰ ਪਰ ਖਰੇ ਸੈਂਕਰੇ
ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਸਹਿਤ ਸੂਰੇ ਸਵਧਾਨ।
ਪੰਮਾ ਪ੍ਰੋਹਤ ਚੰਦ ਕੇਸਰੀ
ਲੇ ਬੀਸਕ ਮਾਨਵ ਅਗਵਾਨ[1]।
ਆਇ ਦ੍ਵਾਰ ਪਰ ਥਿਰੇ ਸਨਧਬਧ
ਗੁਰੂ ਨਿਕਟ ਸੁਧਿ ਕੀਨਿ ਬਖਾਨਿ।
ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਫੁਰਮਾਇ ਜਨਾਯਹੁ
'ਚਤਰ ਘਟੀ ਬੈਠਹਿਂ ਇਸ ਥਾਨ' ॥੧੦॥
ਦ੍ਵਾਰਪਾਲ ਨਿਜ ਨਿਕਟ ਬਿਠਾਏ
'ਹੁਇ ਅਵਕਾਸ਼ ਹਕਾਰਹਿਂ ਪਾਸ।'
ਕਰਨਿ ਅਨਾਦਰ ਦਰ ਅਟਕਾਏ
ਜਿਨ ਉਰ ਛਲ ਹੰਕਾਰ ਨਿਵਾਸ।
ਬੈਠੇ ਕਰਤਿ ਪ੍ਰਤੀਖਨ ਦੇਖਤਿ
ਗੁਰ ਕੇ ਪੌਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪ੍ਰਕਾਸ਼।
ਸੰਗਤਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬੰਦਨਾ ਠਾਨਤਿ
ਤਿਮ ਪੁਰਿ ਜਨ ਪੁਨਿ ਜਾਹਿਂ ਅਵਾਸ ॥੧੧॥
ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਕੇ ਨਰ ਬਾਸੀ
ਸਗਰੇ ਠਾਨਹਿਂ ਦ੍ਵਾਰ ਪ੍ਰਣਾਮ।
ਬਹੁਰ ਜਾਇ ਨਿਜ[†] ਕਾਰਜ ਲਾਗਹਿਂ
ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰਨਿ ਕੇ ਸਭਿ ਧਾਮ।
ਹੋਤਿ ਬੰਦਨਾ ਭੀਰ ਅਧਿਕ ਨਰ

[1]ਭਾਵ ਚੜ੍ਹਦੀ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਸੂਰਜ ਵਾਂਙੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਦਾ ਹੈ।
[1]ਜੁਆਨੀ।
[1]ਅੱਗੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ।
[†]ਪਾ:-ਨਿਤ।

ਆਵਹਿਂ ਜਾਹਿਂ ਜਪਹਿਂ ਸਤਿਨਾਮ।
ਹੇਰਿ ਹੇਰਿ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਵਹਿਂ
ਪੂਰਨ ਗੁਰ ਸਭਿ ਅੰਤਰ ਜਾਮਿ ॥੧੨॥
ਤਊ ਮਹਾਂ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਪਟ ਨ ਛੋਡਾ
ਭੀਮਚੰਦ ਜਿਮ ਪਠੇ ਸਿਖਾਇ।
ਕਿਤਿਕ ਘਟੀ ਬੀਤੇ ਬੁਲਵਾਏ
ਅੰਤਰਿ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ੇ ਦੇਖੇ ਜਾਇ।
ਰਚਨਾ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰਨਿ ਕੀਜਹਿਂ
ਸ਼ਸਤ੍ਰਪਾਣ[1] ਜਿਤ ਕਿਤ ਦਰਸਾਇਂ। [1]ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਸਤ੍ਰਾਂ ਵਾਲੇ।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਿਸ ਮੰਦਰਿ
ਬੈਠੇ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਹਰਖਾਇ ॥੧੩॥
ਨੰਮ੍ਰਿ ਭਏ ਦਰਸ਼ਨ ਕੋ ਹੇਰਤਿ
ਹਾਥ ਬੰਦਿ ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਕੀਨਿ।
ਪੁਨ ਰਾਜੇ ਕੀ ਨਮੋ ਕਰੀ ਪਗ,
ਲੇ ਆਇਸੁ ਬੈਠੇ ਮੁਦ ਭੀਨ[1]। [1]ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਭਿੱਜੇ ਹੋਏ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਵਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬੂਝਨਿ ਕੀਨੇ
'ਭੀਮਚੰਦ ਹੈ ਆਨੰਦ ਪੀਨ?'
ਸੁਨ ਤਿਨ ਕੁਸ਼ਲ ਭਨੀ ਕਰ ਜੋਰਤਿ
'ਕ੍ਰਿਪਾ ਆਪ ਕੀ ਤੇ ਸੁਖ ਲੀਨਿ ॥੧੪॥
ਬਿਨਤੀ ਭਨੀ ਆਨ ਤਜਿ ਗਿਨਤੀ
ਭਯੋ ਬਜਾਹ ਕੋ ਕਾਜ ਬਿਸਾਲ।
ਤਿਸ ਉੱਦਮ ਮਹਿਂ ਰਹਤਿ ਰੈਨ ਦਿਨ
ਸੰਚਤਿ ਜਿਤਿ ਕਿਤਿ ਤੇ ਵਥੁ ਜਾਲ।
ਰਜਪੂਤਨ ਕੀ ਚਾਲ ਅਨੂਠੀ
ਫਤੇਸ਼ਾਹਿ ਦੀਰਘ ਮਹਿਪਾਲ।
ਕਹਿ ਭੇਜਯੋ ਤਿਹ -ਅਧਿਕ ਬਡਾਈ
ਆਨਿ ਅਜਾਇਬ ਵਸਤੁ ਨਿਹਾਲ[1]- [1]ਦਿਖਾਵੇ ਲਈ।
॥੧੫॥
ਖੋਜਤਿ ਜਿਤਿ ਕਿਤ ਤੇ ਗਨ ਆਨੀ
ਤਊ ਨ ਹਰਖ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਕੇ ਆਇ।
ਸਭਿ ਗਿਰਧਾਰਨਿ ਕੇ ਮਹਿਪਾਲਕ
ਮਿਲਹਿਂ ਸਮਾਜ ਜਹਾਂ ਅਧਿਕਾਇ।

ਨਹਿਂ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਿਤ ਵਸਤੁ ਅਨੂਠੀ
ਜਿਸਹਿ ਬਿਲੋਕਹਿਂ ਰਹਿਂ ਬਿਸਮਾਇ।
ਚਿਤ ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਤਾਂ ਤੇ ਅਤਿਸ਼ੈ
ਧਨ ਖ਼ਰਚੇ ਭੀ ਪਾਇ ਨ ਕਾਇ ॥ ੧੬ ॥
ਹੁਇ ਲਾਚਾਰ ਬਿਚਾਰਤਿ† ਮਿਲਿ ਮਿਲਿ
ਨਰ ਪਰਧਾਨ ਬੀਚ ਸਮੁਦਾਇ।
ਖੋਜਿ ਰਹੇ ਕੁਛ ਦੁਲਭੁ ਨ ਪ੍ਰਾਪਤਿ
ਤਬਿ ਰਾਵਰਿ ਕੀ ਸ਼ਰਨ ਤਕਾਇ।
ਹਮ ਦੋਨਹੁਂ ਕੋ ਭੇਜਨ ਕੀਨਸਿ
ਤੁਮਰੀ ਖਿਜ਼ਮਤਿ ਮੈਂ ਚਲਿ ਆਇ।
ਭਨਜੋ ਦੀਨ ਬਨਿ -ਦੂਲਹੁ ਸੁਤ ਮਮ
ਸੋ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਹੀ ਮਨ ਭਾਇ[1] ॥ ੧੭ ॥

ਜਸੁ ਅਪਜਸੁ ਕੇ ਹਾਨ ਲਾਭ ਮਹਿਂ
ਹਮਰੀ ਲਾਜ ਗੁਰਨਿ ਕੋ ਹੋਇ-।
ਬਡੋ ਅਲੰਬ ਤਕਜੋ ਤਬਿ ਭੇਜੇ
ਚਲਿ ਤਤਕਾਲ ਅਏ ਹਮ ਦੋਇ।
ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਪੰਚਕਲ, ਦੁਰਦ ਪ੍ਰਸਾਦੀ
ਅਰੁ ਹਜ਼ੂਰ ਕੋ ਡੇਰੋ ਜੋਇ।
ਚਤਰਥ ਚੌਕੀ ਚਾਰੁ ਰਚੀ ਕਿਨ
ਲੇ ਬਰਾਤਿ ਮਹਿਂ ਗਮਨਹਿਂ ਸੋਇ ॥ ੧੮ ॥
ਸਕਲ ਮਹੀਪਾਲਨ ਦਿਖਰਾਵਹਿਂ
ਦੇਖਤਿ ਜਿਸ ਕੇ ਰਹਿਂ ਬਿਸਮਾਇ।
ਕਰਹੁ ਗੁਰੂ ਢਿਗ ਬਿਨਤੀ ਆਨਹੁ
-ਭਏ ਬਜਾਹ ਤੇ ਤੁਰਤ ਪੁਚਾਇਂ।
ਦੇਰ ਨ ਕਰਹਿਂ ਪਠਨਿ ਮਹਿਂ ਪੁਨ ਹਮ,
ਨੀਕੀ ਰੀਤਿ ਸੰਭਾਰਹਿਂ ਲਜਾਇ-।'
ਕਹਜੋ ਕੇਸਰੀ ਚੰਦ ਬੰਦਿ ਕਰ
'ਭੀਮਚੰਦ ਇਮ ਭਨੀ ਬਨਾਇ' ॥ ੧੯ ॥
ਇਮ ਕਹਿ ਤੂਸ਼ਨਿ ਭਯੋ ਕਿਤਿਕ ਚਿਰ
ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਭੀ ਕਹਜੋ ਬੈਨ।
ਪੰਮੇ ਪਾਛਲਿ ਬਾਤ ਬਿਚਾਰੀ
ਕਰਨਿ ਸਮੋ ਲਖਿ ਕੈ ਹਿਤ ਹ੍ਵੈ ਨ[1]।

†ਪਾ:-ਬਿਸੂਰਤਿ।

[1]ਭਾਵ ਦੂਲੋ ਜੀਕੂੰ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹੈ ਤਿਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਹੈ (ਪੁੱਤ੍ਰ ਵਤ)।

[1]ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਚੁਪ ਤੋਂ) ਪੰਨੇ ਨੇ ਲਖਿਆ ਕਿ (ਚੀਜ਼ਾਂ

ਦੇਣ ਵਿੱਚ) ਹਿੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਗੁਰੂ ਕਾ ਤਾਂ ਰਾਜੇ ਦੀ ਆਖੀ ਹੋਈ) ਪਿਛਲੀ ਗੱਲ (ਲਾਲਚ ਦੇਣ ਵਾਲੀ) ਵਿਚਾਰੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮੌਕਿਆ ਸਮਝ ਕੇ (ਕਿਹਾ:-)।

'ਰਾਜੇ ਅਪਰ ਬਖਾਨੀ ਸੁਨੀਅਹਿ'
ਕਹਤਿ ਭਯੋ ਸਨਮੁਖ ਕਰਿ ਨੈਨ।
'ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਰਜਤਪਣ ਇਨ ਸੰਗ,
ਭੇਜਹਿੰਗੇ ਪੂਜਾ ਗੁਰ ਐਨ ॥੨੦॥
ਸਦਾ ਅਸਾਨਵੰਦ ਹਮ ਰਹਿਹੈਂ
ਲਹਿਹੈਂ, ਗੁਰ ਕੋ ਇਹ ਉਪਕਾਰ।
ਕਹੇ ਰਜਤਪਣ ਸਕਲ ਪਠਾਵਹਿਂ
ਲਖਹੁ ਸਾਚ ਨਹਿਂ ਕੂਰ ਉਚਾਰਿ।
ਵਸਤੁ ਚਤਰ ਦੇਂ ਜਥਾ ਤਥਾ ਲੇਂ
ਪਰਹਿ ਸਾਂਝ ਹਮ ਸਦਨ ਮਝਾਰ।
ਲੈਨਿ ਦੇਨਿ ਮਹਿਂ ਅਟਕ ਨ ਕੋਈ
ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਵਧਹਿ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਵਹਾਰ' ॥੨੧॥

ਦੋਹਰਾ:

ਪੰਮੇ ਕੋ ਕਹਿਬੋ ਸੁਨਜੋ, ਕਲਗੀਧਰ ਜਬਿ ਸ਼੍ਰੋਨ।
ਰਿਦੇ ਕ੍ਰੋਧ ਉਪਜਯੋ ਅਧਿਕ, ਰੰਗ ਦ੍ਰਿਗਨਿ ਜਿਮ ਸ਼੍ਰੋਨ[1] ॥੨੨॥

[1]ਭਾਵ ਨੇਤ੍ਰ (ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ) ਲਾਲ ਹੋ ਗਏ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਕੇਸਰੀ ਚੰਦ ਪੰਮਾ ਗੁਰ ਢਿਗ ਆਵਨਿ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਏਕ ਊਨ ਚੱਤਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੩੯॥

੪੦. [ਕੇਸਰੀ ਚੰਦ ਤੇ ਪੰਮੇ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ]

੩੯<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੧

ਦੋਹਰਾ:

-ਵਸਤੁਨਿ ਕੋ ਭਾਰਾ[1] ਹਮਹਿਂ, ਦੇਨਿ ਕਹ੍ਯੋ ਮਤਿਮੰਦ। [1]ਕਿਰਾਇਆ, ਭਾੜਾ।
ਬਿਵਹਾਰੀ ਜਿਮ ਬਨਿਕ ਹ੍ਵੈ, ਜਾਨਹਿਂ ਤਿਨਹੁ ਮਨਿੰਦ- ॥੧॥

ਸ੍ਵੈਯਾ ਛੰਦ:

ਫਰਕੇ ਅਧਰ ਦ੍ਰਿਗਨਿ ਤੇ ਤਰਜੇ
'ਕਹਾਂ ਕਹ੍ਯੋ ਇਹ, ਰੇ ਮਤਿ ਮੰਦ!
ਚਤਰ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇਹਿ ਇਹ ਕੈਸੋ,
ਤੁਮ ਕਜਾ ਹਮ ਕੋ ਲਖ੍ਯੋ ਬਿਲੰਦ[1]। [1]ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਦਾਓਂ ਵਡਾ ਮੰਨਿਆਂ ਹੈ (ਅਗੇ ਵੇਰਵਾ ਕਰਕੇ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ:-)।
ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ? ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਹਿਂ[†] ਲੀਨਿਸਿ, [†]ਕਲਮ ਦੀ ਉਕਾਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ੧੦ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਵਿਚ 'ਪਾਹੁਲ' ਲਿਖੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਵਾਕ ਰਾਜੇ ਦੇ ਮੁੱਖੋਂ ਲਿਖੇ ਹਨ ਯਥਾ-'ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖ ਨ ਪਾਹੁਲ ਪਾਈ'।
ਨਹੀਂ ਭਾਵਨਾ ਗੁਰੂ ਮੁਕੰਦ।
ਰਈਯਤ ਨਹੀਂ ਬਨੇ ਤੁਮ ਅਬਿ ਲੌ
ਜਬਿ ਲੌ ਪੰਥ[1] ਮਚਾਇ ਨ ਦੁੰਦ ॥੨॥ [1]ਸਾਡਾ ਪੰਥ।
ਜੋਰ ਨ ਪਰ੍ਯੋ ਗਿਰਨ ਪਰ ਹਮਰੋ
ਜਿਸ ਤੇ ਦੰਡ ਦੇਹੁ ਧਨ ਆਨਿ।
ਆਸ਼ੈ ਕੌਨ ਦੇਨਿ ਕੋ ਜਾਨ੍ਯੋਂ
ਜਿਸ ਤੇ ਲੇਹੁਂ, ਸੁ ਕਰਹੁ ਬਖਾਨ[†]।' [†]ਇਸ ਵਿਚ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਭੇਟਾ ਦੇਣੀ ਕਹੀ ਹੈ ਉਹ ਬਨੀਆਂ ਸਮਝ ਕੇ ਭਾੜਾ ਦੇਂਦੇ ਹੋ।
ਲਖਿ ਪ੍ਰਭੁ ਕੋ ਰੁਖ਼ ਰਿਸ ਬਹੁ ਧਾਰੀ
ਹਹਿਰਤਿ ਉਰ ਮੈਂ ਡਰ ਕੋ ਮਾਨਿ।
ਕਹ੍ਯੋ ਕੇਸਰੀ ਚੰਦ ਬਦਨ ਪੁਨ
'ਆਪ ਕੋਪ ਉਪਜਾਵਨਿ ਠਾਨਿ ॥੩॥
ਭੀਮਚੰਦ ਨ੍ਰਿਪ ਜਥਾ ਬਖਾਨੀ
ਤਿਮ ਹੀ ਮਾਨੀ ਕੀਨਿ ਬਖਾਨਿ[1]। [1]ਅਸਾਂ ਭੀਮ ਚੰਦ ਦਾ ਕਹਿਆ) ਮੰਨ ਕੇ ਆਖੀ ਹੈ।
ਦੇਨਿਹਾਰ ਸੋ, ਲੇਨਿਹਾਰ ਤੁਮ,
ਹਮ ਕਜਾ ਜਾਨਹਿਂ ਏ ਕਜਾ ਜਾਨਿ[1]! [1]ਅਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਏਹ (ਪੰਮਾਂ) ਕੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।
ਤਊ ਉਚਿਤ ਹੈ ਦੇਨਿ ਤੁਮਹੁਂ ਕੋ
ਜਸੋਂ ਕਸੋਂ ਦੇਹੁ, ਸੁ ਲੇਹੁ ਮਹਾਨ।
ਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਕੁਛ ਤੁਮਰੇ ਨਾਂਹਿਨ

ਅਰਪਹਿਂ ਲੋਕ ਕਰਹੁ ਗੁਜ਼ਰਾਨ[†]' ॥੪॥

[†]ਏਹ ਜੋ ਵਧ ਘਟ ਬੋਲ ਹੋਣੇ ਹਨ, ਤਵਾ: ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ ਤੇ ਕੇਸਰੀ ਚੰਦ ਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਰੁ ਬਿਲਾਸ ੧੦ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਜੋ ੧੯੮੪ ਵਿਚ ਭਾ: ਸੁਖਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਮੂਲੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਪੰਮਾ ਤੇ ਨਾਹੀਂ ਕੇਸਰੀ ਚੰਦ ਆਇਆ ਤੇ ਨਾਹੀਂ ਕੋਈ ਵਾਕ ਕੁਵਾਕ ਹੋਏ ਹਨ, ਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਪੁਰਾਤਨ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਵਿਚ ਹੈ, ਕਵੀ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਥਾਓਂ ਯਾ ਰਵਾਯਤ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ।

ਆਗੈ ਹੁਤੀ ਕੁਛਕ ਰਿਸ ਅਗਨੀ
ਮਨਹੁ ਅਹੂਤੀ ਬਾਕ ਸੁਨਾਇ।
ਬੋਲੇ 'ਦਿਹੁ ਉਠਾਇ ਨਿਕਸਾਵਹੁ
ਲਾਤਨਿ ਮੁਸ਼ਟ ਪ੍ਰਹਾਰ ਲਗਾਇ[†]।

[†]ਇਹ ਘਟਨਾ ਤਵਾ: ਖਾ: ਨੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ, ਅੰਕ ਦਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਵਕੀਲ ਬਣਕੇ ਆਏ ਹਨ, ਇਸ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵਧੀਕੀ ਦਾ ਵਰਤਾਉ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਪੰਮੇ ਤੇ ਕੇਸਰੀ ਚੰਦ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਵਧੀਕੀ ਤੇ ਵੱਧ ਘੱਟ ਹੋਈ। ਜਿੰਨੀ ਹੋਈ ਓਨੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮਾਮਾ ਜੀ ਨੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਵਕੀਲ ਦਾ ਆਕੇ ਨਿਰਾਦਰ ਦੇ ਵਾਕ ਕਹਿਣਾ ਇਹ ਬੀ ਨੀਤੀ ਤੇ ਦਸਤੂਰ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ ਐਸੇ ਕਰਨ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਹੋਣਾ ਬੀ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਵਿਹਤ ਹੈ।

ਉਰ ਹੰਕਾਰ ਨਿਵਾਰਹੁ ਇਨ ਕਾ
ਕਹੈਂ ਅਜੋਗ ਤਥਾ ਫਲ ਪਾਇਂ।
ਗੀਦੀ ਬੁੱਧਿ ਪਹਾਰੀ ਕਾਚੇ
ਸਮੁਝਾਵਹੁ ਨਿਜ ਬਲ ਦਿਖਰਾਇ' ॥੫॥
ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਹੁਕਮ ਦਿਵਾਨ ਉਠ੍ਯੋ ਤਬਿ,
ਸੰਗ ਸਹਾਇਕ ਸੰਗੋ ਹੋਇ।
ਐਂਚਿ ਭੁਜਨ ਕੋ ਝਟਕ ਉਠਾਏ
ਬਲ ਤੇ ਕਰੇ ਧਕੇਲਨਿ ਸੋਇ।
ਪਗਿਯਾ ਗਿਰਤਿ ਸੰਭਾਰਤਿ ਗਮਨਤਿ
ਕਰਹਿਂ ਕ੍ਰੋਧ, ਬਸ ਚਲਹਿ ਨ ਕੋਇ।
ਕਹਤਿ 'ਦੇਸ਼ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਤੁਮ ਬਸ ਕਰਿ
ਨਹਿਂ ਭੈ ਧਰਹੁ ਲੇਹੁ ਦੁਖ ਜੋਇ[1] ॥੬॥

[1]ਦੁਖ ਦੇਖ ਲਓਗੇ।

ਪਹੁੰਚਨਿ ਕੀ ਇਕ ਬਿਲਮ ਹਮਾਰੀ
ਆਨਿ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਲੂਟ ਮਚਾਇਂ।
ਤਬਿ ਵਰਜਾਮਗੀ ਪਿਖਹਿਂ ਤੁਮਾਰੀ,
ਪਕਰਹਿਂ ਕਰਹਿਂ ਕੈਦ ਲੈ ਜਾਇਂ।
ਜਾਚੀ ਵਸਤੁ ਨ ਦਈ ਅਬਹਿ ਕੁਛ,
ਬਲ ਤੇ ਛੀਨ ਲੇਹਿਂ ਸਭਿ ਆਇ।
ਅਧਿਕ ਬਿਰੋਧ ਬਧਾਯਹੁ ਤੁਮ ਨੇ,
ਹਮਰੀ ਪਤਿ ਖ੍ਵੈ ਕਰਿ ਨਿਕਸਾਇ' ॥੭॥

ਗਏ ਪੌਰ ਲਗਿ ਤਿਨਹੁਂ ਧਕੇਲਤਿ
ਲਾਤਨਿ ਮੁਸ਼ਟ ਪ੍ਰਹਾਰ ਲਗਾਇ[†]।

[†]ਇਹ ਘਟਨਾ ਤਵਾ: ਖਾ: ਨੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ, ਅੰਕ ਦਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਵਕੀਲ ਬਣਕੇ ਆਏ ਹਨ, ਇਸ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵਧੀਕੀ ਦਾ ਵਰਤਾਉ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਪੰਮੇ ਤੇ ਕੇਸਰੀ ਚੰਦ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਵਧੀਕੀ ਤੇ ਵੱਧ ਘੱਟ ਹੋਈ। ਜਿੰਨੀ ਹੋਈ ਓਨੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮਾਮਾ ਜੀ ਨੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਵਕੀਲ ਦਾ ਆਕੇ ਨਿਰਾਦਰ ਦੇ ਵਾਕ ਕਹਿਣਾ ਇਹ ਬੀ ਨੀਤੀ ਤੇ ਦਸਤੂਰ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ ਐਸੇ ਕਰਨ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਹੋਣਾ ਬੀ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਵਿਹਤ ਹੈ।

ਮਾਰ ਖਾਇ ਕਰਿ ਗਰਬਤਿ ਬੋਲਤਿ
ਸੁਨਿ ਕਰ ਨੰਦ ਚੰਦ ਹਟਿ ਆਇ।
ਬੂਝੇ ਗੁਰੂ 'ਪ੍ਰਭੂ ਇਹ ਬਿਗਰੇ
ਮੁਖ ਤੇ ਅਪਨਿ ਬੀਰਤਾ ਗਾਇਂ।
ਕੰਚਨ ਕੰਕਨ ਕੁੰਡਲ ਮੁਕਤਾ
ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਸਹਿਤ ਸਭਿ ਲੇਹਿਂ ਛਿਨਾਇ
॥੮॥
ਐਂਠ ਤਜਾਗਿ ਤਬਿ ਹਰੁਵੇ ਹੋਵਹਿਂ
ਗੁਰ ਦ੍ਰੋਹੀ ਕਹਿ ਬੰਦਹਿਂ ਹਾਥ[1]।

[1]ਗੁਰ ਦ੍ਰੋਹੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹ ਲਈਏ ਤਾਂ ਐਂਠ ਛੱਡ ਕੇ ਹਲਕੇ ਹੋਣਗੇ (ਅ) ਪਾਠਾਂਤ੍ਰ -ਗੁਰ ਦੋਹੀ। ਫਿਰ ਅਰਥ ਐਉਂ ਲਗੇਗਾ:-ਐਂਠ ਤਜਾਗ ਕੇ ਤਾਂ ਹੌਲੇ ਹੋਣਗੇ, ਹੱਥ ਜੋੜਨਗੇ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦੇਣਗੇ।

ਤਬਿ ਤਜਾਗਹਿਂ ਸੰਕਟ ਬਡ ਦੈ ਕੇ
ਮਾਰਗ ਜਾਹਿਂ ਰੁਦਨ ਕੇ ਸਾਥ।
ਆਛੇ ਕਰਹਿਂ ਪੁਕਾਰ ਪਹੁੰਚਿ ਕਰਿ
ਬੀਤੀ ਸਕਲ ਸੁਨਾਵਹਿਂ ਗਾਥ।
ਨਤੁਰ ਬੀਰਤਾ ਅਪਨੀ ਭਾਖਹਿਂ
ਹੇਤੁ ਪ੍ਰਸੰਨ ਅਪਨਿ ਗਿਰਨਾਥ' ॥੯॥
ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਰਾਜਨੀਤ ਕੋ ਚਿਤਵਤਿ
'ਬਨਿ ਵਕੀਲ ਹਮਰੇ ਢਿਗ ਆਇ।
ਨਹੀਂ ਖਸੋਟਨਿ ਇਨ ਕੋ ਆਛੇ
ਕਰਹੁ ਨਿਰਾਦਰ ਦਿਹੁ ਨਿਕਸਾਇ।
ਡੇਰੇ ਲਗਿ ਭਟ ਜਾਹਿਂ ਧਕੇਲਤਿ
ਪਤਿ ਖੋਈ ਦੇਖਹਿਂ ਸਮੁਦਾਇ।
-ਅਬਹਿ ਅਰੂਢਨਿ[1]- ਮੂਢਨ ਕੋ ਕਹੁ
-ਰਹੇ ਤ ਸਭਿ ਕਿਛ ਛੀਨਜੋ ਜਾਇ-'
॥੧੦॥

[1]ਸਵਾਰ ਹੋ ਜਾਓ।

ਨੰਦਚੰਦ ਸੁਨਿ ਗਯੋ ਤਿਨਹੁੰ ਢਿਗ
ਸੁਭਟ ਗੈਲ[1] ਜਿਨ ਤਾੜ ਤਿਜਾਇਂ। [1]ਰਾਹ ਵਿਚ।
ਗਏ ਸਿਵਰ ਲਗਿ ਊਚ ਸੁਨਾਯੋ
'ਵਸਤੁ ਸੰਭਾਰੋ ਜ਼ੀਨ ਪਵਾਇ।
ਪੁਰਿ ਤੇ ਨਿਕਸਹੁ ਪੰਥ ਸਮਾਲਹੁ
ਜੇ ਪ੍ਰਿਯ ਪ੍ਰਾਨ, ਨ ਬਿਲਮ ਲਗਾਇ[1]। [1]ਜੇ ਪ੍ਰਾਣ ਪਿਆਰੇ ਹਨ ਤਾਂ ਡੇਰੀ ਨਾ ਲਾਓ।
ਨਤੁ ਡੇਰਾ ਸਭਿ ਲੂਟਯੋ ਜਾਵਹਿ
ਪੁਨ ਗਮਨਹੁਂ ਕਰ ਨੰਗੇ ਪਾਇ ॥੧੧॥
ਕ੍ਰਿਪਾਸਿੰਧੁ ਕਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਛੁਰਾਏ
ਨਾਂਹਿ ਤ ਸਿੱਖ ਆਇ ਗਹਿ ਲੇਤਿ।'
ਪਿਖਤਿ ਪਹਾਰੀ ਤ੍ਰਾਸ ਪਾਇ ਕਰਿ
ਤਯਾਰੀ ਠਾਨੀ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਸੁਚੇਤ।
ਜ਼ੀਨ ਪਾਇ ਹਯ ਪਰ ਆਰੋਹੇ
ਗਮਨੇ ਸਨਮੁਖ ਅਪਨਿ ਨਿਕੇਤ।
ਬੁਰੀ ਭਈ ਉਰ ਅਧਿਕ ਬਿਸੂਰਤਿ
ਐਸੇ[1] ਲਖਯੋ ਨ ਗੁਰ ਕੋ ਭੇਤ ॥੧੨॥ [1]ਐਸੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ।
ਮਹਿਤ ਦੁਖਤਿ ਸਭਿ ਮਾਰਗ ਉਲੰਘੇ
ਜਿਨ ਕੇ ਲਗੀ ਚੋਟ ਤਨ ਮਾਂਹਿ।
ਇਤ ਸਤਿਗੁਰ ਸਭਿ ਤਯਾਰੀ ਕੀਨਸਿ
ਰਣ ਸਾਮ੍ਰਿੱਗੀ ਦੇ ਭਟ ਪਾਹਿ।
ਗੁਲਕਾਂ ਬਹੁ ਬਰੂਦ ਬਰਤਾਈ
ਤੋਮਰ ਤਰਕਸ਼ ਧਮੁਖ ਉਮਾਹਿ।
ਕਰਹਿਂ ਪ੍ਰਤੀਖਨਿ ਪਰੈ ਜੰਗ ਅਬਿ,
ਲਰਹਿਂ ਰਿਪੁਨ ਗਨ ਮਿਟਵਹਿਂ ਨਾਂਹਿ
॥੧੩॥
ਕਿਤਿਕ ਮਸੰਦ ਬਿਲੰਦ ਤ੍ਰਾਸ ਧਰਿ
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਕੇ ਨਿਕਟ ਸਿਧਾਇ।
ਸਕਲ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਸੁਨਾਵਨਿ ਕੀਨਸਿ
'ਗਿਰਪਤਿ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰੋਹਤ ਆਇ[1]। [1]ਰਾਜੇ ਦਾ ਸਾਲਾ ਤੇ ਪ੍ਰੋਹਤ ਆਏ ਸਨ।
ਦਈ ਉਤਾਰਿ ਆਬਰੋ ਤਿਨ ਕੀ
ਬਹੁਰ ਬਹੋਰੇ ਨਹਿਂ ਕਿਨ ਜਾਇ[1]। [1]ਕਿਸੇ ਨੇ ਜਾਕੇ ਫਿਰ ਮੋੜੇ ਨਹੀਂ।
ਰਿਸਹਿ ਰਾਵ ਅਬਿ ਚਮੂੰ ਪਠਾਵੈ

ਪਰਹਿ ਜੰਗ ਇਮ ਕਲਹਿ ਉਠਾਇ
॥੧੪॥
ਨਾਹਕ ਬਡ ਉਤਪਾਤ ਉਠਾਵਹਿਂ
ਕਹਿਬੋ ਨਹਿਂ ਮਾਨਹਿਂ[1] ਕਿਸ ਕੇਰ।
ਮਾਰ ਬਕਾਰਾ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਦੀਰਘ
-ਲਵਪੁਰ ਕੋ ਲੂਟਹਿਂ ਬਨਿ ਦੇਰ।
ਹਤਹਿਂ ਤੁਰਕ ਗਨ ਫਤੇ ਲੇਹਿਂ ਸੋ
ਦੇਂ ਨਿਜ ਸਿੱਖਨਿ ਰਾਜ ਬਡੇਰ।
ਰੌਰ ਪਸ਼ੌਰ ਦੌਰ ਕਰਿ ਘਾਲਹਿਂ
ਪੁਰਿ ਮੁਲਤਾਨ ਆਦਿ ਕਰਿ ਜ਼ੇਰ[1]-
॥੧੫॥
ਅਪਰ ਕਹਾਂ ਲਗਿ ਕਰਹਿਂ ਸੁਨਾਵਨਿ
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਨਿਤ ਬਾਕ ਸੁਨਾਇਂ।
ਉਤ ਚਵਗੱਤਾ ਦੋਖੀ ਦੀਰਘ
ਜੇ ਕਰਿ ਬਚ ਇਨ ਕੇ ਸੁਨਿ ਪਾਇਂ।
ਬਿਗਰਜੋ ਬਡੇ ਗੁਰਨ ਸੋਂ ਅਤਿਸ਼ੈ
ਸਭਿ ਜਹਾਨ ਕੋ ਸ਼ਾਹਿ ਸੁਹਾਇ।
ਇਤ, ਗਿਰਪਤਿ ਦ੍ਰੋਹੀ ਬਲਵੰਤੇ
ਬਸਨਿ ਆਪ ਕੋ ਹੁਇ ਕਿਤ ਥਾਇਂ?
॥੧੬॥
ਬਿਨਾ ਜੰਗ ਤੇ ਅਪਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨ,
ਅਬਿ ਲੌਂ ਪਿਖਜੋ ਨ ਜਥਾ ਕਰਾਲ[1]।
ਬੈਸ ਨਵੀਨ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਪੁਨ ਧਾਰਹਿਂ
ਕਰਹਿਂ ਅਖੇਰ ਅਪਰ ਨਹਿਂ ਖਜਾਲ।
ਭੀਮਚੰਦ ਕੀ ਚਮੂੰ ਬਡੇਰੀ
ਆਈ ਲਖਹੁ ਨ ਕਰਿ ਹੈ ਟਾਲ।
ਕਰਹੁ ਮਾਤ ਸਮੁਝਾਵਨਿ ਸੁਤ ਕੋ
ਅਬਿ ਭੀ ਮਾਨਵ ਪਠਹਿਂ ਬਿਸਾਲ
॥੧੭॥
ਸੰਧਿ ਸੁਧਾਰਹੁ[1], ਜੁੱਧ ਨਿਵਾਹਰੁ,
ਬੁੱਧਿ ਬਿਚਾਰਹੁ, ਕ੍ਰੋਧ ਮਿਟਾਇ।'
ਸੁਨਿ ਜਨਨੀ ਉਰ ਧੀਰਜ ਛੋਰਾ,

[1]ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ (ਗੁਰੂ ਜੀ)।

[1]ਕਰਾਂਗੇ ਅਧੀਨ।

[1]ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਜਾਨਕ (ਜੰਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ)।

[1]ਮੇਲ ਕਰਹੁ।

ਗਈ ਸੁਪੱਤ੍ਰ ਨਿਕਟ ਉਤਲਾਇ।
ਬੈਠਿ ਕਹਨਿ ਲਾਗੀ 'ਸੁਤ ! ਸੁਨੀਏ
ਕਿਮ ਚਾਹਹੁ ਤੁਮ ਕਲਹਿ ਉਪਾਇ?
ਜਿਸ ਮੈਂ ਮਹਿਦ ਬਿਖਾਦ ਉਠੇ ਤੇ
ਸਾਰੋ ਜਗਤ ਸ਼ੱਤ੍ਰ ਬਨਿ ਜਾਇ ॥੧੮॥
ਚਹੁੰਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਸਿਖ ਆਇਂ ਕਸ਼ਟ ਲਹਿਂ
ਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਜ਼ੋਰ ਪਹਾਰੀ ਪਾਇਂ।
ਮਰਹਿਂ ਮਨੁਜ ਸਮੁਦਾਇ ਜੰਗ ਮਹਿਂ,
ਕੋ ਦਲ ਗਨ[1] ਰਾਖਹਿ ਅਟਕਾਇ।
ਜ਼ਰ ਖਰੀਦ ਇਹ ਨਗਰ ਬਸਾਯੋ
ਤਜਾਗੇ[1] ਕਹਾਂ ਬਸਹਿਂ ਪੁਨ ਜਾਇ।
ਰਾਜਨਿ ਢਿਗ ਹੈ ਰਾਜ ਦੇਸ਼ ਕੋ
ਚਹੈਂ ਜਿਤਿਕ ਲੇਂ ਚਮੂੰ ਬਧਾਇ ॥੧੯॥
ਨੰਦ ਚੰਦ ਕੈ ਅਪਰ ਮਸੰਦਨਿ
ਭੀਮਚੰਦ ਕੇ ਭੇਜਹੁ ਤੀਰ।
ਸ਼ਾਂਤਿ ਕਲਹਿ ਕੋ ਸੋ ਕਰਿ ਦੇਵਹਿਂ
ਨਾਂਹਿ ਤ ਚਢਿ ਆਵਹਿਂ ਬਹੁ ਬੀਰ।
ਸਕਲ ਜਗਤ ਜੁਤਿ ਨ੍ਰਿਪ ਤੁਮ ਪੂਜਹਿਂ
ਚਹਹਿਂ ਕਾਮਨਾ ਪਹੁੰਚਹਿਂ ਤੀਰ।
ਸੁਖਦਾਈ ਤੁਮ ਸਭਿ ਕੇ ਬਨੀਅਹਿ
ਬੈਠਹੁ ਗਾਦੀ ਪਰ ਹੁਇ ਧੀਰ' ॥੨੦॥
ਸੁਨਿ ਜਨਨੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਕਲਗ਼ੀਧਰ
'ਕਹਯੋ ਨ ਹਮ ਉਤਪਾਤਿ ਉਠਾਇਂ।
ਕਰਿ ਹੰਕਾਰ ਮੂਢ ਨਰ ਭੇਜਹਿ
ਕਪਟ ਅਨਿਕ ਕੀ ਬਾਤ ਬਨਾਇ।
ਬਕਰੀ ਮੁਖਾ ਹੋਇ ਕਰਿ ਜਾਚਤਿ
ਲੇ ਪੁਨ ਸਿੰਘ ਮੁਖਾ ਹੁਇ ਜਾਇ[1]।
ਕਯੋ ਤਿਸ ਕੇ ਛਲ ਮਹਿਂ ਹਮ ਆਵਹਿਂ,
ਪ੍ਰਥਮ ਸਮਝ ਕਰਿ ਦਯੋ ਬੁਝਾਇ[1] ॥੨੧॥
ਪ੍ਰਜਾ ਹੋਇ ਕਰਿ ਬਸਹਿਂ ਨ ਤਿਸ ਕੇ

[1]ਕੌਣ (ਵੈਰੀ ਦੀ) ਸਮੂਹ ਸੈਨਾ ਨੂੰ।

[1]ਛੋੜਕੇ।

[1]ਭਾਵ ਬਕਰੀ ਵਾਂਗ ਦੀਨ ਹੋਕੇ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਲੈ ਕਰਕੇ ਫਿਰ (ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਹੰਕਾਰੀ) ਸ਼ੇਰ ਵਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

[1]ਪਹਿਲੇ (ਹੀ ਅਸਾਂ) ਸਮਝ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਸਮਝਾ ਦਿਤਾ ਸੀ।

ਕਰਿ ਫਰੇਬ ਵਸਤੁ ਮੰਗਵਾਇ।
ਦੇ ਕਰਿ ਪਾਛੇ ਬਿਗਰਨਿ ਹੋਤੋ[1]
ਯਾਂ ਤੇ ਪੂਰਬ ਕਯੋਂ ਨ ਹਟਾਇੰ।
ਰਣ ਤੇ ਡਰਿ ਕਰਿ ਕਬਿ ਲੌਂ ਹਮ ਰਹਿਂ
ਜਿਸ ਹਿਤ ਸ੍ਰੀ ਅਸਕੇਤੁ ਪਠਾਇ[1]।
ਕਰਨੇ ਹੈਂ ਘਮਸਾਨ ਘਨੇਰੇ
ਜਗ ਮਹਿਂ ਕੇਤਿਕ ਦੁਸ਼ਟ ਖਪਾਇ ॥੨੨॥

[1]ਪਿੱਛੋਂ ਜੁ ਵਿਗਾੜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

[1]ਜਿਸ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ (ਸਾਨੂੰ) ਭੇਜਿਆ ਹੈ।

ਰਚਹਿਂ ਅਨੀਤਿ ਮਹੀਪਤਿ ਜੇਤਿਕ,
ਸਭਿ ਕੋ ਦੈ ਹੈਂ ਮੂਲ ਉਖੇਰਿ।
ਨਿਜ ਸਿੱਖਨਿ ਕੋ ਅਵਨੀ ਬਖਸ਼ਹਿਂ
ਹੋਇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਗੁਰਨਿ ਕੋ ਫੇਰ।
ਸੈਨ ਮਹਾਨ ਆਨਿ ਰਨ ਠਾਠਹਿਂ
ਲਰਿ ਕਰਿ ਕਰਹਿਂ ਲਥੇਰ ਪਥੇਰ।
ਹੁਕਮ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੋ ਜਿਮ ਹੈ
ਬਰਤਹਿਂਗੇ ਤਿਮ ਬਨਹਿ ਨ ਦੇਰ ॥੨੩॥
ਡਰਤਿ ਬਿਲੰਦ ਮਸੰਦ ਭੀਰੁ ਬਡ,
ਤਿਨ ਕੋ ਮਤਿ ਅਬਿ ਧਰਹਿਂ ਨ ਕੋਇ।
ਪ੍ਰਥਮ ਨ ਛੇਰਹਿਂ, ਚਹਿਤਿ ਨ ਫੇਰਹਿਂ,
ਪ੍ਰੇਰਹਿ ਸੁਭਟ ਜੰਗ ਮਹਿਂ ਜੋਇ[1]।

[1]ਪਹਿਲੋਂ ਨਹੀਂ ਛੇੜਾਂਗੇ ਜੋ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸੂਰਮੇਂ ਘੱਲੇਗਾ (ਤੇ ਜੰਗ) ਚਾਹੇਗਾ ਤਾਂ (ਅਸੀਂ ਲੜਨੋਂ ਮੂੰਹ) ਨਹੀਂ ਮੋੜਾਂਗੇ। (ਅ) ਨ ਫੇਰਹਿਂ = ਨਹੀਂ ਹਟਾਂਗੇ। (ੲ) ਦੇਖੋ ਤਾਂ ਸਹੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸੂਰਮੇਂ ਭੇਜਦਾ ਕੌਣ ਹੈ।

ਕਯੋਂ ਧਰਿ ਤ੍ਰਾਸ ਤਜੀ ਉਰ ਧੀਰਜ
ਦੇਖਨਿ ਕਰਹੁ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਜੁ ਹੋਇ।
ਖੜਗ ਕੇਤੁ[1] ਸਭਿ ਆਛੀ ਕਰਿ ਹੈ
ਚਿੰਤਾ ਦੇਹੁ ਰਿਦੇ ਤੇ ਖੋਇ' ॥੨੪॥

[1]ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ।

ਸੁਨਤਿ ਮਾਤ ਕਰਿ ਮੌਨ ਉਠੀ ਪੁਨ
ਪੀਛੇ ਸਤਿਗੁਰ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਮੰਗਾਇ।
ਸੁਭ ਸਥਾਨ ਊਚੇ ਧਰਿਵਾਵਹਿਂ
ਮਹਿਕਤਿ ਆਛੀ ਧੂਪ ਧੁਖਾਇ।
ਅਧਿਕ ਸੁਗੰਧਿਨਿ ਚੰਦਨ ਚਰਚਹਿਂ
ਅਨਿਕ ਰੰਗ ਕੇ ਪੁਸ਼ਪ ਚਢਾਇ।

ਗੁੰਦਤਿ ਮਾਲ ਬਿਸਾਲੀ ਅਰਪਹਿਂ
ਪੂਜਹਿਂ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਤੇ ਹਰਖਾਇ ॥੨੫॥

ਦੋਹਰਾ:

ਕਰਿ ਤਯਾਰੀ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਕੀ, ਦੇਂ ਸੁਭਟਨ ਉਤਸਾਹਿ।
ਕਥਾ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਕੇ ਬਿਖੈ, ਇਮ ਹੋਈ, ਬਲਮਾਂਹਿ[1]! ॥੨੬॥

[1]ਹੇ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ [ਹਿੰਦੀ, ਬੱਲਮ। ਸੰਸ. ਵੱਲਭ]। (ਅ) ਬਲ ਵਿਚ (ਉਦਯਤ ਹੋਣ ਦੀ)।

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਸੰਗ੍ਰਾਮ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਚਤਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੪੦॥

੪੧. [ਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜਿਆਂ ਸਲਾਹ ਕਰਨੀ]

੪੦<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੨

ਦੋਹਰਾ:

ਗਯੋ ਕੇਸਰੀ ਚੰਦ ਤਬਿ, ਪੰਮਾ ਜਿਸ ਕੇ ਸਾਥ।
ਜਨੁ ਲੂਟ੍ਯੋ ਬਣੀਓ ਕਿਨੈ, ਝੁਰਤਿ ਜਾਤਿ ਧੁਨਿ ਮਾਥ ॥੧॥

ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਛੰਦ:

ਨਿਜ ਰਜਧਾਨੀ ਨਗਰ ਮਹਿਂ, ਪਹੁੰਚੇ ਸਹਿਸਾਈ।
ਉਤਰਿ ਤੁਰੰਗਨਿ ਤੇ ਗਏ, ਬੈਠ੍ਯੋ ਜਹਿਂ ਰਾਈ।
ਪਗਿਯਾ ਪਟਕੀ[1] ਅੱਗ੍ਰ ਤਬਿ, ਦ੍ਰਿਗ ਅੱਸ੍ਰੂ ਛੋਰੇ।
'ਸਭਿ ਰਾਜਨ ਮਹਿਂ ਪਤਿ ਗਈ, ਪਠਿ ਕਰਿ ਗੁਰ ਓਰੇ ॥੨॥
ਤਿਸ ਤੇ ਜਾਚਤਿ ਵਸਤੁ ਕੋ, ਛਿਤ ਛਿੱਪ੍ਰ ਜੁ ਛੀਨੇ[1]।
ਕਰਹਿਂ ਅਰਾਦਾ ਰਾਜ ਕੋ, ਬਲ ਕਰਿ ਮਦ ਭੀਨੇ।
ਲਾਤਨਿ ਮੁਸ਼ਟਨਿ ਕੂਟ ਕਰਿ, ਹਮ ਵਹਿਰ ਨਿਕਾਰੇ।
ਹਸਹਿਂ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਕੇਰ ਨਰ, -ਨ੍ਰਿਪਕੇ ਜਨ ਮਾਰੇ[1]- ॥੩॥
ਜਾਵਦ ਕਰਿ ਕੈ ਜੰਗ ਕੋ, ਨਹਿਂ ਵਹਿਰ ਨਿਕਾਸੇ।
ਤਾਵਦ ਥਿਰੇ ਨਿਚਿੰਤ ਹੁਇ, ਕਿਸ ਕੇ ਭਰਵਾਸੇ।
ਕਰਿ[1] ਸਮਾਜ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਕੋ, ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਬਨਿ ਗਾਢੇ।
ਜੇ ਨ ਕਰਹੁ ਉਪਚਾਰ ਕੁਛ, ਤੁਮ ਕੋ ਪੁਰਿ ਕਾਢੇ[1]' ॥੪॥
ਭੀਮਚੰਦ ਕਰਿ ਕੋਪ ਕੋ, 'ਕੈਸੇ ਸਭਿ ਹੋਈ।
ਮਿਲੇ ਕਿ ਨਹਿਂ[†], ਬੋਲੇ ਕਿ ਨਹਿਂ?

[1]ਪਟਕਾ ਕੇ ਸੁੱਟੀ।

[1]ਛੇਤੀ ਹੀ ਧਰਤੀ ਜੋ ਖੋਹਣ ਨੂੰ (ਤਿਆਰ ਹੈ)।

[1]ਰਾਜੇ ਦੇ ਦਾਸ ਕੁਟੇ।

[1]ਕਰਦੇ ਹਨ (ਗੁਰੂ ਜੀ)।

[1]ਤੁਹਾਨੂੰ (ਬਿਲਾਸ ਪੁਰ) ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਕੱਢੇਗਾ।

[†]ਪਾ:-ਮਿਲਕੇ ਨਹਿ।

ਕਹੀਅਹਿ ਸਭਿ ਹੋਈ।
ਅਸ ਬਿਗਾਰ ਕਿਸ ਬਿਧਿ ਭਯੋ, ਮਾਰਨ ਲਗਿ ਬਾਤੀ[1]।
ਕਰਹੁ ਸੁਨਾਵਨਿ ਛੋਰ ਤੇ, ਬੀਤੀ ਜਿਸ ਭਾਂਤੀ' ॥੫॥
ਸੁਨਿ ਪ੍ਰੋਹਿਤ ਪੰਮੇ ਕਹੀ, 'ਹਮ ਕੀਨਿ ਬਡਾਈ।
ਜਾਚੀ ਚਾਰਹੁੰ ਵਸਤੁ ਜਬਿ, ਨਹਿਂ ਗਿਰਾ ਅਲਾਈ।
ਦੇਨਿ ਕਹੇ ਜਬਿ ਰਜਤਪਣ, ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਉਰ ਕ੍ਰੋਧਾ।
ਕਰੇ ਉਠਾਵਨਿ ਪਾਸ ਤੇ, ਪ੍ਰੇਰਨ ਕਰਿ ਜੋਧਾ ॥੬॥
ਡੇਰੇ ਲਗੌਂ ਧਕੇਲਤੇ, ਪੁਰਿ ਵਹਿਰ ਨਿਕਾਸੇ।
ਹਮਰੋ ਚਲ੍ਯੋ ਨ ਬਸ ਕਛੂ, ਆਏ ਤੁਮ ਪਾਸੇ।
ਜੇ ਨ ਤਦਾਰਕ[1] ਅਬਿ ਕਰਹੁ, ਸੈਨਾ ਨ ਚਢਾਵੋ।
ਤੌ ਗੁਰ ਕਜਾ ਜਾਨਹਿ ਤੁਮਹਿਂ, ਰਨ ਮਹਿਂ ਨ ਪਲਾਵੌਂ[1] ॥੭॥
ਪਾਇ ਜ਼ੋਰ ਆਨੰਦ ਪੁਰੇ, ਪੁਰਿ ਵਹਿਰ ਨਿਕਾਰੋ।
ਬਹੁਰ ਬਸਾਵਹੁ ਜੇ ਬਸੈ, ਕਰਿ ਨਿਜ ਅਨੁਸਾਰੋ।'
ਸੁਨਤਿ ਕੁਪ੍ਯੋ ਤਬਿ ਸੈਲਪਤਿ, ਪਾਤੀ ਲਿਖਵਾਈ।
'ਬਸ੍ਯੋ ਚਹੈਂ ਜਿ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ, ਦਿਹੁ ਦੁਰਦ ਪਠਾਈ ॥੮॥
ਨਤੁਰ ਨਗਾਰਾ ਛੀਨਿ ਕੈ, ਪੁਰਿ ਵਹਿਰ ਨਿਕਾਰੌਂ।
ਕਰਹਿਂ ਜਿ ਲਰਿਬੇ ਹੇਤੁ ਅਬਿ, ਸਗਰੇ

[1]ਮਾਰਨ ਤਕ ਨੌਬਤ ਪਹੁੰਚ ਗਈ।

[1]ਰੋਕਣ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ (ਅ) ਦੰਡ।

[1]ਜੇ ਰਣ ਵਿਚ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ)।

ਸਿਖ ਮਾਰੌਂ।
ਪਕਰਿ ਕੈਦ ਕਰਿ ਰਾਖਿਹੌਂ, ਨਤੁ ਜੰਗ ਸੰਘਾਰੌਂ।
ਅਬਿ ਲੌ ਮੈਂ ਟਾਰਾ ਕਰਜੋ, ਗੁਰਤਾ ਸੁ ਬਿਚਾਰੌਂ ॥੯॥
ਭਲੇ ਖਿਲਾਊਂ ਤੋਹਿ ਕੋ, ਬਿਚ ਦੂਨ ਅਖੇਰਾ।
ਆਈ ਜਾਨਹੁ ਸੈਨ ਮਮ, ਹੇਰੌਂ ਬਲ ਤੇਰਾ।
ਕੂਚ ਕਰਹੁ ਮਮ ਦੇਸ਼ ਤੇ, ਕੈ ਦੀਜੈਂ ਹਾਥੀ।
ਨਤੁ ਸ਼ਸਤ੍ਰਨ ਕੋ ਮੇਲ ਹ੍ਵੈ, ਕੋ ਕਰਿ ਲਿਹੁ ਸਾਥੀ' ॥੧੦॥
ਜ਼ੋਰ ਸ਼ੋਰ ਇੱਤਜਾਦਿ ਕੋ, ਲਿਖਿ ਤੁਰਤ ਪਠਾਏ।
ਪੀਛੇ ਅਪਨੀ ਮਦਤਿ ਹਿਤ, ਜਿਤ ਕਿਤਹਿ ਬੁਲਾਏ।
ਮੰਡੀ ਨਗਰ ਸੁਕੇਤ ਕੇ, ਸੈਨਾ ਜਸੁਵਾਲੇ[1]।
ਨਿਕਟ ਕਟੋਚੀ ਕੋ ਲਿਖਜੋ, 'ਆਵਹੁ ਬਲਵਾਲੇ!' ॥੧੧॥
ਪੁਰੀ ਦੜੌਲਦ ਭੇਜਿ ਕੈ, 'ਪਹੁੰਚਹੁ ਰਣ ਕਾਜਾ।'
ਹਰੀਚੰਦ ਕੋ ਬਹੁ ਲਿਖਜੋ, 'ਇਹ ਸਭਿ ਕੀ ਲਾਜਾ।
ਗ੍ਰਾਮਨਿ ਛੇਰ[1] ਇਕੱਤ੍ਰ ਕਰਿ, ਜੇਤਿਕ ਜਹਿਂ ਹੋਈ।
ਪਹੁੰਚਹੁ ਤੁਰਤ ਸਮੀਪ ਮਮ, ਹਿਤ ਕਾਰਜ ਜੋਈ' ॥੧੨॥
ਇਮ ਹਕਾਰਿ ਸਗਰੇਨਿ ਕੋ[1], ਗਨ ਸੈਨ ਬਟੋਰੀ।
ਭਏ ਇਕੱਤ੍ਰ ਪਹਾਰੀਏ, ਭਰਿ ਸ਼ਲਖੈਂ ਛੋਰੀ।
ਇਤ ਕਾਗਦ ਆਨੰਦਪੁਰਿ, ਪਹੁੰਚਜੋ ਜਬਿ ਆਈ।

[1]ਜਸੋ ਵਾਲੀਏ ਰਾਜੇ ਨੂੰ।

[1]ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਹੁਕਮਨ ਯਾ ਵੰਗਾਰ ਕੇ ਮੰਗਾਈ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਭੀੜ।

[1]ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ।

ਸੁਧਿ ਹਜ਼ੂਰ ਪਹੁੰਚੀ ਤਬਹਿ[1], ਨ੍ਰਿਪ ਪੱਤ੍ਰਿ ਪਠਾਈ ॥ ੧੩ ॥
ਨਿਕਟ ਅਨਾਇ ਬਿਠਾਇ ਕਰਿ, ਸਭਿ ਸਭਾ ਮਝਾਰਾ।
ਸੁਨਜੋਂ ਹੰਕਾਰੀ ਕੋ ਸਕਲ, ਜੋ ਲਿਖਜੋ ਕਰਾਰਾ[1]।
'ਦਿਹੁ ਹਾਥੀ ਕੈ ਨਿਕਸੀਏ, ਨਤੁ ਲਿਹੁ ਸੰਗ੍ਰਾਮਾ।'
ਸੁਣਿ ਕਲਗੀਧਰ ਰਿਸ ਭਰੇ, 'ਹਮਰੋ ਰਣ ਕਾਮਾ ॥ ੧੪ ॥
ਜਾਚਹਿਂ ਗੁਰ ਘਰ ਤੇ ਜਥਾ, ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੁਇ ਸੋਈ।
ਨਹਿਂ ਗਜ, ਨਿਕਸਨਿ ਨਹਿਂ ਬਨਹਿ, ਲਿਹੁ ਤੀਸਰ ਜੋਈ।
ਨਹਿਂ ਕੁਛ ਹਮਰੇ ਬਿਲਮ ਹੈ, ਇਕ ਧਰੈਂ ਉਡੀਕਾ।
ਪੁਰਵਹਿਂ ਉਰ ਕੀ ਲਾਲਸਾ, ਕਰਿ ਕੈ ਰਣ ਨੀਕਾ' ॥ ੧੫ ॥
ਇਮ ਲਿਖਾਇ ਦੇ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ, ਦੇ ਤੁਰਤ ਪਠਾਵਾ।
ਨੰਦਚੰਦ ਕੇ ਸੰਗ ਕਹਿ, ਰਣ ਬਜੋਂਤ ਬਨਾਵਾ।
ਕਰੀ ਕਲਮ ਜਾਰੀ ਤਬਹਿ, ਗਨ ਰਖੇ ਸਿਪਾਹੀ।
ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਆਵਹਿਂ ਸੈਂਕਰੇ, ਆਨੰਦਪੁਰਿ ਮਾਂਹੀ ॥ ੧੬ ॥
ਰਖਤਿ ਜਾਤਿ, ਚਿਹਰੇ ਲਿਖਹਿਂ[1], ਕਹਿਂ ਦਰਬ ਛਿਮਾਂਹੀ।
ਪ੍ਰਿਥਕ ਪ੍ਰਿਥਕ ਗਨ ਜਥੇ ਕਰਿ, ਲਖਿ ਜੰਗ ਉਮਾਹੀ।
ਗੁਲਕਾਂ ਤਜਾਰ ਸਮੂਹ ਕਰਿ, ਢਾਰਹਿਂ ਸੁਨਿਆਰੇ।

[1]ਕਰੜਾ ਲਿਖਿਆ ਸੀ।

[1]ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਹੋਇਆ ਭਾਵ ਫੌਜਾਂ ਭਰਤੀ ਕਰਨੀਆਂ ਆਰੰਭੀਆਂ।

[1]ਹੁਲੀਆ ਲਿਖਣਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਛਾਣ ਹੋ ਸਕੇ।

ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਰੂਦ ਬਨਾਵਹੀਂ, ਅਰੁ ਆਯੁਧ ਸਾਰੇ ॥੧੭॥
ਘਰਹਿੰ ਤੀਰ ਬਹੁ ਜਾਤਿ ਕੇ, ਗਨ ਆਇੰ[1] ਕਮਾਨਾ।
ਸੇਲੇ, ਭਾਲੇ, ਸਾਂਗ ਖਰ, ਅਰੁ ਤੁਪਕ ਮਹਾਨਾ।
ਮਾਰ ਬਕਾਰਾ ਸੂਰਮੇ, ਕਹਿ ਊਚ ਸੁਨਾਵੈਂ।
ਇਮ ਸਮਾਜ ਬਹੁ ਜੰਗ ਕੋ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਨਾਵੈਂ ॥੧੮॥
ਉਤ ਰਾਜੇ ਗਿਰਪਤਿ ਕਿਤਿਕ, ਮਿਲਿ ਮਤਾ ਪਕਾਯੋ।
ਗੁਰ ਤੇ ਕਾਗਦ ਜਬਿ ਗਯੋ, ਸਭਿਹੂੰਨਿ ਸੁਨਾਯੋ।
ਮਿਲਜੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕਟੋਚੀਆ, ਸਭਿ ਸਭਾ ਮਝਾਰਾ।
ਕਰਨਿ ਜੰਗ ਅਰੁ ਮਿਟਿਨਿ ਕੋ, ਤਿਨ ਮੰਤ੍ਰ ਉਚਾਰਾ[1] ॥੧੯॥
'ਗੁਰੂ ਲਰਨਿ ਤੇ ਨਹਿਂ ਮਿਟਹਿ, ਮੈਂ ਉਰ ਨਿਰਧਾਰਜੋ।
ਬਿੱਪ੍ਰ ਕੇਸਰੀ ਚੰਦ ਕੋ, ਬਿਨ ਡਰ ਜਿਨ ਮਾਰਜੋ।
ਅਬਹਿ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਲਿਖਿ ਪਠੀ, ਸਭਿ ਪਰਹਿ ਲਖਾਈ।
ਮਿਲਹੁ ਬਿਚਾਰਹੁ ਆਪ ਮਹਿਂ, ਜਿਮ ਬਿਜੈ ਲਰਾਈ[1] ॥੨੦॥
ਸੈਨ ਸਕੇਲੀ ਘਨੀ ਗੁਰ, ਪੁਨ ਆਪਹਿ ਜੋਧਾ।
ਰਚਹਿ ਮਹਿਤ ਘਮਸਾਨ ਕੋ, ਠਾਨਹਿ ਮਨ ਕ੍ਰੋਧਾ।
ਅਪਨੇ ਘਰ ਮਹਿਂ ਬਜਾਹ ਸੁਤ, ਚਹੀਅਹਿ ਸੁਭ ਸ਼ਾਦੀ।
ਸਨਮੁਖ ਆਯੁਧ ਹਤਨਿ ਕੇ, ਕਬਿ

[1]ਆਈਆਂ (ਬਾਹਰੋਂ)।

[1]ਜੰਗ ਕਰਨ ਤੇ ਜੰਗ ਤੋਂ ਹਟ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਕਹੀ (ਫੈਦੇ ਕੁਫੈਦੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਦੱਸਕੇ)।

[1]ਜੰਗ ਫਤਹ ਹੋਵੇ।

[1]ਲੜਨ ਵਾਲਾ (ਵੈਰੀ)।

ਤਜਾਗਹਿ ਬਾਦੀ[1] ॥੨੧॥
ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਬੰਧੀ ਹੋਇ ਕੋ, ਬਡ ਸ਼ੋਕ ਉਪੈ ਹੈ।
ਭਟ ਆਛੇ ਪਹੁੰਚੇ ਬਿਨਾ, ਰਣ ਕਵਨ ਕਰੈ ਹੈ।
ਪਠਹੁ ਛੇਰ ਜੇ ਲਰਨਿ ਕੋ, ਤਬਿ[1] ਪਾਇ ਪਰਾਜੈ।
ਸਰਜੋ ਕੌਨ ਕਾਰਜ ਲਖਹੁ, ਲੇਂ ਸ਼ੱਤ੍ਰੂ ਸਮਾਜੈ[1] ॥੨੨॥
ਯਾਂ ਤੇ ਰਿਦੇ ਬਿਚਾਰੀਯੇ, ਰਣ ਨਾਂਹਿਨ ਆਛੋ।
ਜੇ ਲਰਿਬੇ ਕੋ ਚਹਿਤਿ ਹਹੁ, ਸੁਤ ਬਜਾਹ ਨ ਬਾਂਛੋ।
ਦੋਨਹੁੰ ਮੈਂ ਇਕ ਕੋ ਕਰਹੁ, ਇਹ ਮਤਿ ਹੈ ਮੇਰਾ।
ਸ਼ਾਦੀ ਮਹਿਂ ਕੁਛ ਗ਼ਮੀ ਹੁਇ, ਇਮ ਨਹੀਂ ਅਛੇਰਾ' ॥੨੩॥
ਭੀਮਚੰਦ ਕੋ ਸਚਿਵ ਸੁਨਿ, ਬੋਲਯੋ ਸਭਿ ਮਾਂਹੀ।
'ਗੁਰ ਸੋਂ ਨਾਹਕ ਬੈਰ ਰਚਿ, ਸਾਰਯੋ ਕੁਛ ਨਾਂਹੀ।
ਲਰਤਯੋਂ ਸੰਸੈ ਬਿਜੈ ਮਹਿਂ[1], ਨਿਸ਼ਚੈ ਕਿਸ ਨਾਂਹੀ।
ਕੋ ਜਾਨੈ ਕੋ ਪਾਇ ਹੈ, ਸਮਝਹੁ ਮਨ ਮਾਂਹੀ ॥੨੪॥
ਉਤਸਵ ਦੀਰਘ ਬਜਾਹ ਕੋ, ਨਹਿਂ ਕੀਜਹਿ ਮੰਦਾ[1]।
ਪ੍ਰਥਮ ਕਰਹੁ[1] ਪੀਛੇ ਲਰਹੁ, ਜੇ ਚਾਹਿ ਬਿਲੰਦਾ।'
ਭੀਮਚੰਦ ਸੁਨਿ ਮੌਨ ਭਾ, ਕੁਛ ਆਇ ਨ ਬਾਨੀ।
-ਉਤ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਬਲ ਪਰਹਿ, ਇਤ

[1]ਜੇ ਗ੍ਰਾਮਾਂ ਦੀ (ਨਿਰੀ) ਛੇੜ ਲੜਨ ਲਈ ਭੇਜੋ ਤਾਂ...।
[1]ਸ਼ੱਤ੍ਰੂ ਸਾਰੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਲੈ ਲਏਗਾ। (ਅ) ਸ਼ੱਤ੍ਰੂ ਨੂੰ ਜੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮਿਲ ਜਾਏਗਾ।
[1]ਜੀਤ ਵਿਚ ਸੰਸਾ ਹੈ।
[1]ਭਾਵ ਸ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਗਮੀ ਨਾ ਬਨਾਓ।
[1]ਪਹਿਲਾਂ (ਵਿਆਹ) ਕਰੋ।
[1]ਭਾਵ ਉਧਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਧਰ

ਬਜਾਹ ਪ੍ਰਹਾਨੀ[1]- ॥੨੫॥
ਚਿੰਤਾ ਬਸਿ ਹੁਇ ਸਭਿ ਉਠੇ, ਠਹਿਰਾਇ ਨ ਠੀਕਾ।
ਜਬਿ ਗਮਨਜੋ ਰਣਵਾਸ ਮਹਿਂ, ਕਰਿ ਕੈ ਮੁਖ ਫੀਕਾ।
ਰਾਨੀ ਸਮੁਝਾਵਨਿ ਲਗੀ, 'ਅਬਿ ਤਜਹੁ ਲਰਾਈ।
ਪੂਰਬ ਸ਼ਾਦੀ ਪੁੱਤ੍ਰ ਕੀ, ਦਿਹੁ ਬਿਘਨ ਮਿਟਾਈ ॥੨੬॥
ਤੁਮ ਸਜਾਨੇ ਮਤਿਵਾਨ ਹੋ, ਤਜਿ ਦੇਹੁ ਬਖੇਰਾ।
ਅਬਿ ਲਰਿਬੇ ਕੋ ਸਮੋ ਨਹਿਂ, ਮਾਨਹੁ ਬਚ ਮੇਰਾ।'
-ਇਤ ਬਰਜਤਿ ਸ਼ੁਭ ਮਤਿ ਜਿਨਹੁਂ, ਉਤ ਗੁਰ ਅਧਿਕਾਈ[1]-।
ਭੀਮਚੰਦ ਗਿਨਤੀ ਗਿਨਤਿ, ਨਿਸ਼ਚੈ ਨਹਿਂ ਪਾਈ ॥੨੭॥
ਉਠਿ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਕੋ ਸੌਚ ਕਰਿ, ਸਭਿ ਸਭਾ ਬੁਲਾਏ।
ਜੇ ਠਾਕੁਰ ਗਿਰਪਤਿ[1] ਹੁਤੇ, ਚਲਿ ਕੈ ਤਹਿਂ ਆਏ।
ਕਰਜੋ ਫਿਕਰ ਕੋ ਜ਼ਿਕਰ[1] ਤਬਿ, ਸੰਸੈ ਉਰ ਐਸੇ।
'ਲਰੇ ਬਿਨਾ ਬਨਿ ਹੀਨਤਾ[1], ਸਹਿ ਸਕੌਂ ਨ ਕੈਸੇ ॥੨੮॥
ਦੇਸ਼ ਹਮਾਰੇ ਮਹਿਂ ਬਸੈ, ਨਿਤ ਦੂਣ ਬਿਹਾਰੈ।
ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਕਰਿ ਜਾਤਿ ਹੈ, ਗਨ ਕ੍ਰਿਖੀ ਬਿਗਾਰੈ।
ਇਕ ਤੌਂ ਜਾਚੀ ਬਸਤੁ ਜੋ, ਹਮ ਬਜਾਹ ਮਝਾਰੀ।
ਪਰੇ ਕਾਮ ਸਭਿ ਲੇਤਿ ਹੈਂ[1], ਇਹ ਜਗ

ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

[1]ਭੀਮਚੰਦ ਸੋਚਦਾ ਹੈ) ਕਿ ਇਧਰ ਤਾਂ ਸਿਆਣੇ (ਮੈਨੂੰ) ਵਰਜਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਧਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਵਧਦਾ ਹੈ।

[1]ਰਾਜੇ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ।

[1]ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਗਲ।

[1]ਹੀਣਤਾ ਬਣਦੀ ਹੈ।

[1]ਲੋੜ ਪੈਣ ਤੇ ਸਾਰੇ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। [2]ਇਹ ਜਗਤ ਵਿਚ

ਮਹਿਂ ਕਾਰੀ[2] ॥੨੯॥

(ਪ੍ਰਸਿੱਧ) ਕਾਰ ਹੈ।

ਸੋ ਤੋ ਦੇਨੀ ਕਿਤ ਰਹੀ, ਜੋ ਲੇਨਿ ਪਠਾਏ।
ਤਿਨ ਕੋ ਕਰਿ ਅਪਮਾਨ ਬਹੁ, ਪੁਰਿ ਤੇ ਨਿਕਸਾਏ।
ਸੋ ਸੁਨਿ ਐਸੀ ਬਾਤ ਕੋ, ਜਰਤੀ[1] ਬਹੁ ਛਾਤੀ।

[1]ਸੜਦੀ (ਹੈ ਮੇਰੀ)।

ਚਿੰਤਾ ਸੋਂ ਦਿਨ ਗੁਜ਼ਰਤੋ, ਨਹਿਂ ਨੀਂਦ ਸੁ ਰਾਤੀ[†]' ॥੩੦॥

[†]ਇਹ ਦੋ ਤੁਕਾਂ ਬਾਜ਼ੇ ਲਿਖਤੀ ਨੁਸਖਿਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤੇ ਅੰਕ ੩੦ ਦੇ ਦੋ ਹੀ ਚਰਨ ਦਿਤੇ ਹਨ।

ਚਤੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕਟੋਚੀਆ, ਬਡ ਬੈਰ ਬਧਾਵਾ[1]।

[1]ਚਤੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕਟੋਚੀਏ ਨੇ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਭੀਮਚੰਦ ਦਾ) ਬੜਾ ਵੈਰ ਵਧਾ ਦਿਤਾ ਤੇ ਫਿਰ ਚਿਤ ਵਿਚ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ)।

-ਹਮ ਕੋ ਲੇ ਗੁਰ ਸੋਂ ਲਰਹਿ, ਇਹ ਹਮ ਨਹਿਂ ਭਾਵਾ[†]-।

[†]ਕਟੋਚੀਏ ਦੀ ਚਲਾਕੀ ਦੇਖੋ ਜਦ ਆਪ ਜੰਗ ਵਿਚ ਫਸਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੰਗ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਪੋ ਵਿਚ ਲੜਨ ਤੇ ਮੈਂ ਲਾਂਭੇ ਰਹਾਂ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਫਤਹਿ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਗਲ ਲੜਾਈ ਮੜ੍ਹਨ ਦੀ ਅੱਗੇ ਵਿਉਂਤ ਦੱਸੇਗਾ।

ਚਹਤਿ ਹਟਾਵਨਿ ਕੋ ਰਿਦੇ, ਕਹਿ ਸਭਾ ਮਝਾਰਾ।
'ਅਬਿ ਤੌਂ ਇਮ ਹੀ ਰਹਿਨਿ ਦਿਹੁ, ਛੇਰਹੁ ਨਹਿਂ ਰਾਰਾ ॥੩੧॥
ਰਚੀਅਹਿ ਉਤਸਵ ਬਜਾਹ ਕੋ, ਪੁਰਵਹੁ ਸਭਿ ਕਾਜਾ।
ਜਸੁ ਲਿਹੁ ਕੇ ਦਰਿ ਦਰਬ ਕੋ, ਮਿਲਿ ਹੈਂ ਗਨ ਰਾਜਾ।
ਤਹਾਂ ਮੰਤ੍ਰ[1] ਗਿਨ ਸਭਿਨਿ ਸੋਂ, ਕਰਿ ਲੇਹੁ ਸਹਾਈ।

[1]ਸਲਾਹ।

ਫਤੇਸ਼ਾਹ ਆਦਿਕ ਸਕਲ, ਜਿਮ ਦੇਹਿਂ ਬਤਾਈ ॥੩੨॥
ਸਖਾ ਸੰਬੰਧੀ ਕਿਤਿਕ ਪ੍ਰਿਯ, ਸਗਰੇ ਹਿਤਕਾਰੀ।
ਪੁਨ ਜਿਮ ਚਾਹੈਂ ਤਿਮ ਕਰਹਿਂ, ਹੁਇ ਦਲ ਬਲਭਾਰੀ।'
ਸੁਨਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕੇ ਮੰਤ੍ਰ ਕੋ, ਸਭਿਹੂੰਨਿ ਸਰਾਹਾ।
'ਰਾਜਨੀਤਿ ਕੀ ਰੀਤਿ ਇਹ, ਮਾਨਹੁ ਮਨ

ਮਾਹਾ' ॥੩੩॥
ਕਹੇ ਸਭਿਨਿ ਕੇ ਕੋਪ ਕੌਂ, ਮਨ ਤੇ ਤਜਿ ਦੀਨਾ।
ਭੀਮ ਚੰਦ ਮਾਨਜੋਂ ਕਹਜੋ, ਉੱਦਮ ਨਹਿਂ ਕੀਨਾ।
ਫਸਜੋ ਬਜਾਹ ਕੇ ਕਾਜ ਮਹਿਂ ਬਹੁ ਮੇਲ ਬੁਲਾਏ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਸੰਬੰਧੀ ਜਿਤ ਕਿਤਹੁੰ, ਉਤਲਾਵਤਿ ਆਏ ॥੩੪॥
ਜੇਤਿਕ ਗਿਰਪਤਿ ਤਹਿਂ ਹੁਤੇ, ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਹਿਤਕਾਰੀ।
ਬਹੁਰ ਸਬੰਧੀ ਸਭਿ ਅਏ, ਸੈਨਾ ਸੰਗ ਸਾਰੀ।
ਗੁਰ ਸੋਂ ਧਾਰਿ ਬਿਰੋਧ ਕੋ, ਦਿਢ ਮੂਰਖ ਮਾਨੀ।
ਚਹਤਿ -ਲੇਉਂ ਪਲਟਾ ਪੁਨਹਿ, ਕਰਿ ਚਮੂੰ ਮਹਾਨੀ- ॥੩੫॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਭੀਮਚੰਦ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਏਕ ਚਤਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੪੧॥

੪੨. [ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ]

੪੧<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੩

ਦੋਹਰਾ:

ਇਤਿ ਕਲ਼ਗੀਧਰ ਤਰੁਨ ਬਯ, ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਸੁਹਾਇ।
ਜਬਿ ਤੇ ਪੰਮਾਂ ਕੇਸਰੀ, ਮਾਰਿ ਦਿਯੇ ਨਿਕਸਾਇ ॥੧॥

ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਛੰਦ:

ਤਬਿ ਤੇ ਜੰਗ ਸਮਾਜ ਕੋ, ਅਧਿਕਾਇ ਵਧਾਵਹਿਂ।
ਤਜਾਰੀ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਤੁਰੰਗ ਕੀ, ਨੀਕੇ ਕਰਿਵਾਵਹਿਂ।
ਬਖਸ਼ਤਿ ਹੈਂ ਗਨ ਸੁਭਟ ਕੋ, ਬਹੁ ਦੇ ਉਤਸਾਹਾ।
ਛੁਟਹਿਂ ਤੁਫੰਗਨ ਕੀ ਸ਼ਲਖ, ਬਡ ਨਾਦ ਉਠਾਹਾ ॥੨॥
ਕਰਹਿਂ ਪ੍ਰਤੀਖਨ ਸ਼ੱਤ੍ਰ ਕੀ, ਜਿਮ ਪਾਹੁਨ ਆਵੈਂ[1]।
ਹਿਤ ਜ਼ਜਾਫਤ[1] ਤਜਾਰੀ ਕਰਤਿ, ਜੋ ਚਹੈ ਮੰਗਾਵੈਂ[2]।
ਤੇਗ਼ੇ ਘੇਵਰ, ਸਿਪਰ ਕੋ, ਬਨਵਾਇ ਰਕੇਬੀ[1]।
ਗੁਲਕਾਂ ਸ਼ੱਕਰਪਾਰੀਆਂ, ਗਨ ਕਰਿਹੈਂ ਦੈਬੀ[1] ॥੩॥
ਕਰਛੀ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬੰਦੂਕ ਧਰਿ, ਪਰੁਸਹਿਂ[1] ਤਤਕਾਲਾ।
ਚਤੁਰ ਰਸੋਈਏ ਸੂਰਮੇ, ਧਰਿ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਬਿਸ਼ਾਲਾ[1]।
ਬਨਹਿਂ ਜਲੇਬ ਸ਼ਿਤਾਬ ਗਨ, ਖਰ ਖਪਰੇ ਭਾਲੇ[1]।
ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਕਰਹਿਂ ਬਹੁ ਰਿਪੁਨ ਕੋ, ਹੁਇ ਰਹੇ ਉਤਾਲੇ ॥੪॥
ਪੰਚ ਦਿਵਸ ਬੀਤੇ ਜਬਹਿ, ਅਰਿ ਆਇ ਨ ਕੋਈ।

[1]ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਹੁਣਿਆਂ ਨੇ ਆਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
[1]ਪ੍ਰਾਹੁਨਚਾਰੀ। [2]ਜੋ ਲੋੜੀਦਾ ਹੈ ਮੰਗਾਉਂਦੇ ਹਨ।
[1]ਢਾਲਾਂ ਰੂਪੀ ਰਕੇਬੀਆਂ ਬਣਵਾਉਂਦੇ ਹਨ।
[1]ਦੇਣਾ ਕਰਨਗੇ।
[1]ਪਰੋਸਣਗੇ।
[1]ਬੜੀ ਛੇਤੀ ਧਾਰਕੇ (ਪ੍ਰੋਸਣਗੇ)।
[1]ਤਿਖੇ ਬਾਨ ਤੇ ਨੇਜ਼ੇ।

ਸਤਿਗੁਰ ਚਢੇ ਅਖੇਰ ਕੋ, ਸੰਗ ਸੈਨਾ ਹੋਈ।
ਚਲੇ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਤੇ ਬਜਜੋ, ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰਾ।
ਜਹਾਂ ਗਿਰਨਿ ਕੀ ਕੰਦਰਾ, ਸਮ ਦੂਨ ਉਦਾਰਾ ॥੫॥
ਤਿਤ ਕੋ ਗਮਨੇ ਪੰਥ ਮਹਿਂ, ਰਜ ਗਗਨ ਚਢਾਈ[1]।
ਉਠੇ ਨਾਦ ਗਨ ਤੁਪਕ ਕੇ, ਜਨੁ ਮਚੀ ਲਰਾਈ।
ਚੀਤੇ, ਕੂਕਰ, ਬਾਜ ਲੇ, ਬਹਿਰੀ, ਸੀਚਾਨੇ।
ਕਾਨਨ ਮਹਿਂ ਬਿਚਰਤਿ ਪ੍ਰਭੂ, ਮ੍ਰਿਗ ਕੇਤਿਕ ਹਾਨੇ ॥੬॥
ਗਜ ਬਾਜੀ ਜੋਧੇ ਚਢੇ, ਪਿਖਿ ਕਰਹਿਂ ਅਖੇਰੇ।
ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਫਿਰਿ ਬਿਪਨ ਮਹਿਂ, ਸ਼ੱਤ੍ਰੂ ਨਹਿਂ ਨੇਰੇ[1]।
ਬਹੁਰ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਕੋਹਟੇ, ਧੌਂਸਾ ਧੁੰਕਾਰੇ।
ਆਇ ਕੋਹੀਆ ਗਨ ਮਿਲੇ, ਕਰਿ ਭੇਟ ਅਗਾਰੇ[1] ॥੭॥
ਤਿਸ ਕੋ ਨਹਿਂ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁਇ, ਜੋ ਸਨਮੁਖ ਜਾਹੀ[1]।
ਕ੍ਰਿਖੀ ਆਦਿ ਬਹੁ ਬਿਘਨ ਤਿਹਂ, ਜੋ ਆਇ ਨ ਪਾਹੀ[1]।
ਲਖਿ ਸੰਧਜਾ ਪਹੁੰਚੇ ਸਦਨ, ਉਤਰੇ ਸੁਖ ਪਾਏ।
ਜੋਧਾ ਨਿਜ ਨਿਜ ਮਿਸਲ ਮਹਿਂ[1], ਥਿਰ ਹੁਇ ਹਰਖਾਏ ॥੮॥
ਇਮ ਕੌਤਕ ਪਿਖਿ ਗੁਰੂ ਕੋ, ਜੇ ਅਧਿਕ ਮਸੰਦਾ।
ਤਪਤਿ ਰਿਦੇ ਨਹਿਂ ਸਹਿ ਸਕਹਿਂ,

[1]ਧੂੜ ਆਕਾਸ਼ ਚੜ੍ਹ ਗਈ।

[1]ਸ਼ੱਤਰੂ (ਪਹਾੜੀ) ਨੇੜੇ ਨਾ (ਦੇਖੇ)।

[1]ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਅੱਗੋਂ ਭੇਟਾ ਲੈਕੇ ਆ ਮਿਲੇ।

[1]ਜੋ ਚਲਾ ਜਾਵੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਭਾਵ ਜੋ ਆ ਮਿਲੇ।

[1]ਜੋ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਆਕੜਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਘਾਹ ਪੱਠੇ ਰਸਦ ਆਦਿ ਮੁੱਲ ਲੈਕੇ ਦੇਣੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰਦਾ ਹੈ।

[1]ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਜੱਥੇ ਵਿੱਚ।

ਉਤਪਾਤ ਬਿਲੰਦਾ।
-ਬਸਤਿ ਹੁਤੇ ਸੁਖ ਸ਼ਾਂਤਿ ਸੋਂ, ਕੋ ਜਾਨਹਿ ਨਾਂਹੀ।
ਇਨਹੁਂ ਉਠਾਯਹੁ ਦੁੰਦ ਬਡ, ਬਯ ਨਈ ਉਮਾਹੀ[1]- ॥੯॥
ਕਬਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਨਿਕਟ ਕਹਿਂ, ਕਹਿ ਕਹਿ ਸਮੁਝਾਵਹਿਂ।
'ਕਯੋਂ ਨ ਬਿਚਾਰਹੁ ਮਾਤ ਜੀ! ਬਡ ਬੈਰ ਬਧਾਵਹਿਂ।
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਕੀ ਉਮਰ, ਅਬਿ ਅਹੈ ਨਵੀਨੀ।
ਰਣ ਬਿਨ ਕਰਹਿਂ ਨ ਬਾਰਤਾ, ਗਤਿ ਅਜਹੁਂ ਨ ਚੀਨੀ ॥੧੦॥
ਦੁੱਖ[†] ਬਡੇ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਮਹਿਂ, ਨਹਿਂ ਨਯਨ ਨਿਹਾਰੇ।
ਆਨ ਪਰਹਿ ਗਰ, ਲਖਹਿਂ ਤਬਿ, ਹੁਇ ਨਾ ਉਪਚਾਰੇ।
ਭੀਮਚੰਦ ਸੈਲਿੰਦ੍ਰ ਬਡ, ਜਨ ਤਿਸ ਕੇ ਆਏ।
ਘਨੋ ਕੀਨਿ ਅਪਮਾਨ ਕੋ, ਹਤਿ ਵਹਿਰ ਕਢਾਏ ॥੧੧॥
ਇਕਠੇ ਹੁਇ ਰਾਜੇ ਚਢਹਿਂ, ਬਡ ਪਰੈ ਲਰਾਈ।
ਕੋ ਸਨਮੁਖ ਤਬਿ ਹੋਇ ਹੈ, ਜਿਨ ਦਲ ਸਮੁਦਾਈ।
ਮਾਰ ਬਕਾਰਾ ਨਿਤ ਕਰਹਿਂ, -ਦਿੱਲੀ ਲੁਟ ਲੈ ਹੈਂ।
ਲਵਪੁਰਿ ਠਾਣਾ ਪਾਇ ਕਰਿ, ਮੁਲਤਾਨ ਮਲੈ ਹੈਂ[1] ॥੧੨॥
ਦੌਰ ਪਸ਼ੌਰਹਿਂ ਰੌਰ ਕਰਿ[1], ਸਭਿ ਲੇਂ ਪੰਜਾਬਾ।
ਹਤਹਿਂ ਪਹਾਰੀ ਤੁਰਕ ਗਨ, ਦੇਸ਼ਨਿ ਲੇਂ

[1]ਉਮਰ ਨਵੀਂ ਦੀ ਉਤਸਾਹ ਹੈ।

[†]ਪਾ:-ਦੁਖਤਿ।

[1]ਮੱਲ ਲਵਾਂਗੇ। (ਅ) ਮਲ ਸੁੱਟਾਂਗੇ।

[1]ਰੌੜ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। (ਅ) ਰੌਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਦਾਬਾ-।
ਸਗਰੋ ਜਗ ਸ਼ੱਤ੍ਰੂ ਬਨਹਿ, ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਇਨ ਬੈਨਾ।
ਬਸਿਬੋ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਇ ਜਬਿ, ਕਿਤ ਘਾਲਹਿਂ ਐਨਾ[1]?' ॥੧੩॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਉੱਤਰ ਕਹੈ, 'ਮੈਂ ਬਹੁ ਕਹਿ ਹਾਰੀ।
ਨਹੀਂ ਮਿਟਤਿ ਨਿਜ ਬਲ ਕਰਹਿਂ, ਰਾਖਤਿ ਦਲ ਭਾਰੀ।
ਰਿਦੇ ਡਰੌਂ ਰਿਸ ਤੇ ਕਛੂ, ਕਿਮ ਨਹੀ ਬਖਾਨੈਂ[1]।
ਮੁਖ ਤੇ ਨਿਕਸਹਿ ਤਥਾ ਹੁਇ, ਸਗਰੇ ਇਮ ਜਾਨੈਂ' ॥੧੪॥
ਸੁਨਤਿ ਮਸੰਦਨ ਤੇ ਬਹੁਰ, ਕਬਿ ਸੁਤ ਢਿਗ ਆਵੈ।
ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਦਿਲਾਸੇ ਕੇ ਸਹਿਤ, ਸੁਤ ਕੋ ਸਮੁਝਾਵੈ।
'ਸੁਨਹੁ ਪੁੱਤ੍ਰ! ਬਡ ਰਣ ਕਰੇ, ਤੁਮਰੇ ਜੁ ਪਿਤਾਮਾ।
ਲਾਖਹੁਂ ਤੁਰਕ ਸੰਘਾਰ ਕਰਿ, ਭੇਜੇ ਜਮਧਾਮਾ ॥੧੫॥
ਤਿਨ ਕੀ ਕ੍ਰਿਤ ਕੁਛ ਛਪੀ ਨਹਿਂ, ਜਗ ਜਾਨਹਿਂ ਸਾਰਾ।
ਤਊ ਲਖਹੁ ਇਕ ਸ਼ਾਹ ਸੋਂ, ਬਡ ਜੰਗ ਅਖਾਰਾ[1]।
ਅਪਰਨਿ ਸੋਂ ਮੇਲਾ ਰਹਜੋ, ਗੁਰ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰੇ।
ਚਿਤ ਚਾਹਤਿ ਬਿਚਰਤਿ ਰਹੇ, ਸਗਰੇ ਹਿਤਵਾਰੇ ॥੧੬॥
ਅਬਿ ਰਾਵਰ ਕੇ ਸਮੇ ਮਹਿਂ, ਨੌਰੰਗ ਬਡ ਦੋਖੀ।
ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਸੁਨਿ ਜਸੁ ਹਟਤਿ[1], ਇਹ

[1]ਫਿਰ) ਕਿੱਥੇ ਪਾਵਾਂਗੇ ਘਰ।

[1]ਕੁਛ (ਹੋਰ) ਨਾ ਕਹਿ ਦੇਣ।

[1]ਕੇਵਲ) ਇਕ ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਨ ਨਾਲ ਹੀ ਜੰਗ ਅਖਾੜਾ ਸੀ।

[1]ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ) ਜਸ ਸੁਣਕੇ ਟਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। [2]ਤੇ) ਇਹ

ਮਿਟਹਿ ਨ ਰੋਖੀ[2]।
ਰਾਵਰ ਕੇ ਪਿਤ ਸੰਗ ਜਿਨ, ਸਿਰ ਲੌ ਕਰਿ ਦ੍ਰੋਹਾ।
ਗੁਰੂ ਪੀਰ ਦਰਵੇਸ਼ ਗਨ, ਸਭਿ ਸੋਂ ਇਹ ਰੋਹਾ ॥੧੭॥

(ਨੁਰੰਗਾ) ਕ੍ਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਟਲੇਗਾ।

ਇਕ ਤੌ ਸ਼ੱਤ੍ਰੁ ਬਿਸਾਲ ਸੋਂ, ਦੱਖਣ ਗਾ ਪਾਪੀ[1]।
ਸਕਲ ਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰਿ ਜਿਸ, ਸੰਤਨ ਸੰਤਾਪੀ।

[1]ਇਕ ਤਾਂ ਉਹ (ਨੁਰੰਗਾ) ਭਾਰਾ ਵੈਰੀ ਹੈ ਜੋ ਪਾਪੀ (ਹੁਣ) ਦੱਖਣ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਘਰ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਆਪ ਕੇ, ਸੁੰਦਰ ਸਭਿ ਛੌਨੀ[1]।

[1]ਪ੍ਰਿਥਵੀ।

ਇਕ ਦਿਸ਼ਿ ਗਿਰ ਚਖ ਤੁੰਗ[1] ਜੁਤਿ, ਇਤ ਸਲਿਤਾ ਨੋਨੀ[2] ॥੧੮॥

[1]ਨੈਣਾ ਦਾ ਟਿੱਲਾ ਭਾਵ ਨੈਣਾਂ ਦੇਵੀ ਵਾਲੀ ਪਹਾੜੀ। [2]ਸੁੰਦਰ।

ਗਨ ਰਾਜੇ ਸੈਲਨਪਤੀ, ਇਨ ਕੇ ਢਿਗ ਬਾਸਾ।
ਬਹੁ ਬਨ ਕਰਨਿ ਅਖੇਰ ਕੋ, ਨਿਤ ਕਰਹੁ ਬਿਲਾਸਾ।
ਭੀਮਚੰਦ ਸੋਂ ਸ਼ੱਤ੍ਰੁਤਾ, ਤੁਮਰੀ ਬਨਿਆਈ।
ਸਗਰੇ ਰਾਜੇ ਸੈਲਪਤਿ, ਜਿਸ ਕੇਰ ਸਹਾਈ ॥੧੯॥
ਪਰੇ ਜੰਗ ਹੁਇੰ ਏਕਠੇ, ਸਭਿ ਹੀ ਚਢਿ ਆਵੈਂ।
ਬਸਿਬੋ ਭੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਨੈ, ਕਸੋਂ ਸਮਤਾ ਪਾਵੈਂ[1]।

[1]ਬਰਾਬਰੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਹਿਤਕਾਰੀ ਗੁਰ ਸਦਨ ਕੇ, ਇੱਤਜਾਦਿ ਬਿਚਾਰੈਂ।
ਚਿਤ ਚਿੰਤਾ ਬਸਿ ਨਿਤ ਰਹੇ, ਤੁਮ ਢਿਗ ਨ ਉਚਾਰੈਂ ॥੨੦॥
ਜਨਨੀ ਕੇ ਸੁਨਿ ਬੈਨ ਕੋ, ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਭਾਖਾ।
'ਅਸ ਚਿੰਤਾ ਤੁਮ ਕਸੋਂ ਕਰੀ, ਉਰ ਮਹਿਂ ਡਰ ਰਾਖਾ।

ਖੜਗਕੇਤੁ ਕੋ ਆਸਰੋ, ਇਕ ਰਿਦੇ ਹਮਾਰੇ।
ਮਹਿਦ ਭਰੋਸਾ ਪ੍ਰਭੂ ਕੋ, ਨਰ ਕੌਨ ਬਿਚਾਰੇ ॥੨੧॥
ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਕੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਜਰ੍ਹਾਂ, ਹਮ ਦੇਹਿਂ ਉਖਾਰੀ[†]।
ਗੁਰ ਸਿਖ ਛੀਨਹਿਂ ਧਰਾ ਕੋ, ਹ੍ਵੈ ਦਲ ਬਲ ਭਾਰੀ।
ਭੀਮਚੰਦ ਮਾਨੀ ਮਹਿਦ, ਨਿਜ ਤੇਜ ਜਨਾਵੈ।
ਲਿਯੋ ਚਹਤਿ ਛਲ ਕਰਿ ਦੁਰਦ, ਹਮ ਕੋ ਡਰਪਾਵੈ ॥੨੨॥
ਕਰੌਂ ਜੰਗ ਤਿਸ ਸੰਗ ਅਸ, ਪਿਖਿ ਜਾਇ ਪਲਾਈ।
ਨਤੁ ਰਾਖੌਂ ਰਣ ਖੇਤ ਮਹਿਂ, ਜਮਧਾਮ ਪਠਾਈ।
ਹਮ ਛੱਤ੍ਰੀ ਡਰ ਨਹਿਂ ਕਰਹਿਂ, ਜੋ ਗਰਬ ਜਨਾਵੈ[1]।
ਸਨਮੁਖ ਲੋਹਾ ਅਸ ਕਰਹਿਂ[1], ਫਿਰ ਮੁਖ ਨ ਦਿਖਾਵੈ ॥੨੩॥
ਥੋਰੇ ਅਰੁ ਬਹੁਤੇਨਿ ਕੋ, ਇਕ ਪੁਰਖ ਅਕਾਲੰ।
ਜਿਸ ਕੀ ਆਇਸੁ ਪਾਇ ਹਮ, ਧਰਿ[1] ਜਨਮ ਦਿਖਾਲੰ।
ਦੈਹੌਂ ਦੁਸ਼ਟਨਿ ਦੰਡ ਕੋ, ਜੋ ਅਹੈਂ ਕੁਚਾਲੀ।
ਸਿਖ ਅਪਨੇ ਰਾਜਾ ਕਰੌਂ, ਛਿਤ ਛੀਨਿ ਬਿਸਾਲੀ' ॥੨੪॥
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਹੁਇ ਬਾਰਤਾ, ਬਰਨੈਂ ਬਹੁ ਬਾਰੀ।
ਕਾਤੁਰ ਜੰਗ ਮਿਟਾਵਤੇ, ਉਰ ਮਹਿਂ ਡਰ ਧਾਰੀ।
ਚਾਹਤਿ ਜੋਧਾ ਜੁੱਧ ਕੋ[1], -ਹਮ ਹਤਹਿਂ

[†]ਇਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਛੇੜਛਾੜ ਨੂੰ ਆਪ ਤੁਰਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਮਝ ਰਹੇ ਹਨ।

[1]ਜੋ ਹੰਕਾਰ ਜਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

[1]ਭਾਵ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਐਸੇ ਚਲਾਵਾਂਗੇ।

[1]ਧਰਤੀ ਤੇ।

[1]ਜੋਧੇ ਜੁੱਧ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦੇ (ਜੀ ਵਿਚ ਇਹ ਆਖਦੇ ਹਨ)

ਪਹਾਰੀ-। ਕਿ...।
ਮੂਰਖ ਮਹਿਮਾ ਗੁਰੂ ਕੀ, ਨਹਿਂ ਸਕਹਿਂ ਬਿਚਾਰੀ ॥੨੫॥
ਬਹੁਦੇਸ਼ਨ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ, ਆਵਹਿਂ ਨਰ ਨਾਰੀ।
ਤਿਨ ਮਹਿਂ ਜੇ ਬਰ ਬੀਰ ਹੈ੍ਂ, ਰਣ ਬਿਧਿ ਅਨੁਸਾਰੀ[1]। [1]ਰਣ ਦੀ ਬਿਧੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ (ਕੱਦ ਆਦਿ ਵਿਚ ਪੂਰੇ)।
ਰਹੈਂ ਨਿਕਟ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੇ, ਨਹਿਂ ਸਦਨ ਪਯਾਨੈਂ[1]। [1]ਇਹ ਸੋਚਕੇ ਕਿ:-)।
-ਪਰਯੋ ਕਾਜ ਅਬਿ ਲਰਨਿ ਕੋ, ਹਮ ਸ਼ੱਤ੍ਰਨਿ ਹਾਨੈਂ- ॥੨੬॥
ਇਮ ਉਤਸਾਹੀ ਸਿੱਖ ਜੇ, ਬਾਸੈਂ ਗੁਰ ਪਾਸੇ।
ਨੰਦ ਚੰਦ ਸੁੱਧਿ ਸਭਿਨਿ ਕੀ, ਦੇ ਬਾਸੁ ਰੁ ਗ੍ਰਾਸੇ[1]। [1]ਟਿਕਾਣਾਂ ਤੇ ਭੋਜਨ।
ਉਤ ਨਿਜ ਪੁਰਿ ਅਰੁ ਦੇਸ਼ ਮਹਿਂ, ਡਰ ਧਰਿ ਗਿਰਰਾਈ।
ਪਠਹਿ ਸੁਭਟ ਸਭਿ ਦਿਸ਼ਨਿ ਮਹਿਂ, ਰਾਖਹਿਂ ਤਕਰਾਈ ॥੨੭॥
ਸੰਝ ਸਕਾਰੇ ਸੁਧਿ ਸਕਲ, ਸੁਨਿ ਕੈ ਗੁਰ ਕੇਰੀ।
ਰਹੈ ਬਿਚਾਰਤਿ ਅਨਿਕ ਬਿਧਿ, -ਰਣ ਹੁਇ ਕਿਸ ਬੇਰੀ-।
ਬਜੰਤ ਬਜਾਹ ਕੇ ਬਿਬਿਧਿ ਬਿਧਿ, ਬਹੁ ਕਰਿ ਬਨਿਵਾਵੈ।
ਆਇ ਮੇਲ ਤਿਨ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਜੁਤਿ, ਕਹਿ ਕਹਿ ਬੁਲਵਾਵੈ ॥੨੮॥
ਚਮੂੰ ਬਟੋਰਨ ਬਹੁ ਕਰੀ, ਜਿਤ ਕਿਤ ਤੇ ਆਈ।
ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਸਰ ਕੀ ਸ਼ਾਹਦੀ[1], ਕਬਿ ਕਬਿ ਡਰ ਪਾਈ। [1]ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਾਣਾਂ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ।
[1]-ਤੀਖਨ ਭੀਮ ਤਤਾਰਚੇ[2], ਕੋਸਨਿ ਲਗਿ [1]ਇਹ ਵਡਜਾਈ ਸੁਣਦੇ ਹਨ ਕਿ। [2]ਬਾਣ।

ਮਾਰੈਂ।
ਗਰਕ ਹੋਇਂ ਪਰ ਲਗਿ ਸਰਬ[1], ਬਹੁ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਪ੍ਰਹਾਰੈ- ॥੨੯॥

[1]ਸਾਰੇ (ਤੀਰ) ਪਰਾਂ ਤਕ ਗ਼ਰਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਵਿਚ)।

ਕਬਹਿ ਕੋਪ ਕੋ ਕਰਤਿ ਉਰ, -ਰਹਿਂ ਦੇਸ਼ ਹਮਾਰੇ[1]।

[1]ਕਦੇ (ਭੀਮਚੰਦ) ਕ੍ਰੋਧ ਧਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ (ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ-) ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਜਾਚੀ ਵਸਤੁ ਭਿ ਨਾ ਦਈ, ਜਨ[1] ਵਹਿਰ ਨਿਕਾਰੇ-।

[1](ਮੇਰੇ) ਆਦਮੀ।

ਇਤ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਕਹਤਿ ਹੈਂ, 'ਰਣ ਰੰਗ ਨਿਹਾਰੈਂ।'
ਸੰਗੋ ਆਦਿਕ ਪੰਚ ਬੀਰ, ਸਿਖ† ਅਪਰ ਉਦਾਰੈ ॥੩੦॥

†ਪਾ:-ਪੰਚ ਸਿੱਖ ਅਰੁ।

ਦੇ ਉਤਸਾਹ ਬਧਾਵਤੇ, ਸੁਨਿ ਸਕਲ ਅਨੰਦੇ।
'ਮਹਾਰਾਜ! ਅਬਿ ਦੇਖੀਐ, ਜਬਿ ਜੰਗ ਬਿਲੰਦੇ।
ਕਾਤੁਰ[1] ਕੂਰੋ ਕੋਹੀਆ[2], ਕਪਟੀ ਰੁ ਕੁਚਾਲੀ।

[1]ਕਾਇਰ। [2]ਪਹਾੜੀਆ।

ਕਹਾਂ ਬਾਪੁਰੋ ਮਾਰਿਬੋ[1], ਲੁਟ ਲੇਹਿਂ ਉਤਾਲੀ' ॥੩੧॥

[1]ਵਿਚਾਰਾ (ਸਾਨੂੰ) ਕੀ ਮਾਰੇਗਾ (ਅਸੀਂ)...।

ਇਮ ਦੋਨਹੁ ਦਿਸ਼ਿ ਸ਼ੱਤ੍ਰਤਾ, ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਹੋਤਿ ਹਮੇਸ਼ੁ।
ਮਿਟਨਿ ਹੇਤੁ ਇਕ ਬਜਾਹੁ ਭਾ, ਨਤੁ ਲਰਤਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ੁ।
ਇਤ ਉਤ ਕਰਿ ਤਯਾਰੀ ਰਹੇ, ਸਭਿ ਜੰਗ ਸਮਾਜਾ।
ਸੁਭਟ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਉਤਸਾਹ ਮਹਿਂ, ਬਹੁ ਬਾਜਹਿਂ ਬਾਜਾ[1] ॥੩੨॥

[1]ਵਾਜੇ ਵਜਦੇ ਹਨ।

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਿਥਮ ਰੁਤੇ 'ਮਾਤਾ ਬਾਕ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਦੋਇ ਚਤਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੪੨॥

੪੩. [ਨਾਹਣ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦਾ ਵਜ਼ੀਰ ਆਇਆ]

੪੨<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੪

ਦੋਹਰਾ:

ਸਗਰੋ ਸੈਲਪਤੀਨ ਮਹਿਂ, ਬਿਤਦਜੋ ਸਕਲ ਬ੍ਰਿਤੰਤ।
'ਭੀਮਚੰਦ ਅਰੁ ਗੁਰੂ ਕੋ, ਬਧਜੋ ਬਿਰੋਧ ਅਤਿਅੰਤ ॥੧॥

ਹਾਕਲ ਛੰਦ:

ਇਕ ਨਾਹਨ ਨਗਰ ਬਿਰਾਜਾ†।
ਗਿਰ ਊਪਰ ਸੁੰਦਰ ਸਾਜਾ।
ਦੁਤਿ ਅਦਭੁਤ ਜਿਸ ਕੀ ਸੋਹੈ।
ਥਲ ਤੁੰਗ ਮਹਿਤ ਪਰ ਜੋ ਹੈ[1] ॥੨॥
ਤਹਿਂ ਰਾਜਾ ਰਾਜ ਕਰੰਤਾ। ਰਜਧਾਨੀ ਠਾਨਿ ਬਸੰਤਾ।
ਪਰਕਾਸ਼ ਮੇਦਨੀ ਨਾਮੂ।
ਤਿਨ ਸੁਨਜੋ 'ਗੁਰੂ ਅਭਿਰਾਮੂ ॥੩॥
ਪੁਰਿ ਅਨੰਦ ਮਝਾਰ ਬਸੰਤੇ। ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਆਇ ਨਿਵੰਤੇ।
ਬਹੁ ਕਰਹਿਂ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਅੱਭਜਾਸਾ।
ਦਲ ਰਾਖਜੋ ਦੀਰਘ ਪਾਸਾ ॥੪॥
ਬਡ ਜੰਗ ਕਰਨਿ ਕੋ ਜੋਧਾ। ਨਹਿਂ ਗਿਨਹਿ ਅਪਰ, ਜਬਿ ਕ੍ਰੋਧਾ।
ਬਹੁ ਕਰਾਮਾਤ ਮਹਿਂ ਪੂਰਾ।
ਸਰ[1] ਪਹੁੰਚਹਿ ਦੀਰਘ ਦੂਰਾ' ॥੫॥
ਸੁਨਿ ਰਾਜਾ ਉਰ ਹਰਖਾਯੋ। ਹਿਤ ਦਰਸ਼ਨ ਉਰ ਬਿਰਮਾਯੋ।
-ਗੁਰ ਸੰਗ ਜਿ ਹੋਵਹਿ ਮੇਲਾ।
ਸਭਿ ਕਾਰਜ ਬਨਹਿ ਸੁਹੇਲਾ†- ॥੬॥

†ਨਾਹਨ ਸਿਰਮੌਰ ਤੇ ਡੇਹਰਾਦੂਨ ਨੂੰ ਜਮਨਾ ਨਖੇੜਦੀ ਹੈ। ਉਰਾਰ ਸਿਰਮੌਰ ਦੀ ਦੂਨ ਹੈ ਤੇ ਪਾਰ ਡੇਹਰਾਦੂਨ।

[1]ਬਹੁਤ ਉੱਚੇ ਥਾਂ ਪਰ ਜੋ ਹੈ।

[1](ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਚਲਾਇਆ) ਤੀਰ।

†ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਾਹਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਗੜ੍ਹਵਾਲੀਏ ਰਾਜੇ ਨਾਲ ਵੈਰ ਸੀ, ਗੜ੍ਹਵਾਲੀਏ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਰਾਮਰਾਇ ਜੀ ਵਸਦੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੇਹੁਰਾ ਹੁਣ ਤਕ ਓਥੇ ਹੈ। "ਡੇਹਰਾਦੂਨ ਰਾਮਰਾਇ" ਤੋਂ ਹੀ ਡੇਹਰਾਦੂਨ ਨਾਮ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੜ੍ਹਵਾਲੀਏ ਨੂੰ ਰਾਮਰਾਇ ਜੀ ਦੀ ਮਦਦ ਸੀ, ਤੇ ਰਾਮਰਾਇ ਦੀ ਸ਼ਾਹੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਰਸਾਈ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਲੋਕੀਂ ਡਰਦੇ ਸਨ, ਦੂਜੇ ਕਰਾਮਾਤੀ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਨਾਹਨ ਦਾ ਰਾਜਾ ਕੁਛ ਖੁਹਾ ਬੈਠਾ ਸੀ ਤੇ ਹਰ ਵੇਲੇ ਡਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਸਾਰਾ ਰਾਜ ਹੀ ਨਾ ਖੁਹਾ ਬੈਠਾਂ। ਉਸ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਤਮ ਸ਼ਕਤੀ ਤੇ ਬੀਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਸੱਦ ਘੱਲਣਾ ਮੁਨਾਸਬ ਜਾਤਾ, ਇਹ ਗੱਲ ਕਵੀ ਜੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਚੱਲਕੇ ਇਸੇ ਰੁਤ ਦੇ ਅੰਸੂ ੪੬ ਅੰਕ ੧੬. ੧੭ ਵਿਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਅੰਕ ੨੭, ੨੮ ਇਸੇ ਅੰਸੂ ਦਾ।

ਨਿਜ ਮੰਤ੍ਰਿਨ ਸੰਗ ਬਿਚਾਰਾ। 'ਗੁਰ ਪੂਰਨ
ਹਰਿ ਅਵਤਾਰਾ।
ਹੁਇ ਥਿਰੁ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਗਾਦੀ।
ਪੁਰਿ ਆਨੰਦ ਕੀਨਿ ਅਬਾਦੀ ॥੭॥
ਤਿੰਹ ਨਿਕਟ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਕਹਿਲੂਰੀ।
ਨਹਿਂ ਜਾਨੀ ਮਹਿਮਾ ਰੂਰੀ।
ਵਧਿ ਗਯੋ ਵਿਰੋਧ ਵਧੇਰਾ।
ਹੁਇ ਜੰਗ ਅਪਾਰ ਕਿਸ ਬੇਰਾ ॥੮॥
ਤਿਨ ਸੰਗ ਬੇਨਤੀ ਲਿਖੀਏ।
-ਪ੍ਰਭੁ ਦੇਸ਼ ਆਨਿ ਇਹ ਪਿਖੀਏ।
ਬਡ ਸ਼ਾਰਮੌਰ ਕੋ ਸੈਲੰ[1]।

[1]ਸ਼ਾਰਮੌਰ ਸਾਰੀ ਦੂਨ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਨਾਹਨ ਹੈ।

ਫਿਰਿ ਕੀਜਹਿ ਸਭਿ ਥਲ ਸੈਲੰ ॥੯॥
ਸ਼ੁਭ ਜਮਨਾ ਨਿਰਮਲ ਨੀਰੰ।
ਨਿਤ ਚਲਹਿ ਬੇਗ ਤੇ ਸੀਰੰ[1]।

[1]ਠੰਢਾ (ਤੇ ਨਿਰਮਲ ਨੀਰ)।

ਬਨ ਪੂਰਨ ਮ੍ਰਿਗਨਿ ਮਹਾਨਾ।
ਨਿਤ ਕਰਹੁ ਅਖੇਰ ਜਿ ਨਾਨਾ' ॥੧੦॥
ਅਸ ਮਸਲਤ ਕਰਿ ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ।
ਪੁਨ ਕੀਨਿ ਲਿਖਾਵਨਿ ਪਾਤੀ।
ਨਰ ਤਜਾਰ ਕਰਜੋ ਪਰਧਾਨਾ।
ਸਭਿ ਆਸ਼ੈ ਜਾਨਿ ਪਯਾਨਾ ॥੧੧॥
ਕਰਿ ਮਜ਼ਲ ਬਿਸਾਲ ਉਤਾਲਾ।
ਸਭਿ ਉਲੰਘਜੋ ਮਾਰਗ ਜਾਲਾ।
ਪੁਨ ਪਹੁੰਚਜੋ ਆਨੰਦ ਪੁਰਿ ਮੈਂ[1]।

[1]ਪੂਰਨ ਆਨੰਦ ਮਈ ਰੌਣਕ ਦੇਖੀ।

ਪਿਖਿ ਰਵਣਕ ਆਨੰਦ ਪੁਰਿ ਮੈਂ ॥੧੨॥
ਕਰਿ ਡੇਰਾ ਸੁਧ ਪਹੁੰਚਾਈ।
ਸੁਨਿ ਨੰਦ ਚੰਦ ਅਗੁਵਾਈ।
ਸਭਿ ਕਲ਼ਗੀਧਰ ਸੋਂ ਭਾਖੀ।
ਨ੍ਰਿਪ ਨਾਹਨ ਕੋ ਅਭਿਲਾਖੀ ॥੧੩॥
ਤਿਨ ਪਠਜੋ ਵਕੀਲ ਸੁ ਆਯੋ।'
ਤਬਿ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਬਚ ਫੁਰਮਾਜੋ।
ਚਹਿ ਅਪਨੋ ਬਾਕ ਸੁਨਾਯੋ।
'ਗਨ ਰਸਤ ਦੇਹੁ ਪਹੁੰਚਾਯੋ ॥੧੪॥

ਸਭਿ ਸਭਾ ਲਗਹਿ ਜਬਿ ਕਾਲੀ।
ਤਬਿ ਨਿਕਟ ਆਨਿ ਦਰਹਾਲੀ[1]।'
ਸੁਨਿ ਆਇਸੁ ਗੁਰੂ ਦਿਵਾਨੰ।
ਪਹੁੰਚਾਇ ਖਾਨ ਗਨ ਪਾਨੰ ॥ ੧੫ ॥
ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਕੀ ਸੁਧਿ ਤਿਹ ਲੀਨੀ।
ਪੁਨ ਰਾਤਿ ਬਿਤਾਵਨਿ ਕੀਨੀ।
ਨਰ ਸਗਰੇ ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨੇ।
ਮੁਖ ਗੁਰ ਗੁਰ ਜਾਪ ਬਖਾਨੇ ॥ ੧੬ ॥
ਬਡ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਬਦ ਕੋ ਗਾਵੈਂ[1]।
ਗਨ ਬਾਦਿਤ ਸੰਗ ਬਜਾਵੈਂ।
ਧੁਨਿ ਨੌਬਤਿ ਜਨ ਘਨ ਗਾਜਾ।
ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰਾ ਬਾਜਾ ॥ ੧੭ ॥
ਪੁਨ ਭੱਟ ਨਕੀਬ ਪੁਕਾਰੇ।
ਗੁਰ ਕੀਰਤਿ ਊਚ ਉਚਾਰੇ।
ਬਹੁ ਬਜਹਿ ਘਰਾਵਲ ਨਾਦੰ[1]।
ਨਰ ਉਠੇ ਜਾਗ ਅਹਿਲਾਦੰ ॥ ੧੮ ॥
ਦਿਨ ਘਰੀ ਚਾਰ ਜਬਿ ਆਯੋ।
ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਹੁਕਮ ਸੁਨਾਯੋ।
'ਸ਼ੁਭਾ ਸਭਾ ਥਾਨ ਸੁਧਵਾਰੋ।
ਰਚਿ ਸੁੰਦਰ ਫਰਸ਼ ਉਦਾਰੋ ॥ ੧੯ ॥
ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੋ ਸੁਧਿ ਕਰਿ ਦੀਜੈ।
ਪਤਿ ਨਾਹਣ ਦੂਤ ਬੁਲੀਜੈ।'
ਸੁਨਿ ਨੰਦਚੰਦ ਤਤਕਾਲਾ।
ਸਭਿ ਕਾਰਜ ਕੀਨਿ ਉਤਾਲਾ ॥ ੨੦ ॥
ਤਬਿ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਚਲਿ ਆਏ।
ਸਿੰਘਾਸਨ ਬੈਠਿ ਸੁਹਾਏ।
ਬਰ ਚਾਮੁਰ ਦੰਡ ਜਰਾਊ।
ਗਨ ਹੀਰੇ ਦੁਤਿ ਦਮਕਾਊ ॥ ੨੧ ॥
ਸਿਰ ਢੁਰਤਿ ਫਿਰਤਿ ਬਹੁ ਬਾਰੀ।
ਜਨੁ ਲੇਤਿ ਮਰਾਲ ਉਡਾਰੀ।
ਤਨ ਬਸਤ੍ਰ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਜੁਤਿ ਸਾਜਾ।
ਬਹੁ ਸ਼ੁਭਤਿ ਗ਼ਰੀਬ ਨਿਵਾਜਾ ॥ ੨੨ ॥

[1]ਛੇਤੀ ਲੈ ਆਉਣਾ।

[1]ਬਡੀ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ।

[1]ਘੜਿਆਲ ਦਾ ਸ਼ਬਦ।

ਗਨ ਥਿਰੇ ਮਸੰਦ ਬਿਲੰਦੰ।
ਧਰਿ ਆਯੁਧ ਜੋਧਾ ਬ੍ਰਿੰਦੰ।
ਨ੍ਰਿਪ ਨਾਹਨ ਦੂਤ ਹਕਾਰਾ।
ਚਲਿ ਆਯੋ ਸਭਾ ਮਝਾਰਾ ॥੨੩॥
ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਬਾਰੰਬਾਰੀ।
ਲੈ ਆਇਸੁ ਬੈਠਿ ਉਚਾਰੀ।
'ਕਰ ਜੋਰੇ ਨੰਮ੍ਰਿ ਨਰਿੰਦਾ।
ਕਿਯ ਬੰਦਨ ਪਦ ਅਰਬਿੰਦਾ ॥੨੪॥
ਸੁਨਿ ਰਾਵਰ ਕੋ ਜਸੁ ਭਾਰੀ।
ਉਰ ਦੀਰਘ ਆਨੰਦ ਧਾਰੀ।
ਜਿਹ ਲਗੀ ਦਰਸ ਕੀ ਪਜਾਸਾ।
ਮੁਹਿ ਭੇਜਯੋ ਰਾਵਰਿ ਪਾਸਾ' ॥੨੫॥
ਇਮ ਕਹਿ ਆਗੇ ਧਰਿ ਪਾਤੀ।
'ਪ੍ਰਭੁ ਸੁਨਹੁ ਲਿਖੀ ਜਿਸ ਭਾਂਤੀ।'
ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਪਠਵਾਈ।
ਸਭਿ ਸਭਾ ਸੁਨਤਿ ਚਿਤ ਚਾਈ ॥੨੬॥
'ਮੁਹਿ ਜਾਨਹੁ ਆਪਨ ਦਾਸਾ।
ਧਰਿ ਰਾਵਰ ਪਰ ਭਰਵਾਸਾ।
ਪਰਕਾਸ਼ ਮੇਦਨੀ ਰਾਜਾ।
ਇਹ ਲਿਖਤਮ ਬਿਨੈ ਸੁ ਕਾਜਾ[1] ॥੨੭॥ [1]ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਕਾਰਜ ਹੈ।
ਲਖਿ ਪ੍ਰਭੁ ਬਡ ਕਹਿ ਨ ਸਕੰਤਾ।
ਤੁਮ ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਭਗਵੰਤਾ।
ਲਿਖ ਤੁਮ ਪਹਿ ਪਠਿ ਮੈਂ[†] ਅਰਜ਼ੀ[1]। [1]ਬਿਨਤੀ। [†]ਪਾ:-ਲਿਖਤਜੋਂ ਪਠੀ।
ਹਿਤ ਲਖਨਿ ਆਪ ਕੀ ਮਰਜ਼ੀ ॥੨੮॥
ਮੈਂ ਸੁਨੀ ਬਾਤ, ਰਿਸ ਪੂਰੀ।
ਤੁਮ ਸੰਗ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਕਹਿਲੂਰੀ।
ਮਤਿਮੰਦ ਬਿਰੋਧ ਉਠਾਯੋ।
ਨਹਿੰ ਭਲੋ ਆਪਨੋ ਭਾਯੋ ॥੨੯॥
ਸੋ ਕਰਯੋ ਆਪਨੋ ਪਾਵੈ।
ਤੁਮ ਸਮ ਸੰਗ ਬੈਰ ਬਧਾਵੈ।
ਜਹਿੰ ਚਰਨ ਆਪ ਕੇ ਜਾਵੈਂ।
ਸੋ ਪਾਵਨ ਦੇਸ਼ ਸੁਹਾਵੈ ॥੩੦॥

ਜੇ ਚਹਹੁ ਕਰਨਿ ਕੋ ਸੈਲੰ[1]।
ਇਤ ਦੂਨ ਸੁੰਦਰੀ ਸੈਲੰ।
ਬਨ ਸ਼ੋਭਤਿ ਤਰੁਵਰੁ ਨਾਨਾ।
ਫਲ ਫੂਲਨ ਸਹਿਤ ਮਹਾਨਾ ॥੩੧॥
ਜਲ ਜਮੁਨਾ ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਵਾਹਾ।
ਨਿਤ ਕਰਹੁ ਅਖੇਰ ਉਮਾਹਾ।
ਰੁਚਿ ਜਾਵਦ ਹੋਇ ਤੁਮਾਰੀ।
ਇਤ ਪਰਚਹੁ ਕਰਿ ਅਸਵਾਰੀ ॥੩੨॥
ਇਹ ਦੇਸ਼ ਆਪਨੋ ਜਾਨੋ।
ਜਿਤ ਇੱਛੋ ਤਿਤੈ ਪਯਾਨੋ।
ਮੈਂ ਸਕੌਂ ਨ ਇਹ ਠਾਂ ਆਈ[†]।
ਚਿਤ ਦਰਸ਼ਨ ਕੋ ਲਲਚਾਈ' ॥੩੩॥
ਸਭਿ ਸਭਾ ਸੁਨਤਿ ਹਰਖਾਨੀ।
ਤਿਸ ਨ੍ਰਿਪ ਕੋ ਨੀਕ ਬਖਾਨੀ।
ਪੁਨ ਸਾਹਿਬ[1] ਬੂਝਨਿ ਠਾਨਾ।
'ਰਮਨੀਕ ਦੇਸ਼ ਕਸ ਜਾਨਾ? ॥੩੪॥
ਤਿਸ ਪਰੈ ਰਾਜ ਕਿਸ ਕੇਰਾ?
ਕਹੁ ਕਿਤਿਕ ਦੂਨ ਥਲ ਹੇਰਾ?'
ਕਰ ਜੋਰਿ ਦੂਤ ਕਹਿ ਬੈਨਾ।
'ਜਬਿ ਦੇਖੋਗੇ ਨਿਜ ਨੈਨਾ ॥੩੫॥
ਤਬਿ ਜਾਨਹੁ ਤਾਂਹਿ ਨਿਕਾਈ[1]।
ਸੋ ਦੂਣ ਦੂਰ ਲਗਿ ਜਾਈ।
ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਰਾਇ ਜਬਿ ਦੇਖੀ।
ਸਭਿ ਥਲ ਤੇ ਰੁਚਿਰ ਪਰੇਖੀ[†] ॥੩੬॥
ਹਮ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਰਾਜ ਪਰੇਰੇ[1]।
ਮਹਿਪਾਲਕ ਅਪਰ ਬਡੇਰੇ।
ਤਿਹ ਫਤੇ ਸ਼ਾਹਿ ਕਹਿਂ ਨਾਂਮੂ।
ਬਡ ਦੇਸ਼ ਨ੍ਰਿਪਤ ਅਭਿਰਾਮੂ' ॥੩੭॥
ਪੁਨ ਸਤਿਗੁਰ ਕਹਯੋ ਸੁਨਾਈ।
'ਅਬਿ ਹੋਯੋ ਨੇਰ ਲਰਾਈ।
ਇਸ ਸੰਗ ਜੰਗ ਕਰਿ ਦੀਹਾ।

[1]ਪਹਾੜ ਦੀ ਸੁਹਣੀ ਦੂਨ ਹੈ।

[†]ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਹੈ ਭੀਮਚੰਦ ਦਾ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਵੈਰੀ ਗੜ੍ਹਵਾਲੀਏ ਦਾ ਕੁੜਮ ਹੈ।

[1]ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ।

[1]ਸੁੰਦਰਤਾਈ।

[†]ਇਹ ਦੂਣ ਜੋ ਰਾਮਰਾਇ ਜੀ ਨੇ ਮੱਲੀ ਸੀ ਜਮਨਾ ਪਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਡੇਹਰਾ ਦੂਣ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

[1]ਸਾਡੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਪਰੇ।

ਪੁਨ ਗਮਨ ਕਰਨ ਕੀ ਈਹਾ[1] ॥੩੮॥ — [1]ਇੱਛਾ ਹੈ।
ਮਤਿਮੰਦਨਿ ਗੰਜਹਿਂ ਗਰਬਾ[1]। — [1]ਹੰਕਾਰ ਨਾਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ।
ਨਹਿਂ ਰਹਨਿ ਦੇਉਂ ਉਰ ਫਰਬਾ[1]। — [1]ਫਰੇਬ, ਛਲ। (ਅ) ਰਿਦੇ ਦਾ ਮੁਟਾਪਾ (ਹੰਕਾਰ)।
ਕਰਿ ਰਾਖੀ ਦੁਹਿਦਿਸ਼ ਤਜਾਰੀ।
ਅਬਿ ਟਰਜੋ ਜਾਤਿ ਹੰਕਾਰੀ ॥੩੯॥
ਨਹਿਂ ਆਵੈ ਆਹਵਖੇਤਾ[1]। — [1]ਯੁੱਧ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ।
ਉਰ ਤ੍ਰਾਸਤਿ ਭੀਰੁ ਅਚੇਤਾ[1]। — [1]ਕਾਇਰ ਮੂਰਖ।
ਦਿਨ ਕਿਤਿਕ ਰਹਹੁ ਪੁਰਿ ਮਾਂਹੀ।
ਪੁਨ ਗਮਨਹੁ ਨ੍ਰਿਪ ਨਿਜ ਪਾਹੀਂ ॥੪੦॥
ਇਮ ਕਹਿ ਗੁਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੈ ਕੈ।
ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਆਨੰਦ ਕੈ ਕੈ।
ਇਕ ਜਾਮ ਸਭਾ ਮਹਿਂ ਬੈਸੇ।
ਪਰਿਵਾਰਤਿ ਸਸਿ ਉਡ ਜੈਸੇ ॥੪੧॥
ਪੁਨ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਉਠਿ ਚਾਲੇ।
ਨਿਜ ਪਹੁੰਚੇ ਸਦਨ ਬਿਸਾਲੇ।
ਗੁਨ ਬਰਨਨਿ ਕਰਤਿ ਉਦਾਰੇ।
ਥਲ ਨਿਜ ਨਿਜ ਪਹੁੰਚੇ ਸਾਰੇ ॥੪੨॥
ਮਿਲਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ ਬਿਲੰਦੇ।
ਸਭਿ ਗਿਨੀ ਗਾਥ ਹਿਤਵੰਦੇ।
'ਗੁਰ ਚਢਿ ਗਮਨਹਿਂ ਤਿਸ ਦੇਸ਼ਾ।
ਇਹ ਨੀਕੀ ਬਾਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾ ॥੪੩॥
ਨਹਿਂ ਹੁਇ ਉਤਪਾਤਿ ਲਰਾਈ।
ਰਿਸ ਦੁਹਿ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਮਿਟਿ ਜਾਈ।
ਸੁਤ ਬਜਾਹ ਬਿਖੈ ਨ੍ਰਿਪ ਫਾਸਾ।
ਨਹਿਂ ਛੋਰ ਸਕਹਿ ਮੁਦ ਰਾਸਾ[1] ॥੪੪॥ — [1]ਸਾਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ।
ਗੁਰ ਪਰਚਹਿਂ ਤਿਤ ਕੋ ਜਾਈ।
ਰਮਨੀਕ ਦੇਸ਼ ਬਿਹਰਾਈ[1]। — [1]ਵਿਚ ਵਿਚਰਨਗੇ।
ਠਹਿਰਾਯੋ ਕਰਨਿ ਪਯਾਨਾ[1]। — [1]ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ) ਚੱਲਣਾ ਤਾਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਅਬਿ ਕਿਸ ਬਿਧਿ ਕਰਹਿਂ ਬਖਾਨਾ[1]? ॥੪੫॥ — [1]ਆਖੀਏ (ਦਿਲ ਦਾ ਆਸ਼ਾ)।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਨਿਕਟ ਸਿਧਾਵਹੁ।
ਰਣ ਮਿਟਹਿ ਸੁ ਘਾਤ ਬਨਾਵਹੁ।

ਸਮੁਝਾਵਨਿ ਸੁਤ ਕੋ ਆਈ[1]। [1](ਜਦੋਂ) ਆਵੇ।
ਪੁਨ ਹਮ ਸਭਿ ਕਹਹਿਂ ਬਨਾਈ' ॥੪੬॥
ਅਸ ਮਸਲਤ ਕਰਿ ਸਮੁਦਾਏ।
ਸ੍ਰੀ ਮਾਤਾ ਕੇ ਢਿਗ ਆਏ।
ਨ੍ਰਿਪ ਨਾਹਨ ਕੀ ਸਭਿ ਗਾਥਾ।
ਕਹਿ ਦੀਨਿ ਚਾਤੁਰੀ ਸਾਥਾ ॥੪੭॥
'ਸੁਨਿ ਮਾਤ ! ਘਾਤ ਅਬਿ ਆਈ[1]। [1]ਸਮਾਂ (ਮੌਕਾ) ਹੁਣ ਆਇਆ ਹੈ।
ਕਹਿ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਦੇਹੁ ਚਢਾਈ।
ਹਠ ਕਰਹਿਂ ਲਰਨ ਕੋ ਭਾਰੀ।
ਸਮੁਝਾਇ ਭਲੇ ਦਿਹੁ ਟਾਰੀ ॥੪੮॥
ਤੁਮ ਕਹੋ ਪ੍ਰਥਮ ਸ਼ੁਭ ਬਾਨੀ।
ਪੁਨ ਹਮ ਸਭਿ ਕਰਹਿਂ ਬਖਾਨੀ।'
ਸੁਨਿ ਮਾਤਾ ਤਬਿ ਸਮੁਝਾਏ।
'ਲਿਹੁ ਨੰਦਹਿ ਚੰਦ ਮਿਲਾਏ ॥੪੯॥
ਪੰਚ ਭ੍ਰਾਤਨਿ ਸੋਂ ਕਹਿ ਦੀਜੈ।
ਢਿਗ ਵਰਤੀ ਸਕਲ ਮਿਲੀਜੈ।
ਸਭਿ ਏਕੋ ਬਾਤਿ ਬਖਾਨੈਂ।
ਤਬਿ ਮਾਨਹਿਂ ਕਰਹਿਂ ਪਯਾਨੈ' ॥੫੦॥
ਸੁਨਿ ਮਾਤ ਬਾਕ ਹਿਤਵੰਤੇ।
ਮਿਲਿ ਠਾਨਯੋ ਏਕ ਮਤੰਤੇ।
ਇਮ ਕਹੀ ਸਭਿਨਿ ਹੂੰ ਮਾਨੀ।
-ਇਹ ਨੀਕੀ ਬਾਤ ਪ੍ਰਮਾਨੀ- ॥੫੧॥
ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਨਾਹਣੇਸ਼' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਤੀਨ ਚਤਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੪੩॥

੪੪. [ਨਾਹਣ ਵਲ ਟੁਰਨਾ]

੪੩<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੫

ਦੋਹਰਾ:
ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਸੁੰਦਰ ਸਦਨ ਸੁਹਾਇ।
ਮਸਲਤ ਕਰਿ ਬਹੁਤੇ ਸਕਲ, ਨਿਮੇ ਕਮਲ ਪਦ ਪਾਇ ॥੧॥
ਹਾਕਲ ਛੰਦ:
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਤਬਿ ਚਲਿ ਆਈ।
ਸਨਮਾਨਤਿ ਊਚ ਬਿਠਾਈ।
ਢਿਗ ਨੰਦ ਚੰਦ ਪੰਚ ਭ੍ਰਾਤਾ।
ਗੁਰਚਰਨ ਜਿਨਹੁੰ ਮਨ ਰਾਤਾ ॥੨॥
ਪੁਨ ਥਿਰ ਮਸੰਦ ਸਮੁਦਾਏ।
ਸਭਿ ਗੁਰ ਦਿਸ਼ਿ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਲਗਾਏ।
ਬਹੁ ਸੁਤ ਸਨੇਹ ਸੋਂ ਸਾਨੀ।
ਪਿਖਿ ਮਾਤਾ ਬਾਤ ਬਖਾਨੀ ॥੩॥
'ਹੇ ਪੁੱਤ੍ਰ! ਕਹਹੁ ਕਿਹ ਪਾਤੀ[1]?
ਕਿਸ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਪਠੀ, ਕਿਸ ਭਾਂਤੀ?
ਸੋ ਦੇਸ਼ ਅਹੈ ਦਿਸ਼ ਕੌਨੇ?
ਕਹਿ ਪਠ੍ਯੋ ਕਹਾਂ, ਇਤ ਤੌਨੇ[1]?' ॥੪॥
ਸੁਨਿ ਮਾਤ ਬਾਕ ਕੋ ਬੋਲੇ।
ਮੁਖ ਕਮਲ ਹੀਰ ਰਦ ਖੋਲੇ[1]।
'ਜਿਤ ਜਮੁਨਾ ਸ਼ਜਾਮਲ ਬਾਰੀ।
ਤਿਤ ਗਿਰਪਤਿ ਪੁਰੀ[†] ਉਦਾਰੀ ॥੫॥
ਕਹਿਂ ਨਾਹਨ[+] ਤਾਂ ਮਹਿਪਾਲਾ[1]।
ਲਿਖਿ ਭੇਜੀ ਅਰਜ਼ ਬਿਸਾਲਾ।
ਇਤ ਬੈਰ ਬਧ੍ਯੋ ਸੁਨਿ ਲੀਨੋ।
ਨਿਜ ਦੇਸ਼ ਅਵਾਹਨ ਕੀਨੋ' ॥੬॥
ਤਬਿ ਮਾਤੁਲ ਕਹ੍ਯੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ।
'ਲਿਖਿ ਪਠ੍ਯੋ ਮਨੋਗ ਬਿਸਾਲੂ।
ਰਮਣੀਕ ਦੂਣ ਹੈ ਸਾਰੀ।
ਸੇ ਭਾਖਹਿਂ ਜਿਨਹੁ ਨਿਹਾਰੀ ॥੭॥
ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਰਾਇ ਜਬਿ ਦੇਖੀ।
ਸੁਖਦਾਯਕ ਜਾਨਿ ਵਿਸ਼ੇਖੀ।

[1]ਕੇਹੜੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ।
[1]ਤਿਸ ਨੇ।
[1]ਹੀਰੇ ਵਰਗੇ ਦੰਦਾਂ (ਵਾਲਾ) ਕਮਲ ਮੁਖ ਖੁਹਲਿਆ।
[†]ਪਾ:-ਪਠੀ।
[1]ਉਸ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਨਾਹਨ (ਦਾ ਰਾਜਾ) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸੋ ਅਹੈ ਦੂਰ ਲਗਿ ਇਤ ਕੋ[1]।
ਰਵਿ ਸੁਤਾ ਅਨੰਦਤਿ ਜਿਤ ਕੋ ॥੮॥
ਤਿਸ ਕੇ ਕੁਛ ਪਰੇ ਬਸੰਤਾ।
ਤਹਿਂ ਬਿਹਰਤਿ ਬਹੁ ਹਰਖੰਤਾ।'
ਸੁਨਿ ਨੰਦ ਚੰਦ ਕਹਿ ਬਾਨੀ।
'ਅਸ ਸੁੰਦਰ ਦੂਣ ਮਹਾਨੀ ॥੯॥
ਜੇ ਰੁਚਿ ਹਜ਼ੂਰ ਮਨ ਭਾਵੈ।
ਤਬਿ ਪਿਖਿਨਿ ਸਭਿਨਿ ਬਨਿ ਆਵੈ।
ਨਿਤ ਕਰਹੁ ਅਖੇਰ ਘਨੇਰੇ।
ਚਿਤ ਵਧਹਿ ਅਨੰਦ ਬਡੇਰੇ ॥੧੦॥
ਇਤ ਭੀਮਚੰਦ ਕੁਰਿਆਰੀ।
ਨਿਤ ਕ੍ਰੋਧ ਬਧਾਵਤਿ ਭਾਰੀ।
ਟਰਿ ਗਯੋ ਤ੍ਰਾਸ ਕੋ ਧਾਰੇ।
ਨਤੁ ਦੇਖਤਿ ਜੰਗ ਮਝਾਰੇ ॥੧੧॥
ਇਮ ਘਾਲ ਘਨੋ ਘਮਸਾਨਾ।
ਜਿਸ ਹੇਰਤਿ ਹੋਤਿ ਹਿਰਾਨਾ।
ਮੁਖ ਪੰਕਜ ਕਾਰਸ ਲਾਗਤਿ[1]।
ਜਲ ਧੋਏ ਨਿਤ ਬਹੁ ਦਾਗਤਿ[1] ॥੧੨॥
ਪ੍ਰਭੁ ਤੁਮਰੋ ਜਸੁ ਬਿਦਤਾਯੋ।
ਬਿਨ ਲਰੇ ਬਿਜੈ ਪਦ ਪਾਯੋ।'
ਸੁਨਿ ਸੰਗੋ ਵਾਕ ਬਖਾਨਾ।
'ਨਿਤ ਗੁਰਨਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਮਹਾਨਾ ॥੧੩॥
ਇਹ ਬਪੁਰੇ ਕਹਾਂ ਪਹਾਰੀ।
ਤੁਰਕੇਸ਼ ਚਮੂੰ ਲਰਿ ਹਾਰੀ।
ਗੁਰ ਖਸ਼ਟਮ ਕੋ ਰਣ ਚਾਰੇ[1]।
ਹੈਂ ਬਿਦਤਿ ਅਜਹੁੰ ਜਗ ਸਾਰੇ ॥੧੪॥
ਜੋ ਹੁਇ ਹਜ਼ੂਰ ਸੰਗ ਖੋਟਾ।
ਨਿਤ ਪਰਹਿ ਤਿਨਹੁੰ ਬਡ ਟੋਟਾ।
ਰਨ ਤਜਾਗਜੋ[†] ਸ਼ੱਤ੍ਰ ਕੁਚਾਲੇ[1]।
ਪੁਨ ਕਹਾਂ ਉਡੀਕਨ ਹਾਲੇ[1] ॥੧੫॥

[1]ਜਮਨਾ ਅਨੰਦ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਾਸੇ।

[1](ਉਸ ਦੇ) ਮੁਖ ਕਮਲ ਨੂੰ ਜੋ ਕਾਲਖ ਲੱਗੀ ਹੈ। (ਅ) ਬਿੰਧੀ ਸ਼ਾਹੀ। (ੲ) [ਪੰਕ+ਜਿ =] ਜੋ ਚਿੱਕੜ ਤੇ ਸ਼ਾਹੀ।

[1]ਵਿਆਹ ਰੂਪੀ ਬਹਾਨਿਆਂ ਦੇ ਜਲ ਨਾਲ (ਭਾਵੇਂ) ਨਿਤ ਧੋਵੇ (ਉਹ ਸਗੋਂ) ਬਹੁਤ ਦਗਦੀ ਭਾਵ ਪ੍ਰਗਟਦੀ ਹੈ।

[1]ਚਾਰ।

[1](ਉਸ) ਖੋਟੀ ਚਾਲ ਵਾਲੇ ਸ਼ੱਤ੍ਰ ਨੇ ਜੰਗ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਹੈ।
[†]ਪਾ:-ਤਜਾਗੋ।

[1]ਫਿਰ ਹਾਲੇ (ਉਸ ਨੂੰ) ਕੀ ਉਡੀਕਣਾ ਹੈ।

ਅਬਿ ਸੈਲਨ ਸੈਲ ਕਰੀਜੈ।
ਸਭਿ ਸੁੰਦਰ ਦੂਣ ਪਿਖੀਜੈ।
ਚਿਤ ਰੁਚਹਿ ਤਹਾਂ ਤਬਿ ਰਹੀਏ।
ਨਤੁ ਆਇ ਅਪਨਿ ਪੁਰਿ ਲਹੀਏ' ॥੧੬॥
ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਸਭਿ ਮਹਿਂ ਭਾਖਾ।
'ਹਮ ਧਰਹਿਂ ਜੰਗ ਅਭਿਲਾਖਾ।
ਨ੍ਰਿਪ ਭੀਮਚੰਦ ਜਿਮ ਚਾਹੈ[1]। [1]ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਜੁੱਧ)।
ਪ੍ਰਭੁ ਆਇਸੁ ਤੇ ਤਿਮ ਪਾਹੈ[1] ॥੧੭॥ [1]ਪਾਵੇਗਾ (ਜੁੱਧ)।
ਦਿਖਰਾਵਹਿਂ ਕਰਿ ਬਡਜੁੱਧਾ।
ਤਬਿ ਲੌਂ ਹੁਇ ਸ਼ਾਂਤਿ ਨ ਕ੍ਰੁੱਧਾ[1]। [1]ਤਦ ਤਕ ਸਾਡਾ ਕ੍ਰੋਧ ਸ਼ਾਂਤਿ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ।
ਮਤਿਮੰਦ ਹਮਹੁਂ ਕਜਾ ਜਾਨੈ।
ਰਣ ਕਰਿ ਜੇ ਚਮੂੰ ਨ ਹਾਨੈਂ' ॥੧੮॥
ਸੁਨਿ ਮਾਤ ਬਹੁਰ ਸਮੁਝਾਵੈ।
'ਗੁਰ ਘਰ ਕੋ ਰਿਪੁ ਦੁਖ ਪਾਵੈ।
ਮਨ ਮਾਂਹਿ ਨ ਮਹਿਮਾ ਜਾਨੀ।
ਸਠ ਭਾਗਹੀਨ ਮਤਿ ਹਾਨੀ ॥੧੯॥
ਸਿਰ ਧੁਨਿ ਪਾਛੇ ਪਛੁਤਾਵੈ।
ਸੁਖ ਪਾਇ ਜਿ ਸ਼ਰਨੀ ਆਵੈ।
ਜੇ ਰਣ ਤੇ ਟਰਜੋ ਪਹਾਰੀ।
ਪੁਨ ਤੁਮ ਕਜੋਂ ਚਾਹਤਿ ਰਾਰੀ ॥੨੦॥
ਸ਼ਰਧਾਲੁ ਜਿ ਨਾਹਨ ਰਾਜਾ।
ਅਰੁ ਸੁੰਦਰ ਦੇਸ਼ ਬਿਰਾਜਾ।
ਉਤ ਪਰਖਹੁ ਪਹੁੰਚਿ ਨਿਹਾਰਹੁ।
ਬਨ ਬਿਚਰਹੁ ਬਾਸੁਰ ਟਾਰਹੁ[1] ॥੨੧॥ [1]ਦਿਨ ਬਿਤਾਵੋ।
ਪੁਨ ਐਹੋ ਪੁਰੀ ਅਨੰਦਾ।
ਨਿਤ ਰਹੀਏ ਰਿਦੇ ਅਨੰਦਾ।
ਰਣ ਕਾਰਨ ਕ੍ਰੋਧ ਨਿਵਾਰਹੁ।
ਪੁਰਿ ਨਾਹਣ ਪੰਥ ਪਧਾਰਹੁ ॥੨੨॥
ਰਿਪੁ ਭਾਗਜੋ ਗੈਲ ਨ ਗਹੀਏ।
ਰਣ ਕਰਨਿ ਨ ਹਿਤ ਸੋਂ ਚਹੀਏ।
ਜੇ ਧਰਹਿ ਬਹੁਰ ਹੰਕਾਰਾ।

ਕੁਛ ਲਾਗੈ ਕਰਨਿ ਬਿਗਾਰਾ ॥੨੩॥
ਪੁਨ ਕਰਹੁ ਜਥਾ ਚਿਤ ਮਾਂਹੀ।
ਤੁਮ ਰਿਦੈ ਛਪੀ ਕੁਛ ਨਾਂਹੀ।
ਅਬਿ ਕਹਜੋ ਮਾਨੀਅਹਿ ਮੇਰਾ।
ਨਹਿਂ ਕੀਜੈ ਆਪ ਬਖੇਰਾ ॥੨੪॥
ਜੇ ਪ੍ਰਥਮ ਭਏ ਅਵਤਾਰਾ।
ਤਿਨਹੂੰ ਨ ਮਾਤ ਬਚ ਟਾਰਾ।
ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਭਗਵਾਨਾ।
ਜਗ ਬਿਦਤ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜਿਮ ਠਾਨਾ ॥੨੫॥
ਤਿਸ ਅਬਿ ਕੇ ਮਮ ਬਚ ਮਾਨੋ।
ਕਰਿ ਕੋਪ ਸ਼ਾਂਤਿ ਪ੍ਰਸਥਾਨੋ।
ਸੋ ਦੇਸ਼ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਕੀਜੈ।
ਸਿਖ ਅਪਨੇ ਤਿਸ ਦਿਸ਼ਿ ਥੀਜੈ[1]' ॥੨੬॥
ਸੁਨਿ ਮਾਤ ਬਾਕ ਗੁਰ ਭਾਖਾ।
'ਤੁਮ ਕਹਜੋ ਨ ਮੁਹਿ ਅਬਿ ਨਾਖਾ[1]।
ਮੁਹਿ ਭੇਜਜੋ ਪੁਰਖ ਅਕਾਲਾ।
ਰਣ ਕਰਿਬੇ ਹੇਤੁ ਕਰਾਲਾ ॥੨੭॥
ਗਨ ਦੁਸ਼ਟਨ ਕੇ ਤਨ ਖੰਡੌਂ।
ਛਿਤ ਛੀਨ ਜ਼ੋਰ ਤੇ ਦੰਡੌਂ।
ਨਹਿਂ ਸਾਧ ਬਨੇ ਕੋ ਜਾਨੇ।
ਪੁਰਸ਼ਾਰਥ ਕੋ ਜਗ ਮਾਨੇ[†] ॥੨੮॥

[1]ਹੋਣਗੇ। (ਅ) ਬਣਾ ਲਓ।

[1]ਅਸਾਂ ਮੋੜਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

[†]ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿ ਕੇ ਤੇ ਦੁਖ ਸਹਿ ਕੇ ਪੰਚਮ ਗੁਰੂ ਤੇ ਨਾਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਾਕੇ ਵਰਤ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪ੍ਰਜਾ ਮੋਈ ਪਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਵਿਚ ਪੁਰਸ਼ਾਰਥ ਭਰਕੇ ਜਿਵਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਜਾ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟੇਗੀ।

ਇਮ ਸ਼ੱਤ੍ਰੂ ਤੇ ਧਰਿ ਤ੍ਰਾਸਾ।
ਤੌਂ ਹੁਇ ਹੈ ਕਿਤ ਮਮ ਬਾਸਾ।
ਸਭਿ ਚਾਹਹਿਂ ਮੋਹਿ ਦਬਾਯੋ।
ਨਹਿਂ ਬਸਨ ਦੇਹਿਂ ਕਿਤ ਥਾਯੋ ॥੨੯॥
ਸੁਤ ਛੱਤ੍ਰੀ ਕੋ ਰਣ ਧਰਮਾ।
ਨਹਿਂ ਤਜਾਗੋਂ ਮੈਂ ਸ਼ੁਭ ਕਰਮਾ।
ਦੇ ਸਿੱਖਨਿ ਕਰ ਹੱਥਜਾਰਾ।
ਬਿਥਰਾਵੌਂ ਜੰਗ ਅਖਾਰਾ ॥੩੦॥
ਕਰਿ ਦੇਵਹੁ ਰੰਕਨ ਰਾਜੇ।

ਹੁਇਂ ਰਾਜੇ ਰੰਕ ਨਿਲਾਜੇ[1]।
ਤਬਿ ਜਾਨਹੁ ਮੋਰ ਪ੍ਰਤਾਪੂ।
ਅਨਗਿਨਤ ਕਰੌਂ ਦਲ ਖਾਪੂ ॥੩੧॥
ਅਬਿ ਬਾਕ ਮਾਤ ! ਤੁਵ ਮਾਨਾ।
ਕਰਿ ਦੇਹੁਂ ਪ੍ਰਾਤਿ ਪ੍ਰਸਥਾਨਾ।
ਪਰ ਫੇਰ ਨ ਮੋਹਿ ਹਟਾਵਹੁ।
ਨਿਜ ਉਰ ਤੇ ਤ੍ਰਾਸ ਮਿਟਾਵਹੁ' ॥੩੨॥
ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ ਅਸ ਬਾਨੀ।
ਸਭਿ 'ਧੰਨਹਿ ਧੰਨ' ਬਖਾਨੀ।
'ਪ੍ਰਭੁ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਹਾਰੇ।
ਕੋ ਤੁਮਰੋ ਕਹਯੋ ਨਿਵਾਰੇ ॥੩੩॥
ਇਕ ਬਾਕ ਕਹੇ ਜਗ ਹੋਵੈ।
ਤਿਮ[1] ਸਕਲ ਬਿਨਾਸੀ ਜੋਵੈ।
ਜੇ ਮੂਰਖ ਜਾਨੈ ਨਾਂਹੀ।
ਸੇ ਪਰਹਿਂ ਨਰਕ ਕੇ ਮਾਂਹੀ' ॥੩੪॥
ਇਮ ਭਯੋ ਅੰਤ ਸੰਬਾਦਾ[1]।
ਸਭਿ ਧਰਹਿਂ ਰਿਦੈ ਅਹਿਲਾਦਾ।
ਪੁਨ ਸਤਿਗੁਰ ਹੁਕਮ ਬਖਾਨਾ।
'ਸੁਨਿ ਨੰਦ ਚੰਦ ! ਪ੍ਰਸਥਾਨਾ ॥੩੫॥
ਕਹਿ ਦੇਹੁ ਕਰਹਿਂ ਸਭਿ ਤਜਾਰੀ।
ਸ਼ਮਿਯਾਨੇ ਤੰਬੂ ਭਾਰੀ।
ਗਨ ਸਕਟ ਰੁ ਉਸ਼ਟਰ[1] ਲੈ ਕੈ।
ਇਹ ਲਾਦ ਚਲੈਂ ਅਗੁਵੈ ਕੈ ॥੩੬॥
ਸੁਧਿ ਸਭਿ ਮਹਿਂ ਦੇਹੁ ਸੁਨਾਈ।
ਜਿਮ ਪ੍ਰਾਤਿ ਤਜਾਰ ਹੁਇ ਜਾਈ।'
ਤਬਿ ਉਠਿ ਦਿਵਾਨ ਵਹਿਰਾਯੋ।
ਕਹਿ ਜਥਾ ਜੋਗ ਕਰਿਵਾਯੋ ॥੩੭॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਮਹਿਦ ਅਨੰਦੰ।
-ਬਚ ਮਾਨਜੋਂ ਮੋਹਿ ਸੁ ਨੰਦੰ-।
ਉਠਿ ਗਈ ਅਪਨਿ ਘਰ ਮਾਂਹੀ।
ਜਹਿਂ ਨੁਖਾ ਹੁਤੀ ਥਿਤ ਪਾਹੀ ॥੩੮॥
ਸਭਿਹੂੰਨਿ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਨਾਵਾ।

[1]ਰਾਜੇ ਕੰਗਾਲ ਹੋਕੇ ਨਿਲੱਜ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

[1]ਤਿਵੇਂ (ਇਕ ਬਚਨ ਕਹੇ ਤੇ)।

[1]ਇਉਂ ਸੰਬਾਦ ਮੁੱਕਿਆ।

[1]ਊਠਾਂ ਨੂੰ।

'ਰਣ ਹਟਯੋ, ਭਯੋ ਮਨ ਭਾਵਾ।
ਅਬਿ ਹੁਇ ਹੈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਪਯਾਨਾ।
ਤਟ ਜਮਨਾ ਜੇ ਗਿਰ ਨਾਨਾ' ॥੩੯॥
ਸੁਨਿ ਹਰਖਯੋ ਸਭਿ ਪਰਿਵਾਰਾ।
ਸੋ ਦਿਵਸ ਬਿਤਾਯੋ ਸਾਰਾ।
ਕਰਿ ਖਾਨ ਪਾਨ ਸੁਖਵਾਨਾ।
ਨਿਸ ਸੁਪਤੇ ਨਿਜ ਨਿਜ ਥਾਨਾ ॥੪੦॥
ਜਬਿ ਜਾਮ ਰਹੀ ਤਬਿ ਜਾਗੇ।
ਤਨ ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨਹਿਂ ਲਾਗੇ।
ਧੁਨਿ ਸ਼ਬਦ ਰਾਗ ਬਹੁ ਥਾਂਈ।
ਸਿਖ ਸੁਨਹਿਂ ਪ੍ਰੇਮ ਉਮਗਾਈ ॥੪੧॥
ਗੁਰ ਧਯਾਨ ਠਾਨਿ ਕਰਿ ਬੈਸੇ।
ਲਖਿ ਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪ ਹੈ ਜੈਸੇ।
ਦਿਨ ਉਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਿਸਾਲਾ।
ਤਨ ਪਹਿਰਿ ਬਸਤ੍ਰ ਤਿਸ ਕਾਲਾ ॥੪੨॥
ਢਿਗਵਰਤੀ ਸਭਿ ਚਲਿ ਆਏ।
ਕਹਿ ਤਯਾਰੀ ਦੀਨਿ ਕਰਾਏ।
ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰਾ ਬਾਜਯੋ।
ਜਿਸ ਧੁਨਿ ਤੇ ਸੁਨਿ ਘਨ ਲਾਜਯੋ
॥੪੩॥
ਪਤਿਨਾਹਣ ਦੂਤ ਜੁ ਆਯੋ।
ਸੋ ਸਤਿਗੁਰ ਨਿਕਟਿ ਬੁਲਾਯੋ।
ਬਹੁ ਮੋਲਾ ਦੇ ਸਿਰੁਪਾਊ।
ਕਰਿ ਦੀਨਸਿ ਬਿਦਾ ਅਗਾਊ ॥੪੪॥
'ਹਮ ਆਏ ਦਿਹੁ ਸੁਧਿ ਜਾਈ।
ਤੁਵ ਪੀਛੇ ਹੋਹਿ ਚਢਾਈ।'
ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਤੇ ਲੇ ਸਿਰੁਪਾਊ।
ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਭਯੋ ਬਿਦਾਊ ॥੪੫॥
ਕਰ ਦੀਰਘ ਮਜ਼ਲ ਪਯਾਨਾ।
ਮਿਲਿ ਨਿਜ ਨ੍ਰਿਪ ਸਾਥ ਬਖਾਨਾ।
'ਗੁਰ ਗੋਵਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਨੰਦਯੋ।
ਤੁਵ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਮੈਂ ਜਬਿ ਬੰਦਯੋ ॥੪੬॥

ਚਢਿ ਪਰੇ ਆਇਂ ਮਗ ਮਾਂਹੀ।
ਮੈਂ ਸੁਧ ਹਿਤ ਚਲਿ ਸਹਿਸਾਹੀ।'
ਸੁਨਿ ਨਾਹਨਪਤਿ ਹਰਖਾਯੋ।
ਸਭਿ ਮਿਲਿਬੇ ਬਜੋਂਤ ਬਨਾਯੋ ॥੪੭॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਨਾਹਣ ਪ੍ਰਸਥਾਨ ਸੰਬਾਦ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਚਤੁਰ ਚਤਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੪੪॥

੪੫. [ਕੀਰਤ ਪੁਰ ਹੋਕੇ ਨਾਹਣ ਪ੍ਰਵੇਸ਼]

੪੪<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ – ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੬

ਦੋਹਰਾ:

ਬਸਤ੍ਰ ਪਹਿਰ ਭੂਖਨ ਪਹਿਰ, ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਪਹਿਰ ਤਨ ਲੀਨਿ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਵਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਤਜਾਰੀ ਕੀਨਿ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥੧॥

ਸ੍ਵੈਯਾ ਛੰਦ:

ਦੁੰਦਭਿ ਦੀਹ ਬਜਯੋ ਰਣਜੀਤ,
ਉਠੇ ਬਡ ਨਾਦ ਪਹਾਰਨ ਕੇਰੇ।
ਸ਼੍ਰੌਨ ਸੁਨਯੋਂ ਸਭਿ ਸੈਨ ਤਹੀ ਛਿਨ,
ਤਯਾਰ ਭਏ ਗਜ ਬਾਜਿਨਿ ਡੇਰੇ।
ਜ਼ੀਨ ਸਜਾਵਨਿ ਕੀਨਿ ਤਬੈ ਅਸ
ਪੀਨਨ ਪੈ ਜ਼ਰੀ ਦੋਜ਼[1] ਬਡੇਰੇ।

[1]ਜ਼ਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਵਾਲੇ।

ਹੌਦ ਅੰਬਾਰਨ ਝਾਲਰ ਝੂਲਤਿ,
ਭੂਲਤਿ ਦੇਵ ਮਨੋਹਰ ਹੇਰੇ ॥੨॥
ਚੱਕ੍ਰਿਤ[1] ਚੌਪਤਿ ਚੰਚਲ ਚਾਤਰੁ

[1]ਚਕ੍ਰਿਤ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਮੁਰਾਦ ਕਾਹਲੇ ਪੈਣ ਤੋਂ ਹੈ। (ਅ) ਅਕਾਰਣ ਡਰ ਦੱਸਕੇ ਘੋੜੇ ਦਾ ਕਾਹਲਾ ਪੈਣਾ। [ਸੰਸ. ਚਕਿਤ]।

ਚੋਰਤਿ ਚੀਤਨ ਚਾਉ ਚਈਲਾ।
ਚੌਕਸ ਚਾਰਹੁੰ ਓਰਨ ਕੋ
ਚਿਤਵੰਤਿ ਬਿਲੋਚਨ ਤੇ ਚਰਚੀਲਾ[1]।

[1]ਚਰਚੀਲਾ = ਸ਼ਿੰਗਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ। (ਅ) ਚੰਚਲ।

ਛਾਲ ਉਛਾਲ ਤੇ ਛੂਟਣ ਛੋਭਤਿ
ਸੁੰਮ ਛੁਵੈਂ ਛਿਤ ਛਿੱਪ੍ਰ ਛਬੀਲਾ।
ਪੌਨ ਕਹਾਂ, ਮ੍ਰਿਗ ਛੌਨ ਕਹਾਂ,
ਗੁਰਦੇਵ ਕੋ ਗੌਨ ਤੁਰੰਗਮ ਨੀਲਾ[1] ॥੩॥

[1]ਇਸ ਛੰਦ ਦਾ ਅਰਥ ਐਉਂ ਹੈ:-ਚਾਉ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਿਆ ਚੰਚਲ ਤੇ ਚਾਤੁਰ (ਘੋੜਾ) ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਕਾਹਲਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ (ਦੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ) ਚਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਚੁਰਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ਿੰਗਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਚੌਕਸ ਹੋਕੇ ਚਾਰੋਂ ਪਾਸੇ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਛੁੱਟਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤਮਕ ਵਿਚ ਆਇਆ ਛਾਲਾਂ ਵਿਚ ਉਛਲਦਾ ਹੈ (ਇਉਂ) ਕਿ ਧਰਤੀ ਤੇ ਸੁੰਮ ਇਸ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਛੁਹੰਦੇ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਲਗਦੇ ਹਨ (ਕਿ) ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨੀਲੇ ਘੋੜੇ ਦੀ ਚਾਲ ਨਾਲ ਹਵਾ ਕਿਥੇ ਤੇ ਹਰਨੋਟਾ ਕਿੱਥੇ (ਮੇਲ ਖਾ ਸਕਦੇ ਹਨ)।

[3]ਜੋਤਿ ਜਵਾਹਰ ਜਾਹਰ ਜ਼ੀਨ
ਜਰਾਉ ਜਰਯੋ ਜਿਹ ਜੇਬ ਅਜਾਇਬ।
ਝਾਲਰ ਕੋਰ ਜ਼ਰੀ ਚਹੁੰ ਓਰਨ,
ਮੋਰ ਕੀ ਮੋਰਿ ਕੇ ਗ੍ਰੀਵ ਬਨਾਇਬ।
ਛਾਦਨ ਅੰਗ ਛਕਯੋ ਛਬਿ ਸੰਗ

ਸੁਰੇਸ਼ ਮਤੰਗ ਸੁਰੰਗ ਸੁਹਾਇਬ।
ਭੂਖਣ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਿਭੂਖਣ ਤੇ ਬਨ† †ਪਾ:-ਬਿਨ।
ਦੂਖਣ ਬਾਝ† ਗੁਰੁ ਢਿਗ ਆਇਬ[1] ॥੪॥

[1]ਜ੍ਵਹਾਰਾਤ ਦੇ ਜੜਾਊ ਨਾਲ-ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ੇਬਾਇਸ਼ (ਫਬਨ) ਅਸਚਰਜ ਹੈ-ਜੜੀ ਹੋਈ ਕਾਠੀ ਦੀ ਜੋਤ ਜਾਹਰ ਹੋ ਰਹੀ ਭਾਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਹੀ ਹੈ। ਚਾਰੋਂ ਪਾਸੇ ਜ਼ਰੀ ਦੀ ਕੰਨੀ ਤੇ ਝਾਲਰ ਹੈ, (ਘੋੜਾ ਇਉਂ ਸ਼ਿੰਗਾਰਿਆ) ਮੋਰ ਵਾਂਙੂ ਮੋੜ (ਪਾ ਪਾਕੇ) ਗਿੱਚੀ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। (ਜ਼ਰੀ ਦੋਜ਼ ਕਪੜੇ ਨਾਲ) ਅੰਗ ਢਕਿਆ (ਘੋੜਾ) ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਾਲ ਮਸਤ ਹੋਇਆ ਹੋਇਆ (ਐਸਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨੋਂ) ਇੰਦ੍ਰ ਦਾ ਹਾਥੀ ਸੁਹਣੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਸੁਹਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। (ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਬੇਐਬ ਘੋੜਾ (ਫਿਰ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ) ਗਹਿਣਿਆਂ ਨਾਲ ਭੂਸ਼ਤ ਹੋਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਆਇਆ ਹੈ। †ਪਾ:-ਬਾਜ।

ਤੀਖਨ ਧਾਰ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਉਦਾਰ
ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਧਾਰਿ ਗਰੇ ਮਹਿਂ ਪਾਯੋ[1]। [1]ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਗਲੇ ਵਿਚ ਪਾਈ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਖਤੰਗ ਨਿਸੰਗ ਭਰਜੋ
ਨਿਜ ਅੰਗ ਨਿਖੰਗ ਕਸਜੋ ਦਿਪਤਾਜੋ।
ਚਾਂਪ ਗਹਜੋ ਕਰ ਆਪ ਅਰਿੰਦਮ[1], [1]ਕਮਾਨ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜਿਆ ਵੈਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ)।
ਦੀਹ ਪ੍ਰਤਾਪ ਅਪਾਪ ਸੁਹਾਯੋ[1]। [1]ਪਾਪ ਰਹਿਤ ਪ੍ਰਤਾਪ ਭਾਵ ਰੂਹਾਨੀ ਜਲਾਲ ਸ਼ੋਭਿਆ।
ਹੇਤੁ ਅਰੂਢਨਿ ਕੇ ਗੁਨ ਗੂੜ[1] [1]ਗੂੜ੍ਹੇ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੇ (ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ)।
ਉਠੇ ਪਿਖਿ ਰੂੜ ਜਬੈ ਹਯ ਆਯੋ[1] ॥੫॥ [1]ਜਦੋਂ ਸੁੰਦਰ ਘੋੜਾ ਆਇਆ।
[1]ਝੂਲਤਿ ਝੂਮ ਝੁਕੇ ਕਲ਼ਗੀ [1]ਜਦ ਉਠੇ ਤਾਂ ਸੀਸ ਰਤਾ ਕੁ) ਝੁਕ ਕੇ (ਜੁ ਹਿੱਲਿਆ ਤਾਂ) ਕਲਗੀ ਝੂੰਮੀ ਤੇ ਕੰਨਾਂ ਦੇ ਕੁੰਡਲ ਝੂਲੇ (ਜਿਸ ਨਾਲ) ਮੁਖ ਮੰਡਲ (ਹੋਰ) ਸ਼ੋਭਨੀਕ ਹੋ ਗਿਆ। (ਅ) ਝੂਲਦੇ ਝੂਮਦੇ (ਕੁਛ) ਝੁਕ ਕੇ (ਜਦ ਉਠੇ ਤਾਂ...)।
ਸ੍ਰੁਤ ਕੁੰਡਲ ਦ੍ਵੈ ਮੁਖ ਮੰਡਲ ਸ਼ੋਭਾ।
ਸੂਖਮ ਚੀਰ ਸ਼ਰੀਰ ਸਜੈਂ,
ਜਨੁ ਕੁੰਚਰ ਸੁੰਡ ਬਡੀ ਭੁਜ ਦੋਭਾ[1]। [1]ਦੋਹਾਂ ਭੁਜਾਂ ਦੀ (ਭਾ =) ਸ਼ੋਭਾ ਹਾਥੀ ਦੀ ਸੁੰਡ ਸਮਾਨ ਹੈਸੀ।
ਪਾਗ ਜਿਗਾਜਗ[1] ਜ਼ੇਬ ਜਵਾਹਰ [1]ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਦੀ ਹੈ।
ਦੀਪਤਿ ਦੇਖਿ ਕੈ ਕੌਨ ਨ ਲੋਭਾ।
ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਸਾਲ ਸਮੇਤ ਜੁ ਸਿੱਖਜ
ਮਨੋ ਤਿਨ ਹੇਤੁ ਅਨੰਦ ਕੀ ਗੋਭਾ[1] ॥੬॥ [1]ਅਨੰਦ ਦੀ ਲਗਰ (ਭਾਵ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲੀ ਡਾਲ ਸੁਹਾ ਰਹੀ ਹੈ)।
ਪਾਇ[1] ਰਕਾਬ ਮੈਂ ਪਾਇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ [1]ਚਰਨ।
ਬਾਗ ਗਹੇ ਕਰ ਬਾਜ ਚਰੇ[1]। [1]ਘੋੜੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਆਦਿ ਮਨਾਇ
ਚਲੇ ਜਬਿ ਦੁੰਦਭਿ ਚੋਬ ਪਰੇ।
ਨਾਦਿ ਸੁਨੇ ਸਭਿ ਸੈਨ ਉਤਾਇਲ

ਹ੍ਵੈ ਸਵਧਾਨ ਕੋ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਧਰੇ।
ਹੋਇ ਅਰੂਢਿ ਤੁਰੰਗਮ ਊਪਰ
ਧਾਇ ਮਿਲੇ ਮਨ ਮੋਦ ਭਰੇ ॥੭॥
ਪੈਦਲ ਸੈਨ ਚਲੇ ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ
ਜੋ ਮੁਖ ਦੇਖਨਿ ਕੇ ਅਭਿਲਾਖੀ।
ਪੰਚ ਸੈ ਸੰਗ ਉਦਾਸੀ ਫਕੀਰ
ਕਰਾਹ ਕੀ ਦੇਗ ਲਹੈਂ ਗੁਰ ਆਖੀ[1]।

[1]ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਕਹੇ (ਅਨੁਸਾਰ) ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਔਰ ਬਹੀਰ ਚਲ੍ਯੋ ਸੰਗ ਦੀਰਘ
ਕੌਨ ਗਿਨੈ ਗਿਨਤੀ ਕਰਿ ਸਾਖੀ[1]।

[1]ਸੰਖ੍ਯਾ ਕਰਕੇ ਕੌਣ ਗਿਣਤੀ ਗਿਣੇ। (ਅ) ਅੱਖੀਂ ਦੇਖਕੇ ਕੌਣ ਗਿਣੇ।

ਕੁੰਜਰ ਘੰਟਣ ਕੇ ਠਣਕਾਰ
ਤੁਰੰਗਮ ਪੌਰਨ ਧੂਲ ਉਡਾਖੀ[1] ॥੮॥

[1]ਉਡੀ। (ਅ) ਉਡਕੇ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਪਈ।

ਕੇਤਿਕ ਪੈਦਲ ਸੈਨ ਸੁਚੇਤ
ਅਨੰਦਪੁਰੇ ਮਹਿਂ ਰਾਖਿ ਟਿਕਾਈ।
ਸੂਰਜ ਮੱਲ ਕੇ ਨੰਦਨ ਦ੍ਵੈ
ਤਿਨ ਕੋ ਸਵਧਾਨ ਕਰ੍ਯੋ ਤਿਸ ਥਾਂਈ।
ਔਰ ਮਸੰਦ ਕੋ ਛੋਰਨਿ ਕੀਨਸਿ
ਲੇ ਸੁਧਿ ਜੋ ਸਭਿ ਕੀ ਪਿਛਵਾਈ।
ਦੂਰ ਲੌ ਸੰਗ ਗਏ ਸਗਰੇ
ਪੁਨ ਧੀਰਜ ਭਾਖਿ ਕੈ ਦੀਨਿ ਹਟਾਈ ॥੯॥
ਆਇ ਗਏ ਪੁਰਿ ਕੀਰਤਿ ਮੈਂ
ਗੁਰ ਪੂਰਨ ਪੂਰਬ ਕੀਨਿ ਨਿਵੇਸ਼ੂ।
ਆਇਸੁ ਪਾਇ ਤਿਹਾਵਲ ਕੋ
ਤਤਕਾਲ ਕਰ੍ਯੋ ਤਹਿਂ ਲ੍ਯਾਇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ੂ।
ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਕੇ ਇਸਥਾਨ
ਗਏ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸੁਰੇਸ਼ੂ।
ਬੰਦਿ ਉਭੈ ਕਰ ਬੰਦਨ ਕੀਨਿ,
ਦਯੋ ਵਰਤਾਇ ਬਿਸਾਲ ਅਸ਼ੇਸ਼ੂ[1] ॥੧੦॥

[1]ਭਾਵ ਸਾਰਾ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਬਹੁਤਾ ਬਹੁਤਾ ਵਰਤਾਇਆ।

ਆਨ ਜਿ ਥਾਨ ਜਥੋਚਿਤ ਜਾਨਿ
ਸਭੈ ਬਿਧਿ ਠਾਨਿ ਗਏ ਨਿਜ ਡੇਰੇ।
ਜੇ ਪੁਰਿ ਕੀਰਤਿ ਕੇ ਨਰ ਨਾਰਿ

ਗੁਰੂ ਦਰਸੇ ਰਿਦ ਮੋਦ ਘਨੇਰੇ।
ਦੇਤਿ ਅਕੋਰ ਜਥਾ ਸ਼ਕਤੀ
ਜਿਨ ਸੋਢਿਨਿ ਕੇ ਤਹਿਂ ਧਾਮ ਬਸੇਰੇ।
ਰੈਨ ਮੈਂ ਖਾਨ ਰੁਪਾਨ ਕਰੇ
ਹੁਇ ਨੀਂਦ ਬਸੀ ਪੁਨ ਜਾਗ ਸਬੇਰੇ
॥ ੧੧ ॥
ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨ ਕੋ ਠਾਨਿ ਭਲੇ
ਪਟ ਆਯੁਧ ਧਾਰਿ ਭਏ ਅਸਵਾਰਾ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਤੁਰੰਗ ਮਤੰਗ ਸਜੇ ਬਡ
ਬਾਜ ਉਠ੍ਯੋ ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰਾ।
ਪੰਥ ਪ੍ਰਯਾਤ ਅਖੇਰਨ ਖੇਲਤਿ
ਰੋਪਰ ਆਨਿ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੋ ਡਾਰਾ।
ਰਾਤਿ ਬਿਤਾਇ ਜਥਾ ਸੁਖ ਸੰਗ
ਚਢੇ ਦਿਨ ਮੈਂ ਚਲਿ ਪੰਥ ਮਝਾਰਾ ॥ ੧੨ ॥
ਈਖਦ ਕੋਸ ਅਨੰਦ ਸੋਂ ਚਾਲਤਿ,
ਰਾਤਿ ਮੈਂ ਘਾਲਤਿ ਦੀਰਘ ਡੇਰਾ।
ਕੂਚ ਪੈ ਕੂਚ ਚਲੇ ਮਗ ਜਾਤਿ
ਪਹਾਰਨਿ ਹੇਰਤਿ ਨੇਰ ਹੀ ਨੇਰਾ।
ਪੰਥ ਉਲੰਘਿ ਗਏ ਜਬਿ ਕੇਤਿਕ
ਸੈਲ ਸਮੀਪ ਭਾ ਨਾਹਣ ਕੇਰਾ।
ਭੂਪਤਿ ਕੋ ਸੁਧਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭੀ
ਹੁਇ ਤਯਾਰ ਚਲ੍ਯੋ ਚਿਤ ਚਾਵ ਬਡੇਰਾ
॥ ੧੩ ॥

ਨਰਾਜ ਛੰਦ:†

ਚਲ੍ਯੋ ਸਮਾਜ ਸੰਗ ਲੀਨਿ, ਸੈਨ ਕੋ ਬਨਾਇ ਕੈ।
ਸੁ ਮੇਦਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਭੂਪ, ਦੂਤ ਕੋ ਮਿਲਾਇ ਕੈ।
ਤਰੇ ਪਹਾਰ ਤੀਰ ਕੇ, ਨਿਵੇਸ਼[1] ਜਾਨਿ ਦਯਾਲ ਕੋ।
ਪਯਾਨ ਕੀਨਿ ਆਇ ਗੋ, ਸਮੀਪ ਤਾਤਕਾਲ ਕੋ ॥ ੧੪ ॥

†ਕਈ ਲਿਖਤੀ ਨੁਸਖਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਤੇ ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ ਬੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਅਸ਼ੁੱਧ ਹੈ।

[1]ਵਾਸਾ।

ਅਕੋਰ ਲੈ ਤੁਰੰਗ ਸੋਂ, ਸੁ ਚੀਰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬ੍ਰਿੱਤ ਕੋ।
ਮਿਲ੍ਯੋ ਸੁ ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕੈ, ਅਨੰਦ ਕੀਨਿ ਚਿੱਤ ਕੋ।
ਪਦਾਰਬਿੰਦ ਬੰਦਨਾ, ਕਰੀ ਸਰੂਪ ਦੇਖਿਓ।
ਪ੍ਰਭੂ ਮੁਕੰਦ ਬੂਝਿਓ, 'ਅਨੰਦ ਹੈ ਅਸ਼ੇਖਿਓ[1]?' ॥੧੫॥

[1]ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਸ਼ਲ ਹੈ?

[1] 'ਖੁਸ਼ੀ ਗੁਰੂ ਸੁ ਰਾਵਰੀ, ਪ੍ਰਮੋਦ ਮੋਹਿ ਦੀਨਿਓ।
ਬਸੀ ਰਹੋ ਸਨੇਹ ਕੇ, ਅਛੇਰ ਏਹ ਕੀਨਿਓ।
ਦਯੋ ਦਿਦਾਰ ਆਨਿ ਕੈ, ਨਿਹਾਲ ਕੈ ਸੰਭਾਲਿਓ[1]।
ਮਨੋਰਥਾਨ ਪੂਰਿਓ, ਚਰੰਨ ਦੇਸ਼ ਘਾਲਿਓ ॥੧੬॥

[1]ਰਾਜਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:-।

[1]ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪੁਨੀਤ ਭੌਨ ਕੀਜਿਯੇ, ਲਖੋ ਸੁ ਦਾਸ ਮੋਹਿ ਕੋ।
ਅਖੇਰ ਖੇਲ ਭਾਵਤੇ, ਬਿਲੋਕਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਕੋਹ ਕੋ।'
ਬਿਨੈ ਬਖਾਨਿ ਏਵ ਭੂਪ, ਮੇਦਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਯਾ[1]।
ਮੁਕੰਦ[1] ਕੀਨਿ ਤਯਾਰ ਕੋ, ਸੁ ਲੈ ਚਲ੍ਯੋ ਅਵਾਸਯਾ[2] ॥੧੭॥

[1]ਮੇਦਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੇ।

[1]ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ। [2]ਘਰ।

ਤੁਰੰਗ ਪੈ ਅਰੂਢਿ ਹ੍ਵੈ, ਪਯਾਨ ਆਪ ਕੀਨਿਯੋ।
ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੰਗ ਮਾਤੁਲੰ, ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਪਾਛ ਚੀਨਿਯੋ[1]।
ਗਏ ਬਿਖੰਮ ਪੰਥ ਥੋਰ, ਊਚ ਪਾਇ ਡਾਲਤੇ[1]।
ਸੁ ਮੇਦਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਾਥ, ਬੂਝਤੇ ਦਿਖਾਲਤੇ ॥੧੮॥

[1]ਨਾਲ ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇਖਿਆ।

[1]ਚੜ੍ਹਾਈ ਚੜ੍ਹਦੇ।

ਪੁਰੀ ਮਨੋਗ ਨਾਹਣੰ, ਬਿਲੋਕਿ ਲੋਕ

ਆਵਈਂ।
ਪ੍ਰਭੂ ਪਦਾਰਬਿੰਦ ਕੇ, ਸਮੀਪ ਸੀਸ ਨਜਾਵਈਂ।
ਬਜ਼ਾਰ ਕੋ ਨਿਹਾਰਿਤੇ, ਪ੍ਰਸੰਨ ਹ੍ਵੈ ਪਯਾਨਿਤੇ[1]।
ਮਹੀਪ ਸੰਗ ਮੇਦਨੀ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੋ ਬਖਾਨਤੇ ॥੧੯॥

[1]ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

'ਪੁਰੀ ਪਹਾਰ ਸੀਸ ਪੈ[1]', ਬਿਸਾਲ ਸ਼ੋਭ ਪਾਵਹੀ।
ਸੁ ਡੀਠ ਦੂਰਿ ਜਾਤਿ ਹੈ, ਮਹੀਰੁਹੰ ਸੁਹਾਵਹੀ।
ਬਸੰਤਿ ਥੋਰ ਥਾਨ ਮੈਂ, ਮਹਾਨ ਹੈ ਉਜਾਗਰੀ[1]।
ਬਿਭੂਖਣਾਦਿ ਧਾਰਿਬੇ, ਸੁ ਬੇਸੁ ਬੇਸ ਨਾਗਰੀ[1] ॥੨੦॥

[1]ਪਹਾੜ ਦੀ ਚੋਟੀ ਉਤੇ।

[1]ਵਸਦੀ ਹੈ ਥੋੜੇ ਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬਹੁਤ ਹੈ।

[1]ਗਹਿਣਿਆਂ (= ਸਜਾਵਟਾਂ) ਦੇ ਧਾਰਨ ਵਾਲੀ ਤੇ ਸੁਹਣੇ ਵੇਸ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੀ ਇਹ ਨਗਰੀ ਹੈ। [ਨਾਗਰੀ ਦਾ ਅਰਥ ਏਥੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਅੰਕ ੧੯ ਮੁਕਦਿਆਂ ਸਾਰ ਪੁਰੀ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਅੰਕ ੨੧ ਵਿਚ ਫਿਰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਉਂ ਨਗਰੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਸੋ ਨਾਗਰੀ ਦਾ ਏਥੇ ਨਿਸਚੇ ਅਰਥ ਨਗਰੀ ਹੈ]।

ਦੋਹਰਾ:

ਕਰਤਿ ਬਤਕ ਇਮ ਨਗਰ ਕੀ, ਮਹਿਪਾਲਕ ਕੇ ਸਾਥ।
ਗਮਨੇ ਰੁਚਿਰ ਸਥਾਨ ਮਹਿਂ, ਡੇਰੇ ਹਿਤ ਗੁਰ ਨਾਥ ॥੨੧॥

ਤੋਟਕ ਛੰਦ:

ਕਰ ਜੋਰਿ ਨਰੇਸ਼੍ਵਰ ਬਾਕ ਕਹੈ।
'ਬਿਸਰਾਮ ਕਰੋ ਇਸਥਾਨ ਅਹੈ।'
ਉਤਰੇ ਸੁਨਿ ਛੋਰਿ ਤੁਰੰਗ ਬਲੀ।
ਪਰਯੰਕ ਥਿਰੇ ਤਹਿਂ ਭਾਂਤਿ ਭਲੀ ॥੨੨॥
ਚਿਰ ਕੇਤਿਕ ਬੈਠਿ ਮਹੀਪ ਗਯੋ।
ਹਿਤ ਸੇਵ ਸਮਾਜ ਪਠਾਇ ਦਯੋ।
ਘ੍ਰਿਤ ਚੂਨ ਸਿਤਾ ਬਹੁ ਤਯਾਰ ਕੀਏ।
ਜੁਤਿ ਚਾਵਰਿ ਸੂਖਮ ਭੇਜਿ ਦੀਏ ॥੨੩॥

ਤ੍ਰਿਣ ਆਦਿਕ ਚਾਹੁ ਹੁਤੀ ਸੁ ਜਿਤੀ।
ਕਰਿ ਤੂਰਨ ਦੀਨਿ ਪਠਾਇ ਤਿਤੀ।
ਨ੍ਰਿਪ ਕੋ ਪਰਧਾਨ ਸਮੀਪ ਰਹ੍ਯੋ।
ਤਤਕਾਲ ਦਯੋ ਜਿਨ ਜੋਇ ਚਹ੍ਯੋ ॥੨੪॥
ਸਭਿ ਰੀਤਿ ਕਰੀ ਬਹੁ ਸੇਵ ਤਬੈ।
ਮਧੁਰੇ ਤੁਰਸ਼ਾਨ ਅਚਾਰ ਸਬੈ।
ਫਲ ਫੂਲ ਪਠੇ ਨਿਜ ਬਾਗਨ ਤੇ।
ਸੁਧਿ ਲੇਤਿ ਸਭੀ ਅਨੁਰਾਗਨ ਤੇ ॥੨੫॥
ਦਲ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਿਖੈ ਬਹੁ ਬਾਰਿ ਫਿਰ੍ਯੋ।
ਪਹੁੰਚ੍ਯੋ ਸਭਿ ਪਾਸ ਪ੍ਰਮੋਦ ਕਰ੍ਯੋ।
ਇਮ ਖਾਨ ਰੁ ਪਾਨ ਸੁ ਸੈਨਹਿ ਮੈਂ[1]।
ਸੁਪਤੇ ਸੁਖ ਪਾਇ ਸੁ ਰੈਨਹਿ ਮੈਂ ॥੨੬॥
ਭੁਨਸਾਰ ਬਡੀ ਸਭਿ ਜਾਗ ਰਹੇ।
ਸਿਮਰੈਂ ਸਤਿਨਾਮ ਅਨੰਦ ਲਹੇ।
ਬਹੁ ਗਾਇੰ ਗਿਰਾ ਗੁਰ ਕੀ[1] ਸੁਖ ਸੋਂ।
ਜਿਸ ਤੇ ਬਚਿ ਅੰਤਕ ਕੈ ਦੁਖ ਸੋਂ[1] ॥੨੭॥
ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਸ਼ੌਚ ਸ਼ਨਾਨ ਕਰੇ।
ਬਰ ਬਸਤਰ ਸ਼ਸਤ੍ਰਨ ਅੰਗ ਧਰੇ।
ਜਬਿ ਦ੍ਯੋਸ ਚਢ੍ਯੋ ਪਰਯੰਕ ਥਿਰੇ।
ਸਭਿ ਆਇ ਨਮੋ ਕਰਿ ਮੋਦ ਭਰੇ ॥੨੮॥
ਮਿਦਨੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਨਰੇਸ਼ ਤਬੈ।
ਬਰ ਬੀਰ ਅਮਾਤਨ ਸੰਗ[1] ਸਬੈ।
ਹੱਥਜਾਰਨ ਕੋ ਧਰਿ ਆਇ ਗਯੋ।
ਕਰ ਬੰਦਿ ਮਹੀਪ ਸਮੀਪ ਭਯੋ ॥੨੯॥
ਪਗ ਪੰਕਜ ਕੋ ਪਰਨਾਮ ਕਰ੍ਯੋ।
ਗੁਰ ਆਇਸੁ ਤੇ ਢਿਗ ਬੈਠਿ ਥਿਰ੍ਯੋ।
'ਥਲ ਸੈਲ ਭਲੇ ਫਿਰ ਸੈਲ ਕਰੋ।
ਬਨ ਬੀਚ ਅਖੇਰ ਭਿਲਾਖ ਧਰੋ ॥੩੦॥
ਸਮੁਦਾਇ ਫਿਰੈਂ ਮ੍ਰਿਗ ਜਾਤਿ ਘਨੀ।

[1]ਸੈਨਾ ਵਿਚ ਹੋਇਆ।

[1]ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ।

[1]ਜਿਸ (ਗੁਰਬਾਣੀ) ਕਰਕੇ ਜਮ ਦੇ ਦੁਖ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਈਦਾ ਹੈ।

[1]ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਨਾਲ।

ਪਰਚੋ ਬਿਚਰੰਤਿ ਸੁ ਲੇਹੁ ਹਨੀ[1]। [1]ਮਾਰ ਲਓ।
ਚਿਤ ਰਾਵਰ ਕੇਰਿ ਖੁਸ਼ੀ ਜਿਤ ਹ੍ਵੈ।
ਥਿਰਿਬੇ ਹਿਤ ਥਾਨ ਪਿਖੋ ਤਿਤ ਹ੍ਵੈ ॥੩੧॥
ਅਟਕਾਉ ਨਹੀਂ ਕਿਤ ਕੋ ਹਮਰੇ।
ਚਿਤ ਚਾਹਤਿ ਮੋਦ ਵਧੈ ਤੁਮਰੇ।
ਕਰਿ ਲੇਹੁ ਪਸਿੰਦ ਬਿਲੋਕਨ ਕੈ।
ਗਢ[1] ਪਾਇ ਲਿਜੈ ਰਿਪੁ ਰੋਕਨਿ ਕੈ' ॥੩੨॥ [1]ਕਿਲ੍ਹਾ।
ਸੁਨਿ ਸ਼੍ਰੋਨ ਗੁਰੂ ਤਿਹ ਵਾਕ ਕਹਜੋ।
'ਜਹਿਂ ਤੈਂ ਸ਼ੁਭ ਥਾਨ ਬਿਲੋਕਿ ਲਹਜੋ।
ਤਿਤ ਸੰਗ ਚਲੋ ਚਢਿ ਕੈ ਹਮਰੇ।
ਸਭਿ ਭੇਦ ਰਿਦੇ ਬਿਦਤਜੋ ਤੁਮਰੇ ॥੩੩॥
ਤਿਤ ਹੇਰਿ ਅਖੇਰ ਸੁ ਖੇਲਹਿਂਗੇ।
ਗਨ ਬਾਜ ਰੁ ਸ੍ਵਾਨ ਸੁ ਪੇਲਹਿਂਗੇ[1]।' [1]ਦਬਾਵਾਂਗੇ।
ਕਰ ਜੋਰਿ ਨਰੇਸ਼੍ਵਰ ਬਾਤ ਕਹੈ।
'ਧਨ ਭਾਗ ਅਹੈਂ ਮੁਹਿ ਸੰਗ ਚਹੇ[1] ॥੩੪॥ [1]ਜੇ (ਆਪ ਨੇ) ਮੇਰਾ ਸੰਗ ਚਾਹਿਆ ਹੈ।
ਦਿਨ ਆਜ ਮੁਕਾਮ ਇਹਾਂ ਕਰਿਯੋ।
ਭੁਨਸਾਰ ਭਏ ਇਤ ਤੇ ਚਰਿਯੋ।
ਸਭਿ ਥਾਨ ਦਿਖਾਵਨਿ ਆਪ ਕਰੌਂ।
ਤੁਮ ਹੋਹਿ ਖੁਸ਼ੀ ਚਿਤ ਚਾਹਿ ਧਰੌਂ' ॥੩੫॥
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਵਾਕ ਅਨੇਕ ਕਹੇ।
ਚਿਰਕਾਲ ਸਰੂਪ ਬਿਲੋਕਿ ਰਹੇ।
ਕਰ ਬੰਦਨ ਕੋ ਨਿਜ ਧਾਮ ਗਯੋ।
ਸਮ ਪੂਰਬ ਸੇਵ ਕਰੰਤਿ ਭਯੋ ॥੩੬॥
ਹਰਖਜੋ ਦਲ ਭੂਪ ਸਰਾਹਤਿ ਹੈ।
ਪਿਖਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਹਿਂ ਚਾਹਤਿ ਹੈ।
ਦਿਨ ਰੈਨ ਮੁਕਾਮ ਤਹਾਂ ਕਰਿ ਕੈ।
ਭੁਨਸਾਰ ਭਈ ਸੁਚਿਤਾ ਧਰਿ ਕੈ ॥੩੭॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਨਾਹਣ ਆਗਵਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਪੰਚ ਚਤ੍ਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੪੫॥

੪੬. [ਜਮਨਾ ਦੇ ਕੰਢੇ ਥਾਂ ਪਸੰਦ ਕਰਨੀ]

੪੫<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੭

ਦੋਹਰਾ:

ਬਜਯੋ ਨਗਾਰਾ ਕੂਚ ਕੋ, ਜ਼ੀਨ ਤੁਰੰਗਨਿ ਪਾਇ।
ਭਯੋ ਤਯਾਰ ਡੇਰਾ ਸਕਲ, ਉਤ ਨਾਹਣਪਤਿ ਰਾਇ ॥੧॥

ਕਬਿੱਤ:

ਖੇਲਿਬੇ ਅਖੇਰ ਕੋ ਸਮਾਜਿ ਰਾਜਿ ਲੀਨਿ ਬਾਜ[1]
ਬਾਜ ਪੈ ਅਰੂੜ ਹ੍ਵੈ[1] ਗੁਰੂ ਕੇ ਤੀਰ ਆਯੋ ਹੈ।
ਕੀਨਿ ਪਦ ਬੰਦਨਾ ਆਨੰਦ ਹ੍ਵੈ ਮੁਕੰਦ ਜਾਨਿ,
ਚਢੇ ਪ੍ਰਭੁ ਬਾਹ ਕਰਿ ਤੁੰਦ ਕੋ ਚਲਾਯੋ ਹੈ।
ਬਾਜਤਿ ਨਗਾਰੇ ਗਿਰ ਭਾਰੇ ਭਾਰੇ ਨਾਦਤਿ ਹ੍ਵੈ[1],
ਕਾਨਨ ਪਧਾਰੇ ਗਨ ਪਾਦਪ[1] ਸੁਹਾਯੋ ਹੈਂ।
ਮ੍ਰਿਗ ਕੋ ਪ੍ਰਹਾਰੈਂ ਛੋਰਿ ਤੁਪਕ ਪ੍ਰਹਾਰੇ ਕੇਈ,
ਗੁਰੂ ਬਾਨ ਮਾਰੇ ਨਹੀਂ ਕੋਊ ਜਾਨਿ ਪਾਯੋ ਹੈ ॥੨॥

[1]ਰਾਜਾ ਬਾਜ ਆਦਿ ਸਮਾਜ ਲੈਕੇ।
[1]ਘੋੜੇ ਪਰ ਚੜ੍ਹਕੇ।
[1]ਭਾਰੀ ਪਹਾੜ ਭਾਰੀ ਗੂੰਜਦੇ ਹਨ।
[1]ਬ੍ਰਿੱਛ।

ਗਿਰਵਰ ਤਰੇ ਤਰੇ ਤਰੋਵਰ ਤਰਾ ਤਰ,
ਬਾਟ ਅਰੁ ਪੀਪਰ ਬਰਨਬਰ ਜਾਲ ਹੈਂ[1]।
ਹਰੜ, ਬਹੇੜੇਖਰੇ ਆਂਵਰੇ[1] ਉਚੇਰੇ ਪੀਨ,
ਸਜੰਦਨ[1]† ਬਡੇਰੇ ਪੈ ਘਨੇਰੇ ਕ੍ਰਿਤਮਾਲ[2] ਹੈਂ।
ਕਦਰ[1], ਖਦਰ[2], ਗਨ ਕਦਲੀ[3], ਕਟਰ[4], ਜੰਬੂ[5],
ਸਿੰਸਮਾ[1], ਕਦੰਬ[2], ਸੋ ਮਧੁਕ[3], ਕਚਨਾਲ ਹੈਂ।
ਉਗੇ ਸੁ ਏਕਨਾਲ[1] ਉਦਾਲਕ[2], ਰਸਾਲ[3] ਹੈਂ,
ਸਰਲ[1], ਦੀਹ ਸਾਲ[2] ਹੈਂ, ਕਨੇਰੇ ਫੂਲ ਮਾਲ ਹੈਂ[3] ॥੩॥

[1]ਪਹਾੜ ਦੇ ਹੇਠ ਹੇਠ ਬ੍ਰਿੱਛ ਹਨ (ਤਰਾ ਤਰ =) ਬਹੁਤੇ ਬੋਹੜ ਤੇ ਪਿਪਲ (ਆਦਿਕ) ਸਾਰੇ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਰੰਗ ਦੇ ਹਨ।
[1]ਆਮਲੇ।
[1]ਤਿਨੀਖ ਬ੍ਰਿੱਛ। (ਅ) ਗਿਆਨੀ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਤੁਣ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। [2]ਅੰਬਲਤਾਸ। †ਪਾ:-ਸਜੰਮਲ।
[1]ਚਿੱਟੀ ਖੈਰ। [2]ਖੈਰ। [3]ਕੇਲੇ। [4]ਕਟਹਿਰ। [5]ਜਾਮਨੂੰ।
[1]ਟਾਹਲੀ। [2]ਇਕ ਬ੍ਰਿੱਛ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਰਸਾਤ ਵਿਚ ਗੋਲ ਗੋਲ ਪੀਲੇ ਫੁੱਲ ਲਗਦੇ ਹਨ। [3]ਮਹੂਏ।
[1]ਭਾਵ ਨਾਲੋ ਨਾਲ ਉੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। [2]ਲਸੂੜੀ [ਸੰਸ. ਉਦਦਾਲ]। [3]ਅੰਬ।
[1]ਸਿੱਧੇ (ਅ) ਪੂਤੀਕਾਸਟ ਨਾਮੇ ਬ੍ਰਿੱਛ। (ੲ) ਚੀੜ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਗੰਦਾ ਬਰੋਜ਼ਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। [2]ਲੰਮੇ ਸਾਲ ਬ੍ਰਿੱਛ।

[3]ਕਨੇਰ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਗਤੀਆਂ ਹਨ।

ਫਲੇ ਫਲ ਫੂਲਨਿ ਸੋਂ[1], ਝੁਕੇ ਝੁਪ[2] ਝੂਲਨਿ ਸੋਂ, — [1]ਫਲਾਂ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ। [2]ਸਮੂਹ।

ਗਾਢੇ ਤੀਨ ਮੂਲਨਿ ਸੋਂ[1] ਖਰੇ ਏਕ ਸਾਰ ਹੈਂ। — [1]ਮੁੱਢਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਮੋਟੇ।

ਪਾਤਨ ਨਿਪਾਤ ਹੈਂ, ਅਨੇਕ ਪਾਤ ਜਾਤਿ ਹੈਂ[1], — [1]ਪੱਤੇ ਡਿੱਗਦੇ ਹਨ, ਅਨੇਕਾਂ ਜਾਤਾਂ ਪਾਤਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਦਿਪਤ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਹੈਂ ਸੁ ਆਰੂ ਤੇ ਅਨਾਰ ਹੈਂ।

ਬਾਤਪੋਤ[1], ਤਿੰਦਕ[2], ਸਪਤਦਲ[3], ਸਿੰਧਕ[4] ਹੈਂ, — [1]ਛਿੱਛਰਾ, ਪਲਾਸ [ਸੰਸ. ਵਾਤਪੋਥ]। [2]ਤੇਂਦੂ, ਆਬਨੂਸ ਦੀ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪੇੜ। (ਅ) ਪੀਲਕ। [3]ਛਤਵਨ ਦਾ ਬੂਟਾ। ਵਿਸ਼ਾਲ ਤ੍ਰਚ:, ਸਪਤ ਪੁੜਾ। [4]ਸੰਭਾਲੂ।

ਇੰਗੁਦੀ[1], ਉਦਾਲਕ[੧੩], ਤਿਲਕ[2], ਦੇਵਦਾਰ[3] ਹੈ। — [1]ਹਿੰਗੋਟ ਨਾਮੇ ਬ੍ਰਿੱਛ। ਤਾਪਸ ਤਰੂ। (ਅ) ਜੀਆ ਪੋਤਾ [ਸੰ. ਇਗੁਦੀ]। [2]ਸ੍ਰੀ ਮਤ ਨਾਮੇ ਬੂਟਾ। (ਅ) ਪੁੰਨਾਗ ਦੀ ਇਕ ਜਾਤੀ। (ੲ) ਫੁਲਾਹ। [3]ਦਿਆਰ।

ਵਧੇ ਸਮੂਹ ਡਾਰ ਹੈਂ, ਅਧਿਕ ਬਿਸਤਾਰ ਹੈਂ,

ਬਹੇ ਸੁ ਬਹੁ ਬਾਰਿ ਹੈ[1], ਬਿਸਾਲ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਹੈ ॥੪॥ — [1]ਬੜੀ ਵਾਯੂ ਵਗਦੀ ਹੈ।

ਸ੍ਵੈਯਾ:

ਕੋਰਨ ਕੇ ਮੁਖ ਚੈਮੁਕਲੈ ਬਿਕਸੇ ਰੰਗ ਫੂਲਨ ਕੋਰਨ ਕੇ।

ਕੋਰਨ ਕੇ ਧਰਤਾ ਤਰੁ ਰਾਜਤਿ ਬਾਜਤਿ ਪਾਤਿ ਪਤੇਰਨ ਕੇ।

ਤੋਰਨ ਕੇ ਨਹਿਂ ਦਾਇਬਡੇ ਫਲ ਬੂਟ ਬਿਸਾਲ ਬਿਜੋਰਨ ਕੇ।

ਜੋਰਨ ਕੇ ਸਿਖਰੇ ਜਨੁ ਗੁੰਦਤਿ ਬਾਯੁ ਕੇ ਬੇਗ ਅਕੋਰਨ ਕੇ[†] ॥੫॥ — [†]ਇਹ ਸ੍ਵੈਯਾ ਰਾਸ ੧੧ ਅੰਸੂ ੪੯ ਅੰਕ ੧੯ ਵਿਚ ਆ ਚੁਕਾ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਦੇ ਅਰਥ ਉਥੇ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਚਿੱਤ੍ਰਪਦਾ ਛੰਦ:

ਮੋਰ ਬਿਸਾਲ ਅਨੇਕ ਬਿਹੰਗ

ਕਬੂਤਰ ਕੋਕਿਲ[1] ਕੀਰ ਅਘੋਰ। — [1]ਕੋਇਲ।

ਘੋਰਨਿ ਤੇ ਘਨ ਬੋਲ ਉਠਹਿਂ ਪਿਕ,

ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਔਚਕਵਾਨਨ ਸ਼ੋਰ।

ਸੋ ਰਹਿਂ ਸੇਵਤਿ ਕਾਨਨ ਕੋ

ਨਿਤ ਦੰਪਤਿ ਕੀ ਮਿਲਿ ਕੈ ਬਰ[1] ਜੋਰ।

[1]ਨਰ ਮਾਦਾ ਦੇ ਸੁਹਣੇ ਸੁਹਣੇ ਜੋੜੇ ਮਿਲਕੇ।

ਜੋਰ ਕਰੇ ਰਵ ਕੂੰਜਤਿ ਹੈਂ,
ਰੁਚਿ ਪੂਜਤਿ ਬੈਠਤਿ ਹੈਂ ਪਰ ਮੋਰਿ[1][†] ॥੬॥

[1]ਉੱਚੀ ਅਵਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਕੂਜਦੇ ਹਨ, (ਜਿਨਾਂ ਦੀ) ਰੁਚੀ ਪੂਰਨ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਪਰ ਮੋੜ ਮੋੜ ਕੇ ਬੈਠਦੇ ਹਨ।
[†]ਇਹ ਛੰਦ ਬੀ ਪਿਛੇ ਥੋੜੇ ਥੋੜੇ ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਰਾਸ ੧੧ ਅੰਸੂ ੪੯ ਅੰਕ ੨੧ ਵਿਚ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਦੇ ਅਰਥ ਉਥੇ ਤੱਕੋ।

ਦਾਇਕ ਜੇ ਸੁਖ, ਸੁੰਦਰ ਹੈਂ ਮੁਖ,
ਹੀਨ ਰਹੈਂ ਦੁਖ ਤੇ ਹਰਖਾਇ[1]।

[1]ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਸੁਹਣੇ ਹਨ ਤੇ ਸੁਖਾਂ ਦੇ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਤੇ ਜੋ ਦੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਹੀਨ ਹੋਕੇ ਹਰਖ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ (ਪੰਛੀ)।

ਖਾਇ ਸਦਾ ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਜੇ ਫਲ,
ਭੌਰ ਗੁੰਜਾਰਤਿ ਹੈਂ ਅਕੁਲਾਇ[1]।

[1]ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ।

ਲਾਇਕ ਜੇ ਮਨ ਪ੍ਰੇਮ ਧਰੇ,
ਮਨ ਪੀਨ ਭਏ ਤਨ ਜੇ ਬਿਰਧਾਇ।
ਧਾਇ ਕਹਾਂ[1] ਮ੍ਰਿਗ ਮਾਲ ਫਿਰੈ,

[1]ਕਿਧਰੇ ਤਾਂ ਦੌੜਦੀ ਫਿਰਦੀ ਹੈ।

ਗ੍ਰਿਝ, ਰੋਝ[1] ਝੰਖਾਰਨ[2] ਕੇ ਸਮੁਦਾਇ[†] ॥੭॥

[1]ਨੀਲਗਾਏ। [2]ਬਾਰਾਸਿੰਗਾ। [†]ਪਾਠਾਂਤ੍ਰ ਭੇਦ ਨਾਲ ਇਹ ਛੰਦ ਰਾਸ ੧੧ ਅੰਸੂ ੪੯ ਅੰਕ ੨੨ ਵਿਚ ਵੀ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਰਥ ਵੀ ਓਥੇ ਦਿਤੇ ਹਨ।

ਕੇਹਰਿ ਭਾਲਕ ਡੋਲਤਿ ਹੈਂ
ਗਜ ਬੋਲਤਿ ਹੈਂ ਕਰਨੀ ਅਵਿਲੋਕ।
ਇੰਗਦ ਦੀਰਘ ਸੂਕਰ ਧਾਰਤਿ[1]

[1]ਵਡੀਆਂ ਵਡੀਆਂ ਹੁੱਡਾਂ ਸੂਰ ਧਾਰਦੇ ਹਨ।

ਬ੍ਰਿੰਦ ਸਸੇ ਸੁ ਬਸੇ ਕਰਿ ਓਕ[1]।

[1]ਘਰ ਬਣਾ ਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰਿੰਗ ਉਤੰਗ ਝੰਖਾਰਨ ਕੇ[1],

[1]ਬਾਰਾਸਿੰਗਿਆਂ ਦੇ।

ਪਲਪੀਨ[1] ਫਿਰੈਂ ਕਿਤਹੂੰ ਨਹਿੰ ਰੋਕ।

[1]ਮੋਟੇ ਮਾਸ ਵਾਲੇ।

ਤੀਤਰ, ਆਰਨ ਚੂੜ[1], ਬਟੇਰਨ,

[1]ਕੁੱਕੜ।

ਜਾਇ ਸਕੈਂ ਨ ਜਹਾਂ ਬਹੁ ਲੋਕ[†] ॥੮॥

[†]ਪਾਠ ਦੇ ਥੋੜੇ ਥੋੜੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਰਾਸ ੧੧ ਅੰਸੂ ੪੯ ਅੰਕ ੨੩ ਵਿਚ ਇਹ ਬੀ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਅਰਥ ਬੀ ਓਥੇ ਦਿਤੇ ਹਨ।

ਕਬਿੱਤ:

ਲੈ ਕੇ ਸੰਗ ਨਾਹਣੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਜਗਤੇਸ਼ ਹੂੰ ਕੋ,
ਖੇਲਿਬੇ ਅਖੇਰ ਕੇ ਬਹਾਨੇ ਬਨ ਗਾਹਈ।
ਫਿਰੈ ਦੂਰ ਦੂਰ ਲੌ ਹਜ਼ੂਰ ਸੋਂ ਬਖਾਨੈ ਬਾਕ
'ਹੇਰੋ ਪ੍ਰਭੁ ਪੂਰਨ ਜਹਾਂ ਕੋ ਚਿਤ ਚਾਹਿਈ।
ਹੋਇ ਸਭਿ ਰੀਤਿ ਸੁਖ, ਕੋਈ ਰੁਤ ਮੈਂ ਨ ਦੁਖ,

ਦੀਜੈ ਫੁਰਮਾਇ ਮੁਖ -ਇਹਾਂ† ਨਿਰਬਾਹਈ[1]-।
ਤਹਾਂ ਘਾਲਿ ਡੇਰਾ ਕਰੋ ਅਨੰਦ ਬਸੇਰਾ ਨਿਤ,
ਨਗਰ ਬਡੇਰਾ ਬਨੈ ਆਪ ਜੋ ਉਮਾਹਈ[1]' ॥੯॥

[1]ਏਥੇ ਨਿਰਬਾਹ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। †ਪਾ:-ਜਹਾਂ।

[1]ਜੇ ਆਪ ਚਾਹੋਗੇ।

ਊਚ ਨੀਚ ਥਾਨ ਫਿਰੇ ਗੁਰੂ ਭਗਵਾਨ ਬਹੁ
ਮਨ ਮੈਂ ਬਿਲੰਦ ਹੀ ਪਸੰਦ ਕੋ ਨ ਆਵਈ।
ਬਿਚਰਤਿ ਗਏ ਰੰਮ[1] ਜਮੁਨਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਜਹਾਂ,
ਹੇਰਿ ਹਰਖਾਨੇ ਨੀਰ ਅਧਿਕ ਸੁਹਾਵਈ।
ਦੀਰਘ ਜੁ ਦੂਨ ਤਾਂ ਕੀ ਦੁਤਿ ਕੌ ਚਊਨ[1] ਕਰੈ,
ਲੋਕਨ ਤੇ ਸੂੰਨ[1] ਬਨ ਜਹਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਵਈ।
ਸਭਿ ਜੀ ਕੇ ਹਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸਬਜ਼ੀ ਬਹਾਰ ਹੈ
ਸੁ ਮੰਜੁਸ ਬਿਹਾਰ ਹੈ[1] ਅਨੰਦ ਉਪਜਾਵਈ ॥੧੦॥

[1]ਸੁੰਦਰ।

[1]ਚਉਗਣਾ।

[1]ਭਾਵ ਏਕਾਂਤ।

[1]ਸਭ ਦੇ ਜੀ ਦੇ ਹਰਨਹਾਰੀ ਹਰਿਆਵਲ ਦੀ ਬਹਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਮਨੋਹਰ ਵਿਚਰਦੀ ਹੈ (ਜਮੁਨਾ) [ਸੰਸ. ਮੰਜੁ = ਮਨੋਹਰ]।

ਸੁਤਾ ਸਪਤਾਸੁ ਕੀ, ਨਸੱਯਾ ਪਾਪ ਰਾਸਿ ਕੀ
ਦਿਵੱਯਾ ਮੋਖ ਦਾਸ ਕੀ ਲਖੈਂ ਜੁ ਨੇਮ ਜਮਨਾ।
ਏਕ ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਛੁਏ ਪਾਵਨਤਾ ਪਾਵਨ ਕੈ
ਪਾਨ ਤੇ ਸ਼ਨਾਨ ਤੇ ਦੁਖਤਿ ਤਿਨ ਜਮ ਨਾ।
ਸ਼ਯਾਮ ਜਲ ਜਲਜ ਬਿਲੋਚਨਿ ਕੀ ਸ਼ਯਾਮ ਪਤਿ
ਚੰਚਲ, ਅਛਲ, ਜਿਨ ਛਲਜੋ ਕਾਲਜਮੁਨਾ।
ਜਾਂ ਕੇ ਆਨ ਸਮ ਨਾ† ਬਿਘਨ ਗਨ ਸ਼ਮਨਾ
ਸਦੀਵ ਸਿੰਧ ਗਮਨਾ ਸੁਹਾਇ ਸ਼ੁਭ

†ਇਹ ਟਿਕਾਣਾ ਸੱਚਮੁਚ ਬੜਾ ਸੁਹਣਾ ਤੇ ਰਮਣੀਕ ਹੈ, ਜਮਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਏਥੇ ਉਪਰੋਂ ਆਉਂਦਾ ਸ਼ਿਵਾਲਕ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਖਾਕੇ ਹੇਠ ਨੂੰ ਮੁੜਦਾ ਡਾਢਾ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਜਲ ਦਾ ਰੰਗ ਬੀ ਸਿਆਲੇ ਵਿਚ ਅਜੀਬ ਨੀਲਾ ਨੀਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਨਾਰਾ ਉਚਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਖਾਲਸਾ ਏਥੇ ਰੌਣਕ ਵਧਾਵੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ, ਬੜਾ ਸੁਹਣਾ ਥਾਉਂ ਹੈ।

†ਇਹ ਕਬਿਤ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤ੍ਰਾਰਧ

ਜਮਨਾ† ॥੧੧॥

ਅਧਜਾਯ ੫੭ ਅੰਕ ੧੦੨ ਵਿਚ ਆ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਅਰਥ ਵੀ ਉਥੇ ਦਿਤੇ ਹਨ।

ਕੇਤੀ ਦੂਰ ਤੀਰ ਤੀਰ ਫਿਰੇ ਬਰ ਬੀਰ ਧੀਰ
ਹੇਰਤਿ ਗੰਭੀਰ ਨੀਰ ਸੀਰ ਸ਼ੁਭ ਚਾਲਤੇ।
ਕਹੂੰ ਬੇਗ ਜ਼ੋਰ ਤੇ ਮਰੋਰਤੇ ਸੁ ਭੌਰੀ ਪਰੈ[1],
ਕਹੂੰ ਫੇਨ ਫੋਰਤੇ ਕਹੂੰਕ ਸੋ ਉਠਾਲਤੇ[1]।

[1]ਘੁੰਮਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

[1]ਕਿਤੇ ਓਹ (ਘੁੰਮਰ) ਝੱਗ ਫੋੜਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਿਤੇ (ਓਹ ਝੱਗ) ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਕਤਹੂੰ ਉਤੰਗ ਸ਼ਜਾਮ ਰੰਗ ਕੇ ਤਰੰਗ ਬ੍ਰਿੰਦ
ਕਤਹੂੰ ਮਤੰਗ ਅੰਗ ਸੰਗਨਿ ਉਛਾਲਤੇ[1]।

[1]ਕਿਤੇ ਹਾਥੀ (ਜਲ ਕ੍ਰੀੜਾ ਕਰਦੇ) ਅੰਗਾਂ ਨਾਲ (ਪਾਣੀ) ਉਛਾਲਦੇ ਹਨ (ਜੰਗਲੀ ਹਾਥੀ ਸ਼ਿਵਾਲਕ ਵਿਚ ਹੈਨ)। (ਅ) ਮਾਨੋ ਹਾਥੀ...।

ਪਾਥਰ ਪਖਾਲਤੇ, ਕਹੂੰਕ ਤਟ ਡਾਲਤੇ[1],
ਕਿਤੇਕ ਜਲ ਹਾਲਤੇ ਝਖਾਦਿ ਜੰਤੁ ਜਾਲ ਤੇ[1] ॥੧੨॥

[1]ਕਿਨਾਰੇ ਢਹਿ ਰਹੇ ਹਨ।

[1]ਤੇ ਕਿਤੇ ਕੁ ਸਮੂਹ ਮੱਛੀ ਆਦਿ ਜੰਤੂਆਂ ਕਰਕੇ ਜਲ ਹਿੱਲਦਾ ਹੈ।

ਬਿਚਰੇ ਬਿਲੋਕਤਿ ਸੁ ਥਲ ਹੇਤੁ ਰੋਕਨਿ ਕੇ
ਭੇਤੀ ਜੇ ਹੈਂ ਲੋਕ ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਸੋ ਬਤਾਵਤੇ।
ਸੁੰਦਰ ਸਿਲਾਨ ਕੂਲ ਜਾਨਜੋ ਅਨਕੂਲ ਆਛੇ
ਖਰੇ ਦਿਢ ਮੂਲ ਜਹਾਂ ਬਿਟਪ ਸੁਹਾਵਤੇ।
ਗੁਰੂ ਕੇ ਪਸੰਦ ਆਯੋ ਆਨੰਦ ਬਿਲੰਦ ਪਾਯੋ
ਭਾਖਤਿ ਨਰਿੰਦ ਸੰਗ 'ਏਈ ਮਨ ਭਾਵਤੇ।
ਪਿਖੈਂ ਸੁ ਪੂਰ ਆਵਤੇ[1] ਸਮੁਖ ਛਬਿ ਪਾਵਤੇ
ਰਿਦੇ ਕੋ ਹਰਖਾਵਤੇ ਸੁ ਬੇਗ ਜਲ ਜਾਵਤੇ' ॥੧੩॥

[1]ਪੂਰਨ (ਜਲ ਦਾ ਵੇਗ) ਆਉਂਦਾ ਦਿੱਸਦਾ ਹੈ।

ਮੇਦਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੋ ਸੁਨਾਇ ਨਿਜ ਬਾਸ ਕੋ
ਸੁ ਹੋਇ ਜਲ ਪਾਸ ਕੋ, ਤੁਰੰਗ ਕੋ ਟਿਕਾਇ ਕੈ।
ਹੇਰਿ ਤਰੁ ਮੂਲ ਕੋ ਸੁ ਜਮਨਾ ਕੇ ਕੂਲ ਕੋ
ਨਿਵੇਸ ਹੇਤੁ ਉਤਰੇ ਅਨੰਦ ਕੋ ਬਢਾਇ ਕੈ।
ਤਾਤਕਾਲ ਡਾਲਿ ਕਰਿ ਫਰਸ਼ ਉਤਾਲ ਕਰਿ
ਗਾਦੀ ਰੰਗ ਲਾਲ ਕੀ ਸੁ ਦਾਸਨਿ ਡਸਾਇ ਕੈ।
ਬੈਠਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬੋਲਤਿ ਨਰਿੰਦ

ਸੰਗ
'ਸੁੰਦਰ ਬਿਲੰਦ ਹੈ ਪਸੰਦ ਮਨ ਭਾਇ ਕੈ
॥ ੧੪ ॥
ਜਮਨਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਇਕ, ਦੂਸਰੇ ਉਤੰਗ ਤਟ[1], — [1]ਉੱਚਾ ਹੈ ਕਿਨਾਰਾ।
ਤੀਸਰੇ ਤਰੁਨਿ ਠਟ[1] ਸੈਲਨ ਕੀ ਸੈਲ ਹੈ[2]। — [1]ਤੀਸਰੇ ਬ੍ਰਿੱਛਾਂ ਦਾ ਠਾਠ (ਖੂਬ ਹੈ)। (ਅ) ਸੂਰਜ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਭੀ ਅਰਥ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। [2]ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ ਸੈਰ ਹੈ।
ਸਬਜ਼ੀ ਸੁਹਾਇ, ਬਿਨ ਪੰਕ ਹੈ ਸੁ ਥਾਇ,
ਸੁਭ
ਦੂਣ ਬਿਸਤਾਰ ਸੋ ਉਦਾਰ ਚਲੈ ਗੈਲ ਹੈ[1]।' — [1]ਬੜਾ ਰਾਹ ਚਲਦਾ ਹੈ।
ਮੇਦਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੁਨਿ ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਬਾਕ
ਭਨਿ
'ਮਨ ਕੀ ਪਛਾਨੋ ਤੁਮ ਦੇਖਜੋ ਥਲ ਛੈਲ ਹੈ[1]। — [1]ਸੁੰਦਰ।
ਈਹਾਂ ਲਗਿ ਹੱਦ ਹਮ ਕਰੀ ਰਿਪੁ ਸੰਗ
ਬਦ[1] — [1]ਨੀਯਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ।
ਕੇਤੀ ਬਾਰ ਜਿਦੈਂ ਕਰਿ ਜੰਗ ਭਯੋ ਐਲ ਹੈ[1] — [1]ਜੰਗ ਦਾ ਰੌਲਾ ਪਿਆ ਹੈ।
॥ ੧੫ ॥
ਫਤੇ ਸ਼ਾਹ ਮਹੀਪਾਲ ਹਮ ਤੇ ਬਿਸਾਲ ਦੇਸ਼
ਧਾਰਤਿ ਗ਼ਰੂਰ ਸੂਰ ਲੈ ਕੇ ਸਮੁਹਾਤਿ ਹੈ।
ਦੇਤਿ ਹੈ ਬਿਖਾਦ ਕੋ ਨ ਰਾਖੈ ਮਿਰਜਾਦ ਕੋ,
ਬਿਰੋਧ ਪਰਜੋ ਆਦਿ ਕੋ ਨ ਹੋਤਿ ਕਬਿ
ਸ਼ਾਂਤਿ ਹੈ।
ਯਾਂ ਤੇ ਮੈਂ ਅਰਾਧੇ ਉਰ, ਆਏ ਆਪ ਬਲੀ
ਗੁਰ,
ਕਾਮਨਾ ਕੋ ਜਾਨਿ ਮਨ ਪੂਰੀ ਸਭਿ ਭਾਂਤਿ
ਹੈ।
ਹੱਦ ਪੈ ਨਿਵੇਸ ਕੀਨਿ ਭਯੋ ਸਭਿ ਤ੍ਰਾਸ
ਹੀਨ,
ਮੋ ਕੋ ਦਾਸ ਚੀਨ ਪਾਸ ਲੀਨਿ ਬਾਸ ਖਜਾਤ
ਹੈ[1]' ॥ ੧੬ ॥ — [1]ਨੇੜੇ ਵਾਸਾ ਲਿਆ ਹੈ ਪ੍ਰਗਟ ਹੀ।
ਸੁਨਿ ਕੈ ਨਰਿੰਦ ਪੀਰ[1] ਸ੍ਰੀ ਗੁਵਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਬੀਰ, — [1]ਰਾਜੇ ਦਾ ਦੁਖ।
ਦਈ ਕਹਿ ਧੀਰ 'ਜੌ ਲੌ ਹਮ ਥਿਰੈਂ ਥਾਨ

ਮੈਂ।
ਕੌਨ ਸੀਸ ਧਾਰੇ ਦੋਇ, ਆਇ ਕੈ ਸਮੁਖ ਹੋਇ[1]
ਤੀਰਨਿ ਪੁਰੋਇ ਰਿਪੁ ਕਰੌਂ ਘਮਸਾਨ ਮੈਂ।
ਬਾਪੁਰੇ ਅਪਰ ਇਨ ਗਿਨਤੀ ਬਖਾਨੈ ਕਹਾਂ
ਲਰੈ ਜੇ ਨੁਰੰਗ ਸਾਰੇ ਰੰਗ ਦੇਊ ਹਾਨ ਮੈਂ[1]।'
ਅਭੈ ਦਾਨ ਦੀਨਿ 'ਰਹੋ ਸੁਖ ਮੈਂ ਅਸੀਨ[1] ਅਬਿ,
ਚਿੰਤ ਤੇ ਬਿਹੀਨ ਕਾਨ ਆਨ ਕੀ ਨ ਮਾਨ ਮੈਂ[1]' ॥੧੭॥

[1]ਕੌਣ ਦੋ ਸਿਰਾਂ ਵਾਲਾ ਜੰਮਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਵੇ।
[1]ਰੰਗ (ਅਨੰਦ) ਨਾਸ਼ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ।
[1]ਸੁਖਾਂ ਵਿਚ ਟਿਕ ਕੇ।
[1]ਮਨ ਵਿਚ ਨਾਂ (ਜਾਣੋ)।

ਸ੍ਵੈਯਾ:
ਬਾਕ ਬਿਲਾਸ ਪ੍ਰਭੂ ਇਮ ਕੀਨਿ
ਨਰਿੰਦ ਬਲਿੰਦ ਅਨੰਦ ਕਿਯੋ।
ਭੀਰ ਬਿਹੀਰ ਕੀ ਮਾਰਗ ਤੇ
ਸਮੁਦਾਇ ਸਮਾਜ ਪਹੁੰਚਿ ਗਯੋ।
ਕੀਨਿ ਨਿਵੇਸ਼ ਅਸ਼ੇਸ਼ ਹੀ ਸੈਨ,
ਤੁਰੰਗ ਕੋ ਬ੍ਰਿੰਦ ਲਗਾਇ ਦਯੋ।
ਆਪਨੇ ਆਪਨੇ ਥਾਨ ਸਭੀ,
ਅਵਿਲੋਕਿ ਕੁਸ਼ਾਦ[1] ਕੋ ਰੋਕ ਲਯੋ ॥੧੮॥

[1]ਖੁੱਲ੍ਹਾ (ਥਾਂ)।

ਕਬਿੱਤ:
ਤਨ ਦੀਨ[1] ਚਾਨਣੀ ਚਕੋਦ[2] ਚਾਰੁ ਚਹੂੰ ਦਿਸ਼ਿ
ਝਾਲਰ ਜ਼ਰੀ ਕੀ ਗਨ ਲਰੀ ਮੁਕਤਾਨ ਕੀ।
ਰੇਸ਼ਮ ਕੀ ਡੋਰਨ ਸੋਂ ਐਂਚਿ ਕਰਿ ਜੋਰਨ ਸੋਂ[1]
ਬੰਧਿ ਚਹੂੰ ਓਰਨ ਸੋਂ ਗਾਢੀ ਕੈ ਮਹਾਨ ਕੀ[1]।
ਤੰਬੂ ਜੁ ਕਦੰਬ ਆਡ ਦੀਨੇ ਹੈਂ[1] ਬਿਲੰਬ ਬਿਨ,
ਤਾਨੀ ਹੈ ਬਨਾਤ ਕੀ ਕਨਾਤ ਓਟ ਠਾਨਿ ਕੀ[1]।

[1]ਤਾਣ ਦਿਤੀ। [2]ਚਾਰ ਕੋਨਿਆਂ ਵਾਲੀ ਚਾਨਣੀ।
[1]ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ।
[1]ਬਹੁਤ ਤਕੜੀ ਕੱਸ ਦਿੱਤੀ।
[1]ਤੰਬੂ ਸਾਰੇ ਤਾਣ ਦਿੱਤੇ।
[1]ਓਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਲੈਨ[1] ਹੈ ਕਿਕਾਨ ਕੀ ਸੁਹਾਈ ਦੁਤਿਵਾਨ ਕੀ

[1]ਕਤਾਰ। [ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ, ਲਾਈਨ]।

ਬਨਾਈ ਬੁੱਧਿਵਾਨ ਕੀ ਦਿਖਾਈ ਰੰਗਵਾਨ ਕੀ[1] ॥੧੯॥

[1]ਬੁਧੀਵਾਨਾਂ ਨੇ (ਅੱਡੋ ਅੱਡ) ਰੰਗ (ਦੋ ਘੋੜਿਆਂ) ਦੀ (ਕਤਾਰ) ਬਨਾ ਦਿਖਾਈ ਹੈ।

ਲਾਗਜੋ ਹੈ ਅਸ਼ੇਸ਼ ਡੇਰਾ ਉਠਿ ਕੈ ਨਰੇਸ਼ ਹੇਰਾ
ਲੈ ਕੈ ਗੁਰ ਆਇਸੁ ਕੋ ਆਪ ਜਾਨਿ ਕੀਨਿਯੋ।
ਦੂਨ ਅਭਿਰਾਮਨੀ ਮੈਂ ਜਾਮਨੀ ਬਿਤੀਤ ਕਰੀ,
ਜਮੁਨਾ ਕੇ ਜਲ ਮੈਂ ਸ਼ਨਾਨ ਕਰਿ ਲੀਨਿਯੋਂ।
ਚਾਰ ਘਰੀ ਦਿਨ ਚਰੇ ਨਾਹਣੇਸ਼ ਪਾਸ ਆਯੋ
ਬੰਦਨਾ ਕੋ ਠਾਨਿ ਪਗ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰੇਮ ਭੀਨਿਯੋ।
ਬੈਠਿ ਕੈ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕੋਈ ਬੋਲਜੋ ਰਸ ਰੰਗ ਸੋਈ
ਬੂਝਜੋ ਜਜੋਂ ਬਤਾਇ ਦੇਤਿ ਬਿਲਮ ਬਿਹੀਨਯੋ ॥੨੦॥
ਬਾਕ ਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਨਿ ਮੇਦਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੰਗ
'ਸੁਨੋਂ ਮਹਿਪਾਲਕ ! ਜਜੋਂ ਰੀਤਿ ਰਾਜਨੀਤਿ ਕੀ।
ਸੁਭਟ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕੋ ਘਮੰਡ ਹੁਇ ਆਗੇ ਬਹੁ
ਕੈਸੇ ਬਿਨ ਜੰਗ ਤੇ ਧਰੈਂਗੇ ਧੀਰ ਚੀਤ ਕੀ[1]।

[1]ਚਿਤ ਵਿੱਚ ਧੀਰਜ ਕੀਕੂੰ ਧਾਰਨਗੇ ਭਾਵ ਟਿਕ ਕੇ ਕੀਕੂੰ ਬੈਠਣਗੇ।

ਵਧੈ ਗੋ ਵਿਰੋਧ, ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਕੇ ਬਸਨ ਜੋਧ[1],

[1]ਜੋਧਿਆਂ ਦਾ ਵੱਸਣਾ ਸ਼ੇਰਾਂ ਵਾਂਙੂ ਹੋਵੇਗਾ ਭਾਵ ਹਰ ਵੇਲੇ ਜੰਗ ਨੂੰ ਤਿਆਰ।

ਹਤੈਂ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਕ੍ਰੋਧ, ਰੱਛਾ ਕਰੈਂ ਮੀਤ ਕੀ।
ਚਾਹੀਏ ਮਵਾਸ ਕੋਟ ਬਨੈ[1] ਆਪ ਪਾਸ ਓਟ,

[1]ਰਖਜ਼ਾ ਦਾ ਥਾਉਂ ਕੋਈ ਕਿਲਾ ਬਣੇ। [ਸੰਸ. ਮਵਾਸ = ਰਾਖੀ ਦਾ ਥਾਉਂ]।

ਤ੍ਰਾਸ ਦੇ ਰਿਪੁਨ, ਪੁਨ ਆਸ ਧਰੈਂ ਜੀਤ ਕੀ[1]' ॥੨੧॥

[1]ਜੋ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਡਰ ਦੇਵੇ, ਫਿਰ (ਸੂਰਮੇ) ਜਿੱਤ ਦੀ ਆਸਾ ਰੱਖਣ।

ਨਾਹਣ ਨਰਿੰਦ ਹਾਥ ਬੰਦਿ ਕੇ ਬਖਾਨਜੋ ਤਬਿ

'ਬਨੈ ਤਾਤਕਾਲ ਨ ਬਿਲਮ ਮੋਹਿ ਭਾਇ ਹੈ।
ਸਗਰੀ ਅਣੀਕ[1] ਔਰ ਪ੍ਰਜਾ ਜੇਤੀ ਦੇਸ਼ ਬੀਚ
ਕਰਿਹੌਂ ਬਟੋਰਨਿ ਪਹੂੰਚੈ ਸਹਿਸਾਇ ਹੈ।
ਕਰੀਏ ਹਕਾਰਨਿ ਮਜੂਰ ਔਰ ਕਾਰੀਗਰ
ਸੁਨਿਬੇ ਤੇ ਜਹਾਂ ਕਹਾਂ ਆਇੰ ਉਤਲਾਇ ਹੈਂ।
ਅਪਨਿ ਲਗਾਵੌਂ ਸੈਨ, ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਹੁਇੰ ਤਜਾਰ ਐਨ,
ਹਮੈਂ ਕਾਹੂੰ ਭੈ ਨ ਰਿਪੁਤ੍ਰਾਸ ਘਨੇ ਪਾਇਹੈ'
॥੨੨॥

[1]ਸੈਨਾ।

ਸ੍ਵੈਯਾ:
ਸ਼੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਸੋਂ ਕਹਿ ਕੈ
ਸਭਿ ਗ੍ਰਾਮਨਿ ਮੈਂ ਤਤਕਾਲ ਪਠਾਏ।
ਮਾਨਵ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਟੋਰਨਿ ਕੀਨਿ
ਹੁਤੇ ਨਿਜ ਦੇਸ਼ ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਬੁਲਾਏ।
ਆਇ ਹਜ਼ਾਰਨ ਕੋਟ ਬਨਾਵਨਿ
ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਜੂਰ ਸੁਨੇ ਚਲਿ ਆਏ।
ਭੀਰ ਭਈ ਗੁਰ ਦੇਗ ਚਲੈ
ਬਿਨ ਤੋਟ ਰਹੈ ਪਿਖਿ ਕੈ ਬਿਸਮਾਏ
॥੨੩॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮਰੁਤੇ 'ਜਮਨਾਤਟ ਆਗਮਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਖਸ਼ਟਚਤ੍ਵਾਰਿਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੪੬॥

੪੭. [ਪਾਂਵਟਾ ਰਚਿਆ]

੪੬<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੮

ਦੋਹਰਾ:

ਭਈ ਭੀਰ ਜਿਤ ਕਿਤਹੁ ਤੇ, ਨਰ ਪਹੁੰਚੇ ਸਮੁਦਾਇ।
ਜੰਗਲ ਮਹਿਂ ਮੰਗਲ ਕਰਜੋ, ਕਲ਼ਗੀਧਰ ਹਰਿਖਾਇ ॥੧॥

ਤੋਟਕ ਛੰਦ:

ਹਿਤ ਕੋਟ ਚਿਨਾਵਨਿ ਚਾਹਿ ਧਰੀ।
ਕਲ਼ਗੀਧਰ ਆਇਸੁ ਏਵ ਕਰੀ।
'ਅਬਿ ਲੇਹੁ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰਾਹ ਕਰੋ[1]।
ਜਮਨਾ ਤਟ ਲਜਾਇ ਬਨਾਇ ਧਰੋ' ॥੨॥
ਸੁਨਿ ਆਇਸੁ ਦਾਸਨਿ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਧਰੀ।
ਬਨਵਾਇ ਭਲੇ ਬਿਧਿ ਸੰਚ ਕਰੀ।
ਸਭਿ ਆਨਿ ਧਰਜੋ ਤਤਕਾਲ ਤਹਾਂ।
ਜਮਨਾ ਤਟ ਬੈਠਨਿ ਥਾਨ ਜਹਾਂ ॥੩॥
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਆਦਿਕ ਨਾਮ ਲਿਏ।
ਕਰ ਜੋਰਿ ਖਰੇ ਅਰਦਾਸ ਕਿਏ।
'ਦਸਮੋ ਪਤਿਸ਼ਾਹ ਚਿਨਾਵਤਿ ਹੈਂ।
ਜਮਨਾ ਤਟ ਕੋਟ ਬਨਾਵਤਿ ਹੈਂ ॥੪॥
ਦਿਨ ਰੈਨ ਸਹਾਇਕ ਆਪ ਬਨੋ।
ਬਿਘਨਾਗਨ ਕੋ ਤਤਕਾਲ ਹਨੋ।'
ਇਮ ਹੋਇ ਖਰੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰੀ।
ਕਰ ਬੰਦਿ ਭਲੇ ਪਰਣਾਮ ਕਰੀ ॥੫॥
ਬਹੁਰੋ ਸਭਿ ਮੈਂ ਬਰਤਾਇ ਦਿਯੋ।
ਕਰਿ ਆਦਰ ਲੇ ਮੁਖ ਖਾਨਿ ਕਿਯੋ।
ਪੁਨ ਆਪ ਉਠੇ ਨ੍ਰਿਪ ਸੰਗ ਲਿਯੋ।
ਪਰਧਾਨ ਸਮੂਹ ਸੁ ਸੰਗ ਭਯੋ ॥੬॥
ਬਿਸਤਾਰ ਜਿਤੇਕ ਬਿਸਾਲ ਚਹਜੋ।
ਚਿਨਿਬੇ ਕਹੁ ਕੋਟ ਸੁਨਾਇ ਕਹਜੋ।
ਜਿਸ ਬੀਚ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਬੀਰ ਰਹੈਂ।
ਹਯ ਬਿੰਦਨਿ ਕੋ ਜਹਿਂ ਥਾਨ ਲਹੈਂ ॥੭॥
ਲਰਿਬੇ ਹਿਤ ਘਾਤ ਬਨਾਇ ਕਰੋ।
ਹਤਿ ਹੇਤੁ ਤੁਫੰਗ ਬਿਧਾਨ ਧਰੋ[1]।

[1]ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪੱਯੇ ਦਾ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਕਰੋ।

[1]ਮਾਰਨੇ ਲਈ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੀ ਬਿਧੀ ਬਨਾਓ।

ਗੁਰ ਪੂਰਬ ਹਾਥ ਲਗਾਇ ਦਯੋ।
ਰਣ ਲੇਨਿ ਫਤੇ ਉਤਸਾਹ ਹਿਯੋ ॥੮॥
ਸਮੁਦਾਇ ਲਗੇ ਸਭਿ ਕਾਰ ਕਰੈਂ।
ਗਨ ਪਾਹਨ ਆਨਿ ਬਨਾਇ ਧਰੈਂ।
ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਗਨ ਡਾਲਤਿ ਪੰਕ[1] ਘਨੋ। [1]ਚਿੱਕੜ ਭਾਵ ਗਾਰਾ।
ਬਹੁ ਰੌਰ ਪਰੋ ਬਡ ਜੰਗ ਮਨੋ ॥੯॥
ਸਿਰ ਊਪਰ ਕੋਇ ਉਠਾਵਤਿ ਹੈ।
ਗਨ ਪਾਥਰ ਕੋ ਉਖਰਾਵਤਿ ਹੈ।
ਰਘੁਬੀਰ ਮਨੋ ਦਧਿ ਸੇਤੁ ਕਰਜੋ[1]। [1]ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਮਾਨੋ ਸਮੁੰਦਰ ਤੇ ਪੁਲ ਬਨ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਨਰ ਬ੍ਰਿੰਦਨਿ ਤੇ ਇਮ ਰੌਰ ਪਰਜੋ ॥੧੦॥
ਕਹਿ ਕੋਇਕ ਕਾਰ ਕਰਾਵਤਿ ਹੈਂ।
ਬਿਧਿ ਰਾਖਨਿ ਕੋ ਸੁ ਬਤਾਵਤਿ ਹੈਂ।
ਗੁਰ ਸੰਝ ਸਕਾਰ[1] ਨਿਹਾਰਤਿ ਹੈਂ। [1]ਸ਼ਾਮਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਸਵੇਰੇ।
ਮੁਖ ਸਾਧਹਿ ਸਾਧ[1] ਉਚਾਰਤਿ ਹੈਂ ॥੧੧॥ [1]ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਸਾਬਾਸ਼।
ਮਹਿਪਾਲਿਕ ਸੈਨ ਕਰੈ ਕ੍ਰਿਤ ਕੋ।
ਗੁਰ ਸੰਗਤਿ ਭਾਉ ਧਰੇ ਚਿਤ ਕੋ।
ਕਲ਼ਗੀਧਰ ਕੇ ਭਟ ਕਾਰ ਕਰੈਂ।
ਪੰਚ ਭ੍ਰਾਤ ਕਰਾਵਤਿ ਤੀਰ ਥਿਰੈਂ ॥੧੨॥
ਬਡ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦਨਿ ਸੰਗ ਲਿਯੇ।
ਨੰਦ ਚੰਦ ਕਹੈ ਉਤਸਾਹ ਦਿਯੇ।
ਨਰ ਹੋਇ ਹਜ਼ਾਰਹੁਂ ਆਨਤਿ ਹੈਂ।
ਕਰਿ ਤੂਰਨਤਾ ਗਢ ਠਾਨਤਿ ਹੈਂ ॥੧੩॥
ਸਭਿ ਬਾਸੁਰ ਦੇਗ਼ ਬਿਸਾਲ ਚਲੇ।
ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਭੋਜਨ ਭੂਰ ਮਿਲੇ।
ਗੁਰ ਲੇ ਕਰਿ ਸੰਗ ਮਹੀਪਤਿ ਕੋ।
ਫਿਰਿ ਹੇਰਤਿ ਹੈਂ ਸਗਰੀ ਕ੍ਰਿਤ ਕੋ ॥੧੪॥
ਬਹੁ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਬਨਜੋ ਉਤਸਾਹਤਿ ਹੈਂ।
ਗਢ ਕੋ ਦਿਢ ਠਾਨਿ ਉਮਾਹਤਿ ਹੈਂ।
ਦਿਨ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਮੈਂ ਸਭਿ ਤਜਾਰ ਕਰਜੋ।

ਗਨ ਪਾਹਨ ਪੰਕ ਮਹਾਨ ਧਰਜੋ ॥ ੧੫ ॥
ਰਚਿ ਸੁੰਦਰ ਦ੍ਵਾਰ ਉਦਾਰ ਮਹਾਂ[1]।
ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਬਹੁ ਠਾਨਿ ਜਹਾਂ ਸੁ ਕਹਾਂ।
ਰਿਪੁ ਆਇ ਸਮੀਪ ਸਕੈ ਨ ਕਬੈ।
ਰਹਿ ਅੰਤਰਿ ਮਾਰਤਿ ਬਾਹਜ ਸਬੈ[1] ॥ ੧੬ ॥
ਗੜ੍ਹ ਪੂਰਨ ਕੀਨਿ ਬਨਾਇ ਗਨੰ।
ਜਿਸ ਮੈਂ ਰਚਿਰੀਤਿ ਮਹਾ ਨਰਨੰ[1]।
ਗੁਰ ਪਾਸ ਮਹੀਪਤ ਜਾਤਿ ਭਯੋ।
ਪਿਖਿ ਕੋਟ ਬਿਸਾਲ ਅਨੰਦ ਹਿਯੋ† ॥ ੧੭ ॥
-ਅਰਿ ਬ੍ਰਿੰਦਨ ਕੀ ਨਹਿਂ ਚਿੰਤ ਰਹੀ।
ਗੁਰ ਪੂਰਨ ਕੀ ਕਰੁਨਾ ਸੁ ਲਹੀ-।
ਪਦ ਪੰਕਜ ਬੰਦਤਿ ਬੈਠਿ ਗਯੋ।
ਮਨ ਕੀ ਤਿਹ[1] ਜਾਨਿ ਬਖਾਨਿ ਕਿਯੋ ॥ ੧੮ ॥
'ਸੁਨਿ ਭੂਪਤਿ ! ਤ੍ਰਾਸ ਨ ਤਾਵਦ ਹੈ।
ਇਸ ਥਾਨ ਬਿਖੈ ਹਮ ਜਾਵਦ ਹੈਂ।
ਅਸ ਕੋ ਬਲਵਾਨ ਜੁ ਆਇ ਸਕੈ।
ਕਰਿ ਭੌਂਹਨ ਬੰਕ ਜੁ ਤੇਹਿ ਤਕੈ ॥ ੧੯ ॥
ਪਗ ਪਾਵਨ ਦੇਉਂ ਨਹੀ ਕਿਹ ਕੋ।
ਚਢਿ ਆਇ, ਲਖੋ ਮ੍ਰਿਤੁ ਹ੍ਵੈ ਤਿਹ ਕੋ।
ਨਿਸ਼ਚਿੰਤ ਸਦਾ ਨਿਜ ਰਾਜ ਕਰੋ।
ਗੁਰਧਾਮ ਬਿਖੈ ਨਿਤ ਭਾਉ ਧਰੋ ॥ ੨੦ ॥
ਜੁਗ ਲੋਗ ਸਹਾਇਕ ਹੋਵਹਿਂਗੇ।
ਬਿਘਨੰ ਗਨ ਪਾਪਹਿਂ ਖੋਵਹਿਂਗੇ।'
ਕਰ ਜੋਰਿ ਬਿਨੈ ਮਹਿਪਾਲ ਕਰੈ।
'ਮਨ ਮੋਰ ਭਰੋਸ ਇਹੀ ਸੁ ਧਰੈ ॥ ੨੧ ॥
ਮਨ ਕਾਮਨ ਪੂਰਨ ਮੋਹਿ ਕਰੀ।
ਹਦ ਪੈ ਰਚਿ ਕੋਟ ਸੁ ਚਿੰਤ ਹਰੀ।

[1]ਵਡੇ ਵਡੇ ਸੁਹਣੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬਣਾਏ।

[1]ਅੰਦਰ ਰਹਿਕੇ (ਅੰਦਰਲਾ ਬਾਹਰਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਦਾ ਰਹੇ ਗੋਲੀਆਂ)।

[1]ਬਹੁਤੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਤਰਕੀਬ ਕੀਤੀ। (ਅ) ਮਹਾਨ ਰਨੰ = ਮਹਾਨ ਜੰਗ ਦੀ ਰੀਤਿ ਮੂਜਬ ਰਚੀ।

†ਗੜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਪੱਕਾ ਸਥਾਨ ਸਤਿਗੁਰ ਦਾ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਖੜਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਗਾਰੇ ਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦਾ ਕੋਟ ਅਰ ਕੱਚੇ ਕੋਠੇ ਸਭ ਸਫਾ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਨਗਰ ਪਾਉਂਟਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵਸਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਹੋਰ ਬੀ ਲਾਗੇ ਹਨ।

[1]ਤਿਸ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਜਾਣਕੇ।

ਨਿਤ ਰਾਵਰ ਕੇਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਮਹਾਂ।
ਸੁਨਿਯੰਤਿ ਪ੍ਰਿਥੀ ਤਲ ਜਾਂਹਿ ਤਹਾਂ' ॥੨੨॥
ਇਮ ਧੀਰਜ ਦੀਨਿ ਮਹੀਸ਼ੁਰ ਕੋ।
ਲਖਿ ਲੀਨਿ ਗੁਰੂ ਤਨ ਈਸ਼ੁਰ ਕੋ[1]। [1]ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਈਸ਼ਵਰ ਸਰੂਪ ਜਾਣ ਲਿਆ (ਰਾਜੇ ਨੇ)।
ਕਰ ਜੋਰਤਿ ਸੇਵਤਿ ਭਾਉ ਧਰੇ।
ਬਹੁ ਬਾਰਨ ਬਾਕ ਬਿਲਾਸ ਕਰੇ ॥੨੩॥
ਗੁਰ ਸੰਗ ਅਖੇਰ ਪਯਾਨਤਿ ਹੈ।
ਜਿਤ ਕਾਨਨ ਦੀਹ ਬਖਾਨਤਿ ਹੈ।
ਮ੍ਰਿਗ ਕੇਹਰਿ ਆਇ ਸੰਘਾਰਿਤ ਹੈਂ।
ਤੁਪਕਾਨ ਕੈ ਬਾਨ ਪ੍ਰਹਾਰਤਿ ਹੈਂ ॥੨੪॥
ਬਹੁ ਬਾਜ ਸਿਚਾਨਨਿ ਸ੍ਵਾਨਨਿ ਕੌਂ।
ਇਮ ਛੋਰਤਿ ਗਾਹਤਿ[1] ਕਾਨਨ ਕੋ। [1]ਗਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।
ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਕੋ ਹਰਖਾਵਤਿ ਹੈ।
ਬਨ ਕੀ ਬਹੁ ਘਾਤ ਬਤਾਵਤਿ ਹੈ ॥੨੫॥
ਥਿਰਤਾ ਪੁਨ ਆਇ ਨਿਵੇਸ ਕਰੈਂ।
ਮਿਲਿ ਬੈਠਤਿ ਹੈਂ ਉਰ ਭਾਉ ਧਰੈਂ।
ਨਰ ਕੋ ਨਿਜ ਦੇਸ਼ ਪਠਾਵਤਿ ਹੈ।
ਵਸਤੂ ਗੁਰ ਹੇਤੁ ਅਨਾਵਤਿ ਹੈ ॥੨੬॥
ਦਿਨ ਕੇਤਿਕ ਭੂਪ ਸਮੀਪ ਰਹਜੋ।
ਪੁਰਿ ਨਾਹਨ ਕੋ ਪੁਨ ਜਾਨਿ ਚਹਜੋ।
ਉਰ ਕੀ ਗੁਰ ਜਾਨਿ ਬਿਦਾ ਸੁ ਕਰਜੋ।
ਪਗਪੰਕਜ ਪੈ ਨ੍ਰਿਪ ਹਾਥ ਧਰਜੋ ॥੨੭॥
'ਨਿਤ ਬਾਤ ਸਮੀਪਹਿ ਆਪਨ ਕੋ[1]। [1]ਆਪ ਦਾ ਵਾਸ ਹੋਇਆ।
ਬਿਸਵਾਸ ਬਡੋ ਰਿਪੁ ਖਾਪਨਿ ਕੋ।
ਸਿਮਰੋ ਤਤਕਾਲਹਿ ਆਵਨ ਹ੍ਵੈ[1]। [1]ਜਦੋਂ ਆਪ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋਗੇ ਤਤਕਾਲ ਆਵਾਂਗਾ।
ਰੁਚਿ ਸੰਗ ਬਸੋ ਥਲ ਪਾਵਨ ਹ੍ਵੈ' ॥੨੮॥
ਬਖਸ਼ਜੋ ਸਿਰੁਪਾਉ ਘਨੇ ਧਨ ਕੋ।
ਸਿਰ ਪੈ ਧਰਿ ਮੋਦ ਕੀਯੋ ਮਨ ਕੋ।
ਚਢਿ ਵਾਹਨ ਪੈ ਤਬਿ ਜਾਤਿ ਭਯੋ।
ਪੁਨਿ ਨਾਹਣ ਜਾਇ ਨਚਿੰਤ ਭਯੋ ॥੨੯॥
ਇਤ ਸ਼੍ਰੀ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਬਾਸ ਕਰਜੋ।

ਜਸ ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ ਬਿਖੈ ਪਸਰਯੋ।
ਭਟ ਰਾਖਤਿ ਜੋ ਚਲਿ ਆਵਤਿ ਹੈਂ।
ਪ੍ਰਤਿ ਬਾਸੁਰ ਸੈਨ ਬਧਾਵਤਿ ਹੈਂ ॥ ੩੦ ॥
ਹੁਇ ਹਿੰਦ ਕਿਧੌਂ ਤੁਰਕਾਨ ਕੁਊ।
ਧਰਿ ਆਯੁਧ ਜਾਇ ਸਮੀਪ ਜੁਊ।
ਦਰਮਾਹਨ ਕੋ ਤਿਸ ਬੰਧਿ ਰਖੈਂ[1]। [1]ਮਾਹਵਾਰੀ ਤਨਖਾਹ ਮੁਕਰਰ ਕਰਕੇ (ਨੌਕਰ) ਰਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।
ਕਹਿ ਮੇਲਤਿ ਹੈਂ ਮਿਸਲਾਨ ਬਿਖੈ[1] ॥ ੩੧ ॥ [1]ਜਥਿਆਂ ਵਿਚ ਰੱਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।
ਦਲ ਦੀਰਘ ਕੀਨਿ ਬਟੋਰਨਕੋ।
ਸ਼ਲਖੈਂ ਚਲਿਵਾਇ ਸੁ ਜ਼ੋਰਨ ਕੋ[1]। [1]ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ।
ਧੁਨਿ ਦੂਰ ਲਗੇ ਸੁਨਿਯੰਤਿ ਮਹਾਂ।
ਤਿਨ ਦੇਸ਼ਨਿ ਬਾਤ ਜਹਾਂ ਸੁ ਕਹਾਂ ॥ ੩੨ ॥
'ਗਢ ਕੋ ਦਿਢ ਕੀਨਿ ਗੁਰੂ ਇਤ ਹੈ।
ਜਿਹ ਦੁੰਦ ਮਚਾਵਨਿ ਕੋ ਚਿਤ ਹੈ।
ਦਲ ਰੋਜ ਬਿਸਾਲ ਸਕੇਲਤਿ ਹੈਂ।
ਫਿਰਿ ਦੂਣ ਅਖੇਰਨਿ ਖੇਲਤਿ ਹੈਂ ॥ ੩੩ ॥
ਚਲਿਵਾਇ ਬਿਸ਼ਾਲ ਤੁਫੰਗਨ ਕੋ।
ਬਖਸ਼ੈਂ ਧਨ ਦੀਰਘ ਸੰਗਨ ਕੋ[1]।' [1]ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ।
ਸੁਨਿ ਕੈ ਭਟ ਚਾਕਰ ਹੋਵਨਿ ਕੋ।
ਬਹੁ ਆਇੰ ਚਲੇ ਸੁਖ ਜੋਵਨਿ ਕੋ ॥ ੩੪ ॥
ਕਬਿ ਰਾਖਤਿ ਬੀਸ ਪਚੀਸਨ ਕੋ।
ਚਿਹਰਾ ਲਿਖਤੇ[1] ਕਬਿ ਤੀਸਨ ਕੋ। [1]ਹੁਲੀਆ ਲਿਖਦੇ ਹਨ।
ਬਹੁ ਬੇਚਨਿ ਕੋ ਹਯ ਆਨਤਿ ਹੈਂ।
ਗੁਰ ਤੇ ਧਨ ਲੇਤਿ ਪਯਾਨਤਿ ਹੈਂ ॥ ੩੫ ॥
ਬਲਵਾਨ ਤੁਰੰਗ ਕਿ ਬੀਰ ਕੁਊ।
ਗੁਰ ਪਾਸ ਪਹੂੰਚਤਿ ਆਨਿ ਜੁਊ।
ਸਭਿ ਕੋ ਕਰਿ ਲੇਤਿ ਸਮੀਪ ਤਬੈ।
ਧਨ ਦੇਤਿ ਛਿਮਾਹਨਿ ਹੋਤਿ ਜਬੈ ॥ ੩੬ ॥
ਜਮੁਨਾ ਤਟ ਬੈਠਿ ਬਿਲਾਸ ਕਰੈਂ।
ਸਬਜ਼ੀ ਚਹੁੰ ਓਰ ਅਨੰਦ ਧਰੈਂ।

ਮਲ ਹੀਨ ਪ੍ਰਵਾਹ ਸ਼ਨਾਨਤਿ ਹੈਂ।
ਸਿਖ ਬੈਠਿ ਤਹਾਂ ਜਪ ਠਾਨਤਿ ਹੈਂ ॥੩੭॥
ਤ੍ਰਿਣ ਈਂਧਨ ਕੀ ਨ ਕਮੀ ਕਿਹ ਕੋ।
ਗਨ ਸੰਗਤਿ ਆਇ ਚਲੀ ਤਿਹ ਕੋ।
ਦਰਬਾਰ ਲਗੈ ਦਰਸੰਨ ਕਰੈਂ।
ਕਰ ਜੋਰਿ ਅਕੋਰਨਿ ਅੱਗ੍ਰ ਧਰੈਂ ॥੩੮॥
ਗਨ ਆਯੁਧ ਦੇਂ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿਨਿ ਕੇ।
ਅਰਪੈਂ ਹਯ ਜੇ ਗਨ ਜਾਤਿਨਿ ਕੇ।
ਬਹੁ ਮੋਲਨਿ ਕੇ ਪਟ ਆਨਤਿ ਹੈਂ।
ਮਨ ਕਾਮਨ ਪੂਰਨ ਠਾਨਤਿ ਹੈਂ ॥੩੯॥
ਤਿਨ ਦੂਣ ਬਿਖੇ ਨਰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਿਲੇ।
ਇਕ ਆਵਤਿ ਹੈਂ ਇਕ ਜਾਤਿ ਚਲੇ।
ਇਕ ਪਾਸ ਰਹੈਂ ਕਲਗੀਧਰ ਕੇ।
ਕਰਿ ਪੂਰ ਮਨੋਰਥ ਜੇ ਉਰ ਕੇ ॥੪੦॥

ਦੋਹਰਾ:
ਉਤੈ ਰਾਜ ਸ਼੍ਰੀ ਨਗਰ† ਕੋ, ਇਤ ਨਾਹਣ ਕੀ ਹੱਦ।
ਸੈਲਪਤੀ ਦੋਹਾਨ ਮਹਿਂ, ਲਗਜੋ ਗੁਰੂ ਕੋ ਗੱਦ[1]† ॥੪੧॥
ਪਾਂਵ ਟਿਕਜੋ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੋ, ਆਨੰਦਪੁਰਿ ਤੇ ਆਇ।
ਨਾਮ ਧਰਜੋ ਇਮ ਪਾਂਵਟਾ†, ਸਭਿ ਦੇਸ਼ਨਿ ਪ੍ਰਗਟਾਇ ॥੪੨॥

†ਗੜ੍ਹਵਾਲ ਦੀ ਤਦੋਂ ਇਹ ਨਗਰ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸੀ, ਇੱਥੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਬੀ ਹੈ ਸੀ। ਹੜ੍ਹ ਨਾਲ ਨਗਰ ਰੁੜ੍ਹ ਗਿਆ ਦੱਸੀਦਾ ਹੈ।

[1]ਗੱਦੀ, ਸਿੰਘਾਸਨ। †ਇਹ ਦੋਹਾ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਦਸਮੀ ਪਾਤਸ਼ਹੀ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦਾ ਹੈ ਕੁਛ ਰਤਾ ਰਤਾ ਫਰਕ ਹੈ।

†ਹੁਣ ਤਕ ਨਾਮ ਇਹੋ ਹੈ।

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਦੁਰਗ ਰਚਨਿ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਸਪਤ ਚੱਤਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੪੭॥

੪੮. [ਨੰਦ ਚੰਦ ਤੇ ਦਯਾਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਇ ਪਾਸ ਗਏ]

੪੭<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੯

ਦੋਹਰਾ:

ਭਯੋ ਸੁਭਟ ਸਮੁਦਾਇ ਬਡ, ਗਾਢੋ ਗਢ ਜਬਿ ਪਾਇ।
ਜੇ ਤਰਕਤਿ[1] ਗੁਰ ਸਦਨ ਕੋ, ਤਿਨਹੁਂ ਤ੍ਰਾਸ ਉਰ ਪਾਇ ॥੧॥ [1]ਜੋ ਦੋਸ਼ ਦੇਂਦੇ ਸੀ।

ਚੌਪਈ:

ਨਿਕਟ ਪਾਂਵਟੇ ਪੁਰਿ ਕੇ ਜਿਤੇ।
ਦਸ ਦਸ ਬੀਸ ਕੋਸ ਮਹਿਂ ਹੁਤੇ।
ਤੇ ਸਭਿ ਮਿਲਿ ਮਿਲਿ ਕਰਹਿਂ ਬਿਚਾਰਾ।
'ਜੋਧਾ ਗੁਰੂ ਭਯੋ ਬਲਿ ਭਾਰਾ ॥੨॥
ਚਲਹਿ ਤੀਰ ਕੋ ਸਕਹਿ ਸਹਾਰੀ।
ਦਲ ਬਲ ਤੇ ਕੋ ਟਿਕਹਿ ਅਗਾਰੀ।'
ਇਮ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਕੀ ਸੁਧਿ ਸਾਰੀ।
ਰਾਮਰਾਇ ਢਿਗ ਜਾਇ ਉਚਾਰੀ ॥੩॥
ਬੀਸ ਕੋਸ ਗੁਰ ਪੁਰਿ ਤੇ ਪਰੇ[†]।

[†]ਪਾਂਵਟੇ ਤੋਂ ਤ੍ਰੈ ਕੁ ਮੀਲ ਉਪਰ ਜਾਕੇ ਪੱਤਣ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਜਮਨਾ ਪਾਰ ਹੋਕੇ ਸਿੱਦੇ ਰਸਤੇ ਡੇਹਰਾਦੂਨ ਹੈ ਪਾਰਲੇ ਕਿਨਾਰੇ। ਏਥੇ ਅੱਜ ਕੱਲ ਜੰਗਲ ਦਾ ਬੰਗਲਾ ਹੈ। ਜਮਨਾ ਦਾ ਇਹ ਪਾਸਾ (ਡੇਹਰਾਦੂਨ ਵਾਲਾ) ਤਦੋਂ ਗੜ੍ਹਵਾਲੀਏ ਦਾ ਸੀ।

ਤਿਸੀ ਦੂਣ ਮਹਿਂ ਬਾਸੋ ਕਰੇ।
ਸੰਗਤਿ ਘਨੀ ਆਨਿ ਕਰਿ ਸੇਵੈ।
ਕਰ ਕੋ ਜੋਰਿ ਅਕੋਰਨ ਦੇਵੈ ॥੪॥
ਦੇਸ਼ਨ ਮਹਿਂ ਮਸੰਦ ਗਨ ਫਿਰੈਂ।
ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਤੇ ਧਨ ਲਜਾਵਨਿ ਕਰੈਂ।
ਜਬਿ ਤੇ ਚਵੱਗਤਾ ਚਢਿ ਗਯੋ[1]। [1]ਭਾਵ ਦੱਖਣ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਕੇ ਗਿਆ ਸੀ।
ਗੁਰ ਕੇ ਦਾਸ[1] ਨਿਕਾਸਨ ਕਿਯੋ ॥੫॥ [1]ਭਾਵ ਮਤੀਦਾਸ ਨੇ।
ਤਬਿ ਤੇ ਇਤ ਦਿਸ਼ਿ ਕੋ ਚਲਿ ਆਯੋ[1]। [1]ਚਲ ਆਇਆ ਸੀ (ਰਾਮ ਰਾਇ)।
ਕੇਤਿਕ ਗ੍ਰਾਮ ਨ੍ਰਿਪਨ ਤੇ ਪਾਯੋ[†]। [†]ਹੁਣ ਤਕ ਮਹੰਤਾਂ ਪਾਸ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਦਿਤੇ ਤ੍ਰਾਮੇ ਦੇ ਪਟੇ ਪਏ ਹਨ।

ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਅਜ਼ਮਤ ਦੇ ਬਹੁ ਬਾਰੀ।
ਪੂਜਾ ਅਪਨੀ ਜਗਤ ਪਸਾਰੀ ॥੬॥
ਘਨੇ ਮਸੰਦ ਕਿ ਰਹੈਂ ਫਕੀਰ।
ਰਣ ਸਮਾਜ ਥੋਰੇ ਸੰਗ ਬੀਰ।
ਜੋਧਾ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਧਰਨਿ ਕਹੁ ਨਾਂਹੀ।

ਸਾਧ ਮਤੋ ਜਿਸ ਕੇ ਮਨ ਮਾਂਹੀ ॥੭॥
ਸ਼੍ਰੀ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਕੋ ਆਗਵਨੂੰ।
ਸੁਨਜੋ ਸ਼੍ਰੋਨ ਇਹ ਨਿਜ -ਰਿਪੁ ਦਮਨੂੰ[1]।

[1]ਆਪਣੇ ਕੰਨੀ (ਰਾਮ ਰਾਇ ਨੇ) ਸੁਣਿਆਂ ਕਿ ਸ਼ੱਤ੍ਰੂਆਂ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਕਰਤਾ (ਗੁਰੂ ਜੀ)...।

ਸਰ ਧਨ ਜੋਰਤਿ ਬਲਿ ਕਰਿ ਛੋਰਤਿ।
ਰਿਪੁ ਓਰਨ ਰਿਸ ਤੇ ਉਰ ਫੋਰਤਿ ॥੮॥
ਜਾਇਂ ਦੂਰ ਲਗਿ ਸਰਪ ਸਮਾਨਾ।
ਸੂਕਤਿ ਹਤਹਿਂ ਅਚੂਕ ਨਿਸ਼ਾਨਾ।
ਜਿਨ ਕੇ ਤੀਰਨਿ ਕੋ ਡਰਿ ਧਰਿ ਕੈ।
ਧੀਰਜ ਤਜਜੋ ਗਿਰੇਸ਼ੁਰ ਡਰਿ ਕੈ ॥੯॥
ਸਭਿ ਮਹਿਂ ਦੁੰਦਭਿ ਫਿਰਤਿ ਬਜਾਵਤਿ।
ਕੋ ਨਹਿਂ ਬੋਲਿ ਸਕੈ ਡਰਪਾਵਤਿ।
ਮੋ ਸੰਗ ਪੂਰਬ ਬੈਰ ਸੰਭਾਰਹਿਂ।
ਅਸ ਨਹਿਂ ਹੋਇ ਆਇ ਇਤ ਮਾਰੈਂ ॥੧੦॥
ਨਹਿਂ ਰੋਕਨਿ ਕੋ ਸਮਰਥ ਕੋਈ।
ਸਕਲ ਰੀਤਿ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸੋਈ।
ਅਧਿਕ ਬੀਰਤਾ ਧਰਿ ਸਵਧਾਨਾ।
ਕਰਾਮਾਤ ਮਹਿਂ[†] ਕ੍ਵੈ ਨ ਸਮਾਨਾ- ॥੧੧॥
ਮਹਿਦ ਮੁਸਾਹਿਬ ਇਕ ਰਹਿ ਪਾਸ[1]।
ਭਾਈ ਬਹਿਲੋ ਕੋ ਗੁਰਦਾਸ।
ਸਪਤਮ ਸਤਿਗੁਰ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ।
ਤੁਰਕੇਸ਼ਰ ਨੇ ਪਠੇ ਬੁਲਾਇ ॥੧੨॥
ਰਾਮਰਾਇ ਕਹਿ ਤਬਹਿ ਪਠਾਏ[1]।

[†]ਪਾ:-ਸਹਿ।

[1]ਰਾਮ ਰਾਇ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ।)

[1]ਰਾਮ ਰਾਇ ਨੂੰ) ਕਹਿ ਕੇ ਘੱਲਿਆ ਸੀ (ਸਤਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ)।

ਕੇਤਿਕ ਸਿੱਖ ਮਸੰਦ ਮਿਲਾਏ।
ਤਬਿ ਕੋ ਸੰਗ ਰਹਜੋ ਗੁਰਦਾਸ।
ਮਸਲਤ ਕਰਨਿ ਬਿਖੈ ਰਹਿ ਪਾਸ ॥੧੩॥
ਇਸ ਤੇ ਆਦਿ ਮਸੰਦ ਫਕੀਰ।
ਕਰੇ ਹਕਾਰਨਿ ਅਪਨੇ ਤੀਰ।
ਚਿਤ ਕੀ ਚਿੰਤਾ ਸਕਲ ਸੁਨਾਈ।
ਫੁਰੀ ਰਿਦੇ ਜਿਮ ਕੀਨਿ ਬੁਰਾਈ ॥੧੪॥

'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਗੋਵਿੰਦ ਸਿੰਘ ਹਠੀਲਾ।
ਗੁਰ ਖਸ਼ਟਮ ਸਮ ਜਿਸ ਕੀ ਲੀਲਾ।
ਤਿਨ ਤੇ ਭੀ ਕੇਤਿਕ ਅਧਿਕਾਈ।
ਕਰਤਿ ਰਹਿਤਿ ਹਮ ਸਭਿ ਸੁਨਿ ਪਾਈ ॥੧੫॥
ਨਿਕਟ ਆਨਿ ਗਢ ਦਿਢ ਬਡ ਪਾਯਹੁ।
ਸੁਭਟ ਬਟੋਰਤਿ ਦਲ ਬਿਰਧਾਯਹੁ।
ਜੇ ਰਿਸ ਧਰਿ ਇਤ ਕੋ ਚਲਿ ਆਵੈ।
ਬਿਗਰ ਪਰੈ ਤਬਿ ਕੋ ਅਟਕਾਵੈ? ॥੧੬॥
ਧਨੁ ਵਿੱਦਜਾ ਮਹਿਂ ਮਹਿਦ ਮਹਾਨਾ।
ਬਲ ਤੇ ਤਜੈ ਸਰਪ ਸਮ ਬਾਨਾ।
ਕੋਸਨ ਲਗਿ ਪਹੁੰਚਤਿ ਜਬ ਛੋਰੈ।
ਕੋ ਅਸ ਜੋਧਾ ਤਿਨਹੁ ਬਹੋਰੈ ॥੧੭॥
ਧੀਰਜ ਨਹੀਂ ਰਹਿਤਿ ਮੁਰ ਉਰ ਕੋ।
ਚਲਹੁ ਅਨਤ[1] ਤਜਿ ਕਰਿ ਨਿਜ ਪੁਰਿ ਕੋ। [1]ਹੋਰਥੇ।
ਬਿਗਰਹਿ ਪਾਛੇ ਕੁਛ ਨ ਹਮਾਰਾ।
ਡੇਰਾ ਰਹੈ ਬਸਜੋ ਇਹ ਸਾਰਾ ॥੧੮॥
ਜਬਹਿ ਦੂਣ ਇਹ ਤਜਿ ਕਰਿ ਜਾਵੈਂ।
ਆਪਨਿ ਥਾਨ ਬਸਹਿਂ ਪੁਨ ਆਵੈਂ।'
ਇਮ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਬੋਲਜੋ ਗੁਰਦਾਸ।
'ਨਹਿਂ ਕੀਜਹਿ ਚਿਤ ਮਹਿਂ ਇਮ ਤ੍ਰਾਸ ॥੧੯॥
ਬੈਠੇ ਰਹਹੁ ਆਪਨੇ ਪੁਰਿ ਮੈਂ।
ਕਿਮ ਧੀਰਜ ਛੋਰਤਿ ਰਹੁ ਉਰ ਮੈਂ।
ਮੇਰੋ ਭ੍ਰਾਤ ਨਾਮ ਜਿਸ ਤਾਰਾ।
ਤੀਰ ਪ੍ਰਹਾਰਨਿ ਮਹਿਂ ਬਲਿ ਭਾਰਾ ॥੨੦॥
ਗੁਰਗੋਵਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕੇ ਜਿਮ ਸੁਨੇ।
ਤਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਚਲਾਵਤਿ ਘਨੇ।
ਪ੍ਰਥਮੈਂ ਤੋਂ ਇਹ ਬਾਤ ਨ ਬਨੈ।
ਤੁਮ ਲਗਿ ਆਵਨਿ ਗੁਰ ਨਹਿਂ ਭਨੈਂ ॥੨੧॥

ਹੌਰੀ[1] ਬਾਤ ਨਹੀਂ ਅਸ ਕਰੈ।
ਨਿਜ ਘਰ ਸੰਗ ਨਹੀਂ ਇਮ ਲਰੈ।
ਬਨਹਿ ਕਦਾਚਿਤ ਜੇ ਅਸ ਆਇ।
ਤੌਂ ਮਮ ਭ੍ਰਾਤਾ ਤੀਰ ਚਲਾਇ ॥੨੨॥
ਕਰਹਿ ਮਵਾਸ ਆਪਨੇ ਪੁਰਿ ਕੋ।
ਬੈਠੇ ਰਹਹੁ ਧੀਰ ਧਰਿ ਉਰ ਕੋ।
ਜੇ ਬਹੁ ਪ੍ਰਬਲ ਪਿਖੈਂਗੇ ਤਬੈ।
ਨਿਸ ਮਹਿਂ ਨਿਕਸਿ ਚਲੈਂਗੇ ਸਬੈ ॥੨੩॥
ਨਿਜ ਪਰ ਸਰ ਬਿਨ ਦੇਖਿ ਦਿਖਾਏ[1]।
ਉਚਿਤ ਨ ਤੁਮ ਕੋ ਚਲਹੁ ਪਲਾਏ।
ਨਿੰਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇ ਜਗ ਮਾਂਹੀ।
ਦਰਬ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇਂ ਕੁਛ ਨਾਂਹੀ ॥੨੪॥
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਬਹੁ ਬਿਗਰਹਿ ਬਾਤ।'
ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਰਾਇ ਸਭਿ ਗਾਤ।
ਕੁਛ ਧੀਰਜ ਧਰਿ ਥਿਰਤਾ ਕੀਨਿ।
ਤਉ ਤ੍ਰਾਸ ਮਹਿਂ ਕੁਛ ਚਿਤ ਲੀਨਿ ॥੨੫॥
ਰਾਖਿ ਨਿਕਟ ਕੁਛ ਆਯੁਧ ਧਾਰੀ।
ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਕਰਤਿ ਰਹਤਿ ਨਿਜ ਤਜਾਰੀ।
ਵਹਿਰ ਦੂਰ ਨਹਿਂ ਕਿਤਹੁਂ ਸਿਧਾਵੈ।
ਸੁਧ ਹਿਤ ਨਿਤ ਮਗ[1] ਨਰਨ ਬਿਠਾਵੈ ॥੨੬॥
ਕੇਤਿਕ ਆਇ ਪਾਂਵਟੇ ਜਾਈਂ।
ਲੇ ਲੇ ਸੁਧਿ ਸਭਿ ਜਾਇ ਸੁਨਾਈਂ।
'ਆਜ ਸਿੰਘਾਸਨ ਪਰ ਥਿਰ ਰਹੇ।'
'ਆਜ ਅਖੇਰ ਖੇਲਿਬੋ ਚਹੇ' ॥੨੭॥
'ਏਤਿਕ ਸੈਨਾ ਹੈ ਅਬਿ ਤਜਾਰੀ।'
'ਆਜ ਸਭਾ ਮੈਂ ਏਵ ਉਚਾਰੀ।'
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਸੁਧ ਸਕਲ ਸੁਨਾਵੈਂ।
ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਧੀਰਜ ਧਰਿਤੋ ਜਾਵੈ ॥੨੮॥
ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ[1] ਸਕਲ ਗਤਿ ਜਾਨੀ।
ਕਰਜੋ ਚਹਿਤ ਤਿਹ ਚਿਤ ਡਰ ਹਾਨੀ।

[1]ਹਲਕੀ (ਹੋਛੀ)।
[1]ਆਪਣੇ ਪਰਾਏ ਤੀਰਾਂ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਦੇਖੇ ਦਿਖਾਏ।
[1]ਰਾਹ ਵਿਚ।
[1]ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ।

ਨੰਦ ਚੰਦ ਕੋ ਸਭਿ ਸਮੁਝਾਯੋ।
ਰਾਮਰਾਇ ਕੇ ਨਿਕਟ ਪਠਾਯੋ ॥੨੯॥
ਦਯਾਰਾਮ ਪ੍ਰੋਹਿਤ ਦ੍ਵੈ ਮਿਲਿ ਕੈ।
ਪਹੁੰਚੈ ਤਹਾਂ ਹਯਨਿ ਪਰ ਚਲਿ ਕੈ।
ਪੂਰਬ ਸੁਧਿ ਸਮੀਪ ਪਹੁੰਚਾਈ।
'ਸ਼੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਦਯਾ ਉਪਾਈ ॥੩੦॥
ਹਮ ਕੋ ਪਠਜੋ ਆਪ ਕੇ ਪਾਸ।
ਜਾਨੇ ਇਮ ਨ ਕਰਹਿ ਉਰ ਤ੍ਰਾਸ[1]।'

[1](ਕਿ ਰਾਮਰਾਇ) ਇਉਂ ਜਾਣ ਲਵੇ ਕਿ ਚਿੱਤ ਵਿਚ ਡਰੇ ਨਾਂ।

ਸੁਨਿ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਰਾਇ ਹਰਖਾਇ।
ਤਤਛਿਨ ਦੋਨਹੁ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਇ ॥੩੧॥
ਨਮੋ ਠਾਨਿ ਕਰਿ ਬੈਠੇ ਜਾਇ।
ਗੁਰ ਦਿਸ਼ਿ ਕੀ ਸੁਧਿ ਸਕਲ ਸੁਨਾਇ।
'ਕੁਸ਼ਲ ਆਪ ਕੀ ਬੂਝਨ ਹੇਤੁ।
ਹਮਹਿਂ ਪਠਾਯਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਕੇਤ ॥੩੨॥
ਏਕੋ ਸਦਨ ਹਮਾਰ ਤੁਮਾਰੋ।
ਨਹੀਂ ਭੇਦ ਕੁਛ ਉਰ ਮਹਿਂ ਧਾਰੋ।
ਖ਼ਬਰ ਕੁਸ਼ਲ ਕੀ ਲਿਖਹੁ ਪਠਾਵਹੁ।
ਕਛੂ ਫਰਕ ਨਹਿਂ ਮਨ ਮਹਿਂ ਲਜਾਵਹੁ ॥੩੩॥
ਅਪਨੇ ਪਰ ਗੁਰ ਕਰੁਣਾ ਧਰੈਂ।
ਇਹ ਬਿਧਿ ਬਿਰਦ ਤਿਨਹੁ ਲਖਿ ਪਰੈ।
ਤੁਮ ਤੇ ਬਡੇ ਸਥਾਨ ਪਛਾਨਹੁਂ।
ਮੇਲਿ ਕਰਨਿ ਕੋ ਮਨ ਮਹਿਂ ਠਾਨਹੁ' ॥੩੪॥
ਦਯਾਰਾਮ ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਸਮੁਝਾਈ।
'ਮੈਂ ਪ੍ਰੋਹਿਤ ਸੋਢਿਨ ਸਮੁਦਾਈ।
ਅਪਨੇ ਬਿਖੇ ਕਰੋਧ ਨ ਧਰੀਅਹਿ[†]।

[†]ਪਾ:-ਅਪਨੇ ਸੋਂ ਬਿਰੋਧ ਜੋ ਧਰੀਅਹਿ। ਨਿਸ ਬਾਸਰ ਤਿਨਹੂੰ ਤੇ ਡਰੀਅਹਿ।

ਨਿਸ ਬਾਸੁਰ ਨਹਿਂ ਤਿਨ ਤੇ ਡਰੀਅਹਿ* ॥੩੫॥
ਧੀਰਮੱਲ ਕੇ ਧੀਰਜ ਨਾਂਹੀ।
ਪਿਖਿ ਮਤਸਰ ਪਾਵਕ ਉਰ ਮਾਹੀ।

ਜਰਹਿ ਅਧਿਕ ਨਹਿਂ ਜਰਹਿ ਪ੍ਰਤਾਪੂ।
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਹਿਂ ਚਹੀਏ ਆਪੂ[1] ॥੩੬॥
ਸੋ ਆਛੀ ਦੁਹਿ ਦਿਸ਼ਿ ਕੋ ਨਾਂਹੀ।
ਅਰੁ ਨਿੰਦਾ ਬਿਦਤਹਿ ਜਗ ਮਾਂਹੀ।
ਜਿਸ ਤੇ ਕਾਰਜ ਸੁਧਰੈ ਕੋਇ ਨ।
ਤਿਸ ਕੋ ਗ੍ਰਹਨਿ ਕਰਨਿ ਸ਼ੁਭਿ ਹੋਇ ਨ ॥੩੭॥
ਹਰਖਹੁ ਮਿਲਹੁ ਤ੍ਰਾਸ ਬਿਸਰਾਵਹੁ।
ਏਕ ਰੂਪ ਹੁਇ ਸੁਖ ਉਪਜਾਵਹੁ।'
ਸੁਨਿ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਰਾਇ ਡਰ ਛੋਰਾ।
ਮਿਲਬੇ ਹੇਤੁ ਕੁਛਕ ਮਨ ਮੋਰਾ ॥੩੮॥
'ਦਯਾਰਾਮ ਪ੍ਰੋਹਿਤ ! ਸੁਨਿ ਲੀਜੈ।
ਤਿਮ ਬਰਤਈਯਤਿ[1] ਜਥਾ ਜਨੀਜੈ।
ਆਸ਼ੈ ਲਖੇ ਬਿਨਾ ਕਜਾ ਜਾਨੈਂ।
ਮਿਲਿ ਬੋਲਨਿ ਤੇ ਸਕਲ ਪਛਾਨੈਂ ॥੩੯॥
ਅਬਿ ਤੁਮ ਆਇ ਜਥਾ ਸਮੁਝਾਈ।
ਬਨਹਿ ਮੇਲ ਸਭਿ ਭੇਦ ਮਿਟਾਈ।
ਚਚੇ ਹਮਾਰੇ ਥਾਨ ਬਡੇਰੇ।
ਬੰਦਨ ਕਰਿਬੇ ਉਚਿਤ ਸੁ ਮੇਰੇ ॥੪੦॥
ਜੋ ਇਮ ਕਰੁਨਾ ਮੋ ਪਰ ਕਰੈਂ।
ਤੌ ਕਿਮ ਫਰਕ ਬਿਧੀ ਉਰ ਧਰੈਂ।
ਜਿਮ ਉਚਰਹਿਂ ਤਿਮ ਹਮ ਅਨੁਸਾਰੇ।
ਧੀਰਮੱਲ ਕੇ ਸਮ ਨ ਬਿਚਾਰੇ' ॥੪੧॥
ਮੇਲ ਕਰਨਿ ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਗਾਥਾ।
ਕਹਤਿ ਭਯੋ ਦੋਨਹੁਂ ਕੇ ਸਾਥਾ।
ਪੁਨ ਆਛੇ ਦੇ ਕਰਿ ਸਿਰੁਪਾਊ।
ਸਨਮਾਨੇ ਪੁਨ ਕੀਨਿ ਬਿਦਾਊ ॥੪੨॥
ਨੰਦ ਚੰਦ ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਉਠਜੋ।
ਦਯਾਰਾਮ ਨੇ ਆਸ਼ਿਖ ਪਠਜੋ[1]।
ਨਿਜ ਕੁਲ ਪ੍ਰੋਹਿਤ ਜਾਨਿ ਬਡੇਰਾ।

[1]ਆਪ ਨੂੰ।
[1]ਵਰਤਾਉ ਕਰੀਏ।
[1]ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਪੜ੍ਹੀ ਭਾਵ ਦਿੱਤੀ।

ਕਿਤਿਕ ਦਰਬ ਦੀਨਿਸਿ ਤਿਸ ਬੇਰਾ
॥੪੩॥
ਚਢੇ ਤੁਰੰਗਨ ਪਰ ਚਲਿ ਆਏ।
ਨਗਰ ਪਾਂਵਟੇ ਕੇ ਨਿਯਰਾਏ।
ਨਿਜ ਡੇਰਨਿ ਮਹਿਂ ਉਤਰੇ ਆਇ।
ਪਰੀ ਨਿਸਾ ਤੇ ਰਹਿ ਸੁਪਤਾਇ ॥੪੪॥
ਭਈ ਭੋਰ ਉਠਿ ਕੀਨਿ ਸ਼ਨਾਨਾ।
ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਸਤ੍ਰ ਪਹਿਰੇ ਸਵਧਾਨਾ।
ਸ੍ਰੀ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਕੇ ਦਰਬਾਰ।
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਪਹੁੰਚੇ ਆਨੰਦ ਧਾਰਿ ॥੪੫॥
ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਿਥਮ ਰੁਤੇ 'ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਰਾਇ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਅਸ਼ਟ ਚੱਤਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੪੮॥

੪੯. [ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ। ਫਤੇਸ਼ਾਹ ਮਿਲਿਆ]

੪੮<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੫੦

ਦੋਹਰਾ:

ਨਿਕਟ ਪਹੁੰਚਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੇ, ਪਦ ਅਰਬਿੰਦ ਨਿਹਾਰਿ।
ਹਾਥ ਬੰਦਿ ਬੰਦਨ ਕਰੀ, ਬੈਠੇ ਸਭਾ ਮਝਾਰ ॥੧॥

ਚੌਪਈ:

ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਕੋ ਰੁਖ਼ ਪਾਯੋ।
ਜੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ਭਾ ਸਕਲ ਸੁਨਾਯੋ।
'ਪ੍ਰਭੂ ! ਆਪ ਤੁਮ ਅੰਤਰਯਾਮੀ।
ਸਭਿ ਘਟ ਕੇ ਮਾਲਿਕ ਜਗ ਸ੍ਵਾਮੀ ॥੨॥
ਕਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤਿਨ ਤ੍ਰਾਸ ਮਿਟਾਯੋ।
ਸਭਿ ਪੁਰਿ ਕੇ ਧੀਰਜ ਅਬਿ ਆਯੋ।
ਕਹਜੋ ਆਪ ਕੋ ਜਬਹਿ ਸੁਨਾਇਵ।
ਬਨਜੋ ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਅਰੁ ਮਿਲਨਿ ਅਲਾਇਵ
॥੩॥
ਹਰਖਜੋ ਉਰ ਕਹਿ ਹਮ ਅਨਸਾਰੇ।
ਆਸ਼ੈ ਲਖੇ ਬਿਨਾ ਭ੍ਰਮ ਧਾਰੇ-।
ਸੁਨਜੋ ਨਰਨਿ ਤੇ ਚਲਜੋ ਪਲਾਈ।
ਕਹਿ ਬਹਿਲੋ ਕੇ[1] ਧੀਰ ਉਪਾਈ ॥੪॥
ਤਊ ਨ ਠਹਿਰਤਿ ਜਾਨਜੋ ਪਰੈ।
ਅਨਤੈ[1] ਚਲਨਿ ਮਨੋਰਥ ਧਰੈ।
ਆਸ਼ੈ ਤਿਸ ਕੋ ਜਾਨਜੋ ਜਾਈ।
ਮਿਲਹਿ ਕਿਤਿਕ ਬਿਨ ਮਹਿਂ ਤੁਮ ਤਾਈਂ'
॥੫॥
ਸਤਿਗੁਰ ਕਹਜੋ 'ਤ੍ਰਾਸ ਕਜੋਂ ਧਾਰਾ।
ਕਹਾਂ ਹਮਾਰੋ ਕਾਜ ਬਿਗਾਰਾ।
ਬਸਹਿ ਨਿਸ਼ੰਕ ਦੂਣ ਕੇ ਮਾਂਹੀ।
ਬਿਨ ਕਾਰਨ ਕੁਛ ਕੋ ਕਹਿ ਨਾਂਹੀ' ॥੬॥
ਇਮ ਕਹਿ ਅਪਰ ਖਜਾਲ ਬਿਰਮਾਏ।
ਨਗਰ ਪਾਂਵਟੇ ਨਰ ਸਮੁਦਾਏ।
ਆਇ ਹਜ਼ਾਰਹੁੰ ਨਿਤ ਦਰਸੈ ਹੈਂ।
ਕਿਤਿਕ ਜਾਇਂ ਅਰੁ ਕਿਤਿਕ ਬਸੈ ਹੈਂ

[1]ਬਹਿਲੋ ਕੇ (ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ)।

[1]ਹੋਰਥੇ।

॥ ੭ ॥
ਕਿਤਿਕ ਦੂਰ ਪੁਰਿ ਬਸਹਿ ਸਢੌਰਾ[1]†। [1]ਕਿਤਨੀ ਕੁ ਦੂਰ ਸਢੌਰਾ ਨਾਮ ਨਗਰ ਵਸਦਾ ਸੀ।

†ਇਹ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਟਿਕਾਣਾ ਬੁੱਧ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹੈ, ਤਦੋਂ ਇੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਮਠ ਸਨ ਤੇ ਸਾਧੂ ਟਿਕਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ 'ਸਾਧਵਾਰਾ' ਕਰਕੇ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਬਿਗੜ ਕੇ ਸਢੌਰਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਹ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਜ਼ੋਰ ਵਾਲਾ ਟਿਕਾਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਸੀਲ ਨਰਾਯਨ ਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਹੈ। ਪਾਉਂਟੇ ਤੋਂ ਸੋਲਾਂ ਸਤਾਰਾਂ ਮੀਲ ਹੋਸੀ।

ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹਿ ਸਦਨ ਤਿਸ ਠੌਰਾ।
ਮਗ ਖ਼ੁਦਾਇ ਕੋ ਪ੍ਰੇਮੀ ਅਹੈ।
ਸੰਤਨਿ ਸੰਗ ਮਿਲਿਨਿ ਚਿਤ ਚਹੈ ॥ ੮ ॥
'ਆਏ ਨਿਕਟ ਗੁਰੂ' ਤਿਨ ਸੁਨੇ।
'ਜਿਨ ਕੀ ਉਪਮਾ ਨਰ ਗਨ ਭਨੇ।
ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਗਾਦੀ ਕੋ ਮਾਲਿਕ।
ਦੀਨ ਦੁਨੀ ਸਭਿ ਜਿਸ ਕੋ ਤਾਲਿਕ[1] ॥ ੯ ॥ [1]ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।
ਜਿਸ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹਿਂ ਅਧਿਕਾਇ।
ਮਗ ਖ਼ੁਦਾਇ ਕੋ ਦੇਤਿ ਬਤਾਇ।'
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਮਹਿਮਾ ਸੁਨਿ ਸ਼੍ਰੋਨ।
ਤਜ਼ਾਰੀ ਕਰੀ ਚਲਨਿ ਕੀ ਤੌਨ[1] ॥ ੧੦ ॥ [1]ਤਿਸਨੇ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਮੁਰੀਦ ਦੇਸ਼ ਮਹਿਂ ਜਿਸ ਕੇ।
ਨਿਤ ਅਨੁਸਾਰਿ ਕਹੇ ਮਹਿਂ ਤਿਸ ਕੇ।
ਕਿਤਿਕ ਇਕੱਤ੍ਰ ਕਰੇ ਬੁਲਿਵਾਇ।
ਦਰਸ਼ਨ ਹਿਤ ਗਮਨੇ ਉਤਲਾਇ ॥ ੧੧ ॥
ਆਨਿ ਪਾਂਵਟੇ ਡੇਰਾ ਕਰਜੋ।
ਮਿਲਿਨਿ ਮਨੋਰਥ ਕੋ ਉਰ ਧਰਜੋ।
ਬੈਠੇ ਗੁਰ ਲਾਗਜੋ ਦਰਬਾਰ।
ਆਨਿ ਕਰਜੋ ਦਰਸ਼ਨ ਸੁਖਸਾਰ ॥ ੧੨ ॥
ਧਰਿ ਅਕੋਰ ਕੋ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ।
ਪਿਖਿ ਸਰੂਪ ਕੋ ਨਹਿਂ ਤ੍ਰਿਪਤਾਯੋ।
ਲਖਿ ਦਰਵੇਸ਼ ਗੁਰਨਿ ਸਨਮਾਨਾ।
ਸਹਿਤ ਮੁਰੀਦਨਿ ਬੈਠਨਿ ਠਾਨਾ ॥ ੧੩ ॥
ਬੂਝਨਿ ਕਰੇ 'ਬਸਤ ਹਹੁ ਕਹਾਂ?
ਕਿਸ ਕਾਰਜ ਤੇ ਆਵਨ ਇਹਾਂ?
ਅਹੋ ਕੌਨ ਕਜਾ ਨਾਮ ਤੁਮਾਰਾ?
ਕਹਹੁ ਪ੍ਰਸੰਗ ਆਪਨੋ ਸਾਰਾ' ॥ ੧੪ ॥

ਸੁਨਿ ਕਰ ਜੋਰਤਿ ਬਾਕ ਬਖਾਨੋ।
'ਸੱਯਦ ਜਾਤਿ ਦੇਹ ਕੀ ਜਾਨੋ।
ਸ਼ਹਿਰ ਸਢੌਰੇ ਮਹਿਂ ਘਰ ਅਹੈਂ।
ਬੁੱਧੂਸ਼ਾਹ ਨਾਮ ਜਗ ਕਹੈ ॥ ੧੫ ॥
ਮਹਿਮਾ ਸੁਨੀ ਘਨੀ ਬਹੁ ਦਿਨ ਤੇ।
ਚਹਤਿ ਮਿਲਨਿ ਕੋ ਪ੍ਰੀਤੀ ਮਨ ਤੇ।
ਅਬਿ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਮੇਲਨਿ ਕੀਨਿ।
ਬਨਹਿ ਨ ਬਿਛੁਰਨਿ ਮੈਂ ਲਖਿ ਲੀਨਿ ॥ ੧੬ ॥
ਐਸੀ ਮਿਲਨੀ ਅਬਿ ਮਿਲਿ ਗਯੋ।
ਲੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੋ ਮਨ ਦੇ ਦਿਯੋ।
ਅਸ ਬਿਵਹਾਰ ਬਿਨਾ ਮੁਖ ਬੋਲੇ।
ਹੋਇ ਚੁਕZੋ ਤੂਰਨ ਬਿਨ ਤੋਲੇ[1] ॥ ੧੭ ॥

[1]ਬਿਨਾ ਤੋਲੇ ਤੇ ਬਿਨਾ ਮੁਖੋਂ ਬੋਲੇ ਹੀ ਐਸਾ ਵਿਹਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਲੈਕੇ ਮਨ ਦੇ ਦੇਣ ਦਾ) ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਤੇ ਫੇਰ ਨ ਫਿਰਨਾ ਹੋਇ।
ਬਹੁ ਦਿਨ ਕੇ ਦਾਰਿਦ ਦੁਖ ਖੋਇ।'
ਉਕਤਿ ਜੁਗਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਜਬਿ ਸੁਨੀ।
ਰੀਝਿ ਮੌਜ ਕਰੁਨਾ ਕਿਯ ਘਨੀ[1] ॥ ੧੮ ॥

[1]ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ ਬਹੁਤੀ।

ਗੁਰ ਦਰਬਾਰ ਰਹZੋ ਲਗਿ ਜਾਵਤ[1]।

[1]ਗੁਰ ਦਰਬਾਰ ਲੱਗਾ ਰਿਹਾ ਜਦ ਤਕ।

ਲੇਤਿ ਰਹZੋ ਦਰਸ਼ਨ ਕੋ ਤਾਵਤ।
ਪੁਨ ਉਠਿ ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ ਭਏ ਇਕੰਤ।
ਸਭਿ ਨਿਜ ਥਾਨ ਗਏ ਹਰਖੰਤਿ ॥ ੧੯ ॥
ਨੰਦ ਚੰਦ ਕੋ ਕਹZੋ ਸੁਨਾਈ।
'ਸੱਯਦ ਕੀ ਸੁਧਿ ਲੀਜਹਿ ਜਾਈ।
ਆਛੇ ਥਾਨ ਕਰਾਇ ਨਿਵੇਸ਼।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇ ਅਸ਼ੇਸ਼ ॥ ੨੦ ॥
ਬ੍ਰਿੰਦ ਮੁਰੀਦ ਸੰਗ ਜਿਸ ਅਹੈਂ।
ਗੁਰ ਘਰ ਮਹਿਂ ਸ਼ਰਧਾ ਉਰ ਲਹੈ।'
ਸੁਨਿ ਦਿਵਾਨ ਸਭਿ ਵਸਤੁ ਪੁਚਾਈ।
ਸੁਖ ਸਮੇਤ ਨਿਸ ਤਿਨਹੁੰ ਬਿਤਾਈ ॥ ੨੧ ॥
ਪ੍ਰਾਤਿ ਹੋਤਿ ਗੁਰ ਚਢੇ ਅਖੇਰ।

ਜੁਰਰੇ[1] ਬਾਜ ਸਮਾਜ ਬਡੇਰ।
[1]ਨਰ ਬਾਜ਼। [ਫ਼ਾ. ਜ਼ੁੱਰਹ਼]।
ਪਾਂਚਹੁਂ ਭ੍ਰਾਤ ਤੁਰੰਗ ਅਰੂਢੇ।
ਸੈਨ ਸੰਗ ਗਮਨੇ ਬਨ ਗੂਢੇ[1] ॥੨੨॥
[1]ਸੰਘਣੇ ਬਨ (ਵਿੱਚ)।
ਕਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਆਰੋਹਿ ਮਤੰਗੰ।
ਕਬਿਹੂੰ ਚੰਚਲ ਬਲੀ ਤੁਰੰਗੰ।
ਸੁਨਹਿਂ ਸ਼ੇਰ, ਤਿਤ ਕੋ ਚਢਿ ਜਾਵੈਂ।
ਨਿਜ ਸੁਭਟਨਿ ਕੋ ਕਹਿ ਹਤਵਾਵੈਂ[1] ॥੨੩॥
[1]ਮਰਵਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ।
ਅਨਿਕ ਜਾਤਿ ਕੇ ਮ੍ਰਿਗ ਸਮੁਦਾਯਾ।
ਰੋਝ ਝੰਖਾਰਨ ਕੇਤਿਕ ਆਯਾ।
ਹਤਹਿ ਸ਼ੇਰ[†] ਇਕ ਦੁਇ ਜਬਿ ਚਢਹਿਂ।
[†]ਉਂਞ ਤਾਂ ਨਾਹਨ ਵਿਚ ਬੀ ਬੜਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਤੇ ਜੰਗਲ ਸਨ ਪਰ ਸ਼ਿਵਾਲਕ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਹਰਦੁਆਰ ਤਕ ਮਹਾਨ ਜੰਗਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਰਾਂ ਤੇ ਹਾਥੀਆਂ ਦਾ ਬੀ ਨਿਵਾਸ ਹੈ।
ਭੈਦਾਯਕ ਬਨ ਬੀਨਤਿ ਕਢਹਿਂ[1] ॥੨੪॥
[1]ਭਯਾਨਕ ਬਨ ਵਿਚੋਂ ਚੁਣ ਕੇ ਕੱਢਦੇ ਹਨ।
ਏਕ ਜਾਮ, ਜੁਗ ਜਾਮ ਬਿਹਾਰੈਂ।
ਜਿਤ ਕਿਤ ਖੇਲਤਿ ਰੌਰ ਪਸਾਰੈਂ।
ਬਡ ਬਾਜਤਿ ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰਾ।
ਦੂਰ ਦੂਰ ਲਗਿ ਸੁਨਹਿਂ ਉਦਾਰਾ ॥੨੫॥
ਭਏ ਦੁਪਹਿਰੇ ਲਗਿ ਗੁਰ ਆਵਹਿਂ।
ਭੋਜਨ ਕਰਿ ਅਰਾਮ ਕੋ ਪਾਵਹਿਂ।
ਉਠਹਿਂ ਛਕਹਿਂ ਸੁੱਖਾ[†] ਸੁਖ ਕੇਰਾ।
[†]ਦੇਖੋ ਰਾਸ ੪ ਅੰਸੂ ੪੪ ਅੰਕ ੧੧ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਟੂਕ।
ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨ ਕਰਹਿਂ ਤਿਸ ਬੇਰਾ ॥੨੬॥
ਦੇਖਿ ਦੇਖਿ ਦਰਸ਼ਨ ਅਰੁ ਦਲ ਕੋ[1]।
[1]ਸਾਰੀ ਦੂਣ (ਦੇ ਲੋਕ) ਬੈਠਕੇ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ) ਬਲ ਨੂੰ ਉਚਾਰਦੇ ਹਨ।
ਸਕਲ ਦੂਨ ਬਹਿ ਬਰਨਹਿਂ ਬਲ ਕੋ।
ਪੁਰਿ ਸ਼੍ਰੀ ਨਗਰ ਰਾਜ ਕੋ ਕਰਿਹੀ।
ਫਤੇਸ਼ਾਹ ਤਿਹ ਨਾਮ ਉਚਰਿਹੀ ॥੨੭॥
ਤਿਹ ਸਮੀਪ ਬਹੁ ਜਾਇ ਕਹੰਤੇ।
'ਸਤਿਗੁਰ ਜੋਧੇ ਅਤਿ ਬਲਵੰਤੇ।
ਸੁੰਦਰ ਮੰਦਿਰ ਗੁਨਨਿ ਸਰੂਪ[1]।
[1]ਸੁੰਦਰ ਸਰੂਪ ਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਮੰਦਰ ਹਨ।
ਸੁਨਜੋ ਮਦਨ[1] ਅਸ ਹੋਇ ਅਨੂਪ ॥੨੮॥
[1]ਕਾਮਦੇਵ।

ਅਪਰ ਨ ਜਗ ਮਹਿਂ ਪਈਯਤਿ ਕੋਈ।
ਰੁਚਿਰ ਸਰੀਰ ਹੋਇ ਸਮ ਜੋਈ[1]।
[1]ਸੁੰਦਰ ਸਰੀਰ (ਜੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ) ਤੁਲ ਹੋਵੇ।
ਅਧਿਕ ਸੁਸ਼ੀਲ ਬੀਰਤਾ ਭਰਜੋ।
ਕਰਾਮਾਤ ਪੂਰਨ, ਦੁਖਦਰਜੋ[1] ॥੨੯॥
[1]ਦੁਖਾਂ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਕਰਤਾ ਹਨ।
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਜਸੁ ਕਹਿ ਸਭ ਕੋਈ।
ਸੁਨਜੋ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਰੁਚਿ ਮਿਲਿਬੇ ਹੋਈ।
ਸਗਰੀ ਸੈਨ ਬਟੋਰਨਿ ਕੀਨਿ।
ਅਧਿਕ ਅਕੋਰਨ ਸੰਗਹਿ ਲੀਨਿ ॥੩੦॥
ਫਤੇਸ਼ਾਹ ਹੁਇ ਤਜਾਰ ਮਹੀਪਾ।
ਆਯਹੁ ਮਿਲਿਬੇ ਹੇਤ ਸਮੀਪਾ।
ਪ੍ਰਥਮ ਦਈ ਸੁਧਿ ਪਠਜੋ ਵਕੀਲਾ।
ਗੁਰ ਦਰਬਾਰ ਲਗਾਇ ਛਬੀਲਾ ॥੩੧॥
ਨਰਨਿ ਹਜ਼ਾਰਨਿ ਕੋ ਸੰਗ ਲਜਾਯੋ।
ਮਿਲਜੋ ਗੁਰੂ ਪਗ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ।
ਸੁਭਟਨਿ ਸਹਿਤ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਤਨ ਧਾਰੇ।
ਥਿਰਜੋ ਭੂਪ ਤਬਿ ਪ੍ਰਭੁ ਅਗਾਰੇ ॥੩੨॥
ਬੂਝਜੋ 'ਕੁਸ਼ਲ ਸ਼ਰੀਰ ਸੁ ਦੇਸ਼।
ਸੈਨਾ, ਮੰਤ੍ਰੀ, ਕੋਸ਼ ਅਸ਼ੇਸ਼।'
1 'ਸਭਿ ਕੇ ਹੈ ਕੱਲਜਾਨ ਸਦੀਵਾ।'
[1]ਰਾਜੇ ਨੇ) ਦੱਸਿਆ।
ਸੁਨਤਿ ਬਤਾਈ ਨ੍ਰਿਪ ਹ੍ਵੈ ਨੀਵਾ ॥੩੩॥
'ਰਾਜ ਕਿਤਿਕ?' ਪੁਨ ਬੂਝਨ ਕਰਜੋ।
ਜਥਾ ਜੋਗ ਗੁਰ ਤੀਰ ਉਚਰਜੋ[1]।
[1]ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ) ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।
ਕਰਨਿ ਅਖੇਰ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਸੰਗੰ।
ਕਹੇ ਪਰਸਪਰ ਹਰਖਿ ਉਮੰਗੰ ॥੩੪॥
ਬਸਤ੍ਰ ਦਰਬ ਅਰੁ ਏਕ ਤੁਰੰਗਾ।
ਅਰਪਨਿ ਕੀਨਿ ਭਾਵ ਕੇ ਸੰਗਾ।
ਕਿਤਿਕ ਕਾਲ ਮਹਿਂ ਚਢਿਬੇ ਚਾਹਾ।
ਪ੍ਰਭੁ ਬਹੁ ਕਹਿ ਡੇਰਾ ਉਤਰਾਹਾ ॥੩੫॥
ਸੰਧਿ ਕਰਾਵਨਿ ਚਹਿਂ ਨ੍ਰਿਪ ਦੋਊ।
'ਬਧਜੋ ਬਿਰੋਧ ਅਧਿਕ, ਦਿਹੁ ਖੋਊ।'
ਨਿਸ ਮਹਿਂ ਨ੍ਰਿਪ ਮੁਕਾਮ ਜਬਿ ਕੀਨਾ।
ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਤਬਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ[1] ਪਠਿ ਦੀਨਾ[2]
[1]ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ ਨੂੰ। [2]ਭੇਜ ਦਿਤਾ (ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ ਦੇ ਰਾਜੇ

॥ ੩੬ ॥ ਪਾਸ)।

ਗੁਰ ਮਾਤੁਲ ਜਾਨਜੋ ਜਬਿ ਆਯੋ।
ਕਰਿ ਸਨਮਾਨ ਸਮੀਪ ਬਿਠਾਯੋ।
ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਬਾਕ ਭਾਖੇ ਅਰੁ ਸੁਨੇ।
ਜਿਸ ਤੇ ਹੋਇ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਸਨੇ ॥ ੩੭ ॥
[1] 'ਸੁਨਹੁ ਭੂਪ ਮੁਹਿ ਪ੍ਰਭੁ ਪਠਾਵਾ।
ਅਭਿਲਾਖਤਿ ਚਿਤ ਬੈਰ ਮਿਟਾਵਾ।
ਕਰੇ ਬੈਰ ਕੁਛ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਨਾਂਹੀ।
ਤੌ ਜਾਨਹੁ ਨਿਸ਼ਫਲ ਨਿਜ ਮਾਂਹੀ ॥ ੩੮ ॥

[1]ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ ਨੇ ਕਹਿਆ।

ਨਾਹਿਣੇਸ਼ ਮਹਿਂ ਜੋ ਵਟ[1] ਹੋਇ।

[1]ਦਿਲ ਵਿਚ ਗੁੱਸੇ ਦੇ ਰਖੇ ਹੋਏ ਭਾਵ ਨੂੰ 'ਵੱਟ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸਤਿਗੁਰ ਕਹੇ[1] ਸਕਲ ਦੇ ਖੋਇ।
ਇਤ ਮਾਨਹੁ ਤੁਮ ਮਿਲਿਬੇ ਬਾਤੀ।
ਤਿਸੇ ਹਕਾਰ ਲੇਤਿ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਾਤੀ ॥ ੩੯ ॥
ਸੋ ਨਹਿਂ ਮੋਰੈ ਗੁਰ ਕੋ ਕਹਜੋ।

[1]ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ।

ਤੁਮ ਭੀ ਤਿਮ ਮਾਨਹੁ ਹਿਤ ਲਹਜੋ[1]।'
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਫਤੇਸ਼ਾਹ ਕਹਿ ਬਾਨੀ।
'ਭਨਹਿਂ ਪ੍ਰਭੂ ਹਮ ਸਾਦਰ ਮਾਨੀ ॥ ੪੦ ॥
ਦੋਨਹੁਂ ਕੇ ਉਗਾਹ ਗੁਰ ਹੋਇਂ।
ਬਹੁਰ ਬਖੇਰਾ ਕਰੈ ਨ ਕੋਇ।'

[1]ਭਲਾ ਦੇਖਕੇ।

ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾਲ†।
ਆਨਿ ਬਤਾਯੋ ਨਿਕਟ ਕ੍ਰਿਪਾਲ[1] ॥ ੪੧ ॥
ਤਬਿ ਪ੍ਰਭੁ ਨੰਦ ਚੰਦ ਸੋਂ ਭਾਖਾ।

†ਪਾ:-ਭਨੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।

[1]ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ।

'ਪ੍ਰਾਤਿ ਜਾਹੁ ਨਾਹਿਨ ਕਰਿ ਕਾਂਖਾ[1]।
ਸੰਗ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੇਦਨੀ ਲਜਾਓ।
ਜੁਗਮ ਮਹੀਪ ਸਮੀਪ† ਮਿਲਾਓ' ॥ ੪੨ ॥

[1]ਚਾਹਨਾ ਕਰਕੇ, ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ।

†ਪਾ:-ਜੁਗਮ ਮਹੀਪਤ ਆਨਿ।

ਫਤੇਸ਼ਾਹ ਕੀ ਜ਼ਾਫਤ ਕੀਨਿ[1]।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਸਭਿ ਕੁਛ ਪਠਿ ਦੀਨਿ।
ਸੁਪਤਿ ਜਥਾ ਸੁਖ ਰਾਤਿ ਬਿਤਾਈ।
ਜਾਗੇ ਸਭਿ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਹੁਇ ਆਈ ॥ ੪੩ ॥

[1]ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਕੀਤੀ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਫਤੇਸ਼ਾਹ ਮਿਲਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਏਕ ਊਨ ਪੰਚਾਸਤਿ ਅੰਸੂ ॥੪੯॥

੫੦. [ਫਤੇਸ਼ਾਹ ਤੇ ਨਾਹਣੇਸ਼ ਦਾ ਮੇਲ ਕਰਾਇਆ। ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਿਕਾਰ]

੪੯<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੫੧

ਦੋਹਰਾ:

ਬਡੀ ਪ੍ਰਾਤਿ ਉਠਿ ਕਰਿ ਗਯੋ, ਨੰਦਚੰਦ ਨ੍ਰਿਪ ਪਾਸ।
ਸਮੁਝਾਯਹੁ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਕਹ੍ਯੋ, 'ਕੀਜੈ ਬੈਰ ਬਿਨਾਸ ॥੧॥

ਚੌਪਈ:

ਫਤੇਸ਼ਾਹ ਨ੍ਰਿਪ ਨਿਕਟ ਰਹਾਯੋ[1]†।
ਤੁਝ ਲੈਬੇ ਹਿਤ ਮੋਹਿ ਪਠਾਯੋ।
ਸਭਿ ਗਿਨਤੀ ਤਜਿ ਹੁਜਹਿ ਸਾਥ[1]।
ਕਰਹਿਂ ਪ੍ਰਤੀਖਨ ਤੋ ਕਹੁ ਨਾਥ' ॥੨॥
ਗੁਰ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਇਮ ਬਹੁ ਸਮੁਝਾਯੋ।
ਜਸੋਂ ਕਸੋਂ ਕਰਿ ਨ੍ਰਿਪ ਸੰਗ ਚਢਾਯੋ।
ਚਢਿ ਨਾਹਣ ਤੇ ਮਾਰਗ ਚਾਲਾ।
ਸਾਥ ਅਨੀਕਹਿ[1] ਲੀਨਿ ਬਿਸਾਲਾ ॥੩॥
ਸਗਰੋ ਪੰਥ ਉਲੰਘਤਿ ਆਯੋ।
ਨਗਰ ਪਾਂਵਟੇ ਡੇਰਾ ਪਾਯੋ।
ਇਕ ਦਿਸ਼ਿ ਫਤੇਸ਼ਾਹ ਦਲ ਪਰਯੋ।
ਦਿਸ਼ਿ ਦੂਸਰਿ ਮਹਿਂ ਆਨਿ ਉਤਰਯੋ ॥੪॥
ਤਬਿ ਪ੍ਰਭੁ ਕੋ ਮਿਲਿਬੇ ਹਿਤ ਚਾਹ੍ਯੋ।
ਪ੍ਰਥਮ ਬੂਝਿ ਆਵਤਿ ਭਾ ਪਾਹ੍ਯੋ[1]।
ਪਗ ਪੰਕਜ ਕੋ ਕੀਨਿ ਪ੍ਰਨਾਮ।
ਹਰਖ੍ਯੋ ਦਰਸ ਪਾਇ ਅਭਿਰਾਮ ॥੫॥
ਸ਼੍ਰੀ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਨ੍ਰਿਪ ਸਨਮਾਨਾ।
ਮਿਟਨਿ ਬਿਰੋਧ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਖਾਨਾ।
ਸੁਨਤਿ ਭਾਉ ਕੇ ਬਾਕ ਬਖਾਨੈ।
'ਕਹ੍ਯੋ ਆਪ ਕੋ ਹਮ ਸਭਿ ਮਾਨੈਂ ॥੬॥
ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਿਤ ਹੋਇ ਹਮਾਰਾ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰਿ ਸੋ ਕਰਹੁ ਉਚਾਰਾ।'
ਸਤਿਗੁਰ ਕਹ੍ਯੋ 'ਪ੍ਰਾਤਿ ਜਬਿ ਹੋਇ।
ਕਰੈਂ ਹਕਾਰਨਿ ਆਵਹੁ ਦੋਇ ॥੭॥
ਮਿਲਹੁ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਤਜਹੁ ਬਿਕਾਰ[1]।

[1]ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ) ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਪਾਸ। †ਪਾ:-ਟਿਕਾਯੋ।

[1]ਭਾਵ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਚੱਲੋ।

[1]ਸੈਨਾ।

[1]ਪਹਿਲਾਂ ਪੁੱਛ ਕੇ ਪਾਸ ਆਇਆ (ਨਾਹਨ ਦਾ ਰਾਜਾ)।

[1]ਵਿਗਾੜ।

ਹਮ ਨੇ ਤੁਮਰੋ ਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰ।'
ਇਮ ਠਹਿਰਾਇ ਗਯੋ ਨਿਜ ਡੇਰੇ।
ਫਿਰੇ ਦੌਨ ਦਿਸ਼ਿ ਮਨੁਜ ਬਡੇਰੇ ॥੮॥
ਸੁਪਤਿ ਸਕਲ ਸਰਵਰੀ[1] ਬਿਤਾਈ। [1]ਰਾਤ।
ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਤਜਾਰੀ ਕਰਿਵਾਈ।
ਕਰਜੋ ਫਰਾਸ਼ਨ ਫਰਸ਼ ਬਿਸਾਲਾ।
ਰੰਗ ਅਨੇਕਨ ਕੋ, ਛਬਿ ਵਾਲਾ ॥੯॥
ਬੀਚ ਸਿੰਘਾਸਨ ਕਰਜੋ ਡਸਾਵਨਿ।
ਕਰੇ ਮਸੰਦ ਸੁਭਟ ਬੁਲਿਵਾਵਨਿ।
ਲਗਜੋ ਦਿਵਾਨ ਮਹਾਨ ਸੁਜਾਨਾ।
ਬਸਤ੍ਰ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਤੇ ਛਬਿ ਜਿਹ ਨਾਨਾ
॥੧੦॥
ਪੁਨ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਗਰ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ।
ਧਨੁ ਸਰ ਕਰ ਦੀਪਤਿ ਸਮ ਸ਼ੇਰ।
ਆਵਤਿ ਪੇਖਿ ਉਠੇ ਸਭਿ ਆਗੇ।
ਬੰਦਤਿ ਅਨੁਰਾਗੇ ਪਗ ਲਾਗੇ ॥੧੧॥
ਬੈਠੇ ਪੁਨ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘਾਸਨ।
ਨਿਕਟ ਨਿਠੁਰ ਬਡ ਧਰਜੋ ਸਰਾਸਨ।
ਚਮਰ ਢੁਰਨਿ ਲਾਗਜੋ ਚਹੁ ਫੇਰੇ।
ਖਰੇ ਦੰਡਧਰਿ ਕੰਚਨ ਕੇਰੇ ॥੧੨॥
ਰਾਜ ਸਾਜ ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਸਾਰਾ।
ਦੀਪਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਦਰਬਾਰਾ।
ਪਠੇ ਦੁਹਨ ਨ੍ਰਿਪ ਨਿਕਟ ਮਸੰਦਾ।
ਕਰੇ ਹਕਾਰਨਿ ਸੁਨਤਿ ਅਨੰਦਾ ॥੧੩॥
ਨਿਜ ਨਿਜ ਸੈਨਾ ਲੇ ਸਮੁਦਾਏ।
ਦੁਹੁ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਦੋਨਹੁ ਚਲਿ ਆਏ।
ਪਦ ਅਰਬਿੰਦ ਬੰਦਨਾ ਕਰੇ।
ਸਨਮਾਨੇ ਸਭਿ ਕੇ ਮਧ ਥਿਰੇ ॥੧੪॥
ਸਤਿਗੁਰ ਕਹਜੋ 'ਪਰਸਪਰ ਕੌਰੀ[1]। [1]ਜੱਫੀ।
ਭਰਿ ਕਰਿ ਮਿਲਹੁ ਮੁਦਤਿ ਇਸ ਠੌਰੀ।
ਬਧਜੋ ਬਿਰੋਧ ਛੋਰਿ ਸਭਿ ਦੀਜੈ।
ਪ੍ਰਥਮ ਬਾਰਤਾ ਨਹਿਂ ਸਿਮਰੀਜੈ' ॥੧੫॥

ਮਾਨਿ ਹੁਕਮ ਦੋਨਹੁਂ ਉਠਿ ਕਰਿ ਕੈ।
ਮਿਲਿ ਆਪਸ ਮਹਿਂ ਬੈਰ ਬਿਸਰਿ ਕੈ।
ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਬੈਠੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ।
ਭੇਦ ਮਿਟਾਇ ਅਨੰਦ ਭਰਿ ਉਰ ਕੋ ॥੧੬॥
ਕਰਹਿਂ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਬਾਤ ਬਹੋਰੀ।
ਦੇਖਿ ਦੇਖਿ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਕੀ ਓਰੀ।
ਕਰਨਿ ਅਖੇਰ ਸ਼ੇਰ ਕੋ ਮਾਰਨਿ।
'ਦੂਣ ਸੁੰਦਰੀ' ਕਰਹਿਂ ਉਚਾਰਨ ॥੧੭॥
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਹੋਈ ਬਹੁ ਗਾਥਾ।
ਦੋਨਹੁਂ ਭੂਪਨਿ ਕੀ ਪ੍ਰਭੁ ਸਾਥਾ।
ਭਯੋ ਜਾਮ ਲਗਿ ਤਬਿ ਦਰਬਾਰਾ।
ਕਲ਼ਗੀਧਰ ਕੋ ਲਖਿ ਰੁਖ਼ ਸਾਰਾ ॥੧੮॥
ਉਠਿ ਭੂਪਤਿ ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਗਏ।
ਨਿਜ ਨਿਜ ਸਿਵਰ ਪਹੁੰਚਤਿ ਭਏ।
ਉਠੇ ਆਪ ਭੋਜਨ ਤਬਿ ਖਾਯਹੁ।
ਪੁਨ ਅਰਾਮ ਹਿਤ ਮਨ ਬਿਰਮਾਯਹੁ ॥੧੯॥
ਉਠੇ ਬਹੁਰ ਸੁੱਖਾ ਛਕਿ[†] ਲੀਨਿ।

[†]ਹੁਣ ਤਕ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਸੁੱਖੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਅਚਾਨਕ ਏਥੇ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਅੰਸੂ ਦੇ ਅੰਕ ੨੬ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਵਿ ਜੀ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਸੁੱਖਾ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇਖਕੇ ਲਿਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਸੁੱਖੇ ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੋ ਸਕਣਾ ਤੇ ਉਸ ਗੁਰੂ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ, ਜੋ ਜੁੱਧ ਵਿਦਿਆ ਤੇ ਬੀਰਰਸ ਭਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦਲਿੱਦਰ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਤਮਾਕੂ ਤੱਕ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਸਭ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਵਰਜ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਰੀਰ ਨਾਸ਼ਕ ਬਲ ਬੁਧਿ ਨਾਸ਼ਕ ਭੰਗ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੀਰਾਂ ਵਿਚ ਵਾੜੇ। ਸ਼ੋਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੁੱਖੇ ਨੇ ਨਿਹੰਗਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਜੈਸੀ ਬੀਤਰਾਗ ਤੇ ਬਲੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾ ਨੂੰ ਸਖਤ ਹਾਨੀ ਪੁਚਾਈ ਹੈ।

ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨ ਸਕਲ ਤਨ ਕੀਨਿ।
ਜਾਮ ਦਿਵਸ ਤੇ ਹੇਤੁ ਅਖੇਰ।
ਭਏ ਅਰੂਢਿ ਤੁਰੰਗਮ ਫੇਰ ॥੨੦॥
ਦੋਨਹੁਂ ਭੂਪਤਿ ਸੰਗ ਚਢਾਏ।
ਬਨ ਮਹਿਂ ਬਿਚਰੇ ਖਗ ਮ੍ਰਿਗ ਘਾਏ।
ਅਨਿਕ ਬਿਲਾਸ ਬਿਪਨ ਮਹਿਂ ਕਰੇ।
ਸੰਧਜਾ ਜਾਨਿ ਸਿਵਰ ਕੋ ਫਿਰੇ ॥੨੧॥
ਦੌਰ ਕੋਹੀਆ[1] ਇਕ ਤਬਿ ਆਯੋ।
ਉਚ ਪੁਕਾਰਤਿ ਬਾਕ ਸੁਨਾਯੋ।

[1]ਪਹਾੜੀਆ।

'ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ ! ਬਡੋ ਕੇਹਰੀ ਜੋਇ।
ਸਗਰੀ ਦੂਣ ਜਾਨਤੀ ਸੋਇ ॥੨੨॥
ਕੋਇ ਨ ਮਾਰ ਸਕਯੋ ਬਡ ਦਾਰੁਨ।
ਗੋ ਮਹਿਖੀ ਸੋ ਕਰਤਿ ਸੰਘਾਰਨ।
ਕਿਤਿਕ ਦਿਵਸ ਮਹਿਂ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਯੋ।
ਗਯੋ ਹੁਤੋ ਕਿਤ ਅਬਿ ਚਲਿ ਆਯੋ' ॥੨੩॥
ਦੋਨਹੁੰ ਰਾਵ ਗੁਰੂ ਜੁਤਿ ਸੁਨਯੋਂ।
ਸੰਧਜਾ ਪਰੀ ਜਾਨਿ ਪ੍ਰਭੁ ਭਨਯੋਂ।
'ਅਬਿ ਨ ਸਮੋਂ ਮਾਰਨਿ ਕੋ ਰਹਯੋ।
ਚਲਹਿ ਪ੍ਰਾਤ ਜਿਸ ਥਲ ਤੈਂ ਲਹਯੋ' ॥੨੪॥
ਪ੍ਰਭੁ ਬਚ ਜੁਗ ਭੂਪਨ ਸਨਮਾਨਾ।
'ਆਪ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਕਰਹੁ ਪਯਾਨਾ।
ਹਮ ਸਭਿ ਚਢਹਿਂ ਤਮਾਸਾ ਲਹੈਂ[1]। — [1]ਦੇਖਾਂਗੇ।
ਮਾਰਹਿਂ ਘੇਰਿ, ਨਹਿਂ ਬਚ ਰਹੈ[1]' ॥੨੫॥ — [1]ਸ਼ੇਰ) ਬਚੇਗਾ ਨਹੀਂ।
ਇਮ ਕਹਿ ਗਮਨੇ ਸਨਮੁਖ ਡੇਰੇ।
ਕਰਹਿਂ ਸਰਾਹਨ, ਸ਼ੇਰ ਬਡੇਰੇ।
ਪ੍ਰਥਮ ਹਤੇ ਤਿਨ ਗਾਥ ਸੁਨਾਵੈਂ[1]। — [1]ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲੋਂ ਜੋ ਬੜੇ ਸ਼ੇਰ ਮਾਰੇ ਸਨ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਲ ਬਾਤ ਸੁਣਾਂਵਦੇ ਹਨ।
ਭੀਰ ਅਨੀਕ ਸਹਿਤ[1] ਚਲਿ ਆਵੈਂ ॥੨੬॥ — [1]ਸੈਨਾ ਦੀ ਭੀੜ ਨਾਲ।
ਤਿਮਰ ਪ੍ਰਬਿਰਤੇ ਉਤਰੇ ਆਇ।
ਨਿਜ ਨਿਜ ਸਿਵਰ ਬਿਖੈ ਸੁਖ ਪਾਇ।
ਬਿਦਤ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਕੇਹਰੀ ਕੇਰਾ।
'ਹੋਹਿ ਜੰਗ ਤਿਹ ਸੰਗ ਸਬੇਰਾ' ॥੨੭॥
ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਿ ਕੈ ਸਮੁਦਾਏ।
ਸੁਪਤਿ ਜੁਥਾ ਸੁਖ ਰਾਤਿ ਬਿਤਾਏ।
ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨ ਸਕਲ ਕਰਿ ਲੀਨਿ।
ਤਬਿ ਰਣਜੀਤ ਬਜਾਵਨਿ ਕੀਨਿ ॥੨੮॥
ਸੁਨਿ ਸਭਿ ਜ਼ੀਨ ਤੁਰੰਗਨ ਪਾਏ।
ਜੁਗ ਭੂਪਨਿ ਤਜਾਰੀ ਕਰਿਵਾਏ।

ਸੁਭਟਨ ਸਹਿਤ ਅਰੂੜ੍ਹਤਿ ਭਏ।
ਆਯੁਧ ਖੜਗ ਧਾਰਿ ਕਰ ਲਏ ॥੨੯॥
ਸਤਿਗੁਰ ਕਲਗੀ ਸੀਸ ਉਤੰਗ।
ਦਿਪਤਿ ਸਰੂਪ ਬਿਭੂਖਨ ਸੰਗ।
ਗਰ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿਪਰ ਕਹੁ ਧਾਰੀ।
ਕਸ ਨਿਖੰਗ, ਗਹਿ ਕਰ ਧਨੁ ਭਾਰੀ[1] ॥੩੦॥
[1]ਵਡਾ ਧਨੁਖ ਰੱਥ ਵਿਚ ਲੈਕੇ।

ਤੁੰਗ ਮਤੰਗ ਅਰੂੜਤਿ ਭਏ।
ਵਹਿਰ ਸਿਵਰ ਤੇ ਨਿਕਸਤਿ ਭਏ।
ਥਿਤ ਹੁਇ ਦੋਨਹੁਂ ਭੂਪ ਮਿਲਾਏ।
ਸੋ ਕੋਹੀਆ[1] ਕੀਨਸਿ ਅਗੁਵਾਏ ॥੩੧॥
[1]ਓਹ ਪਹਾੜੀਆਂ।

ਗਹਬਰ ਬਨ[1] ਕੇ ਪੰਥ ਪਧਾਰੇ।
[1]ਸੰਘਣੇ ਬਨ ਦੇ।
ਨ੍ਰਿਪ ਜੁਗ ਸੰਗ ਸੁਭਟ ਗਨ ਭਾਰੇ।
ਦਲ ਕੋ ਪਰ੍ਹਾ[1] ਦੂਰ ਲਗਿ ਕਰਜੋ।
[1]ਫੌਜ ਦੀ ਕਤਾਰ।
ਖੋਜਤਿ ਭਏ, ਹੋਇ ਕਿਤ ਥਿਰਜੋ[1] ॥੩੨॥
[1]ਕਿਧਰੇ ਇਸਥਿਤ ਹੋਵੇਗਾ (ਸ਼ੇਰ)।

ਜਬਿ ਬਿਸਾਲ ਬਨ ਗਾਹਨ ਕੀਨਾ।
ਸੁਗਮ ਬਿਖਮ ਥਲ ਖੋਜਿ ਸੁ ਲੀਨਾ।
ਕੇਤਿਕ ਪਾਹੜੇ ਸ਼ੂਕਰ ਮਾਰੇ।
ਹੋਤਿ ਕੁਲਾਹਲ ਬਿਪਨ ਮਝਾਰੇ ॥੩੩॥
ਕੰਟਕ ਸਹਿਤ ਮਹੀਰੁਹ[1] ਖਰੇ।
[1]ਬ੍ਰਿੱਛ।
ਸ਼ਾਖਾ ਉਰਝੀ ਸੰਘਨੇ ਖਰੇ।
ਉਚੀ ਸਰਲੀ[1] ਸਾਲ[2] ਬਿਸਾਲਾ।
[1]ਚੀੜ। (ਅ) ਸਿੱਧੀ। [2]ਸਾਲ ਨਾਮੇ ਬ੍ਰਿੱਛ।
ਬਦਰੀ[1], ਖਦਰ[2], ਕਰੌਂਜੇ[3] ਜਾਲਾ ॥੩੪॥
[1]ਬੇਰੀ। [2]ਖੈਰ। [3]ਕਰੰਜੂਆ।

ਨੀਠ ਨੀਠ ਜਹਿਂ ਗਮਨਜੋਂ ਜਾਇ।
ਇਮ ਖੋਜਜੋ ਬਿਚਰਤਿ ਸਭਿ ਥਾਇਂ।
ਕਹਜੋ ਕੋਹੀਏ 'ਕੇਹਰਿ ਕੇਰਾ।
ਦੇਖਹੁ ਪਗ ਕੋ ਖੋਜ ਬਡੇਰਾ ॥੩੫॥
ਅਬਿ ਹੀ ਗਯੋ ਰਹੋ ਸਵਧਾਨਾ।
ਨਿਕਸਹਿ ਕਰਹਿ ਚੋਟ ਬਲਵਾਨਾ।'
ਦੋਨਹੁ ਨ੍ਰਿਪ ਬਹੁ ਸੰਗ ਸੁ ਬੀਰਾ।

ਗਮਨਤਿ ਜਾਤਿ ਅੱਗ੍ਰ ਗੁਰ ਧੀਰਾ ॥ ੩੬ ॥
ਸੰਘਨੇ ਬ੍ਰਿੱਖ ਉਲੰਘਤਿ ਭਏ।
ਪੁਨ ਆਛੇ ਥਲ ਮਹਿਂ ਚਲਿ ਗਏ।
ਤਿਸ ਕੇ ਨਿਕਟ ਬਿਖਮ ਇਕ ਥਾਇਂ।
ਕੰਟਕ ਸਹਿਤ ਬ੍ਰਿੱਖ ਕੀ ਛਾਇ ॥ ੩੭ ॥
ਸੁਪਤਿ ਪਰਜੋ ਨਿਜ ਪਾਇਂ ਪਸਾਰੇ।
ਤ੍ਰਿਪਤਜੋ ਆਮਿਖ ਕੀਨਿ ਅਹਾਰੇ।
ਜਬਹਿ ਹਿਰੇਖਾ ਹਯ ਕੀ ਹੋਈ।
ਸੁਨਜੋ ਸ਼ਬਦ ਔਚਕ ਤਿਨ ਸੋਈ ॥ ੩੮ ॥
ਤਜਾਗਿ ਨੀਂਦ ਬਲ ਤੇ ਗੁਰਣਾਯੋ[1][†]।
[1]ਗਰਜਿਆ। [†]ਪਾ:-ਗੁਰੜਾਯੋ।
ਖਰੋ ਹੋਇ ਬੈਠਜੋ ਦ੍ਰਿਗ ਲਾਯੋ।
ਬੋਲਜੋ ਸੁਨਜੋ ਜਾਨਿ ਤਿਨ ਲੀਨੋ।
ਠਾਂਢੇ ਭਏ ਬਿਲੋਕਨ ਕੀਨੋ ॥ ੩੯ ॥
ਦਾਰੁਨ ਪੰਚਾਨਨ ਕੋ ਆਨਨ[1]।
[1]ਸ਼ੇਰ ਦਾ ਮੁਖ।
ਜਿਸ ਸਮਾਨ ਕੋ ਨਾਹਿਨ ਆਨਨ[1][†]।
[1]ਮੁਖ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ। [†]ਪਾ:-ਕਾਨਨ ਕੋ ਆਨਨ।
ਕਾਨਨ[1] ਸਬਦ ਸੁਨਜੋ ਤਹਿਂ ਜਬੈ।
[1]ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ।
ਕਿਨਹੁੰ ਕਿਨਹੁੰ ਦ੍ਰਿਗ ਦੇਖਜੋ ਤਬੈ ॥ ੪੦ ॥
ਨਖ ਪਾਇਨ ਤੇ ਅੰਕੁਸ ਮਨੋ[1]।
[1]ਪੈਰਾਂ ਉਤੇ ਨਹੁੰ (ਨਹੁੰਦਰਾਂ) ਅੰਕੁਸ ਵਾਂਙੂ (ਭਾਵ ਤਿੱਖੇ ਤੇ ਮੁੜਵੇਂ) ਹਨ।
ਦਾੜ੍ਹਨ ਤੇ ਦਾਰੁਨ ਮੁਖ ਘਨੋ।
ਸਟਾ[1] ਕੰਠ ਪਰ ਦੀਰਘ ਦੀਖੇ।
[1]ਗਰਦਨ ਦੇ ਵਾਲ।
ਲਾਲ ਬਿਲੋਚਨ ਸ਼੍ਰੋਣ ਸਰੀਖੇ[1] ॥ ੪੧ ॥
[1]ਲਹੂ ਵਰਗੇ।
ਲਾਂਗੁਲ[1] ਸਹਿਤ ਲਾਂਬਿਯੇ ਬੇਲਾ[2]।
[1]ਪੂਛ। [2]ਭਾਵ ਪਿੱਠ ਲੰਮੀ ਹੈ।
ਦੀਰਘ ਦਸਨ[†] ਸੁ ਦਿਖਨਿ ਦੁਹੇਲਾ[1]।
[1]ਦੇਖਣਾ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ। [†]ਪਾ:-ਦਰਸ਼ਨ।
ਛਾਤੀ ਗ੍ਰੀਵ ਉਦਰ ਹੈ ਸ੍ਵੇਤਾ[1]।
[1]ਚਿੱਟਾ।
ਕਦ ਬਿਸਾਲ ਬਲ ਅਧਿਕ ਨਿਕੇਤਾ ॥ ੪੨ ॥
ਚੌਰੋ ਚਰਨ ਪੀਨ ਅਰੁ ਦੀਹਾ[1]।
[1]ਮੋਟੇ ਤੇ ਬੜੇ ਭਾਰੀ।
ਪੀਤ ਸੁ ਬਰਨ ਸ਼ਜਾਮ ਗਨ ਲੀਹਾਂ[1]।
[1]ਲਕੀਰਾਂ।
ਸੁਪਨੇ ਮਹਿਂ ਭੀ ਜਾਂਹਿ ਨ ਤ੍ਰਾਸਾ।

ਸਭਿ ਚਾਹਿਤਿ ਹੈਂ ਪਿਖਿਨਿ ਤਮਾਸਾ
॥੪੩॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥ ਰੁਤੇ 'ਅਖੇਰ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਪੰਚਾਸਤਿ ਅੰਸੂ ॥੫੦॥

੫੧. [ਸ਼ੇਰ ਮਾਰਿਆ, ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਵਿਦਾ ਹੋਯਾ]

੫੦<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ – ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>

ਦੋਹਰਾ:

ਸ੍ਰੀ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਦੇਖਿ ਕੈ, ਊਚੇ ਕਹ੍ਯੋ ਪੁਕਾਰਿ।
'ਛੋਰਹੁ ਨਹੀਂ ਤੁਫੰਗ ਕੋ, ਟਿਕੇ ਰਹਹੁ ਬਨ ਲਾਰਿ[1]' ॥੧॥ [1]ਕਤਾਰ ਬਣਾ ਕੇ।

ਚੌਪਈ:

ਦੋਨਹੁੰ ਨ੍ਰਿਪ ਜੁਤਿ ਸੈਨਾ ਸਾਰੀ।
ਹੇਤ ਬੰਗਾਰਨਿ ਗਿਰਾ ਉਚਾਰੀ।
'ਏਕ ਸੁਭਟ ਲੇ ਖੜਗ ਸੁ ਢਾਲ।
ਲਲਕਾਰਹਿ[1] ਸਭਿ ਆਗੇ ਚਾਲਿ ॥੨॥ [1](ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ) ਲਲਕਾਰੇ।
ਛਾਰ ਸਹਾਰ ਵਾਰ ਕਰਵਾਰ[1]। [1](ਸ਼ੇਰ ਦੀ) ਛਾਲ ਨੂੰ ਸਹਾਰੇ ਤੇ ਵਾਰ (ਕਰੇ) ਤਲਵਾਰ ਦਾ (ਸ਼ੇਰ ਉਤੇ)।
ਕਰਹਿ ਜੁੱਧ ਲੇ ਕੇਹਰਿ ਮਾਰ।
ਮੁਖ ਮਾਂਗੇ ਹਮ ਬਖਸ਼ਹਿਂ ਤਾਂਹੀ।
ਨਿਕਸਹਿ ਧੀਰ ਧਾਰਿ ਉਰ ਮਾਂਹੀ' ॥੩॥
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਫਤੇਸ਼ਾਹ ਬਚ ਬੋਲਾ।
'ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ ਕੇਹਰਿ ਓਜ ਅਤੋਲਾ।
ਕੋ ਨਰ ਅਸ ਇਸ ਕੋ ਬਲ ਝਾਲੈ।
ਹੁਇ ਸਵਧਾਨ ਵਾਰ ਪੁਨ ਘਾਲੈ ॥੪॥
ਚਿਰੰਕਾਲ ਕੋ ਇਤ ਉਤ ਫਿਰੈ।
ਨਹਿਂ ਕੋ ਧਿਰ† ਧਰਿ[1] ਆਗੇ ਅਰੈ। [1]ਧੀਰਜ ਧਰਕੇ। †ਪਾ:-ਸਿਰ।
ਸੈਲਨ ਦੇਸ਼ ਬਿਖੈ ਬੱਖਜਾਤ।
ਕਿਸਹੂੰ ਨਹਿਂ ਕੀਨੋ ਇਹ ਘਾਤਿ ॥੫॥
ਕੋ ਹੈ ਸਮ ਰਾਵਰ ਕੇ ਕਹੋ।
ਤਰੁਨ ਬੈਸ ਬਲ ਸਮਰਥ ਅਹੋ।
ਨਾਂਹਿ ਤ ਚਲਨੈ ਦੇਹੁ ਤੁਫੰਗ।
ਗੁਲਕਾਂ ਬ੍ਰਿੰਦ ਲਗਹਿਂ ਇਕ ਸੰਗ ॥੬॥
ਜੇ ਹਤਿ ਹੋਇ ਪਰੈ ਤਨ ਭੂਪਰ।
ਨਤੁ ਪਹੁੰਚ੍ਯੋ ਜਾਨਹੁ ਕਿਸ ਊਪਰ।
ਮਿਲ੍ਯੋ ਬੀਚ ਤਬਿ ਮੁਸ਼ਕਲ ਮਾਰਨਿ।
ਕਰਹਿ ਪ੍ਰਹਾਰ ਅਨਿਕ ਕਰਵਾਰਨ[1]' ॥੭॥ [1]ਤਲਵਾਰਾਂ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ (ਵਾਰ) ਕੀਤਿਆਂ ਵੀ (ਸ਼ੇਰ) ਮਾਰ ਕਰੇਗਾ।
ਤਬਿ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਦੇਖੇ ਸਬੈ।

ਨਿਕਸ੍ਯੋ ਨਹਿਂ ਕੋ ਜੋਧਾ ਜਬੈ।
ਨਿਜ ਹਾਥੀ ਕੋ ਕਹਿ ਬਿਠਵਾਇਵ।
ਚਹੈਂ ਆਪਨੋ ਬਲ ਦਿਖਰਾਇਵ ॥ ੮ ॥
ਹੌਦੇ ਬਿਖੈ ਧਰ੍ਯੋ ਧਨੁ ਭਾਥਾ[1]।
ਖੜਗ ਸਿਪਰ ਗਹਿ ਲੀਨਸਿ ਹਾਥਾ।
ਨੰਦ ਚੰਦ ਆਦਿਕ ਪੰਚ ਭ੍ਰਾਤਾ।
ਦੇਖ੍ਯੋ ਗੁਰੂ ਬੀਰ ਰਸ ਰਾਤਾ ॥ ੯ ॥
ਸਹਿਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੁ ਚਹਿਤ ਹਟਾਏ।
ਕਹ੍ਯੋ ਨ ਜਾਇ ਤੇਜ ਦਿਪਤਾਏ।
ਨਾਹਣੇਸ਼ ਕਰ ਜੋਰਿ ਉਚਾਰਾ।
'ਗਨ ਗੁਲਕਾਂ ਤਜਿ ਲੇਹਿਂ ਸੰਘਾਰਾ ॥ ੧੦ ॥
ਪਸ਼ੁ ਕੇ ਸਮੁਖ ਆਪ ਕ੍ਯੋਂ ਜਾਵਹੁ।
ਗਹੋ ਧਨੁਖ ਕੋ ਬਾਨ ਚਲਾਵਹੁ।'
ਸਤਿਗੁਰ ਬੋਲੇ 'ਪਿਖਹੁ ਤਮਾਸ਼ਾ।
ਇਸ ਤੇ ਕਹਾਂ ਕਰੈਂ ਹਮ ਤ੍ਰਾਸਾ' ॥ ੧੧ ॥
ਇਮ ਕਹਿ ਆਗੇ ਪ੍ਰਭੂ ਸਿਧਾਰੇ।
ਖਰੇ ਦੂਰ ਲੌਂ ਦੇਖਤਿ ਸਾਰੇ।
ਕੇਚਿਤ ਕਹੈਂ 'ਕਹਾਂ ਗੁਰ ਕਰ੍ਯੋ !
ਕੇਹਰਿ ਨਿਕਟ ਜਾਨਿ ਹਠ ਧਰ੍ਯੋ' ॥ ੧੨ ॥
ਕੇਚਿਤ ਕਹੈਂ 'ਗੁਰੂ ਬਡ ਜੋਧਾ।
ਹਤਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਸੰਗ ਕਰਿ ਕ੍ਰੋਧਾ।'
ਸਨਮੁਖ ਹੋਇ ਕਰ੍ਯੋ ਜਬਿ ਨੇਰ।
ਪਿਖੇ ਪਰਸਪਰ ਅਧਿਕ ਦਲੇਰ ॥ ੧੩ ॥
ਉਠ੍ਯੋ ਨਹੀਂ ਬੈਠ੍ਯੋ ਤਬਿ ਰਹ੍ਯੋ।
ਹੇਤੁ ਬੰਗਾਰਨਿ ਊਚੇ ਕਹ੍ਯੋ।
'ਹੋਹੁ ਖਰੋ ਕ੍ਯੋਂ ਬੈਠ੍ਯੋ ਅਬੈ।
ਬਨਿ ਸਵਧਾਨ ਪਿਖਹਿਂ ਤੁਮ ਸਬੈ' ॥ ੧੪ ॥
ਸੁਨਿ ਪ੍ਰਭੁ ਤੇ ਨਿਜ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ।
ਥਿਰ੍ਯੋ ਰਹ੍ਯੋ ਨਿਜ ਟੌਰ[1] ਭਰਮਾਯੋ।

[1]ਰਖ ਦਿੱਤਾ ਧਨੁਖ ਤੇ ਭੱਥਾ।

[1]ਪੂਛ ਦੇ ਸਿਰੇ ਤੇ ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜੋ ਗੁੱਛਾ ਜੇਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਵਹਿਰ ਮਦਾਨ ਬਿਖੇ ਗੁਰ ਖਰੇ।
ਬਿਖਮ ਬਿਰ੍ਹੇ[1] ਕੇ ਬੀਚ ਨ ਬਰੇ ॥੧੫॥ — [1]ਬਿੜਾ, ਝਿੜਾ।
ਬਚ ਊਚੇ ਕਹਿ ਫੇਰ ਪ੍ਰਚਾਰਜੋ[1]। — [1]ਵੰਗਾਰਿਆ।
'ਖਰੋ ਹੋਹੁ ਕੈਸੇ ਬਲ ਹਾਰਜੋ।
ਤੋਹਿ ਸੰਗ ਹੈ ਜੰਗ ਹਮਾਰਾ।
ਟਰੇ ਬਨਹਿ ਨਹਿਂ, ਕਜੋਂ ਚਿਤ ਹਾਰਾ?'
॥੧੬॥
ਬੈਠਜੋ ਸ਼ੇਰ ਆਪ ਤਹਿਂ ਖਰੇ।
ਜੁਗ ਨ੍ਰਿਪ ਦਲ ਜੁਤਿ ਦੇਖਨਿ ਕਰੇ।
ਬਿਸਮਾਵਹਿਂ ਕਿਮ ਕਿਮ ਨਰ ਕਹੈਂ।
ਇਤ ਉਤ ਕਲਮਲਾਤਿ ਸਭਿ ਲਹੈਂ
॥੧੭॥
ਜਬਿ ਦ੍ਵੈ ਬਾਰ ਕਹਜੋ ਨਹਿਂ ਖਰਜੋ।
ਬਹੁਰ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਿ ਊਚ ਉਚਰਜੋ।
'ਗੀਦੀ ! ਕਹਾਂ ਬਨਜੋ ਸਮ ਸਜਾਲ।
ਬੈਠਜੋ ਤਜਾਗ ਬੰਸ ਕੀ ਚਾਲ ॥੧੮॥
ਕਰਮ ਕੇਹਰੀ ਕੇਰ ਕਰਾਲੇ।
ਕਾਤੁਰ ਕੂਰ ਕਾਰ ਡਰ ਘਾਲੇ[1]। — [1]ਹੇ ਕਾਇਰਾ। ਡਰ ਕਰਕੇ ਕੂੜਿਆਂ ਵਾਲੀ ਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈਂ।
ਤੋਹਿ ਨ ਛੋਰਹਿਂ ਭਟਿ ਸਭਿ ਘਿਰੈਂ।
ਕਿਮ ਗੀਦੀ ਗਾਦਰ[1] ਹੁਇ ਮਰੈਂ ॥੧੯॥ — [1]ਕਾਇਰ [ਸਂ. ਕਾਤੁਰ। ਹਿੰਦੀ, ਗਾਦਰ]।
ਇਮ ਸੁਨ ਕੈ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਬੈਨ।
ਉਠਜੋ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਿ ਰਾਤੇ ਨੈਨ।
ਭਭਕਜੋ ਭੀਖਨ ਸਟਾ ਫੁਲਾਏ[1]। — [1]ਭਜਾਨਕ ਗਰਦਨ (ਦੇ ਵਾਲ) ਫੁਲਾਕੇ।
ਨਿਕਸਜੋ ਵਹਿਰ ਪਿਖਜੋ ਸਮੁਦਾਏ
॥੨੦॥
ਬਲ ਬਿਸ਼ਾਲ ਕਰਿ ਛਾਲ ਉਤਾਲਾ।
ਗਰਜਜੋ ਦੀਰਘ ਕਾਲ ਕਰਾਲਾ।
ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਸਨਮੁਖ ਕੀਨਸਿ ਨੇਰ।
ਉਛਰਜੋ ਛਿੱਪ੍ਰ[1] ਛਾਲ ਕਰਿ ਫੇਰ ॥੨੧॥ — [1]ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ) ਢਾਲ ਕੀਤੀ ਅੱਗੇ।।
ਬਲ ਤੇ ਜਬਿ ਪਹੁੰਚਜੋ ਪ੍ਰਭੁ ਊਪਰ।
ਚਰਨ ਟਿਕਾਇ ਰਖੇ ਥਿਰ ਭੂਪਰ।

ਆਗੈ ਸਿਪਰ ਕਰੀ[1] ਤਤਕਾਲਾ। — [1]ਛੇਤੀ।
ਛਿੱਪ੍ਰ ਨਿਕਾਸ੍ਯੋ ਖੜਗ ਕਰਾਲਾ ॥੨੨॥
ਊਚੀ ਛਾਲ ਢਾਲ ਪਰ ਲੈ ਕੈ।
ਕਰ੍ਯੋ ਪ੍ਰਹਾਰ[1] ਆਪ ਬਲ ਕੈ ਕੈ। — [1]ਮਾਰ ਕੀਤੀ।
ਬਦਨ ਬਚਾਇ[1] ਲਾਕ ਪਰ ਮਾਰਾ। — [1]ਮੂੰਹ ਬਚਾ ਕੇ ਲੱਕ (ਪੇਟ) ਵਿਚ (ਤਲਵਾਰ) ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ (ਅ) (ਸ਼ੇਰ ਦੇ) ਮੂੰਹ (ਦੀ ਚੋਟ ਨੂੰ ਢਾਲ ਤੇ) ਬਚਾ ਕੇ।
ਬਹ੍ਯੋ ਘਾਵ ਜਿਮ ਸਾਬਨ ਤਾਰਾ[1] ॥੨੩॥ — [1]ਜਿਵੇਂ ਸਾਬੁਨ ਨੂੰ ਤਾਰ ਵੱਢਦੀ ਹੈ।
ਪਿਛਲੇ ਪਾਇਨ ਪਰ ਗਿਰ ਰਹ੍ਯੋ।
ਪਿਖਤਿ ਅਚੰਭਾ ਸਭਿ ਨੇ ਲਹ੍ਯੋ।
ਜੁਗਮ ਨਰਿੰਦ ਮਤੰਗ ਧਵਾਏ।
ਪਹੁੰਚਿ ਸਮੀਪ ਦੇਖਿ ਹਰਖਾਏ ॥੨੪॥
'ਧੰਨ ਧੰਨ ਪ੍ਰਭੁ ਬਡੇ ਦਲੇਰ।
ਤੁਮ ਬਿਨ ਕੌਨ ਹਤਹਿ ਅਸਸ਼ੇਰ।
ਅਵਨੀ ਤਲ ਮਹਿਂ ਆਪ ਮਨਿੰਦ।
ਸੁਨ੍ਯੋਂ ਨ ਦੇਖ੍ਯੋ ਕਿਤਹੁਂ ਬਿਲੰਦ ॥੨੫॥
ਅਸ ਕੇਹਰਿ ਦੀਰਘ ਨਹਿਂ ਹੇਰਾ।
ਦਾਰੁਨ ਦਾੜ੍ਹਨ ਓਜ ਘਨੇਰਾ।
ਕਰ੍ਯੋ ਸੰਘਾਰਨ ਤੂਰਨ ਐਸੇ।
ਛਾਂਗ ਬਿਹੀਨੋ ਬਲ ਤੇ ਜੈਸੇ[1]' ॥੨੬॥ — [1]ਜਿਵੇਂ ਨਿਰਬਲ ਬੱਕਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਸ਼੍ਰੀ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਤਬਹਿ ਸੁਨਾਯੋ।
'ਇਹ ਪਾਂਡਵ ਕੁਲ ਮਹਿਂ ਨਰ ਜਾਯੋ।
ਭਾਰਥ ਮਹਿਂ ਮਰਿ ਰਹ੍ਯੋ ਕੁਢਾਲਾ।
ਭਾਵੀ ਬਸ ਤੇ ਧਰ ਤਨ ਜਾਲਾ[1] ॥੨੭॥ — [1]ਬਹੁਤੇ ਸਰੀਰ ਧਾਰੇ ਸੀ (ਏਸ ਨੇ)।
ਪਾਛਲ ਜਨਮ ਹੁਤੋ ਇਸ ਕੇਰਾ[1]। — [1]ਇਹ ਜਨਮ) ਇਸ ਦਾ ਅੰਤਲਾ ਹੈਸੀ।
ਕੇਹਰਿ ਭਯੋ ਕਰਾਲ ਬਡੇਰਾ।
ਅਬਿ ਮ੍ਰਿਤੁ ਹੋਇ ਭਲੀ ਗਤਿ ਲਹੀ।
ਜਗ ਮਹਿਂ ਬਹੁਰ ਜਨਮ ਇਸ ਨਹੀਂ' ॥੨੮॥
ਸੁਨ ਕਰਿ 'ਧੰਨ ਧੰਨ' ਸਭਿ ਕਹੈਂ।
ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਤਾਪਵਾਨ ਮਨ ਲਹੈਂ।
ਤਿਹ ਉਚਵਾਇ ਪਾਂਵਟੇ ਲ੍ਯਾਏ।

ਕਰਤਿ ਬਤਕ ਨ੍ਰਿਪ ਜੁਤਿ ਪ੍ਰਭੁ ਆਏ
॥੨੯॥
ਉਤਰੇ ਨਿਜ ਨਿਜ ਸਕਲ ਠਿਕਾਨੇ।
ਮਿਲਿ ਆਪਸ ਮਹਿਂ ਸੁਜਸੁ ਬਖਾਨੇ।
ਸਗਰੇ ਲੋਕ ਕੇਹਰੀ ਹੇਰਹਿਂ।
ਮਾਰਨ ਤੇ ਬਿਸਮਾਇ ਬਡੇਰਹਿਂ ॥੩੦॥
ਸੋ ਦਿਨ ਬੀਤਯੋ ਨਿਸਾ ਬਿਤਾਈ।
ਬਿਦਾ ਹੋਇ ਪੁਨ ਦੋਨਹੁਂ ਰਾਈ।
ਜਬਿ ਦਰਬਾਰ ਲਗਯੋ ਤਬਿ ਆਏ।
ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਕੋ ਬੈਨ ਸੁਨਾਏ ॥੩੧॥
'ਦੇਗ਼ ਹੇਤੁ ਲਿਹੁ ਹਮ ਤੇ ਗ੍ਰਾਮੂ।
ਭਲੋ ਕਰਹੁ ਰਾਵਰਿ ਗੁਨ ਧਾਮੂ।
ਅੰਗੀਕਾਰ ਭੇਟ ਕੋ ਕਰਹੁ।
ਰਿਦੇ ਮਨੋਰਥ ਹਮਰੇ ਪੁਰਹੁ[1]' ॥੩੨॥ [1]ਪੂਰਨ ਕਰੋ।
ਫਤੇ ਸ਼ਾਹ ਤੇ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਬਾਨੀ।
ਮੁਖ ਮੁਸਕਾਵਤਿ ਪ੍ਰਭੁ ਬਖਾਨੀ।
'ਗੁਰ ਘਰ ਕੀ ਤੁਮ ਸ਼ਰਨੀ ਆਵਹੁ।
ਚਹਹੁ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੇ ਪਾਵਹੁ ॥੩੩॥
ਕੋਇ ਨ ਕਮੀ ਦੇਗ਼ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ।
ਪੁਰਹਿਂ ਕਾਮਨਾ ਦਾਸਨ ਉਰ ਕੀ।
ਗੁਰ ਕੀ ਦੇਗ਼ ਰੁ ਤੇਗ਼ ਸਵਾਈ।
ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਵਧਹਿ ਸਰਬ ਲਗਿ ਜਾਈ[1] [1]ਸਭ ਥਾਂ ਤਕ ਜਾਵੇਗੀ।
॥੩੪॥
ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਜੇ ਤੁਮ ਕੋ ਭਾਵੈ।
ਕਹਿ ਸ਼੍ਰੀ ਅਸਧੁਜ[1] ਤੇ ਬਖਸ਼ਾਵੈਂ।' [1]ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ।
ਸੁਨਿ ਮੁਸਕਾਵਤਿ ਬਾਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੇ।
'ਹਮ ਹੈਂ ਸਦਾ ਆਪ ਕੇ ਦਾਸੇ ॥੩੫॥
ਹਮਰੇ ਭਾਗਨਿ ਤੇ ਇਤ ਆਏ।
ਜਿਸ ਕਰਿ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਰਸਾਏ।'
ਤਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਕਰਿ ਸਿਰੁਪਾਊ।
ਦੋਨਹੁਂ ਕੋ ਤਬਿ ਕੀਨਿ ਬਿਦਾਊ ॥੩੬॥
ਹਾਥ ਬੰਦਿ ਬਹੁ ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਕੈ।

ਗਮਨੇ ਗਜ ਬਾਜਿਨ ਪਰ ਚਰਿ ਕੈ।
ਬੈਰ ਬਿਸਾਰ ਸੰਧ ਕਰਿ ਦੋਇ।
ਨਿਜ ਨਿਜ ਰਜਧਾਨੀ ਗੇ ਸੋਇ ॥੩੭॥
ਬੁੱਧੂਸ਼ਾਹ ਬਹੁਤ ਦਿਨ ਰਹ੍ਯੋ।
ਮਗ ਖ਼ੁਦਾਇ ਕੋ ਗੁਰ ਤੇ ਲਹ੍ਯੋ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਮੁਰੀਦ ਸਹਿਤ ਨਿਤ ਦਰਸੈ।
ਕਰ ਤੇ ਚਰਨ ਕਮਲ ਕੋ ਪਰਸੈ ॥੩੮॥
ਕਰੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਿਸ ਬਾਸੁਰ ਧਜਾਵੈ।
ਗੁਰ ਮੂਰਤਿ ਉਰ ਬਿਖੈ ਟਿਕਾਵੈ।
ਤਿਸ ਪਰ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਕਰੁਨਾ ਧਰੈਂ।
ਮਗ ਖ਼ੁਦਾਇ ਉਪਦੇਸ਼ਨਿ ਕਰੈਂ ॥੩੯॥
ਕਹਿ ਕਹਿ ਦੇਹਿਂ ਦੇਗ਼ ਤੇ ਅਸਨਾ।
ਨਿਕਟ ਬਿਠਾਇ ਬਾਕ ਮ੍ਰਿਦੁ ਰਸਨਾ।
ਮਹਿਮਾ ਲਖੀ ਮਹਾਂ ਮਹੀਯਾਨਾ।
ਸਕਲ ਕੁਬੰਧਨ ਕੀਨਸਿ ਹਾਨਾ ॥੪੦॥
ਭਯੋ ਨਿਹਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਉਪਜਾਯੋ।
ਬਸ੍ਯੋ ਨਿਕਟ ਕੁਛ ਸਮਾ ਬਿਤਾਯੋ।
ਪੁਨ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਬੰਦਨ ਕੀਨਿ।
ਚਲਨਿ ਸਦਨ ਕੋ ਬਚ ਕਹਿ ਦੀਨ
॥੪੧॥
ਸਿਰੇਪਾਉ ਤਬਿ ਪ੍ਰਭੂ ਦਿਵਾਯੋ।
ਪਗ ਛੁਵਾਇ ਲੇ ਸੀਸ ਚਢਾਯੋ।
'ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਮਹਿ ਪੁਨ ਢਿਗ ਆਵੌਂ।
ਕਰਿ ਦਰਸ਼ਨ ਕੋ ਤਨ ਸੁਫਲਾਵੌਂ ॥੪੨॥
ਸਦਾ ਰਿਦੇ ਮਹਿਂ ਬਾਸਾ ਕਰੀਅਹਿ।
ਨਿਜ ਦਾਸਨਿ ਕੋ ਦਾਸ ਬਿਚਰੀਅਹਿ।
ਅਪਨੋ ਜਾਨਿ ਬਿਸਾਰਹੁ ਨਾਂਹੀ।
ਚਹੌਂ ਬਾਸ ਰਾਵਰਿ ਪਗ ਮਾਂਹੀ' ॥੪੩॥
ਇਮ ਬਹੁ ਬਿਨਤੀ ਕਰਿ ਘਰਿ ਚਾਲਾ।
ਸੰਗ ਮੁਰੀਦ ਲੀਨਿ ਨਿਜ ਜਾਲਾ।
ਸ਼ਹਿਰ ਸਢੌਰੇ ਕੋ ਚਲਿ ਗਯੋ।
ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਸੁਜਸੁ ਉਚਾਰਤਿ ਭਯੋ

॥ ੪੪ ॥
ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਂਵਟੇ ਬਿਖੈ ਬਿਰਾਜੇ।
ਜਿਨ ਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਕਲਮਲ ਭਾਜੇ।
ਚਲੀ ਹਜ਼ਾਰਹੁਂ ਸੰਗਤਿ ਆਵੈ।
ਅਨਿਕ ਪਦਾਰਥ ਆਨਿ ਚਢਾਵੈ ॥ ੪੫ ॥
ਚਾਰਹੁਂ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ੂ।
ਧਰਹਿਂ ਭਾਉ ਸਿਖ ਆਇਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ੂ।
ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਤੁਰੰਗਮ ਬਸਤ੍ਰ ਅਜਾਇਬ।
ਅਰਪਹਿਂ ਕਰਿ ਕਰਿ ਦਰਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ॥ ੪੬ ॥

ਪਾਧੜੀ ਛੰਦ:

ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਪਾਂਵਟੇ ਮਹਿਂ ਬਿਲਾਸ।
ਦਾਸਨ ਨਿਹਾਲ, ਦੇ ਸ਼ੱਤ੍ਰ ਤ੍ਰਾਸ।
ਰਸ ਬੀਰ ਉਦੈ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਕਰੰਤਿ।
ਭਟ ਆਇਂ ਰਹਨਿ ਦੇ ਧਨ ਰਖੰਤਿ ॥ ੪੭ ॥
ਅਨਗਿਨਤਿ ਦਰਬ ਲੇ ਸਰਬ ਆਇਂ।
ਮਨ ਚਿਤਹਿਂ ਕਾਮਨਾ ਦਾਸ ਪਾਇਂ।
ਬਨ ਮਹਿਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਚਢਿ ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ।
ਹਤਿ ਰੋਝ[1] ਕੋਲ[2] ਭਾਲਕ[3] ਝੰਖਾਰ[4] ॥ ੪੮ ॥
[1]ਨੀਲਗਾਇ। [2]ਸੂਰ। [3]ਰਿੱਛ। [4]ਬਾਰਾਸਿੰਗੇ।
ਬਲਵਾਨ ਭਯਾਨਕ ਮਾਰਿ ਸਿੰਘ[1]।
[1]ਸ਼ੇਰ ਮਾਰੇ।
ਬਰਨੰਤਿ ਸੁ ਕਵਿ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ।
ਮਾਨੰਤਿ ਆਨ ਜੇ ਰਾਜ ਸਿੰਘ[1]।
[1]ਰਾਜੇ ਤੇ ਸ਼ੇਰ।
ਬਿਦਤੇ ਬਿਸਾਲ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ॥ ੪੯ ॥
ਦੀਨਾਨ ਨਾਥ, ਨਾਥਾਨ ਨਾਥ।
ਨਿਜ ਸੇਵਕਾਨ ਕਰਤੇ ਸਨਾਥ।
ਮਾਨੰਤਿ ਆਨ[1] ਸਭਿ ਸਿੱਧ ਨਾਥ।
[1]ਆਨ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। (ਅ) ਜੋ ਸ਼ੇਰਾਂ (ਵਤ) ਸੂਰਮੇ ਰਾਜੇ ਹਨ ਸੋ ਆਨ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਈਨ।
ਨਿਜ ਬੰਦਿ ਹਾਥ ਧਰਿ ਚਰਨ ਮਾਥ ॥ ੫੦ ॥
ਇਹ ਏਕ ਰਿਤੁ ਅਬਿ ਪੂਰਨ ਹੋਇ।
ਗੁਰ ਜਸੁ ਬਿਸਾਲ ਬਰ ਬੀਚ ਪੋਇ[1]।
[1]ਬਹੁਤ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਗੁਰੂ ਜਸ (ਇਸ ਰੁਤ) ਵਿਚ ਪਰੋਇਆ

ਹੈ।

ਸਿਖ ਪਠਤਿ ਸੁਨਤਿ, ਚਿਤ ਚਾਇ ਪਾਂਇ।
ਸਭਿ ਕਰੇ ਇਕਾਵਨਿ[1] ਇਮ ਧਿਆਇ [1]ਇਕਵੰਜਾ।
॥੫੧॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤੇ 'ਕੇਹਰਿ ਹਤਨਿ' ਕਵਿ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਬਿਰਚਤਾਯਾਂ ਭਾਖਾਯਾਂ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਏਕ ਪੰਚਾਸਤਿ ਅੰਸੂ ॥੫੧॥

ਇਤਿ ਪ੍ਰਥਮ ਰੁਤ ਸਮਾਪਤੰ ਮਸਤ ਸੁਭ ਮਸਤ ॥

[ਪਹਿਲੀ ਰੁਤਿ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਈ]